ANNE ȘI SERGE GOLON

5

ANGELICA SE REVOLTĂ

VOLUMUL 1

EDITURA ELIT

FOCUL MOCNEŞTE

1

Nici nu a apucat Angelica să pună bine piciorul pe uscat, la Marsilia, că domnul de Breteuil, trimisul special al regelui Franţei, cel care o arestase la Ceuta, porunci să fie numaidecât închisă în fortul Amiralităţii, sub pază severă.

Cât timp o ştia aici, în oraşul acesta unde cu nu mult timp în urmă marchiza du Plessis-Bellière se pricepuse atât de bine să ducă de nas poliţia nobilului regat al Franţei, domnul de Breteuil nu putea gusta o clipă de linişte.

Acestea sunt împrejurările în care fosta captivă a barbarilor din Maroc, evadată cu preţul atâtor suferinţe din haremul lui Moulay Ismaël, înţelese că aştepta un copil. La început îşi zise că poate se înşela, dar îşi dădu repede seama că nu mai încăpea nici o îndoială.

Vechiul fort al Amiralităţii era lipsit de cel mai elementar confort. În pofida pătratului albastru care se profila printre gratiile groase de fier ale ferestrei, Angelica era măcinată de sentimentul tragic şi persistent că temnicerii ei o supuneau unei sufocări lente şi inexorabile. Toată noaptea se luptă cu îngrozitoarea senzaţie că e închisă de vie într-un mormânt. De cum încerca să închidă ochii tresărea la gândul acesta şi răsăritul soarelui o găsi atât de sleită de puteri încât nervii ei de oţel, care o slujiseră de atâtea ori, de data asta cedară.

Copleşită de spaime tulburi, se năpusti asupra uşii grele, izbind din răsputeri cu pumnii în scândurile groase de stejar, fără să scoată un cuvânt, doar însufleţită de puterile pe care le dă groaza.

Lumina cerului! Aer curat! O închiseseră în mormântul acesta pe ea, care trăise atâtea zile şi nopţi în imensitatea liberă şi parcă vrăjită a deşertului!

Suferea îngrozitor din cauza acestei constrângeri nemeritate. Şi ca o pasăre care se zbate înnebunită în colivia unde a fost închisă, se arunca în uşa grea de stejar cu ferecături zdravene de fier şi lovea necontenit, fără un cuvânt, cu speranţa deşartă că slabele ei puteri vor sfărâma opreliştea asta ridicată în calea libertăţii. Mâinile ei diafane mai păstrau şi acum urmele nesfârşitelor suferinţe îndurate în deşert şi izbiturile lor în uşă nu făceau mai mult zgomot decât loviturile aripilor unei păsări. Iar când durerea deveni insuportabilă, Angelica încetă să mai bată în uşă şi se sprijini de perete, sleită de puteri.

Ochii îi fugeau întruna de la uşa ferecată la gratiile groase ale lucarnei strâmte. Iar albastrul limpede al cerului era ca o gură de apă proaspătă pentru un om istovit de sete.

Dar Osman Ferradji nu venea să o scoată afară, conducând-o pe acoperişurile netede unde să poată simţi la largul ei nemărginirea.

Cei pe care îi era hărăzit să-i vadă acum, în închisoarea asta, erau numai oameni străini, mereu posaci, cu căutătura aspră şi bănuitoare. Ducele de Vivonne se afla la Paris şi era limpede că nici prin gând nu-i trecea să-şi răscumpere greşelile trecute, dovadă că dăduse în privinţa ei dispoziţiile cele mai severe. Amiralitatea din Marsilia primise ordin să dea domnului de Breteuil tot concursul său, aşa că frumoasa marchiză du Plessis-Bellière înţelegea că degeaba ar fi încercat să câştige de partea ei pe careva din cei care o înconjurau – şi de altminteri nici nu se simţea în stare să uzeze de arma seducţiei, care îi fusese de folos de atâtea ori. Era sleită cu totul de puteri, o copleşise o stare de oboseală cum nu-şi aducea aminte să mai fi cunoscut vreodată, nici măcar printre stâncile din înspăimântătorul deşert marocan.

Până şi călătoria de la Ceuta la Marsilia, cu popasul acela binevenit la Cadix, fusese pentru ea un chin şi o făcuse să-şi piardă curajul pe zi ce trece. Se întreba acum dacă nu cumva domnul de Breteuil, arestând-o în numele regelui, îi strivise acel resort interior care întotdeauna, când trecuse prin încercări grele, o ajutase să revină la viaţă şi să lupte, făcând-o să iasă de fiecare dată biruitoare.

Se târî din nou până la culcuşul ei amărât din colţul temniţei. Era o saltea de paie, tare şi plină de cocoloaşe, întinsă pe o înjghebare grosolană de scânduri, dar Angelica nu se plângea de aşa ceva. Putea dormi la fel de bine pe cel mai tare pat ca şi pe saltele de puf şi ar fi fost fericită, mai ales acum, să-şi poată întinde trupul vlăguit pe pământul gol, numai să fie undeva pe iarbă, afară, în libertate, sub crengile unor cedri care să se aplece ocrotitoare asupra ei...

Privirile i se îndreptară din nou spre uşă. Ce de uşi şi porţi închise şi ferecate presărau viaţa ei! De câte ori între ea şi viaţă nu se aflaseră porţi grele, de fiecare dată mai grele, de fiecare dată mai oarbe şi mai nepăsătoare! Era ca un joc în care destinului îi plăcea să o arunce ca s-o pedepsească pentru copilăria ei de la Monteloup, când cutreierase desculţă mlaştina şi pădurile şi era atât de pătimaş îndrăgostită de libertate încât ţăranii o credeau niţeluş zână...

«De noi n-ai să poţi trece», păreau să-i spună cu răutate uşile grele, de fiecare dată când nimerea în spatele lor. Şi de fiecare dată Angelica reuşise să treacă de ele, dar parcă numai ca să dea peste altele care se ridicau în calea ei, parcă şi mai cumplit ferecate în piroanele lor de oţel, parcă şi mai neînduratoare. După cea a foamei şi a sărăciei se văzuse prizonieră a altei porţi grele, cea a regelui Franţei, apoi veniseră gratiile haremului lui Moulay Ismaël, apoi din nou, astăzi, regele Franţei o aruncase în dosul uşilor grele ale temniţelor Arsenalului... Oare tot el rămânea cel mai puternic?

Îşi aduse aminte de Fouquet, de marchizul de Vardes şi de zăpăcitul acela de Lauzun, care fuseseră şi ei întemniţaţi nu departe de acolo, în fortăreaţa Pignerol, şi de toţi cei care de ani de zile se aflau în dosul unor uşi la fel de grele şi de temeinic

zăvorâte, plătind acte de nesupunere mult mai uşoare decât cele de care se făcuse vinovată ea.

Se simţi dintr-o dată copleşită de sentimentul tulbure şi de-a dreptul ucigător că în momentele acestea de slăbiciune era singură şi nu se putea bizui pe nimeni, nu se putea încrede în nimeni. Punând din nou piciorul pe pământul Franţei, pătrunsese înapoi în lumea din care plecase şi unde oamenii acţionau numai în baza a două criterii. Primul criteriu era constituit de devotamentul sau dragostea faţă de rege. Al doilea era şi mai simplu: frica de rege. Orice s-ar fi întâmplat, aici legea celui mai tare rămânea suverană.

În asemenea împrejurări forţa fizică şi mai ales cea morală a unui bărbat cum fusese Colin Paturel, bunătatea lui aproape de necrezut pentru lumea în mijlocul căreia trăia şi inteligenţa lui atât de plină de subtilitate şi de umor, toate acestea constituiau valori cărora nu li se putea găsi un preţ. Şi totuşi orice papiţoi neghiob şi caraghios, numai pentru simplul fapt că el purta perucă şi manşete încărcate de straturi groase de dantele, îl putea privi de sus pe Colin Paturel – şi asta numai şi numai pentru că acesta nu se născuse nobil.

Dar pe meleagurile acestea Colin Paturel era lipsit de putere. Era un biet marinar şi atâta tot iar Angelica îşi dădu seama că nici măcar amintirea lui nu-i putea fi de vreun folos. Pentru ea era cu totul inexistent, ca şi cum ar fi murit, sau chiar mai rău de atât.

Şi se pomeni şoptind îndurerată:

— Colin! Unde eşti, Colin, dragul meu…

Abia în clipa aceea îşi dădu seama că îi era rău. Capul o durea, avea ameţeli şi tâmplele îi vuiau tot timpul. O transpiraţie rece îi acoperi dintr-o dată trupul şi trebui să se ţină tare ca să nu-şi piardă cunoştinţa.

Şi înţelese că era însărcinată cu Colin Paturel.

La Ceuta absenţa anumitor fenomene fiziologice n-o îngrijorase prea mult. La început pusese asta pe seama sănătăţii ei şubrezite de oboselile şi chinurile supraomeneşti pe care fusese silită să le îndure dar acum, după trecerea a încă o lună de zile, trebuia să recunoască adevărul. Nu-i era îngăduit să se mai amăgească.

Aştepta un copil. Un copil al lui Colin Paturel! Un fiu al deşertului! Rămase câteva clipe nemişcată, ghemuindu-se în culcuşul ei sărăcăcios, lăsându-se pradă durerii devenite certitudine şi incredibilei descoperiri...

Întâi o mirare, apoi o pace stranie, cum de mult nu mai trăise, după care veni în sfârşit bucuria.

Ar fi putut fi îngrijorarea, ruşinea, descurajarea crescândă. Dar nu era nimic din toate astea. Doar bucuria.

Se simţea încă prea aproape de deşert şi de burnuzul purtat în lungul şi nesfârşitul drum spre libertate, de când fugise din haremul lui Moulay Ismaël şi până ajunsese la Ceuta. Încă nu apucase să intre din nou în rolul ei dinainte, acela de înaltă doamnă de la curtea Franţei. O parte din fiinţa ei rămăsese prinsă de inima puternică a normandului Paturel şi păstra amintirea vie a nopţilor pline parcă de o pulbere de aur, când puterea dragostei îi împingea pe unul către celălalt învăluindu-i în miresmele ei.

Sub rochiile cu corsete bine lucrate, sub mantourile brodate şi sub podoabele de care se putuse bucura din nou la Ceuta, pielea îi rămânea mai departe tot aspră. Iar cicatricele de pe picioarele sfâşiate în pietrele deşertului şi cele de pe spatele plin de urmele biciului se vindecau cu greu. Chiar şi în pantofii eleganţi pe care îi purta acum, picioarele ei mai aveau încă pielea bătătorită de mersul îndelung şi chinuitor pe potecile pietroase din îngrozitorul Rif.[1]

Şi atunci îşi spuse, cuprinsă de exaltare, că amintirea acestei incredibile odisee avea să rămână neştearsă tocmai datorită acestui copil pe care îl purta acum în făptura ei. Fără îndoială că avea să fie blond şi voinic.

Avea să fie bastard! Şi ce dacă? Nobleţea atât de aleasă a celui care fusese «regele sclavilor» avea să se întâlnească în copilul acesta cu cea a familiei de Sancé de Monteloup.

Fiul lui Colin Paturel avea să aibă ochii lui albaştri şi puterea lui. Un mic Hercule mânuind măciuca, strivind fără frică şerpii şi aureolat de tot soarele Mediteranei!... Nu existase vreodată minune mai strălucitoare ca el! Avea să fie frumos ca întâiul copil născut pe pământ.

[1] Notele explicative se află la sfârşitul volumului.(n. ed.)

Goana aceasta nu se potolea decât din când în când, doar acolo unde drumul era întins şi neted ca-n palmă, departe de orice pădure şi de orice cotitură care ar fi putut să arate cât de cât suspectă.

Angelica, scuturată ca un sac de hurducăturile îngrozitoare ale drumului plin de hârtoape, zdrobită de oboseală şi de nesomn, cu urechile asurzite de galopul dezlănţuit al cailor, de pocniturile necontenite de harapnic şi de răcnetele turbate ale vizitiului, încerca să protesteze:

— Domnule, vreţi să mă omorâţi? Opriţi câteva ore undeva, să mă pot odihni puţin! Nu mai pot!

În asemenea împrejurări se înţelege că până şi manierele celui mai ales gentilom ar fi riscat să lase de dorit, cu atât mai mult ale domnului de Breteuil, care îi arunca marchizei o privire furioasă şi rânjea batjocoritor:

— Oh, prea sunteţi gingaşă, doamnă! În Maroc aţi trecut dumneavoastră prin împrejurări grele, mult mai grele ca acestea, şi vă plângeţi acum pentru nişte fleacuri?

Angelica îşi muşca buzele şi tăcea. Nu îndrăznea să-i spună că era însărcinată. Nu putea spune asta nimănui, cu atât mai puţin unuia ca domnul de Breteuil. Se ţinea cu toate puterile de marginea spătarului banchetei sau de uşă, ca să nu vină grămadă la hopurile mai violente, se silea să respire aerul acela încărcat de praful greu al drumului şi înălţa neîncetat rugi fierbinţi către toţi sfinţii din calendar, implorându-i să se milostivească de ea şi să pună odată capăt drumului aceluia care ei începea să-i pară fără sfârşit.

Într-o seară, după o zi ca toate celelalte, plină de praf, de hârtoape, de urlete, de tropot de copite, caleaşca urca în goană o pantă şi abia în vârf vizitiul a văzut că venea o cotitură strânsă de tot. Era şi el la capătul puterilor şi abia se mai ţinea pe capră. A văzut-o prea târziu şi n-a mai avut ce face, caleaşca a intrat în cotitura asta cu toată viteza şi, după câţiva metri de mers numai pe roţile din dreapta, s-a răsturnat. Vizitiul îşi cunoştea totuşi meseria, aşa că trăsese din răsputeri hăţurile şi caii, cu gurile frânte de strânsoarea zăbalelor de oţel, se siliseră, înnebuniţi de durere, să se oprească. În momentul răsturnării

caleaşca încetinise binişor, aşa că izbitura a fost mai puţin violentă decât ar fi fost de aşteptat.

Dar Angelica îşi dădu seama ce i se întâmpla.

O scoaseră numaidecât afară, întinzând-o pe iarbă. Se lovise de uşă şi de spătarul sfărâmat al banchetei iar domnul de Breteuil avea toate motivele să simtă că-i vine să-şi dea cu pumnii în cap. Era alb la faţă ca hârtia şi bâiguia la nesfârşit:

— Doamnă marchiză... doamnă marchiză, sunteţi bine, nu-i aşa, doamnă marchiză? N-aţi păţit nimic, nu? Doar a fost un fleac, o mică izbitură, mai nimic, fără îndoială că domna marchiză nu a păţit nimic, nu are motive să...

Dacă marchiza du Plessis-Bellière păţea ceva cât timp era dată în grija lui, regele n-avea să-i ierte asta şi domnul de Breteuil începea să simtă cum îl gâdilă pe ceafă tăişul rece al securii călăului. Şi încă, dacă ar fi avut parte de aşa ceva, ar fi însemnat să fie totuşi un om norocos, fiindcă s-ar fi putut foarte bine ca regele să poruncească să fie biciuit până moare... Asta chiar că... Ah, Christoase Dumnezeule sfinte...

— ...Christoase Dumnezeule sfinte, doar nu s-a întâmplat nimic, doamnă du Plessis-Bellière, nu-i aşa? Vă rog, daţi-mi voie, doamnă marchiză, să...

— Nu-ţi dau voie, tâmpitule! ţipă Angelica scoasă din minţi de furie. Tu eşti de vină, dobitocule, ai vrut să mă omori! Cine te-a pus să mă duci în goana asta nebună, prin toate hârtoapele astea, să mor cu zile, boule? Din cauza ta sunt acum pe cale să pierd... Ah, nemernicule, ai merita...

Domnul de Breteuil, îngrozit, se repezi să-i sărute mâinile, bâiguind nici el nu mai ştia ce, dar Angelica îşi înfipse unghiile cu atâta furie în obrajii lui palizi încât faţa demnitarului se acoperi imediat de brazde roşii iar în clipa următoare sângele se întinse în toate părţile.

Soldaţii încropiră la iuţeală o targă şi o duseră până în târgul unde ar fi trebuit să ajungă dacă nu s-ar fi întâmplat accidentul acela nefericit. Rochia ei murdară de sângele curs din obrajii domnului de Breteuil îi îngrozise pe bieţii oameni, care îşi simţeau şi ei capetele în primejdie, gândindu-se că doamna asta de la curte era rănită de moarte şi, dacă o fi adevărat

ce se spune, că însuşi regele... Phiii! Măiculiţa ta Christoase, păi aici chiar că au să cadă capete!

Numai că doctorul, chemat în grabă acasă la primar, unde fusese dusă bolnava, o examină şi declară că nu era un caz de competenţa lui. Primarul, ca stăpân al casei şi om al stăpânirii, trebuia să trimită după o moaşă.

Angelica stătea întinsă pe patul mare şi larg, fără să spună un cuvânt. Simţea cum cu fiecare clipă viaţa abia pâlpâind a fiinţei din fiinţa ei e gata să se stingă şi cum însăşi viaţa ei e gata să o urmeze. De undeva venea un miros greu de fiertură de varză, care o umplea de o greaţă cumplită şi de silă pentru tot ce era pe lumea asta. Vedea din când în când ceva nedesluşit şi îşi suse că aiutează, dar într-un timp îşi dădu seama că era faţa moaşei, roşie şi lucind de năduşeală sub boneta ţărănească, apoi nu mai vedea nimic, după asta iarăşi apărea faţa aceea rotundă şi cărnoasă, făcând-o să o doară ochii.

Moaşa, femeie care văzuse în viaţa ei multe şi nu se mai mira de orice, era foarte nedumerită de muţenia cocoanei ăsteia de la Paris, croită ca toate femeile, e drept, dar parcă dintr-o altă plămadă, cocoană subţire, ce să mai vorbim, cu părul aur, nu alta, de ziceai că se aurise perna cu buclele ei, şi frumoasă de pica, chit că se vedea cât de colo că trecuse ea prin multe în ultima vreme. Şi toate ar mai fi fost cum ar fi fost, dar uite că nu prea avea vlagă în ea, femeile în clipele astea se luptă, nu glumă, dar asta parcă n-ar mai fi avut nici o poftă de viaţă într-însa... Iar când pleoapele începură să se învineţească, moaşa înţelese că era de rău.

— Hai, fata mea, nu te lăsa, nu trebuie să te laşi... mormăi ea aplecându-se deasupra bolnavei, care aproape îşi pierduse cunoştinţa, nu trebuie să te dai bătută... Ia ţine-te bine, hai, că toate trec...

Angelica simţea cum nişte mâini puternice o ridică şi altcineva strecoară repede sub ea cearşafuri curate, parcă prea reci, şi într-adevăr simţi imediat după asta plimbându-se pe lângă trupul ei vasul de aramă cu jeratic, care trebuia să încălzească aşternutul şi parcă o mângâia şi pe ea cu mişcările lui domoale şi blânde.

Îşi dădu seama că se simţea mai bine şi frigul acela persistent care îi înţepenise toate membrele începea să se risipească. Mâinile dibace şi puternice ale moaşei o fricţionau şi o masau cu îndemânare şi cineva o îmbia cu un urcior cu vin fiert, drés cu mirodenii.

— Ia bea asta, să vezi ce bine are să-ţi facă, auzi ea o voce plină de blândeţe.

Începea să-şi revină din ameţeală şi să-şi dea cât de cât seama de ce se petrecea în jurul ei. Simţea mirosul dulce-acrişor al vinului, aroma scorţişoarei, a ghimberului...

Ah, mireasma mirodeniilor... Mireasma călătoriilor fericite!... Aşa murise bătrânul Savary, savantul nebun care îşi sfârşise zilele în grădinile lui Moulay Ismaël... Angelica îşi amintea ca printr-un vis ultimele lui cuvinte: «...mireasma mirodeniilor... Mireasma călătoriilor fericite!...»

Deschise din nou ochii şi înţelese că îşi revenise aproape cu totul. În faţa ei, o fereastră înaltă, cu perdele groase date într-o parte. Prin geamurile neşterse se vedea o pâclă grea şi tulbure, bătând în fumuriu, parcă aducătoare de prevestiri întunecate.

— Cât mai e până la ziuă? întrebă ea cu voce slabă.

Femeia cu obrajii roşii şi asudaţi se aplecă deasupra ei privind-o cu încântare.

— Ehei, să fii dumneata sănătoasă, fetiţo, e ziuă de mult, făcu ea jovială, ce se vede pe geam nu-i crăpatul de ziuă, e ceaţa de se ardică din gârla de jos. Azi e cam răcoare, ce să zic, adică taman vremea potrivită pentru lumea cumsecade să şază frumuşel în aşternut, nu să alerge ca nebunii pe drumuri dacă n-are treabă. Ai nimerit-o bine, de ce să zic! Ei, acuma, că ieşirăm la liman, zi-mi şi mie cum a fost de te-ai pricopsit cu buşeala aia, că zău că mare noroc ai avut de n-ai dat ortul popii. Acuma eu ce să zic, noroc că s-a terminat tot şi uite că dreserăm niţeluş busuiocul, adicătelea scăparăm de necaz...

Însă Angelica o ţintui cu o privire atât de sălbatică încât moaşa se înecă, surprinsă, dar îşi reveni numaidecât şi zise iute:

— Bine, bine, nu mai zic nimic, gata! Dar să ştii că pentru o cocoană de casă mare ca dumneata un copil nu pică taman

bine. De ce să zic, poate oi mai fi ştiind şi eu ceva pe lumea asta, că doar slavă Domnului, destule feţe înalte au venit la mine şi m-au rugat cu cerul şi pământul să fac cumva să le scap de belea. Dumneata uite că ai scăpat fără... Hm! hm!... Şi nici prea tare n-ai suferit, măcar că, de ce să zic, mă făcuşi să trag un pui de spaimă...

Numai că pacienta rămânea mai departe tăcută, aşa că moaşa, tulburată de pacienta asta atât de neobişnuită, zise tot ea, silindu-se să o încurajeze:

— Ascultă-mă pe mine, doamnă, nu trebuie să-ţi pară rău. Copiii nu fac decât să-ţi umple zilele de belele. Dacă n-ar fi aşa drăgălaşi ţi-ar veni să ţi-i bagi singură înapoi. Şi chiar dacă-i iubeşti cât poţi, tot te încurcă. Dacă nu-i iubeşti, ajungi să-ţi blestemi zilele.

Şi, văzând că doamna asta tot nu zice nimic, moaşa ridică din umeri:

— Şi pe urmă, dacă mă uit la dumneata şi te văd aşa tânără şi frumoasă, hai să ţi-o zic şi p-ailaltă: poţi oricând să faci altul dacă îţi pare rău după ăsta.

Angelica strângea din dinţi ca să nu urle de disperare. Copilul lui Colin Paturel nu avea să mai vină pe lume.

Acum se simţea parcă deposedată de tot.

De tot! Un sentiment violent, învecinat cu ura, începu să clocotească în ea şi asta o salvă de disperarea care ameninţa să o învingă. Era ca un torent sălbatic care încă nu-şi găsise drumul, dar asta era destul ca să dezlănţuie în ea setea de luptă. O dorinţă pătimaşă de a trăi ca să se răzbune, să se răzbune pentru tot.

Fiindcă Angelica, în ciuda atâtor chinuri pe care le avusese de îndurat, rămăsese suficient de lucidă ca să înţeleagă că libertatea ei era ameninţată. În curând, sub paza micii oştiri care o escorta ca pe cel mai mişel dintre mişei, avea să pornească din nou la drum, un drum pe care nu-l voia dar care fusese poruncit de stăpânul Franţei, un drum care nu se ştia unde va duce. Spre ce pedepse amarnice? Spre ce temniţe unde nu pătrunde niciodată lumina zilei?

2

Un țipăt tremurat se înălță dintr-o dată undeva în noapte, păru să plutească puțin pe valurile groase ale întunericului, apoi se stinse încet, parcă sleit de puteri.

«Bufnița, își zise Angelica. Bufnița, ea a făcut așa, a ieșit să prade, caută...»

Pasărea slobozi din nou țipătul acela tulburător.

Angelica se ridică într-un cot și privi atentă împrejurul ei, încercând să-și dea seama unde se află. Era culcată pe o saltea pusă direct pe jos, pe dalele de marmură ale pardoselii, pătrate albe și negre, în care se oglindeau mobilele grele și întunecate din încăpere. Nu mai era în casa primarului, unde nimerise în puterea moașei aceleia toante și cicălitoare, de un cinism care o umpluse de revoltă și de furie.

În peretele cel mai depărtat se afla o fereastră prin care pătrundea o lumină blândă, lăptoasă, care aducea înăuntru ceva din farmecul unei nopți de primăvară. Atrasă de lumina aceasta Angelica se ridică, reușind cu destulă greutate să se țină pe picioare, și înaintă cu pași nesiguri spre pata aceea argintie. Când ajunse în lumină, la vederea discului rotund al lunii, simți dintr-o dată că puterile o părăsesc și fu nevoită să se sprijine de pervazul ferestrei.

În fața ei, detașându-se pe cerul nopții, o fâșie de umbră mărginea un pâlc de copaci stufoși, cu crengile ca niște candelabre ce se ridicau spre cer, înveșmântați în verdeață ca în niște mantii regești și cu trunchiuri groase care păreau niște coloane ale unui templu întunecos, în care razele lunii abia pătrundeau.

— Tu! șopti ea cu patimă.

De undeva dintre copaci țipătul bufniței sfâșie ascuțit văzduhul nopții, de data asta limpede, pătrunzător, părând să aducă până la ea chemarea pădurii de la Nieul.

— Tu! șopti din nou Angelica. Tu, pădurea mea!

Un vânticel adia abia simțit și plin de mângâieri nespus de blânde. Angelica mai mult îl ghicea, după mireasma de flori de măceș care venea până la ea.

Trase adânc în piept aerul acesta plin de miresme îmbătătoare. Trupul ei primea fericit sevele curate de care fusese lipsit atâta timp şi care veneau acum în valuri dulci care aduceau aminte de susurul curat al izvoarelor şi de răşina brazilor înalţi şi puternici.

Simţea cum slăbiciunea începe să i se risipească şi reuşi să se ţină dreaptă, pe picioarele ei, fără să se mai sprijine de pervaz. Apoi privi în jurul ei. O imagine se desluşea în semiîntuneric şi îşi dădu seama dintr-o dată că imaginea asta îi era familiară: într-o ramă de lemn aurit de deasupra alcovului un zeu tânăr şi frumos din Olimp se hârjonea cu câteva nimfe.

Şi Angelica îşi dădu seama că se afla la Plessis.

Era aceeaşi încăpere în care odinioară – trecuse mult timp de atunci, pe vremea aceea avea doar şaisprezece ani – ea, fetişcană sălbatică dar fierbând de curiozitate, urmărişe prin fereastra asta plăcutele lupte de dragoste dintre prinţul de Condé şi ducesa de Beaufort.

Stătea pe aceleaşi dale albe şi negre pe care mai târziu zăcuse, ca şi azi, cu trupul strivit de lovituri, slabă şi învinsă, auzind cum se depărtau paşii nesiguri ai lui Philippe, superbul Philippe, al doilea soţ al ei, mirele care tocmai îşi celebrase cu atâta cruzime noaptea nunţii.

Şi tot aici Angelica, rămasă pentru a doua oară văduvă, îşi adăpostise durerea, înainte de a ceda, fascinată, ispitelor strălucitorului Versailles.[2]

Se îndreptă din nou spre aşternutul ei tare, găsind o voluptate nespusă în lipsa asta de confort. Se înveli cu o mişcare ce îi aduse aminte de gesturile cu care se învelea în deşert, cu burnuzul aspru care îi servea drept veşmânt.

O senzaţie de împăcare venea să se lase în sufletul ei, alungând gândurile negre şi spaimele care o bântuiseră până atunci, cât fusese bolnavă.

«Sunt acasă, îşi spunea ea uşurată, m-am întors acasă... Înseamnă că e cu putinţă orice.»

Când deschise din nou ochii, locul lunii de pe cer îl luase de mult soarele şi Angelica desluşea o voce tânguitoare, vocea bunei şi devotatei ei Barbe, care dăduse drumul văicărelilor ei obişnuite:

— Aoleu, uite la ea, sărăcuța doamna, vai de capul ei!... Mereu aceeași poveste, zău dacă nu-ți vine să zici... Pe jos, fără pat, fără nimic, curat ca un câine! Eu o culc seara în pat și ea face ce face, uite-așa bolnavă și slăbită cum e, și izbutește de trage salteaua pe jos și așa o găsesc dimineața mereu, Doamne sfinte... Cică ia mai taci din gură, Barbe, dacă ai ști ce bine e să dormi pe tare, așa zice, dar cum Dumnezeu să fie bine, când doar o știu ce mult îi plăcea să aibă așternuturi calde, că tare mai era friguroasă, se zgribulea din te miri ce... Ca să vezi ce oameni or mai fi fost sălbaticii ăia din Barbaria, că n-a stat acolo mai mult de-un anișor și uite ce obiceiuri a căpătat, na! Stăpâna mea, atât de frumoasă, de cilibie cum era ea, și acuma uite-o! Toți gentilomii câți au văzut-o până mai deunăzi la Versailles au să se crucească, au să creadă că nu-i ea, măiculiță! Că nici mie nu-mi vine a crede, darămite dumnealor! Dacă n-aș vedea-o cu obiceiul ei de a face mereu numai ce-i trece prin cap, chiar că n-aș mai cunoaște-o!

Printre pleoapele abia întredeschise Angelica vedea, la picioarele patului ei, trei perechi de botfori și una de pantofi, aliniindu-se frumos. Botforii cu tocuri roșii îi cunoștea, purtătorul lor era domnul de Breteuil, dar cine erau ceilalți care veniseră s-o scoale din somn, habar n-avea.

Deschise ochii de-a binelea. Cel încălțat cu pantofi se vădi a fi un ins burduhănos, strâns până la sufocare într-o tunică albastră de ofițer, deasupra căreia se revărsa o față grasă și mustăcioasă, încadrată de o claie de păr roșcovan.

Botforii de castor, cu catarame de argint, sobri după cum cere buna cuviință, încălțau niște picioare ale căror pulpe slăbănoage, cu ciorapi negri de mătase, arătau de la început că era vorba de unul din evlavioșii care împânziseră în ultimul timp curtea Franței. Angelica își spuse că nu putea fi decât marchizul de Solignac – și intuiția nu o înșela.

Cel de-al patrulea personaj, cel cu tocuri roșii la pantofi și cu catarame bătute cu diamante, purta drept guler o spumă de dantele cum se purta la curte în urmă cu câțiva ani, deasupra căreia se ridica o figură aspră de oștean călit. Mustața sură și smocul mic de păr la fel de sur de sub buza de jos accentuau severitatea acestui chip, care impunea.

— Doamnă marchiză, rosti ceremonios acesta din urmă, înclinându-se în fața ei, îngăduiți-mi să mă prezint: marchizul de Marillac, guvernatorul provinciei Poitou, şi am fost însărcinat de Maiestatea sa să vă aduc la cunoştință ordinele şi hotărârile pe care a găsit de cuviință să le ia în legătură cu persoana dumneavoastră.

— Domnule, vă rog să vorbiți mai tare, rosti cu voce sfârşită Angelica, nu vă înțeleg prea bine... Nu vă aud...

Domnul de Marillac fu nevoit să îngenuncheze lângă patul doamnei du Plessis-Bellière ca să se poată face auzit, iar însoțitorii săi îi urmară exemplul. Angelica îi privea printre genele uşor întredeschise şi se desfăta cu priveliştea acestor patru bărbați care stăteau în genunchi în fața patului ei, iar când mai băgă de seamă şi că domnul de Breteuil avea fața umflată şi plină de vârci vinete, urmele lăsate de unghiile ei, se simți cuprinsă de o adevărată încântare.

Guvernatorul scoase la iveală un sul de pergament, îi rupse sigiliul şi îl deschise, începând să citească:

— «Doamnei du Plessis-Bellière, care, facându-se vinovata de neascultare față de puterea noastră, ne-a stârnit mânia. Noi, regele Franței, poruncim să i se scrie numitei doamne rândurile de față, pentru a i se face cunoscute sentimentele pe care i le purtăm şi pe care doamna du Plessis-Bellière ar putea pretinde că le ignoră, precum şi pentru a-i arăta calea ce o are de urmat în privința supunerii cu care ne este datoare.»

Marchizul de Marillac se opri o clipă, privi atent la chipul doamnei du Plessis, parcă vrând să vadă ce efect avuseseră aceste cuvinte asupra ei, după care urmă cu aceeaşi voce aspră, parcă mai potrivită pe câmpul de luptă decât în alcovul unei doamne de la curte:

— «Doamnă! Mare ne-a fost durerea înțelegând, în aceste din urmă luni, că ați răspuns prin nerecunoştință şi răzvrătire binefacerilor cu care am înțeles să vă copleşim pe dumneavoastră înşivă cât şi pe cei ce vă sunt apropiați. Ați primit porunca noastră de a nu părăsi oraşul nostru Paris şi totuşi ați plecat la Marsilia. Această poruncă nu era dictată de

intenția noastră de a vă păstra lângă noi, întrucât cunoșteam firea dumneavoastră impulsivă, ci de fireasca dorință de a vă pune la adăpost de actele necugetate la care v-ați fi putut deda fiind scăpată de sub supravegherea și de sub ocrotirea noastră. Faptele acestea de care ne-am temut au fost săvârșite și astfel dumneavoastră înșivă v-ați provocat suferințele și dezamăgirile de care am fi vrut să fiți ferită și v-ați primit în acest chip pedeapsa pentru neascultarea de care ați dat dovadă. Apelul disperat pe care l-ați făcut să ne parvină prin mijlocirea părintelui reverend de Valombreuse ne-a mișcat adânc și cele aflate de la acest smerit slujitor al altarului la întoarcerea sa din Maroc ne-au făcut să înțelegem trista stare în care v-au aruncat propria dumneavoastră nechibzuință. Deși erați căzută în mâinile barbarilor, aveați față de propriile dumneavoastră rătăciri inconștiența de care numai judecata femeiască poate da dovadă și vă aduceați, în sfârșit, aminte de existența suveranului dumneavoastră și îi cereați ajutorul, deși până atunci nu i-ați arătat decât batjocură și sfidare.

Ținând seama însă de numele ilustru pe care îl purtați și de aleasa prietenie care ne-a legat de mareșalul Philippe du Plessis-Bellière, soțul dumneavoastră care a murit ca un adevărat viteaz apărându-ne viața pe câmpul de luptă, ca și dintr-un firesc sentiment de milă față de persoana dumneavoastră, care, în pofida celor întâmplate, rămâneți supusa noastră și vă suntem datori cu ocrotire, nu am dorit să lăsăm să cadă asupra domniei voastre toată greutatea pedepsei pe care s-ar fi cuvenit să v-o hotărâm și nu v-am părăsit în ghearele acelor barbari nevrednici, așa că astăzi iată-vă vie și nevătămată pe pământ francez, lucru care ne umple de bucurie.

Se cuvine totuși ca, date fiind aceste împrejurări, să vă recunoașteți greșeala față de noi.

Am fi putut porunci să fiți dusă într-o mănăstire unde, în post și cucernică reculegere, să puteți reflecta în voie la cele întâmplate și să vă dați seama de lipsa de demnitate a chipului în care ați răspuns de atâtea ori înaltei noastre bunăvoințe. Dar gândindu-ne la grelele suferințe pe care deja le-ați avut de îndurat până acum, am alungat de la noi acest gând. Am

considerat mai potrivit să vă trimitem pe domeniile domniei voastre, ştiut fiind că pentru orice făptură omenească pământul unde a văzut lumina zilei este un bun sfătuitor. Nu vă considerați exilată. Nu trebuie să rămâneți acolo decât până în ziua când dumneavoastră înşivă veți hotărî că a sosit momentul să porniți spre reşedința noastră Versailles, spre a face în fața noastră act de supunere. În aşteptarea acelei zile, pe care mărturisim că o dorim cât mai apropiată, un ofițer hotărât de domnul de Marillac, guvernatorul provinciei Poitou, va fi însărcinat cu paza domeniului Plessis şi cu ocrotirea persoanei dumneavoastră, ținându-vă sub supraveghere...»

Aici domnul de Marillac se opri, ridică privirile spre Angelica şi arătă cu o înclinare a frunții către ofițerul cel burduhănos:

— Îngăduiți-mi, doamnă, să vi-l prezint pe căpitanul de Montadour, căruia am considerat că-i pot încredința fără nici un fel de rezerve onoarea de a vă proteja, conform dorinței exprimate în scrisoarea Maiestății sale.

Căpitanul Montadour tocmai era, fără îndoială, pe punctul de a-şi schimba greutatea de pe un picior pe altul, lucru de înțeles dacă ținem seamă de corpolența lui neobişnuită. Cuvintele marchizului îl surprinseră atât de tare încât tresări brusc şi puțin a lipsit să nu cadă. Îşi regăsi însă repede echilibrul şi, cu o voce de stentor, o asigură pe doamna marchiză du Plessis de nețărmuritul lui devotament.

Asta însă nu-i folosi la nimic, nici căpitanului şi nici celorlalți: Angelica, ghemuită mai departe sub cuvertura ei, ținea pleoapele închise şi părea că doarme.

Domnul de Marillac, deprins să nu dea niciodată înapoi pe câmpurile de luptă, nu dădu nici acum, în alcovul frumoasei marchize du Plessis, şi continuă lectura:

— *«Arătăm aici cum dorim să fie îndeplinit actul de supunere al doamnei du Plessis-Bellière. Turbulența membrilor acestei familii, din care unul a mers de curând până la crima de lezmaiestate, este atât de cunoscută încât considerăm necesar ca acest act de supunere să arate şi altora că asemenea exemple de plâns pot împinge pe supuşii noştri pe panta celei mai condamnabile nesupuneri în fața autorității noastre.*

Ţinând seamă de faptul că ofensa adusă nouă de doamna du Plessis a fost publică, dorim ca supunerea sa să fie de asemenea publică.

Ea va veni la Versailles într-o trăsură de nuiele vopsită în negru. Trăsura va aştepta în faţa porţilor şi nu va avea dreptul de a pătrunde în curtea de onoare.

Doamna du Plessis va purta veşminte de culoare închisă şi modeste.

În prezenţa întregii curţi, ea va îngenunchea în faţa noastră, sărutându-ne mâna şi reînnoind jurământul său de vasalitate.

În afară de asta, cerem doamnei du Plessis-Bellière să cedeze Coroanei Franţei unul din domeniile sale din Tourainne. Documentele privitoare la această cedare vor fi înmânate marelui nostru şambelan în cursul acestei ceremonii, în semn de omagiu şi de recunoaştere a greşelilor săvârşite faţă de noi.

Pe viitor, doamna du Plessis va trebui să se depună toate străduinţele spre a-şi sluji stăpânul cu o fidelitate pe care o dorim fără cusur. Ea va rămâne la Versailles, va accepta titlurile şi onorurile pe care vom găsi de cuviinţă să i le acordăm – chiar dacă pentru orgoliul său, după cum ştim, va fi şi mai dureros decât să nu primească nici una – şi îşi va îndeplini toate aceste obligaţii cu tragere de inimă. Într-un cuvânt, se va strădui să-şi slujească regele cu devotament, fie în cuprinsul regatului, fie la curte...»

— ... fie în pat, completă Angelica, şoptit, fără să deschidă ochii, dar destul de tare ca să se facă auzită.

Domnul de Marillac tresări. El citise totul fiind convins de inutilitatea acestui demers, fiindcă se vedea limpede că biata femeie care zăcea toropită în aşternut nu era în stare să asculte şi să înţeleagă ceva, mare minune să scape cu viaţă, aşa că el citise numai fiindcă avea poruncă să citească. Iar acum...

Acum cuvintele marchizei şi privirea batjocoritoare pe care i-o arunca printre genele abia mijite îi dovedeau domnului de Marillac că femeia îl auzise, desluşindu-i bine cuvintele şi înţelegând de minune despre ce era vorba, prin urmare nu era ea chiar aşa doborâtă de boală cum voia să pară.

Faţa aspră a guvernatorului se aspri şi mai mult şi vocea lui răsună uscată şi fără nuanţe:

— Cuvintele acestea, doamnă, nu apar în scrisoarea Maiestăţii sale.

— Nu, nu apar, dar se ghicesc printre rânduri, completă încet Angelica, dând vocii sale o nuanţă plină de ironie.

Fără să răspundă unei asemenea necuviinţe, domnul de Marillac îşi drese nervos glasul şi căută puţin printre rândurile de pe pergament înainte de a relua lectura:

— «*...fie la curte, fie în orice alt loc unde vom găsi de cuviinţă să o trimitem spre a ne sluji.*»

— Domnule, vă rog să încetaţi, n-am să vă pot urmări până la capăt... sunt sfârşită de puteri...

— Şi noi la fel, doamnă, mormăi cu acreală în glas gentilomul. Dumneavoastră nu vedeţi în ce poziţie ne siliţi să stăm, ca să puteţi auzi augustul mesaj...

— Domnule, oare nu puteţi avea nici un strop de înţelegere şi de compasiune pentru o biată femeie aflată în pragul morţii?

O expresie de blândeţe batjocoritoare se aşternu pe chipul înaltului senior iar în ochi îi sclipi o luminiţă răutăcioasă.

— Îmi iau îngăduinţa de a vă sfătui, doamnă, să nu rămâneţi prea mult în faţa pragului de care vorbiţi, fiindcă dacă vă place să credeţi că bunăvoinţa Maiestăţii sale faţă de persoana dumneavoastră e eternă, atunci vă înşelaţi. Tocmai asta se spune în încheierea mesajului pe care regele, în marea sa bunătate, a binevoit să vi-l trimită, acordându-vă câteva luni de reflecţie înainte de a vă considera pentru totdeauna o răzvrătită asupra căreia să reverse augusta sa mânie. Fiindcă după scurgerea acestui termen va fi neînduplecat. Suntem în mai, doamnă, regele ştie că sunteţi bolnavă, că aveţi nevoie de îngrijiri şi de linişte, aşa că a hotărât să fie răbdător, dar dacă până la începutul lui octombrie nu aţi îndeplinit ceea ce a avut înalta bunăvoinţă de a vă porunci, spre a-i da astfel posibilitatea de a vă ierta pentru faptele dumneavoastră, vă va considera o duşmană a tronului şi va acţiona în consecinţă.

— Adică? întrebă ea cu acelaşi glas stins.

Domnul de Marillac desfăcu din nou sulul de pergament și citi finalul mesajului:

— *«Doamna du Plessis va fi în acest caz arestată și condusă într-un fort sau într-o mănăstire asupra căreia încă nu am luat nici o hotărâre. Toate locuințele, castelele și palatele vor fi sigilate cu sigiliul nostru iar pământurile numitei doamne vor fi vândute în folosul tezaurului, exceptând de la asta numai castelul de la Plessis și pământurile din imediata apropiere a acestuia, pentru a intra la timpul cuvenit în stăpânirea tânărului Charles-Henri du Plessis-Bellière, fiul prietenului nostru mareșalul și totodată fin al nostru, căruia am hotărât ca pe viitor să-i fim noi înșine tutore.»*

— Și fiul meu Florimond? tresări Angelica, palidă la față.

— Aici nu scrie nimic de fiul domniei voastre Florimond, doamnă marchiză, răspunse rece guvernatorul.

Se lăsă tăcerea, o tăcere apăsătoare care pe Angelica o strivea. Se simțea sfredelită de privirile batjocoritoare și pline de răutate ale domnilor acestora pe care abia dacă știa cum îi cheamă, cărora nu le făcuse nici un rău și care totuși se desfătau acum cu priveliștea înfrângerii ei, într-atât e de adânc înrădăcinată în firea omenească dorința de a vedea târât în noroi tot ce e frumos și mai ales de a-i vedea umiliți pe acei semeni ai noștri care niciodată nu pleacă fruntea.

Trecuse mult timp de când doamna du Plessis nu mai ridicase cu mândrie fruntea, nu mai așezase stavila de smarald a ochilor ei între rege și influența pe care alții încercau zadarnic să o exercite asupra lui. Înțelegea acum că i se dădea voie să-și facă apariția la Versailles numai ca să fie supusă unor încercări care să o umilească și să-i distrugă pentru totdeauna mândria și puterea de a nu se pleca niciodată. Asta va însemna pierderea dârzeniei ei de neînvins. Angelica de Sancé, marchiză du Plessis-Bellière, trebuia să devină o doamnă de la curte ca oricare alta, biet instrument docil în mâinile făcute pentru a mânui oameni și destine. Cine îi șoptise regelui să fie necruțător cu ea știuse ce spune!

Domnul de Solignac rupse cel dintâi tăcerea și spuse, cu vocea lui onctuoasă și gravă, că ar vrea să știe dacă doamna

marchiză îi îngăduie să se ridice din poziţia aceea incomodă în care stătea de atâta timp. Fapt este că nu era deloc obosit, fiindcă avea obişnuinţa îngenuncherilor îndelungi în oratoriu, unde cerea Stăpânului Ceresc să-i dea puterea de a înfăptui lucrarea epuizantă şi tainică de a impune unei lumi desfrânate şi ticăloşite credinţa cea adevărată. Spuse aşadar că i se părea un moment cum nu se poate mai potrivit pentru ca doamna marchiză să cugete asupra greşelilor ei trecute şi să folosească răgazul acordat de rege, în marea lui bunătate, pentru a ajunge la adevărata căinţă creştină. Bunăoară regele ar fi, fără îndoială, foarte plăcut impresionat dacă doamna du Plessis i-ar face pe supuşii ei din Poitou să se convertească. Iar asta poate că l-ar determina pe augustul stăpân să-i treacă cu vederea multe din lucrurile supărătoare din trecut şi chiar să le uite de-a binelea, acordându-i doamnei marchize iertarea lui deplină.

— Fiindcă fără îndoială că ştiţi, doamnă, că religia celor care cu neruşinare se intitulează sistematici reformaţi e pe ducă. Adepţii ei se convertesc pe capete şi se întorc în sânul adevăratei biserici apostolice şi romane. Mai sunt ceva fanatici, ici şi colo, în special în regiunea asta de unde vă trageţi dumneavoastră înşivă şi unde aveţi atâtea domenii. Căpitanul de Montadour, care e un creştin adevărat şi a convertit până acum destule asemenea suflete rătăcite, e trimis aici de câteva luni şi s-a arătat până acum plin de osârdie în întoarcerea acestor sărmani rătăciţi la adevărata credinţă. Ne-am gândit, doamnă, că dumneavoastră l-aţi putea ajuta în această operă cu adevărat creştinească. Dumneavoastră cunoaşteţi bine lumea din locurile acestea, ştiţi să vorbiţi cu oamenii pe înţelesul fiecăruia şi sunteţi ascultată. La urma urmei dumneavoastră sunteţi suzerana lor, aşa că aveţi o mulţime de mijloace de a-i convinge pe supuşii dumneavoastră hughenoţi să se lepede de erezia lor blestemată. Gândiţi-vă, doamnă, ce măreaţă operă vă stă în faţă şi nu aşteaptă decât s-o făptuiţi... şi mai gândiţi-vă cu câtă bunăvoinţă va privi Maiestatea sa, care... hm! Care, doamnă marchiză, între noi fie vorba, a avut multe de îndurat din partea dumneavoastră... hm! Cu câtă bunăvoinţă va privi felul în care doamna marchiză du Plessis depune nişte lăudabile eforturi la unificarea regatului său, spre slava Atotputernicului...

Ce nu reuşise să facă citirea scrisorii regelui reuşi discursul domnului de Solignac. Angelica îşi ieşi din toropeala aceea, jumătate adevărată jumătate de porunceală, şi se ridică într-un cot, pironindu-şi privirile pline de flăcări în obrajii descărnaţi ai fanaticului slujitor al credinţei.

— Clauza asta, a convertirii oamenilor de pe domeniile mele, e şi ea inclusă în condiţiile hotărâte de rege?

Gura domnului de Solignac se lărgi într-un zâmbet sarcastic, care îi dezveli dinţii îngălbeniţi.

— Nu, doamnă, clauza asta *nu apare, dar se ghiceşte printre rânduri...*

Sârguinciosul slujitor al cauzei bisericii apostolice şi romane părea încântat că avusese ocazia s-o ironizeze pe marchiză, întorcându-i propriile ei cuvinte de acum câteva minute. Însă în clipa imediat următoare păru să regrete răutatea care îi scăpase şi se plecă adânc în faţa ei, gest urmat imediat de guvernator şi de domnul de Breteuil. Cât despre căpitanul de Montadour, acesta ar fi vrut şi el, din tot sufletul, să facă la fel, numai că pântecele lui cât toate zilele îi interzicea o asemenea manevră, ca să nu mai vorbim de genunchii care îi amorţiseră şi abia şi-i mai simţea. Schiţă însă şi el un gest care putea însemna un fel de înclinare, lucru care îl făcu şi mai roşu în obraji decât până atunci. Dar asta nu era numai din cauza efortului: de câteva minute bune, vajnicul căpitan avea în acele momente altceva mai bun de făcut decât să mediteze la felul cum ar putea face din marchiza du Plessis o luptătoare pentru cauza credinţei. Contempla chipul ei palid, de o paloare care o făcea de o mie de ori mai frumoasă, şi îşi spunea tulburat că femeie ca asta rar puteai vedea şi că ferice de cel care are parte... Hm!... care are parte de... Hm!... Hm!...

Cele patru chipuri atât de apropiate de faţa ei o făceau pe Angelica să-şi amintească de coşmarurile care o bântuiau pe vremea când se afla pe Mediterana, când retrăia cu intensitate chinuitoarele amintiri de la Versailles, dominate de intrigi, comploturi şi ameninţări de tot felul, amestecate cu teama de otrăvuri, de vrăjitorii care oficiau liturghii negre în apartamente secrete sau cu uneltirile cu mireasmă de tămâie şi de aghiazmă

ale curtenilor plini până peste poate de osârdie întru credinţă. Toate aceste lucruri pe care le respinsese odinioară şi de care până la urmă fugise ca să scape din lumea aceea îngrozitoare, acum se înfiripau din nou în faţa ei, căpătând contururi din ce în ce mai limpezi şi mai definite, făcând-o să simtă puterea lor cumplită, care o urmărea cu încăpăţânare şi cruzime.

— Doamnă, îi susură la ureche domnul de Marillac, dovediţi-vă zeloasă şi noi vom avea grijă să fiţi scutită de multe neplăceri. Ne vom strădui să facem în aşa fel încât Maiestatea sa să-şi arate augusta bunăvoinţă faţă de persoana dumneavoastră. I-am putea sugera, de exemplu, să atenueze puţin asprimea penitenţei la care vrea să vă supună. Nădăjduim să putem elimina din ceremonialul acesta caleaşca... rochia neagră... poate chiar şi legământul de vasalitate făcut în public... Şi fără îndoială că în cazul acesta Maiestatea sa va mai reflecta şi asupra cedării către Coroana Franţei a amintitelor domenii din proprietatea dumneavoastră...

Domnul de Marillac se vădea un diplomat într-adevăr iscusit. Un vechi curtean ca el ştia fără îndoială că pentru o femeie ca Angelica lucrul cel mai dureros era nu confiscarea domeniilor şi a castelelor, ci tocmai umilinţa la care o supuneau nişte amănunte stabilite cu o precizie diabolică. Iar acum domnul de Marillac şi ceilalţi aşteptau promisiunile ei, pregătindu-şi deja tactica pe care aveau s-o urmeze la curte.

Avu dintr-o dată o mişcare orgolioasă şi se dădu înapoi, privindu-i cu trufie.

— Mai aveţi ceva de zis, domnilor? întrebă ea, cu o voce slabă dar nu lipsită de o undă de dispreţ. Aţi terminat?

Guvernatorul îşi muşcă buzele.

— Nu, doamnă, încă nu. Mai trebuie să vă remit din partea Maiestăţii sale un mesaj personal. Iată-l.

Angelica desfăcu pecetea roşie şi recunoscu scrisul regelui.

«Răsfăţată mică, neuitata mea...»

Literele începură să-i joace dinaintea ochilor şi mâna care ţinea scrisoarea căzu fără putere. Nu voia să citească mai departe, nu era în stare.

Trimişii regelui se ridicară în sfârşit din poziţia chinuitoare în care stătuseră atâta timp, făcură câte o plecăciune şi se retraseră spre fereastră. Domnul de Marillac privi câteva clipe spre Angelica şi ridică din umeri. Va încerca să-i dea a înţelege regelui că femeia asta avea minţile rătăcite şi îşi spunea că la urma urmei nu era aici nici o minciună şi nici o nedreptate. Poftim, o înaltă doamnă, din străvechiul neam de Sancé şi văduvă a unuia din cei mai străluciţi curteni, marchizul du Plessis-Bellière, să doarmă pe duşumea, ca o ţărancă în nenorocita ei de colibă, când n-ar fi avut decât să facă un semn ca să devină stăpână absolută la Versailles şi peste toată Franţa! Uite ce înseamnă mintea de femeie! Vai de capul ei nerod! Cât despre el, domnul de Marillac îşi spunea că rău făcuse luându-se după Solignac şi amestecându-se în afacerea asta, din care nu putea ieşi nimic bun nici pentru ei, nici pentru rege, nici pentru Compania Sfântului Sacrament. Dar noroc că nebuna asta nu mai avea zile multe, era cu ochi şi cu sprâncene că moartea îi dădea târcoale şi n-avea nici un rost să se agite atâta din cauza ei.

Oaspeţii se consultară scurt din priviri şi se îndreptară spre uşă, fiindu-le limpede că nu mai aveau ce face aici.

— Domnilor...

Angelica îi chema înapoi şi asta îi surprinse. Muribunda mai avea ceva de spus.

— Domnilor, vă rog să transmiteţi regelui că nu are nici un drept să se arate bun faţă de mine.

Domnul de Marillac făcu ochii mari. Cuvintele astea nu păreau a avea vreun rost, de bună seamă că bolnava nu nimerea să se exprime suficient de limpede.

— Vreţi să spuneţi, doamnă, încercă el să o ajute, vreţi să spuneţi că nu sunteţi demnă de atâta aleasă bunătate din partea Maiestăţii sale?

— Nu, rosti răspicat Angelica, vreau să spun că între noi nu are ce căuta bunătatea. Sentimentele lui sunt pentru mine insultătoare. Fiindcă suntem duşmani, nu? Între noi doi nu poate exista altceva decât războiul.

Faţa guvernatorului se făcu pământie şi bietul gentilom simţi că-l lasă picioarele la gândul că va trebui să repete asemenea cuvinte în faţa regelui.

Făcură toţi câte o plecăciune şi ieşiră în tăcere.

— Doamnă, d'apăi chiar că sunteţi nebună, de-a dreptul nebună, Doamne iartă-mă! ţipă Barbe frângându-şi disperată mâinile. Ce naiba v-a apucat ca să vorbiţi aşa cu prealuminaţii domni pe care regele vi i-a trimis tocmai ca să vă împăcaţi? Că eu, când am înţeles ce voiau, mai că săream într-un picior de bucurie. Şi acuma na!... Acuma chiar că praful şi pulberea s-au ales de toate, zău aşa!

— Barbe! Nu cumva ai tras cu urechea la uşă?

Dar biata femeie era atât de deznădăjduită că nici nu-i luă în seamă cuvintele.

— Nu vă ajunge că sunteţi bolnavă, o biată amărâtă ca vai de capul ei, ţintuită la pat! Că e chiar minune că mai sunteţi în viaţă şi uite că vă arde să vă jucaţi acuma cu viaţa asta, taman ca un copil fără minte...

— Barbe, zise rece Angelica, văd că în lipsa mea ai căpătat deprinderi cam ciudate. Prea mă muştruluieşti şi nu-mi place.

— Păi na, alta acuma! Va să zică dumneavoastră mi l-aţi lăsat pe micul Charles-Henri în braţe, fără nici un fel de apărare, şi eu nu trebuia să mă fac a dracului ca să răzbesc? Că mereu venea poliţia uite-aşa, şedea întruna pe capul nostru să ne ia refec, îşi băga râturile lor scârboase pîn toate hârtiile şi desfăcea mobilele, să vază dacă nu e ceva pitit p-acolo, şi eu ce trebuia să fac, ai? Barem bine că de la o vreme s-au dus dracului, Doamne iartă-mă, şi ne-au lăsat în pace, că altfel căpiam de tot, îmi luam lumea-n cap, nu mai răbdam! Şi credeţi dumneavoastră că uşor mi-a fost mie atâta timp, să stau numa-n rugăciuni şi să vă aştept, ca să vă văz întorcându-vă acasă slabă ca o mortăciune, plină de zgârieturi şi sălbăticită în halul ăsta? Şi acuma, că parcul e plin de soldaţi şi căpitanul ăla gras dă porunci aici ca la el acasă, toţi dau iama prin cămări şi nu mai zic, că pe săracele fete de la bucătărie le dau pe rând cu zgaibaracele-n sus... Nu credeţi că trebuie să mai fie cineva şi al dracului în casa asta şi să se ia în gură cu nenorociţii ăştia? Păi nu?

Angelica nu apucase să scoată nici o vorbă, turuiala neostoită a credincioasei Barbe n-o lăsa nici să deschidă gura. Dar cuvintele bietei femei o impresionaseră adânc.

— Draga mea, ce crezi că aş putea face eu? zise ea cu o voce slabă.

— Ei, alta acuma! izbucni Barbe, furioasă dar cu o undă de speranţă în glas. Chiar că-mi place! Auzi la ea, cică «ce pot face eu», poftim! Păi cum ce puteţi face? Să vă duceţi la rege, aia să faceţi, ca să fie ca înainte, când nu mai ştia ce să mai facă şi ce să mai zică, numai ca să vă intre în voie! Nu vă gândiţi că doar un semn să faceţi şi ajungeţi la loc persoana cea mai puternică din toată Franţa? Şi copiii dumneavoastră au să fie onoraţi ca înainte? Vă rog eu, doamnă, încheie Barbe cu voce plină de emoţie, vă rog eu din tot sufletul să vă întoarceţi la Versailles! Să vedeţi dumneavoastră ce bine are să fie, zău aşa!

Se aplecase spre Angelica şi pândea pe chipul acesteia cel mai mic semn că ar avea de gând să se lase convinsă. Dar sub pleoapele pe jumătate închise ochii marchizei rămâneau lipsiţi de orice expresie.

— Văd că nu ştii ce spui, Barbe, biata de tine, zise ea într-un târziu. Să mă duc la rege! Pentru tine, naivă cum eşti, nu e nimic mai grozav pe lume decât viaţa la curte. Dar eu ştiu ce înseamnă asta. N-am fost acolo destul timp? Să trăieşti la curte? Ce prostie! *Să mori* acolo da, asta se poate foarte bine, dar să trăieşti? Acolo poţi să mori de urât, de silă, sau de otravă... Să mă întorc ar însemna să mă apuc să dansez pe nisipuri mişcătoare... sau poate şi mai rău! N-aş putea în ruptul capului să mai respir printre fiinţele acelea.

— Păi cum aşa, doamnă! se văicări Barbe, frângându-şi disperată mâinile. Că doar regele vă iubeşte ca un nebun!

— Nu, nu mă iubeşte. Mă vrea, atât. Şi n-am să fiu niciodată a lui. Ascultă, Barbe, există un lucru pe care nu-l ştii: regele Franţei e atotputernic, e drept, dar eu am fugit din haremul lui Moulay Ismaël. Nu poţi înţelege ce înseamnă asta. Nici o femeie n-a reuşit vreodată aşa ceva, să fugă din haremul sultanului Marocului. Toată lumea spunea că e un lucru cu neputinţă, de neconceput. Eu am reuşit. Şi atunci crezi că nu mă pot lupta cu regele Franţei?

— Vai de mine! Nu cumva vă trece aşa ceva prin cap? Să vă luptaţi dumneavoastră cu alde regele?

— Da... aşa cred. Cred că altceva nu-mi rămâne de făcut.

— Ah!... Păi când zic eu că sunteţi taman nebună! Bunul Dumnezeu şi preasfânta Fecioară să ne aibă în sfânta lor pază, încheie Barbe, întorcându-se şi ieşind din încăpere cu faţa înfundată în palme.

3

Ascunsă după canatul uşii, Angelica îl urmărea pe căpitanul de Montadour, care era instalat cu toată măreţia la masa cea lungă din uriaşa sufragerie a castelului şi se ospăta. De fapt asta e un fel de a zice, fiindcă mai potrivit ar fi să spunem că înfuleca hămesit, devora, absorbit cu totul de această ocupaţie care pentru el părea să fie lucrul cel mai important din univers. Cu ochii nemişcaţi pe faţa lui roşie, de o roşeaţă încă şi mai accentuată de aburii vinului şi scoasă şi mai bine în evidenţă de mustaţa roşcovană, vajnicul căpitan se lupta vitejeşte cu un platou larg plin cu ortolani[3], căruia îi venise rândul printre nenumăratele tăvi şi platouri pline cu toate bunătăţile. Mâna lui grasă, cu smocuri roşii de păr, înşfăca ortolanul de pe platou, îl tăvălea bine prin sosul dres cu cele mai alese mirodenii şi îl arunca drept între fălcile lui uriaşe, care se închideau imediat cu un pârâit zgomotos. Oscioarele erau sfărâmate, căpitanul le sugea cu poftă, să nu lase picătură din sucul acela gustos, apoi scuipa resturile pe dalele de marmură, îşi ştergea cu distincţie mâinile pe şervetul alb ca zăpada, prins de cheutoarea de la gât, dădea peste cap un pahar de vin roşu de Burgundia, după care râgâia sonor şi înşfăca imediat alt ortolan, dându-l prin sos şi aruncându-l în gura lui largă ca o peşteră fără fund.

— Măiculiţa ta Christoase, ăstuia îi zice Gargantua[4], cică aşa l-a polocrit lumea, şopti speriată, cu mâna la gură, o slujnicuţă care urmărea şi ea, pitită în spatele marchizei, spectacolul acesta nemaiîntâlnit. Iote-te la el cum mai înfulecă, apăi chiar că zici că ăsta e sfârşitul lumii!

Şi chiar că avea ce vedea. Căpitanul dădea porunci, aşa cum spusese Barbe, ca la el acasă. Valeții de la castel nu ascultaseră nici de răposatul mareşal du Plessis, care numai blând nu se purtase cu ei, cum ascultau acum de căpitanul acesta burtos şi fălcos şi nici nu ştiuseră pe cineva de frică aşa cum îl ştiau pe el. Reuşise să bage numaidecât groaza în toți şi, din câte auzise Angelica, dacă îndrăznea vreunul să nu se mişte destul de repede să-i împlinească poruncile, acela fie că se pomenea cu un platou sau cu o carafă în cap, fie era trimis să fie biciuit de soldații care îşi făceau şi ei datoria cu multă tragere de inimă ori de câte ori era vorba de aşa ceva. Şi nici nu apucase slujnica să isprăvească ce avusese de spus, că arțăgosul căpitan, nemulțumit pesemne de unul din valeți, un bătrân mai încet în mişcări, înşfăcă un platou greu de argint masiv de pe masă şi îl aruncă din răsputeri spre acesta, lovindu-l la un picior şi făcându-l să scape un geamăt de durere.

Angelica se trase înapoi fără un zgomot şi plecă, punându-şi mâinile la urechi ca să nu mai audă potopul de înjurături furioase ale căpitanului la adresa valetului neîndemânatic.

La una ca asta nu s-ar fi aşteptat: regele să-i impună să primească sub acoperişul casei ei un asemenea individ grosolan şi dezgustător ca un porc. Dar poate că regele nu ştia cine e căpitanul de Montadour şi urmase sfatul altcuiva, probabil al domnului de Marillac, care de bună seamă că stătuse să aleagă mult până se hotărâse la un asemenea specimen. Dar asta nu însemna că regele nu purta o anumită răspundere pentru umilința la care o supunea. Fiindcă el nu făcuse altceva decât să încredințeze acestor ipochimeni grija de a o duce la exasperare.

Pe măsură ce se însănătoşea, Angelica îşi dădea din ce în ce mai bine seama de această dublă capcană: să fie în acelaşi timp la cheremul regelui şi să depindă de cei care încercau în secret să conducă statul. Cât timp stătuse închisă în camera ei, situația asta nu îi apăruse prea limpede. Abia se putea târî până la fereastră ca să vadă pădurea, pădurea ei dragă a cărei privelişte parcă îi dădea puteri şi o făcea să simtă cum se însănătoşeşte. Clocotul acela de frunzişuri bogate, de prospețimi pe care

aproape le uitase, umbra deasă şi ocrotitoare, toate astea o făceau de fiecare dată să simtă cum îi tresaltă sufletul. Atunci Angelica înţelegea că e totuşi vie, că toate prin câte trecuse nu reuşiseră să o strivească şi că oasele ei nu rămăseseră albe şi goale printre cine ştie ce bolovani din întinderea nemărginită a deşertului. O minune de necrezut o făcuse să revină în ţara ei şi să se afle acum pe domeniile ei, acasă. Acasă la ea. De câte ori nu tânjise ea, cu durere, după umbra răcoroasă şi odihnitoare a pădurii de la Nieul pe când traversa deşertul, cu picioarele sfâşiate de pietrele ascuţite şi cu buzele arse de sete!

Apoi, încet-încet, cedase la insistenţele lui Barbe, acceptase să mănânce, deşi abia putea să înghită, în silă şi cu mari eforturi, se culcase într-un pat... Apoi, într-o zi, s-a îmbrăcat: Barbe a trebuit să caute prin cufere după o rochie mai veche, fiindcă cele pe care şi le croise înainte de plecarea de la curte îi veneau toate largi din cale afară.

A început să iasă din camera ei şi să parcurgă saloanele imense ale castelului, dându-şi seama de schimbările intervenite aici după întoarcerea ei. Din loc în loc santinele înarmate până în dinţi, postate în puncte strategice, păreau a avea menirea să nu lase pe nimeni să treacă. Dar la o privire mai atentă nu era greu să-şi dea seama că soldaţii aceştia nu îi asigurau protecţia, ci erau puşi acolo spre a o împiedica pe ea să fugă. Dependinţele erau şi ele păzite cu toată străşnicia iar în împrejurimile castelului patrulau zi şi noapte alţi soldaţi, de care era foarte greu de trecut.

Peste tot răsuna vocea puternică şi ascuţită a lui Montadour, care îşi muştruluia oamenii răcnind mânios tot timpul, aruncând valuri de înjurături şi potopindu-i cu pedepse şi pe soldaţi şi pe slujitorii de la castel deopotrivă. Angelica se plimba prin castel cu pasul ei nesigur, de convalescentă, gândindu-se uneori că era pradă unui vis urât, că poate se va trezi peste o clipă şi îşi va da seama că toate astea fuseseră nişte fantasme de care scăpase. Chipurile cunoscute, ale valeţilor şi cameristelor, îi păreau ca venind dintr-o lume veche şi uitată, aducând spre ea pâlpâirile unei realităţi cu care nu se putea împăca.

În salonaşul ei veniseră pe rând tot felul de asemenea oameni, să o vadă şi să-şi exprime bucuria de a o avea din nou în mijlocul lor pe doamna marchiză. Lin Poiroux, bucătarul, şi nevasta lui, amândoi din Touraine de felul lor, cu feţe vesele şi inimi uşoare, care slujeau la Plessis de mai bine de cincisprezece ani şi încercau să nu ia prea în tragic viaţa printre ţopârlanii aceştia din Poitou. Apoi fostul valet al lui Philippe, prietenul lui nedespărţit şi omul cel mai de încredere, La Violette, pe care ea parcă îşi aducea aminte că-l dăduse afară după ce rămăsese văduvă dar care acum se declara cel mai devotat slujitor al doamnei, rugând-o să-l ierte pentru necuviinţele lui de odinioară, pe care le săvârşise numai din credinţa nestrămutată pe care o purtase răposatului său stăpân. La Violette rămăsese maestru de vânătoare şi de când murise mareşalul Philippe se prăpădea de urât, doamna marchiză neavând deprinderea desfătărilor cinegetice. Apoi mai marele grajdurilor şi al vizitiilor, Joseph. Janicou, vizitiul personal al doamnei marchize, şi celălalt vizitiu, Hadrien. După ei venise Malbrant Lovitură-de-Sabie, scutierul cu părul sur şi faţa aspră, care părea să se fi simtă destul de bine aici, departe de tumultul Parisului. Îşi fuma netulburat pipa, bătea părinteşte pe crupă caii de călărie şi, ca să nu-i ruginească încheieturile, dădea primele noţiuni de scrimă şi de călărie micului Charles-Henri.

— Dar vă spun drept, doamnă marchiză, băiatul ăsta n-are stofa lui frate-său mai mare. Nu zic că n-ar fi şi el bunicel, nu, aş vorbi cu păcat dacă aş zice aşa ceva, dar vedeţi dumneavoastră, Florimond… Phiii! Mare păcat că l-aţi băgat în colegiul ăla nenorocit şi eu n-am putut fi cu el acolo, să-l învăţ tot ce se ştiu eu. Florimond da, parcă era născut cu spada în mână!

Din toţi oamenii ei, Malbrant singur părea a se simţi la largul lui aici. Figura lui de oştean călit şi căutătura aspră, de om care nu ştie de glumă, impuneau respect şi soldaţii căpitanului Montadour înţeleseseră de la bun început că ar fi fost curată nebunie să caute gâlceavă unui fost muşchetar ca Malbrant care, se vedea cât de colo, era în stare să spintece un om în două dintr-o singură lovitură de sabie. Iar când îl văzuseră

şi cum mânuia toate armele posibile, respectul pe care i-l arătau devenise vecin cu slugărnicia.

În schimb ceilalţi oameni de la castel se plângeau întruna de toate neajunsurile. Şi încă acum hai să mai zicem, dar cât lipsise doamna marchiză se simţiseră părăsiţi, uitaţi. Acum soldaţii lui Montadour le stăteau toată ziua pe cap, îi batjocoreau în fel şi chip şi se purtau aici, la castel, ca într-o ţară cucerită. Toţi servitorii considerau că era mai mare ruşinea să se vadă trataţi ei, oamenii unui domeniu seniorial din cele mai nobile, ca nişte fitecine de către o adunătură de mocofani care făceau pe soldaţii şi îşi dădeau aere de mari viteji. Dacă ar fi fost nişte ţărani sau burghezi obligaţi să primească în cvartir nişte soldaţi, atunci hai să mai zicem, dar aşa, aveau şi ei demnitatea lor, purtau livreaua casei du Plessis-Bellière şi nu le venea deloc la îndemână să se lase călcaţi în picioare în asemenea hal, şi încă de alde neisprăviţii ăştia, soldaţi de trei parale, ţărănoi care nici nu ştiau de la care cap se apucă muscheta...

Angelica îi asculta fără un cuvânt, studiindu-i atentă cu ochii ei verzi şi lăsând un surâs să-i fluture uşor pe buzele ei palide.

— De ce nu vă apăraţi? În toată Franţa se ştie că oamenilor din Poitou nu le place să le sufle cineva în ciorbă, dar văd că voi n-aţi auzit de vorbele astea. Nu aveţi cuţite? Ori topoare, bice, ciomege cu care să le muiaţi oasele? Sau tu, Lin Poiroux, nu mai ai în bucătăria ta nici o frigare pe care să o înfigi în burta câte unuia care se întrece cu obrăznicia?

Servitorii se priviră unul pe altul, nevenindu-le să-şi creadă urechilor. Dinţii gălbejiţi ai lui Malbrant Lovitură-de-Sabie se dezveliră într-un rânjet răutăcios, iar Janicou vizitiul, care de obicei în afară de caii lui nu voia să mai ştie de nimic, bâigui:

— De bună seamă că doamna marchiză binevoieşte să glumească... Noi nici în gând nu îndrăznim... Hm! Doar e vorba, nu-i aşa, de cătanele regelui şi noi nici nu ne gândim... adică Doamne fereşte...

— Prietene Janicou, îl întrerupre cu blândeţe Angelica, ai uitat vorba aceea care spune că noaptea toate pisicile sunt

negre? Un soldat al regelui poate s-o ia şi el peste ochi la fel de bine ca un marțafoi oarecare, nu crezi?

Oamenii avură o scurtă mişcare din cap, a încuviințare bucuroasă, şi mijiră ochii cu satisfacție. Toți erau servitori de casă mare, deprinseseră purtările alese care se cereau într-o asemenea lume, dar nu se rupseseră de originea lor țărănească şi înțelegeau foarte bine cuvintele doamnei, care le mergeau la inimă.

— Păi, doamnă marchiză, mormăi Janicou scărpinându-se după ceafă, dacă-i pe-aşa, adica... adica dacă dumneavoastră nu aveți nimica împotrivă la treaba asta... atuncea se consideră că n-am avea nici noi. Păi nu? făcu el întorcându-se spre ceilalți.

Toți cei din salonaş schimbară între ei priviri pline de înțeles.

Înțelegeau că nu făcuseră rău venind să se plângă doamnei marchize, stăpâna lor, care uite că îi ocrotea şi nu se dăduse de partea stăpânirii ci ținea tot cu ei. Acuma, dacă era pe-aşa, pieile soldaților căpitanului Montadour nu mai făceau prea multe parale. De acum înainte viața avea să fie pentru măgarii ăia o treabă foarte grea.

Asemeni copiilor sau oamenilor foarte simpli în gândire, învățați să meargă fără crâcnire împreună cu stăpânii lor şi să se încredințeze grijii Atotputernicului, servitorii de la Plessis vedeau acum în întoarcerea marchizei sfârşitul domniei soldaților obraznici şi grosolani care îi chinuiseră atâta timp şi îi făcuseră să-şi simtă amenințate bunurile şi viețile.

Pentru Angelica însă, lucrurile nu erau chiar aşa de simple. Sub aparenta stăpânire de sine se ascundea sentimentul că trebuie să ştie exact cum stau lucrurile înainte de a trece la fapte. Şi cu cât înțelegea mai bine situația în care se afla, cu atât mai puțin era în stare să aleagă un drum anume.

Se refugia uneori într-unul din saloanele somptuoase de jos, care îi plăcea în chip deosebit, şi se lăsa pradă amintirilor, care veneau să arunce o lumină tulbure şi nesigură asupra prezentului. Era tocmai salonul unde, pe vremea când abia împlinise şaisprezece ani, îl înfruntase cu semeție pe atotputernicul şi falnicul prinț de Condé. Măreţul senior venise

în Poitou ca să ridice o armată împotriva lui Mazarin şi a reginei-mame şi se amestecase într-un complot care urmărea otrăvirea micului rege şi a fratelui acestuia. Angelica parcă îl vedea aievea ridicând în lumină flaconul verzui pe care i-l adusese călugărul Exili[5] şi calculându-şi şansele de mărire pe care i le-ar fi adus dispariţia foarte tânărului rege Ludovic al XIV-lea.

Graţioase jocuri de prinţi! Astăzi bătrânul prinţ de Condé îşi târşâia guta prin saloanele lambrisate ale reginei, la mesele de joc de fiecare seară de la Versailles. Până la urmă tot micul rege fusese mai puternic.

Dar duhoarea grea a comploturilor şi a răzmeriţelor tot mai plutea şi acum în castelul acesta alb, care se oglindea trufaş în apa limpede a heleşteului din marginea pădurii, în ţinutul acesta depărtat.

Angelica privea pe fereastră. Vedea un colţ al parcului uriaş, căzut în paragină. Castanii impunători nu puteau acoperi cu coroanele lor pajiştea ajunsă într-un hal fără hal, păscută de caii oamenilor lui Montadour şi frământată şi răscolită de potcoavele de fier. În dreapta se vedea o parte din heleşteu şi două lebede care grăbeau spre mal. De bună seamă că îl zăriseră pe Charles-Henri, care îşi făcea plimbarea dus de mână de Barbe şi care le dădea mereu bucăţele de pâine. Angelica îşi spuse că în atmosfera asta tulbure, de coşmar care se instalase la castelul du Plessis, frumuseţea lui Charles-Henri părea ceva aproape nefiresc.

Barbe îl aduse pe Charles-Henri să-şi vadă mama. Băieţelul avea acum aproape cinci ani şi credincioasa servitoare îl îmbrăca numai în hăinuţe de mătase ca şi cum din clipă în clipă ar fi trebuit să fie prezentat la curte. Iar micul Charles-Henri, lucru rar întâlnit la copiii de vârsta lui, se păstra foarte curat, nu-şi murdărea niciodată veşmintele şi nici nu le rupea. Stătea acum în faţa mamei lui fără să spună un cuvânt şi degeaba se străduia ea să-l facă să spună măcar câteva cuvinte – copilul rămânea mai departe tăcut şi liniştit.

— ... dar şi când îl apucă pe dumnealui, maică-măiculiţă, nu-i mai tace gura! zise Barbe, necăjită şi ea de muţenia

micuțului. Să-l auzi seara la culcare ce mai sporovăiește câte-n lună și-n stele, mai ales când îi dau medalionul cu portretul dumneavoastră. Atunci să-l vezi ce mai stă cu el la taifas, să auzi ce de istorii îi spune, că zău dacă nu-ți vine să te crucești, nu alta. Da' acuma eu zic că te pomenești că nu vă mai recunoaște, poate unde v-ați schimbat atâta față de cum arătați în portretul ăla, de! Că poate fi și asta.

— Crezi că se poate să mă fi schimbat chiar atât de mult? întrebă Angelica, îngrijorată fără voia ei.

— Păi cum nu? Sunteți de o mie de ori mai frumoasă ca înainte, făcu Barbe, fără prea mare bucurie. Acuma eu zic că e doar o părere, fiindcă dacă stai să judeci, așa ceva nu prea are cum veni la socoteală. Că numai părul dumneavoastră, dacă te uiți mai bine la el, e vai de mama lui! Pielea uite în ce hal arată, că te-apucă și mila. Măcar că mă uit câteodată la dumneavoastră și nu-mi vine a-mi crede ochilor, parcă ați fi de douăzeci de ani, zău așa. Să juri că v-ați întors de pe altă lume!

— Într-o oarecare privință cam așa și e, Barbe.

— Apăi ce-o fi, ce n-o fi, eu una nu știu, dar e cu ochi și cu sprâncene că acuma sunteți și mai primejdioasă pentru bărbați ca înainte, zău așa.

Angelica ridică din umeri a nepăsare.

— Lasă-i în pace pe bărbați.

Și își privi tristă mâinile.

— Uite, Barbe, unghiile mi se rup și acum, nu știu de ce; doar nu le mai chinui în nici un fel. O fi vreun leac care să le facă iar puternice ca înainte?

Suspină și mângâie cu o mișcare tristă buclele aurii ale băiețelului. Acesta arăta într-adevăr minunat. Cu ochii lui albaștri și limpezi, cu genele dese și ușor întoarse, cu fața albă cu bujori de un roz delicat, cu trăsături gingașe și de o neasemuită puritate, ar fi tentat pe oricare din marii maeștri flamanzi. Frumusețea aceasta desăvârșită o făcea pe Angelica să simtă cum i se strânge inima. Nu putea să nu-și aducă aminte de Philippe, al doilea soț al ei, și de cruda întorsătură a destinului care i-l adusese pe trimisul lui Joffrey de Peyrac imediat după ce devenise soția lui Philippe și marchiză du Plessis-Bellière.

Pe vremea aceea se luptase ca o disperată să devină nevasta lui Philippe cel rece ca gheaţa şi săpase astfel cu mâna ei prăpastia de netrecut care avea s-o despartă după aceea de prima ei dragoste. «Ah, de ce vrei tu întotdeauna să forţezi destinul?» avea s-o întrebe mai târziu Osman Ferradji.

Lăsă să-i scape din piept un suspin şi întoarse privirile, căzând pradă unei reverii profunde. Copilul mai rămase câteva clipe lângă ea, nehotărât, apoi se întoarse şi părăsi încăperea cu paşi abia auziţi. Angelica îşi spuse că măcar în privinţa lui nu avea a se teme de primejdii. Fiindcă micuţul Charles-Henri du Plessis-Bellière, fiu al mareşalului şi fin al regelui, era la adăpost de orice prigoană. El nu avea să fie deposedat de moştenirea cuvenită de pe urma tatălui său. Da, dar fiul ei cel mare, Florimond? Acesta era urmaşul strălucitului conte de Peyrac, senior de Toulouse, purta unul din numele cele mai ilustre din Franţa iar averea care i s-ar fi cuvenit de pe urma tatălui său depăşea toate bunurile familiei du Plessis luate la un loc – numai că destinul care îl aştepta părea mai ameninţător şi mai întunecat decât al celui mai de pe urmă bastard...

*

De când sosise aici îşi dorise fierbinte să-l vadă pe Florimond şi cu mare greutate, cu voce întretăiată de epuizare, reuşise să-i dicteze bătrânului Molines o scrisoare către fratele ei, părintele reverend de Sancé. Nu ştia că scrisoarea asta avea să-l alarmeze din cale afară pe căpitanul Montadour, care, de cum a aflat de existenţa ei, şi-a spus că aici se putea ascunde cine ştie ce tertip şi nu s-a lăsat până n-a avut-o în mână. La pasul următor, anume citirea scrisorii, căpitanul s-a împotmolit. Educaţia sa nu cuprinsese mofturi şi farafastâcuri popeşti, cum ar fi, bunăoară, scrisul şi cititul, astfel încât vajnicul apărător al onoarei doamnei marchize, deşi avea oarecare noţiuni şi în privinţa modului cum se fac buchile, fusese nevoit să apeleze la ajutorul intendentului ca să poată afla cuprinsul scrisorii. Iar cele aflate îl descumpăniseră atât de mult încât hotărâse că e cazul să-şi decline orice competenţă şi să trimită misiva asta buclucaşă domnului de Marillac, să facă cu ea ce-o şti.

Pare-se însă că domnul de Marillac nu considerase că aici s-ar ascunde ceva în neregulă şi scrisoarea ajunsese la destinaţie, fiindcă Angelica a primit răspuns după un timp mai scurt decât s-ar fi aşteptat.

Părintele de Sancé scria că, în urma ordinului expres al Maiestăţii sale, îl supraveghea îndeaproape pe tânărul Florimond de Morens şi urma să se ocupe de educaţia lui până când Maiestatea sa avea să considere de cuviinţă să-l încredinţeze grijii mamei sale. Părintele reverend se arăta foarte convins de justeţea acestei hotărâri a regelui şi considera ca un lucru foarte firesc faptul că suveranul arăta o asemenea grijă faţă de foarte tânărul său supus. Florimond, scria părintele reverend, n-ar fi avut nimic de câştigat ajungând sub influenţa unei mame ale cărei purtări se dovediseră pe cât de nerecunoscătoare pe atât de lipsite de judecată. Dacă ar fi dat dovezi de căinţă şi s-ar fi străduit să recâştige augusta bunăvoinţă a regelui, Angelica şi-ar fi putut revedea în scurtă vreme fiul, pentru care nu ar mai fi însemnat, în acest fericit caz, un exemplu dăunător de nesupunere şi de sminteli primejdioase. Iar asta cu atât mai mult cu cât locul unui băiat de vârsta lui ar fi fost mai curând într-un colegiu decât în preajma unei mame care se arătase întotdeauna supărător de nestatornică şi de făţarnică. Băiatul era în pragul adolescenţei şi unchiul său, fără să-i tăgăduiască alesele însuşiri ale minţii, arăta că totuşi acestea erau umbrite de o supărătoare înclinare către lenevie şi de o nejustificată indiferenţă faţă de studiu, lucru care îi decepţionase pe toţi dascălii pe mâna cărora fusese dat. Exista însă speranţa, arăta părintele reverend, ca tânărul Florimond, călăuzit cu multă grijă şi perseverenţă, să ajungă un bun ofiţer.

Şi părintele Raymond de Sancé încheia scrisoarea în cuvinte bine aduse din condei, sub care abia reuşea să ascundă o adâncă amărăciune. Se săturase, scria el, să tot poarte pe umeri povara isprăvilor surorilor şi fraţilor săi şi să rămână el singurul care să se lupte pentru a salva numele de Sancé de Monteloup de la dizgraţia regelui. Totuşi, nu putea face altceva decât să se smerească şi să ducă mai departe povara asta, deşi ar fi vrut să

poată rămâne un credincios supus al tronului, care să-şi slujească stăpânul fără a-i aduce nici umbră de supărare. Dar cum să nu-şi atragă nemulţumirea regelui când de atâţia ani de zile era pus necontenit în situaţia de a interveni pentru unul sau altul din familia lui, fiinţe a căror perseverenţă în greşeală nu-şi avea egal decât în uşurinţa de necrezut a purtărilor lor şi în lipsa de judecată pe care o vădeau la tot pasul? Nu mai departe decât Angelica, preaiubita sa soră, care avusese parte în ultimul timp de atâtea încercări dintre cele mai grele. Oare chiar nu trăsese ea nici un fel de învăţăminte din toate câte i se întâmplaseră? El, Raymond de Sancé, nu încetase niciodată să-şi dăscălească fraţii şi surorile care o apucaseră pe drumuri greşite şi se rugase fierbinte pentru Gontran, Denis, Albert... Dar degeaba îi fuseseră toate strădaniile. Sângele sălbatic şi nesupus răbufnea când s-ar fi aşteptat mai puţin. Drept care nu e departe ziua când, sătul de toate aceste necazuri, avea să renunţe la a mai interveni pentru nişte rude atât de incomode.

Răspunsul acesta al cuviosului reverend o făcu pe Angelica să se simtă mai revoltată decât oricând. Trebuia să rămână despărţită de Florimond şi asta o umilea. Era întâiul ei născut, orfan de tată, şi nu o avea decât pe ea. Îi era mai mult decât un fiu, îi era tovarăş şi prieten. Însemna pentru ea singura dovadă vie a iubirii ei pierdute, pentru Joffrey de Peyrac, şi, de când plecase în acea nefericită călătorie pe Mediterana, îi simţea pe amândoi, pe Florimond şi pe micul Cantor, mult mai apropiaţi. I se părea uneori că regăsise dragostea lui Cantor cel pierdut, care o însoţea şi o urma în căutările ei. Deveniseră aproape părtaşi, ea şi micul Cantor, la suferinţele îndurate în aceeaşi capcană în care căzuseră, marea. Îl simţea mai puţin absent, mai puţin depărtat de ea.

Dar avea nevoie de Florimond, întâiul ei născut, în care îl vedea renăscând pe Joffrey, ale cărui trăsături abia şi le mai amintea.

Începu din nou să citească scrisoarea, simţindu-se năpădită de o furie care creştea năvalnic în sufletul ei. Apoi reproşurile fratelui ei o făcură să se oprească şi să mediteze puţin. De ce oare era el aşa de supărat pe toată familia, când ar

fi fost de aşteptat să-i poarte pică doar ei, pe care de fiecare dată o vedea vinovată pentru tot ce se întâmpla? Din anii copilăriei lor de la Monteloup, Raymond pe Angelica o găsea de vină când se petrecea cine ştie ce nenorocire. Iar de data asta i se adresa la plural, ceea ce o făcea să se simtă depărtată. Fratele ei Raymond o privea în silă...

Rămase pe gânduri. Îi reveni dintr-o dată în auz o frază rostită de vocea domnului de Marillac: «Nesupunerea unei familii ai cărei membri ne-au jignit grav...» – sau cam aşa ceva. Nu-şi mai aducea exact aminte cuvintele, fiindcă atunci nu le dăduse prea mare importanţă. Dar încercând să facă legătura între fraza asta şi cuvintele lui Raymond începea să se întrebe dacă nu cumva era vorba aici de alte întâmplări, pe care ea nu le cunoştea.

În toiul acestor gânduri care o frământau, apăru un valet care o anunţă ceremonios că sosise domnul baron de Sancé de Monteloup, care cerea permisiunea să o vadă pe doamna marchiză du Plessis.

4

Angelica rămase foarte descumpănită. Baronul de Sancé, bătrânul ei tată, murise anul trecut, în iarna dinaintea plecării ei la Marsilia, aşa că anunţarea unei asemenea vizite o făcu să nu-şi creadă urechilor. Se ridică tulburată de pe canapea şi merse la uşă, privind în lungul galeriei, unde vizitatorul îşi făcuse deja apariţia la capătul celălalt şi venea spre ea călcând apăsat cu cizmele lui grosolane şi pline de noroi. Pentru o clipă, Angelica simţi că o lasă puterile: părea a fi întocmai răposatul ei tată; acelaşi mers, aceleaşi haine mohorâte, aceeaşi înfăţişare posomorâtă şi aspră. Apoi, privind mai atentă, reuşi să-i desluşească trăsăturile feţei şi recunoscu încruntarea şi aerul acela de silă pe care îl aveau băieţii din familia de Sancé. Trebuia să fie unul din fraţii ei. Poate Gontran... a, nu, era Denis. Şi asta o făcu să se simtă mai liniştită.

— Tu eşti, Denis?

Simţea un fel de uşurare să-şi vadă fratele, de care avea acum impresia că se despărţise de ani nenumăraţi.

— Bine te-am găsit, mormăi nou-venitul.

Când se despărţiseră, Denis era ofiţer şi o ducea de minune, Angelica îl aranjase într-o garnizoană în apropiere de Paris. Şi acum, dintr-o dată, iată-l preschimbat într-unul din acei boiernaşi de provincie, având deja pasul greoi şi aerul mereu preocupat şi posomorât al răposatului baron Armand.

Denis, foarte preocupat, frământa între degete un plic.

— Uite, mormăi el, am primit poruncă scrisă de la domnul de Marillac, guvernatorul, să vin să-ţi fac o vizită. Am venit, uite-mă.

— Fără îndoială, făcu dezamăgită Angelica, în familia noastră există regula ca nimeni să nu facă nimic decât dacă are ordin scris. Fermecător!

— La naiba! Ordin scris, auzi! Ce ordin scris? Vorba e că treaba e cocoşată de tot. Bag seamă că nu ştii, sau te faci.

— Da? Pot afla şi eu ce s-a mai întâmplat?

— Alta acuma! se burzului Denis. Adică tocmai tu întrebi ce se întâmplă? Ştii că-mi place? Tocmai tu, care ai pe urmele tale toată poliţia Franţei şi te-au adus aici sub escortă, ca pe o criminală, tocmai tu întrebi? Urlă lumea, deşteapto!

— Mulţumesc, asta ştiam, nu era nevoie să te osteneşti tu ca să vii să mi-o spui. Păcat de bunătate de drum bătut degeaba, adăugă ea cu o batjocură abia simţită în glas. Eu te întreb dacă s-a întâmplat ceva nou.

Denis se aşeză pe canapea, cu aerul omului sătul de belelele care curg întruna pe capul lui.

— Păi cum mama dracului ai vrea să nu se-ntâmple? icni el ştergându-se pe frunte cu dosul palmei, deşi nu avea cum să-i fie cald. Îmi place că iar pui întrebări de-astea deşteptele. Cum să nu se întâmple? Când chiar domnul de Marillac în persoană m-a trimis încoace şi mi-a zis clar că trebuie să-ţi scoţi gărgăunii din cap. Adică «să judeci mai sănătos», chiar astea au fost cuvintele lui. Da, «ar fi de dorit ca doamna marchiză, sora dumneavoastră să judece mai sănătos», taman aşa a zis. Acuma... eu nu ştiu ce să zic...

— Va să zică pot să aflu şi eu dacă s-a întâmplat ceva şi ce anume? întrebă Angelica scoasă din sărite.

— Stai uşor, nu mă lua aşa repede că-mi pierd şirul, făcu Denis plin de importanţă, fără să renunţe la tonul acela posac. Ai să afli imediat, n-ai grijă. E ceva... în sfârşit, ai să vezi. Vorba e întreaga noastră familie s-a acoperit de ruşine. Pe tine ce naiba te-a apucat să pleci la dracu-n praznic?

— Sper că n-ai să spui acum că familia mea a avut neplăceri fiindcă eu am îndrăznit să plec din Franţa fără voia regelui!

— Nu, asta ce-i dreptul nu... Adică nu direct din cauza asta, deşi... Dar dacă erai tu aici, alta era treaba. Toată daravera a început la vreo câteva luni după ce plecaseşi tu. Nu se ştia de ce plecaseşi, nimeni nu ştia nimica sigur, toată lumea vorbea dar nimeni nu ştia bine cum stăteau lucrurile. Regelui îi tot tuna şi-i fulgera întruna, nu se mai înţelegea nimeni cu el. Acuma, ca să zic drept, mie unuia puţin îmi păsa. Îmi spuneam că tu eşti fată deşteaptă şi ai ieşit tu basma curată din chestii mai grele, nu numai din atâta, şi ai să ieşi şi acuma. Aşa ziceam, dar stai să vezi. Ce nu-mi venea mie la socoteală era că n-aveam de unde să te iau, ca să mă împrumuţi şi pe mine cu ceva bani, fiindcă tocmai îmi picase o afacere pe cinste, se ivise un loc vacant în regimentul de gardă de la Versailles dar trebuiau bani, nu glumă. Ziceam că poate mă ajuţi tu, să pui o vorbă unde trebuie, la curte, şi să pui tu bani de la tine, până... hm!... până fac eu rost. Om mă făceam! gemu el cu amărăciune.

Îşi şterse din nou fruntea cu dosul palmei, tuşi să-şi dreagă vocea şi continuă:

— Stai să vezi. Trebuia lucrat repede, aşa că m-am dus să-l caut pe Albert, fiindcă ştiam că se aranjase pe lângă curtea lui *Monsieur*[6] şi mă gândeam că e în bani. Şi nu m-am înşelat, Albert al nostru înota în aur, nu alta. Mi-a zis că *Monsieur* nu mai putea de dragul lui, că îl copleşea cu daruri peste daruri, ba slujbe, ba donaţii de tot felul, ba chiar îi aranjase să-i revină lui beneficiile abaţiei noastre de la Nieul – treaba asta de mult şi-o pusese el în cap şi uite că nu s-a lăsat până n-a pus mâna pe mana asta cerească. Banii la el gârlă, cu veniturile astea se simţea

la adăpost de lipsuri până la adânci bătrâneţi, pungaşul. Acuma de ce să zic, nu era mare lucru pentru el să-mi dea şi mie acolo, un câteva sute de livre sau hai să zic o mie, cel mult, ca să pot cumpăra slujba aia... altfel nu mă duceam la el. Şi nu zic că nu m-a ajutat, o fi plătit, n-o fi plătit, el ştie ce-a făcut şi cum le-a întors, vorba e că m-am văzut la Versailles. De o mie de ori mai bine ca la Melun, dar şi greu. Greu al dracului. Aici nu mai mergea cum ştiam eu; aici nici una nici două trebuia să fim în mare ţinută pentru parăzile regelui, ca să nu mai zic că era şi vânzoleala aia nemaipomenită de zidari şi de tot felul de meşteri, trebuia să stăm întruna cu ochii pe ei... Îţi aduci aminte că se făceau tot felul de lucrări la Versailles.

— Da, încuviinţă simplu Angelica. Îmi aduc aminte.

Vocea aspră şi monotonă a lui Denis îi răscolea imagini şi sunete uitate. Strălucirea mată a blocurilor de marmură şi scrâşnetul lor sub ferăstraiele de oţel care tăiau forme geometrice drepte, scârţâitul îmbinărilor schelelor uriaşe care se ridicau în jurul celor două aripi ale magnificului palat ce trebuia extins, zgomotele acelea nedefinite ale şantierului, asemeni bâzâitului unui stup în continuă agitaţie, ajungând până în parcul unde curtenii se simţeau sâcâiţi de strigătele lucrătorilor, de bocăniturile ciocanelor, de scârţâitul cărucioarelor, de hârşcâielile ascuţite ale cazmalelor... O armată întreagă de lucrători care se agitau în toate părţile ca un furnicar...

— Fusese foarte greu de adunat atâţia oameni, continuă Denis. Mai rău ca recrutarea la oaste. Erau obligaţi să stea acolo, n-aveau voie să plece să-şi vadă familiile, că de mirare ar fi fost să mai vină înapoi. Şi bineînţeles că nu le convenea. Cel mai rău a fost vara, când regelui i-a venit ideea să facă un bazin mare cu jocuri de apă spre marginea pădurii, chiar în dreptul scării de deasupra galeriei de portocali. Era o căldură de te topeai, ca să nu mai vorbesc de ţânţari, ăştia te bâzâiau tot timpul şi au mai adus şi frigurile. Mureau oamenii pe capete şi soldaţii noştri trebuia să-i îngroape. Şi stai să vezi ce-a fost...

Angelica urmărea parcă văzând aievea cele povestite de Denis. Mulţimea aceea de sclavi nu mai putuse răbda şi se ridicase, înnebunită. Maiştrii şi supraveghetorii fuseseră

azvârliţi din înaltul schelelor. Lucrătorii în zdrenţe, înarmaţi cu ce le picase în mână, invadaseră parcul. Gărzile elveţiene fuseseră luate prin surprindere şi măcelărite cu cruzime. Noroc că în Piaţa Armelor un regiment tocmai se pregătea să defileze. În loc de defilare, soldaţii au fost aşezaţi imediat în linie de bătaie şi au pornit în pas alergător spre castel. Răscoala a fost înăbuşită în două ore. Două ore de zăngănit de săbii şi halebarde, de împuşcături, de arşiţă toropitoare, de urlete de durere, de horcăieli de agonie şi de blesteme şi sudălmi groaznice. Răsculaţii, zdrobiţi, s-au regrupat repede, urcând pe schelele lor şi aruncând de acolo cu blocuri de marmură în capetele soldaţilor, strivindu-i ca pe ploşniţe. Dar regimentul de gardă de la Versailles avea destui trăgători de elită şi muschetele lor nu prea dădeau greş. N-a trecut mult şi nisipul de sub schele era plin de hoituri. Marchiza de Montespan şi celelalte doamne ale curţii priviseră totul cu sufletul la gură, din balconul cel mare de marmură care dădea spre miazăzi.

Răsculaţii au fost puşi cu botul pe labe. A doua zi în zori, cei ce fuseseră dovediţi a' fi fost căpeteniile fuseseră duşi la marginea pădurii ca să fie spânzuraţi, după cuviinţă. Erau chiar în faţa castelului, la doi paşi de bazinul cel mare la care se lucra. Şi tocmai când îi treceau funia de gât celui dintâi, Denis îl recunoscuse: Gontran! Fratele lor, cel care se făcuse pictor! Numai printr-o minune îl putuse recunoaşte, bietul de el arăta într-un hal fără hal, cu faţa plină de răni şi de sânge închegat, cu ochii sălbăticiţi de furie, cu zdrenţele de pe el şi mai hărtănite decât fuseseră şi pline de vopsele, cu mâinile arse de acizi, baronul Gontran de Sancé de Monteloup fusese urcat pe eşafodul acela înjghebat în grabă din nişte scânduri luate de la schelăriile neterminate şi tocmai i se trecea funia pe după gât. «Staaaţi!» răcnise din răsputeri Denis. «Nu pe el! Lăsaţi-l!» Şi ajunsese din câteva salturi pe eşafod, punându-se între fratele său şi soldaţii desemnaţi să facă pe călăii. Nu putea admite ca un Sancé de Monteloup să fie executat prin spânzurătoare, ca un tâlhar de rând, nobilimea franceză avea dreptul la moartea celor viteji, decapitarea.

Toţi cei de faţă îl crezuseră pe Denis nebun, ceea ce nici n-ar fi fost de mirare cu căldurile groaznice şi cu roiurile nesfârşite de ţânţari care aduceau tot felul de boli. Numai pe faţa desfigurată a lui Gontran se citea un surâs palid, batjocoritor şi parcă a lehamite.

Cineva trimisese în grabă după colonel şi, când acesta sosi, Denis începu să-i explice, gâfâind agitat şi dând din mâini în toate părţile, că zugravul acela zdrenţăros care tocmai urma să fie spânzurat era fratele lui, purta acelaşi nume şi făcea parte din cea mai veche nobilime din Poitou, erau născuţi amândoi din acelaşi tată şi din aceeaşi mamă, fiind fraţi şi cu marchiza du Plessis-Bellière.

La auzul acestui nume, colonelul o lăsase mai moale şi, privindu-i mai bine pe cei doi, observase asemănarea izbitoare dintre ei şi îi sărise în ochi şi ţinuta mândră a lui Gontran, chiar şi aşa în zdrenţe, cum era. Un nobil rămâne totdeauna un nobil şi nu e greu de recunoscut. Toate astea îl făcuseră pe colonel să şovăie şi să hotărască până la urmă amânarea execuţiei. Numai că nici amânarea asta nu putea dura prea mult, fiindcă ordinul era clar: până la apusul soarelui toţi răzvrătiţii să fie urcaţi în ştreang, plătind astfel într-un chip pilduitor pentru fapta lor nebunească. Singurul om din lumea asta care îl putea graţia pe Gontran era regele şi Denis avea foarte puţin timp la dispoziţie ca să obţină graţierea condamnatului. El, un ofiţeraş obscur, să ajungă să vorbească cu regele şi să-l roage să...! Şi nu cunoştea pe nimeni la curte!

— Înţelegi, Angelica? exclamă el, ieşindu-şi din încruntarea aceea posacă de până atunci. Înţelegi? Dacă ai fi fost tu acolo, la Versailles, alta ar fi fost treaba. Toată lumea ştie că regele era nebun după tine, n-ai fi avut decât să sufli o vorbă şi gata. Dar aşa, tu nu mai erai de găsit, nimeni nu ştia de unde să te ia, eu nici atât...

Denis îşi făcuse socoteala că l-ar fi putut ajuta Albert, cel ajuns în graţiile lui *Monsieur*. Să-l caute pe celălalt frate ajuns mare şi tare, iezuitul Raymond, ar fi însemnat timp, ca să nu mai vorbim că iezuiţii, chiar fiind foarte puternici, nu fac niciodată ceva în pripă, ci numai după ce întorc lucrurile de o

mie de ori pe toate părțile. Iar colonelul spusese limpede: până la apusul soarelui. Dacă până atunci nu are în mână un act de grațiere semnat de rege, el execută ordinul de a-i spânzura pe toți răzvrătiții, va să zică și pe Gontran de Sancé, și cu asta basta. Singura speranță rămânea, așadar, Albert.

Denis călărise în goană până la Saint-Cloud, unde se afla curtea lui *Monsieur*. Aici însă călcase cu stângul: fratele regelui era la vânătoare și firește că favoritul său nu putea lipsi de lângă el tocmai în niște momente atât de plăcute. Fără să se descurajeze, Denis o luase în goană spre pădurea unde avea loc vânătoarea, căutând să ia urma alaiului. Se făcuse amiază și el nici nu ajunsese să vorbească cu Albert, care urma să-l înduplece pe *Monsieur*, acesta să se hotărască să plece spre Versailles, unde să ceară să fie primit de rege, care rămânea de văzut dacă avea să se lase și el convins, după care să-și cheme secretarii și să le dicteze ordinul de grațiere...

Toate astea însemnau timp, nu glumă, iar apusul soarelui nu mai era departe.

— Angelica, zise Denis cu aceeași voce răstită, dacă l-ai fi văzut pe Albert cum arăta, ți s-ar fi făcut scârbă de el. Sau ți-ar fi fost rușine că e fratele tău, cum mi-a fost și mie. Arăta mai rău ca o curvă de pe uliță, arunca numai ocheade în toate părțile, dădea mereu ochii peste cap și era plin numai de danteluțe și panglicuțe, ptiu! Îmi venea să-l scuip între ochii ăia ai lui dați cu toate sulimanurile și să plec, să nu mai aud de el, dar parcă îl vedeam mereu pe Gontran sub crengile stejarului, urcat pe scândurile alea și cu juvățul petrecut după gât. Dar trebuie să fiu drept: să-i dăm lui Albert ce-i al lui. Nici nu m-aș fi așteptat să pună atâta suflet. Tot ce era omenește posibil să facă, a făcut. Am ajuns la Versailles într-o goană, era deja aproape pe înserat și Albert a bătut pe la toate ușile, a vorbit cu o mulțime de oameni influenți, am rămas cu gura căscată să văd că mai toată lumea îl cunoștea și nimeni nu părea dispus să se pună rău cu el, nu s-a zgârcit nici la rugăminți, nici la lingușeli, nu-i păsa că pe unii îi deranja de la treburi importante și nici nu clipea când unul sau altul ridicau din umeri a neputință. Dar în toate părțile trebuia să facem anticameră, mi-am zis întâi

că aşa o fi moda la Versailles, să te ţină toţi la uşa lor până să se îndure să te primească, oricine ai fi. Abia pe urmă aveam să-mi dau seama că pe Albert l-or fi cunoscut toţi, că toţi păreau doritori să-l servească, dar asta era numai în faţă, de frica lui *Monsieur*, că altfel nu dădeau două parale pe Albert al nostru şi abia aşteptau să scape de el, ba eu zic că în spate îi mai trăgeau după aia şi câte o înjurătură. Dar vorba e că timpul trecea şi simţeam că-mi vine să înnebunesc, vedeam cum soarele era gata să apună... În sfârşit, ajungem la domnul de Brienne, care binevoieşte să stea mai pe îndelete de vorbă cu noi. A înţeles despre ce e vorba, s-a scuzat şi a lipsit câteva clipe... când l-am văzut că pleacă am zis că gata, a şters-o şi ne-a lăsat aşa, dar s-a întors repede şi ne-a spus că poate reuşim să-l vedem pe rege când iese din cabinetul lui, că avea audienţă, îi primise pe pârgarii Parisului şi pasămite aveau treburi grele de vorbit, ţinea mult audienţa aia... Ne-am dus să aşteptăm şi noi, cu o droaie de curteni, în Salonul lui Marte, la capătul galeriei celei mari... ştii unde vin astea?

— Mda, închipuie-ţi că ştiu, răspunse în silă Angelica, dar mai bine mi-ai spune cum a rămas. Prea mă fierbi atâta cu toate amănuntele...

— Stai puţin, ai răbdare, să vezi... Se deschid uşile şi-l vedem pe rege ieşind, încruntat, se vedea limpede că nu era-n apele lui, toţi o sfecliseră, plecăciuni peste plecăciuni, cocoanele făceau numa' la reverenţe, fâşâiau mătăsurile de pe ele... Cred că mulţi aveau de gând să-i iasă înainte şi să-i ceară câte ceva, dar când l-au văzut aşa posomorât nu îndrăzneau, numai Albert al nostru, unde nu se repede o dată în faţa lui, gata-gata să-i cadă la picioare, şi strigă: «Îndurare, Sire, pentru bietul meu frate Gontran de Sancé!» Regele, tot posomorât, se uită la el – vezi, el ştia dinainte, de la domnul de Brienne, că îl aşteptam noi acolo, dar s-a făcut că nu ştie cine suntem şi ne-a întrebat: «Ce anume a făcut fratele dumitale Gontran de Sancé?» Eu mă înmuiasem de tot, dar Albert, foarte stăpân pe el, zice: «Sire, se afla printre oamenii care au pornit răzmeriţa aceea de ieri.» Regele se uită la el cu un aer batjocoritor: «Vrei să spui că un Sancé de Monteloup, un nobil de viţă veche, printre salahori?

Domnule, nu-mi plac glumele de soiul ăsta!» Albert, mă gândeam să n-o sfeclească, mai ales că regele se încruntase la el şi toată lumea aştepta cu sufletul la gură, dar el nimic. «Vai, Maiestatea voastră, zice el, bietul nostru frate a avut tot timpul în cap numai gărgăuni, fel de fel de gărgăuni, Maiestate. De când era mic se credea artist şi s-a făcut pictor, spre furia veneratului nostru părinte, care de altfel l-a şi dezmoştenit pentru nebunia asta.» Regele a părut mai îmbunat. «Da, zice el, într-adevăr, cam ciudată nebunie.» Albert n-a lăsat să-i scape ocazia: «Da, Sire, familia noastră l-a cam scăpat din ochi, nici nu-l mai ştim cum arată, adineauri era să-l urce în ştreang dacă nu-l recunoştea fratele nostru Denis, din întâmplare, Sire, numai din întâmplare...» Şi atunci unde nu-l văd pe rege că se întoarce spre mine, că stăteam aşa, ca la un pas în urma lui Albert şi mai într-o parte, şi când mă fulgeră o dată cu ochii, am simţit că mă lasă încheieturile. «Cum, domnule ofiţer, face el, aveai ordin să-l spânzuri şi n-ai executat ordinul?» Când l-am auzit aşa, m-am pierdut de tot, mai ales că mă şi străpungea cu căutătura aia a lui, ziceam că acuma gata, s-a terminat cu mine, nu mai ies nici eu viu de acolo, nici nu mai ştiu ce-am zis, cred că am zis ceva cum că nenorocitul ăla era frate-meu şi nu puteam face asta...

Şi Denis îşi frământă scurt mâinile, pradă unui zbucium lăuntric pe care Angelica îl înţelegea. De mai multe ori dăduse să-l întrerupă dar reuşise să se abţină. Îi era limpede acum ce voise să spună Raymond cu pasajul acela obscur din scrisoarea pe care o primise de la el. «Familie turbulentă...» sau cam aşa ceva. Da, la asta se referise şi regele, fără îndoială. La început ea nu înţelesese despre ce era vorba, dar acum...

Îl lăsă pe Denis să continue singur, fără să-l mai îmboldească în vreun fel. Şi într-adevăr Denis, după un răstimp de tăcere, începu din nou să povestească.

Regele rămăsese ca de gheaţă. Nu numai că nu părea impresionat, ba mai mult, s-ar fi zis că cele auzite mai rău îl întărâtaseră. Toţi cei de faţă înţeleseseră ce se petrecea în sufletul lui şi Denis înţelesese şi el, fantoma marchizei du Plessis-Bellière părea să se fi întrupat în faţa lui acolo, sub

luminile strălucitorului Versailles, cu silueta ei graţioasă şi mândră, pentru ca după o clipă să piară ca şi cum n-ar fi fost, lăsându-l pe rege uluit şi zdrobit, cum se întâmplase şi mai înainte, în realitate, când Angelica plecase în călătoria aceea care semăna mai curând a fugă, uluind pe toată lumea...

Şi regele nu părea deloc dispus să ierte. Tăcea. Iar când a început să vorbească, vocea îi răsuna ciudat, parcă venind de pe altă lume:

«Domnilor, familia dumneavoastră e o familie turbulentă şi de o semeţie care nu ne face plăcere, aşa că nu ne felicităm câtuşi de puţin pentru faptul că neamul de Sancé de Monteloup face parte din nobilimea noastră. În vinele voastre curge sângele marilor feudali plini de orgoliu care se ştie că odinioară au zguduit atât de rău regatul Franţei şi l-au adus de atâtea ori în pragul prăbuşirii. Vă număraţi printre aceia care cam prea des îşi pun întrebarea dacă trebuie sau nu să urmeze poruncile regelui şi mai de fiecare dată ajung la concluzia că nu. Cel a cărui graţiere ne-o cereţi acum ne este cunoscut. O fire primejdioasă, lipsită de credinţă, un om violent care s-a înjosit amestecându-se cu oamenii aceia de rând şi vârându-le în cap idei de vrajbă, de nesupunere şi de răzmeriţă. Am cerut să ştim cât mai multe despre el. Când am aflat cum se numeşte şi din ce neam se trage nu ne-a venit a ne crede urechilor. Un Sancé de Monteloup, ziceţi dumneavoastră? Bine, fie, dar ne întrebăm prin ce fapte a dovedit el că merită să poarte numele acesta ilustru? A servit sub arme? Şi-a vărsat el sângele în vreunul din războaiele noastre, aşa cum orice nobil e dator faţă de regele său? Nu, omul acesta a lepădat cu dispreţ spada strămoşilor săi şi a luat bidineaua de zugrav... sau penelul de pictor, pentru un nobil de viţă veche e cam acelaşi lucru. N-a ţinut seamă de răspunderile care îi reveneau ca urmaş al unor strămoşi iluştri şi s-a amestecat printre oamenii aceia grosolani, preferând tovărăşia lor în locul nobililor ca el. A fost auzit spunând că mai cu plăcere stă de vorbă cu un zidar decât cu un prinţ. Dacă ar fi fost vorba de un biet bolnav, un om slab de minte care nu poate judeca drept... asta se întâmplă şi în cele mai alese familii. Atunci am fi înţeles şi i-am fi putut trece cu vederea. Dar nu e

nici măcar aşa, fiindcă l-am auzit vorbind şi ne-am putut convinge noi înşine de firea-sa. O fire foarte ciudată, cum, din păcate, se mai poate vedea în zilele noastre. Un om inteligent, ba chiar foarte inteligent, plin de voinţă şi mai ales însufleţit de o ură stranie... împotriva cui? Şi de ce? Am recunoscut tonul acela semeţ, plin de trufie, sfidător la adresa noastră...»

Aici regele se întrerupsese. Cu toată stăpânirea de sine pe care o vădise până atunci, era în înfăţişarea lui ceva greu de definit dar care îi făcea pe toţi cei din jur să simtă că li se face frică. Părea căzut pradă unei dureri adânci. Şi poate unii îşi spuneau că ochii mari şi limpezi ai lui Albert de Sancé, cu cenuşiul lor ciudat, cu reflexe verzui, cum rar se puteau întâlni, îi aminteau regelui de alţi ochi...

Într-un târziu l-au auzit rostind cu aceeaşi voce grea, parcă chinuită:

«A făcut după capul lui. Fapta lui nebunească cere răsplată pe măsură. Trebuie să plătească, pentru că altminteri răzvrătirea lui poate sluji drept pildă primejdioasă altora. Dureros e că un nobil de stirpe atât de veche şi de aleasă trebuie să plătească la fel cu potlogarii de rând. Un Sancé să sfârşească în ştreang! Nu se gândea el să împingă obrăznicia până acolo încât să se impună atenţiei parlamentului nostru şi să ne impună voinţa salahorilor lui, după cum odinioară Étienne Marcel a izbutit, tot cu ajutorul răzmeriţei, să-l silească pe strămoşul nostru Carol al V-lea să se plece în faţa breslelor?...[7]

Ultimele cuvinte ale regelui aveau tâlcul lor şi fuseseră rostite spre înţelegerea dumnealor pârgarilor Parisului, care ieşiseră din cabinetul său o dată cu el şi aşteptau acum smeriţi mai la o parte. Domnii aceştia tocmai prezentaseră Maiestăţii sale doleanţele corporaţiilor, inacceptabile din punctul de vedere al regelui. Şi fireşte că, fiind oameni plini de bună-cuviinţă şi de respect în faţa puterii regale, nu îndrăzniseră să întrerupă discursul Maiestăţii sale.

Discuţia ameninţa să degenereze, timpul se scurgea fără milă, aşa că Albert avusese o inspiraţie genială.

«Sire, strigase el aruncându-se în genunchi, Sire, ridicaţi-vă ochii şi priviţi tavanul! Pictura aceea e capodopera fratelui meu! A pictat-o spre gloria Maiestăţii voastre!

Una din ultimele raze ale soarelui pâlpâia roşiatică şi lumina sus, în reflexe sângerii, pe zeul Marte, în carul său de luptă tras de lupi.

Regele privise câteva clipe, apoi coborâse ochii şi rămăsese tăcut. Toată lumea amuţise şi toţi se întrebau la ce cugeta regele, fără ca vreunul din curtenii adunaţi acolo să îndrăznească să rupă tăcerea. Frumuseţea aceea desăvârşită, care îi umplea sufletul, trebuie să-l fi făcut pentru o clipă să se simtă apropiat de răzvrătitul cu mâini noduroase care nu se plecase în faţa lui. Descoperise, preţ de o clipă, o lume în care nobleţea atât de greu de înţeles a spiritului uman căpăta alte perspective. Apoi, dintr-o dată, spiritul lui practic se trezise, vrând să facă să piară truditorul care fusese în stare să zămislească asemenea minune. Adevăraţii artişti, în stare să treacă dincolo de învăţămintele căpătate de la maeştrii lor, erau rari. De ce oare şeful lucrărilor de la Versailles, domnul Perrault, nu-i atrăsese atenţia asupra talentului acestui om care fusese condamnat la moarte fără judecată? Deşi... în vânzoleala aceea cumplită şi în groaza iscată de răzmeriţa salahorilor, nimeni n-ar fi îndrăznit să intervină pentru vreunul din nesupuşi.

Regele rostise pe neaşteptate:

«Să se amâne execuţia. Dorim să cercetăm mai îndeaproape situaţia acestui om.»

Şi se întorsese spre domnul de Brienne, dictându-i ordinul de amânare a execuţiei. Cei doi fraţi de Sancé, rămaşi mai departe în genunchi şi încredinţaţi până atunci că regele nu va consimţi să le împlinească cererea, îl auziseră chiar spunând:

«Ar trebui să lucreze în atelierul lui Le Brun[8].»

Cei doi fraţi de Sancé porniseră în goană cu ordinul semnat de rege, luând-o peste covoarele de flori din grădini, până la fântâna arteziană în apropierea căreia trebuia să-l găsească pe Gontran.

— În sfârşit, oftă uşurată Angelica.

Dar Denis rămase fără să scoată un cuvânt.

— Denis! rosti ea alarmată. Nu-mi spui ce a urmat?

— B...ba da... A urmat... a urmat că am ajuns prea târziu. Colonelul executase ordinul. Soarele apusese şi el avea

ordin să-i execute pe toți până la apusul soarelui. L-am dat pe Gontran jos din ștreang, Albert s-a dus să-și cheme vizitiul cu trăsura... Când a răsărit soarele eram deja ieșiți din Paris, pe drumul spre casă. Mă uitam la fața lui Gontran. Se liniștise, nu mai era nimic din furia aia a lui de mai înainte.

Angelica rămase înmărmurită. Va să zică asta se întâmplase! Gontran era mort! Gontran, care vedea spiriduși în castroanele de aramă de la Monteloup, Gontran, care pisa cârmâz roșu și îl amesteca grijuliu cu pământ galben, să spoiască pereții, Gontran, care parcă se amețea cu lucirea miraculoasă a verdelui frunzelor ca de cel mai îmbătător elixir, Gontran cel cu sufletul sălbăticit și plin de o măreție necunoscută de nimeni... Gontran era mort! Spânzurat ca un răufăcător de rând!

— Plângeam amândoi ca niște copii, urmă Denis, și eu și Albert, când l-am îngropat în cimitirul familiei, lângă biserica din Monteloup. I-am săpat groapa noi, cu mâinile noastre, ne-am gândit că așa ar fi vrut el, nu să punem niște oameni la asta, el fusese toată viața împotriva unor asemenea lucruri... adică să muncească unii pentru alții. Nu se auzea nimic în toată casa, doar doica Fantine își zdrăngănea tingirile la bucătărie și mătușa Marthe, tot cum o știi, grasă, cocoșată și mereu la lucru la tapiseria aia a ei, pe care ai zice că n-o s-o mai termine în vecii vecilor.

Angelica simți un val de durere urcând spre ea din adâncuri, dar se stăpâni. Nu voia să-l întrerupă pe Denis.

— Și atunci, urmă acesta, m-am hotărât să nu mă mai întorc la Versailles. Ce era să mai caut acolo? M-am lămurit, nu e nici o pricopseală la curte. Am vorbit cu Albert și ne-am adus aminte de ce a lăsat tata în testament: tot domeniul, atât cât e, să rămână aceluia din băieți care vrea să rămână aici. Albert n-a avut nici un fel de pretenții, mi l-a lăsat mie pe tot, ba mi-a mai dat și niște bani, să mă pot înfiripa. Am început să mă ocup de catâri, afacerea nu mai merge ea ca pe vremea lui bărbatu-tău dintâi, de ce să zic, dar ceva bani tot scot din treaba asta... I-am iuțit pe fermieri la treabă, că nu zic că se puturoșiseră, dar vezi că dumnealor se cam învățaseră să lucreze pământul nostru fără să mai plătească nici o dare, nici arendă,

nici nimic, aşa că a trebuit să cam fac gălăgie la ei să le mai intre minţile-n cap, să ştie că acuma e un stăpân la Monteloup... şi pe urmă m-am şi însurat. Cu Thérèse, fata a mai mică a baronului de la Mailleraie, nu ştiu dacă o ştii, zestre n-am luat nici cât praf pe tobă, că alde socru-meu e sărac lipit, dar e familie veche şi cu nume nepătat. Asta mi-a trebuit mie, nu avere. Că averea ţi se duce printre degete, neamul ales rămâne. Şi acuma ce să zic, se pare că m-am descurcat binişor, până pe la culesul merelor nevastă-mea e vorba să nască.

Denis se îndreptă din şale şi oftă adânc, ca omul care a dus o treabă la bun sfârşit.

— Uite, încheie el, asta e treaba de m-a rugat domnul de Marillac să ţi-o zic, că lui îi venea greu. Adică nu că m-am însurat eu, că asta nu era cine ştie ce, greu era cu moartea lui Gontran. El, adică domnul de Marillac, cică ar cam trebui să-ţi bagi minţile în cap şi să înţelegi o dată pentru totdeauna că datorezi regelui supunere, mai ales după ce l-ai supărat atâta cu aerele tale şi cu ţâfna ta şi aşa mai departe, plus altele cu familia noastră... Asta o zice el, că eu unul, dacă e să zic ce cred eu despre toate lucrurile astea...

Tăcu, privind cercetător spre Angelica şi pândind pe chipul ei semnele unei reacţii. Întotdeauna o cam ştiuse de frică, era sora mai mare, era frumoasă, îndrăzneaţă şi mândră, ca să nu mai spunem că îl tulburau grozav tainele pe care le închidea viaţa ei din ultimii ani. Acum sora lui se întorsese şi era de nerecunoscut. Tot frumoasă, dar cu ceva nou în felul cum vorbea, cum se mişca, în priviri îi lucea o lumină necunoscută... Trăsăturile feţei îi deveniseră mai delicate, obrajii căpătaseră o linie nouă, de o fineţe pe care nu o avuseseră. Era palidă şi cu chipul parcă împietrit, strivită de vestea pe care o auzise din gura lui...

Apoi Denis se scutură ca de un vis şi o privi mai cu luare aminte. Angelica rămăsese tot Angelica şi tot aşa avea să rămână şi pe mai departe. Numai că pentru ea se anunţau nori grei, de furtună.

— Domnul de Marillac mi-a zis el să-ţi transmit toate astea, mormăi el, dar aş zice că nu prea te cunoaşte. Din câte

am priceput eu, el te-ar vrea supusă, cu nasul în jos, numai că unul ca el nu poate înțelege ce înseamnă ca unul din familia de Sancé de Monteloup să fie spânzurat în numele regelui.

5

De când se întorsese Angelica, bătrânul Molines, intendentul domeniului Plessis, venea în fiecare zi să o vadă. Gâfâind sub povara anilor şi a registrelor cu socoteli, urca agale aleea lungă care ducea de la casa lui de cărămidă netencuită, cu acoperiş de ardezie, până la castel. Se aşeza liniştit la masa din colțul holului mare şi, cu vocea lui domoală, care căpătase cu trecerea anilor o răguşeală molcomă şi plăcută, prezenta doamnei marchize situația domeniului şi mai ales a afacerilor ei de la Paris şi de la Marsilia.

Era la adăpost de orice griji, avea o avere care îi asigura o independență deplină iar afacerile îi mergeau de minune, aşa că s-ar fi putut retrage liniştit şi cu simțul datoriei împlinite, dar rămânea mai departe servitor devotat al casei du Plessis. Nici n-ar fi putut concepe să renunțe la această slujbă, deşi nu-i aducea nici pe departe cât îi aduceau treburile lui proprii. Acestea din urmă erau, în ochii lui, un teren nesigur şi sub semnul permanent şi alarmant al provizoratului, un provizorat care ținea de zeci de ani, e drept, dar care din punctul lui de vedere tot provizorat rămânea, în vreme ce domeniul marchizilor du Plessis-Bellière era lucru sigur şi îi dădea odihnitorul sentiment că, orice s-ar întâmpla pe tărâmul afacerilor lui, domeniul rămânea la locul lui şi îi putea asigura o bătrânețe liniştită. Nici Angelica nici Philippe nu ştiuseră vreodată prea bine cu ce se ocupa jupân Molines. Lor le era suficient să ştie că afacerile casei sunt pe mâini bune şi că domeniul produce bani frumoşi, spre deosebire de domeniile altor seniori, care mergeau cu paşi repezi spre ruină din cauza administrării proaste şi mai ales a hoțiilor vechililor care furau mai rău ca în codru şi se alegeau peste noapte cu averi uriaşe, despre care n-ar fi putut da lămuriri dacă ar fi fost luați de cineva din scurt.

Chipul aspru al intendentului Molines, căruia vârsta înaintată începea să-i dea ceva din expresia de înţelepciune a statuilor antice, fusese unul din primele care o întâmpinaseră pe Angelica când fusese coborâtă din trăsură, la sosirea aici, şi domnul de Breteuil ţipa furios la servitorii adunaţi speriaţi în faţa intrării de onoare:

— Băgaţi de seamă aici, că pun să vă spânzure pe toţi, nemernicilor şi puturoşilor ce sunteţi! V-am adus-o pe stăpâna voastră, doamna du Plessis-Bellière, vedeti că e pe moarte, s-a zis cu ea! Dacă o mai duce două-trei zile e minune...

Singurul care nu se pierduse cu firea la auzul unor asemenea cuvinte fusese Molines. O salutase pe stăpâna lui în chipul cel mai firesc, ca şi cum aceasta s-ar fi întors de la Versailles pentru câteva zile, să controleze afacerile domeniului şi să încaseze banii pe arende, şi ar fi fost în stare să bage de seamă plecăciunea lui şi să-i audă cuvintele de bun-venit. Ba chiar, spre uimirea tuturor, jupân Molines o anunţase pe doamna marchiză că recolta la orz de anul acesta fusese curată nenorocire dar că fâneţele şi păşunile merg de minune iar viile promit şi ele rod îmbelşugat. Doamna marchiză păruse să înţeleagă ce-i spunea intendentul şi mai târziu chiar avea să-şi amintească, destul de tulbure, e drept, că auzise din gura lui nişte cuvinte despre păşuni şi orz sau mei, sau cam aşa ceva şi că îşi făcuse atunci socoteala că ajunsese acasă, numai că imediat uitase de asta şi îşi pierduse din nou cunoştinţa. Mai târziu, când începuse să-şi mai vină în fire şi să înţeleagă ce e cu ea, Molines nu-i pusese nici o întrebare în afara celor legate de treburile domeniului, nici nu îi adresase vreun reproş şi cu atât mai puţin îndrăznise să-i dea sfaturi sau s-o bată la cap cum se întâmpla cu toţi ceilalţi din preajma ei. Se cunoşteau de mult timp, Molines avea alt statut faţă de ceilalţi servitori, se ocupase de educaţia lui Philippe mai mult decât propriii lui părinţi şi intervenise nu o dată ca să facă linişte în furtunosul menaj al soţilor du Plessis-Bellière, dar cu toate astea nu îşi depăşea niciodată atribuţiile de intendent dacă nu i se cerea. Nu făcea nici o aluzie la îngrijorarea pe care i-o stârnise dispariţia doamnei marchize, nici la bătaia de cap pe care i-o dăduseră

afacerile ei de la Paris şi de la Marsilia, lăsate de izbelişte, de care praful s-ar fi ales dacă nu intervenea el, cu de la el putere, vânzând ce se putea vinde, închiriind ce se putea închiria şi negociind totul până la ultima centimă. Salvase de la ruină uriaşa avere reprezentată de afacerile ei, iar asta datorită faptului că avusese prevederea să se grăbească, ştiut fiind că dacă vântul dizgraţiei porneşte să abată dinspre Versailles, aduce cu el mai totdeauna ruina şi colţii aprigi şi nemiloşi ai sărăciei. Corbii hrăpăreţi începuseră deja să dea târcoale unei averi rămase fără stăpân, mirosind că era rost de câte o halcă zdravănă înainte de a apuca visteria regelui să pună mâna pe tot. Doamna marchiză era plecată în călătorie, răspundea el imperturbabil, era în călătorie şi nu avea de gând să lichideze nimic. Doamna marchiză avea să se întoarcă în curând dar în orice caz, el, Molines, putea da asigurări ferme că nu stătea în intenţiile doamnei marchize să lichideze ceva. Păi cum asta? Nu era în dizgraţia regelui? Ce naiba, doar toată lumea ştie că regele e foc şi pară pe ea. N-are rost să se mai întoarcă, are să nimerească de-a dreptul în temniţă. Molines ridica din umeri, nepăsător, cu un aer de dispreţ care lăsa să se înţeleagă că erau la mijloc lucruri pe care nu-i era dat oricui să le afle şi să le priceapă, aşa că mai înţelept ar fi fost pentru curioşi să nu-şi vâre nasurile lor, oricât de nobile şi semeţe ar fi fost, unde nu le fierbea oala. Asta nu-l împiedicase să vândă pe tăcute o bună parte din active, dar numai pe acelea pe care le considera compromise din cauză că fuseseră neglijate mult timp şi cereau o supraveghere permanentă, pe care el nu se simţea în stare să o asigure. Dar le vânduse cu un profit nesperat şi banii îi investise imediat în altele, sigure şi mănoase, care începuseră deja să aducă sume frumuşele, aşa că doamna marchiză, verificând registrele de conturi, înţelesese cu uimire că era mult mai bogată ca înainte, chiar punând la socoteală şi confiscările nemiloase cu care o ameninţa regele. Molines reuşise să-i ţină în frâu pe toţi servitorii, care, în asemenea cazuri, mirosind prăbuşirea casei a cărei livrea o purtau, obişnuiau să-şi ia tălpăşiţa ducând cu ei cam tot ce le pica în mână şi grăbind astfel ruina seniorilor căzuţi în dizgraţie. Palatul din foburgul Saint-Antoine şi cel

din strada Beautreillis arătau ca şi cum din clipă în clipă s-ar fi aşteptat sosirea stăpânilor, servitorii îşi vedeau cu hărnicie de treabă şi moştenirea micului Charles-Henri era păstrată cum nu se poate mai bine. Cât despre curioşii care dăduseră până atunci târcoale averii marchizei, aceştia aşteptaseră pânditori un timp, dar văzând că nu se întâmplă nimic, fuseseră siliţi până la urmă să se lase păgubaşi.

De cum se înapoiase Angelica la Plessis, Molines avusese grijă să trimită vestea asta în toate părţile, ca să-i liniştească pe toţi câţi mai trăgeau nădejde să pună mâna pe câte ceva din averea ei. Fireşte, trecea sub tăcere faptul că doamna marchiză este ţinută sub pază pe propriul ei domeniu şi avea grijă să se audă că favorurile regelui nu încetaseră, doar că pe moment era vorba de o stare trecătoare de slăbiciune, la încetarea căreia doamna avea să-şi reia afacerile cu energia şi priceperea care îi aduseseră admiraţia lui Colbert[9] şi a regelui. Asta îi pusese cu botul pe labe pe hrăpăreţi şi îi potolise pe oamenii de afaceri din Paris şi mai ales pe armatorii din Le Hâvre, derutaţi şi alarmaţi din cale afară de ştirile contradictorii despre absenţa atât de îndelungată a doamnei marchize, cu care aveau afaceri importante şi foarte bănoase la care în ruptul capului nu le venea să renunţe.

Domeniul du Plessis fusese condus de Molines cu aceeaşi mână de fier. Arendaşii fuseseră ţinuţi din scurt, intendentul trecea mereu pe la ferme, cu o punctualitate de ceasornic, cerea registrele de socoteli, supraveghea culturile şi lucrările de orice fel. Toţi ştiau că nu putea fi dus de nas şi nici nu încercau. Primise şi arendaşi protestanţi, fără să facă vreo deosebire între ei şi catolici şi cerându-le doar să facă treabă. Numai că, încă înainte de întoarcerea doamnei marchize, aceştia se plângeau de bădărănia soldaţilor care ocupaseră castelul şi dădeau iama prin ferme, luând cu japca putini întregi cu brânză, şuncile cele mai bune şi găinile cele mai grase şi lăsându-şi caii să pască în lanurile de grâu care nici nu dăduseră bine în pârg.

Domnul de Marillac se făcea că nu aude protestele nefericiţilor fermieri, fiindcă el îşi pusese mari nădejdi în soldaţii aceştia, ca să convertească la catolicism pe eretici. Molines

ridica din umeri şi nu zicea nici el nimic. Se mulţumea să le amintească fermierilor şi arendaşilor că la cutare termen trece din nou pe la ei ca să încaseze câştigurile şi îi nota netulburat în catastifele lui.

«Dar bine, jupân Molines, ce să facem? Că ne vine să ne luăm lumea-n cap! Nu eşti şi dumneata calvinist, ca şi noi? îl întrebau deznădăjduiţi hughenoţii, stând în picioare în faţa lui, cu pălăriile grosolane în mână şi cu ochi întunecaţi de amărăciune şi furie. Dumneata ce ne înveţi să facem? Să abjurăm ca să ne păstrăm bruma de avere sau să lăsăm tot ce avem şi să plecăm în lume, numai ca să ne păstrăm credinţa?

Molines îi privea cu ochi lipsiţi de orice expresie şi răspundea netulburat cu vocea lui domoală: «Răbdare.»

S-a trezit şi el cu soldaţii năvălindu-i în casă, jefuind şi stricând tot ce le pica sub mână, izbind cu halebardele în tencuiala de pe pereţi, pârlindu-i cu lumânarea cele aproape o sută de cărţi de rugăciuni şi zdrăngănind zi şi noapte din tingiri pe sub geamurile lui, ca să-l împiedice să se odihnească.

«Abjură, vulpoi bătrân, altfel are să fie rău de tine! Treci înapoi la sfânta credinţă apostolică şi romană, credinţa cea adevărată, jivină ticăloasă ce eşti.»

Acestea se petrecuseră cât timp Angelica fusese plecată. Fiindcă o dată cu întoarcerea ei, lucrurile se mai îmblânziseră. Montadour fiind numit oficial paznicul doamnei du Plessis, una din femeile cele mai frumoase din tot regatul, despre care orice om cât de cât iniţiat în secretele curţii auzise câtă bunăvoinţă îi arăta regele, şi cum această doamnă nu era de religie reformată, domnul de Marillac crezuse cu cale să-i lase în pace pe oamenii de pe moşia ei, cel puţin pentru o vreme. Ce va fi mai târziu... asta rămânea de văzut.

De când sosise doamna marchiză, Molines, scăpat de hărţuielile soldăţoilor lui Montadour, venea în fiecare zi la castel, punctual ca un ceasornic, iar vajnicul căpitan, de câte ori dădea cu ochii de el, nu scăpa ocazia să răcnească, chipurile în glumă:

— Ei, ia zi, când mergi cu noi la liturghie, ghiuj afurisit?

Când o văzuse, în sfârşit, pe marchiză cu culorile revenite cât de cât în obraji şi dând semne că e pe cale să se însănătoşească, Molines răsuflase din rărunchi, ca omul căruia i s-a ridicat o piatră de moară de pe inimă. Angelica, văzându-l cum închide ochii, de parcă s-ar fi recules într-un moment greu, a fost sigură că bătrânul intendent era cu siguranţă unul din cei care se bucură cu adevărat s-o vadă mergând spre bine şi mulţumeşte proniei cereşti pentru asta.

Astăzi, pentru prima oară de la întoarcerea doamnei marchize, Molines îi vorbi despre dezordinile care se porniseră de când domnul de Marillac se hotărâse să-i întoarcă pe hughenoţii din Poitou pe calea dreptei credinţe şi despre foametea care ameninţa tot ţinutul.

— Provincia noastră, doamnă, rosti el cu voce domoală, pare să slujească drept câmp de experienţă catolicilor zeloşi. Dacă metodele pe care le folosesc ei ca să vină de hac protestanţilor se dovedesc rapide şi eficace, atunci au să le aplice în tot regatul. Binecuvântatul edict de la Nantes[10], al bunului şi dreptului rege Henric, nici nu mai e luat în seamă. Protestantismul are să fie smuls din rădăcini în toată Franţa.

— Ce-mi pasă mie... şopti absentă Angelica, privind afară prin fereastra deschisă.

— Ar trebui să vă pese, răspunse uscat Molines.

Şi deschise încă o dată registrele lui groase, prezentându-i doamnei cifre care arătau fără putinţă de tăgadă că domeniile ei, lucrate în bună parte de protestanţi, în loc să se bucure de înflorirea la care ajunseseră cu puţin timp în urmă, aveau acum deja pierderi serioase. Bieţii oameni erau împiedicaţi să se ducă la câmp să-şi adune recolta, care astfel putrezea pe tarla. Nu erau lăsaţi să-şi scoată vitele pe imaş.

Cifrele părură să o impresioneze pe Angelica.

— De ce nu se plâng la stăpânire? Preoţii voştri ce păzesc? Să se plângă că Edictul e încălcat.

— Cui să se plângă, doamnă? La ce stăpânire? Guvernatorului? Păi el e primul care nu ne mai lasă nici să răsuflăm. Regelui să ne plângem? Păi regele nici nu suflă în faţa duhovnicilor lui, e pradă linguşitorilor. Am aşteptat cu

sufletul la gură, doamnă, întoarcerea dumneavoastră, gândind că sunteți singura care poate face ceva ca să se pună o dată capăt silniciilor. Trebuie să mergeți la rege, doamnă. Altă cale nu e pentru salvarea dumneavoastră înșivă, a provinciei și, cine știe, poate chiar a regatului.

Aha! Va să zică aici voia să ajungă bătrânul Molines!

Și Angelica îl fulgeră cu ochii ei verzi, abia stăpânindu-și potopul de cuvinte care stătea să-i țâșnească de pe buze. Văzând asta, Molines se grăbi să vorbească tot el, înainte ca doamna marchiză să apuce să deschidă gura și să spună cuvinte ireparabile.

Oricât de bine crezuse că o cunoaște pe fiica aceasta ciudată a nobilului ținut Poitou, pe care și-o amintea de pe vremea când alerga, ușoară ca un fulg, pe câmpiile din marginea pădurii, aruncându-i priviri de sălbăticiune îndrăzneață de câte ori îl întâlnea, oricât de sigur ar fi fost că îi cunoaște gândurile, niciodată n-o simțise străină și distantă ca acum, de când se întorsese. Avea senzația că nu-l aude sau că nu e atentă la ce îi spune el. De aceea vorbi aspru, fără ocolișuri, în propoziții scurte, ca în ziua când se prezentase la Monteloup ca să afle dacă tânăra baroană Angelica de Sancé îl voia de bărbat pe contele de Peyrac.

— Trebuie să vă duceți la rege, doamnă, repetă el.

Dar oricâte argumente i-ar fi înșirat el, Angelica le cântărise pe toate de nenumărate ori și le dăduse la o parte. Scutură din cap a negare.

— Îmi dau seama că aveți orgoliul dumneavoastră, doamnă, insistă intendentul, dar mai știu că aveți și o judecată foarte înțeleaptă. Încercați să nu țineți seamă de ranchiuna pe care i-o purtați regelui. Când erați prizonieră la barbarii aceia nu i-ați cerut ajutorul? Și nu s-a grăbit el să-i dea ascultare? Încă mai aveți multă putere, totul e să știți să vă folosiți de ea. Puteți cuceri din nou puterea pe care ați avut-o – și chiar să fiți și mai puternică!

Dar Angelica nu se lăsa convinsă. Clătina mai departe din cap cu încăpățânare. Parcă îl vedea în fața ochilor pe cumplitul Mezzo-Morte, amiralul Algerului, înfășurat în mantia

lui ţesută cu aur şi cu rânjetul acela insuportabil pe chip, iar în urechi îi răsuna vocea lui plină de răutate: «Află că Jaff-el-Khaldoum a murit de ciumă acum trei ani!» Îşi dădea seama că din clipa când auzise cuvintele astea începuse să-şi piardă speranţa. Apoi în faţa ochilor îi juca imaginea stranie a unui trup spânzurat de creanga unui stejar, bălăbănindu-se sinistru în umbra crepusculară, la Versailles. Apoi, întorcându-se melancolic spre ea, Philippe, superbul Philippe, al doilea soţ al ei, cu privirea aceea neuitată pe care o avusese pentru ea o singură dată, în seara dinaintea bătăliei când avea să se arunce de bună voie în faţa morţii spre a-şi salva suveranul.

Ne despărţim, iubirea mea,
În plâns şi suferinţă,
Dar trebuie să împlinim
A regelui dorinţă...

Regele îi răpise tot. Tot ce avusese frumos în viaţă.

Scutură din cap, ca trezindu-se dintr-un vis, şi valurile de păr auriu unduiră bogate, dând din nou chipului ei dârzenia copilei de odinioară, care alerga pe câmpiile din preajma pădurii din Nieul...

— Nu l-am găsit, Molines. Înţelegi? Nu l-am găsit. Poate că a murit cu adevărat... De ciumă sau poate din altă cauză. În Mediterana se moare aşa uşor!

Bătrânul intendent o privi surprins.

— Ce vreţi să spuneţi, doamnă?

— Şi pare-se că se şi învie uşor, Molines. Dar acum nu mai are nici o importanţă. Am dat greş. Am căzut în capcană.

Şi făcu o mişcare cu mâna prin faţa ochilor, ca şi cum ar fi vrut să alunge o vedenie prea stăruitoare – cu mâna pe care nu mai strălucea nici un inel, degetele îi slăbiseră prea mult pentru inele.

— Da, Molines, n-aş putea să uit lumea aceea a mahomedanilor. Tot ce am trăit acolo vine întruna să pâlpâie ca o flacără în faţa ochilor mei, o flacără care nu vrea să se lase

stinsă. Ai zice că e un covor oriental uriaş cu culori peste culori, în arabescuri nesfârşite, pe care e atât de bine să mergi în picioarele goale. Aş putea accepta să-i fac pe plac regelui? Nu. M-aş putea întoarce la Versailles? Nu. Mi se face silă numai când mă gândesc la ce e acolo. Să mă cobor din nou până în mocirla aceea de intrigi josnice, de uneltiri şi de iţe urzite în toate felurile? Nu ştii ce spui, Molines, când îmi ceri să mă întorc. Nu e nimic comun între cea care sunt acum şi viaţa de acolo, spre care vrei tu să mă împingi.

— Totuşi, doamnă, răspunse bătrânul intendent după o clipă de gândire, totuşi nu aveţi de ales decât între supunere şi revoltă? Altă cale nu există?

— Nu vreau să mă supun, rosti Angelica cu o sclipire ciudată în ochi.

— Atunci? Vă revoltaţi împotriva regelui? făcu ironic bătrânul. Câte regimente aveţi? Sunt bine înarmate?

Angelica păru să nu ia în seamă ironia lui muşcătoare.

— Există lucruri de care regele se teme, oricât de puternic pare. Rivalitatea nobililor. Duşmănia provinciilor.

— Doamnă, asemenea lucruri nu reuşesc să atingă un tron decât cu preţul a mult sânge vărsat. Nu ştiu ce planuri aveţi, dar nu cumva şederea printre mahomedani v-a făcut să nu mai puneţi mare preţ pe vieţile omeneşti?

— Nu, Molines. Dimpotrivă, abia acum îmi dau seama cât valorează cu adevărat o viaţă de om.

Şi izbucni într-un hohot cristalin de râs, străfulgerată de o amintire.

— ...Moulay Ismaël tăia cu mare uşurinţă, ba chiar cu foarte mare plăcere câte două-trei capete în fiecare dimineaţă, şi asta numai ca să-şi deschidă pofta. Viaţa şi moartea se amestecau acolo atât de strâns încât în fiecare zi îţi puneai singura întrebare cu adevărat importantă: să trăieşti sau să mori. Aşa ajungi să te cunoşti.

Bătrânul intendent clătină de câteva ori din cap. Dacă doamna reuşise să se cunoască, însemna că tocmai asta o umplea acum de deznădejde. Câtă vreme o femeie se îndoieşte de ea o mai poţi face să judece cât de cât. Când ajunge la maturitate,

când devine stăpână pe ea însăşi, atunci nu te mai poţi aştepta de la ea decât la tot ce poate fi mai rău. Fiindcă atunci nu mai ascultă decât de propriile ei legi. De aceea o femeie trebuie să aibă întotdeauna un stăpân. Dar unul de care să asculte. Aşa a lăsat Dumnezeu.

Întotdeauna avusese sentimentul nelămurit că Angelica se prezenta sub nenumărate chipuri iar personaliatea ei avea atâtea faţete încât ar fi fost cu neputinţă să i le cunoască cineva pe toate. Erau ca valurile care veneau unul după altul, izbind-o necontenit. Molines ar fi vrut să oprească mersul destinului, elanul de neînvins care o purta fără contenire pe drumurile cele mai primejdioase şi îi sângera sufletul să vadă cum Angelica se lăsa în voia acestui elan cu mlădierea femeilor care nu caută să se cunoască ci se acceptă aşa cum sunt, cu toate schimbările care apar de la o zi la alta... Poate că nu voise să rămână la Versailles, îşi spunea el furios, tocmai fiindcă acolo cucerise tot ce era de cucerit? Pe vremea aceea era posesivă, aprigă, muşcând cu lăcomie din fructul puterii, al bogăţiei, al plăcerilor. Acum valul misterioasei ei odisee o dusese până dincolo de aparenţe. Acum ajunsese să înţeleagă că sub lucrurile acelea care o făceau să se minuneze, fascinată, se ascundea altceva. Puterea îi venea acum tocmai din nepăsare, numai că dedesubtul acestei puteri începea să i se ghicească slăbiciunea, o slăbiciune pricinuită de neputinţa de se mai amesteca în lumea aceea aspră şi materialistă pe care regele Franţei o lăsa să crească în umbra puterii lui şi o stăpânea cu biciul...

— Ce bine mă cunoşti, Molines! zise ea pe neaşteptate, ghicindu-i gândurile cu o siguranţă care îl făcu să tresară.

«Bunul Dumneezu mai ştie ce puteri vrăjitoreşti o fi căpătat pe tărâmurile alea păgâne pe unde a fost», îşi spuse el, din ce în ce mai îngrijorat.

— ... E drept, Molines, n-ar fi trebuit să plec. Dacă nu plecam toate ar fi fost cât se poate de simple şi aş fi continuat să trăiesc la curte ca şi cum aş fi fost legată la ochi. Curtea! Curtea Franţei! Să trăieşti la curte! Ştii ce înseamnă asta? Să ai voie să faci tot ce-ţi trece prin cap... doar că nu ai voie să trăieşti, atât. Poate că sunt pe cale de a îmbătrâni, dar n-aş mai

putea trăi printre jucărioarele acelea aurite de dragul cărora se frământă toată lumea de acolo. Ah, Doamne! Să ai dreptul la un taburet pe care să stai jos în fața regelui!... Ce culme a triumfului! Sau să te poți așeza la masa reginei și să joci cărți numai de dragul de a juca... de a fi văzută, de a stârni invidii și uri de moarte!... Pasiuni sterpe, biete mofturi care până la urmă pun stăpânire pe tine și te înăbușă ca niște șerpi care te-au încolăcit și te sugrumă... Jocul, vinul, bijuteriile, onorurile... Din tot ce era acolo nu mi-a plăcut cu adevărat decât dansul și frumusețea grădinilor, numai că prea trebuia să le plătesc scump. Compromisurile de tot felul, privirile pofticioase ale tembelilor acelora cărora uneori trebuia să le cedez până la urmă... din plictiseală, firește... Apoi zâmbetele pe care trebuia să le risipesc în toate părțile, pentru toate căzăturile acelea respingătoare, mai respingătoare decât chipurile leproșilor pe care i-am văzut în Orient. Chiar crezi, Molines, că aș putea trăi acolo cu prețul atâtor dureri, că aș accepta să mă cobor din nou, pentru totdeauna atât de jos? Nu! Ar însemna că deșertul nu m-a învățat nimic!

Privindu-i chipul care încă mai păstra urmele chinurilor prin care abia trecuse, ca pe un văl aruncat peste frumusețea aceea din care nu lăsa să răzbată decât trăsăturile purificate prin suferință, Molines se simțea cuprins de deznădejde. Încerca să fie înțelept și să se ridice deasupra unor considerente de moment, dar nu reușea. Înțelegea că stăpâna lui avea dreptate, dar îi părea amarnic de rău că tocmai acum începuse să privească cu un ochi neîndurător toate lucrurile acestea. Acum, când își pusese în întoarcerea ei la curte atâtea nădejdi!

Molines reuși cu greutate să-și înăbușe un oftat adânc. La urma urmei, fie ce-o fi. Își spunea că e mai important să o salveze decât să o convingă.

Erau pândiți de nenorociri cum nu se mai întâmplaseră niciodată și înțelegea că de viețile și de avutul atâtor oameni din jur e gata să se aleagă praful și pulberea. Și la fel și de truda lui de o viață. Avusese grijă, e drept, să-și plaseze o bună parte din avere în așa fel încât să fie greu de dibuit chiar și de cei mai aprigi portărei ai fiscului, dar erau alte lucruri dragi inimii lui

care amenințau să se prăbușească: strălucirea și puterea neamului du Plessis-Bellière, de care se simțea legat prin fire ce durau de generații întregi, bunăstarea întregului Poitou, dar mai ales credința reformată, cu harnicii ei credincioşi care însemnau belşugul şi rodnicia pământului... Aici îşi spunea că nu mai avea dreptul să cedeze. Şi nici să spună «fie ce-o fi». Aici erau în joc lucruri mult mai înalte.

Iar Angelica, prin înrâurirea pe care o căpătase asupra atotputernicului rege, era tocmai firavul sprijin al atâtor lucruri care acum stăteau gata să cadă în ruină.

— La fiii dumneavoastră v-ați gândit, doamnă? încercă el ultima carte. La viitorul lor? La cariera lor?

Chipul marchizei se crispă fără voie și privirile ei se întoarseră spre fereastră, de parcă ar fi căutat în priveliştea pădurii de afară un sprijin împotriva amenințărilor care i se ridicau în față.

— Da, fiii mei... Aşa e, ai dreptate... Fiii mei, da. E singurul gând care mă îndeamnă spre supunere. Gândul la viețile lor înseamnă o greutate care mă paralizează.

Privirile ei căpătară dintr-o dată o sclipire plină de ironie răutăcioasă.

— ... Uite, asta chiar că e un paradox, Molines: virtutea să foloseşte de propriii mei copii ca să mă împingă în patul regelui. Dar aşa sunt vremurile!

Bătrânul nu zise nimic. Nu putea să nu fie de acord cu cinismul lucid al stăpânei.

— Dumnezeu mi-e martor că m-am luptat cât am putut pentru copiii mei cât timp au fost micuți şi fără apărare. Dar azi lucrurile s-au schimbat. Mediterana mi l-a răpit pe Cantor, regele şi iezuiții pe Florimond. Dar de altfel a ajuns la vârsta când un băiat poate avea şi singur grijă de el. Cât despre Charles-Henri, el e fiul şi moştenitorul mareşalului du Plessis-Bellière, prietenul regelui. Drepturile asupra domeniului Plessis şi titlul de marchiz nu-i sunt amenințate, regele n-are să-l deposedeze niciodată. Iar asta nu-mi dă dreptul să dispun cum vreau de persoana mea?

Molines încerca să se stăpânească, dar fața lui uscată se roşise de furie şi palmele late şi butucănoase se izbiră de câteva

ori de genunchii uscăţivi. Dacă doamna se folosea de logica ei de fier dintotdeauna ca să-şi justifice nebunia, atunci era limpede că n-avea s-o scoată la nici un capăt cu ea. Se putea considera de pe acum învins.

Şi totuşi, nu putea să se dea bătut.

— Vă lepădaţi de răspunderea pe care o aveţi faţă de fiii dumneavoastră ca să fiţi liberă să vă distrugeţi viaţa! strigă el.

— Liberă mai ales să nu mă sacrific de dragul unor himere care mă dezgustă, Molines.

Bătrânul intendent îşi stăpâni un oftat. Era pe punctul de a se da bătut, dar îşi zise că trebuia să schimbe tactica.

— Doamnă, zise el, mi se pare că dumneavoastră consideraţi întoarcerea dumneavoastră la Versailles ca legată de sacrificarea virtuţii dumneavoastră. Dar, dacă sunt eu bine informat, nu vi s-a cerut asta, ci doar să faceţi *act de supunere publică* în faţa Maiestăţii sale, în prezenţa întregii curţi, pentru ca regele să vă poată ierta fără să poată fi acuzat de slăbiciune. O dată trecut acest moment, care nu v-ar afecta deloc prestigiul, eu cred că o femeie inteligentă – mai ales *o femeie ca dumneavoastră*, doamnă marchiză, pentru că nu e vorba chiar de orice femeie – eu cred, ziceam, că o femeie poate dovedi destulă iscusinţă şi destul spirit de prevedere ca să reuşească foarte bine să nu...

— Cu regele, Molines? tresări Angelica abia stăpânindu-şi un tremur. Cum Dumnezeu poţi vorbi de iscusinţă şi prevedere când e vorba de rege? Nu-ţi dai seama că aşa ceva e cu neputinţă? Aşa cum stau lucrurile nici nu poate fi vorba să scap... şi nici eu, ca să spun drept...

Se opri, frângându-şi mâinile, pradă unei frământări lăuntrice căreia cu greu îi putea face faţă. Molines îşi spuse că stăpâna lui devenise mai nestăpânită ca înainte. Deşi, dacă încerca să privească lucrurile altfel, era mai senină, mai desprinsă de fleacurile de fiecare clipă ale vieţii. Mai vulnerabilă şi în acelaşi timp mai greu de atacat.

Angelica încerca să-şi imagineze galeria cea lungă de la Versailles şi se vedea, pentru a suta oară, parcă înaintând, îmbrăcată în negru, aşa cum ceruse regele, sub privirile

scormonitoare şi pline de răutate ale curtenilor, apoi în faţă îi apărea regele, stăpânul atotputernic, cu măreţia aceea strivitoare atât de firească la el, cu privirile grele de nemulţumire. Îngenuncherea... jurământul de vasalitate... sărutatul mâinii... Pe urmă, pe neaşteptate, se pomenea singură în faţa lui şi regele înainta spre ea ca spre un duşman, gata de o luptă pe care el o hotărâse şi pe care el trebuia să o câştige, prin orice mijloace... Iar ea, ce putea ea să facă?

Nu mai avea nici măcar acel orgoliu nebunesc al tinereţii, armura aceea pe care o dă ignoranţa. Trupul ei trăise prea multe experienţe ca să nu fie tulburat acum, în toate felurile, de tresăririle ascunse pe care le dă apropierea fizică şi se simţea neputincioasă în faţa bărbatului pe care îl învinsese, ea, femeia chinuită de dorinţa pătimaşă de a fi la rândul ei supusă...

Atâtea dezmierdări primite din partea bărbaţilor, atâtea dorinţe fierbinţi şi atâtea chinuri şi frământări pentru trupul ei care stârnea pasiuni mistuitoare, toate acestea făcuseră din ea femeia desăvârşită, stăpână şi învinsă în acelaşi timp.

Desăvârşită până la a gusta cu delicii cupa unei umilinţe pe care, înţelegea acum cu spaimă şi cu un fior de bucurie, ajunsese să o dorească.

Iar regele, acest stăpân trufaş şi atotputernic al atâtor oameni pe care ştia să-i manevreze fără ca ei să-şi dea seama, nu putea să nu fi înţeles asta. Ca să o aducă pentru totdeauna la el pe frumoasa nesupusă, avea să o pecetluiască cu sigiliul lui arzător, aşa cum răufăcătorii erau însemnaţi, după legea din vechime, cu floarea de crin.[11]

Ar fi vrut să-i mărturisească lui Molines ce viziuni o chinuiau dar se simţea ruşinată la gândul de a-l face părtaş la nişte lucruri atât de intime.

— Şi, orice s-ar zice, regele nu e un biet naiv, zâmbi ea trist, cu o mişcare din mână a lehamite. Mi-ar fi foarte greu să-ţi explic, Molines, dar în faţa regelui mi-e foarte greu să mă stăpânesc. M-aş lăsa învinsă... şi aşa ceva nu trebuie să se întâmple. Ştii de ce. Bărbatul pe care îl iubeam, înaltul senior care m-a ales să fiu doamna lui, cel alături de care ar fi trebuit să-mi duc viaţa... Ştii ce s-a întâmplat cu el. Dacă el ar fi trăit,

viața mea n-ar mai fi fost un șir neîntrerupt de chinuri și de căutări zadarnice... Pentru mine bucuriile n-ar mai fi fost smulse din rădăcini... Fie că e mort, fie că trăiește, a luat-o pe alt drum decât mine. Iubește alte femei, așa cum și eu am iubit alți bărbați... Ne-am trădat unul pe celălalt. Viața noastră împreună a fost strivită pentru totdeauna, când abia începuse, iar asta numai din cauza regelui. Asta nu se poate ierta. Nu se poate uita. *Nu trebuie* să uit, asta ar însemna suprema trădare și mi-ar spulbera orice șansă de acum înainte.

— Ce fel de șanse? o întrerupse Molines.

Angelica își trecu mâna peste frunte, cu un aer rătăcit.

— Nu știu nici eu prea bine... o speranță care nu vrea să se stingă. Și de altminteri...

Păru să se înviorеze dintr-o dată și urmă cu voce ceva mai sigură:

— ... de altminteri tu îmi vorbești întruna de interesul meu. Dar ia gândește-te, e în interesul meu să întind cupa ca să-mi toarne în ea otravă doamna de Montespan? Cred că mai ții minte cum a încercat femeia asta să mă otrăvească, și pe Florimond la fel.

— Da, doamnă, mai țin minte, dar mai știu și că dumneavoastră sunteți destul de puternică și de iscusită ca să-i țineți piept. Ca să nu vă mai spun că s-a auzit până aici că doamna de Montespan nu mai are la curte trecerea pe care o avea. Se pare că regelui i s-a făcut lehamite de ea și de răutățile și de țâfnele ei. Acum, dacă e adevărat ce se zvonește, Maiestății sale îi place să petreacă mult timp în compania unei alte intrigante, una poate și mai primejdioasă, doamna Scarron, care, din nefericire, e o fostă protestantă. Și îl încurajează întruna pe rege în lupta asta prostească și păguboasă împotriva foștilor ei coreligionari. Se știe că nu există catolic mai îndârjit decât un musulman botezat, sau un evreu care...

— Cuuum? îl întrerupse uluită Angelica. Doamna Scarron ai zis? Chiar Françoise Scarron, care era guvernanta copiilor lui cu doamna de Montespan? Nu se poate!

— Ba se poate, doamnă. Pe rege îl interesează mai puțin convertirea unei femei decât farmecele pe care știe să și le dezvăluie...

Angelica rămase gânditoare. Îşi aminti că biata Françoise, care pe vremuri de multe ori se culca seara nemâncată, se trăgea din strălucita familie d'Aubigné şi că toţi seniorii care zadarnic încercaseră să se folosească de sărăcia ei ca s-o momească şi să-i câştige favorurile o numiseră, cu un amestec de ranchiună şi admiraţie, «frumoasa indiană». Apoi îşi zise că povestea asta cu Françoise Scarron şi cu regele trebuie să fi fost cine ştie ce vorbă în vânt, dar imediat îşi dădu seama că Molines nu era dintre aceia care să ia de bune toate prostiile şi că, dacă zicea el un lucru, însemna că aşa era.

— Vă spun asta, doamnă, ca să înţelegeţi că doamna de Montespan nu mai are puterea de altădată şi nici vorbă să mai fie primejdioasă cum era. Şi chiar şi pe vremea când toată lumea o credea stăpână absolută la Versailles, chiar şi atunci dumneavoastră aţi ştiut să-i ţineţi piept. Aşa cum stau lucrurile acum, n-ar mai fi nici o greutate s-o scoateţi cu totul din joc.

— Da, dar cu ce preţ! murmură Angelica. Cu ce preţ! Acolo trebuie să vinzi şi să te vinzi, să cumperi, să duci lupta aceea subterană pe care o cunosc atât de bine... Brrr! se scutură ea cu scârbă, m-am săturat până în gât, Molines, n-aş mai fi în stare de aşa ceva... Dar... dar...

Păru să reflecteze o clipă, apoi urmă, cu ochi scânteietori:

— ...dar dacă e să lupt, atunci prefer o altă luptă. Aici. O luptă pe faţă, nu una ascunsă, cu iţe şi uneltiri de tot felul. E singurul lucru care mi se pare adevărat şi stabil în toată învălmăşeala asta. Să fiu aici, unde am rădăcinile. Asta îmi va face şi rău şi bine. Rău fiindcă ştiu ce înseamnă înfrângerile şi rănile. Bine fiindcă am nevoie mai mult ca oricând să fiu aici. Da, n-aş fi putut să nu mă întorc. Ciudat... parcă aşa ar fi fost scris, ca atunci, în ziua când am lăsat în urmă locurile acestea... Îţi aduci aminte, Molines, când aveam şaptesprezece ani şi am plecat în caleaşca contelui de Peyrac spre miazăzi, atunci parcă am ştiut că într-o zi am să mă întorc aici, după ce avea să mi se întâmple atâtea şi atâtea lucruri. Să mă întorc în locurile copilăriei mele şi să joc aici ultima carte. Sau poate... poate nu chiar ultima, dar cu siguranţă că va fi cea mai importantă din viaţa mea.

Trase aer în piept şi zise, plină de convingere:

— Da, cu siguranţă că aici mi-e dat să joc cea mai importantă carte din viaţa mea. Simt asta. O ştiu. Poate am ştiut-o dintotdeauna.

*

Nici ea nu-şi dăduse seama cum îi veniseră cuvintele acestea. Rămase câteva clipe uluită, ca în faţa unei revelaţii la care nu s-ar fi aşteptat niciodată, şi reuşi cu greu să-şi revină. Îl concedie cu un gest scurt pe Molines, care plecă trist, parcă înţelegând că bătălia pentru care venise aici era pierdută.

Angelica îl privi un timp cum coboară, cu paşii lui înceţi şi bătrâneşti, panta domoală a aleii, apoi plecă de lângă fereastră: în parc apăruse burduhănosul căpitan de Montadour, care răcnea supărat la cineva, amestecând poruncile cu un potop de înjurături şi ameninţări.

Se îndreptă spre scara turnului şi începu să urce gânditoare, cu paşi înceţi. Ajunse sus şi-l văzu din nou pe Montadour, la fel de mare şi văzut de sus, călcând fără milă pe straturile de flori din faţa intrării ca să ajungă mai repede la un valet bătrân, căruia începu să-i repeadă o grindină de pumni în cap, în spinare şi pe unde nimerea. Angelica fu pe punctul de a striga la el, apoi îşi zise că şi mai bine ar fi să coboare într-un suflet şi să-i cârpească ea mitocanului câteva palme zdravene sau să-i lase nişte urme adânci de unghii în obrajii lui umflaţi, dar imediat îşi zise că trebuia să se abţină. Nici o luptă nu începe aşa. Avea să vină şi clipa când să pornească războiul, şi nu împotriva lui Montadour şi a altor pigmei ca el, ci împotriva puterii supreme din Franţa. Da. Avea să fugă în pădure fără să ştie nimeni, mai ales burduhănosul ei temnicer, care avea să rămână aici mai departe, sigur pe el, stăpân pe acest domeniu parcă fermecat, convins că o păzeşte pe castelana care de fapt nu mai e aici...

Şi îi veni să râdă gândindu-se ce mutră avea să facă dobitocul de Montadour când va vedea că de fapt vânatul

zburase. Caraghiosul de Montadour, care era atât de puţin deprins cu viaţa în libertare încât nici nu i-ar fi trecut prin cap că orice vizuină are două ieşiri.

Dar trebuia să fie atentă. Înainte de a se îmbrăca în crengi şi frunze ca să-i poată păcăli pe urmăritori, trebuia să-şi cântărească bine fiecare pas.

— E ultima mea carte... şopti ea din nou, de data asta plină de o hotărâre pe care credea că o pierduse.

Libertatea îi părea acum ultima soluţie şi aproape îi era ciudă că nu-şi dăduse seama de asta mai înainte. Avea nevoie de libertate ca de aer, chiar dacă libertatea i se părea la fel de inaccesibilă cum i se păruse şi privită dinspre haremul lui Moulay Ismaël. Farmecele ei o slujiseră de nenumărate ori, o slujiseră şi când trebuise să evadeze din haremul sultanului Marocului. Să se furişeze în umbră, să se încredinţeze în tăcere întunericului nopţii, să se apere ca făpturile neajutorate care se fac una cu pământul, ascunzându-se de fiarele care le pândesc... iată viclenii care până atunci fuseseră bune. Dar acum?

Acum era vorba de altceva. Acum trebuia să înfrunte uriaşa putere a regelui Franţei. Trebuia s-o distrugă. Iar pentru aşa ceva trebuiau alte mijloace. De data asta era nevoie de forţa fulgerului şi a tunetului, de sfidare pe faţă, era nevoie de puteri neînduratoare.

Dar nici măcar trâmbiţele de la Ierichon[12] n-ar fi fost de ajuns aici. În regatul acesta deprins să se supună unui singur stăpân putea găsi undeva forţele cu care să se alieze împotriva puterii despotice a celui aflat sus, în vârful piramidei? Fiindcă Angelica era silită să recunoască, plină de amărăciune, un lucru: ca marchiză du Plessis-Bellière, nu avea prieteni. Nu putea găsi nici o alianţă din acelea la care duc prietenia sau pasiunea, sau cel puţin o ambiţie comună. Regele ştiuse, cu o inventivitate diabolică, să polarizeze spre el toate interesele nobililor săi. Era vreunul, printre înfumuraţii gentilomi de la curte, care să nu se prosterneze în faţa lui? Îi apăreau în faţa ochilor ca nişte vedenii: Brienne, Cavois, Louvois, Saint-Aignan... Cât despre Péguilin de Lauzun, acesta era în închisoare, avea să rămână acolo ani după ani, să îmbătrânească, voioşia lui dintotdeauna; umorul şi zburdălnicia lui aveau să se ofilească...

Angelica privea în zare cu ochii mijiţi, parcă încercând să cuprindă tot ţinutul acesta care era al ei, leagănul vieţii ei. Oare dragul ei Poitou avea să-i sară în ajutor?

Ardezia de pe acoperişurile ascuţite ale turnurilor castelului părea să ardă ca jăraticul sub razele soarelui. Dar vântul care bătea uşor dinspre mlaştină aducea un iz veşted şi învârtea încet giruetele din vârfurile turnurilor, făcându-le să scoată un scârţâit subţire. În depărtare se zărea un vultur care plutea cu aripile larg desfăşurate, profilat pe albastrul pur al cerului, făcând-o pe Angelica să se gândească din nou la libertate.

În dosul castelului începea pădurea. În faţă totul era invadat de verdele parcului iar mai departe se zărea frunzişul copacilor din câmpie. În stânga, în depărtare, mai curând se ghicea marginea mlaştinilor.

Nicăieri nu se zărea nici un semn de viaţă. Lanurile mici cât să încapă la umbra unui copac, clădirile şi acareturile câte unei ferme, pitite pe sub castanii bătrâni, cătunele risipite ici şi colo, apoi spre moazănoapte, în prelungirea pădurii de la Nieul, alte păduri. Fontevrault, Scevolle, Lancloître, Châtellerault şi, mai departe, La Guerche, Chantemerle, tăiate de apele Viennei şi ale Creusei, dând în mlaştinile de la Brume, unde se risipesc apele Charentei, locuri care nu pot fi străbătute de picior omenesc, înţesate de tufe de mărăcini şi copaci deşi ca peria, de nepătruns. Iar dacă ici şi colo câte unii îşi ziceau că au găsit vreun loc mai liber, pe unde se poate trece, acolo le putrezeau oasele. Călcau pe iarbă şi mlaştina înşelătoare ce se ascundea dedesubt îi înghiţea fără milă.

Ţinut plin de mlaştini şi păduri fusese stavilă în calea hoardelor arabilor care veneau din Spania şi tot în mlaştinile şi pădurile de aici se opriseră neputincioşi englezii hămesiţi care umblau în toate părţile după pradă, în timpul Războiului de o sută de ani.

Ţinut înţesat de castele cu turnuri negre ridicate în vremuri străvechi, nici nu se mai ştia de cine, poate vrăjitori, poate cavaleri care găsiseră cine ştie ce comori necurate, sau poate alţi meşteri, poate chiar cei care înălţaseră abaţiile de la Ligugé, Airvault, Nieul, Maillezais...

Ţinut însângerat de războaiele religioase din veacul trecut. Trecuse mult timp de atunci, dar amintirea prăpădului nu se stinsese. Ar fi fost şi greu. Câmpia La Châtaigneraie nu era nici ea prea departe. Acolo armatele catolice trecuseră prin tăişul săbiei, în 1562, o sută de bărbaţi, femei şi copii care se adunaseră la predică. Nu făceau nici un rău nimănui, doar se rugau, atât. E drept că spre Parthenay bătrânii mai povesteau şi despre cumplitul protestant Puyvault, care făcea tocană din urechile călugărilor. Care or fi început primii? Ei, alta acuma, că parcă mai putea spune cineva acum, după ce se scursse atâta amar de vreme!

Ţinut al răscoalelor şi al jafurilor de tot felul. Prin părţile acestea hălăduise Bruscambille, cel mai mare tâlhar de codru, despre care bătrânii povesteau seara, la vatră, înfiorându-şi nepoţii şi chiar pe cei tineri, iar pe vremea lui Richelieu[13] ţinutul fusese năpădit de sărăcimea care chiar că-şi luase lumea în cap şi uite-aşa îi beregăţea pe strângătorii de biruri şi mi ţi-i făcea să piară de ziceai că intraseră în pământ ca şi cum n-ar fi fost. Cumplite vremuri, Doamne, de ajunseseră oamenii să se dea la om, mai rău ca nişte câini. Dar a fost şi asta şi a trecut, dar mai bine nu mai trecea, fiindcă pe urmă, pe vremea lui Mazarin,[14] înfometatul ăla nenorocit, pe care nu mai putea Dumnezeu să-l sature, fusese de o mie de ori mai rău.

Pe când era copil, Angelica era încredinţată că toţi oamenii care veneau de prin alte părţi erau străini, prin urmare un fel de duşmani, drept care îi privea cu ochi bănuitori. Se temea că oamenii aceştia ar fi fost în stare de cine ştie ce nelegiuiri şi i se părea că prin simpla lor prezenţă tulburau buna aşezare a lucrurilor şi dulcele trai de la Nieul.

Acum o încerca acelaşi sentiment. Străinii! Străinii aceştia de care se temea acum luau în mintea ei chipurile oamenilor regelui, veniţi după ea.

Soldaţii care tândăleau prin curte, jos, şi tocmai tăiau o păpuşă de tutun ca să-şi umple pipele, aceştia nu erau prea numeroşi. Dacă se dădea un semnal şi dacă semnalul acesta era ascultat în întregul Poitou, nimic nu s-ar fi ales de ei. Şi de toţi oamenii regelui care îi chinuiau în fel şi chip pe toţi

protestanții din ținut. Deja ici și colo mai era găsit câte unul înjunghiat, altul cu beregata retezată, altul nu mai era găsit deloc... Femeile din Morvay și Melles, în loc să plece urechea la îmbierile lor de a le duce la liturghie, le aruncaseră în ochi spuză încinsă și praf. Orbiți, vajnicii slujitori ai catolicismului fuseseră siliți să lase la o parte osârdia lor întru credință și să se întoarcă la castelul Plessis, ca vai de capul lor.

Ducele Samuel de la Morinière și cei doi frați ai săi, Hugues și Lancelot, mari seniori protestanți, se pomeniseră cu o ceată de dragoni care veniseră să le ocupe reședința. Îl uciseseră pe ofițerul care îi comanda și se refugiaseră în peșterile de la vadul din Santis.

Începea să fie ca în poveștile de odinioară ale doicii Fantine: «Soldații făceau prăpădul de pe lume și lumea, săraca, lua calea codrului.» Sau tot de la ea mai auzise Angelica o poveste din care își mai amintea doar atât: «Nefericitul cavaler, vrând să scape de mânia regelui, s-a ascuns în mlaștini și a stat acolo doi ani în cap, de-a mâncat numai țipari și lișițe și a băut numai apă bâhnită, vai de capul lui!...»

Se însera și de undeva răsunau, din când în când, aduse de vântul blând, armoniile unui cor. Hughenoții. Unul din ei, baronul Isaac de Rambourg, locuia într-un castel vechi și dărăpănat, nu departe de Plessis, și Angelica putea vedea de aici, din înălțimea turnului, donjonul întunecat al castelului baronului profilându-se sumbru și nemulțumit pe cerul învăpăiat de soarele amurgului.

Undeva departe se auzi un sunet de goarnă, punctat, pe neașteptate, de înjurăturile groase ale căpitanului Montadour, acestea răsunând, e drept, mult mai aproape, jos în curte. De când ereticul acela turbat de La Morinière și frații lui luaseră calea codrului; convertirile începuseră să meargă greu. Degeaba le închidea Montadour templele, degeaba poruncea să se bată în scânduri ușile și ferestrele și le pecetluia de parcă le-ar fi pus sub sechestru; ticăloșii ăștia, închinătorii iadului, făceau ce făceau și se adunau prin păduri și prin mlaștini ca să-și țină slujbele lor diavolești.

Căpitanul Montadour ar fi dat oricât să poată pica peste ei taman în timpul unei slujbe, să le fărâme oasele cât să le scoată erezia din cap iar pe unii mai colţaţi să-i trimită direct la galere. Dar pentru asta trebuia să cotrobăiască pădurea cu soldaţii lui iar soldaţii se temeau cumplit de cotloanele acelea întunecoase unde cine ştie cu ce primejdii se mai puteau pomeni. Fireşte, bravii oşteni n-ar fi recunoscut în ruptul capului că le e frică, susţineau că se tem să nu se rătăcească, aşa că Montadour alesese nişte braconieri care îşi aşteptau rândul la spânzurătoare, făgăduindu-le iertarea de ştreang dacă îi slujesc drept călăuze prin pădure. Se înţelege că aceşti buni catolici se grăbiseră să se pună în slujba adevăratei credinţe apostolice şi romane, dar tot degeaba: soldaţii o ţineau una şi bună că nu au încredere în lichelele astea, care se puteau înţelege cu nemernicii de eretici ca să-i atragă în vreo ambuscadă, aşa că lui Montadour nu-i mai rămânea decât să-şi răcorească năduful înjurând în gura mare şi repezind o ploaie de pumni în capetele servitorilor de la castel, pe care-i ameninţa întruna cu spânzurătoarea şi cu galerele.

Angelica avea uneori o viziune de coşmar: un călăreţ venind în galop turbat dinspre Paris şi bătând în poarta castelului. Regele. Să o cuprindă în braţe şi să-i murmure la ureche cuvintele pe care nu le mai scrisese nici unei femei: «Răsfăţată mică... neuitata mea...»

Dar, slavă Domnului, trecuseră timpurile când regele Franţei se arunca pe cal şi gonea nebuneşte ca să-şi întâlnească aleasa inimii, cum se întâmplase de atâtea ori pe vremea când era răpit de farmecele Mariei Mancini. Acum, prizonier el însuşi al propriei lui măreţii, avea de aşteptat până să o vadă pe Angelica supunându-se umilă. Atotputernicul rege cerea nerăbdător o rază de speranţă domnului de Breteuil, care încerca să se ţină tare:

— Are să vină, domnule?

Domnul de Breteuil se înclina cu un surâs linguşitor:

— Sire, doamna du Plessis încă se resimte de pe urma groaznicelor chinuri ale călătoriei pe care, după cum prea bine ştie Maiestatea voastră...

— Nu putea să vă încredinţeze vreun mesaj? Sau poate mai păstrează ceva din vechea ei ranchiună în ceea ce priveşte persoana noastră?

— Vai, Sire, răspunse cu un suspin îndurerat domnul de Breteuil, mă tem că Maiestatea voastră are, ca întotdeauna, dreptate...

Regele îşi înăbuşi un oftat şi rămase cu privirile pierdute spre adâncurile nesfârşitei galerii de la Versailles. Avea să o mai vadă pe neuitata lui marchiză, venind spre el, umilă şi supusă, gata să-i împlinească poruncile şi dorinţele?

Nu, regele Franţei nu avea voie să fie atât de naiv. Îndoielile îl măcinau.

Şi avu, timp de o clipă, o viziune stranie. Imaginea unei preafrumoase femei înlănţuite, într-un turn înalt, înconjurată de arbori întunecoşi şi de ape liniştite...

6

Angelica alerga din răsputeri pe sub crengile ocrotitoare ale copacilor. Îşi scosese pantofii şi ciorapii şi mângâierea ierbii şi a muşchiului de pe jos îi dădea o îmbătătoare senzaţie de libertate. Din când în când se oprea să asculte, cu o expresie de încordare şi de exaltare în acelaşi timp. Un fulger scurt lumină pentru o frântură de clipă locurile din jur şi avu timp să se încredinţeze că se afla pe drumul cel bun. Apoi o luă din nou la fugă, pradă aceleiaşi beatitudini pe care i-o dădea gândul că e liberă. Gâfâitul uşor era întretăiat din când în când de hohote scurte şi fericite. Fusese atât de uşor să coboare în pivniţa de vinuri şi să găsească, printre butoaiele uriaşe, uşiţa ascunsă care dădea într-o hrubă subterană, întortocheată şi lungă cât toate zilele – ieşirea secretă, obligatorie cândva, pentru orice reşedinţă seniorială.

Numai că hruba asta de la Plessis nu semăna deloc cu ieşirea subterană a palatului Beautreillis din Paris, care se făcea din pereţii unui puţ şi ducea, pentru cine ştia să se descurce prin cotloanele şi întortotcheturile acelea nenumărate, pe sub măruntaiele anticei Luteţii[15], până la Vincennes. La Plessis era

un beci umed şi plin de miasme grele şi amestecate, strâmt şi atât de scund încât de multe ori se văzuse silită să meargă în patru labe. Când ajunsese afară, la aer curat, privise spre castel şi avusese un frison văzându-i, la câţiva paşi de ea, pe soldaţii căpitanului Montadour, în tunicile lor roşii-şi cu halebardele pe umăr, făcându-şi rondul în jurul castelului. Era bine adăpostită de crengile dese şi de lumina slabă a serii, soldaţii îşi vedeau liniştiţi de patrularea lor, ştiind că prizoniera se află undeva sus, în apartamentele ei, şi că nu aveau a-şi face griji...

Trecu repede de lizieră şi ajunse în pădurea pe care o cunoştea şi cu ochii închişi. Stejarii şi castanii uriaşi îşi împreunau crengile deasupra ei, parcă alcătuind o catedrală uriaşă în care se simţea mai la adăpost decât oriunde pe lumea asta.

Bătăile de inimă i se mai potoliseră şi, fericită că izbutise, începu să alerge mai iute, cu puteri noi. Ucenicia aspră din deşertul marocan şi din înspăimântătorul Rif îi era acum de folos şi urcatul stâncilor acoperite de muşchi sau coborâtul potecilor abrupte spre văile umbroase i se păreau acum o joacă de copil. Ici şi colo terenul devenea mlăştinos, în apropierea câte unei ape care îşi strecura leneşă firul subţire pe sub bolţile dese, alteori se înălţa pe neaşteptate şi ieşea la lumină, prefăcându-se în câte un tăpşan neted ca în palmă, acoperit cu iarbă deasă ce sclipea mirific sub razele lunii.

Când ajunse la Piatra Zânelor se opri să-şi mai tragă răsuflarea. Nu se simţea deloc obosită, dar îşi spunea că trebuie să fie înţeleaptă şi să-şi drămuiască puterile, care acum, în euforia primei clipe de libertate, îi păreau nesfârşite. Goana asta nebunească o putea obosi mai repede decât ar fi vrut.

Piatra Zânelor se înălţa trufaşă în lumina lunii, în mijlocul poienii largi mărginite de străvechi stejari druidici[16]. Un dolmen[17] uriaş, închipuind o masă lungă, pusă pe patru picioare, patru bolovani pe care trecerea secolelor nenumărate îi înfundase adânc în pământ.

Acum era sigură că nu se rătăcise şi nici nu mai avea cum să se rătăcească. De când era copil bătuse cu piciorul locurile acestea şi le ştia şi acum pe dinafară. Văgăuna Lupilor,

fântâna lui Troussepoil, răscrucea Trei Bufnițe, unde era tot timpul aprinsă o candelă pentru odihna sufletelor morților, acestea îi erau parcă mai cunoscute decât apartamentele ei de la Plessis. În copilărie ciulea urechea, pândind să deosebească prin freamătul de frunze zgomotul topoarelor tăietorilor de lemne din Gerbier, sau scârțâitul căruțelor cărbunarilor care stăteau în colibe înnegrite de praf de cărbune şi care aveau o brânză atât de gustoasă cum nu mai ştia să fi mâncat vreodată. Foarte de treabă oamenii aceia, o lăsau să cotrobăiască prin grămezile lor de cărbune ca să aleagă cele mai moi bucăți, să i le ducă lui Gontran...

Drumul de aici până la Monteloup l-ar fi putut face cu ochii închişi. Pe cel spre Plessis îl ştia, e drept, dar nu la fel de bine, deşi odinioară îi plăcea mult să hoinărească pe coclaurii din jurul tărâmului aceluia de basm, contemplând ca vrăjită castelul alb şi heleşteul. Azi, când era stăpână peste locurile acelea, n-o mai impresionau nici pe departe ca atunci.

Se aplecă să-şi desprindă ciulinii prinşi de fustă şi se surprinse făcând aceleaşi gesturi pe care le avea când era copil. Surâse şi porni cu paşi liniştiți pe cărare, până la treptele săpate în stâncă, găsindu-le acoperite de pământul adus aici de vânturile dinspre apus. Făcuse de nenumărate ori drumul acesta şi de fiecare dată, punând piciorul pe pietrele de aici, se simțise cuprinsă de o emoție adâncă. Vizita pe care avea s-o facă acum avea, ca de fiecare dată, ceva solemn.

Ajunse jos, pe malul râului, şi îşi urmă drumul până ajunse la peretele de stâncă acoperit iederă şi de muşchi care îi era atât de familiar. Se opri câteva clipe, apoi se aplecă şi trase de crengile dese ale iederei, care se lăsară ridicate ca o perdea, lăsând să se vadă gura peşterii. În clipa aceea îşi dădu seama că trebuia să rostească nişte cuvinte anume, dar degeaba se sili să şi le amintească, le uitase. Se crispă într-un efort de memorie dar cuvintele acelea rămâneau învăluite într-o pâclă deasă, care nu se lăsa străpunsă.

Totuşi în întunericul peşterii se simți mişcare şi Angelica îşi încordă auzul. Dinspre adâncurile muntelui, un pas se apropia de ea, greoi şi târşâit. Apoi, în razele lunii care cădeau pe

peretele de stâncă de la gura grotei se ivi şovăitoare o mână descărnată, cu unghii lungi ca ghearele, cu pielea uscată şi plină de zbârcituri groase ca nişte solzi.

— Tu eşti, Mélusine? întrebă încet Angelica în dialectul poitevin.

— Da, răspunse vocea hârşcâită a bătrânei. Ce vrei?

— Uite, ţi-am adus asta.

Şi Angelica dezlegă iute de la brâu o traistă în care pusese câţiva pumni buni de tutun bine uscat, o bucată de şuncă, un drob mic de sare şi o bucată dintr-o căpăţână de zahăr, la care se adăuga o pungă bine burduşită cu ludovici de aur. Baba strecură mâna înăuntru şi cercetă pe pipăite conţinutul traistei, apoi întoarse spatele şi o luă spre adâncul peşterii, cu acelaşi pas moale şi târşâit, făcându-i semn nou venitei să o urmeze.

Ajunseră într-un loc mai larg, ca un fel de sală, pardosită cu nisip şi abia luminată de razele lunii care se strecurau pe sus, printr-o crăpătură care probabil nu se vedea de afară, fiind pitită printre pinii de pe coasta abruptă. Tot pe crăpătura aceea ieşea şi fumul de la un foc slab de vreascuri, deasupra căreia Angelica reuşi să vadă, când ochii i se mai obişnuiră cu întunericul, o oală de tuci pusă pe pirostrii, care bolborosea încet.

Baba făcu un semn nedesluşit şi Angelica se aşeză pe o piatră dreaptă de lângă perete şi aşteptă în tăcere. Aşa făcea şi pe vremuri când venea s-o vadă pe vrăjitoarea Mélusine, pe cealaltă Mélusine, care era mai bătrână ca asta şi mai neagră şi murise spânzurată de un stejar de oamenii furioşi din satele din jur, care erau încredinţaţi că numai hoaşca aceea blestemată le omora copiii, pentru farmecele ei diavoleşti. Apoi, când se auzise că în peşteră se aciuase altă vrăjitoare, lumea tot Mélusine o numise şi pe aceasta, ca să nu se strice obiceiul. Se spunea că e mult mai învăţată decât cea dinaintea ei şi că era de o mie de ori mai primejdios să dai ochi cu ea pe câmp sau prin pădure. Cu asta nu mai era de glumă, făcea o fiertură din inimi de viperă cu care lua pojarul dar te trimitea şi pe lumea cealaltă cât ai clipi din ochi. Tămăduia guta cu praf de melc de pădure, surzenia cu zeamă de furnici, scotea boşorogeala cu nişte zemuri

pe care numai ea ştia cum trebuia să le fiarbă şi din ce anume şi, una peste alta, alunga orice boleşniţă dacă ştiai s-o iei cu binişorul. Fiindcă altminteri era nenorocire curată să te pui cu ea. Pentru Mélusine era curat floare la ureche să închidă un drac din cei mai afurisiţi într-o alună şi să sufle în ea, făcând-o să zboare noaptea taman până în bătătura nefericitului care cine ştie cu ce o supărase, de-l făcea să ţopăie zi şi noapte, fără să se poată opri, cum păţise mai anţărţ Jean Burtosul din La Grenouille, sau să scoată mereu limba şi să scuipe tot ce vede, ca o femeie dintr-un cătun dinspre Gâtine, vai de capul ei, că se crucise lumea când auzise de păţania ei. Fetele care greşiseră şi acuma trăgeau ponoasele erau învăţate să vină spăsite la maica Mélusine şi să-i sărute mâna cu veneraţie, aducându-i câte un dar, fiecare după puterile ei, iar bătrâna le dădea să bea o zeamă făcută de ea anume, dreasă cu nişte descântece şi tot felul de semne fără nici un înţeles, care numaidecât îşi vădeau puterile, scăpându-le pe fete de necaz la cea dintâi lună plină. Ca să nu mai spunem că tot Mélusine avea leacul şi pentru moştenitorii care nu mai aveau răbdare să aştepte pe câte un unchi să plece de bunăvoie din viaţa asta. Pe scurt, de când se oploşise aici, bătrâna apucase să facă mult bine oamenilor din partea locului.

— Ia zi, frumoaso, la ce-ai venit încoace? o întrebă ea pe Angelica, cu o voce groasă şi dogită, de fumătoare pătimaşă. Vrei să-ţi cunoşti soarta? Să-ţi facă baba o legătură de dragoste, să ţi-l aducă pe alesul tău în genunchi la poartă? Sau poate vrei să-ţi facă o fiertură să te înzdrăvenească de tot după drumurile tale lungi?

Angelica tresări.

— Ce ştii dumneata de drumurile mele? întrebă ea cu voce slabă.

— Văd în jurul tău soare mult, e prăpăd de atâta soare. Ai umblat prin ţări depărtate. Ia dă mâna-ncoace, să-ţi ghicească baba viitorul.

Angelica dădu din cap cu îndărătnicie.

— Nu pentru asta am venit. Altceva vreau să te rog. Tu ştii bine toate cotloanele pădurii şi toate ascunzişurile. Nu-mi poţi spune şi mie cum aş face să dau de oamenii care se ascund

aici ca să-şi cânte rugăciunile? Sunt ameninţaţi de primejdii mari. Vreau să le spun să se păzească dar nu ştiu cum să ajung la ei.

Vrăjitoarea păru foarte nemulţumită. Se frământa pe lespedea pe care se aşezase, ridică de câteva ori braţele în sus, îşi aranjă cu mişcări dezordonate broboada care stătea să-i cadă de pe cap, apoi se întoarse spre Angelica rostind supărată, cu vocea ei spartă care acum parcă suna şi mai gros:

— La ce ţi s-a năzărit ţie să-i fereşti de primejdii pe ticăloşii ăştia? Pe aceşti feciori ai întunericului, tocmai tu, fiica luminii? Ai? Dacă vezi corbul că se năpusteşte să înşface dihorul, lasă-l să-l înşface, tu nu te băga. Înseamnă că aşa e rânduit şi gata povestea.

— Va să zică ştii pe unde se ascund?

— Dacă ştiu? Păi cum să nu ştiu? Tocmai pe ei să nu-i ştiu? Pe ticăloşii ăştia care forfotesc tot timpul şi îmi strică vreascurile puse la uscat după rânduieli anume? Şi îmi calcă în picioare buruienile din care îmi fac şi eu fierturile mele nevinovate? Că dacă mai ţine mult aşa n-o să mai am cu ce tămădui relele pentru care veniţi toţi încoace. Şi se înmulţesc nemernicii de la o zi la alta, umblă în haite, ca lupii, şi îşi urlă cântecele lor blestemate tot ca lupii, de fug toate făpturile pădurii şi bietele păsărele nu mai ştiu unde să se mai ascundă de ei... De mine nu mai vorbesc, că aşa rău îmi fac răcnetele şi zbieretele astea ale lor că trebuie să fug încotro văd cu ochii, altfel mă apucă o gâfâială, aşa, cu un fel de năduf de la inimă, ptiu! Şi zi-mi tu mie, la ce vin oamenii ăştia în pădure? Ai? De ce nu stau la ei acasă? De ce nu mă lasă în pace, să-mi văd şi eu liniştită de trebuşoarele mele?

— Fiindcă sunt prigoniţi, Mélusine. Soldaţii regelui îi hăituiesc ca pe nişte animale sălbatice. .

— Au trei căpetenii, urmă furioasă bătrâna, fără să bage de seamă cuvintele ei. Trei sunt, dar unul e cel mai turbat, e mai negru şi mai rău ca toţi la un loc. Nu prea vorbeşte, dar când deschide gura zici că retează numai beregăţi. Nu-l auzi decât de sânge şi de Cel Veşnic. Ascultă la mine...

Şi bătrâna se lăsă spre Angelica, atât de aproape de ea încât aceasta îi simţea răsuflarea atingându-i obrazul.

— Ascultă la mine, fetițo, că aici nu e lucru de joacă și eu știu ce vorbesc. Într-o seară mă uitam la ăștia cum se adunaseră într-o poiană și încercam să mă domiresc și eu ce vor și la ce s-au strâns acolo. Căpetenia asta a lor tocmai vorbea și nu știu cum s-a întâmplat că și-a îndreptat ochii taman spre mine. M-o fi văzut, nu m-o fi văzut, cum ședeam eu între tufele alea, aici nu pot să zic, dar când ochii ăia ai lui au cătat spre mine și s-au pironit o clipă într-ai mei știi ce-am simțit? Că-mi iau ochii foc, taman așa, mă frigeau ochii în cap și mai multe nu, ziceai că s-au făcut două bucăți de jăratic! Și a trebuit s-o iau la goană, na, eu, care dacă dau nas în nas cu lupul sau cu mistrețul în pădure, când mă uit o dată la ei îi fac de lasă nasul în jos și își iau tălpășița numaidecât. Uite ce putere are omul acela. Pricepi acuma de ce se adună toți la porunca lui și-l ascultă? Are o barbă cât toate zilele, zici că e taman ursul Troussepoil, care venea să-și spele blana plină de sânge în fântână după ce înfuleca el câte o fată mare, că astea-i plăceau lui, fetele mari, se dădea în vânt după așa trufandale.

— Omul ăsta de care spui dumneata trebuie să fie ducele de la Morinière, zise Angelica reținându-ți un zâmbet. E un mare senior protestant.

— Ete scârț, mare senior! Nu-mi îndruga mie de-astea cu marele senior! E taman ursul Troussepoil, nu degeaba i-a rămas numele fântânii ăleia Fântâna lui Troussepoil.

Era limpede că bătrâna nu se lăsa convinsă cu una, cu două, ea o ținea înainte pe-a ei. Dar încet-încet păru să se mai îmbuneze și chiar lăsă să-i fluture pe fața ei zbârcită un fel de strâmbătură care aducea a zâmbet iar buzele lăsară să se vadă gingiile știrbe. E drept că ici și colo îi mai rămăsese câte un dinte, care sclipea a alb și arăta neașteptat de zdravăn, de parcă ar fi fost îngrijit anume, lucru care îi schimba dintr-o dată înfățișarea și o făcu pe Angelica să se simtă scuturată de un fior de teamă nelămurită.

— Uite, dacă vrei, făcu bătrâna pe un ton parcă mai binevoitor, dacă ții morțiș, hai să te iau o dată cu mine, să-i vezi și tu. Dacă o fi să se uite la tine Troussepoil ăsta, eu una zic că tu n-ai să-ți pleci ochii. Ești tânără și frumoasă și ai puterea să ții piept unui bărbat...

Şi aici rânji cu înţeles.

— Că bărbat e, nu se poate zice că n-ar fi. E destul să te uiţi la el ca să vezi că e bărbat, nu glumă.

Angelica ştia că ducelui de la Morinière i se spunea Patriarhul şi că dusese totdeauna o viaţă austeră, aşa că nu se gândise nici o clipă că l-ar putea duce ea pe drumul pierzaniei tocmai pe un asemenea om. Ea altceva avea de făcut, pentru alte lucruri venise aici. Şi nu avea timp de pierdut.

— Da, am să te iau cu mine, mormăi Mélusine înveselită. Te duc la el. Mititico, drumul tău e plin de întâmplări nemaivăzute, dar e frumos! Ia dă mâna-ncoace la baba, să vadă mai bine...

Ce a văzut bătrâna Mélusine în palma ei? Angelica se simţea ca ameţită, privirile îi rătăceau pierdute dar tot păstrau o luminiţă jucăuşă, de ironie răutăcioasă.

— Ai venit încoace, mormăia bătrâna frământându-i cu mişcări încete podul palmei. Mi-ai adus sare şi tutun... Eşti sora mea, frumoaso... eşti fata mea... Ah, ce puteri mari zac în tine şi nu ţi le cunoşti nici tu!...

La fel îi vorbea şi cealaltă Mélusine pe vremea când era copil şi venea să se aşeze tot pe lespedea asta, cu inima cât un purice de spaimă dar hotărâtă să nu se lase. Aceleaşi cuvinte le auzise şi atunci, fără să înţeleagă prea bine uluirea vrăjitoarei în faţa lucrurilor pe care le descifra în destinul ei. Teama pe care vedea că o stârneşte vrăjitoarelor care îi citeau viitorul o umpluse mereu pe Angelica de o mândrie copilărească. Când era mică nu lua în seamă decât prezicerile care o umpleau de bucurie. Că avea să fie frumoasă, puternică, bogată, că bărbaţii aveau să-şi piardă capul după ea, că avea să ajungă o doamnă strălucită... Dar azi?

— Spune-mi, Mélusine... zise ea stăpânindu-şi tremurul vocii, spune-mi dacă am să-l înving pe duşmanul meu... Ştii cine e... Dacă am să scap de prigoana lui. Spune-mi, dacă vezi acolo... spune-mi dacă am să-l regăsesc pe... pe bărbatul pe care l-am iubit.

Vrăjitoarea clătină din cap a îndoială.

— E vreun lucru pe care să ţi-l pot spune eu fără să-l ştii tu dinainte în adâncul inimii tale?

— Mélusine! Nu cumva te fereşti să-mi spui ce vezi fiindcă asta m-ar putea înspăimânta?

Bătrâna nu răspunse. Se ridică, se duse într-un ungher întunecat al peşterii, scormoni printre nişte bulendre şi se întoarse cu un săculeț de pânză aspră la pipăit.

— Uite, ia buruienile astea. Iei în fiecare seară câte puțin din ele, numai cât apuci între două degete, şi torni apă fierbinte peste ele. Mesteci puțin şi le laşi să stea în lumina lunii până dimineața şi la răsăritul soarelui bei apa aia. Trupul tău are să-şi piardă toate oboselile şi carnea ta are să fie din nou tânără, sânii au să-ți fie ascuțiți şi tari ca de fecioară... Eeeei, şi acuma hai să purcedem la drum, fata mea, că bărbosul tău trebuie că te aşteaptă.

Angelica se luă după bătrâna Mélusine, ținându-se atentă pe urmele paşilor ei până ieşiră din mlaştină. Nu se vedea nicăieri vreo cărare, dar vrăjitoarea nu părea să şovăie nici o clipă, cunoştea drumul după semne ştiute numai de ea. Lucru cu atât mai de mirare cu cât, printre crengile groase de deasupra lor, cerul devenea din ce în ce mai întunecat şi abia dacă se mai vedea la doi paşi.

Mergând, îşi aduse aminte de paznicul ei de la Plessis, căpitanul de Montadour. Şi-o fi dat seama că fugise? Era greu de crezut. Dar căpitanul avea obiceiul să se prezinte în fiecare dimineață şi să ceară să fie primit de doamna marchiză, ca să-i prezinte foarte ceremonios omagiile lui. De bună seamă că era încredințat că asta însemna la el să vădească purtări de gentilom, sau poate aşa îl învățaseră Marillac şi Solignac, cei doi temniceri din umbră. Nici să n-o sâcâie prea mult, ca să-i dea apă la moară să se plângă, dar nici să renunțe la o anumită vigilență. Burduhănosul căpitan părea că se achită cu nesfârşită încântare de obligația asta şi de fiecare dată când apărea în fața ei încerca să-i toarne tot felul de complimente şi dădea ochii peste cap, suspinând cu înțeles, dar privirile disprețuitoare pe care Angelica i le arunca de fiecare dată sau răspunsurile ei distrate şi reci îl făceau să bată în retragere, renunțând la flecărelile lui nesărate şi zicându-şi, probabil, că data viitoare va avea mai

mult noroc. Aducându-și acum aminte de complimentele lui de țopârlan, pe care i le turna răsucindu-și țanțoș mustățile, Angelica se simțea înveselită. Apoi își aduse aminte că Montadour, de fiecare dată când pleca, anunța, ca să o impresioneze cu bărbăția lui, desigur, că cere grațioasei doamne marchize îngăduința de a se retrage fiindcă trebuie să se ducă să mai tragă în frigare câțiva nemernici de eretici. De dus se ducea, dar abia după masa de prânz, bine hrănit și după câteva pocale de vin vechi din pivnițele de la Plessis, care să-l ajute să prindă puteri. Urca pe cal și pornea, însoțit de călăreții lui, prin satele protestante din împrejurimi, unde alegea la întâmplare câte o casă și acolo poruncea ca nefericiții aceia să fie stâlciți în bătăi ca să se lepede de erezia lor. Când îi cășuna mai tare pe câte unii, poruncea să fie aduși la castel și închiși în beci, de unde urletele lor de durere ajungeau până sus, însoțite de răcnetele furioase ale căpitanului și ale soldaților lui: «Abjură, câine ticălos, sau aici îți rămâne pielea!»

Se pare că prin zelul acesta de bun catolic și mai ales prin vitejia lui, impunătorul căpitan spera să impresioneze inima doamnei du Plessis, știut fiind că nu e pe fața pământului femeie să nu se lase cucerită de faptele de arme ale unui bărbat, mai ales dacă bărbatul acesta e chipeș și știe să arate în purtări acea galanterie atât de plăcută doamnelor. Bietul Montadour, care își spunea în fiecare zi că izbânda e aproape și că aproape a dat-o gata pe marchiză, habar n-avea ce mult se înșală și dacă i-ar fi spus cineva că prezența lui îi provoacă acestei doamne o scârbă indescriptibilă, atunci fără îndoială că l-ar fi străpuns pe ticălos cu sabia într-o clipă, scos din minți de furie de minciuna asta sfruntată.

Dar oricât îi era de silă de el și de prostia lui, Angelica auzea ce-i spune. Și chiar astăzi, în timp ce-și făcea curtenitoarea lui vizită de fiecare dimineață, căpitanul scăpase câteva cuvinte care o făcuseră să fie mai atentă: anume că nădăjduia să pună mâna pe un blestemat de pastor eretic despre care iscoadele lui îi spuseseră că sosise pe furiș tocmai de la Geneva și fusese adăpostit de ticăloșii aceia din neamul Grandhier în dărăpănătura lor nenorocită de castel.

— Un pastor sosit de la Geneva? întrebase într-o doară Angelica, înăbuşindu-şi un căscat, ca şi cum subiectul n-o interesa câtuşi de puţin şi întreba doar aşa, din politeţe, ca să întreţină conversaţia. Ce să caute aici un pastor de la Geneva?

— Ohohoho! Păi cum ce să caute, doamnă? exclamase căpitanul, fericit că marchiza începe să se dea pe brazdă şi să se intereseze de conversaţia lui. Ca să-i întărâte şi mai tare la nesupunere şi la erezie pe nenorociţii ăştia de aici, asta să caute! Din fericire am şi eu oamenii mei şi nici musca nu mişcă fără să ştiu eu. Păi credeţi dumneavoastră că eu sunt prost? Ehehei, pas cu pas ştiu ce învârteşte lepădătura de popă eretic, ştiu că tot timpul a stat nas în nas cu hahalera aia de La Morinière şi ştiu şi că în seara asta are de gând să-şi ia catrafusele. Mai pe seară îmi aşez oamenii în jurul castelului Grandhier, nu se poate să nu pun laba pe el. Poate o fi şi ducele de La Morinière cu el, că-i umflu pe amândoi. Şi dacă ducele încearcă cumva să se opună... atunci chiar că s-a zis cu el. Adică credeţi dumneavoastră că domnul de Marillac n-a ştiut el ce face când m-a pus să mă ocup de nenorociţii ăştia de hughenoţi? Măiculiţa ta Christoase, uitaţi-vă încoa la mine, că dacă la anul pe vremea asta o să mai fie pe aici picior de eretic... Ori îi duc la sfânta noastră liturghie creştinească, ori al dracului să fiu dacă nu le întind la toţi pieile pe gard!

Şi căpitanul plecase foarte fudul, gata să plesnească, încredinţat că vitejia lui o impresionase de data asta adânc pe marchiză şi că nu mai e mult până va culege dulcile roade ale izbânzii. Numai că imediat după plecarea lui marchiza poruncise cameristei Barbe să-l cheme pe La Violette, fostul valet al lui Philippe şi omul lui de încredere.

— Ştiu că ai trecut la religia reformată, aşa că ai să înţelegi ce vreau de la tine. Trebuie să dau cât mai repede de ducele de La Morinière sau de fraţii lui, să-i previn că i s-a întins o capcană. Unde pot fi găsiţi?

La Violette se arătă foarte încurcat şi Angelica avu impresia că încerca s-o scalde, după obiceiul lui de a nega imediat orice. Singurul om în care avusese el încredere nemărginită fusese stăpânul lui, Philippe; marchizul cel bătrân

avusese grijă să crească împreună de mici şi nu greşise alegându-l tocmai pe el. De când murise marchizul cel tânăr, La Violette era foarte neîncrezător în oricine şi mai ales în femei. Cât despre marchiză, păi ar fi fost cel mai mare tâmpit să recunoască în faţa ei că trecuse la protestanţi, fiindcă nici Dumnezeu din cer nu poate şti ce vicleşuguri umblă prin mintea femeii, mai ales a uneia ca stăpâna asta a lui.

Cu mult chin reuşi Angelica să-l facă s-o creadă că voia binele coreligionarilor lui, că Molines, care era tot hughenot şi el, era mâna ei dreaptă şi omul ei de încredere şi că protestanţii din ţinut erau ameninţaţi de o primejdie mare. După multă codeală, La Violette, năduşit tot de spaimă la gândul că poate face o tâmpenie ireparabilă, îşi zise că acuma fie ce-o fi, Dumnezeu cu mila, aşa că recunoscu în faţa doamnei că a trecut şi el la credinţa cea nouă şi că primea porunci de la duce, dar nu stătuse niciodată de vorbă cu el: mesajele le primea cu un şoim dresat. Treaba lui era să tragă cu urechea la ce pălăvrăgeau soldaţii de la castel şi să spună tot ce auzea domnului de Grandhier, care avea castelul la o fugă bună de cal. Dar de chestia asta cu prinderea pastorului de la Geneva el nu ştia nimic. A, pastorul da, venise, chiar el, La Violette, îl văzuse în carne şi oase la o predică, acum vreo patru seri, dar de prinderea lui acum auzea. Nici soldaţii de la castel nu ştiau nimic, el era bun prieten cu mulţi din ei, care nici vorbă să-l bănuiască de erezii, stătea la taifasuri şi la o cană cu vin cu ei de multe ori dar nu-i auzise zicând ceva de treaba asta.

— Doamnă, bag mâna-n foc că asta ori e o poveste scornită de căpitan, numai ca să-şi dea aere în faţa dumneavoastră...

— Nu e scornită. Din moment ce ştie că pastorul e aici şi a tras la ducele de La Morinière...

— Bun, înseamnă că ştie şi că i-a pregătit capcana. Dar soldaţii să ştiţi că habar n-au de capcana asta. Eu sunt prieten la cataramă cu sergentul Lacoche şi ăsta, când se pileşte un pic, îmi spune tot, e o gură spartă ce nu s-a mai pomenit. Chiar aseară ne-am afumat binişor amândoi şi mi-a trăncănit câte-n lună şi-n stele, dar de treaba asta nu l-am auzit să zică ceva!

Angelica îl privi intrigată.

— Da, doamnă, se încălzi La Violette, înseamnă că umflatul ăla de căpitan ține secret mare. Că prost nu e nici el, ascultați-mă pe mine, că l-am cântărit, pare el zevzec când îl vezi așa mare și parcă zici că doarme tot timpul, cu ochii ăia năclăiți în grăsime, dar aflați de la mine că e mai viclean ca o vulpe hămesită când ajunge la cotețul cu găini. Și nu mi ți s-ar încrede el în cineva pe lumea asta, ferit-a sfântul, nici în mă-sa nici în tac-su. Mă și mir ce l-o fi găsit să vă zică dumneavoastră toate daraverile alea...

Și La Violette țâșni ca din pușcă, se aruncă pe cal și goni nebunește până la Grandhier, unde însă nimeni nu știa nimic despre locul de întâlnire din seara aceea. Hăituiți de soldații lui Montadour, proscrișii schimbau mereu locurile, ca să nu fie prinși. Domnul de Grandhier porni călare să facă o vizită ducelui de La Morinière, dar nu se depărtă prea mult de castel că dădu nas în nas de soldații căpitanului Montadour, care răcniră la el să se întoarcă numaidecât înapoi, până nu-l iau în bătaia muschetelor, fiindcă aveau porunci strașnice să nu lase pe nimeni să treacă. Domnul de Grandhier se întoarse foarte tulburat și la auzul celor întâmplate, La Violette, dacă mai avusese vreo îndoială cu privire la buna credință a doamnei marchize, înțelese că putea avea toată încrederea în ea.

Încălecă și porni înapoi spre casă, întâlnindu-se și el cu soldații de la Monteloup, dar firește că fu primit ca prieten. La Violette avusese grijă ca aceștia să știe că el unul, catolic plin de osârdie, se fâțâia tot timpul pe la castelul Grandhier nu pentru că l-ar fi intersat ereziile stăpânilor, ci fiindcă i se aprinseseră călcâiele după o slujnicuță plină de nuri și că nu putea să stea un ceas fără s-o vadă. Prin urmare soldații patrulei îl întâmpinară cu hohote de râs și cu glume deșucheate, fără să bănuiască nimic, iar sergentul Lacoche, printre înjurături, scăpă amănuntul că avea porunci strașnice să instaleze pe anumite drumuri posturi de pază cum scrie la carte fiindcă în seara asta aveau să umfle un iepuroi mai gras decât toți cei de până acum, unul venit de departe, și să-l jumulească bine. Mai mult nu voise domnul căpitan să-i spună, așa că el, Lacoche, era nerăbdător să vadă

ce fel de vânat nemaipomenit avea să fie iepuroiul acela. Vicleanul La Violette nu se dădu bătut ci începu, prefăcându-se amărât din cale afară, să se plângă prietenului său sergentul că nu era a bună cu iubita lui, despre care tocmai îi şoptise cineva că ar avea un ibovnic, un măgar de vizitiu de la castelul La Morinière şi că tocmai plecase să dea o fugă până acolo, să se încredinţeze exact cum stau lucrurile şi să-i cresteze măgarului urechile, sau şi mai bine să-l jugănească, după cum i se şi cuvenea unuia ca el...

— Aoleu! sărise ca ars sergentul Lacoche. Spre La Morinière ai zis că te duci? Păi tocmai într-acolo nu te pot lăsa să treci, oricât ai fi tu de prieten cu mine... Am consemn straşnic, că doar tocmai acolo e vorba să punem laba pe iepuroiul ăla eretic de care zicea dom'căpitan... Las' că-i prinzi tu altă dată, acuma nu e chip.

Mai mult nu-i trebuise lui La Violette. Se întorsese la Monteloup şi se prezentase în faţa doamnei marchize cu ştirea că într-adevăr deseară căpitanul Montadour vrea să înhaţe pe cineva foarte important în împrejurimile castelului La Morinière şi că soldaţii lui se aflau deja în drum spre locul stabilit. Angelica rămase câteva clipe pe gânduri, apoi se hotărî. Trebuia să se ducă să vorbească cu bătrâna Mélusine.

Vrăjitoarea se opri şi se întoarse spre Angelica, ridicând arătătorul ei ciolănos.

— Auzi?

Dinspre malul întunecat al falezei străbătea printre copaci un freamăt care putea fi luat drept foşnetul vântului prin frunziş, dar care mai apoi, pe măsură ce se apropiau de el, răsuna mai nuanţat şi lăsa să se desluşească voci omeneşti. Erau psalmii protestanţilor.

Se adunaseră aproape de malul râului Vendeea, în fundul unui defileu numit Gâtlejul Uriaşului, fiindcă se povestea din bătrâni că însuşi Gargantua hălăduise cândva prin locurile acestea şi, supărându-se nu se mai ştie din ce pricină şi pe cine, pusese umărul şi răsturnase uite-aşa nişte stânci, care picaseră în jur lăsând în mijloc destul loc pentru o adunare de câteva zeci de oameni.

Jos, în albia defileului, se zărea printre copaci lumina roşiatică a unui foc care pâlpâia reflectându-se slab în bonetele albe ale femeilor adunate acolo. Abia când se apropiară bine putu Angelica să desluşească şi pălăriile negre ale bărbaţilor.

Apoi dintre ei se ridică un bărbat care veni până în apropierea focului şi se opri, întors cu faţa spre mulţime. După descrierea pe care i-o făcuse bătrâna vrăjitoare, Angelica îl putu recunoaşte fără greutate pe ducele Samuel de La Morinière. Era înalt şi bine legat, cu o statură impresionantă, care displăcuse violent regelui din prima clipă când îl văzuse la Versailles, unde ducele se dusese având naivitatea să creadă că va putea juca rolul jucat de amiralul Coligny în secolul trecut[18]. Căzut repede într-o dizgraţie vizibilă pentru oricine, ducele renunţase la nobilele lui planuri şi părăsise pentru totdeauna curtea de la Versailles. Se întorsese la castelul său şi trăia retras aici.

Cu cizmele lui mari, înalte până la jumătatea coapsei, cu pieptarul de catifea neagră, încins cu o centură de piele bătută în nituri metalice în care erau prinse un pumnal şi spada lungă şi puternică, purtând pe cap una din acele pălării plate, cum la Paris nu se mai purtau de câţiva ani, împodobită cu o singură pană în loc de un panaş multicolor, cum ar fi fost la modă, ducele Samuel de La Morinière avea în întreaga lui înfaţişare o sobrietate care sugera forţă şi mai ales inspira teamă oricui îl privea. Însăşi îmbrăcămintea lui austeră arăta dintru început pe unul din închinătorii noilor religii aduse de Luther şi Calvin şi, pentru un ochi deprins cu veşmintele la modă ale curtenilor de la Versailles, îl făcea să pară un senior din alte timpuri. Locul său părea însă nu la curtea Franţei ci tocmai aici, în mijlocul stâncilor cu care se potrivea mult mai bine, iar când vocea lui răsună puternică, înălţându-se aspră şi dominatoare, cu inflexiuni de bronz, o făcu pe Angelica să tremure de emoţie şi de teamă. Chiar aşa, privit de sus, ducele o făcea să se simtă copleşită de măreţia lui.

— Fraţi şi surori şi iubiţii mei fii, rosti ducele cu vocea aceea care se rostogolea ca un tunet, vine ziua când după atâta tăcere trebuie să ne ridicăm frunţile şi să înţelegem că slujirea Domnului Dumnezeu cere din partea noastră să nu mai stăm

cu frunţile în ţărână în faţa duşmanilor noştri ci să trecem la fapte. Deschideţi cartea sfântă, Biblia, şi aflaţi cuvântul ei: «Cel Fără Sfârşit va veni înfăşurat în flăcările sfinte... Ridica-va glasul Său şi duşmanii se vor prăbuşi toţi cu frunţile în pulbere...»

Vocea ducelui se înălţa puternică şi clară, făcând să vibreze pădurea, şi Angelica simţi un tremur fierbinte străbătând-o din cap până în picioare. Dădu să se întoarcă spre vrăjitoarea Mélusine, dar n-o mai văzu. Bătrâna, pesemne înspăimântată de tabloul acesta, găsise cu cale să dea bir cu fugiţii, părăsind-o aici, singură... Dar era oare chiar singură?

— Ce putem face noi împotriva soldaţilor regelui? o smulse din visare o voce plină de tânguiri jalnice. Ce putem noi face?

— Tot! tună vocea ducelui. Putem tot! Noi suntem numeroşi, mai numeroşi decât soldaţii regelui, o mână de oameni, iar Dumnezeu pe noi ne ajută, nu pe ei! Dreptatea e de partea noastră, nu a regelui!

— Regele e atotputernic! strigă un glas slab din mulţimea de credincioşi.

— Atotputernic e numai Dumnezeu din ceruri, fraţii mei! răspunse ducele. Iar regele e departe de noi. Şi ce poate face el împotriva unui ţinut întreg care e hotărât să se apere cu orice preţ?

— Catolicii au să ne trădeze!

— Catolicilor le e şi lor frică de soldaţii regelui, ca şi vouă. Abia mai pot şi ei să facă faţă birurilor de tot felul, care nu-i ocolesc, şi nu uitaţi că sunt mai puţini ca noi! Şi mai săraci! În mâinile noastre, ale protestanţilor, sunt pământurile cele mai bune, cele mai roditoare, iar noi suntem...

Dar ducele se întrerupse dintr-o dată la auzul unei cucuvele care huhui scurt, de două ori, apoi tăcu dintr-o dată.

Angelica tresări. Nu atât cucuveaua o speriase, cât liniştea de moarte ce se lăsase dintr-o dată în Gâtlejul Uriaşului. Apoi... fără să-şi dea seama ce se întâmplă... ochii îi ardeau, se întâmpla cu ea ceva ce nu se mai întâmplase niciodată...

Şi înţelese: ochii de foc ai ducelui se pironiseră în ochii

ei, parcă trimițându-i flăcări arzătoare. Sub sprâncenele dese ochii lui străluceau ca doi cărbuni aprinşi, străpungându-i sufletul şi făcând-o să se simtă lipsită de puteri. «Simțeam că-mi iau ochii foc... tu n-ai să-ți pleci ochii, eşti tânără şi frumoasă şi ai puterea să ții piept unui bărbat...» Mai auzise cuvintele astea? Când? Şi unde?

Huhuitul cucuvelui se auzi din nou, catifelat şi rău prevestitor. Să fi fost un semnal de alarmă? Un paznic pus la pândă avertiza că prin preajmă e cineva nedorit de mulțimea de credincioşi? Poate ea era acel cineva nedorit? «Cu neputință! îşi zise Angelica. Nu pot da înapoi, e ultima mea carte!»

Ieşi din ascunzătoarea ei şi porni pe panta care ducea spre adunarea protestanților, ținându-se de tufe ca să nu alunece la vale. Ştia că în clipa când făcuse primul pas ca să iasă la vedere şi să-l salveze pe pastorul din Geneva pornise pe un drum fără întoarcere. Acum nu mai putea da înapoi.

Samuel de La Morinière, Patriarhul, era singurul care putea influența adânc inimile protestantilor şi putea smulge din aceste inimi credința în rege.

La Morinière, Patriarhul, se apropia de cincizeci de ani. Era vaduv şi tată a trei fiice, lucru care îl îndurera adânc, fiindcă neamul amenința astfel să i se stingă. Trăia retras pe domeniile lui, ținându-şi alături pe cei doi frați mai mici, Hugues şi Lancelot, însurați amândoi şi tați ai unor progenituri numeroase care trăiau pe cheltuiala ducelui, împărțindu-şi timpul între vânătoare şi rugăciune. Vremea petrecerilor trecuse. Castelul La Morinière, cândva somptuos şi găzduind serbări pline de fast, devenise tăcut şi sobru. Sărăcia îşi arăta colții iar noua religie alungase din gândurile locuitorilor lui tot ce însemna uşurătate şi depărtare de cele sfinte. Doamnele vorbeau cu voci potolite şi purtau toalete sobre, lipsite de podoabe care însemnau deşartă mândrie pământească şi pierzania sufletelor. Copiii erau dați de la vârsta cea mai fragedă pe mâna unor preceptori sobri care îi învățau latina şi greaca şi le tălmăceau scripturile, deprinzându-i cu viața austeră a unor oameni care cred cu adevărat în Dumnezeu şi în Sfânta Fecioară şi vor să se

mântuiască. Băieţii, de când învăţau să meargă, primeau într-o mână mână spada şi pumnalul iar în cealaltă cartea cu psalmi. Cu timpul învăţau ce trebuie să facă cu fiecare din ele. Fetele primeau şi ele, de mici, cartea de rugăciuni şi gherghefil de cusut. Erau crescute în cultul familiilor lor de mâine, cărora aveau să le consacre toate eforturile lor, şi în dispreţul deşertăciunilor lumeşti. Singura valoare morală care rămânea nestrămutată din sufletele acestor oameni era credinţa în Dumnezeu şi mai ales urmarea cu tărie a poruncilor sale.

Oare La Morinière, în clipa când a văzut-o prima oară pe Angelica, femeia răsărită atât de tulburător din luminile palide ale serii, cu părul ei de aur, desculţă şi totuşi cu purtări care vădeau o doamnă din lumea cea mai înaltă, oare a simţit el că femeia aceasta era mânată de o patimă atât de năvalnică încât nu voia decât să i se supună lui, pentru ca setea ei de răzbunare să se prefacă în lovituri năprasnice împotriva puterii care o hăituise atât de nemilos până atunci?

7

Pipernicitul acela care suna întruna din corn scăpase, cel puţin deocamdată, de furia căpitanului Montadour. Poate pentru că reşedinţa familiei de Rambourg era suficient de aproape de Plessis şi căpitanul îşi spunea că oricând avea poftă putea lăsa mâna lui grea pe prăpăditul acela de gentilom hughenot, slăbănog şi gălbejit la faţă de ziceai că-i ofticos. Un om care de mulţi ani se resemnase să nu mai vadă în viaţa asta nici o bucurie.

Cândva, Angelica şi surorile ei se amuzaseră din plin râzând de tânărul acela parcă deşelat şi cu mărul lui Adam ieşindu-i mult în afară, pe care se întâmpla să-l întâlnească pe la serbările câmpeneşti. Anii trecuseră şi baronul de Rambourg găsise cu cale să-şi împodobească chipul şters cu o mustaţă lungă care se pleoştea trist, parcă vrând să arate lipsa de vlagă a stăpânului ei. La asta se adăugase pe urmă o soţie veşnic însărcinată şi o droaie de copii, slăbănogi şi gălbejiţi ca şi tatăl lor. Spre deosebire de coreligionarii lui, care prosperau cu toţii,

baronul de Rambourg era sărac lipit. Prin partea locului se auzea o poveste, cum că familia asta era blestemată la sărăcie până la a noua spiţă, din cauza unui strămoş care găsise cu cale să tabere pe o nimfă ce se odihnea pe malul râului Sevres. Aflat la a noua generaţie, baronul Isaac de Rambourg îşi spusese că dacă trece la credinţa lui Calvin s-ar putea ca blestemul să se spulbere. Numai că lucrurile se întorseseră taman pe dos şi începuseră să meargă şi mai rău, dacă se putea închipui aşa ceva. Nefericitul baron, pe care nimeni nu-şi amintea să-l fi văzut vreodată râzând sau măcar cu faţa destinsă într-un zâmbet oricât de slab, trăia retras în umbra donjonului gata să se surpe, atât de şubred încât s-ar fi zis că numai iedera care îl îmbrăca din toate părţile îl mai ţinea să nu vină grămadă, şi singura plăcere pe care şi-o îngăduia pe lumea asta era să sune din corn. Toţi câţi îl auzeau se minunau cum de poate domnul baron să sufle cu atâta putere din pieptul acela al lui, slăbănog ca de pui de găină. Pentru asta nu se pomenea în tot ţinutul vânătoare la care să nu fie poftit, fiindcă ştia să scoată din corn note care sunau măiestru şi dădeau vânătorii aerul acela sărbătoresc care nu putea lipsi.

Dar în ultimul an vânătorile acestea se cam răriseră şi ele. Micii nobili de ţară, fie castolici, fie protestanţi, se vârâseră fiecare în cotlonul lui, aşteptând cuminţi să se mai potolească zarva pricinuită de trupele regelui care băteau ţinutul în lung şi-n lat.

Cât despre baronul de Rambourg, el se lăsase convins de îndemnurile ducelui de la Morinière. Ducele era un om cu atâta putere de convingere încât ar fi fost greu să i se poată opune cineva. Iar bietul baron Isaac de Rambourg mai puţin decât oricine.

Nici Angelica nu i s-ar fi putut opune ducelui de La Morinière. A simţit asta când l-a văzut pe seniorul hughenot strabătând pajiştea ca să vină spre ea, cu mantia lui neagră fluturând în vântul slab al serii. Era şi mai impresionant cum venea maiestuos, cu silueta proiectându-se pe cerul întunecat, cu ultimele pâlpâiri roşiatice.

În marginea pădurii, pe o fâşie de pământ acoperită de tufe de grozamă, se aflase odinioară un castru roman, din care

nu mai rămăseseră decât ruinele unui mic templu al lui Venus, acoperite de verdeaţă. Templul acesta fusese înălţat cândva de romani ca să o îmbuneze pe zeiţă, să-i ajute să-şi păstreze bărbăţiile, căci neamul picţilor, cu care se luptau pe meleagurile astea, era de o ferocitate nemaiîntâlnită şi războinicii picţi considerau lucru de căpetenie să aducă jertfe propriilor lor zei asemenea îngrozitoare trofee. Acum, din templul de odinioară nu mai rămăseseră decât câteva cioturi de piatră, ieşind din pământ şi acoperite de buruieni. Pe unul din cioturile acestea se aşeză Angelica.

Ducele se aşeză în faţa ei, pe un alt rest de bloc de piatră. Unul din fraţii lui rămăsese mai la o parte, stând de pază.

Fostul castru roman devenise unul din locurile de întâlnire ale proscrişilor. Aici îşi făcuseră provizii şi adunaseră arme, să le aibă la nevoie. Din punctul acesta puteau supraveghea regiunea şi era foarte greu să fie luaţi prin surprindere.

Ducele o ascultă pe Angelica şi îi mulţumi pentru gestul ei de a sări în apărarea pastorului elveţian. Asta dovedea că stavila ridicată de credinţe diferite putea fi înlăturată atunci când sufletele rănite de actele de nedreptate se aliau ca să se poată apăra împotriva stăpânilor tiranici. Ducele era la curent cu ceea ce avusese de îndurat Angelica din partea regelui. Ştia şi că era păzită de soldaţi ca o răufăcătoare şi chiar se mira că doamna du Plessis reuşise să ajungă până aici.

— Am ieşit din castel printr-o trecere subterană, răspunse ea simplu. Montadour habar n-are de existenţa ei. Nici eu nu ştiam până de curând, mi-a arătat-o un servitor bătrân şi devotat, care ştie multe...

Era greu să nu-i răspunzi ducelui de La Morinière când îţi punea o întrebare. Tonul lui imperativ silea pe orice interlocutor să se explice imediat. Ochii lui, adânciţi sub sprâncenele groase şi întunecate, o aţinteau pe Angelica dându-i senzaţia că îi pătrund în suflet. Lumina lor arzătoare ajunsese să o obosească şi o sili să întoarcă privirile într-o parte. Îşi aduse aminte de vrăjitoarea care nu putuse nici ea să înfrunte privirile acestea atât de aprinse.

Ca să vină încoace Angelica se îmbrăcase după oarecare chibzuință. Nici nu mai încăpea vorbă că trebuia să poarte o toaletă demnă de rangul ei înalt dar la fel de adevărat era că toaleta asta trebuia să fie şi comodă, aşa că se hotărâse pentru o rochie de satin închis la culoare dar cu o croială bogată. Acum avea toate motivele să se felicite, gândindu-se ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi pornit încoace, strecurându-se prin trecerea îngustă şi scundă de la castel, îmbrăcată într-o toaletă somptuoasă, cu trei rânduri de jupe bine plisate şi cu un corset care să-i scoată în evidență talia subțire. La Violette, care o însoțise nescăpând-o din ochi dar fără să iasă nici o clipă la vedere, stătea şi acum undeva în spate, ca orice servitor care îşi cunoaşte lungul nasului, ținând pe un braț mantoul doamnei marchize şi în mâna cealaltă pumnalul scurt şi cu lama lată, ascuțit ca un brici, pe care ştia să-l mânuiască cu o adevărată virtuozitate. Nici acum La Violette nu s-ar fi arătat, dar doamna marchiză îi poruncise să stea pe aproape. Voia, pesemne, să le arate gazdelor că nu e nici ea de capul ei şi are, la un adicătelea, pe cine să se bizuie, măcar că aici era între oameni cu frica lui Dumnezeu, nu între duşmani. Dar de, ca femeia şi ea, ce să-i faci! Un valet cu credință trebuie să nu ia în seamă mofturile stăpânilor, ci să le urmeze poruncile cu sfințenie dacă vrea să-i meargă bine.

Angelica stătea aşezată cuminte pe bucata de piatră tocită de trecerea secolelor. Vârfurile pantofilor de piele roşie ieşeau de sub marginea rochiei de culoarea prunei date în pârg iar părul, bine strâns de acasă într-o coafură sobră, se desfăcuse şi se lăsa alintat de adierea uşoară a vântului.

Vocea profundă a ducelui îi dădea fiori. Se simțea atrasă şi totuşi simțea imboldul să fugă. Avea senzația că în fața ei se deschidea o prăpastie care era gata să o înghită.

— Ce doriți de la mine, domnule?

— Să încheiem o alianță. Dumneavoastră sunteți catolică, eu sunt reformat, dar asta nu înseamnă că nu avem interese comune. De exemplu, Montadour şade la castelul dumneavoastră. Spionați-l. Dați-ne de ştire tot ce reuşiți să aflați. Apoi ar mai fi țăranii catolici de pe moşiile dumneavoastră...

Ducele se aplecă uşor spre ea şi vorbi cu glas scăzut, care suna parcă şi mai poruncitor:

— Faceţi-i să înţeleagă că trebuie să fie de partea noastră, că sunt şi ei tot oameni din Poitou şi că duşmanii lor nu suntem noi, ci soldaţii regelui care iau pielea de pe ei. Aduceţi-le aminte de strângătorii de biruri, de toate dările care pică pe capul lor. Nu le era mai bine pe vremuri, când singurii stăpâni le erau seniorii lor? Sau le place mai mult acum, când din munca lor se înfruptă liotele de soldaţi ai regelui, care se năpustesc mai rău ca lăcustele şi îşi mai bat şi joc de ei...

Toate astea Angelica le ştia, pentru ea nu însemnau o noutate. Dar asculta cu sufletul la gură. Apoi îşi dădu seama că vântul blând de seară începuse să bată mai cu asprime şi îşi stăpâni un tremur uşor. Îşi aşeză cu degete nesigure o şuviţă rebelă de păr, care căzuse sub bătaia vântului şi îl simţi pe La Violette, care venise lângă ea şi îi întindea mantoul. Şi-l trase pe umeri cu o mişcare iute, apoi îşi frământă mâinile şi se întoarse spre duce.

— Da, am să vă ajut, zise ea, numai că atunci... atunci va trebui ca războiul dumneavoastră să fie purtat pe faţă şi fără îndurare. Credeţi că ajungeţi la vreun rezultat cu psalmi cântaţi prin mlaştini sau printre bolovanii aceştia de aici? Trebuie să cuceriţi oraşe, să puneţi stăpânire pe toate drumurile, ca să puteţi ţine în mână tot ţinutul. Până să aibă regele timp să trimită încoace întăriri, dumneavoastră trebuie să luaţi în stăpânire toate ieşirile, şi din miazănoapte şi din miazăzi... şi să răspândiţi flacăra răzmeriţei şi în ţinuturile învecinate, în Normandia, în Bretania, în Saintonge, în Berry... Fiindcă dumneavoastră singuri împotriva puterii regelui nu veţi putea face nimic! Dar dacă veţi avea în mână o asemenea putere, atunci regele va fi silit să trateze cu dumneavoastră ca de la egal la egal, va fi silit să vă recunoască. Şi să vă accepte condiţiile.

Ducele părea puternic impresionat de cuvintele ei. Se îndreptă şi măreţia staturii lui îi dădu din nou marchizei un fior de teamă amestecată cu admiraţie. Ducele nu era obişnuit să-i vorbească cineva pe tonul acesta, mai ales o femeie. O femeie care să-i mai dea şi sfaturi. Dar se abţinu. Rămase câteva clipe

tăcut, răsfirându-şi barba neagră şi deasă. Îşi spunea că nu trebuie să se pripească şi că s-ar putea ca ființa asta neînsemnată, o femeie slabă şi fără apărare, ar putea însemna un ajutor nesperat pentru ceea ce voia să pună el la cale. Întotdeauna îşi spusese că o femeie e o femeie, adică poale lungi şi minte scurtă, numai că de data asta dăduse de o judecată pătrunzătoare şi de o logică de care nu putea să nu țină seamă. Îşi aduse aminte de un unchi al său, care ani de zile îndeplinise tot felul de slujbe în preajma lui Richelieu şi care spunea că unul din secretele puterii marelui cardinal fusese acela că ştiuse să se folosească de inteligența şi intuiția ascuțită pe care le vădeau femeile în spionaj şi în politică. «Când e vorba de zidit o cetate, spunea Richelieu, femeile n-au ce căuta acolo, dar dacă cetatea aceea trebuie dărâmată din temelii, atunci o femeie cu cap face mai mult ca o armată întreagă. Chiar dacă par lipsite de puteri şi chiar dacă ele însele spun mereu asta, e cea mai mare greşeală să le crezi: femeile nu se dau niciodată bătute. Ca să poți mânui arma asta care e viclenia unei femei trebuie să-ți pui mănuşi groase, fiindcă nu ştiu să fie pe lume armă mai tăioasă şi mai primejdioasă.»

Şi ducele trase adânc aer în plămâni.

— Cred că aveți dreptate, doamnă. E adevărat că scopul nostru e cel pe care l-ați spus dumneavoastră. Nu suntem încă hotărâți să pornim... sau mai bine zis nu suntem *toți* hotărâți. Dar nici să depunem armele nu vrem. Aşteptați. Şi mai ales ajutați-ne. Într-o zi va fi aşa cum ați spus, vă pot încredința de asta! Şi ziua aceea...

Ducele trase adânc aer în piept şi urmă cu voce scăzută dar plină de pasiune stăpânită:

— ...ziua aceea, doamnă, nu e departe!

8

Scurt timp după asta, ținutul Poitou parcă s-ar fi aflat sub ocupație străină. Dragonii îmbrăcați în roşu cutreierau drumurile în lung şi-n lat, băteau şi schingiuiau pe toți câți erau dovediți ca protestanți sau împotriva cărora se primiseră denunțuri ori

pur şi simplu erau bănuiţi. Toată tevatura începuse în ziua când patru dragoni dispăruţi şi daţi dezertori de căpitanul Montadour fuseseră găsiţi la răscrucea Trei Bufniţe, spânzuraţi de copaci şi purtând fiecare atârnată de gât câte o scândurică pe care stătea scris cu cărbune: «Foc», «Jaf», «Foamete» şi «Ruină». Camarazii lor care îi descoperiseră treceau pe acolo în patrulare şi erau foarte dornici să iasă din partea aceea de pădure, unde se ştia de pe acum că mişună protestanţii, aşa că nu îndrăzniră să-i dea jos din ştreang pe cei patru, care rămaseră să se legene alene în bătaia vânturilor, parcă ar fi trebuit să le aducă aminte ţăranilor care treceau pe acolo de toate nenorocirile pe care le aduseseră cu ei: incendiile, jafurile, foametea şi ruina.

Căpitanul Montadour, spumegând de furie, îşi spuse că trebuia să acţioneze cu maximum de duritate, altfel ţopârlanii ăştia eretici aveau să şi-o ia în cap şi cine ştie la ce s-ar mai fi putut aştepta din partea lor dacă nu-i punea cât mai repede cu botul pe labe. Alese la întâmplare un hughenot şi îl supuse la cazne înfiorătoare ca să-l facă să spună unde se ascunde ducele de La Morinière. Cu unghiile smulse, cu ochii scoşi şi cu picioarele răsucite din încheieturile şoldurilor, cu tălpile puse pe tava cu jăratic şi cu ouă fierbinţi la subţiori, nefericitul nu se mai putu împotrivi, mai ales că sergentul Lacoche îi făgăduise că dacă vorbeşte îl omoară fără să-l mai chinuie. Căpitanul Montadour alese o ceată din cei mai buni soldaţi ai lui şi porni spre locul unde trebuia să-l găsească pe duce, făgăduindu-şi să-l ucidă cu mâna lui pe căpcăunul ăsta eretic.

Timp de câteva ceasuri umblară prin pădure în tăcere, îndreptându-se spre sanctuarul roman, conduşi de o călăuză din partea locului, un bun catolic care totuşi umbla cu inima cât un purice, fiindcă era ştiut că turbaţii de hughenoţi nu prea ştiu de glumă şi până şi o amărâtă de vulpe, când se simte încolţită fără scăpare, se face mai rea şi mai primejdioasă ca un lup, darămite nişte oameni înarmaţi care, pe deasupra nici nu se ştie câţi or fi la număr! Tăcerea pădurii, netulburată de nimic, umbra deasă, desimea nemaivăzută a frunzişului şi grosimea copacilor care lăsau spre ei crengi uriaşe, parcă gata să-i înşface supărate, toate astea cam clătinară curajul soldaţilor lui

Montadour, iar când drept în fața lor răsună scurt, de două ori, huhuitul unei bufnițe, se opriră iar cei mai slabi de înger porniră să dârdâie de-a binelea din toate încheieturile.

— Asta îmi pare că e semnalul lor, domnule căpitan, zise sergentul Lacoche, care de felul lui nu se pierdea cu una cu două dar care acum nu se simțea nici el prea la largul lui. Mi-e teamă să nu se fi cocoțat prin copaci. Ne așteaptă.

— Aoleu! gemu îngrozit unul în spatele lui, să vezi că acușica au să ne cadă-n cap, fraților! Terci or să ne facă, sărăcuț de maica mea!

Ca la un semnal, toți dragonii înfipseră voinicește pintenii în coastele cailor și o tuliră ca vântul, care încotro vedea cu ochii, în căutarea unui luminiș, a unei poienițe unde să vadă lumina soarelui, a unui drum sau a unei poteci cât de subțiri, care să-i ducă undeva, unde-o fi, numai să-i scoată din hățișul acela unde era primejdie să-și lase pieile. Unii reușiră să iasă la marginea pădurii dar grosul, un grup care nu se desfăcuse în cete asemeni celorlalți, se rătăci și abia spre seară dădu în liziera dinspre lanurile sătenilor. Când se văzură în sfârșit la loc deschis, acești buni catolici coborâră de pe caii în spume și se aruncară în genunchi, mulțumind fierbinte Atotputernicului și Preasfintei Fecioare și făgăduind să aprindă câte o lumânare duminică la cea mai apropiată biserică, drept recunoștință fiindcă se arătaseră îndurători cu viețile lor.

«Iaca, am pornit după lână și era cât pe-aci să ne întoarcem tunși», mârâia furios sergentul Lacoche. Era cu ochi și cu sprâncene că se găsise cineva care să le dea de știre nememicilor de eretici.

Cât despre Montadour, acesta scrâșnea din dinți dar cel puțin avea o mângâiere dinspre alte privințe. Și nu una oarecare, fiindcă aici orice bărbat ar fi vrut să fie în locul lui și să se vadă primit cu atâta drăgălașă amabilitate de doamna marchiză. Orb să fi fost căpitanul și tot ar fi băgat de seamă că doamna se îmbunase mult față de el și izbânda era aproape. Iar asta îi era mare mângâiere în necazurile pe care le înfrunta.

Dar, oricât de viclean ar fi fost căpitanul Montadour, tot nu putea face vreo legătură între gingășia cu care îl trata acum

marchiza du Plessis şi eşecurile care veneau unul după altul în vânătoarea de eretici. Ar fi fost şi greu. Marchiza, până nu demult atât de mândră şi de inaccesibilă, marchiza, care se lăsa atât de greu văzută şi, când căpitanul se înfăţişa să-i prezinte omagiile lui, îi trimitea vorbă că e indispusă, marchiza era acum pe zi ce trece mai afectuoasă şi îl aborda în cele mai neaşteptate momente, astfel încât într-o zi căpitanul îşi luase inima în dinţi şi o invitase pe doamna du Plessis-Bellière să-i facă cinstea de a lua loc la masa *lui*. Ca orice oştean, căpitanul Montadour ştia că nu se află pe lume cetate să reziste unui asediu îndârjit şi îşi spunea, încântat, că farmecul lui irezistibil şi manierele lui alese, de care făcea, ce e drept, mare risipă, îşi făceau efectul şi nu era departe ziua când avea să culeagă dulcile roade ale strădaniei lui. Nişte roade pe cât de dulci pe atât de meritate. Fiindcă Montadour îşi spunea că n-o fi fost el umblat pe la Versailles, ce-i drept, dar ştia şi el, slavă Domnului, să fie galant cu o doamnă şi în privinţa asta nu s-ar fi dat pe nici unul din coconaşii aceia fandosiţi de la curte. Aşadar îşi înzeci atenţiile faţă de doamna inimii lui, începând să descopere plăcerile unei cuceriri venite după un asediu îndelungat: mai mult preţuia o asemenea victorie obţinută cu greu decât zece ţărăncuţe tăvălite prin fânul din şură, care se supuneau speriate şi măgulite de îndată ce vedeau că un cavaler chipeş ca el pusese ochii pe nurii lor. Montadour începea astfel să devină poet. Şi ar fi fost de-a dreptul fericit dacă n-ar fi fost blestemaţii ăştia de eretici care se încăpăţânau să-i tulbure bucuria izbânzii apropiate. Furios, se hotărî să termine o dată cu ei şi îi scrise domnului de Marillac, cerându-i întăriri serioase: nu putea, susţinea el, să asigure şi paza doamnei marchize du Plessis şi să se ocupe şi de nemernicii aceia care nu voiau să înţeleagă că în Franţa există un singur stăpân, regele, şi un singur dumnezeu, cel catolic. Şi care, adăuga el, deveneau pe zi ce trece mai numeroşi şi mai înrăiţi. Guvernatorul de Marillac îi trimise un regiment înarmat până-n dinţi care trebuia încartiruit în satele dinspre Saint-Maixent. Numai că domnul de la Ronce, care comanda regimentul, îi scrise lui Montadour, sub a cărui comandă se afla, că nu se putuse aşeza pe amplasamentele hotărâte de guvernator fiindcă

exact castelul în care trebuia stabilit cartierul general şi care domina drumul spre Sevres era ocupat de hughenoţi şi el nu avea dispoziţii clare pentru asemenea împrejurări. Trebuia să ia castelul cu asalt? întreba el în finalul mesajului.

— Ce mama dracului mai vrea şi dobitocul ăsta? izbucni furios Montadour terminând de citit. De la Ronce, poftim, mare scofală, de unde mă-sa pe gheaţă o mai fi ieşit şi alde terchea-berchea ăsta! Că habar n-are pe ce lume trăieşte, să te mai miri că ereticii şi-o iau în cap de la zi la alta dacă un caraghios ca el, care cică-i ofiţer, stă să le caute în coarne. Păi dacă eram eu în locul lui... phiii! măiculiţa ta Christoase, al dracului să fiu dacă nu era destul doar să mă arăt, că pe toţi îi băgam în răcori... Şi pe legea mea dacă nu mă duc să dau cu ei de pământ, mama lor de eretici nenorociţi...

— Cum, căpitane, tresări speriată Angelica. Să înţeleg că mă părăsiţi? Vai, ce frică mi-e! se alintă ea cât putea mai dulce şi mai seducător.

Stăteau faţă în faţă în salonaşul ei de la primul etaj şi Angelica tocmai ciugulea dintr-un coş de cireşe aduse de căpitan, care privea răpit buzele ei roşii, întrebându-se dacă buzele sau cireşele erau mai aprinse şi mai îmbietoare şi simţind cum îl furnică pe spinare un fior de bucurie şi nerăbdare.

— Mi-e tare frică! se scutură Angelica, răsfăţată.

Căpitanul era şi el om. Şi chiar de piatră de-ar fi fost, nu putea să plece tocmai la dracu-n praznic şi s-o lase aici pe frumoasa marchiză, fără nici un fel de apărare. Şi încă tocmai acum, când din clipă-n clipă...

Aşa că hotărî: de la Ronce, caraghiosul ăla care habar n-avea ce-i aia milităria, să se descurce singur, încercând să înainteze cât mai mult spre Parthenay. El, Montadour, nu putea pleca de aici, unde populaţia devenea din ce în ce mai ostilă. Deja prin iarbă începuseră să apară cuie care se înfigeau în copitele cailor lui, făcându-i să nu mai fie buni de nimic cu săptămânile, iar unii, care din pricina rănilor dădeau în buba galbenă, trebuiau omorâţi. Ţopârlanul tot ţopârlan rămâne, că e catolic, că e hughenot, trebuie pus în frigare, altfel nu ştie de frica stăpânirii. Are ciorapul burduşit cu aur, pitit în cine ştie

ce tainițe din beci, dar tot de sub unghie își mănâncă, văitându-se că abia o mai poate duce și stând cu ochii în patru ca să nu-l ia ca din oală dușmanii lui dintotdeauna: lupul, soldații și strângătorii de biruri. Dacă nici el nu-i știa pe țopârlanii ăștia prefăcuți...

Şi asta nu era nimic, fiindcă se întâmplau altele şi mai şi. Lua cumva foc, aşa, ca din întâmplare, casa unui eretic? Numaidecât, noaptea următoare, se aprindeau, tot ca din senin, câteva case de-ale catolicilor şi lanurile date în pârg, gata de secerat, erau şi ele în flăcări. Şi partea cea mai proastă era că şi catolicii începuseră să se uite urât la el, la Montadour, socotindu-l pe el vinovat de ce se întâmplă. Nişte terchea-berchea mârlanii ăştia, ţărănoi neciopliţi şi făţarnici, în faţă se ploconeau până la pământ, cu pălăriile în mână, şi nu mai ştiau cum să-l linguşească, iar în spate îl înjurau şi îi arătau pumnul. Aşa erau ăştia din Poitou, toţi o apă şi-un pământ, cu mutrele lor de tâlhari şi cu apucăturile pe măsură.

— Căpitane, zise cu gingăşie Angelica, trimiteţi-mi-i mie pe cei mai îndărătnici din oamenii ăştia. Să stau şi eu de vorbă cu ei, să-i iau cu duhul blândeţii, poate îi conving.

Aşa se face că la castelul Plessis se iscă o oarecare forfotă. Doamna marchiză primi vizita câtorva vecini, buni catolici în felul lor dar cam şovăielnici dacă era vorba să se trezească din senin cu câmpul pârjolit sau cu vacile otrăvite pe imaş. Primul a fost domnul de Croissec, care în ultimul timp se îngrăşase şi mai mult şi căruia nu i-a trebuit mult ca să-i împărtăşească marchizei temerile lui şi care a fost întru totul de acord cu ea, fiindcă de ani de zile o adora în secret pe doamna asta strălucită şi aştepta ziua când ea va avea ochi pentru el, cel mai devotat servitor al ei, şi îi va observa în sfârşit alesele însuşiri... Apoi domnul de Faymoron, care a venit împreună cu soţia lui, amândoi arătându-se foarte porniţi împotriva zurbelor stârnite în tot ţinutul de Montadour, fiindcă nu mai aveau o clipă de linişte, mai bine i-ar fi lăsat în pace pe protestanţi, care la urma urmelor nu supărau pe nimeni, îşi cântau şi ei psalmii şi atâta tot, nu era nici o pagubă... La fel judecau şi soţii Mermenault, domnul de Saint-Aubin, sau contele şi contesa de Mazières.

Astfel, la castelul Plessis începea să se înfiripe ceva ce pe aici, în lumea micilor nobili de țară, nu prea era cunoscut și care aducea a viață mondenă. Seniorii și doamnele soseau în trăsurile lor, cam hodorogite, e drept, sau uneori în simple docare lucrate din topor de meșterii din partea locului, erau primiți de doamna marchiză după toate regulile etichetei de la Versailles iar valeții de la Plessis nu-și mai încăpeau în piele de bucurie, fiindcă aveau ocazia, în sfârșit, să arate că erau și ei persoane cu maniere, care umblaseră pe la curte și slujiseră în cele mai mari case din Paris. În sfârșit, era și timpul, fiindcă altfel nu mai era mult și și-ar fi luat lumea-n cap de plictiseală. E drept că lumea pe care o primea aici doamna marchiză nici nu se compara cu musafirii pe care îi avea la Paris, niște țărănoi, niște ăia, dar la urma urmei, dacă stai să te gândești, decât nimic... Cât despre Montadour, acesta era de-a dreptul fericit. Se simțea aproape ca un stăpân al casei și chiar încerca să facă onorurile de amfitrion ca un adevărat partener al doamnei, iar când domnul de Marillac îi scrise întrebându-l cum mai stau lucrurile la Plessis, îi trimise un raport lung și înflăcărat, încredințându-l pe Excelența sa domnul guvernator că doamna marchiză se dovedește o catolică din cele mai zeloase cu putință și îi este de un ajutor neprețuit. Și că dacă abia acum s-a dat pe brazdă, asta a fost fără îndoială din cauza bolii care o chinuise.

Căpitanul de Montadour era de-a dreptul robit de farmecele doamnei du Plessis-Bellière, care acum, în toaletele somptuoase pe care le îmbrăca pentru primirea oaspeților, devenise o apariție de-a dreptul fascinantă, o adevărată regină domnind asupra micii curți care se formase pe nesimțite în jurul ei. Toată lumea era uluită de frumusețea și prospețimea marchizei și unii mergeau până acolo încât întrebau în șoaptă cam câți ani are. Fiindcă ar fi fost și greu să-i dea cineva vârsta pe care o avea. Chipul ei nu avea urmă de rid, iradiind o frumusețe și o prospețime ca de adolescentă, care punea cu totul în umbră pe bietele domnișoare din familiile micilor nobili din vecinătate și făcea pe mulți seniori, de toate vârstele, să suspine în taină. Să fi fost la mijloc puterea Mélusinei? Angelica regăsise îmbătătoarea putere de a se simți de neînvins.

Ştia că nu-i va fi deloc uşor şi uneori se întreba dacă nu cumva starea aceea de încredere neclintită în steaua ei e înşelătoare.

Fiindcă furtuna stătea să izbucnească.

Vara era în toi şi toată lumea era pe câmp, la seceriş şi la coasă. Dar bieţii oameni prea arareori aveau parte de linişte, să-şi vadă fânul strâns în căpiţe sau urcat în pod şi grâul sau orzul treierat cum se cuvine. Dragonii în tunici roşii năvăleau pe neaşteptate şi îi luau la ciomăgeală acolo, pe câmp, cetluindu-i în funii, iar pe femei le înşfăcau de păr, să-i târască pe toţi la liturghie. Dacă hughenoţii se împotriveau şi aşa, atunci soldaţii dădeau foc clăilor de fân şi girezilor de grâu şi se năpusteau cu caii asupra nefericiţilor plugari, făcându-i una cu pământul şi amestecându-i cu recoltele care ardeau.

Dar câte unii, mai colţoşi, începeau să-i întâmpine pe dragoni cu îmblăciul şi îndrăzneau să li se împotrivească pe faţă.

În Poitou strălucea soarele orbitor al verii, dar cerul părea întunecat a furtună...

9

Ducele de La Morinière începuse să comunice cu marchiza du Plessis folosindu-se de un şoim dresat, care sosea în zbor şi se aşeza cuminte pe pumnul lui La Violette, iar acesta îl cinstea de fiecare dată cu câte o bucăţică de carne crudă, drept răsplată pentru strădania şi credinţa lui.

Şoimul aducea mereu câte un bileţel, împăturit strâns şi legat de piciorul lui cu un şnur subţire. Adunarea urma să aibă loc seara în cutare sau cutare loc, niciodată acelaşi. Când la castrul roman, când la Piatra Scaieţilor, când la răscrucea de la Scaune, când la Crucea Veche, când la Candela Morţilor, sau la Fântâna Spaniolului, dacă nu cumva în vreo peşteră... Angelica se ducea de obicei singură, fiindcă tocmai în serile acelea La Violette trebuia să fie la adunare din timp, dar niciodată nu-i era frică. Dimpotrivă, drumurile acestea noaptea, prin pădure, îi plăceau grozav şi îi dădeau un sentiment de

independență pe care în castelul ei nu-l avea. Îi plăcea să-și închipuie cam ce ochi ar face Montadour dacă soldații lui ar prinde-o pe țărăncuța asta îmbrăcată în straie grosolane și cu bonetă pe cap și i-ar aduce-o s-o judece, iar el ar recunoaște-o...

Nu se temea nici de lupi, nici de urși, nici de mistreți, nici de râși. Mai bine se simțea aici, în lumea fiarelor sălbatice, decât la Versailles, în lumea fiarelor cu două picioare. Vara, dihăniile din pădure nu se dau la om, în vreme ce acelea, mai simandicoase, de la curte, sunt primejdioase tot timpul anului. Și Angelica își spunea mereu că adevărata pace sufletească nu putea fi găsită decât în deșert, oricât de înspăimântătoare ar fi fost pustia aceea aridă și plină de primejdii...

Când ajungea la locul de întâlnire, euforia asta începea să se risipească. Trebuia să fie foarte atentă, fiindcă exista oricând primejdia ca Montadour să fi fost prevenit și soldații lui să-și facă din senin apariția. Putea să dea peste ei acolo, la locul de întâlnire, pândind ca să-i înhațe pe rând pe hughenoți. Sau dimpotrivă, să răsară ca din pământ după ce sosise ea acolo.

Sosea și ducele de La Morinière, însoțit de frații lui. Apoi, după un timp, ducele începu să vină singur, ceea ce pe Angelica o îngrijora.

Când venea singur, ducele umbla pe întuneric, fără nici o torță. Părea să aibă și el darul de a vedea pe întuneric și cunoștea toate potecile pădurii, fără primejdia de a se rătăci. Și când îl vedea răsărind dintr-o dată din întunericul pădurii, profilându-se, cu veșmintele lui negre, pe peretele alb al carierei, luminat de razele puternice ale lunii, Angelica nu putea să nu se simtă scuturată de un frison care o străbătea din creștet până-n tălpi și o făcea să se simtă tulburată de gândul că ducele avea asemenea puteri tainice. Vocea lui joasă și ochii ca doi tăciuni aprinși o făceau să se piardă. În ciuda cuvintelor lui politicoase, de om de lume, Angelica ghicea la el un dispreț plin de o aroganță aproape agresivă sau în cel mai fericit caz o indiferență care o rănea până în adâncul inimii. Ducele inspira o senzație de forță și mai ales de teamă care îi aducea aminte de Moulay Ismaël, care acum, în comparație cu ducele, îi părea mai puțin înspăimântător...

Sultanul Marocului se dădea în vânt după femei şi îi plăcea şi să le îmblânzească. Era foarte impresionabil în fața lacrimilor lor şi se lăsa uşor subjugat de frumusețea şi de viclenia lor. Acel cumplit leu al deşertului putea deveni supus şi blând ca un miel sub mâna iscusită a unei femei frumoase.

Pentru ducele de La Morinière lucrurile stăteau mult mai simplu. Femeile erau, din punctul lui de vedere, de doua feluri: păcătoase şi virtuoase. Pe vremea când se afla la Versailles tuna şi fulgera împotriva luxului şi a purtării uşuratice a doamnelor de la curte. Se însurase cu o fată urâtă şi lipsită de orice grație, pe care anii şi naşterile o urâțiseră şi mai mult, dar pe duce asta nu-l deranjase deloc, era soția lui şi el o iubea aşa cum orice bun creştin e dator să-şi iubească femeia dată de Dumnezeu. Rămăsese văduv şi nu se mai însurase – şi nici nu i se cunoştea vreo legătură, nici măcar cu vreo slujnicuță de la castelul La Morinière, cum ar fi fost de aşteptat din partea oricărui nobil care trăieşte la țară şi pe deasupra mai e şi văduv. Ducea o viață neînchipuit de austeră, postea şi petrecea ore întregi în rugăciuni şi în citirea Bibliei, altele, la fel de multe, le petrecea în şa, la vânătoare, şi Angelica se întreba dacă viața asta atât de aspră reuşea să-i potolească firea arzătoare. Ducele, soțul cast de odinioară şi văduvul la fel de cast de astăzi, dispreţuia femeia, această ființă impură destinată plăcerilor vinovate ale trupului şi pierzaniei sufletului. Dacă nu ar fi crezut cu atâta tărie nestrămutată în Dumnezeu, i-ar fi reproşat că a plămădit-o, spre prăpădul seminției omeneşti.

Cel puțin aşa intuia Angelica. Şi asta o înspăimânta, parcă îndemnând-o să-şi scoată ghearele ca o pisică sălbatică, să se apere. Şi totuşi simțea nevoia să se afle în preajma acestei puteri pe care o răspândea ducele în jurul lui, o putere care nu-i era străină şi pe care o avusese şi ea atunci când reuşise să se împotrivească regelui. Trebuia să meargă până la capăt, deşi... deşi faptul de a se fi aliat cu hughenotul o făcea să se simtă vinovată în fața lui Dumnezeu şi a Sfintei Fecioare.

Asta a ieşit la iveală cel mai bine într-o noapte când porniseră împreună pe un drum pietros care ducea spre mlaştini. Ducele trebuia să se întâlnească acolo cu un pastor venit în

mare taină de la Niort şi, cum nu se descurca bine în pădurea dinspre Nieul, Angelica se oferise să-i slujească drept călăuză.

Au ieşit din mlaştini şi, când au ajuns pe o ridicătură de unde se vedea în vale mănăstirea, Angelica a simţit că i se taie răsuflarea. Peisajul acesta mirific o înmărmurea, stârnindu-i amintiri rămase ascunse în cine ştie ce ungher tainic al sufletului din vremea când era o copilă aflată în pragul adolescenţei. Părintele Jean, care o smulsese din braţele grăsanului părinte Thomas, pofticiosul care o ţinea pe genunchi şi o mângâia în feluri cum nu mai cunoscuse până atunci şi pe care ea, fetiţa neştiutoare, nu avea cum să le înţeleagă. Părintele Jean o dusese în chilia lui, ca să o ştie în siguranţă, şi o privea cu ochii aceia plini de o vâlvătaie stranie. «Te cheamă Angelica... Angelica, Fiica Îngerilor!...» Şi călugărul, cu faţa luminată de o rază parcă nepământească, îi arătase pe trupul lui schilav urme de răni şi vânătăi care o înspăimântaseră. «Uite ce mi-a făcut Diavolul... ah, ce mă chinuie...Grozav mă chinuie...»[19]

Spaimele de atunci, stârnite pe neaşteptate, părură să o cotropească şi acum, după atâţia ani.

Vocea aspră a ducelui o smulse brusc din visare, răsunând grea de ură în întunericul nopţii:

— Blestemul cerului cadă pe călugării ăştia destrăbălaţi şi idolatri!... Într-o zi focul ceresc are să cadă pe lăcaşul ăsta de desfrâu, să nu mai rămână piatră pe piatră. Şi atunci pământul va fi purificat...

Smulsă cu atâta brutalitate din reveria ei, Angelica simţi cum i se urcă sângele la cap de furie:

— Taci din gură, eretic blestemat! Ah, ce scârbă mi-e de adunătura voastră de spurcăciuni tâmpite! Vă urăsc!

Însă ecoul îi purtă cuvintele şi le aduse înapoi amplificate, speriind-o cumplit şi făcând-o să tacă, îngheţată. Ducele făcu liniştit doi paşi ca de uriaş şi ajunse în faţa ei, ridicând mâna lui imensă şi lăsându-i-o pe umăr. Degetele lui se strânseră într-un cleşte de oţel, care îi strivea oasele şi o înspăimânta şi mai rău. Simţea cum i se taie respiraţia. Încercă să se scuture de greutatea aceea uriaşă care îi zdrobea umărul dar abia reuşi să schiţeze o mişcare uşoară, lipsită de orice vlagă. Nu se putea

împotrivi. Ducele rămânea în faţa ei, acoperindu-i vederea lunii, şi ea nu putea face altceva decât să rămână imobilă sub strânsoarea lui, primind în nări mirosul puternic de bărbat aspru, vânător şi soldat, care o ameţea şi mai rău.

— Ce aţi spus, doamnă? se auzi vocea lui pătimaşă. Că ne urâţi? Nu-i nimic, o să continuaţi să ne fiţi de folos şi aşa, urându-ne.

O fulgeră o dată adânc cu ochii lui, care străluceau în întuneric ca doi cărbuni aprinşi, şi urmă, apăsând pe cuvinte:

— Nu ne veţi trăda, doamnă.

Asta era prea mult.

— Niciodată n-am trădat pe nimeni, şuieră ea cu voce plină de mândrie rănită şi de ură.

Abia îşi stăpânea lacrimile şi simţea cum picioarele îi tremură. Se temea să n-o cuprindă pe neaşteptate cine ştie ce slăbiciune care să o silească să se sprijine de duce. Asta în ruptul capului nu se putea, mai bine ar fi murit.

Îşi încordă toate puterile şi se zbătu să scape din strânsoarea de fier a lui La Morinière.

— Daţi-mi drumul, reuşi ea să zică. Daţi-mi drumul, mă înspăimântaţi!

Simţi cum cleştele care îi strângea umărul slăbeşte şi abia atunci se putu trage puţin înapoi, într-o mişcare înceată, sleită de puteri.

Porni mai departe, reluându-şi îndatoririle de călăuză, dar inima îi bătea puternic şi îşi dădea seama că îi fusese frică. Îi mai era şi acum. De tovarăşul ei de drum dar mai ales de ea însăşi. Se temea şi acum să nu alunece în umbra fără nume care dă naştere dorinţelor...

Abia în zori ajunseră la cătunul de cărbunari către care porniseră. Cerul era cenuşiu şi greu, ameninţător, apoi dintr-o dată se umplu de văpăi roşietice şi soarele ţâşni biruitor asupra puterilor întunericului. Era răcoare şi Angelica se zgribulea în mantaua ei.

— Hei! Oameni buni, strigă ducele, ia sculaţi-vă, că e târziu! Puneţi repede mâna, căutaţi, faceţi rost de nişte supă fierbinte, pâine, brânză ceva, uite că femeia asta e rebegită de frig. Şi şi mie mi-e o foame de lup!

Îndemnurile acestea nu erau necesare, fiindcă aşezarea se trezise şi oamenii începuseră deja să trebăluiască. Drumeţii nimeriră într-o colibă unde fură poftiţi să se aşeze pe nişte buturugi de lemn, în faţa unei mese şchioape, iar stăpâna casei le puse dinainte o strachină largă cu lapte fierbinte, muls în dimineaţa aceea şi abia luat de pe foc. Nici nu apucaseră drumeţii să înceapă să mănânce că femeia mai aduse un blid mare cu fasole încinsă, pe marginea căruia sfârâiau bucăţi de slănină prăjită, printre care se aflau câteva cepe zdravene tăiate sferturi. Copiii gazdelor, treziţi din somn, pe jumătate goi şi negri până în albul ochilor, holbau ochii la străinii aceştia doi care nu se ştia de unde picaseră în coliba lor şi înfulecau cu poftă, fără să scoată o vorbă. Omul acela cu barba neagră îi umplea de frică, ziceai că e taman cel cu coarne, căruia nu e bine, Doamne fereşte, să-i pomenească cineva numele, o fi venit el cu ceva treburi pe aici, să-şi facă mendrele, spurcatul... măcar că parcă arăta şi a om, barba aia a lui nu era de ţap, aducea mai curând a mătură... Ochii îi ardeau în cap ca tăciunii... Dumnezeu să-l mai ştie, noroc cu cocoana cea frumoasă, cu părul ca aurul revărsat pe umeri, că ziceai că-i taman o zână de prin poveşti, care cică ar fi colindând şi pe aici, prin pădurea lor... dacă nu cumva chiar zână o fi...

Angelica arunca priviri furişe spre tovarăşul ei de drum. Îşi dădea seama, tulburată, că în înfăţişarea lui plină de forţă avea ceva ce-i aducea aminte de Colin Paturel şi o făcea să se simtă atrasă de el într-un mod ciudat. Dar Colin Paturel... Ah, Colin era Adam, era bărbatul fără egal din paradisul pierdut. În timp ce omul aflat acum lângă ea era o făptură a păcatului, un om al întunericului şi al necredinţei.

— Doamnă, şopti înspăimântată Bertille, micuţa cameristă, de cum o văzu întorcându-se, a venit până la uşa dumneavoastră, zău dacă vă mint!

— Cum? La uşa mea? Cine a venit până la uşa mea?

— Păi cum cine? Umflatul ăla de Gargantua, mai întrebaţi cine? A zgâriat la uşă, a bătut, v-a strigat... Şi dumneavoastră nici vorbă! Phiiii! Să-l fi văzut ce draci pe el!

«Cred şi eu!» se alarmă Angelica.

Căpitanul reveni în seara următoare.

— Doamnă marchiză! şopti el şuierat prin uşă. Doamnă du Plessis! Doamnă marchiză!

Palmele lui băteau uşor în uşă, iar nasturii metalici ai tunicii de pe trupul lui burtos zgâriau lustrul lemnului lucrat în sculpturi delicate.

Angelica asculta sprijinită într-un cot. Ghicea dorinţele care îl stârniseră pe Montadour, îi auzea respiraţia grea dincolo de uşă şi asta o făcea să se teamă şi să se simtă cuprinsă de tulburare.

Cât despre căpitan, acesta începea să cadă pradă îndoielilor şi să simtă un soi de spaimă. Marchiza nu răspundea. De piatră să fi fost şi tot s-ar fi înduioşat de rugăminţile lui, mai ales că purtarea ei din ultimul timp îi arăta clar că îl apreciază mult. Atunci? Tăcerile acelea stranii de fiecare noapte începeau să-i strecoare nişte fiori care de multe ori nu-l lăsau să doarmă până dimineaţa. Slugile trăncăneau că stăpâna lor se prefăcea noaptea în căprioară şi cutreiera pădurile... Ei drăcie, nu cumva o fi aici ceva adevărat?

Căpitanul Montadour chiar că nu ştia ce să mai creadă...

*

Veni toamna şi livezile începură să dea în pârg. Cei trei fraţi La Morinière nu stătuseră cu mâinile în sân. Galopau în fruntea cetelor lor prin tot ţinutul, în lung şi-n lat, şi soldaţii lui Montadour nu prea mai aveau curaj să-i înfrunte. Protestanţii se înmulţiseră din cale afară, aveau arme şi învăţaseră să le mânuiască. Cetele lor deveniseră mici corpuri de oaste cu care era din ce în ce mai greu să te pui. Din Tiffauges, din nordul ţinutului, până la Moncontour, în răsărit, protestanţii începeau să pună stăpânire pe zone întregi.

«*Rămâneţi acolo unde sunteţi*, îi scrise guvernatorul de Marillac căpitanului de Montadour. *Regiunea în care vă aflaţi este focarul cel mai important al acestei răzmeriţe şi e necesar să faceţi tot posibilul ca să puneţi mâna cât mai iute pe capii cetelor de tâlhari.*»

Şi adăuga într-un post-scriptum:

«Cât despre persoana care v-a fost dată în grijă, consider că este absolut necesar să o ţineţi sub supravegherea cea mai severă. Constat că tulburările din acest colţ al ţinutului sunt departe de a se potoli şi am suficiente motive să cred că doamna nu este cu totul străină de ele.»

Guvernatorul porni, în fruntea halebardierilor săi, spre nordul ţinutului, unde patru sate protestante îndrăzniseră să ţină piept dragonilor. Toate satele acestea fură făcute una cu pământul şi, în final, halebardierii puseră foc. Bărbaţii, câţi căzură în mâinile lor, fură spânzuraţi. Ceilalţi ajunseră la cetele lui La Morinière, îngroşându-le rândurile. Femeile şi copiii fură alungaţi şi guvernatorul porunci ca prin toate satele şi târgurile să fie citită o proclamaţie anume: *«E oprit să dea cineva vreun ajutor femeilor din satele Noireterre, Pierrefite, Quingé şi Arbec. Nimeni nu are voie să le ajute nici cu sfatul nici cu fapta. Nu pot fi primite sub acoperişul nici unei case. Nu le va da nimeni nimic de mâncare. Nu le va primi să se încălzească la foc şi nu vor fi lăsate să bea apă din fântâni. Cine va călca această poruncă va avea de ales între moartea prin bici şi cea prin spânzurătoare.»*

Apoi guvernatorul porni spre inima ţinutului, să pună o dată mâna pe nemernicul de La Morinière, care se afla acum în fruntea unor bande puternice, îndrăznind să se împotrivească pe faţă dragonilor lui Montadour. Cum iscoadele raportau concentrări neaşteptat de mari de oameni sub comanda ducelui de La Morinière, guvernatorul se opri şi ceru edililor din Bressuire să-i trimită gărzile acestui oraş, care să întărească rândurile halebardierior lui. Numai că în ultimul timp oraşul acesta, Bressuire, devenise protestant aproape cu totul şi guvernatorul nu primi de acolo decât o mână de oameni. Îndârjit, porunci micii lui armate să se pună în marş dar foarte repede o ştafetă care venea în goană din Bressuire îl ajunse din urmă cu o veste care îl umplu de furie: aproape imediat după plecarea lui, La Morinière năvălise în oraş, punând stăpânire pe toate punctele strategice şi, mai ales, ridicând fără ruşine tot ce găsise în depozitele de arme.

Un om de arme ca domnul de Marillac nu se putea coborî până într-atât încât să se întoarcă să-i ia la goană pe rebeli. Nu putea recunoaşte că hărţuielile astea începeau să aducă a război religios, dacă nu cumva era război civil de-a binelea. Hotărî să se abată pe la Plessis, să se sfătuiască cu Montadour.

Hughenoţii pitiţi în pădurea de la Nieul putură vedea din ascunzătoarea lor mica oaste a guvernatorului şerpuind pe drumul plin de cotituri, cu oţelul halebardelor şi al coifurilor sclipind în lumina soarelui de toamnă.

A doua zi guvernatorul plecă, în fruntea soldaţilor lui, lăsându-i lui Montadour, drept întăriri, doar câţiva oameni pe lângă cei aflaţi deja la castel. Erau foarte puţini dar Marillac se lipsise şi de aceştia cu mare greutate. Îl îngrijora din cale afară felul în care oamenii din partea locului, chiar catolici, îi primiseră pe soldaţii săi. Pitiseră pâinea, vinul şi nutreţurile, văicărindu-se că nu au şi că erau şi ei muritori de foame, iar când le venea la îndemână aruncau în soldaţii lui cu pietre şi cu ce se nimerea. Era clar că nu avea nici un rost să imobilizeze aici prea mulţi soldaţi, în condiţiile în care în orice punct al ţinutului puteau izbucni tulburări serioase.

Îşi încartirui soldaţii dincolo de Poitiers şi porni în grabă mare spre Paris, să ceară ministrului Louvois[20] instrucţiuni cu privire la ce avea de făcut mai departe. Situaţia îl depăşea şi nu putea decide singur lucruri care era limpede că aveau să se sfârşească rău.

10

Angelica alerga nebuneşte prin hăţişurile dese, printre mărăcinii ascuţiţi care îi prindeau fără milă hainele, smulgându-şi furioasă mantaua din ţepii lor şi fără să ia în seamă ramurile mai joase ale copacilor care, în alergătura ei orbească, îi biciuiau fără milă faţa.

Deodată, la câţiva paşi de Piatra Zânelor, în faţa ei se ridică dintre bolovani, întunecată şi ameninţătoare, statura imensă a ducelui Samuel de la La Morinière.

— Aaaa! ţipă ea furioasă. Vă căutam! Aţi... aţi sfărâmat statuile! Aţi îndrăznit...

Aşa cum se profila pe cerul întunecat, ducele părea o adevărată întruchipare a răului. Simţea că îl urăşte din adâncul sufletului şi că se teme de el. Şi asta, în loc să o potolească, îi stârnea şi mai tare furia şi o făcea să devină violentă.

— Vă îndoiaţi de mine? Că am să vă trădez? Deocamdată dumneavoastră m-aţi trădat! V-aţi aliat cu catolicii pentru ca pe urmă să-i distrugeţi! Sunteţi un om lipsit de onoare!

Se opri, sufocată de furie, simţind cum capul îi vâjâie. Luna, care până atunci stătuse liniştită la locul ei, scăldând într-o lumină lăptoasă stejarii din jurul poienii, acum îşi schimba forma şi se mişca ciudat dintr-un loc în altul, – rămânând totuşi pe cer, ce e drept, în loc să coboare la Piatra Zânelor. Angelica se văzu silită să se sprijine de un dolmen ca să nu cadă şi contactul cu piatra rece o făcu să-şi mai vină în fire şi să înţeleagă că ducele îşi scosese mănuşa şi îi trăsese o palmă.

— M-aţi lovit! făcu ea uluită.

Barba neagră a patriarhului se strâmbă într-o mişcare ce se voia zâmbet, un zâmbet fioros ca întreaga lui făptură.

— E singurul tratament pe care îl merită o muieruşcă obraznică, mârâi el. Niciodată n-am auzit vreo femeie îndrăznind să vorbească aşa cu mine. Nici una! Niciodată!

Umilinţa asta o făcea pe Angelica să-şi piardă minţile de furie, dar găsi la iuţeală o săgeată, cea mai ascuţită pe care o putea înfige în inima ducelui.

— Femeile! şuieră ea cu sarcasm. Cred şi eu că nu le puteţi vedea în ochi, nici nu s-au uitat la aşa o pocitanie, le-a fost scârbă. Mai curând ar fi primit dezmierdările lui Belzebut în persoană! Şi dacă vreuna...

Nu apucă să termine, că ducele făcu un pas înainte, o cuprinse de coate strângând-o ca într-un cleşte şi o ridică, începând s-o scuture ca pe o boccea de rufe.

— Dezmierdări? făcu el cu o voce adâncă şi carvernoasă care pe Angelica o îngrozi. Dezmierdări ai zis, făptură a iadului? Tu, care ai fost dată lumii spre păcat, tu îndrăzneşti să vorbeşti de dezmierdări, nefericito?

O strângea cu o putere care o înspăimânta şi răsuflarea lui fierbinte parcă îi pârjolea obrazul. Se temea să n-o ucidă. Avusese presimţirea că avea să moară de mâna lui şi iată că acum presimţirea aceasta era pe cale de a se împlini. Pentru duce n-ar fi fost nici o greutate s-o sugrume cu mâinile lui uriaşe, puternice ca nişte cleşti de fier. Iar aici, în pustietatea asta, o putea face fără nici o teamă că avea să-l descopere cineva.

Se zbătu din răsputeri, reuşind să-i scape puţin din strânsoare, dar nu de tot, aşa că ducele o înşfăcă din nou. Se zvârcolea disperată, strivită de cataramele mari ale centurii lui şi simţindu-şi faţa zgâriată de pieptarul lui de piele şi de nodurile curelelor. Dar forţa ducelui o subjuga puţin câte puţin. Spaima care o măcina începea să se risipească, lăsând loc unui alt sentiment, amestecat, din care îşi dădea seama îngrozită că nu lipsea atracţia fizică, dorinţa aceea primitivă şi nelămurită, dar cu atât mai răscolitoare, a cărnii. Fierbinţeala dragostei trupeşti, pe care o crezuse până atunci adormită în ea pentru totdeauna, se stârnise acum cu o violenţă de neînchipuit, atrăgând-o nebuneşte spre bărbatul din faţa ei şi slăbindu-i puterea de a i se împotrivi, deşi un crâmpei de raţiune rămas nestins o împingea să lupte şi să scape. Dar lumina lunii o lovea în faţă, mai strălucitoare decât şi-ar fi putut-o închipui vreodată, orbind-i şi ameţind-o... Nu mai ştia cine e şi nici ce căuta aici, simţea doar prezenţa bărbatului cu care se afla în marginea poienii, sub lumina pustiitoare a lunii...

Cu un efort suprem, se zbătu într-o încordare la care ducele nu se aştepta. Scăpă din strânsoarea lui şi se prăbuşi în iarba rece şi deja plină de rouă, care o pătrunse imediat cu răcoarea ei, udându-i picioarele dezvelite în cădere şi umerii dezgoliţi în frământarea luptei. Deschise ochii ca trezită dintr-un vis şi privirile îi căzură pe pietrele goale, rămăşiţe din timpurile druizilor, sclipind parcă rele şi cu duşmănie în lumina lăptoasă ce se revărsa de sus, într-un peisaj nepământesc. Avu brusc senzaţia stranie că fusese azvârlită pe alt tărâm, al puterilor întunericului, şi îşi aduce aminte de vrăjitoarea Mélusine şi de prezicerile ei ciudate...

Scoase un țipăt de groază și țâșni în picioare, începând să alerge înnebunită spre umbra ocrotitoare a copacilor. Simțise instinctiv că scăparea era acolo, în pădure, prietena ei, iubirea ei cea mare de când se știa, care niciodată n-o trădase. Pașii ei alergau pe potecile știute, care acum, în întunericul dens de sub coroanele copacilor seculari, nu se mai lăsau zărite, dar le purta în sânge de când era copil și le urma fără să le caute. Le mai străbătuse de atâtea ori în ultimele luni, așa că nu se rătăci. Când se încredință că ducele n-o urmărea se simți în siguranță și își îngădui să se oprească din când în când, încercând să-și adune mințile. Își lăsa câteva clipe fruntea pe scoarța câte unui copac, înăbușindu-și gemetele de furie și de ciudă care îi izbucneau din piept. Acum, pentru prima oară, pădurea îi părea străină și disprețuitoare. O trădase. Pădurea aceasta, care totdeauna fusese numai a ei și îi știuse, înțelegătoare și plină de dragoste, toate gândurile, pădurea aceasta era acum a hughenoților. Le accepta crimele, ca pe ale braconierilor sau pe ale tâlharilor de drumul mare, ca pe lupoaicele care se împerecheau. Le primea blestemații lor de psalmi eretici și îi multiplica în frunzișurile ei dese, ca pe ritualurile înfricoșătoare ale vrăjitoarelor, cărora le dăruia binevoitoare buruienile poienilor ei ca să-și pregătească din ele fierturile lor diavolești...

Se simțea rănită până în adâncul sufletului, ca un copil care se vede fără nici un rost și fără nici o apărare pe lumea asta. Viața devenise pentru ea o durere.

Ajunse, prin noaptea întunecoasă, până în apropierea castelului du Plessis și se opri. Aici trebuia să știe dacă intrarea în subterană era supravegheată sau nu – fiindcă n-ar fi fost de mirare ca umflatul de Montadour să fi intrat la bănuieli, să-i pună niște iscoade pe urme și să dea în sfârșit de trecerea aceea secretă de care părea să nu aibă nici o bănuială. Duse mâinile la gură și huhui de două ori, scurt, ca bufnița, ciulind urechea. De sus, din turnul de pază, răspunsul veni imediat. Însemna că la castel era liniște, Montadour nu-și dăduse seama că lipsește și nu făcuse gălăgie.

Malbrant Lovitură-de-Sabie apăru din întuneric în fața ei, cu un felinar orb în mână.

— Să vă conduc la intrarea în subterană, doamnă, o întâmpină el, politicos dar rece.

Apoi, când să pătrundă în hruba îngustă şi lâncedă care ducea la castel, se întoarse spre ea.

— Doamnă, aşa nu se mai poate! izbucni el cu voce scăzută. Să rătăciţi toată noaptea, singură prin pădure, asta e curată nebunie! Data viitoare merg cu dumneavoastră, să ştiţi.

Cu tot întunericul, bătrânul spadasin îi observase hainele în neorânduială, părul răvăşit şi poate şi lacrimile care nu apucaseră să i se usuce pe obraji. Angelica se îndreptă mândră, silindu-se să-şi ia din nou înfăţişarea ei obişnuită şi căutându-se după o batistă.

— Da, doamnă, urmă Malbrant, data viitoare ori eu ori La Violette mergem cu dumneavoastră. Pădurea asta e prea umedă pentru sănătatea unei doamne gingaşe, uite că vă curge şi nasul, poftim, trebuie neapărat să vă însoţească cineva. Ca să nu mai zic că n-am încredere în *ăla* nici cât negru sub unghie, mai zise el, fără să facă vreo precizare.

Şi, după câţiva paşi prin hruba aceea umedă şi întunecoasă, se întoarse din nou spre Angelica.

— Dar parcă mai poţi avea încredere în cineva în ziua de azi? Că dacă-i vorba, nici în tata din groapă...

Când ajunseră la capătul drumului şi ieşiră în pivniţă, Angelica zise, făcând semn cu capul spre încăperile de deasupra:

— Căpcăunul celălalt doarme?

«Aha, îşi zise Malbrant, va să zică Montadour e *căpcăunul celălalt*. Cine o fi primul? Nu cumva ducele ăla eretic?»

Cum ajunse în camera ei, aruncă de pe ea hainele rupte, se duse în budoarul de alături în care instalase tot ce trebuie pentru baie şi se spălă îndelung cu apă fierbinte, parcă vrând să dea jos de pe ea orice urmă de atingere a ducelui. Şi tot simţea pe braţe urmele strânsorii mâinilor lui.

Apoi luă cana mare de tinichea plină cu apă rece şi îşi turnă pe umeri, pe spate şi pe piept, să potolească arşiţa care îi cuprinsese trupul. Ieşi din baie, se şterse îndelung, luă un halat larg şi se apucă să-şi pieptene şi să-şi perie cu grijă valurile bogate de păr auriu care îi cădeau pe umeri.

Se simțea mai departe cuprinsă de durerea aceea pe care o dă umilința și gândul îi era tot la cele întâmplate în noaptea aceea. Fără să vrea își aduse aminte de suferințele prin care trecuse pe când se afla în mâinile piratului nebun de pe Mediterana, marchizul d'Escrainville. «Credeam că mai rău de-atât nu se poate», suspină ea îndurerată.

Se întoarse în budoarul ei și puse sfeșnicul cu lumânarea lângă oglindă. Se plecă înainte și se privi, băgând de seamă, cu tulburare adâncă, prefacerile de pe chipul ei. Liniile feței regăsiseră ovalul acela delicat care îi dădea atâta distincție și pielea devenise din nou fragedă și fără nici un rid. Parcă întinerise. Mâinile aspre de la întoarcerea din pribegie erau acum moi și catifelate, în ciuda nopților petrecute prin hățișuri și prin bolovani. Ochii nu mai erau adânciți în orbite iar buzele își recăpătaseră culoarea de fragă dintotdeauna.

Numai sub umerii obrajilor rămânea o urmă nou, o adâncitură pe care n-o avusese până atunci, un semn tragic al suferințelor prin care trecuse. Și tocmai semnul acesta dădea chipului ei ca de fetiță pecetea maturității depline.

Și își spuse că ar fi putut fi nu favorita regelui, ci regina Franței... «Și dacă a trăi ar fi însemnat ceva și mai rău?» spusese *Madame*.

Încercă să-și modeleze expresia feței, îndulcind ceea ce era prea aspru și prea sălbatic în trăsături. Cum ar fi arătat chipul acesta nou sub eternele farduri de la Versailles? Tot așa cum arătase și mai înainte?

Deschise batantele măsuței de toaletă și scoase la iveală cremele și pudrele pe care le păstra în potire delicate de onix. Umbla foarte rar la ele și vederea lor îi trezea de fiecare dată amintiri pe care nu era mereu pregătită să le guste. Mai era acolo o casetă din lemn de santal încrustat cu nacru. O trase spre ea și o deschise, cu gesturi mașinale.

Acolo se aflau adunate relicvele vieții ei atât de pline de vâltori. O pană a Poetului nesupus, spânzurat pentru versurile lui necruțătoare. Pumnalul lui Rodogone Egipteanul. Oul de lemn al micului Cantor. Iar dincoace colierul doamnelor din familia du Plessis-Bellière, cel pe care nu-l puteau pune la gât

«fără să le vină imediat gânduri de război sau răzmeriţă»... Două turcoaze puse una lângă alta, una primită de la Bachtiari bey şi cealaltă de la Osman Ferradji... «Nu te teme, peruzea, stelele povestesc... cea mai frumoasă poveste care a fost vreodată...» Lipsea un inel de aur, cel al primei ei căsătorii, îl pierduse pe când se afla în Curtea Miracolelor şi avea bănuiala că i-l şterpelise noaptea lepădătura de Nicolas, pândind-o când dormea mai adânc ca să i-l tragă pe nesimţite de pe deget...

Cumplit şi plin de suişuri şi prăbuşiri mai fusese pentru ea drumul vieţii de când regele făcuse din Angelica de Peyrac o văduvă fără nume, fără drepturi şi fără apărare. Abia împlinise douăzeci de ani. Mai târziu, de când se căsătorise cu Philippe şi până să pornească pe mare spre Candia, anii petrecuţi în strălucirile curţii de la Versailles puteau fi consideraţi ani liniştiţi. Da, dacă se gândea la viaţa ei de înaltă doamnă, care avea în Paris un palat şi o casă somptuoasă, căreia i se rezervase, din ordinul regelui, un apartament dintre cele mai frumoase de la Versailles şi care o ţinea numai în serbări şi în recepţii strălucite, dacă se gândea la toate astea îşi spunea că anii aceia fuseseră plăcuţi. Dar imediat îşi amintea de intrigile în care se pomenise amestecată mai mult fără voia ei, de capcanele nenumărate care îi fuseseră presărate în cale, în care nici ea nu-şi putea da seama cum nu căzuse... Nu, numai liniştiţi nu putuseră fi anii aceia. Deşi, dacă stătea să se gândească, acolo cel puţin urmase o ordine a lucrurilor aşa cum erau ele stabilite şi se aflase printre puternicii acestei lumi.

Ruptura de rege o aruncase din nou în haos. Acel mare mag, Osman Ferradji, îi mai spusese un lucru vrednic de luare aminte: «Puterea pe care Atotputernicul a pus-o în tine nu te va lăsa să te opreşti înainte de a fi ajuns la locul către care ai pornit.» «Şi care e locul acela, Osman Bey?» întrebase ea, tulburată. «Nu ştiu. Dar până ai să ajungi acolo, ai să faci praf şi pulbere tot în calea ta. Chiar şi propria ta viaţă.»

Da, are să-l vadă din nou pe Samuel de La Morinière. Trebuia cu orice chip! Şi are să-i trântească în faţă tot ce credea despre el... deşi... deşi nu-i putea spune chiar tot, mai ales despre tulburarea asta nesănătoasă care o cuprindea în prezenţa

lui, în special când se arăta grosolan... Acum, când își aducea aminte de lupta aceea de acum câteva ore, simțea cum i se strânge gâtul și n-ar fi putut vorbi...

Deodată, tresări, îngrozită. Dumnezeule sfinte, nu cumva era pe cale să înebunească? Oglinda din fața ei începuse să se întunece și din tulbureala aceea pornea să se zămislească o imagine de coșmar... o mustață... Dumnezeule sfinte, un obraz roșu și umflat... chipul acesta se apropia de ea și chiar că aici se petreceau lucruri necurate... începea să capete trăsăturile căpitanului Montadour...

Angelica se întoarse ca mușcată de șarpe și îl văzu pe căpitan rânjind cuceritor în fața ei, răsucindu-și falnic mustățile cu degetele de la mâna stângă și încercând cu dreapta să-și poarte pălăria în mișcarea ce însoțește plecăciunea – și cam atât, fiindcă burdihanul lui cât toate zilele nu-i îngăduia să se aplece, cel mult să schițeze o mișcare a gâtului și a umerilor aducând vag a așa ceva.

Bravul suspinător al marchizei venise ca în fiecare noapte cu pași neauziți până la ușa ei și încercase mânerul, cu gesturi care de acum îi intraseră în obișnuință. Fusese foarte surprins să vadă că acesta, contrar obiceiului urât din fiecare noapte, de data asta cedează, drept care împisese binișor ușa și se oprise în prag, înmărmurit de spectacolul acesta la care nu se aștepta: marchiza du Plessis, în fața oglinzii, parcă ar fi oficiat un ritual... ei drăcie, nu cumva se pregătea să se prefacă în căprioară, după cum vorbea lumea de prin partea locului? Că, dacă stai să te gândești, oamenii ăștia proști or fi dar or fi știind și ei câte ceva... Și în ziua de azi se poate orice și nu mai poți avea încredere în nimeni... Dar fie ce-o fi!

— Dumneata? reuși Angelica să șoptească, plină de spaimă și de scârbă. Ce cauți aici?

— Ah, preafrumoasă doamnă, mă mai întrebați ce caut când dumneavoastră înșivă ați avut nețărmurita bunătate de a-mi lăsa, în sfârșit, ușa descuiată? Iată-mă, așadar, gata să vă prezint omagiile mele cele mai înflăcărate, pornite dintr-o inimă de soldat care, dacă-mi dă voie minunata doamnă marchiză să spun ceea ce...

— Vai de mine, ăsta-i nebun!

Dar nu apucă marchiza să strige după Malbrant sau după La Violette că Montadour veni spre ea, cu braţele întinse, cu ochii abia mai văzându-se dintre cărnurile grase de pe faţa lui, care voia să zâmbească, trecându-şi scurt limba peste buzele groase şi pofticioase.

— Dumneavoastră, doamnă, adorata şi nepreţuita stea a infinitului bolţii cereşti...

Altceva nu mai auzi Angelica, respiraţia căpitanului, duhnind a vin şi a măsele cariate o izbi drept în faţă şi îi stârni o senzaţie cumplită de vomă.

— ... care m-aţi lăsat să suspin atâta timp, într-o adoraţie plină de devotament şi supunere... ceea ce eu, doamnă marchiză, ca un supus preacredincios ce vă sunt, n-am contestat, dar înţelegând că acum a venit clipa să primesc în sfârşit răsplata strădaniei mele pe lângă nobila dumneavoastră fiinţă şi aşa făcându-se că am găsit şi drumul liber...

Nu-şi prea găsea căpitanul cuvintele aşa cum şi le pregătise pe îndelete şi limba lui încleioşată de băutură nu nimerea chiar în chipul cel mai fericit rostirea lor limpede, dar îşi spunea, făcându-şi curaj ca un adevărat soldat, că nu asta era acum lucrul cel mai de căpetenie, ci inima lui aprinsă şi chipeşenia cu care, fără îndoială, o dăduse gata pe marchiza du Plessis, care uite că îi lăsase în sfârşit uşa descuiată, adică victoria era aici, la doi paşi, iar el nu trebuia decât să ştie să-i culeagă dulcile roade... Făcu încă un pas spre adorata inimii lui dar aceasta, neînţelegând pasămite intenţiile lui atât de cavalereşti şi de pline de sentiment, se trase iute înapoi, răsturnând unul din potirele de onix, care căzu jos şi se sparse cu zgomot.

Angelica se întoarse iute ca fulgerul şi scoase din casetă pumnalul lui Rodogone. Braţele întinse ale căpitanului o scoteau din minţi de furie. În toate părţile numai braţe lacome de bărbaţi, toate întinse lacom a chemare, care dădeau s-o cuprindă în îmbrăţişările lor. Braţele regelui, ale nemernicului de hughenot, acum umflatul ăsta scârbos, ca un butoi de osânză... Se simţea ca o marfă scoasă în priveală şi asta o făcea să vadă roşu în faţa ochilor.

— Pleacă de-aici, sau te înjunghii ca pe porci!

Uluit, Montadour făcu doi paşi înapoi, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

— Doamna marchiză... ăăă... glumeşte, bineînţeles... reuşi el să bâiguie, fără să înţeleagă prea bine ce se întâmplă. Doamna binevoieşte să... ăăă... să glumească...

Pe faţă îi rămăsese împietrit acelaşi rânjet care se voia cât mai seducător.

— Cu ce...? Ăăăă... cu ce să... să mă...? mormăia el înfundat, deşi vedea ce ţine Angelica în mână.

— Hai, îndrăzneşte!

— Îmi pare rău că doamna... că doamna nu m-a înţeles... deşi parcă eram oarecum înţeleşi...

Dar auzi zgomot şi foială în spatele lui şi se întoarse. În uşă se adunaseră servitorii şi se înghesuiau toţi, să vadă mai bine. Malbrant, nemernicul ăla bătrân pe care niciodată nu-l putuse suferi, trecuse de-a binelea pragul uşii, cu sabia scoasă din teacă, făcându-se că-i cercetează vârful cu degetul şi că e foarte preocupat de operaţiunea asta. Vlăjganul de La Violette, altă lichea şi ăsta, pe care căpitanul regreta acum că nu pusese niciodată să-l biciuiască, se juca a batjocură cu un jungher din acelea scurte şi late, cum purtau mârlanii de pe aici, iar mai încolo alţii, printre care Lin Poiroux, bucătarul, cu o tingire grea de aramă în mână, în vreme ce ceilalţi aveau şi ei câte ceva, cei mai mulţi frigări lungi de fier, ascuţite la capăt. Intrusul simţi cum aburii vinului i se risipesc.

— Putem face ceva pentru dumneavoastră, domnule căpitan? întrebă Malbrant, cu o voce calmă dar din care nu lipsea o undă de ameninţare.

Montadour privi spre fereastră, cu intenţia vizibilă de a se repezi să strige după ajutor la soldaţii lui de afară, din curte, dar se întoarse către cei din uşă şi mormăi:

— Căraţi-vă de aici!

— Nu primim porunci decât de la doamna marchiză, în slujba căreia suntem, i-o trânti băţos Malbrant, manevrând de câteva ori prin aer spada care şuiera ascuţit, în vreme ce dinspre ceilalţi servitori, rămaşi mai departe în grup compact, venea un murmur de încuviinţare.

Îndemânarea şi iuţeala lui Malbrant îl intimidară pe Montadour, iar când îl văzu şi pe namila de La Violette ajungând din câţiva paşi la fereastră şi închizând-o, înţelese că nu mai avea cum să-şi cheme oamenii în ajutor. La Violette se întorsese cu faţa spre el şi continua să se joace cu jungherul acela al lui, o armă care rar dădea greş. Într-o clipă îşi dădu seama că puteau foarte bine să-l înjunghie acolo, să-l străpungă cu frigările, să-l spintece cu săbiile şi cu cuţitoaiele lor de bucătărie fără ca ai lui să poată interveni. De altfel mai avea aici doar patru oameni, ceilalţi erau într-un sat din apropiere, unde existau indicii că ar fi fost adăpostiţi nişte tâlhari de eretici răniţi într-o încăierare.

O transpiraţie rece umplu într-o clipă fruntea căpitanului şi începu să i se prelingă pe tâmple. Aburii beţiei i se risipiseră de-a binelea şi un reflex de vechi soldat îl făcu să ducă mâna la mânerul sabiei şi s-o tragă cu o mişcare iute şi sigură, hotărât să-şi vândă scump pielea.

— Lăsaţi-l să treacă, se auzi pe neaşteptate vocea marchizei.

Căpitanul rămase descumpănit.

— Căpitanul Montadour este oaspetele meu, adăugă marchiza, pe tonul cel mai firesc din lume. Atâta timp cât se poartă cavalereşte, nu i se va întâmpla nici o neplăcere *sub acoperişul meu.*

Montadour ieşi, neîncrezător şi zăpăcit, printre servitorii care se dădeau cam în silă la o parte din calea lui. Ajunse la odăile de jos unde dormeau soldaţii, le dădu deşteptarea şi le porunci să vină să doarmă în castel, în holul larg din faţa dormitorului lui. Nu se mai simţea în siguranţă aici, pe domeniul acesta aruncat la dracu-n praznic, printre coclauri... Un cuib de tâlhari aflaţi toţi la porunca unei muieri nebune, asta era aici, la Plessis, iar el se pomenise taman în miezul viesparului ăstuia nenorocit...

Huhuitul scurt şi ascuţit al unei cucuvele îl umplu dintr-o dată de fiori. Dacă ereticii veneau acum să asedieze castelul, îl luau cu mâinile goale, el, Montadour, nu avea oameni cu care să-l apere. Ce prostie făcuse!

Era limpede că îl aşteptau zile grele...

11

În cadrul uşii, puternic luminat de soare, se iviră pe neaşteptate două siluete subţiratice, ca de adolescenţi, amândouă înveşmântate în negru.

— ... Florimond! reuşi să strige Angelica, nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

Apoi repetă, uluită:

— Florimond! Doamne Dumnezeule sfinte... Ia te uită!... Şi domnul abate des Lesdiguières!

Veneau amândoi spre ea, surâzători. Florimond puse un genunchi jos şi sărută mâna mamei sale cu gesturi de curtean desăvârşit, care o făcu pe Angelica să se simtă străbătută de un fior de mândrie. Acest tânăr gentilom era fiul ei!

Abatele des Lesdiguières repetă şi el gestul lui Florimond.

— Dar cum... cum...? bâiguia Angelica, fericită. Ce s-a întâmplat? Cum... aţi... Unchiul tău îmi spusese...

Ar fi vrut să spună atât de multe încât nu nimerea să rostească nimic până la capăt. Surprizei din primele momente îi urmase o zăpăceală amestecată cu teamă.

Abatele des Lesdiguières lămuri ca auziseră abia acum de întoarcerea doamnei marchize du Plessis-Bellière, pe care o ştiau plecată într-o lungă călătorie. Afară de asta, el avea de făcut un drum prin aceste părţi, întrucât după plecarea doamnei du Plessis intrase în slujba monseniorului mareşal de la Force, care îl trimisese încoace pentru rezolvarea anumitor chestiuni private care nu sufereau amânare. Fiind aşadar în trecere prin Clermont, abatele se oprise pe la colegiul iezuit, dornic să-l întâlnească pe fostul său elev Florimond, iar părintele reverend Raymond de Sancé, fratele doamnei marchize fusese foarte fericit să-l vadă şi să i-l încredinţeze, mai grăbit decât ar fi fost de aşteptat, pe tânărul său nepot, care tocmai era pe picior de plecare spre Poitou şi avea mare nevoie de un tovarăş de călătorie, din câte spunea părintele.

— Dar... dar... nu înţeleg... repeta zăpăcită Angelica. Fratele meu îmi spusese...

Aici abatele des Lesdiguières lăsa privirile în jos, vizibil încurcat.

— Din spusele părintelui reverend reieşea, doamnă marchiză, că Florimond nu... nu a dat satisfacţie deplină părinţilor profesori de la colegiu... şopti el. De aceea au hotărât că ar fi mai bine să fie trimis acasă.

Angelica privea când la abate când la Florimond. Abia dacă îl mai recunoştea. El era, fără îndoială, şi totuşi... Crescuse înalt şi subţire ca un lujer, dar părea vânos, cel puţin judecând după uşurinţa cu care îşi ţinea mai departe în mână cufăraşul de stejar cu toartă, pe care nu ştia unde să-l lase. Mijlocul lui Florimond, strâns într-o centură de piele cum purtau şcolarii şi conţopiştii, în care stăteau înfipte un corn cu cerneală şi câteva pene de gâscă prinse într-o teacă de piele, părea subţire şi delicat ca al unei femei. Doisprezece ani! Şi era deja mai înalt ca ea! Iar când Florimond făcu un gest simplu, o mişcare a capului ca să-şi dea pe spate o buclă de păr care îi cădea în ochi... atunci Angelica îşi dădu seama de unde îi venea tulburarea care o cuprinsese la vederea lui. Florimond începea să semene din ce în ce mai mult cu tatăl său, contele de Peyrac. Trăsăturile lui copilăreşti se conturau într-un profil de o puritate neasemuită. Un obraz cu linii ferme, deja puţin aspre, buzele pline, fin desenate şi cu o mişcare ironică. Era chipul lui Joffrey de Peyrac, aşa cum ar fi arătat dacă nu ar fi purtat cicatricele acelea care îl desfigurau şi cu care Angelica se obişnuise atât de greu. Buclele lui Florimond erau la fel de negre şi de bogate ca ale lui Joffrey iar în ochii lui sclipea o luminiţă jucăuşă şi ironică, ce dezminţea ideea de cuminţenie a unui şcolar supus.

Şi se mai petrecea ceva ciudat. Nu-şi îmbrăţişase fiul şi nu-l strânsese la piept ca altădată. Şi nici el nu-i sărise de gât, cum avea obiceiul.

— Sunteţi plini de praf de pe drum, zise ea, şi fără îndoială că sunteţi şi obosiţi?

— Da, doamnă, frânţi de oboseală, răspunse abatele. Am rătăcit drumul şi am făcut pe puţin douăzeci de leghe în plus. Voiam să ne ferim de cetele acelea de tâlhari care cutreieră ţinutul. În apropiere de Champdeniers am căzut în mâinile

hughenoţilor şi vă spun drept că dacă nu era Florimond... Nemernicii voiau să mă spânzure, nu le făcusem absolut nimic dar sutana mea preoţească îi scotea din minţi de furie. Nu ştiu cum s-ar fi terminat toate dacă nu l-ar fi întrebat pe Florimond... când au auzit că e fiul dumneavoastră iar eu însoţitorul lui, s-au potolit şi ne-au dat drumul. N-am scăpat bine de ei şi am dat peste alţii, ăştia nu mai erau hughenoţi, erau tâlhari ca toţi tâlharii, nu voiau decât pungile noastre. Din fericire aveam sabia la mine şi pistoale încărcate în coburii şeii. Sunt nevoit să vă mărturisesc, doamnă marchiză, că ţinutul îmi pare din cale afară de agitat şi de nesigur...

— Bine... zise Angelica, acum cred că cel mai bun lucru ar fi să gustaţi ceva.

Slugile se arătau pline de zel, bucuroase să-l vadă din nou pe băiatul care stătuse şi el aici, la Plessis, cu micul Cantor, aşa că în faţa drumeţilor apăru ca prin minune o măsuţă încărcată cu brânzeturi şi cu fructe, o mică gustare în aşteptarea mesei, care nu era încă gata, după cum lămuri plin de sârguinţă majordomul.

— Fără îndoială, doamnă, că vă miraţi aflând că port sabie, zise abatele cu vocea lui blândă şi cultivată. Însă domnul mareşal de la Force nu admite ca un gentilom aflat în slujba sa să nu poarte sabie, chiar preot fiind. A obţinut de la arhiepiscopul Parisului îngăduinţa asta, de a purta sabie, pentru toţi preoţii aflaţi în slujba sa... şi care provin din familii nobile.

Mai departe abatele o lămuri pe doamna marchiză, în timp ce mânuia delicat tacâmurile, că monseniorul mareşal, ori de câte ori pleca în călătorie sau la război, voia să asculte liturghia slujită cu toată pompa. Chiar şi într-o tabără de luptă slujba divină trebuia oficiată ca în capelă, ceea ce uneori ducea la lucruri oarecum hazlii. De exemplu, preoţii slujeau sub zidurile unei cetăţi asediate şi fumul de tămâie se amesteca, fără voia lor, bineînţeles, cu fumul de praf de puşcă de la tunurile care băteau fără contenire. Lor li s-ar fi părut cam necuviincioasă alăturarea asta, dar pe mareşal nu-l deranja câtuşi de puţin. «Sfânta arcă sub zidurile Ierichonului», obişnuia el să spună cu

încântare. Iată ce fel de stăpân îşi găsise el, abatele des Lesdiguières, în absenţa doamnei marchize du Plessis, pe care nu spera s-o mai vadă vreodată şi pe care azi o reîntâlnea cu o fericire pe care n-o putea exprima în cuvinte.

În timp ce drumeţii isprăveau masa, Angelica se trase lângă fereastră să poată citi în linişte scrisoarea pe care i-o trimitea fratele ei. Părinţii iezuiţi, scria reverendul de Sancé, nu erau deloc mulţumiţi de Florimond, care nu dădea rezultatele aşteptate, în ciuda marilor eforturi pe care le făceau cu el. Nu-i plăcea efortul intelectual şi poate că nici nu era capabil de aşa ceva. Avea deplorabilul obicei ca atunci când avea oră de scrimă să se ascundă în cine ştie ce ungher ca să studieze globul pământesc sau manuale de astronomie, iar când venea profesorul de matematică dumnealui încăleca frumos pe cal şi pornea la plimbare. Pe scurt, era lipsit de cel mai elementar simţ al disciplinei şi, lucru încă şi mai grav, părea să nu fie deloc afectat de un asemenea comportament.

«Înţeleg, da! Ştiu ce înseamnă asta», îşi zise Angelica ridicând ochii şi privind pierdută în parcul cu frunze ruginii, care stăteau să cadă.

Toate cuvintele din scrisoarea reverendului nu erau decât pretexte. Florimond n-ar fi putut părăsi colegiul decât cu încuviinţarea regelui.

Se întoarse agitată spre cei doi.

— Trebuie să plecaţi imediat, îi spuse ea abatelui. N-ar fi trebuit să vii încoace şi cu atât mai puţin să-l aduci şi pe Florimond cu dumneata.

Abatele dădu să protesteze sau cel puţin să ceară lămuriri, dar fu întrerupt de sosirea lui Malbrant Lovitură-de-Sabie.

— Ah, fiule! răcni el fericit, repezindu-se să-l îmbrăţişeze pe ucenicul lui preferat, credeam că mor şi n-apuc să te mai văd! Ce naiba s-a întâmplat de ai ajuns printre popii ăia, unde n-aveai ce face cu sabia? Cred că a ruginit în teacă, săraca, dar nu-i nimic, nu-i nimic, băiete, hahahaha! Avem aici câteva spade cum nu are multă lume în Franţa, le-am ascuţit special pentru tine, taie în draci, mai ceva ca bricele. Ştiam eu că n-ai să faci mulţi purici printre moliile alea şi tot încoace ai să vii!

Şi, în timp ce Malbrant, în culmea fericirii, nu mai contenea cu îmbrăţişările, abatele des Lesdiguières se apropie de Angelica.

— Doamnă, cum puteţi spune aşa ceva? murmură el, blând dar nu fără o nuanţă de revoltă în voce. Eu mă consider ca ţinând în continuare de casa du Plessis-Bellière, slujba la domnul maretal de la Force e ceva temporar, de fapt *a fost*, am şi ieşit din serviciul lui, fiindcă dumneavoastră v-aţi întors. Pot rămâne aici, să-i dau în continuare lecţii de limba latină lui Florimond şi să-i dau primele noţiuni celuilalt fiu al dumneavoastră, mezinul. Am darul preoţiei şi pot sluji liturghia în capela castelului, pot fi duhovnicul servitorilor dumneavoastră...

Băiatul ăsta era îngrozitor de naiv. Inconştient de-a binelea. Angelica înţelegea că îi poartă un devotament vecin cu adoraţia, era sigură că plânsese crezând-o moartă, îşi dădea seama de fericirea care îl cuprinsese văzând-o vie şi nevătămată.

Dar el nu-şi dădea seama cât de mult se schimbase situaţia ei? Ce adânc era marcată de pecetea dizgraţiei?

Nu simţea primejdia răzmeriţelor care răbufneau în toate părţile aici, în Poitou? Chiar şi aici, în castelul Plessis, care părea liniştit şi sigur, pluteau în aer furtuna, ura şi sângele...

— Liturghia? Eşti nebun, domnule abate! Casa asta nu mai e a mea, e a soldăţoilor ăstora nespălaţi. Sunt prizonieră... umilită eu însămi... sunt blestemată...

Vorbise încet, privindu-l adânc în ochi pe tânărul abate cu obraz de copil, ca şi cum ar fi vrut să se refugieze în nevinovăţia oglindită în ochii aceia curaţi.

— Doamnă, răspunse abatele pe un ton plin de pasiune, toate acestea sunt motive tocmai pentru a accepta liturghia, nu s-o respingeţi!

Îi luă uşor mâna şi i-o strânse cu căldură, în timp ce ochii lui limpezi străluceau de o bunătate nesfârşită, care nu putea să nu convingă.

Angelica întoarse privirile, simţindu-se dintr-o dată slabă, şi scutură din cap de mai multe ori, va şi cum ar fi vrut să alunge o imagine apăsătoare.

— În sfârşit... Bine. Rămâneţi... acceptă ea. Şi oficiază liturghia, dragul meu abate. Poate că în felul acesta are să fie mai bine pentru toată lumea.

Fără îndoială că era sezonul întoarcerilor, fiindcă după două zile la Plessis pică pe neaşteptate Flipot, care isprăvise cu lecţiile de argou pe care le avusese de predat fiului seniorului italian care îl cumpărase la Livorno şi acum se întorsese acasă din Italia, scârbit de macaroane şi de pătlăgele vinete, de care se jurase pe ce avea el mai sfânt să nu se mai atingă în viaţa lui. Bietului băiat îi trebuise mai bine de o jumătate de an ca să bată drumul din Italia până aici, călare pe catâr, suind întruna munţi şi coborând văi până i se acrise şi de astea. Dar nimeni care îl cunoscuse şi mai înainte n-ar fi putut tăgădui că Flipot devenise altul. Se vedea de la o poştă că soarele arzător al Italiei îi priise de minune iar traiul în lumea mare din Livorno îl şlefuise cum n-ai fi crezut. Flipot slujise în magnificele palate italiene, opere ale unor mari arhitecţi şi încărcate cu minuni ale artei Renaşterii, trăise în preajma unor mari seniori şi a unor doamne din cele mai alese familii, căpătând ceva de valet de casă mare desprins dintr-o comedie plină de haz. Asta ar fi putut fi numită perioada fericită a absenţei lui, căci călătoria lungă şi chinuitoare prin zăpezile şi gheţurile veşnice ale Alpilor, urmată de drumurile prăfoase din câmpiile din sudul Franţei îşi pusese şi ea pecetea asupra lui, dar în alt fel. Flipot arăta mai călit, mai trecut prin lupta cu greutăţile vieţii, avea acum faţa arsă de ger şi de soare şi părea mai larg în umeri. Pe scurt, din flăcăiandrul obraznic şi cu mâna lungă, care şterpelea tot ce-i pica sub ochi şi lua mereu bătaie de la cine se nimerea, devenise un bărbat bine clădit, cu o faţă plină de isteţime, cu căutătura vicleană şi parcă gata să ia mereu în zeflemea pe oricine. Frumuşel, isteţ foc şi bun de gură cum nu se mai pomenise, Flipot aducea aici, la Plessis, o notă absolut inedită, fiindcă fără îndoială că i-ar fi stat mai bine la un loc cu hoţii de buzunare de pe Pont-Neuf decât aici, în castelul acesta aristocratic.

— Nu te-ai gândit să încerci mai curând să te duci la Paris? îl întrebă binevoitoare Angelica.

— Oho, am şi fost, doamnă, ca să mă interesez ce se mai aude cu dumneavoastră. Când am auzit că v-aţi întors din călătorie şi sunteţi aici, la castel, m-am aşternut din nou la drum.

— Şi de ce n-ai rămas la Paris? vru Angelica să ştie. Dezgheţat cum eşti, găseai imediat un loc bun ca valet.

— Doamnă marchiză, prefer să mă aflu în slujba domniei voastre, răspunse Flipot cu o plecăciune perfectă, care o lăsă uluită.

Flipot, care odinioară o lua cu «coană marchiză» şi scăpa tot la două-trei vorbe câte o înjurătură, auzi cum vorbea! Şi ce plecăciuni! Şi ce maniere alese! Să nu-ţi vină să crezi!

— Al dracu' talianu'! exclamă Flipot, uitând pentru moment purtările de casă mare deprinse la Livorno. Atâta frichineală am înghiţit acolo la ei că mi s-a făcut acru de casele mari, în soarele mă-sii, mi-era şi mie dor de...

— Adică cum, măgarule! La mine nu e casă mare? Ia vezi, că acuma te cârpesc de vezi stele verzi!

— Aoleu, coană marchi... ăăă... ăsta, vai de mine, doamnă marchiză, n-am reuşit să mă fac înţeles, voiam să mă exprim că la domnia voastră mă simt ca acasă, nu printre străini, să scuze preanobila doamnă marchiză.

Şi Flipot făcu cea mai distinsă din plecăciunile de care era el în stare, considerând că a dres busuiocul.

— La mine nimic nu e sigur. Mă aflu în dizgraţia regelui. Tu eşti un copil al Parisului, născut şi crescut acolo, aici nu eşti la locul tău.

— Şi unde m-aş putea duce, doamnă marchiză? făcu el cu amărăciune. Familia mea asta e, casa dumneavoastră. Şi dumneavoastră personal mi-aţi fost ca o mamă de pe când eram la Turnul Nesle şi m-aţi apărat ca să nu mă bată toţi. Ştiu eu ce ştiu. Că dacă-i vorba să mă întorc pe Pont-Neuf şi să încep iar să umblu la buzunare la lume...

— Flipot! Nădăjduiesc din toată inima că ai lăsat obiceiul ăsta nenorocit!

— Ei, aia-i altă treabă. Oricum, ştiu să-mi strunesc mâna, să n-o ia razna adică, dar doamna marchiză nu binevoieşte să se întrebe din ce am trăit eu tot drumul de la Livorno până la

Paris și de la Paris încoace? Drept e că dacă nu știi să trăiești decât din asta, atunci chiar că e nasol. Când eram în Curtea Miracolelor mi-aduc aminte că era un bătrân, mi se pare că moș Hurlulot, care mereu ne zicea: «Mă băieți, fiți atenți aici, la mine, voi v-ați născut ca să muriți spânzurați, ăla e rostul vostru pe lumea asta.» Eu nu prea-mi dădeam seama ce voia el să zică cu vorbele astea ale lui și nici acuma parcă n-aș fi de acord. Ei, de ce să zic, dacă-mi pică din când în când câte o ocazie grasă parcă e păcat s-o scap, dar altfel, ca să zic așa, prefer să rămân în serviciul casei dumneavoastră.

— Dacă așa stau lucrurile... eu nu te pot alunga, Flipot. Bine, rămâi. La urma urmei noi doi avem atâtea amintiri comune!

În aceeași zi, pe seară, sosi un coropcar și o servitoare o anunță în șoaptă pe doamna că omul are să-i transmită ceva *«din partea fratelui ei Gontran»*. Angelica simți că o ia cu amețeli și-i ceru fetei să repete cuvintele acestea, apoi își spuse că fie ce-o fi. Și se duse în bucătărie, unde omul, înconjurat de servitoarele cu priviri curioase și lacome, își desfăcuse boccelele. Panglicuțe, ace de păr, piepteni cu bucățele de sticlă colorată care, cu puțină bunăvoință, puteau trece drept rubine și safire, cingători, catarame, leacuri de tot felul și, pe lângă astea, ceva ce nu prea se vedea la coropcarii obișnuiți: mai multe tablouri mici cât palma, pictate în culori țipătoare, propriile lui creații dacă ținem seamă de pensulele și de borcănașele cu vopsele care se vedeau mai într-o parte.

— Dumneata ai zis că vii din partea fratelui meu Gontran? îl întrebă ea fără nici o introducere.

— Da, doamnă marchiză. Fratele dumneavoastră lucrează cu noi la Versailles și când am pornit în călătoria de meșter[21] el mi-a zis așa: «Nu cumva să uiți, când treci prin Poitou să treci neapărat și pe la castelul Plessis-Bellière, vezi ca e lângă Fontenay, ajungi repede. Ceri să vorbești cu stăpâna, e soră-mea, îi dai asta din partea mea.»

— De cât timp nu l-ai mai văzut pe fratele meu?

— Păăăi... să tot fie, așa, vreun an și mai bine.

Asta lămurea lucrurile. Omul nu era un impostor. Și, în

timp ce povestea ce lungi drumuri făcuse prin Burgundia, prin Provence, prin Roussillon, scotocea prin bulendrele de la fundul boccelei de unde scoase o geantă de piele şi din ea un sul înfăşurat cu grijă în pânză groasă.

Angelica luă obiectul acela ciudat, îl cinsti cu câteva piese de aur pe drumeţul sosit de departe şi porunci slugilor să aibă grijă cum se cuvine de el, după care urcă în camera ei, nerăbdătoare să vadă ce îi trimisese, cu puţin înainte de a muri, nefericitul Gontran.

Era un tablou. Şi, în faţa lui, Angelica simţi că i se taie respiraţia. Cei trei fii ai ei, atât de natural pictaţi încât s-ar fi zis că erau vii. În primul plan venea Cantor, cu chitara şi îmbrăcat în costumul lui verde, care îi venea cel mai bine din toate, subliniindu-i verdele adânc al ochilor. Gontran ştiuse să-i prindă expresia aceea nedefinită, de veselie şi visare în acelaşi timp. Era Cantor, copilul ei, trup din trupul ei, pierit în valurile Mediteranei, deşi din toată fiinţa lui emana o vitalitate clocotitoare şi noţiunea de moarte nu purtea avea nimic comun cu el. «Eu am să trăiesc mereu», spunea el de când era mic.

Florimond era îmbrăcat în roşu. Şi, ca printr-un adevărat miracol, Gontran ştiuse să-i dea trăsăturile de adolescent pe care băiatul le vădea acum, după atâta timp. Delicateţe, inteligenţă, pasiune clocotitoare. Părul lui negru punea o pată discretă pe coloritul plin de viaţă al tabloului şi scotea mai puternic în evidenţă verdele, roşul, şi mai ales rozul pur al feţelor lor copilăreşti şi aurul bogat al buclelor micului Charles-Henri. Acesta stătea între cei doi fraţi ai săi mai mari, înveşmântat într-o rochiţă albă, ca orice copil mic, şi părea un înger introdus acolo, între cei doi băieţi, printr-un capriciu al artistului. Întindea mânuţele lui dolofane să se prindă de Florimond şi de Cantor, dar aceştia nu păreau să-l ia în seamă. Asta putea fi ceva simbolic şi Angelica simţi cum i se strânge inima. Cine ar fi putut pătrunde în adâncurile sufletului acestui mare artist care fusese Gontran? Să fi avut el un presentiment, aşa cum ştiuse să-l vadă pe Florimond cum va arăta peste un timp? Cei doi fraţi mai mari, fiii contelui de Peyrac, mai în faţă, îndrăzneţi şi clocotind de viaţă, purtând semnul vitalităţii meridionale

moştenite de la tatăl lor, iar cel mic, fiu al mareşalului du Plessis, mai retras, gingaş şi de o frumuseţe răpitoare, dar singur...

Gândul acesta o făcea să i se strângă inima. Privi mult timp tabloul, parcă intrigată de ceva nedefinit din trăsăturile micuţului Charles-Henri. «Da, asta era, tresări ea. Seamănă cu sora mea Madelon!» Era Charles-Henri, aici nu mai încăpea nici o îndoială, şi totuşi avea trăsăturile lui Madelon. Numai penelul unui mare artist putea face asta. Iar mâna care ţinuse penelul acesta căzuse inertă. Moarte. Viaţă. Surpare şi veşnicie. Uitare... Înviere...

Privind tabloul acesta, Angelica avea impresia că vede, ca în jocurile unei prisme sau aşa cum umbra norilor acoperă pe rând zonele unui peisaj, faţetele când întunecoase, când strălucitoare, ale propriei ei vieţi.

Şi avea presimţirea că încă multe unghere îi rămâneau neştiute...

Florimond nu pusese nici o întrebare. Constatase prezenţa soldaţilor în parcul castelului şi a căpitanului Montadour care se purta ca un adevărat stăpân al locului, dar nu comentase în nici un fel. Timpul petrecut la iezuiţi avusese totuşi o anume influenţă asupra lui.

Din noaptea aceea, când oamenii de la Plessis îi arătaseră limpede că nu mai erau dispuşi să se lase călcaţi în picioare, căpitanul Montadour se schimbase mult. Purtarea lui era acum un amestec nelămurit de furie neputincioasă, de aroganţă nestăpânită, de orgoliu rănit şi de ameninţări ascunse. Lipsea cu zilele, pornind la vânătoare de hughenoţi, iar castelul rămânea în timpul acesta în grija unui locţiitor al său şi a unui pumn de soldaţi. Dar hughenoţii nu mai erau aceiaşi de anul trecut. Se ascundeau prin mlaştini şi prin păduri şi vai de soldatul care rămânea în urmă sau o lua razna după cine ştie ce i se năzărise. A doua zi îl găseau cu beregata retezată, aşezat ca o bârnă de-a curmezişul drumului. Drept represalii, Montadour poruncea ca primul ţăran care îi cădea sub ochi să fie spânzurat şi se mai întâmpla ca acesta să fie catolic. În urma lui se auzeau acum din toate părţile sudalme şi blesteme grele.

—

Începuse să bea mai mult decât înainte. Spaimele tulburi şi dorinţele arzătoare care îl bântuiau peste noapte se prefăceau ziua în furii dezlănţuite care aduceau adeseori a accese de nebunie. Căpitanul urca scara cu paşi nesiguri şi dădea din răsputeri cu sabia în pereţii şi în balustrada de marmură, răcnind ameninţări şi blesteme. Tablourile lungului şir de seniori du Plessis, durând din timpurile cruciadelor, erau prea sus ca să poată ajunge la ele şi priveau mândre şi dispreţuitoare la soldăţoiul ăsta pântecos, care îşi arăta vitejia în timp de pace asupra unor oameni fără apărare. Când îl vedeau că începe iar să tragă la măsea, oamenii lui aveau grijă să nu-i stea în preajmă. Devenise primejdios pentru oricine. I se năzăreau în toate părţile numai spioni de-ai blestemaţilor de eretici. Simţea ochi vrăjmaşi pândindu-l sfredelitori dindărătul uşilor şi câteodată auzea şi râsete batjocoritoare, care de-a dreptul îl scoteau din minţi, deşi era numai micul Charles-Henri care râdea de jocurile pe care i le făcea Barbe ca să-l înveselească. Atunci căpitanul izbucnea într-un potop de înjurături cumplite. Se simţea singur şi părăsit, lăsat în voia demonilor şi a vrăjitoarei ăsteia nemernice, marchiza asta înfrăţită cu dracii din iad, care cine ştie ce făcuse şi dresese de izbutise să-l solomonească în halul ăsta, făcându-l neom. Uneori, când bea chiar peste măsură, începea să plângă cu amar de durerea propriului lui destin nemilos, apoi îl apucau de-a binelea năbădăile.

— Curvă nenorocită! urla el de răsuna tot castelul şi mătura cu o mişcare scurtă şi furioasă tot ce era pe masă în faţa lui. Curvă! Căţea în călduri! Crezi că nu ştiu unde îmi umbli nopţile, ai? Că te duci în pădure la hăndrălăii tăi să te ia în proţap? Aaaah! păi soarele şi grijania şi anafura şi născătoarea cui te-a făcut, lasă, că dacă nu pun eu mâna pe tine şi vezi tu, fleoarţa dracului... Huuuuooo! Căţeaaaa! Aaaaahrrrhrrh!... parastasu'...

De obicei, când ajungea aici, căpitanul răsturna masa şi se ridica, nu fără oarecare greutate, silindu-se să ajungă la scara de marmură care ducea sus, spre apartamentele marchizei, hotărât să-i arate el, uite-aşa, cine e adevăratul stăpân la castelul du Plessis. Numai că după câteva trepte puterile nu-i mai erau

la înălţimea semeţelor intenţii, drept care ori rămânea pe scări ori venea de-a berbeleacul înapoi, liniştindu-se şi punându-se pe un sforăit răsunător ca un adevărat viteaz.

Angelica îi auzea de sus ocările şi înjurăturile dar nu punea prea mare preţ pe ele. Şi totuşi i se strecura în inimă un fir de îngrijorare. De unde ştia el de peregrinările ei nocturne prin desişurile pădurii? Nu cumva se găsise cineva care să o vadă şi să-i spună căpitanului? De multe ori discursurile lui pomeneau ceva despre o căprioară, despre nişte vrăji... Altminteri nu avea motive de îngrijorare. Ba chiar observă că de la un timp căpitanul nu mai era atât de slobod la gură cum îl ştia.

Într-o seară, când băuse zdravăn, după obiceiul lui, şi mugea ca un taur împotriva târâturii pe care avea s-o înveţe el minte, Montadour simţise pe neaşteptate o înţepătură ascuţită în părţile moi şi se întorsese ca ars, să vadă care o fi porcul şi măgarul... În faţa lui se afla un copilandru care se juca alene cu spada.

— Să înţeleg, căpitane, că termenii pe care îi folosiţi se referă la mama mea? rosti acesta şi căpitanul, desluşi, ca prin ceaţă, trăsăturile lui Florimond. Dacă e aşa, căpitane, va fi nevoie să-mi daţi satisfacţie.

Turbat de furie, Montadour trase spada şi, printre înjurături, se năpusti asupra piciului ăstuia, hotărât să-l spintece ca pe un pui de găină. Dar era prea greoi şi băuse prea mult. Nu vedea în faţa ochilor decât o claie de păr negru care sălta în toate părţile şi nu se lăsa nimerită şi despicată de spada lui. Încercă o fandare dar simţi că picioarele nu l-ar fi ajutat şi renunţă, ridicând braţul şi izbind din răsputeri. În clipa aceea simţi o durere ascuţită la subţioară şi spada îi scăpă din mână. Puiul de lup, feciorul lupoaicei, al căţelei, îl rănise!... Căpitanul scoase un urlet sălbatic, chemându-şi oamenii, care năvăliră înspăimântaţi de ce putea să-i aştepte. Când era beat, căpitanul era în stare de orice.

— Puneţi mâna pe feciorul de curvă şi faceţi-l felii! zbieră Montadour.

Dar Florimond trase un pumn în nasul primului care se repezi la el, puse piedică următorului şi se făcu nevăzut.

Aburii beției începură să se risipească și căpitanul își dădu seama că nu era deloc într-o situație de invidiat. Da, avea să-i spânzure pe toți nenorociții de la castel, cu fleoarța lor de stăpână cu tot și cu obrăznicătura aia de fiu-său, era în dreptul lui, dar deocamdată trebuia să strângă din dinți. Mare lucru nu putea face. Era izolat aici, legăturile cu trupa domnului de Gormat erau tăiate și îi venea să bage mâna în foc că scrisoarea prin care îi cerea domnului de Marillac să-i trimită urgent întăriri fusese interceptată de câinii de hughenoți. Trebuia făcut ceva, altminteri...

În zilele următoare se așteptă la acte mai îndrăznețe din partea lui Florimond, care însă nu părea a da vreo urmare incidentului. Zdrăngănea întruna spada în tovărășia diavolului ăluia bătrân de Malbrant, altă lichea pe care ar fi trebuit s-o spânzure de la bun început dacă ar fi avut puțin spirit de prevedere, și câteodată îl mai vedeai cu ei și pe aschimodia aia de popă, Lesdiguières sau cum paștele mă-sii îl mai chema și pe scârnăvia aia, pe nemâncatul ăla care lăsa scripturile și terfeloagele lui popești și latineasca lui și-învârtea spada mai ceva ca soldații lui, ai lui Montadour. Alteori îl vedeai pe scârba aia mică de Florimond pornind la vânătoare, fie singur fie cu matahala de La Violette, și se mai întorcea seara sau a doua zi pe la prânz. Nu se găsise vreun urs să se înfrupte din el, prea nu era de soi, cine știe cu ce grăjdar l-o fi plămădit cățeaua de mă-sa prin paie. Ba câteodată îl mai lua cu el și pe năpârstocul ăla schimonosit de Charles-Henri, altă arătare și ăsta, că era spălăcit de-i venea rău căpitanului când se uita la el, altă ispravă de-a mă-sii, cu alt tată, că nu mai știa nici ea cu cine îi plodise de nu semănau între ei nici de-ai dracului, nici n-ai fi zis că-s frați... Eh, nu-i nimic, urma alege, își spunea cătrănit căpitanul, gustând de pe acum cupa plină de delicii a răzbunării, lasă, vedem noi care pe care...

Angelica dădu într-o zi peste Florimond și Charles-Henri în colțul unuia din saloanele mari de jos, unde de obicei nu intra nimeni decât atunci când la Plessis era lume multă. Arătau exact ca dascălul și școlarul. Florimond desfăcea în fața mezinului câte un săculeț mic de pânză groasă și întreba sever:

— Cum se numeşte materia asta?
— Sulf, *vulgo* pucioasă.
— Bine. Şi dincoace ce e?
— Salpetru de Chile.
— Adică? Numele lui, care e?
— Ăăăă... azotat de sodiu. Sub formă de cristale.
— Foarte bine, domnule marchiz. Văd că eşti atent şi mă bucur că prinzi repede. Praful ăsta negru cum se numeşte?
— Ştiu, e mangalul pisat pe care îl cerneai tu ieri prin sita de mătase.
— Domnule! se ridică intrigată şi aspră vocea lui Florimond. Răspunsul e corect, dar şcolarul trebuie să se adreseze profesorului cu «dumneavoastră»!

Într-o noapte, o bubuitură năprasnică răsună la câţiva paşi de intrarea de onoare şi o săgeată luminiasă, care te orbea, se ridică sfârâind şi împrăştiind o jerbă de scântei, căzând în iarba de pe pajişte.
— Alarmă! răcniră soldaţii, care în ultimul timp, la ordinul căpitanului, dormeau îmbrăcaţi şi cu armele la îndemână şi săreau la cel mai mic semn, îngroziţi că puteau fi atacaţi prin surprindere de hughenoţi şi măcelăriţi.
Montadour nu era la castel şi soldaţii erau şi mai îngroziţi, neavând de la cine să primească ordine. Sergentul Lacoche, rămas mare şi tare în lipsa căpitanului, porunci să treacă fiecare la postul lui, ce-o fi o fi! Dacă erau atacaţi, aveau să-şi vândă scump pielea.
Atacatorii fură identificaţi imediat şi arestaţi. Numai că, la lumina făcliilor, sergentul Lacoche constată că lucrurile nu stăteau aşa cum se temuse el.
Unul din arestaţi era Florimond. Negru şi plin de funingine pe faţă şi pe mâini, mai ţinea încă în mână o drăcovenie cum soldaţii nu mai văzuseră şi care ar fi adus, poate, a flintă ţărănească dacă n-ar fi fost mai curând un fel de meliţă de cânepă, numai că nici meliţă de cânepă n-avea cum să fie, fiindcă avea nişte cârlige cum nici naiba nu mai văzuse iar meliţa nu are roţi dinţate ca năzdrăvănia asta... Cât despre celălalt

atacator, acesta nu era altul decât micul Charles-Henri, în cămăşuţă de noapte, care bătea mereu din palme, fericit că maşinăria ticluită de *dascălul* lui mersese de minune.

Toată lumea începu să râdă şi cei mai tare râdeau soldaţii, încântaţi că toată spaima le fusese degeaba.

Angelica râdea şi ea ca toată lumea şi dintr-o dată îşi dădu seama, surprinsă, că nu mai râsese de foarte mult timp... era un râs care îi uşura inima dar parcă îi aducea şi lacrimi în ochi.

— Ah, împieliţaţii, mormăia Barbe, făcând ca totdeauna pe nemulţumita, că numai la prostii le şade mintea, de nu mai poate avea omul o clipă de linişte din pricina lor...

La castel nu se mai simţea atmosfera aceea apăsătoare. Angelica îşi spunea că poate liturghiile abatelui des Lesdiguièeres nu fusesera în van.

A doua zi un şoim începu să dea roată donjonului şi Florimond se năpusti în bucătărie, înhăţă mănuşa de zale a lui La Violette şi un copan de găină dintr-un morman de hartane care îşi aşteptau rândul să ajungă în oală şi se repezi în goană pe scări până sus, plin de nădejde, urmat de abatele des Lesdiguières, care era intrigat de graba asta dar rămânea tăcut, temându-se să nu atragă atenţia cuiva care să raporteze căpitanului. Abia se putea ţine de Florimond, care zbura pe scări în sus, fierbând de nerăbdare. Mai încercase La Violette să-l împrietenească cu şoimul şi de fiecare dată experienţa dăduse greş. Poate acum...

Dar în lipsa lui La Violette şoimul şovăi puţin, neîncrezător, mai făcu două sau trei ocoale, din ce în ce mai scurte, apoi catadicsi în sfârşit să se lase pe mănuşa cunoscută, ademenit de bună seamă şi de bucăţica gustoasă cu care îl îmbia de zor Florimond. Acesta îi desfăcu uşurel punguţa legată de unul din picioarele mesagerului şi îl lăsă să-şi vadă de ospăţul lui.

Florimond şi abatele coborâră scara şi se duseră cu mesajul la Angelica. Când înţelese despre ce e vorba, aceasta se făcu roşie ca focul, dar se stăpâni, desfăcând peticul de hârtie şi recunoscând scrisul mare şi lăbărţat al ducelui... care o chema să se întâlnească la noapte la Piatra Zânelor...

Ei nu, că asta era chiar culmea! Auzi obrăznicie! Chiar la Piatra Zânelor...

Şi Angelica strânse din dinţi, furioasă. Cu cât dispreţ o privea bădăranul acela din moment ce îndrăznea să o cheme să se întâlnească exact în locul unde o jignise amarnic, ca un rândaş de la grajduri! La Piatra Zânelor! O chema la ordin, scurt şi cuprinzător, ca pe orice nespălat de sergent. *Îi poruncea!* Ei, marchizei du Plessis-Bellière îi poruncea sa fie la Piatra Zânelor... Chiar o credea servitoarea lui? Da? Nu-i nimic, are să-l înveţe minte, să nu se mai poarte aşa cu o doamnă. N-are să se ducă. Nu putea nici măcar să se gândească la aşa ceva... singură cu el în pădure, în întuneric... tulburată de mirosul lui pătrunzător, răscolită de dorinţe... Dacă ducele avea s-o atingă din nou, ea ce trebuia să facă? Încerca să-şi alunge din minte imaginile de data trecută, umbra uriaşă a ducelui aplecată spre ea şi scuturând-o ca pe un fulg... Era cu neputinţă, amintirea asta prea o tulbura!

Apoi, printr-o stranie asociaţie de idei, îşi aduse aminte că venise toamna şi ea nu făcuse actul de supunere către rege. De bună seamă că de la Versailles fuseseră trimişi oameni care s-o aresteze, numai că era greu de ajuns până aici, prin acest Poitou unde nici un drum nu mai era sigur, unde răsculaţii forfoteau în toate părţile. Ar fi fost nevoie de o armată întreagă ca să poată răzbate. Aici, la Plessis, era linişte, dar la o fugă de cal mai încolo oamenii erau stâlciţi în bătăi, căpiţele le erau aprinse, femeile târâte de păr prin praful drumului ca pe vremea năvălirilor barbare... «La liturghie, câini eretici ce sunteţi!» Şi ţăranii, înnebuniţi de chinuri, în loc să meargă la liturghie, luau calea codrului şi săreau în beregata oricui, ca fiarele turbate...

Se simţea privită de Florimond şi de abatele des Lesdiguières şi asta o făcea să se simtă şi mai stânjenită. Oriunde s-ar fi dus şi orice ar fi spus, parcă ar fi urmărit-o neîncetat privirile lor candide şi întrebătoare. Regele ştiuse ce face trimiţându-i-l pe Florimond. Îşi aducea aminte de cuvintele moaşei: «Copiii... dacă n-ar fi aşa drăgălaşi... Şi dacă-i iubeşti cât poţi, tot te încurcă. Dacă nu-i iubeşti, ajungi să-ţi blestemi zilele...» În simplitatea gândirii ei, femeia aceea rostise lucruri

care puteau cuprinde şi un dram de adevăr. Copiii o făceau să se simtă slabă şi mai ales vulnerabilă...

Era vulnerabilitatea unei inimi care avusese de îndurat prea multe lovituri şi care acum şovăia. Îşi spunea adeseori că ardoarea ei de odinioară fusese stinsă în valurile Mediteranei. Avea momente când se considera călită de încercările prin care trecuse, dar până la urmă înțelegea că gândurile care o bântuiau se dovedeau mai puternice decât tăria căpătată atunci. Puteri cărora nu li se putea împotrivi o târau cu de-a sila. Tot ce i se întâmpla, tot ce vedea, tot ce atingea, toate îi dădeau o stare de rău care o exaspera. Nu se putea opune, nu putea să lupte. Auzea în umezeala serilor de toamnă cornul trist al lui Isaac de Rambourg, cântând lung şi tânguitor, ca o chemare... o chemare? O chemare spre ce? Nu-şi putea da seama. Se înțeleseseră în privința unor semnale pe care baronul de Rambourg să le transmită prin cântarea lui, lucru obişnuit care nu părea nimănui suspect. O anumită succesiune a notelor îi făcea cunoscut că se întâmpla ceva important dar abia dacă îşi dădea seama de asta. Sunetul cornului o umplea de tristețe şi de o tânjeală nesfârşită, cu chemări tulburi spre ceva nedefinit dar cu atât mai puternic şi mai strivitor.

Uşa se deschise cu violență, gata să se desfacă în bucăți, şi în salon năvăli La Violette, gâfâind, lac de transpirație. Angelica dădu să-l repeadă, dar nu avu timp.

— Doamnă, răcni valetul, trebuie să veniți acuşica! Nici nu ştiți ce nenorocire se petrece cu femeile din Gâtine, ştiți, satul acela de hughenoți! E prăpădul de pe lume, doamnă!...

— Stai, să înțeleg şi eu, îl întrerupse poruncitoare Angelica. Satul ăsta, Gâtine, a fost ars şi femeile au fost alungate din porunca guvernatorului... cu ordinele acelea nemaipomenite, să nu îndrăznească nimeni să le dea adăpost sau măcar o bardacă cu apă...

— Da, doamnă, şi sărmanele femei s-au dus la conacul domnului de Rambourg şi el, săracul, le-a primit, n-avea ce face altceva, că era păcat de Dumnezeu...

— Zi o dată, deşteptule, nu mă mai fierbe atâta! Ce s-a întâmplat cu ele?

— Păi... s-a întâmplat, doamnă, că borţosul nostru de Montadour, dar-ar toţi dracii-n burdihanul ăla al lui, te pomeneşti că o fi şi aflat de ele şi din clipă în clipă poa' să pice acolo, cu nenorociţii lui de dragoni! Şi bietul domn de Rambourg şi-a pierdut capul de tot, zice că acuma chiar că nu mai ştie ce să facă, săracul, şi vrea să se sfătuiască cu dumneavoastră. Cică dacă dă Montadour peste femeile alea la conacul lui, îl spânzură şi pe el la un loc cu ele, şi cu toată familia... O târlă întreagă de copii, dumneavoastră nu vă gândiţi? Că doar nu-i de colea!

Peste câteva minute Angelica ieşea valvârtej din subterană şi începea să alerge cât o ţineau puterile prin pădure, spre castelul bietului baron de Rambourg, *conacul*, cum numise La Violette dărăpănătura aceea care cândva fusese o reşedinţă seniorială plină de măreţie.

Femeile din Gâtine abia sosiseră la castel şi se aşezaseră pe jos prin buruienile înalte din curte, la piciorul donjonului. Erau sleite de puteri. Îşi ţineau pe lângă ele copiii slăbănogi şi toţi înfulecau cu lăcomie codrii de pâine pe care doamna de Rambourg poruncise slugilor să le aducă degrabă. Altceva nu avea să le ofere decât pâine goală, dar femeile şi copiii din Gâtine nu mai văzuseră de zile întregi ceva de mâncare şi asta li se părea acum un adevărat ospăţ.

Toţi aveau priviri deznădăjduite şi hainele de pe ei, rupte şi zdrenţuite, erau pline de praf. Femeile îi povesteau baroanei ce chinuri înduraseră în zilele astea, drumul anevoios prin pădure sau prin coclauri greu de străbătut, răutatea catolicilor de prin satele pe unde trecuseră, preoţii care stârneau oamenii să aplice cu stricteţe porunca guvernatorului. Nici măcar o coajă de pâine... apă beau din gârle sau de prin mlaştini, de fântânile de prin sate nu aveau voie să se atingă. Le spurcau! Se hrăniseră cu rădăcini smulse din pământ cu mâinile goale sau, noaptea, câte unele ajunse în culmea deznădejdii îndrăzneau să intre în câte o tarla şi să dezgroape pentru copiii lor lihniţi de foame câteva gulii sau doi-trei napi. Ar fi fost fericite să dea peste vreun suflet milos care să le îngăduie să se adăpostească la un loc cu câinii: vara mai fusese cum mai fusese, dar toamna era rece şi umedă şi peste noapte dârdâiau de frig. Tot timpul soldaţii

erau pe urmele lor şi din timp în timp, când se opreau să se odihnească, se trezeau în ropot de copite şi asupra lor se abătea o ploaie de bice. «La liturghie, vrăjitoare nemernice! La liturghie cu voi şi cu puii ăştia de căţele! Lăsaţi-l pe diavolul la care vă închinaţi şi întoarceţi-vă la Dumnezeu!»

Într-o vreme reuşiseră să pătrundă în marginile ţinutului, unde ducele de La Morinière stăpânea drumurile şi soldaţii nu prea se încumetau să se avânte. Acolo nefericiţii pribegi se putuseră odihni pe la fermele coreligionarilor lor, dar aceştia erau şi ei ruinaţi de expediţiile de până atunci ale dragonilor şi abia dacă aveau cu ce-şi duce zilele. O luaseră spre valea râului Vendeea, unde auziseră că ar fi mai bine, dar abia ieşiseră din mlaştini şi dăduseră peste dragonii roşii ai lui Montadour, care se arătaseră de o mie de ori mai câinoşi decât ai guvernatorului. Cineva le îndrumase pe nefericitele femei spre castelul baronului de Rambourg, care fără îndoială că nu avea să le alunge dacă îi băteau în poartă. Cu ultimele puteri izbutiseră să se strecoare până aici, înainte de a prinde de veste soldaţii lui Montadour şi să le ucidă, cu copii cu tot.

Odraslele stăpânului locului, unele încă mici, cu lumânărele sub nas, priveau cu ochi uimiţi spectacolul acesta cum nu mai văzuseră. Printre ei Angelica văzu... Doamne, nu se putea, începea să vadă aiurea! Şi totuşi... Lângă unul din băieţii baronului, Nathanaël parcă îl chema, stătea Florimond în carne şi oase! Ce Dumnezeu căuta el aici, la Rambourg, când din clipă în clipă...

— Florimond! ţipă ea scoasă din fire. Ce-i cu tine aici? De ce te bagi tu în lucrurile astea care nu te privesc?

Băiatul zâmbi calm şi rămase tăcut. Din vremea când era la colegiu se învăţase să nu răspundă nimic când era luat la rost. Pe unii asta îi scotea din sărite şi contribuise la numele rău pe care şi-l câştigase printre părinţii iezuiţi.

Între timp baroana de Rambourg, cu mişcări greoaie, ca una care peste puţin timp avea să dăruiască soţului ei un nou moştenitor, împărţea femeilor şi copiilor azime fierbinţi, atunci luate de pe plită. Pâinea, câtă fusese la cămară, se isprăvise şi timp pentru plămădit alta nu mai era, aşa că baroana poruncise

slujnicelor de la bucătărie să frământe la iuţeală nişte azime. Ieşiseră negre şi urâte, dar nimeni nu se gândea să facă nazuri. Una din fiicele mai mari ale baroanei mergea în urma ei, purtând coşul mare de nuiele.

— Ce credeţi că e de făcut, doamnă? se văicări baroana spre Angelica. Vedeţi şi dumneavoastră că nu avem unde primi toată lumea asta... şi mai ales nu avem cu ce o hrăni.

Baronul de Rambourg sosi şi el, cu eternul lui corn de vânătoare pe umăr.

— Dar nici să le dăm pe poartă afară nu se poate, zise el cu vocea lui blajină dintotdeauna, dar cu o hotărâre la care nu s-ar fi aşteptat nimeni din partea lui. Sunt suflete de oameni, femei şi copii fără apărare. Să zicem că ar lua-o spre Secondigny, ocolind pădurea, acolo ar fi oarecum în siguranţă, dar n-ar apuca să ajungă până acolo, Montadour ar da peste ei şi chiar că ar fi prăpăd.

— Nu, zise Angelica după o clipă de gândire. Spre Secondigny nu, n-are nici un rost. Mai curând aş zice s-o ia prin mlaştini, spre moara de la Ablettes, pe acolo Montadour n-are curaj să se avânte. Oamenii din Ablettes au toţi bărci şi cei mai mulţi sunt protestanţi, au să le treacă dincolo, pe domeniile domnului d'Aubigné, unde au să fie la adăpost. Până la La Rochelle nu mai e mult, două sau trei leghe, şi numai pe drumuri umblate. Dacă ajung acolo, la La Rochelle, sunt în siguranţă.

— Da, doamnă, zise trist baronul, dar cum ajung ele, cu copii cu tot, până la Ablettes, prin mlaştini? E primejdios. Doar ştim câte se întâmplă...

— Nu. O pot lua de-a dreptul prin pădure, e un loc unde se face o potecă prin mlaştini, e sigură. În două-trei ore au ajuns la moară.

— Aşa o fi, dacă ziceţi dumneavoastră, oftă baronul, numai că eu acum aud de poteca asta şi sunt sigur că nici ele n-o ştiu. Aţi uitat să spuneţi şi cine are să le slujească drept călăuză, adăugă el cu o undă de ironie în glas.

Angelica privi spre femeile slabe, cu feţe ofilite, care se odihneau pe iarbă şi spre copiii scheletici, cu ochii duşi în fundul

capului de nemâncare.

— Cine are să le slujească drept călăuză? întrebă ea întorcându-se spre baron. Eu!

La capătul pădurii picioarele începură să se înfunde într-un fel de muşchi moale, mai moale decât s-ar fi cuvenit. Începea mlaştina, înşelătoarea mlaştină care aducea a câmpie şi unde mulţi îşi sfârşiseră zilele, încrezându-se în iarba ei care îi înghiţise. Dacă ştiau pe unde s-o ia, fugarii ajungeau repede la Ablettes. Angelica alesese dintre argaţii de la Plessis trei zdrahoni cât toate zilele, care să tragă la vâsle, dar aceştia, ca unii ce erau din partea locului, se arătaseră sceptici.

— Doamnă, nici nu ştiţi dumneavoastră ce om al dracului e morarul de acolo, de la Ablettes. Întâi şi întâi că dacă vrea cineva să treacă trebuie să plătească bani grei pentru chiria bărcii, că e un calic ce nu s-a mai pomenit, pentru doi firfirici ar fi în stare să omoare şi pe tac-su şi pe mă-sa... şi pe urmă, dacă aude că e vorba de protestanţi, chiar că iese una mare. Să nu-i vadă în ochi! Şi dacă se mai nimereşte şi...

— Vedem noi, îi întrerupse Angelica.

— Ehei, nu prea e de văzut cu ghiujul ăla afurisit. Ţine luntrile ferecate cu lanţuri cu lacăte şi mare minune să nu fie la mijloc şi niscaiva farmece, lumea aşa vorbeşte. Mulţi oameni ocolesc locurile astea dacă au drum pe aici, numai să nu treacă pe lângă moara lui. Şi unde mai pui că e şi ăl mai mare bătăuş, se dă la om mai abitir ca un câine turbat, cum deschizi gura să-i zici ceva, a şi pus mâna pe cuţit şi-ţi sare în beregată!

— Oameni buni, aşa o fi dar n-avem de ales. Nu e timp de ocolişuri. De morar mă ocup eu.

Porniră înşiruiţi unul după altul, cu Angelica în frunte. Fiecare se silea să calce cât mai strâns pe urmele celui din faţa lui, altminteri era primejdie să pună piciorul unde nu trebuie şi să se pomenească înghiţit de mlaştina înşelătoare. Angelica le spusese argaţilor să ia câteva felinare oarbe şi când se întunecă se văzu că se gândise bine. Ea însăşi şovăia uneori, orientându-se după câte un tufiş care abia se zărea în întuneric şi o putea înşela. Din loc în loc câte un pâlc de copaci îi arăta

că nu greşise drumul. Partea proastă era că în curând se pomeniră cuprinşi de o ceaţă groasă, s-o tai cu cuţitul, care abia lăsa să se mai vadă la câţiva paşi. Broaştele orăcăiau de zor, parcă deranjate de lumea asta care altă treabă n-avea decât să vină aici, în împărăţia lor, şi să le tulbure treburile. Se lăsa frigul şi Angelica se gândea la copiii slăbănogi, aşteptându-se ca din clipă în clipă să înceapă vreunul să plângă şi să le dea semnalul şi la ceilalţi, dar nu se întâmplă aşa ceva. Apoi îşi dădu seama că viaţa de animale hăituite, pe care o duceau de luni de zile, îi învăţase să tacă şi să se facă una cu pământul, ca să nu fie prinşi.

În sfârşit, ajunseră. În întuneric se desluşea silueta posomorâtă a morii, care parcă stătea atârnată de roata uriaşă dintr-o latură. Opritorile iazului fuseseră astupate şi roata rămăsese într-o imobilitate ciudată, de parcă ar fi fost vrăjită.

— Rămâneţi aici, zise autoritară Angelica, întorcându-se spre fugarii care se înghesuiau zgribuliţi de frig unii în alţii. Stingeţi felinarele şi să nu scoateţi o vorbă.

Câţiva copii începuseră să tuşească şi toţi erau speriaţi de moarte, în decorul acesta ca de basm cu vrăjitoare rele. Nu le plăcea prin părţile astea de lume.

Angelica stinse şi ea felinarul şi o luă pe bâjbâite spre moară. Aici ceaţa era şi mai deasă şi abia reuşi să găsească puntea de peste iaz, pe care o trecu ţinându-se de balustrada de lemn lucrat grosolan. Apoi, pipăind cu mâna, dădu de zidul zgrunţuros, îmbrăcat în volbură căţărătoare.

Uşa era deschisă. Înăuntru, la lumina unui sfeşnic, morarul număra nişte monede. Era un bărbat cu fruntea îngustă, care abia se mai vedea de sub părul lung şi des care îi venea până la sprâncene şi îi dădea un aer de om încăpăţânat şi mărginit. Purta veşminte cenuşii, după obiceiul morarilor, şi o tichie de stofă groasă, tivită cu blană de castor, dată pe ceafă. În picioare avea ciorapi roşii de lână groasă, lungi până sub genunchi, şi pantofi de piele lucraţi grosolan dar trainici, lucru fără moarte, piele groasă, cusătură zdravănă, catarame solide de oţel. Totul în înfăţişarea lui arăta pe omul înstărit şi sigur de el. Oamenii din partea locului erau toţi de părere că morarul de la Ablettes era

om bogat, zgârcit şi din cale-afară de hain la suflet şi Angelica simţi că-i vine să zâmbească amintindu-şi cuvintele unuia din argaţi: «Păi morarul ăsta e ciufut rău, doamnă, nu te poţi înţelege cu el, nici nu ştiţi ce om al dracului... se bate cu cinci-şase inşi o dată şi zob îi face, cât ar fi ei de tari... şi e un calic ce nu s-a mai pomenit pe faţa pământului, pentru doi firfirici ar fi în stare să omoare şi pe tat-su şi pe mă-sa...»

Pătrunse cu paşi neauziţi în interiorul încăperii şi aruncă o privire în jur. Toate erau neschimbate şi o amintire de demult o făcu să surâdă.

— Bună seara, Valentin, zise ea. Eu sunt.

12

Bărcile înaintau anevoie prin întuneric, pe firul îngust de apă, pândite în fiecare clipă de primejdia de a se împotmoli. Luminile galbene şi chioare ale felinarelor învelite în cârpe nu reuşeau să desluşească prea bine nici la doi paşi în faţa bărcii şi nădejdea la era tuturor la Valentin, aflat în prima barcă. El cunoştea cu ochii închişi locurile şi nu era nici o primejdie ca barca lui să dea în mâlul de la malul firului de apă. Din când în când se întorcea şi rostea cu voce scăzută câteva cuvinte pentru cei din urmă. Aici trebuia cârmit puţin la stânga. Dincoace trebuia ţinut drept cu mare grijă, să nu dea în nişte rădăcini ascunse sub apă, care abia dacă se văd ziua. Acum vin nişte plauri, ăştia se cer ocoliţi prin dreapta, sunt cei mai păcătoşi...

Femeilor nu le mai era frică. Îşi strângeau pe lângă ele copiii pe jumătate adormiţi şi mulţumeau Atotputernicului că avusese grijă de ei. Erau pe mâna unei călăuze care uite că aici, în locurile astea primejdioase, era ca la el acasă şi unde mai pui că era vorba de un om vestit de rău, numai că faţă de ei, pribegii hughenoţi, omul acesta arătase dintr-o dată o bunătate la care nu s-ar fi aşteptat, Dumnezeu să-i dea sănătate şi lui şi doamnei ăsteia care venise cu ei! Că dacă nu era ea să-l dea pe brazdă, vai de capul lor ce-ar fi păţit, chiar că mlaştina le-ar fi ştiut de nume la toţi!

Şi fugarii simţeau pogorându-li-se în suflete o pace de care de mult timp nu mai avuseseră parte. Era pacea celor aflaţi în mlaştini, adică într-un loc unde nimeni nu le mai poate face nimic. Oare nu tocmai de aici, din inima mlaştinilor din Poitou, scrisese Henric al IV-lea uneia din doamnele de la curte, faţă de care nutrea o gingaşă slăbiciune, că locurile acestea îi dau pacea sufletească şi siguranţa biruinţei în război? Şi marele rege avusese dreptate. Ce duşman s-ar fi putut ţine după el până aici, să-l distrugă? Dar după ei, nefericiţii care nu aveau altă vină decât că nu recunoşteau puterea preoţilor catolici şi îşi cântau psalmii în loc să asculte liturghia, după ei cine s-ar fi putut ţine prin smârcurile astea unde şi morarul Valentin umbla cu ochii în patru? De bună seamă că Montadour ar fi poruncit cu cea mai mare plăcere soldaţilor lui să se ia după ei şi să-i aducă legaţi, ca să-i spânzure pe toţi, numai că degeaba le-ar fi fost strădania. Ar fi găsit ei, dragonii, nişte luntre din acelea cu fundul drept, singurele care puteau răzbate pe aici, le-ar fi luat cu de-a sila de la ţărani dar s-ar fi rătăcit. Ar fi tras în zadar la vâsle până s-ar fi spetit, printre plaurii înşelători, ţinând câte un fir de apă care până la urmă s-ar fi subţiat din ce în ce, risipindu-se în mocirlă, şi i-ar fi silit să o ia îndărăt, numai că nici calea întoarsă n-ar fi nimerit-o... Până la urmă s-ar fi putut considerat norocoşi să se întoarcă la stăpânul lor cu buzele umflate, plin de noroi din cap până în picioare, frânţi de oboseală şi cu cizmele scrombăite, numai bune de aruncat. Şi asta numai dacă aveau noroc, fiindcă s-ar fi putut să fie nevoiţi să aştepte iarna şi îngheţul ca să poată ieşi din smârcuri, şi cu ce s-ar fi hrănit până la iarnă numai Dumnezeu ştie... cam la fel ar fi păţit cum păţiseră şi ei, protestanţii, alungaţi din satele lor şi siliţi să mănânce rădăcini şi să bea apa puturoasă de prin mlaştini... Atâtea şi atâtea hoituri de oameni, şi buni şi răi, mai ales răi, putrezeau prin locurile astea, că n-ar fi fost mare lucru câţiva în plus. Mlaştina i-ar fi înghiţit pe soldaţii lui Montadour fără să se teamă nici de uniformele şi de fireturile lor sclipitoare şi nici de armele lor.

Când se auzise strigat, jupân Valentin, morarul, sărise ca ars, dar dând cu ochii de Angelica se potolise. Nu părea chiar

aşa surprins s-o vadă şi o privea cu ochi cercetători, iar ea, la rândul ei, examina figura aceea care păstra trăsăturile greoaie ale băietanului de odinioară, încăpăţânat şi tăcut, care o plimba cândva cu barca pe mica domnişoară de Sancé prin împărăţia mlaştinilor pe care puţini oameni din partea locului le cunoşteau ca el. Valentin, care nutrea faţă de ea un devotament orb şi se răzvrătea numai când Angelica tresărea la auzul fluierului lui Nicolas, micul cioban care o striga din răsputeri: «Angelica! Angelica, unde eşti? Angelicaaaa!» Numai atunci, când o vedea gata să alerge la chemările lui Nicolas, se împotrivea Valentin dorinţei ei. «Ia mai dă-l în mă-sa şi p-ăsta! Las' că mai bine e în luntre la mine decât la oile lui...» Şi Angelica pufnea în râs: chiar că era bine în luntre, încrezându-se în braţele puternice ca de bărbat ale lui Valentin, care manevrau cu îndemânare lopeţile sau prăjina, ducând-o fără şovăială prin stufărişurile pe care aşa a învăţat ea să le cunoască. Şi până la urmă strigătele lui Nicolas se stingeau, depărtându-se. Valentin îi culegea câte o ramură de angelică şi ea îi sugea sevele şi o mirosea cu nesaţ. Apoi o lua şi el şi o adulmeca, parcă urmând un ritual. «Asta ca să te păstrez în sufletul meu», spunea el, erau nişte cuvinte ciudate pe care nu le înţelegea şi poate nu le înţelegea nici acum, când îşi aducea aminte de ele.

Nu era vorbăreţ ca Nicolas şi nici slăbănog ca el. Era bine hrănit şi purta haine lucrate grosolan din stofă ţărănească şi încălţări tot din topor dar zdravene şi ele. Era mai mereu posac şi nu se înţelegea cu băieţii de seama lui. Mai cu seamă pe hughenoţi nu putea să-i vadă în ochi. O lua câteodată pe Angelica cu el şi pândeau la răspântie, când ieşeau puii ăştia de păgâni de la şcoala lor de eretici şi îi lua la pietre, arătându-se fericit când vreunul, lovit rău, se înfuria peste măsură şi pornea să drăcuie sau să înjure. Uneori Angelica era încântată de izbânda asta, dar păstra în adâncul sufletului sentimentul că asta era ceva rău. Copiii aceia nu-i făcuseră nimic lui Valentin şi nici ei. Îşi amintea acum întâmplările astea şi imaginile din timpul copilăriei se amestecau cu întunericul ceţos din faţa ei şi cu clipocitul blând al apei sub fundul plat al luntrei.

Lui Valentin hughenoţii îi erau dragi şi acum ca sarea în ochi şi oricât l-ar fi rugat Angelica tot nu s-ar fi lăsat convins. Dar până la urmă sclipirea scuzilor de aur îl biruise. La urma urmei, îşi spunea el, ea plăteşte, ea comandă. Luase cheile lacătelor de la bărci şi iată acum ceata protestanţilor hăituiţi în drum spre limanul salvator, rugându-se lui Dumnezeu pentru omul acesta atât de milostiv şi de bun la suflet care nu-i lăsase să piară.

Mai mult ghiciră, după curenţii de aer ceva mai proaspăt, că firul de apă se făcuse mai larg. O rază de lună îşi făcu pentru o clipă loc printre norii groşi şi văzură că într-adevăr ieşiseră la loc deschis.

Barca din fruntea şirului, a morarului Valentin, dădu de pământ ferm. Se aflau pe pământurile seniorilor d'Aubigné, la doi paşi de castelul a cărui siluetă se ghicea în lumina palidă a lunii. Castelul fusese înălţat pe una din nenumăratele insule presărate în mlaştinile acestea ce nu erau decât rămăşiţe ale unui golf ce se întindea odinioară până aici. Era zidit din piatră albă, conceput de un arhitect din timpurile Renaşterii, după gusturile unui senior rafinat, care voise să vadă cum s-ar oglindi zidurile albe în luciul apelor. Şi care voise, fără îndoială, ca drumul până la reşedinţa lui să fie cât mai anevoios şi mai uşor de apărat. Un senior care parcă ştiuse că vor veni timpuri când urmaşii lui vor avea nevoie de ocrotirea acestui ţinut care nu se lasă supus de veniţii din toată lumea.

Lătratul întărâtat al câinilor însufleţi dintr-o dată silueta întunecoasă a castelului şi fugarii pătrunseră în curtea din faţă.

Mai mulţi oameni ieşiră să-i întâmpine şi îşi făcu apariţia şi domnişoara de Coesmes, verişoara bătrânului marchiz, cu un felinar cu care lumină chipurile nou veniţilor, cercetându-le cu luare aminte. Angelica îi spuse pe scurt despre ce era vorba. Mai toate femeile acestea erau văduve, bărbaţii lor fuseseră spânzuraţi de dragonii căpitanului Montadour, aveau cu ele copii aflaţi într-un hal fără hal din cauza foamei, a frigului şi a lipsurilor de tot felul pe care le îndurau de atâta vreme, hăituiţi mai rău ca animalele sălbatice. Ea îi ajutase să ajungă până

aici, de unde spera să le fie uşor să ajungă la La Rochelle, unde aveau să fie, în sfârşit, în siguranţă.

Domnişoara de Coesmes asculta dar pe chipul ei se citea neîncrederea. Nu găsea deloc potrivit ca o catolică, aşa cum era marchiza du Plessis, să se amestece în treburile protestanţilor. Mai ales una ale cărei isprăvi la curte erau cunoscute de toată lumea din ţinut. Dar nu avea de ales şi nici nu vedea vreun motiv limpede să pună la îndoială buna credinţă a marchizei, despre care ştia din auzite că nu se arătase ostilă noii religii şi chiar îi ajutase, în destule rânduri, pe cei prigoniţi. Porunci aşadar slugilor să le ducă în bucătărie, la căldură, pe femeile pribege cu copiii lor şi să le dea să mănânce, apoi privi lung şi cercetător la Angelica, examinând cu un ochi nu lipsit de o dezaprobare rău ascunsă fusta de stofă groasă, ţărănească, şi mantia la fel de grosolană pe care o luase pe deasupra, s-o apere de frig. Dar lucrul care o intriga cel mai tare pe domnişoara asta bătrână erau încălţările marchizei, nişte pantofi butucănoşi, cu talpă groasă, din piele tăbăcită grosolan dar foarte rezistentă, cum purtau târgoveţele şi ţărăncile cu dare de mână. Mai ales pantofii aceştia, care mai erau şi plini de noroi, îi păreau domnişoarei de Coesmes foarte în neregulă, dar, ca între persoane cu bună creştere, se silea să nu arate. E drept că marchiza venise prin mlaştini, dar orişicât, o doamnă din cea mai aleasă nobilime, într-o asemenea ţinută, ca o femeie de rând... în sfârşit, nu era treaba ei, dar parcă s-ar fi lipsit bucuroasă de asemenea oaspeţi.

— Doamnă marchiză, zise ea cu buzele cam strânse şi cu un aer de martir resemnat, ducele de La Morinière e aici. Doriţi să-l vedeţi?

Luată pe nepregătite, Angelica se zăpăci. Simţi cum roşeşte şi se temu că vocea are s-o trădeze, dar reuşi să se stăpânească şi spuse liniştită că nu voia să-l deranjeze pe duce.

— A sosit la noi plin de sânge, şopti domnişoara de Coesmes, pe care întâmplările acestea fierbinţi nu puteau să n-o însufleţească. O încăierare cu soldaţii nemernicului aceluia de Montadour. N-a avut cum să-i evite şi... a trebuit să se refugieze în mlaştină. Fratele lui, Hugues, din cât am reuşit să

înţeleg, a luat-o spre Pouzauges. Ducele chiar a spus că avea întâlnire cu dumneavoastră în seara asta şi că regretă că n-are să se poată ţine de cuvânt, din cauza situaţiei neprevăzute.

— Dacă e rănit... zise Angelica şovăitoare.

— Lăsaţi-mă pe mine să-l previn că sunteţi aici.

Ajunseseră în holul de onoare şi domnişoara de Coesmes o luă cu paşi înceţi pe scări în sus, lăsând-o pe Angelica să aştepte. Aici, înăuntru, nu era frig şi totuşi musafira se simţea cuprinsă de un frison ciudat, iar când pe dalele de sus se auzi pasul greu al patriarhului, se încordă toată şi aruncă spre scară o privire aspră.

Ducele coborî ultimele trepte şi veni spre ea. Angelica îl privi şi avu o tresărire: fruntea îi era brăzdată de o tăietură adâncă. Nu mai sângera dar nici vorbă să fi apucat să se cicatrizeze. Şi cu atât mai puţin era de natură să îmblânzească în vreun fel trăsăturile chipului lui aspru. Ducele îi părea marchizei mai înalt, mai greoi şi mai întunecat ca oricând.

— Omagiile mele, doamnă, zise el.

Şi îi întinse mâna.

— Rămânem mai departe aliaţi, doamnă?

Angelica nu mai putu suporta privirea scânteietoare a ochilor lui şi întoarse capul. Făcu un gest ca şi cum ar fi vrut să se îndrepte spre uşa întredeschisă a oficiului, prin care răzbăteau flăcările focului şi se auzeau vocile liniştite ale femeilor care veniseră cu ea.

— După cum vedeţi, făcu ea spre La Morinière, arătându-i din ochi tabloul acesta.

N-ar fi putut crede vreodată că ultima lor întrevedere, cea de la Piatra Zânelor, o marcase atât de puternic şi o paraliza, umplând-o de o tulburare pe care nu şi-o putea stăpâni. Fără îndoială că se afla sub influenţa acestei personalităţi atât de puternice, pe care mulţi o considerau copleşitoare, deşi recunoşteau că era cât se poate de dezagreabilă şi greu de suportat. Fraţii lui, soţia lui, cât trăise, cumnatele, nepoţii, ca să nu mai vorbim de fiicele lui şi de soldaţii pe care îi comanda, toţi îl ascultau fără crâcnire şi nici nu le trecuse vreodată prin minte că ar putea face altfel decât cum poruncea el. Nu avea

decât să-şi facă apariţia pentru ca toţi să i se subordoneze din instinct. «Omul acesta era foarte aproape de Dumnezeu şi avea cu toate acestea ceva diabolic», avea să scrie în memoriile lui un curtean despre acest puternic senior protestant care la vremea lui se ridicase, pentru scurt timp dar cu colţi de tigru, împotriva regelui Ludovic al XIV-lea.

Dar ducele nu părea să aibă de gând să-i ceară marchizei du Plessis-Bellière scuze pentru purtarea lui. Şi pare-se că judeca într-un chip cu totul aparte, după reguli şi principii care marchizei îi erau şi îi fuseseră întotdeauna necunoscute. Cel ofensat era el, ca unul ce fusese adânc rănit în orgoliul lui nemăsurat: de ce nu dăduse femeia asta nici o urmare celor două chemări ale lui? Avea, aşadar, tot dreptul să nu-şi ceară nici un fel de scuze, ci dimpotrivă, să...

— Pouzauges, Bressuire, zise el în sfârşit. Am devenit stăpâni acolo. Am pus mâna pe armele garnizoanei şi am înarmat cu ele cetele de oameni refugiaţi în păduri şi pe câmpuri. Trupele pe care domnul de Marillac le lăsase în nord s-au retras mai spre răsărit şi imediat am ocupat poziţiile părăsite de ei în Gâtine. Trupele domnului de Gormat şi ale domnului de Montadour sunt izolate, nu mai au cum primi întăriri şi ei ştiu asta foarte bine.

Angelica îl privea fix.

— Adevărat? Nu ştiam.

— Cum să ştiţi? Aţi dispărut şi n-aţi mai dat nici un semn de viaţă.

— Atunci... zise ea cu voce scăzută, ca pentru ea însăşi, atunci regele... regele are să-şi dea seama că nu am cum ajunge la Versailles.

— În câteva zile, doamnă, oamenii mei au să iasă din mlaştini şi Montadour va trebui să-şi ia tălpăşiţa, zise ducele cu o voce parcă mai puţin răstită decât de obicei.

Angelica reuşi să-l privească drept în ochi.

— Primiţi mulţumirile mele, domnule duce.

— Şi... şi iertarea?

Probabil că fusese nevoit să facă o sforţare supraomenească, fiindcă fruntea i se umflă şi marginile rănii începură să-i sângereze uşor.

— Nu ştiu, răspunse cu o voce surdă Angelica întorcând privirile în altă parte.

Se îndreptă spre ieşire şi ducele o urmă, ca un om de lume care conduce o doamnă la plecare. Afară, coborî scările o dată cu ea şi, când o văzu îndreptându-se spre aleea care ducea la debarcader, rosti cu voce înăbuşită:

— Doamnă, vă rog, uitaţi-vă la mine.

— Suntem priviţi, domnule, răspunse ea cu răceală, continuându-şi drumul şi făcând un semn din cap spre locul unde aştepta în umbră Valentin.

Pe neaşteptate, ducele o împinse în spatele unei răchite şi, la adăpostul ei şi al întunericului, o cuprinse cu braţele lui noduroase. Angelica avu acelaşi reflex, un amestec de repulsie şi de dorinţă tulbure o făcu să încerce să să tragă înapoi, dar fără putere, aşa că se trezi că ducele o strânge la piept. Singurul gând care o stăpânea febril era acela că patriarhul trebuie să facă dragoste într-un mod cu totul necunoscut ei, înspăimântător dar fascinant. Undeva, într-un colţ al minţii, clipea ideea nedesluşită că ar fi trebuit să facă ceva, să se smulgă din strânsoarea lui, dar nu avea putere. Trupul ei o trăda şi se lăsa supus. Mâinile ei strângeau umerii hughenotului într-o mişcare despre care nici ea n-ar fi putut spune dacă era îl respingea sau însemna un fel de îmbrăţişare.

Şi se pomeni lăsându-se pe pieptul lui lat, sprijinindu-se de trupul acesta uriaş ca de o stâncă pe care nimic n-o putea învinge şi pe care viaţa ei atât de ameninţată din toate părţile o dorise de mult timp.

— De ce... gâfâi ea pierdută, de ce să... să tulburăm alianţa?

— Pentru că trebuie să fiţi a mea, doamnă.

Cuvintele acestea o făcură să se piardă de-a binelea, dar făcu un efort de voinţă ca să răspundă cu un geamăt surd:

— Dar... ce fel de om sunteţi? Nu mai înţeleg. Toată lumea vă ştie om al credinţei, vă duceţi viaţa în rugăciuni şi renunţări la cele lumeşti. Se ştie că nu puteţi suferi femeile!...

— Femeile... femeile da, le dispreţuiesc. Dar dumneavoastră... Cu dumneavoastră e altceva, doamnă. Atunci,

printre ruinele acelea antice, erați întruchiparea zeiței Venus. Şi am înțeles... Ah, parcă mi se lua un văl de pe ochi... Am aşteptat toată viața ca să ajung să înțeleg abia acum ce înseamnă frumusețea unei femei.

— Domnule! Ce-am spus ca să vă trezesc asemenea gânduri? Ce-am făcut? Am discutat numai despre lupta dumneavoastră pentru credința protestantă...

— Atunci, doamnă, în ziua aceea... atunci soarele strălucea pe chipul dumneavoastră şi vă inunda în aur... pielea, părul, toată erați de aur... Nu ştiam... am înțeles dintr-o dată. Până atunci nu ştiam ce înseamnă frumusețea unei femei.

O depărtă puțin de el.

— ...vă provoc aceeaşi stare de teamă pe care mi-o provocați dumneavoastră mie? Întotdeauna femeile mi-au stârnit starea asta insuportabilă, teama. Trebuie să vă fac o mărturisire, doamnă, un lucru de care mi-e o ruşine cumplită... deşi nu pot să mi-l explic. Soția mea, de fiecare dată când intram seara la ea, mă ruga, uneori mă implora să n-o ating. Mi-a fost totuşi soție devotată şi mi-a dăruit trei fiice, dar asta nu mă poate face să uit că îi stârneam atâta oroare. De ce? M-am întrebat de multe ori...

Angelica înțelese imediat. Ironia soartei sau a eredității voise ca acest coborâtor dintr-o rasă ce se amestecase probabil cu sângele maur, acest protestant sever şi cu moravuri austere să fie un amant atât de impetuos încât multe femei se înspăimântau de atâta forță.

Auzind asta, ducele rămase ca fulgerat. La aşa ceva nu se gândise niciodată. Exista aşadar şi o altă față a vieții, una a cărei grație îi putea fi accesibilă. O privea pe femeia aceasta care îi deschidea în fața ochilor un tărâm a cărui existență n-o bănuise. Se temea de ea, de privirea ei mai ales, dar rămânea poruncitor. Era o luptă pe viață şi pe moarte, mistuitoare prin violența sentimentelor stârnite în ei. Erau izolați aici, într-un ținut unde tulburările făceau ca greu să pătrundă picior străin. Se simțeau împinşi unul spre celălalt de o forță căreia nu-i puteau rezista.

— Veți fi a mea, doamnă.

Angelica tresări. Erau aceleaşi cuvinte pe care le mai auzise, rostite de rege.

— Poa... poate într-o zi... n-nu ştiu, bâlbâi ea, simţind că o lasă puterile. Nu fiţi brutal.

— Nu sunt brutal, răspunse ducele, cu un tremur abia perceptibil în vocea lui atât de sigură de obicei. Nu sunt brutal. Şi nu mai vorbiţi ca femeile cărora le e frică. Nu sunteţi o făptură de rând, ca ele. Ştiu că dumneavoastră nu vă va fi frică. Am să aştept. Voi face tot ce-mi veţi cere. Dar când am să vă chem la Piatra Zânelor... să nu mă respingeţi.

La întoarcere, Angelica stătea aşezată pe paiele aşternute pe fundul bărcii şi se simţea sleită de puteri, toropită şi moleşită ca şi cum ducele ar fi supus-o deja puterii lui înfricoşătoare. Şi abia îndrăznea să se întrebe: oare cum avea să fie când va sosi clipa să cedeze? Fiindcă începea să-i fie din ce în ce mai limpede că nu mai era mult şi clipa aceea avea să sosească. Şi scutura din cap, îngrozită, încercând să alunge imagini insuportabile care o năpădeau cu violenţă.

...noapte de smoală, în pădure. Cum a ajuns acolo? Nu ştie şi de fapt nu asta e important acum. Uriaşul vânător întunecat a făcut din ea prada lui şi o trânteşte pe muşchiul moale, strivind-o sub greutatea copleşitoare a trupului său şi frământând-o lacom şi neîndemânatic. Ea se zbate din răsputeri, încearcă să-i smulgă mâinile de pe trupul ei, să-i respingă faţa păroasă care o caută cu buze lacome, dar împotrivirea se stinge din ce în ce şi ea se lasă copleşită. Vine clipa aceea magică în care dorinţa cărnii e răscolită şi devine de nestăpânit. Temerile sunt spulberate şi plăcerile încep s-o potopească. Uitare, nebunie, gemete nestăpânite, ţipete de extaz, delir...

Se scutură atât de violent încât se trezi în capul oaselor, gata să se ridice în picioare. Umezeala nopţii îi udase părul şi i-l lipise de obrajii uzi ca de lacrimi. Dar nu plânsese. Auzea acum un zgomot nedesluşit, căruia la început nu-i dăduse importanţă, apoi înţelese că era clipocitul moale al apei în urma bărcii şi sunetele acestea o treziră la realitate, făcând-o să înţeleagă unde se află şi pentru ce.

Luna trimitea raze slabe, care abia străpungeau perdeaua de nori, şi Angelica mai mult ghicea decât vedea în întuneric siluetele negre ale copacilor. În picioare, Valentin, manevrând cu putere şi siguranţă prăjina lungă, îi dădea un sentiment de linişte. Braţele lui vânjoase aveau ceva ocrotitor şi ştia că o duce spre limanul căutat. Acasă. Şi morarul măcar nu era o arătare ciudată ca trunchiurile acelea care abia se desluşeau... Era sigur pe el şi nu-i păsa de câte o creangă care îl lovea sau zgâria cu zgomot lemnul bărcii. Nici măcar n-avea nevoie de felinar ca să ţină drumul îndărăt, părea să ştie cu ochii închişi fiecare cot al firului îngust de apă care străbătea mlaştina.

— Valentin, ţi-aduci aminte? spuse Angelica cu voce întretăiată de emoţie.

Vorbise numai ca să alunge imaginile care o bântuiau. Sunetul propriei ei voci părea să o aducă pe pământ.

— Ţi-aduci aminte? Pe vremea când mă luai cu tine la pescuit de ţipari erai deja în mlaştini ca la tine acasă. Nu era cotlon să nu-l ştii.

— Păi da, răspunse morarul. Asta cam aşa e.

— Coliba aceea mică... îţi mai aduci aminte? Aveai tu o colibă unde ne duceam să facem fiertură de ţipari şi ne ospătam împărăteşte... mai e?

— Păi cum să nu mai fie? E acolo, n-a plecat nicăieri.

Tăcerea aceea chinuitoare se rupsese şi Angelica începea să se simtă mai liniştită.

— O dată mi-aduc aminte că am căzut în apă. M-ai tras repede afară, m-ai înfăşurat în alge, că eram udă leoarcă, puteam să răcesc. Când am ajuns acasă, la Monteloup, ştiu că am luat o chelfăneală zdravănă şi n-am mai avut voie să ies din casă până nu m-au trimis la şcoală, la călugăriţe. Şi nu ne-am mai văzut mult timp.

— Păi da. Ne-am mai văzut după aia la o nuntă, când s-a măritat fata a mică a lui taica Saulier.

— Aha! Da, aşa e.

Şi amintirile se treziră brusc.

— Da, parcă te văd, râse ea, înveselită dintr-o dată, aveai o haină nouă de postav scump şi o vestă numai broderii. Vesta

aceea cred că era cu adevărat frumoasă. Te ţineai foarte mândru şi nu dansai, să nu-ţi deranjezi hainele.

Apoi tăcu brusc. Îi apăruseră în minte alte amintiri. La nunta aceea se urcase în podul şurii, în fân, să se odihnească, şi Valentin se furişase după ea, aţâţat de dorinţe tulburi, de adolescent. Începuse s-o pipăie cu mişcări neîndemânatice şi îi mângâiase cu frământări greoaie sânii care abia înmuguriseră. Băiatul acela posac şi cu purtări din topor fusese primul în care farmecele marchizei Îngerilor stârniseră chemări pătimaşe. Amintirea asta nu-i făcea deloc plăcere şi tocmai voia să vorbească despre altceva când Valentin, stârnit la vorbă, zise:

— Păi cam aşa e, aveam ţoale noi. Că doar vorba aia, era nuntă, nu? Atâta doar că pe urmă m-am îmbolnăvit. Şi alde taică-meu, Dumnezeu să-l ierte, cică na, prostule, să te saturi să mai alergi după zâne prin mlaştină, să te prinză reumele şi alte boale şi să te zăpăceşti şi la cap. Şi m-a dus la un sanctuar, la Notre-Dame de la Pitié, să-mi citească părinţii pentru alungarea demonilor din cap. Taică-meu le zicea când demoni când sticleţi, cică tot aia era.

— Ce sticleţi? Din cauza mea? zise Angelica, atinsă.

— Păi cam da. Nu erai tu zâna mlaştinilor?

Angelica nu zise nici da nici nu. Se simţea înveselită de amintirile astea dar tonul morarului rămânea la fel de stăpânit şi de morocănos.

— M-am făcut eu bine, da' ştii cum e o vorbă, că şi câinele iese din iarnă, da' numai pielea lui ştie cum. Greu de tot dar mi-a trecut. P-ormă m-am însurat, mai ţineam mereu şi slujnicuţe tinere, le schimbam des, nevastă-mea mai sărea şi ea în sus când îi mirosea ceva cu câte una dar i-o trânteam numaidecât: nu-ţi convine, îţi iei averile alea şi te duci înapoi la alde mă-ta. Cu asta ziceam că-i mai închid gura, că socru-meu m-a dus rău de nas cu zestrea, n-am văzut nici până în ziua de azi cum arată banii lui. Da' crezi că tăcea? De unde! Muiere rea de gură, ca mă-sa şi ca surorile ei, că aşa erau ele de neamul lor, sămânţă de muieri ale dracului, să mănânce ficaţii din om şi mai multe nu, nişte alea, toate, să le baţi numa-n gură, ca pe coasă. Mă mai mângâiam şi eu cum puteam. Bune şi

slujnicuțele, de ce să zic. Da' zâne zic drept că nu mi-a mai trebuit. Că treaba asta nu te lovește la trup, te lovește la inimă. Sau poate la suflet, ăla se îmbolnăvește de te face să zaci de nu mai știi...

Valentin tăcu și începu să vâslească mai cu putere. Angelica nu știa ce ar fi putut zice. Tăcerea se lăsă mai apăsătoare decât înainte. Doar sunetul moale și plin al pânzelor groase de mătasea-broaștei spintecate de botul bărcii se împletea cu orăcăitul broaștelor.

— Nu mai e mult și ajungem, se auzi vocea domoală și sigură a morarului.

Avusese dreptate. Peste câteva minute Angelica simți o zdruncinătură ușoară, semn că barca dăduse cu botul de un țărm. Lângă ea traseră ușor la mal și celelalte bărci, conduse de argații de la Plessis.

— Mergem la mine în moară, doamna marchiză, să bem toți câte un păhărel? întrebă Valentin încuind cu grijă lacătele bărcilor. Că pe frigul ăsta și pe umezeala asta păcătoasă, de te pătrunde până-n măduva oaselor...

— Nu, Valentin, mulțumim, dar mai avem destul drum de făcut până acasă.

Morarul îi conduse până la marginea lizierei, cu tichia în mână.

— Uite, colo, sub stejarul ăla, Nicolas ciobanul vă aștepta cu zmeură, o punea pe câte o frunză de lipan...

Era ciudat cum ecoul unei voci putea face inima copilului de altădată să tresară acum în trupul ei de femeie, mai ales când acesta trecuse prin atâtea încercări. În fața ochilor îi răsări pe neașteptate chipul băiatului cu bucle negre și cu ochi scânteietori care ținea într-o mână ciomagul de care nu se despărțea decât prea arare și în cealaltă avea mereu câteva fructe pentru ea, ca s-o întâmpine cum se cuvine când intra pe domeniile lui: câmpia și pădurea.

Alungă imaginea asta, era prea obosită de viață ca să se mai poată bucura de prospețimea ei.

— Valentin, știi ce s-a întâmplat cu Nicolas? zise ea. Pe aici nu s-a auzit nimic, din câte am înțeles eu. A ajuns un tâlhar,

a fost condamnat la galere. Şi ştii cum a murit? Când s-au răsculat într-un rând ocnaşii, un ofiţer l-a aruncat în apă...

Şi, cum morarul nu scotea o vorbă, continuă intrigată:

— Cum, nu te miri să vezi că ştiu atâtea despre Nicolas Merlot, care s-a pierdut în lumea largă de atâţia ani?

Omul clătină sceptic din cap.

— Nu mă miră nici de-al dracului. Păi nu vorbirăm adineauri? Tu poţi şti şi trecutul şi viitorul. Că doar e lucru ştiut ce puteri ai...

13

La Plessis, răcnetele lui Montadour făceau să se cutremure zidurile. Angelica le auzi de cum ajunse în beci.

«Să-şi fi dat cumva seama că lipsesc?» se întrebă ea, simţindu-se fără voie îngrijorată. Rămase câteva clipe tăcută, trăgând atentă cu urechea.

— Abjură! Abjură, scârnăvie eretică! se auzi răgetul turbat de furie al căpitanului. Nu primeşti sfânta liturghie? Stai tu...

Mai liniştită în temerile ei, dar furioasă dintr-o dată de lucrurile astea care se întâmplau sub propriul ei acoperiş, Angelica urcă încet treptele de piatră, trase de pârghia care acţiona trecerea secretă şi pătrunse în cămăruţa mică de deasupra beciului. Trase la loc dulapul care ascundea trecerea şi ieşi în hol, ca şi cum ar fi venit de sus, pe scări. În clipa aceea, un ţăran adus de şale ţâşni din salon şi se prăvăli în genunchi la picioarele ei, cu mâinile încă ridicate a apărare deasupra capului însângerat şi plin de vânătăi.

— Doamnă... bolborosi el cu buzele sfâşiate, doamnă, stăpâna noastră, ocrotiţi-ne... Dumneavoastră mereu v-aţi arătat bună cu noi, reformaţii... Îndurare! Îndurare, stăpână!

Zguduită de scena asta, Angelica puse mâna pe capul cu plete încâlcite, într-un gest de ocrotire, şi simţi cum ochii i se umplu de lacrimi.

— Am să-i omor pe toţi! mugi furios Montadour, apărut în pragul uşii. Pe toţi am să-i strivesc, ca pe ploşniţe, şi am să-i

fac praf şi pulbere şi pe catolicii care îndrăznesc să le dea vreun ajutor câinilor ăstora eretici!

— Cum poate răbda pământul asemenea nelegiuiri! ţipă Angelica în culmea indignării. «Abjură! Abjură!» Parcă am fi la Miquenez! Nu eşti cu nimic mai presus decât maurii fanatici care îi tortureazǎ pe creştinii care le cad în mâini, să-i facă să treacă la islamism!

Căpitanul holbă ochii, uluit, apoi scoase un sunet dispreţuitor din buze şi întoarse spatele. Soarta creştinilor căzuţi în captivitate la mauri pe el îl lăsa rece. Abia dacă ştia că există undeva, la dracu-n praznic, unii cărora le zice mauri şi că ăstora le mai cade în mână şi câte un creştin... Dar oricum, asta nu era treaba lui, nu primise nici un ordin în legătură cu ei, cu maurii ăştia.

Cutremurată de milă, Angelica se aplecă asupra omului rămas în genunchi în faţa ei şi îl mângâie pe cap şoptindu-i încet în dialectul poitevin:

— Omule, ia-ţi coasa, sau toporul sau furca sau ce ai în bătătură şi du-te să intri în cetele lui La Morinière. Şi ia-i cu tine pe toţi din satul vostru câţi sunt în stare să ţină un par în mână. O luaţi până la răspântia Trei Bufniţe, acolo cam la două zile o dată vin oamenii ducelui. Oricum, mulţi purici nu mai fac *ăştia* pe aici, adăugă ea arătând din cap spre uşa pe care ieşise Montadour, în câteva zile ducele îi pune pe fugă de tot. Ştiu eu ce ştiu.

— Să vă audă Dumnezeu şi Sfânta Fecioară, doamnă marchiză, făcu omul ridicând spre ea privirile pline de speranţă şi încredere.

Şi îşi făcu câteva cruci largi, adăugând:

— Dacă-i pe aşa, atunci abjur, altfel ticăloşii ăştia nu mă lasă să ies viu de aici. Dar asta numai ca să pot ajunge acasă. Mă duc la Trei Bufniţe, m-o ierta Dumnezeu că am abjurat, dar n-am avut încotro... Şi liturghia lor... ei, lasă, că dacă n-o să le iasă lor prin piele...

A doua zi a fost linişte. În următoarea lucrurile păreau să stea la fel. Căpitanul de Montadour îşi luase oamenii în patrulare, lăsând la castel doar câţiva. De când trupa lui începuse

să se subţieze pe zi ce trece şi nu mai primea forţe noi care să o împrospăteze, nu se mai aventura prea departe, doar prin satele din jurul castelului, unde însă rar se mai întâmpla să pună mâna pe vreun ticălos de hughenot. Toţi pe care nu apucase el să-i spânzure luaseră calea codrului.

Liniştea dimineţii fu sfâşiată de galopul turbat al unui cal care venea spre castel şi pe alee îşi făcu apariţia un dragon care abia se mai ţinea în şa. Când ajunse în faţa intrării, calul opri, poate în virtutea obişnuinţei, şi călăreţul se prăbuşi plin de sânge, horcăind spre camarazii lui care săriseră să-l întâmpine, mânaţi de presimţiri întunecate:

— Alarmă! O... o ambuscadă... Bandiţii... sosesc...

Atât putu zice şi îşi dădu sufletul.

Soldaţii se uitau unul la altul dar nu apucară să se întrebe unul pe altul ce era de făcut că pe drumul dinspre pădure se auzi zgomot şi în capătul aleii îşi făcu apariţia ducele de La Morinière, însoţit de fratele său Lancelot şi de o mare mulţime de ţărani, înarmaţi unii cu săbii şi halebarde sau muschete, dar cei mai mulţi care cu ce găsise. Soldaţii se năpustiră spre odăile lor, să-şi ia muschetele. Unul care avea la brâu un pistol încărcat îl scoase, ochi scurt şi glonţul porni cu un pocnet sec, ţiuind ameninţător pe la urechea ducelui.

Întărâtaţi, ţăranii îi ajunseră pe dragoni în pragul odăilor şi îi măcelăriră cu sălbăticie. Apoi le duseră trupurile târâş pe pietre până pe peronul din faţa intrării, unde Angelica privea înnebunită de groază, iar aici ducele porunci oamenilor săi să îi arunce la picioare trupurile dragonilor ucişi.

— Trebuie să mergeţi la rege, doamnă!

Tresări. Îşi dădu abia atunci seama că Molines era lângă ea de mai mult timp şi o strângea cu putere de mâini.

— Doamnă, ştiu ce vorbesc. Trebuie să mergeţi la rege şi să faceţi actul de supunere pe care vi-l cere. Numai dumneavoastră mai puteţi opri măcelul ăsta. Chiar nu vă daţi seama ce nenorocire a şi început?

— Lasă-mă, Molines, reuşi ea să şoptească abia auzit.

Îşi frecă pumnii care o dureau de strânsoarea puternică a bătrânului intendent. Ducele şi oamenii lui plecaseră în grabă

şi liniştea aceea nouă care se lăsase îi părea de-a dreptul suspectă. Pe pajişte nu mai păşteau caii dragonilor şi vocile lor aspre nu se mai auzeau înjurând grosolan sau făcând glume fără perdea.

— Ştiu sigur, doamnă, că încoace se îndreaptă trupe serioase trimise de ministrul de război Louvois. Răscoala are să fie înăbuşită cu o cruzime de nedescris. Acum nu mai sunt două sau trei companii sau un regiment, doamnă, e vorba de o armată întreagă. Ducele de La Morinière va fi prins şi probabil va fi executat... şi cea mai mică mişcare în apărarea lui va servi drept pretext pentru declanşarea masacrului. Tot ţinutul va fi trecut prin foc şi sabie şi probabil că nici un protestant n-o să scape cu viaţă... Cât despre dumneavoastră...

Angelica tăcea. O măcina dintr-o dată senzaţia că timpul trece iute, mult mai grăbit ca până atunci, oră după oră, prăvălindu-se greu peste oameni în lumina zilei acesteia de toamnă cu miros de frunze veştede...

— Cetele domnului de La Morinière au să fie distruse până la ultimul om, îi răsună în urechi, venind de undeva de departe, vocea lui Molines. Nu trebuie să vă amăgiţi că întregul Poitou se va ridica. Catolicii n-au să se opună deloc armatei, mai întâi fiindcă are să le fie frică şi mai apoi fiindcă noi, protestanţii, nu le suntem dragi. Mulţi abia aşteaptă să pună mâna pe nimic pe bunurile noastre. Şi au să înceapă iar, dacă nu cumva au şi început, nenorocirile războaielor civile, cu recoltele arse de colo până colo, cu copiii luaţi în vârful suliţelor, cu viteji care să spintece cu sabia pântecele femeilor însărcinate... Asta ca să nu mai vorbesc de femei siluite, case arse... Toată provincia făcută una cu pământul, sleită de puteri pentru ani de zile de aici înainte supusă fără crâcnire voinţei regelui. Asta vreţi, doamnă? Orgoliul dumneavoastră, sau nebunia, că altfel nu pot zice, care vă mână acum, asta vor? Dacă da, atunci puteţi fi mulţumită de pe acum...

Angelica îi aruncă o privire întunecată, în care era greu să se ghicească ceva, dar nu zise nimic.

— Fiindcă fără îndoială că asta vreţi, urmă fără cruţare bătrânul. Aveaţi de ales, doamnă, şi aţi ales ceea ce vă dictau

dorinţele dumneavoastră ascunse. Aţi fi putut să îndreptaţi în altă direcţie ambiţiile lui La Morinière şi mai ales pe ale ţăranilor lui, de la care nu prea avem ce să cerem... E destul să vă faceţi apariţia ca să faceţi din ei ce vreţi.

— Ei, asta-i acuma, se revoltă ea. Eu sunt vinovată că oamenii ăştia nu pot vedea o femeie fără să ia foc? Exagerezi şi eşti nedrept, Molines, am administrat domeniul ăsta şi am mai trăit aici şi altă dată, mai ales după moartea soţului meu, mareşalul du Plessis-Bellière, şi nu s-au întâmplat lucruri din astea, nici tulburări...

— Pe atunci eraţi o doamnă de la curte, adică o femeie ca atâtea altele. Cred că nu vă daţi seama de puterea pe care o exercitaţi azi, de ceea ce provoacă acum o simplă privire de-a dumneavoastră. Cred că v-aţi întors din orient cu un fel de putere de a fascina, ceva tainic... nu ştiu cum să zic, dar lumea vorbeşte că în copilărie eraţi spiriduş, că vă arătaţi în mai multe locuri deodată, că pe unde treceaţi dumneavoastră holdele rodeau mai bogat... şi că acum e cam la fel, alergaţi noaptea prin păduri, că dumneavoastră veţi salva ţinutul de la nenorocirile care îl pândesc şi îi veţi reda belşugul de altădată...

— Uite, acuma vorbeşti ca Valentin, morarul.

— Ei, asta-i acuma, morarul! pufni nemulţumit Molines. Ce are scripca cu iepurele! Vă luaţi după morar acuma? E şi el un prostălău, zgârcit şi cârcotaş până peste poate... care când eraţi copii venea şi el la micile dumneavoastră sabaturi de la Piatra Zânelor, cu alţi băieţi... Şi mă tem că nici azi căposul ăsta nu s-a rupt de sub puterea farmecelor dumneavoastră. Ştiu că v-aţi întâlnit de curând, doamnă. Mai aveţi în vedere şi alţi foşti iubiţi pe care să-i căutaţi?

— Domnule Molines! zise aspru Angelica, depăşeşti orice limite, oricât de largi!

Bătrânul intendent s-ar fi aşteptat ca marchiza să aibă o ieşire de furie dar, spre mirarea lui, văzu cum trăsăturile feţei i se destind, ba chiar un surâs palid i se desluşea pe buze.

— Molines, nu încerca să-mi trezeşti nişte scrupule aducând vorba despre întâmplări din vremea copilăriei mele de fetişcană cu purtări dezmăţate. Eram un copil nevinovat şi

ştii bine asta. M-ai vândut fecioară contelui de Peyrac şi... şi sunt sigură că dacă ai fi avut cea mai uşoară îndoială asupra fecioriei mele n-ai mai fi mijlocit căsătoria aceea. Ah, Molines, ce bine ar fi fost să fi rămas copil! Să fi trăit şi acum bucuriile acelea simple, trupul să nu tânjească după nimic şi sufletul să-mi fie liber ca pasărea cerului! Dar nu ne putem întoarce la copilărie aşa cum ne întoarcem la casa părintească. E ca un tărâm fermecat, singurul loc din lume unde nu ne putem întoarce: copilăria. Buchetele de miosotis pe care mi le culegea Valentin, zmeura cu care mă aştepta Nicolas, dansurile de la Piatra Zânelor, sub lumina lunii care răzbătea până la noi printre copaci... toate astea erau de o nevinovăţie şi de o frumuseţe fără pereche. Atâta curăţenie sufletească... Iar mai târziu, când m-am întors în locurile astea, numai sânge, moarte, dorinţe vinovate... Am fost nebună când mi-am spus că ţărâna pe care am călcat în anii copilăriei mele are să mă apere?

— Ţărâna e femeie, doamnă, nu trebuie să uitaţi asta. Îi slujeşte pe cei care o apără şi o fac să rodească, nu pe cei care o dau pradă nenorocirilor... Doamnă, dacă veţi merge la rege aici va fi pace!

— Cum, Molines, tocmai dumneata, un reformat, îmi ceri să-i trădez pe coreligionarii dumitale, cărora le-am făgăduit să-i apăr? Nu pot crede...

— Nu, doamnă, asta nu va însemna trădare. Veţi fi salvatoarea acestui ţinut. E drept că trăiţi izolată aici, dar tot puteţi număra spânzuraţii care se leagănă prin copaci. Femei siluite, copii ucişi, aruncaţi în foc... Unde te întorci recoltele sunt pierdute, nu s-a ales nimic de ele, au putrezit pe câmp, fiindcă n-a avut cine le aduna, sau au fost incendiate. Soldaţii regelui dârdâie de frică din cauza cetelor ducelui, dar vă daţi seama ce are să fie când au să le sosească întăririle? Au să se răzbune cu vârf şi îndesat pentru frica asta. Represaliile au să fie cu atât mai îngrozitoare cu cât n-au să fie ştiute de nimeni din restul regatului, poate nici de rege. Toate au să se petreacă pe tăcute, părinţii din Frăţia Sfântului Sacrament au să aibă grijă să nu se audă prea mult. Sau totul să fie luat drept zvon. Să nu se vadă urmele de sânge de pe listele de convertiţi. De-asta spun doamnă, că numai dumneavoastră puteţi să-i salvaţi pe

nefericiţii aceştia. Fiindcă adevărul este că numai dumneavoastră puteţi să-i vorbiţi regelui, numai dumneavoastră aveţi suficientă influenţă asupra lui ca să-l faceţi să creadă lucrurile astea. Să înţeleagă ce se pune la cale împotriva supuşilor lui. Mai ales asta e important să înţeleagă regele: că oamenii aceştia hăituiţi mai rău ca fiarele sălbatice sunt supuşii lui şi el le e dator cu ocrotire. Pe dumneavoastră are să vă asculte, doamnă. Şi are să vă creadă. Deşi i-aţi dat atâtea motive de nemulţumire, are în dumneavoastră o încredere absolută. Poate, şi pentru asta ţine atât de mult să vă aibă în preajmă. Veţi fi atotputernică... şi veţi obţine de la el...

Aici Molines se aplecă spre ea şi urmă şoptit:

— Veţi obţine de la el orice. Montadour să fie spânzurat, Marillac să fie scos din dregătorie... Îl veţi ajuta pe rege să iasă de sub influenţa popilor care roiesc în jurul lui. Şi liniştea are să se întoarcă pe pământul acesta binecuvântat, câmpiile au să rodească, oamenii au să poată munci din nou cu tragere de inimă, are să fie dreptate...

— Ah, Molines, gemu ea strângându-şi tâmplele în palme, mă ispiteşti cumplit, Molines!

Simţea că bătrânul intendent are asupra ei puteri nevăzute, ca odinioară, când o convinsese că dacă vrea să-şi salveze de la ruină familia trebuie să ia de bărbat pe gentilomul acela pe care nu-l văzuse niciodată şi despre care lumea şoptea că e urât, schilod şi umblă cu lucruri diavoleşti... Şi ce fericită fusese pe urmă cu Joffrey de Peyrac! Cu fermecătorul, subtilul, ingeniosul, magnificul ei Joffrey, cel de care şi regele Franţei ajunsese să se teamă...

— Veţi fi atotputernică! repetă Molines. Gândiţi-vă la ceea ce va urma după ce vă veţi face actul de supunere. Cuvintele regelui... Fiţi convinsă, doamnă, că nu vor fi crude...

Da, îşi zise Angelica, nu vor fi crude... «*Răsfăţată mică...*» Şi vedea în închipuire lumina zorilor pătrunzând într-unul din apartamentele somptuoase de la Versailles, la capătul unei nopţi în care buzele ei se strânseseră de nenumărate ori, lăsând să le scape strigăte de revoltă... sau poate de durere, ca ţipetele răufăcătoarelor însemnate cândva cu fierul roşu... Regele se apleca asupra ei...

Era încă adormită, cu trupul îndestulat de mângâierile pătimașe de peste noapte, ah, ce cunoscută îi era starea aceea dulce de somnolență în care nu mai știa de nimic, doar o toropeală adâncă, plină de deliciii... Poate va gusta și fericirea aceea tainică, pe care acum nu și-o poate închipui, de a fi regăsit luxul și splendorile celei mai strălucite curți regale din lume... Totul prinse în mintea ei niște contururi atât de precise încât pentru o clipă avu senzația că se trezește într-adevăr din toropeală, sub mângâierile senzuale ale regelui, răsucindu-se leneșă în așternutul plin de dantele și deschizând ochii... înțelegând ce se întâmplă... respingându-l și pe urmă supunându-se pornirilor lui năvalnice, ascultându-l, în sfârșit, după ce atâția ani fugise de el, supunându-se, captivă... subjugată... auzind vocea aceea care rostea încet, gâfâind pătimaș... «Angelica, noi doi, împreună... suntem de neînvins...»

Scutură din cap, să alunge din minte gândurile astea, și privi în jur cu un aer rătăcit.

— E groaznic, Molines, gemu ea. E ca și cum mi-ai cere să mor, să-mi îngrop orice speranță.

Intraseră în salon și gândurile acelea care o tulburau veneau după ea până aici. Molines se lupta să o convingă să fie a regelui, așa cum Osman Ferradji se silise cândva s-o ducă în patul lui Moulay Ismaël, sângerosul sultan al Marocului, căruia nimeni nu îndrăznea să i se împotrivească. Nu-i cedase lui Moulay Ismaël. Iar el voise să-și înece furia în sânge, în valuri de sânge, măcelărindu-i pe toți evreii de sub stăpânirea lui și trăgând în țeapă atâția sclavi nevinovați...

Afară începea să bureze mărunt, ploaie de toamnă, care ține cu săptămânile, și Angelica se înfioră cu gândul la urâtul care o aștepta în lunile nesfârșite de până la primăvară. Apoi auzi țipetele de bucurie ale lui Charles-Henri, care alerga pe sub picături, iar în urma lui îl văzu pe Florimond, care striga ceva la el, prefăcându-se supărat...

Intendentul se duse să-l caute pe secretar și veni înapoi cu o foaie de hârtie, cu pană și călimară, punându-le cu un gest scurt și hotărât în fața marchizei.

— Scrieţi, doamnă. Scrieţi-i regelui. Deseară plec la drum. Am să i-o duc chiar eu.

— Şi ce să scriu?

Cuvintele lui Molines o puneau într-o mare încurcătură, dar el nu se lăsă bătut:

— Adevărul. Că veţi veni în scurt timp şi că veţi face actul de supunere cerut. Că asta nu se datorează nici regretului pentru cele întâmplate, nici remuşcărilor, ci faptului că vedeţi cum în jurul dumneavoastră sunt torturaţi fără milă supuşii săi cei mai credincioşi – şi că vă e cu neputinţă să credeţi că lucrurile acestea se petrec din porunca lui. Că nu veţi pleca spre Versailles până când trupele domnului de Marillac nu vor părăsi ţinutul şi la fel şi cele trimise de domnul de Louvois. Dar că veţi îndeplini, fără îndoială, actul de supunere, cu umilinţă, aşa cum îl cere Maiestatea sa, fiindcă recunoaşteţi spiritul său de dreptate, aleasa bunătate şi nesfârşita răbdare de care a ştiut şi ştie să dea dovadă...

Angelica începu să scrie cu înfrigurare, lăsându-se repede prinsă de rechizitoriul împotriva celor care schingiuiau cu atâta sălbăticie ţinutul Poitou. Înşiră într-un suflet toate cruzimile la care erau supuşi nişte oameni nevinovaţi, slujitori credincioşi ai tronului, căzuţi pe mâinile unora ca Montadour, Marillac sau Solignac, cărora, din câte se auzeau, era vorba să li se adauge însuşi ministrul Louvois, şi că multe din aceste nelegiuiri se petrecuseră sub acoperişul propriei ei case, fără ca ea să aibă putinţa de a se împotrivi în vreun fel.

Menţionă şi locurile unde erau încartiruite trupele, pomeni despre revolta care mocnea din ce în ce mai aprinsă şi care avea să izbucnească, fără îndoială, într-o vâlvătaie pe care nici întreaga armată a regelui nu mai avea cum s-o potolească. După care cerea milă pentru aceşti oameni, nevinovaţi şi atât de folositori regatului şi Maiestăţii sale... şi în timp ce scria îi jucau prin faţa ochilor trăsăturile chipului regelui... era tăcut şi sobru, citea atent în liniştea cabinetului său de lucru, noaptea, netulburat de nimeni...

— Nu se poate ca regele să fi dorit să se întâmple ce se întâmplă, zise Molines. Aţi scris şi asta?

— Am scris.

— Dar poate că vrea asta fără să știe că o vrea. În adâncul inimii lui, convertirea protestanților ar veni ca o cumpănă pentru păcatele de care se face vinovat în fața lui Dumnezeu. Închide ochii și urechile. Iar dumneavoastră îl veți sili să le deschidă. Să vadă și să audă ce se întâmplă în regatul său. Vă revine un rol de o importanță și de o măreție pe care nu se poate să nu le înțelegeți cu adevărat, doamnă.

Când termină de scris, se simțea istovită dar cu sufletul împăcat. Molines presără nisip pe scrisoare,[22] o scutură cu grijă și o pecetlui cu ceară roșie.

Când bătrânul intendent voi să plece, Angelica se ridică și îl conduse până la el acasă. Se simțea cuprinsă brusc de o tulburare adâncă și aproape că n-ar fi putut spune unde se găsea. Totul în jur îi părea străin și mai ales liniștea din jur îi dădea o stare de teamă. Chiar în fața casei lui Molines, în timp ce acesta se pregătea să încalece pe calul adus în grabă de un argat, o adiere ușoară de vânt ajunse până la ea cu un miros slab de fum.

— Simțiți, doamnă? tresări bătrânul, adulmecând în aer. Sunt căpițele de fân și lanurile de porumb rămas necules. Ce au să mănânce vitele oamenilor la iarnă? Montadour și oamenii lui s-au retras spre Secondigny și în drum au pus foc la tot ce s-a nimerit. Lancelot de La Morinière îi hărțuiește și nu-i lasă să iasă din încercuire, dar nu știm cât o ține și asta. Oamenii lor nu sunt instruiți și dacă cedează... Patriarhul a trebuit s-o ia în grabă spre Gâtine, să încerce să înfrunte armata trimisă de Louvois.

— Molines, nu ți-e teamă? întrebă Angelica. Drumul e foarte nesigur.

— Sunt înarmat, doamnă, răspunse bătrânul dându-și mantaua la o parte și scoțând la iveală mânerul unui pistol. Și mă apără și Părintele Ceresc. Nu mi-e teamă. Rămâneți cu bine.

Își făcu cruce și porni, însoțit de un valet călare pe un catâr.

În fața castelului Florimond juca șotron de unul singur, țopăind concentrat, cu mișcări precise, dar când o văzu își lăsă joaca și alergă spre ea.

— Mamă, trebuie să plecăm.

— Să plecăm? Unde să plecăm?

— Departe, departe, cât mai departe, răspunse băiatul, cu un gest larg şi nedefinit spre orizont. Aici nu mai putem rămâne. Să plecăm în altă ţară. Soldaţii au să se întoarcă, să se răzbune, şi noi cum ne apărăm? M-am uitat la culevrinele[23] de pe metereze, nu mai sunt bine de nimic. Nici când erau noi nu cred că făceau vreo treabă, dar acum sunt ruginite ca vai de capul lor. Nici vorbă să tragi măcar o ghiulea cu ele. Am încercat să le dichisesc puţin dar nu merge, n-a lipsit mult să sar şi eu în aer, nu numai ele. Praf de puşcă avem doar ce a rămas de la soldaţi, e puţin. De ghiulele nici vorbă, am putea folosi bolovani, e drept, dar ţi-am spus că nu putem trage...

— Ai înnebunit? De unde ţi-au venit în cap lucrurile astea?

— Cum de unde? întrebă revoltat băiatul. Eu nu văd ce e în jurul meu? Războiul bate la uşă şi mă mai întrebi de unde îmi vin lucrurile astea în cap?

— Florimond... zise ea încercând să dea vocii ei un ton cât mai sigur, ţi-ar fi frică de război, dacă ar începe?

Băiatul se făcu dintr-o dată roşu ca focul şi în ochi îi luci o undă de mirare şi de dispreţ.

— Nu mi-ar fi frică să mă lupt, dacă asta aţi dorit să spuneţi, doamnă marchiză, răspunse el pe un ton uscat, numai că iată, nu ştiu cu cine va trebui să mă lupt. Cu protestanţii care nu vor să asculte de rege şi să treacă înapoi la catolicism? Sau cu soldaţii regelui, care vin să o insulte pe mama mea în propria ei reşedinţă? Nu ştiu. Nu e un război ca toate războaiele. Tocmai de-asta zic că ar trebui să plecăm de aici.

Nu stătuseră niciodată mai îndelung de vorbă de la sosirea lui Florimond la Plessis. Ea îl crezuse un băiat fără alte griji decât joaca şi vânătoarea.

— Nu-ţi mai bate capul cu astea, Florimond. Eu cred că până la urmă lucrurile au să se liniştească. Uite... ţie ţi-ar plăcea să... să te întorci la curte, la Versailles?

Abia reuşise să pronunţe ultimele cuvinte.

— Nu, pe legea mea! izbucni băiatul. Prea îmi făceau

mulţi ochi dulci şi prea mă urau alţii fiindcă regele te iubea. Sau poate că mă urau toţi, dar unii ştiau să n-o arate. Şi acum, când regele nu te mai iubeşte, de bună seamă că toţi au să se repeadă să-mi facă rău. M-am săturat de curte! Prefer să mergem în altă parte. Ca să nu mai zic că în ţara asta mă plictisesc groaznic. Nu-mi place. Nu iubesc nimic aici. Doar pe Charles-Henri.

Şi rămase foarte băţos, cu un aer care parcă voia să spună că din hotărârea lui nu-l va putea scoate nimeni.

«Dar pe mine?...» simţi ea că-i vine să ţipe, îngrozită. «Pe mine nu mă iubeşti?»

Dar avea dreptul să-i ceară lui Florimond s-o iubească?

Apoi îşi spuse că poate aşa înţelegea el să se răzbune pentru jignirea pe care i-o adusese cu câteva clipe mai înainte, când îl întrebase dacă nu-i e frică de război. Poate n-ar fi trebuit să-l întrebe asta. «Dumnezeu mi-e martor că m-am luptat pentru copiii mei şi m-am sacrificat mereu pentru ei. Chiar şi azi, ce am făcut mai mult de dragul lor am făcut.»

Fără un cuvânt, se îndreptă spre scările de la intrare. Era încă sub imperiul tulburării care pusese stăpânire pe ea când îi scria regelui. Nu avea curajul să încerce să se apropie de Florimond, să-l mângâie şi să-i vorbească aşa cum simţea de atâtea ori nevoia. «E uimitor cum reuşesc copiii să fugă de sub aripa părinţilor, îşi spunea ea îndurerată. Crezi că-i cunoşti, că le eşti prieten şi confident şi când colo... E destul să stea puţin departe de tine...»

Îşi spunea că înainte de plecarea ei în orient Florimond n-ar fi reacţionat aşa. Pe atunci nu s-ar fi îndoit de mama lui. Dar atinsese vârsta la care fiecare începe să-şi pună întrebări asupra propriului său destin. Dacă experienţa trăită printre musulmani o putuse marca pe ea atât de profund, de ce anii petrecuţi la iezuiţi nu şi-ar fi pus o pecete la fel de adâncă asupra lui Florimond? Sufletul omenesc e atât de întortocheat... Nimeni nu poate şterge din el ceea ce e de neşters.

Îl auzi pe Florimond venind în fugă după ea dar nu se întoarse. Îi simţi mâna pe braţul ei şi vocea lui răsună, rugătoare şi imperioasă în acelaşi timp:

— Mamă, eu oricum trebuie să plec!...

Un val de tristeţe o năpădi dintr-o dată. Crezuse că Florimond vine să-şi ceară iertare şi era pregătită să-l strângă la piept şi să-l mângâie.

— Şi unde vrei să pleci, copile? întrebă ea, stăpânindu-şi cu greu tremurul din voce.

— Doar sunt atâtea locuri unde să mă duc. Am şi vorbit despre asta cu Nathanaël. Îl iau şi pe Charles-Henri.

— Cu Nathanaël de Rambourg?

— Da. E cel mai bun prieten al meu. Mai demult, când stăteam la Plessis, până să plec la curte, eram mereu împreună.

— Ia te uită! Nu mi-ai spus niciodată.

— Nu m-ai întrebat, răspunse el ridicând din sprâncene într-un mod nedefinit.

Poate mai erau multe lucruri pe care nu i le spusese...

— Şi dacă nu vrei să vii şi tu cu noi, cu atât mai rău. Dar pe Charles-Henri îl luăm.

— Florimond! Ce prostii vorbeşti acolo? Charles-Henri nu poate părăsi domeniul acesta, e al lui! Castelul, parcul, pădurile, câmpiile, atâtea ferme, toate sunt ale lui şi trebuie să-i revină la majorat.

Florimond rămase descumpănit.

— Şi eu... eu ce am? Mie ce trebuie să-mi revină la majorat?

Angelica îl privi câteva clipe, simţindu-şi inima cum i se strânge de durere. «Ţie nu-ţi revine nimic, copilul meu, tu nu mai ai nimic... bietul de tine, fiul meu cel frumos şi viteaz şi mândru...»

— Eu nu am nimic?

Întrebase cu speranţa vizibilă că mama lui avea să-l contrazică, dar fiecare secundă de tăcere din partea ei lăsa să se prăbuşească peste el greutatea unui verdict pe care îl bănuia.

— Tu vei avea banii pe care îi am investiţi în afacerile mele.

— Dar numele meu, domeniile mele, moştenirea mea, astea unde sunt?

— Florimond... fiul meu, ştii că..., începu ea, dar băiatul se întoarse brusc, cu ochii mijiţi în depărtare.

— Mamă... tocmai *din cauza asta* vreau să plec.

Îl cuprinse cu un braț de după umeri și urcară amândoi scările, cu pași înceți, pătrunzând fără grabă în holul de onoare și de acolo în salonul mare de la parter. «Știu ce trebuie să fac, își spunea Angelica, să mă duc la Versailles, să mă predau regelui... să ajung în galeria cea lungă, îmbrăcată în negru, cum dorește regele, să suport privirile batjocoritoare ale curtenilor fericiți că mă văd umilită... am să îngenunchez... și în final am să fiu a regelui. Dar mă jur, fiul meu, că am să-l fac să-ți înapoieze toate titlurile și întreaga moștenire a tatălui tău. Am greșit față de tine, fiul meu, încercând să-mi salvez libertatea mea de femeie. Era singura ieșire dacă voiam să fiu liberă...»

Se întoarse spre el, aproape gata să izbucnească în plâns, și îl strânse cu putere la piept. Surprins, băiatul o privi atent câteva clipe și, pentru prima dată după ce se întorsese la Plessis, fața lui se destinse într-un zâmbet cald și plin de tandrețe.

— Hai, vino să facem o partidă de șah, zise ea emoționată.

Era una din pasiunile băiatului.

Se instalară lângă fereastră, în fața tablei largi cu pătrate din marmură albă și neagră și cu piese din fildeș și os, un dar magnific oferit de regele Henric al IV-lea unui marchiz du Plessis din secolul trecut. Florimond așeză concentrat piesele, prins de pe acum de plăcerea jocului.

Începură, dar Angelica nu se putea concentra. Privirile îi fugeau pe fereastră, spre pajiștea ofilită de toamnă și de copitele cailor, spre copacii de esență rară mutilați de dragoni, care tăiaseră crengile mai groase să facă focul, numai din răutate, fiindcă pădurea deasă de stejari și de fagi era la doi pași.

Și își spuse că destinul ei arăta întocmai ca parcul acesta răvășit și călcat în picioare. Nu putuse niciodată să-și orânduiască viața după propria ei voință. Alte patimi năvăliseră peste ea și, oricât ar fi încercat să se împotrivească, până la urmă căzuse învinsă. Dar abia acum, lângă băiatul acesta care era copilul ei, prea crud ca să-și poată purta singur de grijă și să se apere, abia acum putea să măsoare în tot tragismul ei starea de femeie singură. Fiindcă libertatea pentru care se luptase atât însemna de fapt singurătate și abia acum înțelegea ce mult ar fi

însemnat un stăpân, unul care să însemne pentru ea tocmai ocrotirea de care ducea atâta lipsă. Pe vremuri s-ar fi simțit în stare să se lupte cu oricine ca să-şi păstreze neatinsă libertatea care îi era atât de dragă. Ar fi fost în stare de orice. Iar azi tocmai acest «orice» părea să-i lase în gură un gust amar. Înțelesese ce înseamnă vanitatea, deşarta vanitate omenească. Islamul o făcuse să-şi dea seama că numai desăvârşirea în fapte putea duce la liniştea sufletească.

Iar ea... ea urma să plece la Versailles, să se dea regelui. Un act mai josnic decât cea de pe urmă trădare, trădare față de ea însăşi, față de trecutul ei, față de Joffrey, bărbatul pe care nu-l putuse uita...

— E rândul tău să muți, mamă, auzi ca venind de departe vocea lui Florimond. Dacă îmi este permis să-mi exprim o părere, te-aş sfătui să muți regina.[24]

Angelica surâse palid şi mută regina.

Florimond se concentră asupra jocului, concepând probabil o manevră mai complicată, apoi mută o piesă şi ridică privirile spre ea.

— Ştiu că nu e vina ta, mamă, zise el cu o blândețe pe care poate o deprinsese la colegiul iezuiților, ştiu că nu e uşor să dai piept cu toată lumea aceea care te urăşte fiindcă eşti frumoasă. Bănuiesc că trebuie să fie un adevărat chin. Dar cred că ar fi bine să plecăm înainte de a fi prea târziu.

— Dragul meu, nu e deloc simplu, chiar tu ai zis-o adineauri. Unde ai vrea să mergem? Tocmai m-am întors dintr-o călătorie lungă. Nesfârşit de lungă şi de anevoioasă, Florimond. Am trecut prin primejdii şi chinuri de neînchipuit şi totuşi m-am întors fără să fi găsit ce căutam...

— Eu am să găsesc, rosti băiatul cu o tărie care o făcu să tresară.

— Nu te grăbi, fiul meu. Şi mai ales nu fi orgolios. E un păcat care se plăteşte scump. Uneori foarte scump.

— Nu te mai recunosc, mamă, zise el sever. Oare tu eşti aceea pe care am condus-o prin subterană când a plecat să-l găsească pe tata?

Angelica izbucni în râs.

— Ah, Florimond, nici nu ştii cât mă bucur când te văd atât de tare! Nu zic, poate că ai şi tu dreptate să bombăni, e drept, dar vezi tu că...

— Dacă aş fi ştiut că toată călătoria are să-ţi fie degeaba, zise băiatul cu încăpăţânare, dacă ştiam, mergeam cu tine, nu mă lăsam în ruptul capului închis în colegiul ăla blestemat. Dacă eram amândoi nu se putea să nu reuşim.

— Înfumuratule! zise ea cu un fel de mândrie.

Florimond cu ea, pe Mediterana! Florimond la curtea lui Moulay Ismaël! Florimond în lumea aceea plină de băieţi duşi în sclavie, furtuni, bătălii, crime, târguri de carne vie... Mulţumea lui Dumnezeu că nu-l luase cu ea. De câte ori nu blestema clipa de inconştienţă în care i-l încredinţase pe Cantor ducelui de Vivonne, ca să meargă să se bată cu turcii...

— Tu nu ai cum să-ţi dai seama de primejdiile şi de greutăţile unei asemenea călătorii. Eşti încă prea tânăr. Şi pe urmă nu uita că va trebui să mănânci în fiecare zi, să faci rost de un acoperiş deasupra capului, să ai cai odihniţi... şi atâtea şi atâtea! Toate astea înseamnă bani.

— Foarte bine. Am făcut economii şi am o pungă destul de îndesată ca să-mi dea curaj.

— Ah, da? Foarte frumos. Numai că pungile, oricât de îndesate, au urâtul obicei de a se goli, fiul meu. Şi oamenii, la rândul lor, au şi ei un obicei urât, acela de a nu-ţi da nimic fără să plăteşti. Ţine minte asta. E groaznic, nu?

— Înţeleg, zise Florimond palid de furie. Nu-l mai iau cu mine pe Charles-Henri, fiindcă *el* e într-adevăr prea crud ca să înfrunte greutăţile unui asemenea drum... şi, afară de asta, *el* are moştenirea lui. Mărturisesc că la asta nu mă gândisem. Dar eu nu sunt nici prea tânăr şi nici nu am o moştenire care să mă reţină în Franţa, aşa că pot pleca să-i caut pe tatăl meu şi pe Cantor. Ştiu unde să-i găsesc.

Angelica rămase uluită, cu o piesă în mână, uitând să mai mute. Nu-i venea a crede că auzise aievea.

— Ce... ce tot spui tu acolo? îngăimă ea.

— Da, ştiu. Ştiu fiindcă azi-noapte i-am văzut în vis pe amândoi. Sunt într-o ţară plină de curcubee. Foarte ciudată ţară.

Unde te întorci, numai nori groşi, dar groşi, nu glumă, se amestecă mereu şi din amestecul ăsta ies culori... toate culorile prismei. Şi în mijlocul norilor ăstora coloraţi stătea tata. Nu-i puteam vedea prea limpede trăsăturile feţei, ai fi zis că e o fantomă, dar ştiam că el e. Am vrut să mă duc la el dar s-a lăsat dintr-o dată o ceaţă de nu mai vedeam la doi paşi. Şi deodată m-am pomenit că intrasem cu picioarele în apă. Era marea. E drept că până acum n-am văzut cum arată marea, dar am recunoscut-o după valuri şi după spumă, făcea o spumă care venea şi se ducea întruna, îmi făcuse picioarele numai clăbuc. Valurile erau din ce în ce mai înalte. Pe urmă a apărut un val cât toate zilele şi pe creasta lui era Cantor, râdea şi striga la mine: «Hai încoace, Florimond, vino cu mine, aici, ah, ce bine e, dacă ai şti ce bine e!»

Angelica lăsă piesa să-i cadă din mână şi se ridică în picioare cu o mişcare bruscă, împingând cu violenţă scaunul într-o parte. Se simţea cuprinsă brusc de o transpiraţie rece şi un fior de gheaţă îi străbătea cu violenţă tot trupul. Cuvintele lui Florimond îi dădeau acum o certitudine pe care nu voise niciodată s-o admită: *moartea!* Moartea celor două fiinţe dragi care acum rătăceau în împărăţia umbrelor!

— Taci, Florimond, şopti ea, mă îmbolnăveşti.

Se întoarse şi ieşi din salon, luând-o ca ameţită în sus pe scări până ajunse în camera ei, unde se aşeză la masa de scris, cu tâmplele în palme, ameţită, încercând zadarnic să-şi aşeze gândurile în ordine.

Nu mai ştia de cât timp stătea aşa, pierdută, când auzi un zgomot uşor la uşă. Ivorul se răsucea uşor şi în prag îşi făcu apariţia Florimond.

— Mamă, n-am apucat să-ţi spun tot. Să ştii că m-am gândit şi m-am tot gândit la lucrurile astea şi cred că trebuie să plec pe *cealaltă* mare. Fiindcă mai e o mare, în afară de Mediterana, am învăţat asta la părinţii iezuiţi. E oceanul dinspre apus, care se numeşte Atlantic, fiindcă se întinde pe locul unde se afla vechiul continent Atlantida, care într-o zi s-a scufundat, făcând să se unească apele din miazănoapte cu cele din miazăzi. Ştiai de asta? Arabii numesc oceanul acesta Marea Întunericului,

ei credeau că duce pe tărâmul morții, dar acum e știut că duce în Indii, în Indiile Occidentale. Poate că acolo...

— Florimond, zise Angelica cu voce sfârșită, te rog să nu mai vorbim de asta... sau să vorbim, dacă vrei, dacă ții neapărat, dar nu acum. mai târziu poate, dar acum... acum lasă-mă, fiindcă dacă nu... Dacă nu, ai să mă obligi să-ți trag o pereche de palme.

Ultragiat de o asemenea încheiere, la care e sigur că nu se aștepta în nici un caz, băiatul se retrase trântind ușa. În urma lui, Angelica rămase câteva minute luptându-se să nu izbucnească în plâns, apoi, cu gesturi mecanise, trase un sertar și din el scrisoarea regelui, pe care nu voise s-o citească atunci când o primise.

«...neuitata mea, nu mai asculta nebuniile spre care te îndeamnă inima dumitale zburdalnică. Întoarce-te la mine, Angelica. În situația îngrozitoare în care te găseai mi-ai cerut iertare prin mijlocirea părintelui reverend Valombreuse. Aș vrea, ca să fiu sigur de sinceritatea acelor cuvinte, să le aud din nou, rostite de fermecătoarele dumitale buze. Ești atât de minunată, preafrumoasă Angelica! Atâtea forțe sălășluiesc în minunata dumitale făptură și toate sunt împotriva mea! Aștept să vii să-ți lași mânuțele dragi în mâinile mele. Un rege însingurat, asta sunt, un rege însingurat care te așteaptă. Vei fi puternică așa cum erai înainte de a ne despărți și nimeni nu va îndrăzni să te supere cu ceva. Nu vei avea a te teme de nimic. Fiindcă știu că, așa cum ai fost și ești o adversară demnă, vei fi și o prietenă la fel de demnă...»

Scrisoarea continua pe tonul acesta și Angelica se simțea ușurată că nu încerca s-o flateze în nici un fel și nici s-o atragă, cu șiretlicuri nedemne de un gentilom, în vreo capcană.

«Vei fi stăpâna mea: gândul la dumneata e singurul care îmi poate da măsura exactă a acestui cuvânt. Am încredere în loialitatea dumitale – încrede-te în loialitatea mea. Vorbește-mi și te voi auzi. Ascultă-mă și te voi asculta...»

Închise ochii, învinsă. Își spuse că nu greșise cedând. Sau poate greșise tocmai împotrivindu-se, când ar fi trebuit să cedeze mai repede... Molines era în drum spre Versailles, cu scrisoarea

ei. Nedreptăţile şi cruzimile aveau să fie înlăturate. Ea, marchiza du Plessis-Bellière, avea sa lupte pentru asta cu toate puterile ei...

În parc, Florimond se învârtea pe aleea cea mare, cu praştia în mână, trăgând din când în când după veveriţe, dar se vedea că nu-i era aminte de asta. Părea absent, cufundat în gânduri. Angelica simţi că i se face milă de el şi coborî iute, cu gând să-l îmbărbăteze. Să-i spună că se va întoarce la Versailles şi să facă să-i strălucească în faţa ochilor titlurile pe care le va obţine pentru el, cele avute şi confiscate şi altele noi, şi slujbele cu care îl va copleşi regele...

Dar când ajunse în parc Florimond nu mai era acolo. Îl găsi doar pe Charles-Henri care stătea pe marginea heleşteului şi se uita la lebede. Hăinuţele lui de satin alb sclipeau de curate, parcă s-ar fi luat la întrecere cu penajul nobil al păsărilor ce pluteau pe apă.

Trei lebede se apropiaseră mult de mal şi păreau în aşteptare. Angelica se simţi îngrijorată. Îşi aminti de ce auzise cândva, că lebedele sunt rele şi perfide şi nu stau pe gânduri dacă e vorba să tragă în apă un copil micuţ şi să-l înece. Poate era numai o vorbă, dar paza bună trece primejdia rea, aşa că se duse cu paşi grăbiţi la Charles-Henri şi-l luă de mână, trăgându-l iute înapoi.

— Nu mai sta aşa aproape de apă, dragul meu. Lebedele sunt foarte rele.

— Rele? se miră Charles-Henri ridicând spre ea ochii lui de un albastru ca cerul. Dar sunt aşa frumoase!... Aşa albe!...

Angelica ţinea în mâna ei mânuţa mică şi plină de rotunjimi a lui Charles-Henri şi se simţi cuprinsă de duioşie. Copilul mergea cu paşi mărunţi alături de ea şi ridica mereu ochii, privind-o întrebător. Ea fusese totdeauna încredinţată că băiatul acesta semăna numai cu Philippe dar acum îşi dădea seama că Gontran, cu instinctul lui de artist, avusese dreptate. Pe chipul drăgălaş ce se ridica spre ea, desluşea linii care i-l aminteau pe Cantor sau acea curbă aparte a bărbiei pe care o întâlneai la toţi cei născuţi în familia de Sancé, Josselin, Gontran, Denis, Madelon, Jean-Marie...

«Eşti şi tu tot al meu... tot al meu, ca şi ceilalţi doi...» zise ea în gând, învinovăţindu-se că-i iubea mai mult pe cei doi copii ai lui Joffrey de Peyrac. Încerca să se liniştească, să-şi spună că la fel îl iubea şi pe Charles-Henri, dar undeva, în adâncul inimii, îi rămânea ghimpele acesta şi se simţea vinovată faţă de el. Se aşeză pe una din băncile de marmură din dreptul intrării şi îl luă în braţe, aranjându-i buclele blonde şi mătăsoase. Nu stătuse de mult de vorbă cu el, rămâneau străini. Şi acum se pomeni întrebându-l, plină dintr-o dată de interes, dacă e cuminte, dacă îi place să se joace cu Florimond, dacă s-a urcat vreodată pe un cal sau măcar pe un catâr...

«Da, mamă. Da, mamă. Nu, mamă. Bine, mamă.». Atât. Copilul nu se arăta deloc vorbăreţ şi i se strânse inima la gândul că şi el creştea departe de ea, deşi trăiau sub acelaşi acoperiş, şi că mai familiarizat era cu Barbe şi cu celelalte slugi decât cu mama lui. Sau era el mai prostănac de felul lui? Nu, Doamne, fără îndoială că nu! Privirea lui umbrită de gene dese avea expresia enigmatică şi nu lipsită de melancolie a privirii lui Philippe, dar părea totuşi foarte diferit de cum fusese tatăl său: un mic senior singuratic pe domeniul pe care urma să-l moştenească într-o zi. Îl strânse pătimaşă la piept şi în clipa aceea se surprinse gândindu-se la Cantor, pe care nu avusese timp niciodată să-l mângâie şi să-l răsfeţe, de fiecare dată amânase asta pentru mai târziu şi acum Cantor era mort. Viaţa se scurgea în lupte aspre, în intrigile crâncene ale adulţilor care ei nu-i lăsaseră niciodată timp să fie o mamă bună. Pe vremea când trăia în sărăcie, târându-se de pe o zi pe alte, în căsuţa aceea umilă de la Francs-Bourgeois, pe atunci se juca mereu cu Florimond, apoi şi cu Cantor... Dar pe Charles-Henri îl ţinuse mereu departe de ea... Cu bună ştiinţă? Sau fusese întâmplare? Nu, nu putea fi cu bună ştiinţă, fiindcă nu putea nega că îl iubise pe Philippe, fusese un alt fel de dragoste decât aceea pe care o stârnise în ea Joffrey de Peyrac dar îl iubise...

Prinse în palme obrăjorul bucălat şi cu pielea neînchipuit de catifelată al lui Charles-Henri şi îl mângâie uşor, înfiorată de duioşie.

— Mama te iubeşte, micuţule, să ştii asta, îi şopti ea pătimaşă la ureche.

— Da, mamă, răspunse cuminte băiatul, ca la lecţie.

Nu se mişca nici cât o păsărică prinsă în laţ. Doar buzele roşii ca fraga i se destinseseră într-un zâmbet neasemuit de pur, care pe Angelica o îmbăta de fericire.

Printre copaci apăru silueta lui Florimond, care venea ţopăind vesel într-un fel de dans, inventat pesemne de el chiar atunci.

— Uitaţi, dragii mei, ce avem de făcut mâine, zise Angelica ridicându-se cu aerul cuiva care tocmai a luat, după îndelungi deliberări, o hotărâre capitală. Ne îmbrăcăm toţi trei cu cele mai vechi şi mai jerpelite haine de braconieri pe care le găsim prin lăzi şi mergem toţi trei la pescuit de raci.

— Ura! Bravo! *Bravissimo! Evviva la mamma!* strigă plin de entuziasm Florimond, care tocmai începuse să ia de la Flippot lecţii de limba italiană.

14

Au petrecut o zi minunată, în care au uitat toate necazurile prezentului şi toate ameninţările tulburi ale viitorului. Pădurea îi ocrotea cu crengile ei ruginii şi soarele trimitea până la ei razele lui palide, de toamnă, dar prietenoase şi binefăcătoare, care făceau să strălucească în roşiatic stejarii, într-un purpuriu aprins fagii şi scăldau într-un arămiu cald castanii, care îşi lăsau fructele să cadă tăcute pe muşchiul moale, unde rămâneau să strălucească tăcute, aşteptând să-şi împlinească menirea. Charles-Henri ţipa fericit în faţa acestui belşug de culori şi îşi umplea cu castane buzunarele hăinuţei lui de catifea. Ce avea să spună Barbe în faţa acestei noi blestemăţii? Eh, mai vedem noi, deocamdată uite că mama nu-i spune nimic, îl lasă să-şi facă plăcerea şi asta e cel mai important, până ne întâlnim cu Barbe şi cu bombănelile ei mai e!

E drept că îl îmbrăcase pe Charles-Henri ca pentru o plimbare la Tuileries şi Angelica privea îngrijorată cum micuţul se făcuse numai pete verzi, de la frunzişul şi muşchiul prin care îi plăcea grozav să se tăvălească. Pe urmă, văzând că nu-i zice nimeni nimic, Charles-Henri prinsese curaj şi începuse

să-şi facă de-a binelea de cap, căţărându-se pe câte un trunchi mai mic şi cu ramurile mai joase, drept care hăinuţele lui erau acum rupte şi jerpelite iar el arăta aşa cum ar fi trebuit să arate la plecare. Dar era fericit. Nimeni nu-l cicălea, nimeni nu bombănea, nimeni nu ţipa la el să stea cuminte să nu se murdărească – şi unde mai pui că mai tot timpul mama îl ţinea de mână! Ştiuse el dintotdeauna că mama lui era bunătatea întruchipată şi nimeni nu-l iubeşte ca ea, altfel n-ar mai fi adormit în fiecare seară cu portretul ei la piept...

Flippot şi abatele des Lesdiguières îi însoţeau şi Angelica înregistra nu fără mândrie privirile lor şi ale lui Florimond, din ce în ce mai pline de admiraţie şi de respect când o vedeau cu câtă uşurinţă se orienta pe potecile care abia se desluşeau şi le arăta câte ceva din secretele mlaştinii, de care ei habar n-aveau. Ei o ştiau aşa cum arăta sub luminile strălucitoare ale curţii de la Versailles şi o vedeau acum cu totul altfel, atât de diferită încât nu mai ştiau ce să creadă. Dar asta n-a ţinut prea mult, fiindcă toţi s-au lăsat repede prinşi de febra pescuitului, bălăcindu-se cu picioarele goale prin apa bălţilor, alunecând prin mâlul de pe fund şi abia ţinându-se să nu cadă, sau stând întinşi pe burtă pe muşchiul moale şi pândind cu sufletul la gură apropierea înceată a racilor de coşurile de răchită în care fuseseră aşezate drept momeală bucăţi de carne împuţită. Angelica reuşise de mai multe ori să prindă câte un rac cu mâinile goale şi Florimond încercase şi el, rămânând de fiecare dată cu buzele umflate şi fiind din cauza asta cam indispus. Angelica râdea amuzată şi nu putea să nu se simtă flatată citind în ochii fiului ei o undă de admiraţie.

Trecând printr-un luminiş, dădură de vrăjitoarea Mélusine. Bătrâna culegea ciuperci şi căuta rădăcini anume, scormonind pământul cu degetele ei uscate şi încovoiate ca nişte cângi. Au încremenit. Numai Angelica ştia cine e baba asta şi totuşi abatele, Flippot şi Florimond s-au oprit parcă speriaţi, simţind că nu era lucru curat cu ea aici, în pustietăţile astea. Cât despre Charles-Henri, acesta era prea ocupat cu castanele lui ca să mai ia în seamă toate fleacurile. În mijlocul luminişului, cu frunzele ruginii care cădeau ca o ninsoare rară

în jurul ei, parcă dansând un dans ritual, bătrâna părea într-adevăr o apariţie nepământeană, a cărei privelişte ar fi dat oricui fiori reci. O încarnare a spiritelor malefice ale pădurii, a tainelor şi a blestemelor adâncimilor ei de nepătruns.

Angelica o strigă voioasă, făcându-i semn cu mâna:

— Mélusine! Ehei!

Bătrâna se îndreptă din şale şi privi spre mica ceată care venea spre ea dar, în loc să pară bucuroasă, cum ar fi fost de aşteptat, de apariţia unei femei căreia îi recunoscuse puteri asemănătoare cu ale ei, tresări violent şi pe faţă i se aşternu o expresie de groază iar braţul drept i se întinse în faţă, parcă vrând să-i oprească.

— Pleacă! ţipă ea piţigăiat. Piei de-aici! Eşti o mamă blestemată!

Apoi se răsuci pe călcâie şi se făcu nevăzută în tufe, lăsându-i pe toţi buimăciţi de cuvintele acestea neaşteptate.

Nu se ştie cât ar fi rămas acolo dacă nu începea ploaia, aşa că o rupseră la fugă spre Piatra Zânelor şi intrară în grabă în vechea criptă care îi primi ospitalieră, pardosită cum era cu ace de pin uscate care alcătuiau un adevărat covor, moale şi plăcut îmbălsămat. Se aşezară, obosiţi de alergătură şi bucuroşi că dăduseră de locul acesta uscat.

Toţi erau veseli. Cuvintele acelea ciudate ale Mélusinei nu reuşiseră să-i tulbure decât pe moment şi acum râdeau voioşi, scuturându-se de apă şi râzând fiecare de celălalt, care i se părea mai ud ca el.

— Plimbarea asta, zise Florimond, seamănă cu ieşirile prin subterană, numai că acolo duhneşte groaznic, în timp ce aici...

Într-adevăr, în criptă domnea un miros curat şi proaspăt de răşină şi de verdeaţă.

— Îmi plac grozav subteranele, urmă el, scuturându-şi părul negru şi buclat. Înseamnă să cunoşti tainele pământului. Toate stâncile astea care sunt pe sub pământ trăiesc şi îşi văd cuminţi de treaba lor, fără ca noi să ştim ceva despre ele. O dată, când eram la colegiu, nu ştiu ce mi-a venit că am luat un târnăcop m-am dus în pivniţă şi am început să sap în perete,

ziceai că e stâncă dar era foarte subțire. Am găsit acolo niște eșantioane cum nu m-aș fi așteptat...

Și începu o istorie care îi lăsă pe toți cu gurile căscate, împănată cu cuvinte latinești și cu nume de substanțe chimice, explicând că substanțele acelea, amestecate și combinate după anumite reguli, puteau da niște explozibili cam ca praful de pușcă, dar cu niște proprietăți...

— Am încercat să fac niște experiențe în laborator și nu știu cum s-a întâmplat că au sărit în aer niște drăcovenii de-ale părinților... și m-au pedepsit. Și totuși, mamă, te asigur că dacă mai rămâneam acolo și mă lăsau să-mi văd de treburile mele, aș fi ajuns să creez o materie nouă, care ar fi revoluționat toată știința. Îți explic eu mai încolo. Și zic asta fiindcă sunt sigur că tu m-ai înțelege, nu ca părinții iezuiți, care m-au pus pentru asta la canon greu.

— Dumnezeule! exclamă Angelica întorcându-se spre abate ca și cum l-ar fi luat ca martor. Când te gândești că iezuiții spun despre el că nu e inteligent! Stau și mă întreb cum au ajuns să aibă ei faima asta de dascăli desăvârșiți!

— Foarte simplu, doamnă, surâse abatele. Florimond e foarte inteligent, dar nu e de o inteligență clasică. Ei nu sunt obișnuiți cu așa ceva și asta i-a derutat.

— Și dacă nu sunt în stare să facă inteligența unui copil să se dezvolte, atunci trebuie s-o înăbușe? exclamă ea revoltată. Florimond, am să te trimit în Italia, acolo ai să poți studia în voie toate științele fără să te facă nimeni prost pentru asta. Mai ales științele deprinse de la arabi... din câte știu eu, și cuvântul «alchimie» e tot un cuvânt arab. Italienii cunosc și științele chinezești, și câte și mai câte...

Și, pentru prima dată, le vorbi despre călătoria ei în insulele Levantului.[25]

Charles-Henri era în culmea fericirii. Stătea pe genunchii ei și asculta atent, deși nu înțelegea mare lucru. Ploaia ropotea mărunt afară, pe frunzișul veșted de pe jos, și vântul șuierând printre copaci făcea un zgomot care aducea a valuri de mare.

Apoi, fără să știe nici ea cum îi venise, Angelica începu să le povestească despre felul cum nesocotise voința regelui, trezindu-i mânia.

— Maiestatea sa îmi poruncise să nu plec din Paris şi eu am reuşit să fug. Înseamnă că i-am călcat porunca. Dar acum totul are să intre din nou în normal. Regele e dispus să mă ierte. Îmi cere să mă întorc la curte. L-am trimis pe Molines cu o scrisoare. Nu mai e mult şi soldaţii care ne-au insultat şi ne-au făcut atâtea zile negre au să fie nevoiţi să plece şi are să fie din nou linişte, ca mai înainte.

Florimond asculta cu atenţie încordată.

— Înseamnă că nu mai eşti în pericol? Şi nici Charles-Henri?

— Nu, de asta poţi fi convins, răspunse ea pe tonul cel mai sigur de care era în stare, încercând să nu-şi trădeze tristeţea care, fără voia ei, o copleşea.

Era datoare faţă de fiii ei să le asigure acea linişte despre care tocmai le vorbise. Aveau dreptul la aşa ceva.

— Sunt foarte mulţumit, zise Florimond cu un suspin de uşurare.

— Nu mai vrei să pleci?

— Nu. Acum, din moment ce spui că totul are să se aranjeze, nu mai e nevoie.

Când au ajuns la Plessis era târziu şi Barbe se dădea de ceasul morţii. Când i-a văzut, s-a pus imediat pe nişte bocete ascuţite, ca şi cum ar fi primit vestea unei nenorociri. Păi tocmai acum i-a găsit să cutreiere blestemata aia de pădure, toamna, când oricând se puteau trezi nas în nas cu lupul? Sau cu ursul? La ea nu se gândiseră, că a murit şi a înviat de atâte ori până i-a văzut acasă, vii şi nevătămaţi? Phiii, şi uite în ce hal era bietul Charles-Henri! Păi aşa li l-a dat ea în primire? Aşa avea odorul ei hăinuţele când a plecat, murdare şi hărtănite ca un pui de ţăran? Şi uite la el, că i se închid ochii de somn, bietul pui mic, e şi nemâncat de dimineaţă, murdar până în albul ochilor, trebuie să-i facă baie, are să adoarmă înainte de a apuca să pună ceva în gură... Că dacă şi asta mai e oră de venit acasă...

— Gata, Barbe, gata, linişteşte-te, uite că nu s-a întâmplat nimic. Odorul tău s-a ghiftuit cu mure şi cu alune toată ziua, aşa că nu-i e foame, şi unde mai pui că a petrecut ca un prinţ! Fă-i repede baie şi la culcare cu el, are să se scoale mâine mai târziu şi gata, nu s-a dărâmat pământul. Până dimineaţă mai e.

Nici nu ştia Angelica ce adevăr rostise. Până dimineaţă mai era, din nefericire, mult... Îngrozitoarea noapte de la Plessis abia începuse...

15

Tocmai începuse să se dezbrace când i se păru că aude un galop furtunos de cal apropiindu-se de castel. Se opri şi încordă auzul. Apoi îşi înnodă la loc şnurul corsajului şi ieşi pe palier, deschise una din ferestrele de lângă capul scării, care dădeau spre heleşteu, şi se plecă în afară, încercând să scruteze întunericul. Nu se înşelase, galopul se auzea acum mai limpede şi în curând reuşi să desluşească şi silueta călăreţului, care trecu ca fulgerul pe lângă marginea iazului şi se pierdu în întunericul aleii, îndreptându-se, de bună seamă, spre castel.

«Cine să fie?» îşi zise ea tulburată.

Nu erau vremuri prielnice veştilor bune...

Închise fereastra, rămase o clipă pe gânduri apoi începu să coboare scara, cu gând să se ducă la oficiu, unde poate mai rămăsese vreun servitor care nu apucase să se culce. Dar se răzgândi repede şi urcă înapoi treptele, ducându-se la uşa camerei lui Florimond. O întredeschise fără zgomot şi întrebă în şoaptă:

— Dormi?

Cu puţin timp înainte, când se despărţiseră, băiatul îi urase noapte bună şi o strânsese la piept într-un avânt entuziast, privind-o cu ochi scăpărători.

— Mamă! Mama mea dulce! Ce zi minunată! Nici nu ştii ce mult te iubesc!

Şi făcuse din nou gestul acela pe care ea nu i-l mai cunoştea din anii fragedei lui copilării, îşi rezemase de umărul ei capul cu plete negre bogate, numai bucle, în care mai rămăseseră ace de pin şi miresmele toamnei de afară, iar ea îl sărutase, râzând fericită, pe obrazul pe care se zărea o zgârietură măruntă, de pe urma cine ştie cărei crenguţe.

— Somn uşor, copile drag, murmurase ea cu emoţie. Ai să vezi, are să fie bine.

Cu un surâs întipărit pe faţă la această amintire, pătrunse înăuntru şi se apropie de pat. Niciodată, de atâta timp, nu veghease în vreun fel somnul copiilor ei, măcar să vadă dacă nu se dezveliseră prin somn. Măcar acum! Dar patul nu era desfăcut. Pe măsuţa de lângă fereastră lumânarea groasă era abia pe jumătate, buna Barbe o aprinsese pentru ca Florimond să găsească lumină când vine să se culce. Dar pe perna plină de dantele nu se vedea chipul fiului ei, care ar fi trebuit să cadă ca retezat, frânt de oboseala de peste zi. Angelica aruncă iute o privire în jur şi băgă de seamă lipsa hainelor, a spadei, a mantalei... Din câţiva paşi, ajunse la uşă, ieşi pe palier şi bătu cu putere la uşa abatelui des Lesdiguières.

— Unde e Florimond? îi ţâşni de pe buze întrebarea când îl văzu pe abate apărând în uşă, cu ochi deja cârpiţi de somn.

— Dar... trebuie să fie în camera lui, doamnă! reuşi el să răspundă, zăpăcit de cuvintele ei.

— Nu, nu e! Îmbracă-te imediat, trebuie să-l căutăm.

Îi treziră pe Lin Poiroux şi pe nevasta lui, întrerupându-le sforăitul zdravăn din odăiţa lor de lângă bucătărie. Nu, nu văzuseră nimic şi nici nu auziseră ceva. Şi, pe urmă, nu era trecut zdravăn de miezul nopţii?

Angelica urcă scările ca o furtună, luă o mantie pe umeri şi coborî înapoi valvârtej. La piciorul scării se adunaseră deja câţiva servitori treziţi de abate, apucaseră să ia în grabă câte ceva pe ei şi erau, bineînţeles, la porunca doamnei marchize. Angelica porni iute spre grajduri, urmată de mica ceată. Aici dădu de un rândaş tânăr de tot, aproape un copil, care nu se culcase, ci ronţăia fericit nişte bomboane, dintr-o traistă pe care o ţinea la picioare.

— Cine ţi-a dat asta? Vorbeşte! îl luă ea la rost, începând să înţeleagă.

— Domnişorul Florimond, răspunse speriat băiatul, oprindu-se din mestecat.

— Aha, fiindcă i-ai înşeuat calul? adăugă ea, înfigându-i furioasă mâna în chică. A plecat, nu-i aşa?

— Aoleu! Da, doamnă, a plecat, bâigui rândaşul, pricepând că e ceva în neregulă cu domnişorul Florimond şi cu bomboanele alea, că prea erau bune. Dar mi-a poruncit să nu zic la ni...

— Ah, tâmpitule! țipă ea furioasă, zgâlțâindu-l zdravăn și cârpindu-i o palmă răsunătoare. Repede, domnule abate, sus pe cal și după el, poate-l prindeți!

Abatele fusese luat pe neașteptate, așa că era fără cizme și fără manta. O luă în grabă spre castel, să se pregătească de plecare, în timp ce Angelica îl zorea pe băiat, printre ocări și ghionți, să pună șaua pe alt cal.

În timp ce acesta, cu chica vâlvoi și cu obrajii roșii de palme, se silea în mare grabă să împlinească porunca asta neașteptată, Angelica ieși spre capătul aleii, încercând să prindă din nou în auz galopul acela, care iată, din nefericire, își dădea seama acum că nu venea spre castel, cum i se păruse ei... Dar nu se mai auzea decât foșnetul frunzișului.

— Florimond! strigă ea disperată. Florimond!

Chemarea ei se stinse în umezeala nopții.

— Repede, domnule abate, vă conjur! strigă ea văzându-l pe Lesdiguières că se reîntorcea într-un suflet. Când ieșiți din parc, puneți urechea la pământ și încercați să vă dați seama în ce direcție a luat-o!

Abatele porni în galop și ea rămase singură în fața grajdului, privind spre capătul aleii și spunându-și că poate ar fi fost bine să poruncească să-i pună și ei șaua pe un cal, să plece și ea, poate așa șansele de a da de urma lui Florimond creșteau...

Tocmai când aproape se hotărâse, auzi prin noapte cornul puternic al baronului Isaac de Rambourg, răsunând trist. Notele chemării veneau până aici cu o limpezime neașteptată, într-o succesiune precisă, care însemna alarmă. *Alarmă!* Ce alarmă? Și ce Dumnezeu mai voia și slăbănogul ăsta, cu alarmele lui?

Cântecul se repetă, sfâșietor de trist, apoi începu din nou... Ecoul unei fraze nu avea timp să se stingă că începea a doua, amplificată de copacii desfrunziți în rezonanțe tragice.

Angelica se gândi la Florimond și simți că-i îngheață sângele în vine. Abia acum făcea legătura: Florimond de bună seamă că pornise spre Rambourg, să-l ia pe Nathanaël...

În clipa aceea galopul unui cal răsună dinspre marginea pădurii și în câteva clipe în capătul aleii își făcu apariția un

călăreţ care venea în goană. Când ajunse la câţiva paşi de ea, în conul de lumină roşie al felinarului de pe stâlp, Angelica îl recunoscu pe abate.

— Vin dragonii, doamnă! gâfâi acesta.

— Unde e Florimond? strigă ea. Dumnezeule sfinte! Nu i-aţi dat de urmă?

— Nu, soldaţii mi-au tăiat calea şi a trebuit să mă întorc. Sunt mulţi, doamnă, şi vin în rânduri strânse. Montadour îi comandă. Se îndreptau spre castelul Rambourg, dar ne putem aştepta şi...

Sunetul cornului se înălţa acum mai puternic, parcă disperat, chemând în ajutor. De unde avea baronul atâta putere în trupul lui uscat ca un ţâr?

Angelica înţelese. Dragonii, înconjuraţi de oamenii ducelui de La Morinière, reuşiseră să spargă încercuirea. Da, ducele nu avea oameni căliţi, cedaseră repede. Şi Montadour venea în zona pe care o cunoştea cel mai bine, deşi ştia că aici îl pândea primejdia mlaştinilor şi a hăţişurilor pădurii.

— Trebuie să mergem acolo, domnule abate, la Rambourg e nevoie de ajutor.

Se gândea întruna la Florimond, la zăpăcitul acela de băiat cu capul plin de idei nebuneşti. Intrase într-un viespar de unde trebuia scos cât mai degrabă.

Abatele îi dădu calul lui, iar el luă altul, încălecând pe deşelate, şi porniră în grabă spre Rambourg. În faţa lor cerul începea să se rumenească şi Angelica simţea că-i vine rău la gândul că asta însemna un incendiu, dar nu zise nimic. Se apropiaseră la mai puţin de o leghe când se întâlniră cu un grup agitat care venea în grabă pe jos, cu ţipete şi plânsete care trădau prezenţa multor femei. Erau doamna de Rambourg, cu copiii şi câteva slujnice.

— Doamnă du Plessis, strigă ea în hohote disperate, veneam la dumneavoastră să vă cerem adăpost. La noi au sosit dragonii, sunt beţi şi au pus foc la toate acareturile, nu se poate înţelege nimeni cu ei, doamnă! Cred că acum jefuiesc castelul, Doamne sfinte...

— Florimond nu e cu Nathanaël?

— Florimond? Nu ştiu, vai de păcatele noastre, nu l-am văzut. Nathanaël, unde eşti? Nathanaël! Aaaah! Unde e Nathanaël? se întoarse ea înnebunită spre grupul de copii care plângeau speriaţi, înghesuindu-se unul în altul.

Angelica dădu să zică ceva dar vânzoleala era prea mare.

— Şi nici Rebecca nu e! ţipă doamna de Rambourg, plesnindu-şi înnebunită palmele una de alta. Unde e Rebecca, Joseph? O ţineai de mână!

— Nu, mamă, răspunse tremurat copilul, nu e Rebecca, eu o ţin pe Sarah...

— A rămas acolo, bietul copil! Trebuie să ne întoarcem, gemu baroana. Şi soţul meu... Dumnezeule sfinte, apără-ne de nenorocire, stăpâne...

Începuse să se clatine pe picioare şi felinarul abatelui îi lumina faţa ca de strigoi, cu priviri rătăcite. Nefericita femeie era în ultimele zile de sarcină şi aştepta din clipă în clipă durerile facerii.

— Mergeţi la mine, zise autoritară Angelica. Domnul abate are să vă însoţească. Mă duc eu la Rambourg, să văd ce se petrece acolo.

Ajunse în apropierea donjonului şi începu să se furişeze. Venise pe jos, calul îl lăsase copiilor baroanei. Se tupilă în umbra turnului vechi, încredinţându-se că n-o văzuse nimeni, şi încercă să desluşească ceva în vacarmul acela asurzitor, în care zbieretele dragonilor beţi se amestecau cu urletele de durere ale celor schingiuţi şi cu ţipetele femeilor.

Porni cu băgare de seamă înainte, ferindu-se să iasă din umbra zidului îmbrăcat în iederă, dar se împiedică de ceva ce zăcea pe jos. Se trase înapoi speriată şi privi: era o formă omenească, parcă gâtuită de un şarpe auriu, ce strălucea în întuneric. Apoi îşi dădu seama ce era şi îşi înăbuşi un ţipăt de spaimă: baronul de Rambourg, cu cureaua lată şi strălucitoare a nelipsitului lui corn de vânătoare petrecut pe după gât! Se plecă iute deasupra lui şi văzu că fusese străpuns dintr-o parte în alta de o lance lăsată în trupul lui firav.

Câţiva inşi trecură răcnind la câţiva paşi de ea şi simţi că amorţeşte de frică, dar era apărată de umbră şi n-o văzură. Îşi

luă inima în dinţi şi făcu repede cei câţiva paşi care o despărţeau de un pâlc de copaci cu coroanele joase, printre care creşteau şi nişte tufe, şi aici se simţi mai la adăpost. Putea privi în voie soldaţii care alergau forfota în toate părţile, clătinându-se beţi pe picioare, răcnind, chemându-se unii pe alţii, îndemnându-se şi înjurând tot timpul. Sus, la o fereastră, câţiva începură să zbiere din răsputeri:

— Gata! Am pus mâna pe puiul de şarpe! Pregătiţi suliţele!

Mai mulţi dragoni din curte se repeziră sub geam, îndreptând în sus suliţele şi vârfurile halebardelor şi răcnind sudălmi şi îndemnuri. Angelica nu înţelegea ce fac, dar când îi văzu pe cei de la fereastră scoţând la iveală o formă omenească, ceva care ar fi putut fi o păpuşă dar care se mişca, era vie... Doamne Dumnezeule sfinte! Trebuie să fi fost micuţa Rebecca! Soldaţii de la fereastră o aruncară în suliţele şi halebardele celor de jos şi Angelica abia se stăpâni să nu ţipe şi puse mâinile la ochi, tremurând de groază. Un urlet răguşit, animalic, pornit din mai multe piepturi o dată îi arătă că înfiorătoarea jertfă fusese săvârşită.

Rămase câteva clipe ascunsă în tufele de sub copaci, încercând să-şi revină. Evita să privească spre locul unde ar fi trebuit să se afle micuţa Rebecca, spunându-şi întruna că nu se poate, că toate lucrurile astea nu pot fi aievea, mai curând trebuie să fie cine ştie ce coşmar şi că acum are să se trezească... Într-un târziu pândi o clipă când dragonii, dezlănţuiţi, erau ocupaţi în alt colţ al curţii şi se repezi până în umbra donjonului, atentă să nu se mai împiedice şi de data asta de cadavrul baronului de Rambourg. Ieşi în spatele zidurilor vechi şi de acolo, gonind ca de spaima morţii, reuşi să ajungă în fâşia de pădure care despărţea pământul baronului de domeniul Plessis.

Când ajunse, baroana o întâmpină cu ochi strălucitori de speranţă:

— Aţi găsit-o pe micuţa mea Rebecca, doamnă? Şi pe soţul meu?

Angelica trebui să facă un efort uriaş ca să nu se trădeze.

— Au fugit în pădure, s-au ascuns. Şi la fel trebuie să

facem şi noi. Repede, băieţi, îmbrăcaţi-vă bine şi luaţi la voi ceva de mâncare, să ajungă mai multe zile. Unde e Barbe? Mergeţi careva după ea, să-l scoale pe Charles-Henri şi să-l îmbrace. Dar repede!.

— Doamna marchiză! făcu La Violette, arătând cu degetul. Ia uitaţi-vă în partea aia, vedeţi ce-i acolo?

Printre copaci se vedeau lumini mărunte care se mişcau.

— Vin încoace, doamnă. De la Ramboürg.

— Aoleu! ţipă speriat, cu voce ascuţită, un băiat de la bucătărie, vin dragonii!

Alte lumini începură să se vadă la capătul aleii, de data asta grupate strâns. Dragonii veneau spre castel în trap domol, fără să se grăbească.

— Înăuntru toată lumea şi ferecaţi toate intrările, strigă Angelica. Toate! Nu scăpaţi una!

Încercă cu mâna ei bârnele grele de stejar cu care servitorii proptiseră imediat, pe dinăuntru, uşile mari de la intrarea de onoare, zăvoarele şi cârligele grele de oţel care închideau obloanele groase, ferecate în fier, de la ferestrele de jos. Cele mai multe ferestre aveau gratii groase, doar cele două din faţă, de o parte şi de alta a intrării, erau fără nici un fel de protecţie.

— Toţi cu câte o armă în mână şi vă postaţi aici, la ferestrele astea!

Abatele des Lesdiguières flutura de câteva ori spada prin aer, cu putere, făcând-o să şuiere ascuţit. Dinspre cămările din stânga apăru Malbrant, scutierul, cu braţele încărcate de muschete şi pistoale.

— De unde Dumnezeu ai scos toate astea, Malbrant? întrebă uluită Angelica.

— Am avut grijă, doamnă. Când am văzut ce se petrece în jurul nostru m-am ocupat, nu? Gloanţe şi iarbă de puşcă avem cât pentru un an de război.

— Mulţumesc, Malbrant, eşti un suflet mare!

Bătrânul maestru de arme începu să împartă în graba mare muschete şi pistoale tuturor servitorilor, ba le dădu şi fetelor de la bucătărie câte un pistol, râzând de fiorii cu care puneau mâna pe sculele astea cu care nu mai avuseseră de-a face.

— Drăguţelor, le instruia el, dacă nu vă pricepeţi să le încărcaţi şi n-are cine să vă facă treaba asta în focul luptei, le apucaţi uite-aşa de ţeavă şi le trageţi papugiilor ălora una la mir, dar zdravăn, cu mânerul. Cât puteţi! Oricum, astea ating mai zdravăn ca polonicele de la bucătărie.

Doamna de Rambourg, refugiată în salon, cu copiii adunaţi în jurul ei, o urmărea pe Angelica din priviri prin uşile largi cu batantele desfăcute, cu o expresie de groază în ochi.

— Doamnă... zicea ea din când în când, ce s-a întâmplat cu micuţa mea Rebecca? Şi cu soţul meu? Dumneavoastră trebuie să ştiţi, nu se poate să nu ştiţi, nu-i aşa, doamnă?

— Doamnă, răspundea ea încercând să pună cât mai multă blândeţe în glas, vă rog să vă liniştiţi. N-aţi vrea să vă ajut să culcaţi copiii în încăperile de sus? Au nevoie de odihnă şi dumneavoastră la fel. Micuţii oricum nu pot rămâne aici, nu trebuie să se sperie.

Baroana se lăsă să cadă din fotoliu, venind în genunchi şi împreunând mâinile.

— Copii, gemu ea, să ne rugăm! Acum ştiu. A sosit ziua durerilor, după cuvântul Domnului Dumnezeului nostru: «Îi voi părăsi pe cei ce mă iubesc ca să le încerc credinţa şi îi voi da pe ei pradă răilor.»

— Doamnă, strigă un servitor, dragonii! Au intrat în curte!

Printr-una din ferestrele întredeschise, servitorii priveau îngrijoraţi afară. Curtea roia de dragoni călări, zbierau furioşi şi agitau făcliile aprinse, părând puşi pe fapte mari. Montadour, călare pe uriaşul său cal vânăt-rotat, părea şi mai gras iar barba lui roşie, nerasă de o săptămână şi luminată de vâlvătăile sinistre ale făcliilor, îi accentua trăsăturile brutale ale feţei. Diform cum era, ai fi zis că e o păpuşă de bâlci lucrată grosolan din lut roşu, prea moale, sau dintr-o cocă şi mai moale, care se lăsase înainte de a fi apucat să se usuce.

În jurul lui câţiva călăreţi păreau să formeze un fel de stat major care se sfătuia cu privire la tactica ce trebuia urmată. Soldaţii păreau să aştepte răbdători, dar halebardierii îşi agitau întruna armele şi păreau cei mai porniţi.

— Deschideţi! răsună deodată răcnetul răguşit al lui Montadour. Deschideţi sau sparg uşa! adăugă el, cam nesigur pe cuvinte, semn că băuse mult.

Nimeni din cei dinăuntru nu se clinti şi nu scoase o vorbă.

Afară, alţi dragoni soseau din pădure, venind dinspre Rambourg şi silindu-se să-i întărâte pe camarazii lor care le păreau cam nehotărâţi. Le aduceau aminte că acum o săptămână fuseseră alungaţi de aici şi tocmai pe pietrele astea câinele acela de La Morinière pusese să arunce cadavrele a patru camarazi de-ai lor morţi la datorie.

La un semn al căpitanului, doi soldaţi zdraveni, înarmaţi cu nişte topoare cât toate zilele, veniră până la intrarea de onoare şi începură să lovească puternic în uşile mari de stejar, îmbrăcate în plăci de palisandru şi mahon, sculptate cândva de meşteri aduşi din Italia. Loviturile lor făceau să vibreze podelele de sub tălpile celor dinăuntru şi le strecurau în suflete fiori de moarte. Unul din micii baroni de Rambourg începu să plângă, apoi tăcu şi murmurul rugăciunilor copiilor din salon se înălţă mai limpede decât înainte.

— Malbrant! şopti Angelica.

Scutierul trase de la brâu amândouă pistoalele, întredeschise puţin fereastra din stânga şi ochi atent. Lovitura porni şi unul din soldaţii cu topoare se lăsă imediat moale, venind de-a berbeleacul pe treptele de marmură până jos. Imediat răsună o a doua împuşcătură şi celălalt soldat, care nu avusese timp să-şi dea seama ce se întâmplă, se prăbuşi inert ca un sac, rămânând nemişcat pe trepte.

Un răget de furie se ridică din rândurile dragonilor. Trei din ei, înarmaţi cu muschete, veniră până la uşi şi traseră de aproape în lemnul sculptat, să-l găurească. Alţii se apropiară, cu intenţia vizibilă de a le urma exemplul, dar pe când primii îşi încărcau din nou armele, La Violette îl luă la ochi pe unul şi trase. Nici nu apucase soldatul să cadă de-a binelea, că La Violette descărcă al doilea pistol şi încă un soldat se prăbuşi, urmat imediat de al treilea, doborât de o lovitură la fel de bine ţintită a lui Malbrant.

— Înapoi, boii dracului! mugi furios Montadour. Înapoi! Vreţi să vă omoare pe toţi, unul câte unul?

Dragonii care se apropiaseră se traseră cu o mişcare scurtă îndărăt, ca nişte lupi care amână clipa când se vor repezi asupra prăzii, oprindu-se la o distanţă unde pistoalele şi muschetele celor dinăuntru pierdeau din precizie şi nu mai erau primejdioase ca până atunci.

Căpitanul îşi aşeză oamenii în linie de bătaie, dădu un ordin scurt şi salva muschetelor răsună asurzitor. Vitraliile ferestrelor săriră în mii de cioburi multicolore şi La Violette, care nu se ferise, se prăbuşi fără un geamăt. Abatele se repezi să-i ia muscheta şi se duse la una din ferestre, rămânând în umbră şi încercând să-l ia la ochi pe unul din soldaţii care veneau acum în rânduri strânse, încredinţaţi probabil că salva de adineauri îi potolise pe cei dinăuntru. Dar, la o comandă răcnită de undeva din spate, soldaţii se traseră iarăşi brusc înapoi. Probabil că ofiţerii voiau să găsească altă tactică, mai puţin primejdioasă decât atacul direct asupra intrării, care de la primele încercări îi costase deja cinci oameni.

Angelica se târî în genunchi până în locul unde zăcea La Violette şi, opintindu-se din răsputeri, izbuti să tragă trupul acela uriaş într-un ungher ferit, dinspre uşa bucătăriei. Puse urechea pe pieptul lui. Inima îi mai bătea. Îi desfăcu livreaua, livreaua în culorile casei du Plessis-Bellière, de care era atât de mândru încât nu umbla niciodata altfel îmbracat decât cu ea, şi văzu că era rănit la piept. Sângele făcuse deja o pată mare şi roşie pe vesta lui de mătase albastră ca cerul.

Angelica se năpusti în bucătărie, să caute rachiu şi niscaiva feşe, dar aici dădu peste mama Aurelia, bătrâna chelăreasă, care nu mai ţinea slujba asta de ani de zile, fiindcă era prea bătrână şi mai vedea doar ca prin sită, dar aşa îi rămăsese numele. Bătrâna mesteca într-un ceaun uriaş pus pe foc şi Angelica simţi că i se face rău de furie.

— Ce naiba faci acolo, babo? se răsti ea. Mai bine ai pune mâna şi ai rupe nişte cârpe, pentru oblojeli. Crezi că îi trebuie cuiva acuma supele tale?

— Care supă, doamnă? se revoltă bătrâna. Păi supă fac eu aici? Încing nişte oloi, să le turnăm în cap la nenorociţii ăia de afară, ca în vremurile bune de demult.

Din păcate, castelul Plessis nu fusese construit în timpurile evului mediu, ca să poată susţine după toate regulile un asediu.

Bătrâna ciuli dintr-o dată urechea.

— Auzi-i! Umblă la obloane, nemernicii!

Într-adevăr, soldaţii ocoliseră castelul şi acum încercau să desfacă obloanele de la ferestrele bucătăriei. În scurt timp răsunară primele lovituri de topor. Unul din valeţi se căţără pe glaful ferestrei, încercând să se uite afară prin vreo crăpătură, dar nu se vedea nimic.

— Urcaţi la primul etaj, zise repede Angelica spre trei băieţi înarmaţi cu pistoale, şi trageţi de acolo, pe fereastră, în soldaţii de jos, care umblă la obloane.

— Eu nu ştiu să trag cu pistolul, doamna marchiză, zise sfios un pândar bătrân, dar am arbaleta asta şi am şi săgeţi destule la ea, uitaţi-le. Pot merge şi eu cu ei?

— Du-te, moşule, nu mai trebuie să ceri voie! Şi ai grijă să-i faci pe domnii ăştia perniţe de ace de cusut!

Găsi undeva, într-un ungher, o cârpă curată şi un ulcior de rachiu şi se întoarse în hol, în ungherul unde zăcea La Violette. Dar îşi dădu seama că sărmanul valet nu mai avea nici o şansă de scăpare. Horcăia şi pe la colţul gurii începuse să i se scurgă un firicel de sânge.

— Do'a' marchiză... bolborosi el văzând-o, să ştiţi că... vreau să vă zic ceva... Că amintirea a mai dragă din viaţa mea... a fost când v-am ţinut în braţe...

— Ce vrei să spui, bietul de tine? zise ea cu duioşie, convinsă că nefericitul delira. Lasă, ai să te faci bine...

— ...când dom' mareşal Philippe mi-a poruncit atunci, noaptea, să vă fur şi să vă duc la mănăstire... atunci v-am dus în braţe... şi a trebuit să vă strâng niţeluş de gât, să nu vă mai zbăteţi... Vă duceam în braţe şi mă uitam la dumneavoastră... de-aia zic că e a mai minunată... amintire... o femeie... aşa fru... frumoasă...

Abia mai putea vorbi, din cauza slăbiciunii şi a sângelui care îl podidise de-a binelea pe gură. Îşi încordă ultimele puteri şi reuşi să mai spună:

— ...nu poate să... să mai fie... Să mă... iertaţi... Că eu...

Abia mai răsufla. Angelica îi luă mâna în mâna ei, zicând cu blândeţe:

— Gata, te-am iertat de mult pentru ce s-a întâmplat în noaptea aceea. Vrei să-l chem pe părintele Lesdiguières să-ţi dea iertarea păcatelor?

— Nu... horcăi La Violette, cu o ultimă tresărire. Să mor... în credinţa mea...

— Aşa e, uitasem că eşti protestant.

Îl mângâie pe fruntea care începuse deja să se răcească.

— Bietul de tine! Bieţi oameni rătăciţi! Să te ierte bunul Dumnezeu de păcate şi să te primească...

La Violette era mort. O cameristă rănită gemea într-un colţ. Faţa lui Malbrant era neagră de fumul prafului de puşcă. Valeţii alergau pe scări, cărând muniţie pentru cei de la etaj, care trăgeau de zor de la ferestre şi poate că şi dintre ei apucaseră să cadă până acum. Montadour avea şi el, printre dragonii lui, destui ochitori buni.

«Trebuie făcut ceva, îşi spunea Angelica. Aşa nu se mai poate!»

Urcă la primul etaj, deschise una din ferestrele rămase închise şi strigă:

— Căpitane Montadour!

Vocea ei răsună cu o limpezime neaşteptată în pâcla aceea tulbure, încărcată de fum usturător.

Surprins, căpitanul trase de dârlogi şi îşi răsuci calul aşa fel încât să poată privi mai bine spre faţada castelului. Recunoscuse vocea care îl striga şi asta îl făcea să se simtă cuprins de un sentiment de teamă amestecată cu triumf. Marchiza era aici! Căzuse în capcană! Răzbunarea lui era aproape!

— Domnule! strigă din nou marchiza du Plessis, cu aceeaşi voce puternică şi plină. Cu ce drept asediaţi o reşedinţă catolică? Am să mă plâng regelui!

— Reşedinţa asta catolică a dumneavoastră e un cuib de hughenoţi! răcni căpitanul Montadour. Predaţi-o pe căţeaua eretică şi prăsila ei blestemată şi vă lăsăm în pace. Nu are nimeni nimic cu dumneavoastră!

— Aţi pornit război împotriva femeilor şi copiilor? Chiar aşa viteji sunteţi? Nu mai e nevoie să vă ocupaţi de cetele lui La Morinière? Aţi şi terminat cu el?

— La Morinière? zbiera turbat de furie Montadour, atins adânc în amorul lui propriu de soldat. Complicele dumneavoastră! Credeţi că nu mi-am dat seama? Ne-aţi trădat, v-aţi înfrăţit cu Satana, ca o vrăjitoare ce sunteţi! Şi în timp ce eu luptam pentru credinţă, dumneavoastră dădeaţi fuga în pădure, să ne daţi pe mâna banditilor. Am pus mâna pe unul din galanţii dumneavoastră şi a mărturisit tot!

— Am să mă plâng regelui! strigă din nou Angelica, de data asta cât putea de tare, s-o audă toţi din curte. Şi domnul de Marillac va afla şi el de purtările dumneavoastră! Şi mai gândiţi-vă că de multe ori cine e prea zelos ajunge să plătească oale mai multe decât a spart!

Căpitanul trase aer în piept, hotărât să răspundă, dar în ultima clipă se opri. Oale sparte... plătise destule în viaţa lui. Ghinioanele îl urmăriseră mereu, altfel acum ar fi trebuit să fie cel puţin colonel... dacă nu general. Iar acum se afla într-o situaţie în care la tot pasul se temea să nu-şi frângă gâtul. Izolat aici, fără să primească ordine şi instrucţiuni de nicăieri, lăsat să se descurce cum o şti... nu era deloc convins că avea să primească felicitări pentru felul cum decurgea convertirea hughenoţilor din Poitou. Dar soldaţii lui erau descurajaţi şi aveau neapărat nevoie de o victorie, ca să-şi recapete încrederea în ei. Şi, afară de asta, nu ştia dacă avea să mai întâlnească vreodată ocazia asta care i se înfăţişa acum pe tavă... marchiza, femeia a cărei vedere îl făcea să-şi iasă din minţi... şi ea se purtase cu el mai rău şi mai umilitor decât cu ultimul marţafoi nespălat. Eh, dar nu-i nimic, vedem noi, urma alege! Până una-alta, uite că o avea în mână pe doamna marchiză. Voia s-o vadă urlând disperată. S-o vadă umilită. Să-i mai taie din nas.

— Ia afumaţi-mi vizuina asta de câini eretici, zise el răguşit către locotenenţii săi, făcând un gest larg cu mâna spre castel.

Şi, ridicându-se în scări, izbucni într-un hohot puternic, pătimaş şi plin de gâlgâituri convulsive, în care Angelica desluşi, cu teamă, dorinţa şi setea de răzbunare încărcată de ură care îl însufleţeau în acelaşi timp pe brutalul Montadour.

Angelica se trase înapoi de la fereastră. Era limpede că nu putea obţine nimic parlamentând. Imprevizibilul căpitan nu se dezminţea nici de data asta.

Se lăsă un moment de acalmie, când cei de afară dădeau impresia că au lăsat-o mai moale. Nu se mai auzea nici o împuşcătură, agitaţia din curte părea să se mai fi potolit şi Angelica îşi spuse că poate Montadour se sfătuia cu apropiaţii lui, descumpănit de cuvintele ei de mai înainte.

Deodată răsună un ţipăt ascuţit dinspre bucătărie:

— Foooc! striga îngrozită mama Aurelia. Au dat foc la obloane, câinii!

Atunci îşi dădu Angelica seama că în aer plutea un miros nou, neobişnuit, tot de fum dar mai acru, nu era fumul de praf de puşcă de până atunci...

În capul scării apăru boneta cam mototolită a bunei Barbe.

— Doamnă, făcu ea holbând ochii uluită, ce Dumnezeu se întâmplă? Ce e cu tămbălăul ăsta? Are să-l scoale pe odoraşul meu de Charles-Henri...

— Bine că ai apărut, Barbe, dragonii vor să intre peste noi. Ia-l repede pe Charles-Henri, înfăşoară-l într-o pătură groasă şi fugi cu el în beci. Mă duc să văd dacă drumul e liber.

Subterana! Cum de nu-i dăduse prin minte până atunci? Asta era ultima lor scăpare, drumul spre libertate! Numai dacă ar fi dat bunul Dumnezeu ca ticăloşii de dragoni să nu forfotească prin pădure exact în partea unde se afla ieşirea, să-i vadă, că atunci chiar că totul era pierdut!

Coborî într-un suflet în beci dar pe când se strecura printre butoaie auzi nişte zgomote înfundate care o făcură să simtă că-i stă inima. Se apropie de ieşirea secretă şi ascultă, îngrozită, izbiturile puternice şi ritmice care se auzeau destul de limpede

ca să mai lase loc vreunei îndoieli: dragonii intraseră în subterană prin capătul celălalt, fără îndoială că prinsul de care pomenise Montadour nu era o născocire, omul ştia de subterană şi, sub tortură, mărturisise tot ce ştia...

Angelica, paralizată de groază, privea panoul de lemn vechi, pe jumătate putred, care nu putea să mai reziste mult. Reuşi să se smulgă din starea asta şi o luă fuga pe scări în sus, ajungând în holul mare unde dădu cu ochii de Lin Poiroux, care arăta foarte războinic înarmat cum era cu frigarea lui lungă.

Trase zăvoarele de fier de la uşa care dădea spre scara beciului şi se întoarse spre bucătar:

— Stai aici şi dacă îndrăzneşte vreo dihanie din acelea puturoase să iasă pe aici, ciur mi-l faci! Ne-am înţeles?

— Na, că acuma chiar că ne-au pus foc de-a binelea, nenorociţii! se auzeau dinspre bucătărie ţipetele mamei Aurelia. Ard obloanele, păcatele mele!

Soldaţii puseseră pe lângă ziduri legături de lemne, le dăduseră foc şi obloanele groase de scândură veche şi uscată se aprinseseră numaidecât, începând să pârâie şi să trosnească sub flăcări. Băieţii care până atunci trăseseră pe ferestrele de la primul etaj coborâră: nu mai puteau vedea nimic în curte din cauza fumului şi, de altfel, rămăseseră şi fără muniţii. O priveau pe marchiză ca pe ultima lor scăpare şi în ochii lor începeau să sclipească luminiţe de groază.

— Stăpână! Doamna marchiză! Ce-i de făcut acuma?

— Să cerem ajutor de undeva, se auzi vocea unuia.

— Ce ajutor? ţipă Angelica. Şi de unde? Şi cum?

În clipa aceea se auzi înălţându-se un cântec trist:

La sânul Tău primeşte-ne, Stăpâne,
Pe noi, cei ce în chinuri nesfârşite
Te-am fost slujit în ziua asta lungă...

Erau servitorii hughenoţi de la castel, ale căror voci se amestecau cu cele ale micuţilor Rambourg. Aceştia, strânşi mereu lângă mama lor, cu toată spaima pe care o trăiau, păreau să aibă chipurile luminate de o seninătate plină de nădejde.

Încă o dată, Angelica urcă în goană nebună până sus, ajungând de data asta pe platforma turnului, fără să ştie nici ea ce căuta acolo. Privea în toate părţile, încercând să străpungă întunericul greu al nopţii, impregnat de acelaşi miros pătrunzător şi acru de fum.

— Ce ajutor? gemu ea. De unde ajutor?

Nici măcar nu ştia în ce parte a ţinutului se aflau cetele ducelui de La Morinière.

Deodată, din interiorul castelului răsună un cor de ţipete şi răcnete ascuţite. Erau asediaţii, care izbucniseră la vederea primilor dragoni ce-şi făcuseră apariţia.

Angelica ajunse într-un suflet la primul etaj şi se aplecă peste balustradă. Parterul devenise teatrul unei învălmăşeli cumplite. Răcnetele furioase ale atacatorilor se amestecau cu urletele de durere ale răniţilor şi cu ţipetele îngrozite ale femeilor fugărite şi cu ale copiilor, smulşi unii de lângă alţii de mâini brutale, totul dominat de zbieretele asurzitoare ale câtorva dragoni pe care mama Aurelia apucase să-i întâmpine cu uleiul ei încins, după învăţătura ştiută de la bătrâni, şi care acum, orbiţi, şi desfiguraţi, se zbăteau înnebuniţi de durere în toate părţile, cu mişcări violente şi haotice ca de găini tăiate.

Într-un colţ al salonului, baroana de Rambourg, în genunchi, plângea în hohote şi cerea atacatorilor milă pentru copiii ei. Malbrant lăsase sabia şi înşfăcase de picioare un scaun cu spătar greu de stejar sculptat, cu care izbea scurt şi precis, niciodată de două ori în acelaşi om, fiindcă nu mai era nevoie. Ţipete ascuţite de femei, zbierete furioase, urlete de agonie, răcnete de îmbărbătare... Şi deodată răsună un strigăt care pe Angelica o îngheţă: «Eu mă duc sus! Voi ieşiţi în curte şi *ţineţi suliţele!*» Pe scări, un dragon venea târând de mânuţă pe unul din micuţii Rambourg.

Angelica privi înfrigurată în jurul ei, căutând ceva cu care să se opună soldatului care venea spre ea. Parcă ar fi fost în transă, amintirea micuţei Rebecca, ucisă sub ochii ei acum câteva ore, o zguduise dintr-o dată şi o făcea să nu mai ştie prea bine ce se întâmplă. Sub o fereastră zăcea unul din băieţii de la

cai, care trăseseră de aici în soldații din curte până să-i orbească fumul. Fusese nimerit de careva din dragoni. Lângă el zăcea o muschetă și alături cornul de pulbere, pe jumătate plin, și un pumn de gloanțe. Angelica nu încărcase niciodată o muschetă dar îi văzuse de multe ori pe Malbrant și pe La Violette, așa că își zise că la nevoie se putea descurca. Dar mucheta era încărcată, cu vergeaua încă pe țeavă. O luă, trase vergeaua și o lăsă jos, lângă ea, atentă să n-o piardă, fiindcă îi fulgera mereu în minte gândul că avea să-i mai trebuiască, și ochi spre soldatul care ajunsese aproape de ultima treaptă. La vederea ei, acesta făcu ochii mari și scăpă o înjurătură, dând să se repeadă la ea. Angelica apăsă pe trăgaci și soldatul avu o tresărire ca de păpușă manevrată de un sforar nepriceput și brutal în mișcări, apoi se răsuci și veni grămadă pe scări în jos, cu o gaură neagră în locul feței.

Încărcă muscheta la loc, cu mișcări iuți și precise de soldat vechi, trăgând în tunicile roșii care urcau scara și făcându-și socoteala că praful de pușcă și gloanțele aveau să-i mai ajungă pentru destule lovituri.

Numai că abia apucase să tragă patru sau cinci focuri că se simți atacată din spate. Brațe puternice o strânseră, paralizând-o, și din clipa aceea lucrurile începură să i se învălmășească în fața ochilor și în amintire.

Trei lucruri aveau să-i rămână totuși limpezi. Barbe fugind, cu micuțul Charles-Henri strâns la piept. Bertille, micuța ei cameristă, cu fața udă de lacrimi, zbătându-se în mâinile a trei soldați care îi sfâșiau rochia, desfăcându-și în timpul acesta centurile. Fereastra deschisă, pe care alți soldați aruncau trupuri, probabil micuții Rambourg. Apoi pierdu conștiința faptelor din jurul ei, rămânând dominată numai de sentimentul primitiv al propriei ei persoane. Niciodată nu căzuse pradă unor sentimente de ură atât de animalice. Nici măcar când era legată la stâlp ca să fie torturată. Atunci spiritul ei știuse să rămână dominant.

Dar acum, în noaptea asta tulbure, era lipsită de putere aceea nebunească și oarbă care să o ajute să scape de ceea ce i se pregătea. Cu cât se zbătea mai mult, cu atât căpăta sentimentul mai acut și mai înnebunitor al neputinței și asta o umplea de

groază şi de cel mai distrugător din toate sentimentele omeneşti, furia neputincioasă. Îşi amintea de seara când gentilomii de la taverna «Masca Roşie» o răstigniseră pe masă ca să o violeze. Atunci o salvase câinele Sorbonne. Acum nimeni nu-i venea în ajutor.

Demonii ce ieşiseră în roiuri nesfârşite din adâncurile iadului voiau să se răzbune pe femeia invincibilă care prea îşi bătuse joc mereu de capcanele pe care i le întindeau întruna. Ieşeau de peste tot cu măştile lor înspăimântătoare, cu coarne ascuţite şi cu scălâmbăieli cumplite, îmbrăcaţi în straie roşii hărtănite şi murdare, lucitoare ca jarul infernului, şi cu mâini păroase şi aspre. O zgâriau. Aveau gheare. Sau poate copite, era greu să-şi dea seama. Aveau s-o distrugă, pe ea şi puterile ei neştiute, care o întăriseră atâta timp să nu se supună voinţei şi puterii lor. Prea trecuse de multe ori prin flăcările păcatului, fără ca vâlvătăile lor s-o pârjolească. Acum aveau să facă din ea o creatură murdară şi scârboasă ca ei, pângărind-o plini de satisfacţie. Niciodată nu avea să-i mai sfideze cu farmecul ei strălucitor, care să-i umple de pofte zadarnice.

Răsuflări duhnindu-i puturoase pe gură şi înăbuşind-o, umplând-o de o greaţă cum nu mai cunoscuse niciodată. Râturi hâde strivindu-i buzele şi îmbălându-i-le, înăbuşindu-i ţipetele de groază, degete scârboase ca râmele pipăindu-i trupul, altele ca nişte cleşti nemiloşi sfâşiindu-i rochia... Trupul îi era sfârtecat şi gleznele îi erau ţintuite la podea de mâini ca nişte cătuşe. Carnea ei devenise un bun pentru demonii care îi invadaseră viaţa. Răcnete porcoase îi răsunau în auz şi simţea că se sufocă sub posesia lor animalică, asemeni celui târât la fundul unei ape negre şi puturoase unde nu are de unde primi o gură de aer şi plămânii îi sunt invadaţi de mocirla grea.

Pentru ea asta era mai greu de suportat decât o lovitură ucigaşă de pumnal. Trupul ei nu mai era al ei. Devenise obiectul ruşinii.

Dureri insuportabile îi năpădiră toată fiinţa, cufundând-o într-o tortură plină de zvârcoliri halucinante, până în clipa binecuvântată când îşi pierdu, în sfârşit, cunoştinţa.

16

Reuşi să se ridice pe jumătate. Era întinsă pe dalele de marmură şi înţelese ca printr-un vis tulbure de ce simţise rece pe obraz. Ceţurile dimineţii se amestecau cu rămăşiţele fumului de peste noapte şi înecau totul în vălătucii lor groşi.

Privirile ei tulburi şi rătăcite îi căzură pe mâinile arse şi pline de zgârieturi. Îşi aminti ca prin ceaţă că simţise o arsură puternică în momentul când apăsase într-un rând pe trăgaciul muschetei, dar atunci nu luase seama la aşa ceva. Muscheta... Da, parcă trăsese cu muscheta... în cine?

Încet-încet memoria începea să-i revină. Încercă să se ridice şi scăpă un geamăt de durere. Rămase un timp aşa, în genunchi, sprijinindu-se în coate, gâfâind sub durerile care îi fulgerau tot trupul ca nişte cuţite. Părul îi atârna în dezordine şi murdar pe lângă obraji şi îşi aminti, printr-un fenomen ciudat, că tot aşa rămăsese, chinuită şi sfârşită de puteri, şi pe drumul stâncos din Rif, când nu mai era în stare să se ridice şi să mai facă măcar un pas.

Credeai că ai să scapi la nesfârşit de puterea răzbunării demonilor, te-ai crezut de neînvins şi prea frumoasă ca să te poată ajunge atingerea lor? Iată că demonii te-au cotropit şi te-au învins tocmai acolo unde te credeai în mai mare siguranţă, pe pământul copilăriei tale, printre ai tăi, în mijlocul puterilor despre care îţi închipuiai că te apără. Nu te-au apărat. Aici te aşteptau cele mai cumplite clipe din viaţa ta. Cum puteai nădăjdui că ai să poţi păstra mereu privirea ta trufaşă, care îşi bătea mereu joc de piedicile vieţii şi de cei care se împleticeau în ele? Acum ai avut parte de tot ce putea fi mai rău. Şi n-ai să te mai poţi ridica. Şi încă nu ştii tot! Nu poţi înţelege în toată grozăvia ei rana de nevindecat cu care vei rămâne de acum înainte, mândră marchiză a îngerilor! Sufletele meschine vor putea bârfi, vor putea râde, vor face glume. Se vor bucura...

Femeia care stă îngenuncheată pe dalele reci de marmură, în lumina tulbure şi umedă a dimineţii de toamnă, şi face eforturi supraomeneşti să se ridice, ţinându-se de perete şi aruncând

priviri rătăcite în jurul ei, femeia aceasta nu va mai fi niciodată cea care lupta, care spera, care renăştea mereu din toate dezastrele în care o arunca destinul, cu puterea tainică şi de neînvins a ramurii pe care cea mai slabă rază de soare o face să primească clocotitoarele seve ale vieţii...

Mâinile i se mişcau haotic, căutând cu gesturi maşinale să aşeze veşmintele sfâşiate, care nu mai reuşeau s-o acopere. Atunci îşi aduse aminte dintr-o dată de tot ce i se întâmplase şi în gât i se opri un geamăt lung. În jur năvăliră duhorile de peste noapte şi simţi o scârbă nesfârşită faţă de propriul ei trup.

În toate părţile trupuri întinse pe jos, în poziţii nefireşti. Ici şi colo câte un dragon, în tunică roşie. Spaima o copleşi şi o făcu să se îndrepte spre scară, să coboare mai repede, să scape de acolo, dar peste câteva clipe înţelese că erau morţi. Începu totuşi să coboare treptele, fără să ştie nici ea ce căuta. Îşi spunea, ameţită, că trebuia totuşi să vadă, măcar să vadă ce se întâmplă. Tâmplele îi vuiau şi paşii nu voiau s-o asculte. Punea piciorul încet pe fiecare treaptă, temându-se să nu cadă de-a berbeleacul pe scări.

Pe o treaptă stătea Barbe, rezemată de zid, cu un copil în braţe. Charles-Henri! Dormea în braţele ei, liniştit, fără să fi înţeles nimic din nenorocirile din jur. Cu atât mai bine! Şi Angelica îşi simţi toată fiinţa inundată de o fericire imensă. În toată cloaca înfiorătoare în care se zbătea, o rază de soară strălucea cu o puritate de nespus: Charles-Henri. Dormea frumos ca un înger, aşa cum numai copiii nevinovaţi pot dormi în mijlocul furtunilor care îi strivesc pe cei mari. Pleoapele cu gene lungi şi obrajii lui trandafirii şi delicaţi, buzele destinse într-un surâs nevinovat, toate trezeau în Angelica speranţe neştiute până atunci şi sentimentul unui sprijin în haosul înspăimântător care domnea în jurul ei.

Se lăsă încet lângă ei şi şopti cu duioşie nesfârşită:

— Charles-Henri! Trezeşte-te, puiule drag! Puiul mamei drag... Hai, scoală. Să mergem.

Dar Charles-Henri nu făcea nici o mişcare. Angelica îi puse mâna pe umăr şi îl scutură uşor, să-l trezească. Dar căpşorul

cu bucle aurii căzu pe spate şi atunci văzu Angelica că la gât avea o rană deschisă, prin care viaţa se scursese din trupul lui micuţ şi delicat.

Fără un cuvânt, dădu într-o parte mâinile lui Barbe, care începuseră să înţepenească, şi îşi luă copilul în braţe, strângându-l la piept. Îi simţea trupul uşor ca un fulg lipit de trupul ei şi capul atât de frumos şi blând al lui Charles-Henri i se odihnea cu gingăşie pe umăr. Era destul. Charles-Henri era cu ea şi nu-i mai trebuia nimic.

Coborî cu mişcări parcă mai înviorate scara şi, ajunsă în holul mare de jos, ocoli cadavrele care zăceau în toate părţile cum s-ar fi ferit să nu dea peste nişte bagaje oarecare, şi ieşi pe treptele scării de marmură, coborând în parc.

Soarele începea să presară pulberea de raze mici ce sclipeau pe suprafaţa heleşteului. Angelica păşea încet, fără să simtă vreo greutate în braţe şi nici vreo durere în trup. Contempla chipul nespus de frumos al lui Charles-Henri.

— E cel mai frumos... *frumos ca întâiul copil născut pe pământ!*

Avu o clipă senzaţia că mai auzise cuvintele astea. Sau poate nu le auzise. Le ştiuse. Le purtase în ea dintotdeauna. Şi acum le rostea. Charles-Henri, micuţul şi dragul Charles-Henri, cel frumos ca întâiul copil născut pe pământ...

Începea să înţeleagă nedesluşit ce putea să însemne nemişcarea aceasta ciudată a copilului din braţele ei; somnul acesta adânc din care nu se mai trezea, era un somn prea adânc, niciodată nu mai dormise aşa... şi paloarea asta ca de ceară... obrajii albi ca dantele cămăşuţei...

— Îngerul mamei drag şi scump... Hai, o să plecăm de aici, mergem departe, puiule mic, mergem amândoi. Vrei să mergi cu mama ta? Are să-ţi placă, nu-i aşa? Mama are să se joace cu tine, aşa mult îi place mamei să te vadă râzând... Când râde micul ei Charles-Henri iese soarele. Mai are mama ceva mai de preţ pe lumea asta decât pe puiul ei mic?

Soarele umplea de strălucire buclele aurii care se odihneau pe umărul ei şi vântul uşor le însufleţea. Strânse cu patimă la piept trupul plăpând.

— Bietul de tine... Numai tu mi-ai mai rămas, puiule drag...

Câţiva ţărani se iviră în capătul aleii şi începură să se apropie temători.

Veniră până lângă ea şi se opriră fără un cuvânt. Unul îi luă cu mişcări blânde povara din braţe şi ea nu se împotrivi. O duseră până la casa intendentului Molines, care rămăsese în picioare. Soldaţii o jefuiseră dar nu-i dăduseră foc. Cineva aduse dinăuntru un scaun şi Angelica se aşeză în tăcere. Nu voia să intre în casă. Reuşiră s-o facă să bea câteva înghiţituri scurte de rachiu dar nu putură scoate de la ea nici un cuvânt. Nu auzea nimic. Rămase aşa, tăcută, cu mâinile pe genunchi, fără să mai aştepte nimic şi pe nimeni.

Toată lumea care mai rămăsese prin împrejurimi venea spre Plessis. Zvonul că dragonii atacaseră castelul şi făcuseră acolo un măcel cum nu se mai pomenise se răspândise cu iuţeala fulgerului printre ţăranii care scăpaseră necăsăpiţi şi nu apucaseră să-şi ia lumea în cap. Priveau năuci ruinele fumegânde şi nu le vedea a-şi crede ochilor. Castelul Plessis, care timp de atâtea generaţii fusese pentru ei simbol al puterii, al mândriei şi al măreţiei, ajunsese în halul acesta datorită unei adunături de soldăţoi brutali şi obraznici, nişte vite abia cuvântătoare, fără suflet şi fără frica de Dumnezeu.

Toată aripă din dreapta, unde se aflau bucătăria şi cămările, arsese din temelii. Oamenii pătrunseră înăuntru, cu gând să vadă dacă mai era careva în viaţă, şi rămaseră uluiţi să vadă că incendiul nu se întinsese totuşi prea tare. Privind pe dinafară ai fi zis că între zidurile pârjolite nu mai rămăsese decât scrumul, dar uite că ici şi colo mai gemea câte o fiinţă omenească. Aici chiar că era numai puterea lui Dumnezeu, care i-a apărat!

Îl găsiră pe bătrânul Malbrant, ciuruit de răni dar încă răsuflând, şi îl scoaseră repede afară. La fel făcură cu cele trei slujnice care se zbăteau între viaţă şi moarte, după ce fuseseră siluite şi stâlcite în bătăi.

Peste nu multă vreme îşi făcu apariţia şi Flippot, adulmecând grijuliu în dreapta şi-n stânga cu nasul lui de vulpoi. Când dragonii năvăliseră în castel încercase să ţină piept

vitejeşte, la început cu sabia, care nu prea îl asculta, apoi cu pumnalul lui care nu dădea niciodată greş, dar până la urmă fusese silit să sară pe una din ferestrele de la etaj, împreună cu un valet. Avusese inspiraţia să aleagă una din ferestrele din spate, aşa că nimeriseră în curtea dinspre grajduri, unde nu dăduseră peste dragoni, şi putuseră fugi în pădure.

Angelica văzu ca prin ceaţă cum cineva cade în genunchi înaintea ei şi înţelese cu greu că era abatale des Lesdiguières. Avea capul plin de sânge şi era plin de răni, dar se vede că scăpase cu viaţă fiindcă purta sutana preoţească, altfel dragonii l-ar fi spintecat şi pe el.

— Doamnă, e îngrozitor! plângea cu hohote abatele. N-am putut face mai mult de atât... Şi nu l-am putut salva pe bietul micuţ...

Îşi lăsă pe genunchii ei fruntea plină de sânge închegat dar Angelica se simţi fulgerată de un fior violent şi ţipă ascuţit, cuprinsă de un tremur brusc:

— Nu mă atinge! Nu! Nuuuu!...

Apoi, dintr-o dată, strigă cu voce rătăcită:

— Florimond! Unde e Florimond?

— Nu ştiu, doamnă, bâigui abatele. La Rambourg nu l-au găsit pe Nathanaël...

Angelica nu răspunse şi peste o clipă căzu din nou în muţenia de până atunci. În faţa ochilor îi vedea pe Florimond şi pe Charles-Henri, în timp ce Gontran le făcea portretele... *Copile cu surâs de heruvim... Ce mic eşti... Şi tu, cu zâmbetul tău... tot dulce eşti şi tu...*

— Vai de mine! făcu în şoaptă una din femeile de lângă ea. Săraca doamna, şi-a pierdut minţile!

— Nu, zise alta, e o litanie...

Angelica avu o tresărire.

— Ce se aude? Cine loveşte aşa?

Se auzeau într-adevăr nişte sunete ritmice şi înfundate, venind dinspre copaci.

— Doamnă, lămuri sfios un bătrân, sunt târnăcoapele. Oamenii s-au apucat să sape gropi. Morţii trebuie îngropaţi şi ei creştineşte. Măcar atâta...

— A, da, morţii... Merg şi eu. Vreau să văd.

Reuşi să se ridice cu greutate de pe scaun, sprijinită de abate. La marginea pădurii oamenii săpau morminte şi alţii aduceau pe rând morţii, aşezându-i în ordine, cuminţi, unii lângă alţii. Lin-Poiroux şi nevasta lui, bătrâna Aurelia, lângă un dragon, mai încolo alt dragon, între o femeie pe care n-o recunoştea şi un argat de la grajd... În moarte duşmăniile sunt stinse. Moartea aduce împăcarea. Moartea...

— Doamnă... pe micuţul stăpân o să-l ducem în capelă, să fie citit cum se cuvine... dar capela a ars, arză-i-ar focul Egiptului pe ticăloşi...

Angelica avu o tresărire, privi în jur cu ochi rătăciţi şi strigă pe neaşteptate:

— Oameni buni! Ascultaţi aici!

Vocea îi era stinsă şi totuşi oamenii o auziră. Se lăsă o linişte adâncă.

— Ascultaţi... Soldaţii l-au ucis pe ultimul coborâtor al neamului Plessis-Bellière... moştenitorul acestui domeniu. Neamul marchizilor du Plessis-Bellière s-a stins. L-au ucis! L-au ucis pe stapânul vostru! S-a terminat! La Plessis nu mai e nici un stăpân... neamul du Plessis-Bellière s-a stins... De acum înainte nu mai aveţi ce răspunde când are să vă întrebe cineva cine e seniorul vostru...

Înţelegând abia acum grozăvia acestei nenorociri, ţăranii rămaseră împietriţi, iar femeile începură să plângă, ştergându-se la ochi cu marginile bonetelor.

— Soldaţii regelui! strigă Angelica şi vocea ei parcă prinsese puteri. Soldaţii regelui au săvârşit toate nelegiuirile astea. Soldaţii care sunt plătiţi să vă apere... sunt plătiţi din birurile voastre... v-au prăpădit recoltele... Nişte otrepe nemernice care nu ştiu decât să siluiască şi să batjocorească, să ucidă... Străini de ţinutul nostru, pripasuri obraznice şi nelegiuite, ne fură pâinea şi ne ucid copiii... Aveţi de gând să lăsaţi fărădelegile astea nepedepsite? Nu v-aţi săturat de hoţii care vă chinuie ca în iad, în numele regelui? Oameni buni, chiar vreţi să-i lăsaţi să plece teferi acasă, după ce au făcut în ţinutul nostru ce au făcut? Luaţi-vă armele... şi după ei!

Trase aer în piept şi reuşi să mai spună, cu voce întretăiată:

— Răzbunaţi-l ultimul marchiz du Plessis-Bellière, pe micul vostru senior!

Vestea că dragonii incendiaseră castelul Plessis şi îl uciseseră pe ultimul coborâtor al acestui neam, un copil de câţiva anişori, se răspândi ca fulgerul şi stârni mare fierbere. Pentru oamenii din partea locului marchizii du Plessis-Bellière erau stăpânii pe care îi slujeau şi care le erau datori cu ocrotirea pentru care aveau puterea. Secole de-a rândul, din vremea cruciadelor, stăpânul de la Plessis însemnase pentru ei simbolul puterii şi al dreptăţii. Iar puterea aceasta fusese de multe ori salvarea lor. Duşmanii năvăliţi pe neaşteptate fuseseră striviţi de soldaţii de la castel şi tot castelul îi adăpostise de fiecare dată când pornea furtuna războiului. Moartea mareşalului Philippe, care căzuse pe câmpul de luptă salvând viaţa regelui, îi consternase dar măcar aveau mângâierea că lăsa în urma lui un băiat, os din osul lui, viţă din viţa cea veche a stăpânilor puternici şi mândri. Stirpea rămăsese vie. Într-o zi copilul acesta avea să fie el stăpânul, căruia îi datorau supunere şi la care aveau să alerge în ceasurile grele. Iar acum acest stăpân, care abia învăţase să meargă şi să vorbească, fusese omorât!

Ce se va alege de ei? Baronul de Rambourg fusese omorât şi el, cu toată familia. Era hughenot, e drept, dar se purtase frumos cu ţăranii lui, fie protestanţi, fie catolici. Rămăseseră acum şi ei ca frunza în vânt. Şi ceilalţi nobili din partea locului aveau să fie omorâţi şi ei? Regele chiar avea de gând să-i stârpească de-a binelea de pe faţa pământului?

Ţăranii, câţi mai rămăseseră, catolici şi protestanţi deopotrivă, puseră mâna pe coase şi pe furci sau pe topoare. Înţeleseră că erau destui. Nu izbutiseră să-i omoare pe toţi. Luară urma soldaţilor şi până seara îi ajunseră din urmă, înţelegând că nu putuseră trece râul prin vad, din cauza ploilor, şi porniseră de-a lungul apei, cu gând să găsească vreun loc de trecut sau să se întoarcă spre inima ţinutului. Prinseseră de veste că erau urmăriţi? Greu de crezut. Poate doar satele în care prea nu mai găseau nici ţipenie să le fi dat ceva de bănuit, dar de bună seamă că nu-şi dădeau seama de primejdie.

Se lăsă noaptea şi iscoadele se întoarseră cu vestea că dragonii făcuseră tabără pe câmp, dincolo de un pâlc de copaci. Ţăranii începură să se strecoare tăcuţi, cu paşi furişaţi, spre locul arătat de iscoade. Angelica auzi cea dintâi un zgomot ce-i era familiar şi şopti celor din jurul ei să se oprească. Se lăsă o linişte de mormânt, străpunsă numai de zgomotul acela nedesluşit. Apoi înţeleseră: era ronţăitul cailor, care păşteau liniştiţi. Porniră din nou, cu băgare de seamă, să nu facă nici un zgomot care să-i trădeze.

Sub lumina lunii îi văzură întinşi pe iarbă. Sforăiau ca duşii de pe lume, frânţi de oboseală de pe urma nopţii de orgie şi a drumului lung, fără oprire, de peste zi. O santinelă picotea lângă un foc care abia mai pâlpâia, luminând slab în jur.

Martin Genêt, un arendaş protestant pe care toţi, fără să se fi vorbit în vreun fel, îl socoteau căpetenia lor, stătu puţin în cumpănă, chibzuind ce trebuia făcut. Apoi se auziră porunci şoptite scurt în graiul din partea locului. Nimeni nu crâcni şi fiecare porni într-acolo unde fusese trimis. Peste puţin timp, dinspre malul apei răsună un ţipăt de bufniţă. Altul îi răspunse dinspre pădurice. Santinela tresări, se frecă la ochi, rămase o clipă cu urechile ciulite, apoi mormăi o înjurătură şi căzu iar în toropeala de mai înainte.

Din cele patru colţuri ale taberei, umbre nedesluşite porniră să se strecoare spre dragoni.

... ...

A doua zi de dimineaţă, locotenentul Gormat, care avea sub comandă şaizeci de recruţi şi primise ordin să facă joncţiunea cu soldaţii lui Montadour, avu mult de căutat până să dea de ei. I-a găsit până la urmă pe câmpul dintre apă şi o fâşie îngustă de pădure, hăcuiţi până la unul. Pe Montadour l-au putut recunoaşte numai după trupul său umflat de grăsime. Capul dispăruse.

Câmpiei acesteia avea să-i rămână numele de Câmpia Dragonilor şi niciodată nimeni nu avea să mai semene aici nimic. Numai scaieţii şi tufele de mărăcini aveau să crească nestânjenite.

Aşa a început marea răscoală din Poitou...

PARTEA
A DOUA

HONORINE

1

Regele îi trimisese domnului de Marillac o scrisoare în care își exprima în termenii cei mai aspri nemulțumirea față de serviciile lui și îl anunța, fără nici una din formulele politicoase obișnuite în asemenea împrejurări, că e scos din slujbă. Nici un fel de mulțumiri, oricât de vagi, nici vorbă de recunoașterea drepturilor lui de a se odihni după o atât de îndelungată strădanie în slujba tronului Franței... Nimic din termenii meniți, în asemenea împrejurări, să îndulcească lucrurile și să dea celui în cauză putința unei retrageri onorabile. Dizgrația era atât de limpede încât domnul de Marillac a înțeles că nu mai avea voie să calce pe la curte și cariera lui era încheiată. În locul lui era numit domnul de Baville. Dar ordinul acesta sosea prea târziu. E drept că bătrânul Molines grăbise din răsputeri spre Versailles, fusese primit de rege imediat ce i se anunțase sosirea unui mesager de la Plessis, dar evenimentele din Poitou se precipitaseră și mazilirea lui Marillac nu mai avea cum să potolească urgia care se dezlănțuise.

Maiestatea sa, bătând cu furie din picior, poruncise să se înfățișeze numaidecât ministrul Louvois, cerându-i cu voce ridicată explicații despre măcelurile înspăimântătoare din Poitou, despre care adevărul îi fusese ascuns până acum. Supușii săi deveniseră oameni ai nimănui, puteau fi expuși unor asemenea tratamente sălbatice? Ministrul nu știuse că oamenii

aceştia, supuşi francezi, se aflau sub ocrotirea tronului? Dar domnul de Louvois, cu un zâmbet indulgent, lămuri Maiestăţii sale că nici vorbă nu putea fi de vreun măcel, că nişte obrăznicături de hughenoţi îndrăzniseră să nesocotească poruncile regale şi unii chiar cutezaseră să atace trupele trimise acolo de Maiestatea sa pentru a păstra ordinea, drept care, lucru de la sine înţeles, acestor măgari fusese nevoie să li se moaie puţin oasele, ca să le mai intre minţile în capetele acelea prea înfierbântate de otrăvurile pe care li le strecuraseră în suflete învăţăturile eretice ale lui Luther şi Calvin. Dar... măceluri? Sfinte Dumnezeule, nici vorbă de una ca asta, cine a pomenit de măceluri? Ah, aici nu putea fi la mijloc decât cleveteala unor nemernici, a unor duşmani ai tronului, a unor lichele făţarnice care voiau să abată pe Maiestatea sa de la nobila hotărâre de a-i aduce pe toţi supuşii săi la sfânta şi adevărata credinţă apostolică şi romană, făcându-i să se lepede de blestematele acelea de erezii care însemnau pierzania sărmanelor lor suflete rătăcite...

Dar ţăranii din Poitou nu aveau cum să audă liniştitoarele cuvinte ale ministrului Louvois şi nici zâmbetul nu i-l puteau vedea. Tot ţinutul se dezlănţuise cu o furie pe care n-ar mai fi putut-o potoli argumentele nici unui ministru din lume, oricât de subtile şi de diplomatice.

La curte se spunea că vânzoleala aceea, sau tulburările, sau ce-or fi fost, se datorau mârşăviei unui ofiţer tembel care ordonase asasinarea unui copil. Apoi se află că acel copil era ultimul marchiz du Plessis-Bellière şi asta schimbă dintr-o dată părerile multora. Dar veştile ajungeau cu atâta încetineală şi atât de deformate încât în scurt timp se încetăţeni opinia că distrugerea castelului de la Plessis şi dispariţia marchizei erau opera bandelor de hughenoţi, care se dedau la tot felul de samavolnicii. Asta a picat de minune, dând tuturor încredinţarea că nemernicii de hughenoţi chiar că trebuiau stârpiţi. Până la unul! Trebuia făcută o dată ordine în Poitou, regele se arăta prea milostiv cu nişte ticăloşi care nu meritau decât ştreangul şi glonţul. Ministrul Louvois a făcut aşadar foarte bine trimiţând acolo trupe care să-i pună pe eretici cu botul pe labe. Acum se vor potoli, în sfârşit, toate răzmeriţele şi va fi pace.

Numai că în curând curtea avea să rămână încremenită la auzul unei veşti care schimba cu totul faţa lucrurilor: primele trupe trimise în Poitou fuseseră întâmpinate de detaşamente de catolici, comandaţi nu de vreun derbedeu protestant, ca apostatul acela bădăran de La Morinière, ci de contele de Gordon de la Grange, nobil de stirpea cea mai aleasa, coborâtor din vechii cruciaţi şi catolic pios, deşi nu prea bine văzut la curte, aşa cum se întâmpla cu mai toţi seniorii care trăiau retraşi pe pământurile lor în loc să se ruineze în cheltuieli nebuneşti la Versailles.

Iar în sud, Samuel de La Morinière, cel ce renegase credinţa unui şir glorios de strămoşi, trecând la erezia protestantă, Samuel e La Morinière relua ofensiva, de data asta cu puteri înzecite. Şi unii şopteau, clipind cu înţeles, că şi în rândurile oamenilor lui erau destui catolici...

În faţa unei asemenea situaţii neaşteptate, regimentele regelui se retraseră pe o linie strategică, între Loudun şi Niort, stabilindu-şi cartierul general la Parthenay, la egală distanţă de cele două oraşe. Începea să se lase frigul iernii şi ar fi fost de aşteptat ca violenţele să se potolească şi insurgenţii să se retragă în vizuinile lor, la căldură. Şi totuşi răscoala, în loc să se potolească, mai rău se înteţea. Era o încleştare pe viaţă şi pe moarte, în care soldaţii regelui nu ştiau cu cine trebuie să lupte. Duşmanul era o armată de umbre. Nu putea fi găsit, nu putea fi silit să primească lupta. Mişuna în toate părţile, lovea pe tăcute, dar rămânea nevăzut. Ţinutul acesta părea pustiu. Sate întregi în care nu găseai nici ţipenie, târguri părăsite, oamenii păreau să fi plecat spre alte zări... Şi atunci interveni descurajarea. Pe urmă teama. Cu cine să se lupte? Şi pentru ce? Oamenii ăştia din Poitou ce voiau de fapt? Cu cine aveau ei ce aveau? Cu regele? Cu strângătorii de biruri? Şi la urma urmei de ce se răsculaseră? Pentru credinţă? Ce voiau turbaţii ăştia?

În consiliul regelui nu se mai vorbea de nişte obrăznicături sfruntate cărora fusese nevoie să li se bage minţile în cap. Atitudinile variau, de la ridicarea braţelor spre cer, a consternare mută, până la emiterea de presupuneri şi formularea unor măsuri. Nimeni nu putea spune cu voce tare ce credea despre

lucrurile astea, fiindcă nimeni nu credea nimic. Se întâmpla ceva acolo, în Poitou, dar ce-o fi fost cu adevărat, asta numai Dumnezeu din cer putea s-o ştie.

În timpul acesta, în îmbelşugatul Poitou foametea începuse să-şi arate colţii. Iarna se anunţa a fi cumplită. Aprinsa râvnă religioasă a guvernatorului de Marillac, care îşi pusese în minte să-i întoarcă pe hughenoţi la catolicism arzându-le recoltele, sleise cu totul de puteri ţinutul acesta rodnic, care gâfâia şi aşa sub povara unor impozite cărora abia putea să le facă faţă, mai ales că anul trecut fusese unul secetos. Iar anul acesta, când dăduse Dumnezeu atâta belşug, roadele pământului se mistuiseră în flăcări... În timp ce Montadour dădea foc girezilor de grâu şi căpiţelor de fân, strângătorii de biruri dărâmau casele ca să scoată la vânzare bârnele. Şi tot ce se găsea prin cocioabele nefericiţilor ţărani era confiscat şi dus la târg. Mese, paturi, saltele, plăpumi, ultimele hârburi de oale erau vândute pe mai nimic, ca să nu mai vorbim de cai, oi, vaci şi vite de povară, care erau înşfăcate primele. Cu ce aveau să-şi lucreze oamenii aceştia pământul la anul, ca să poată împlini alte rânduri de biruri, la asta nu voia nimeni să se gândească. Treaba lor! Să se descurce cum or şti. Un calic în plus sau în minus nu înseamnă mare lucru. Mai mulţi calici înseamnă un sat. Un sat care lasă tot de izbelişte şi pleacă încotro vede cu ochii. Şi ce vede cu ochii, mulţimea asta pradă. Pradă până şi convoaiele cu proviant pentru armată, dacă poate să creadă cineva una ca asta!

Apoi, puţin câte puţin, a început să se şoptească un lucru pe care de data asta nici celor care îl spuneau nu le venea a-l crede: anume că printre răsculaţi, dacă nu cumva chiar în fruntea lor, s-ar fi aflând o femeie. O femeie mai rea ca o lupoaică turbată, una care aşa rău clocotea de ură încât reuşise să-i adune la un loc pe protestanţi cu catolicii, pe nobili cu ţăranii, pe târgoveţii înstăriţi cu calicii oraşelor.

Poveşti! surâdeau destui la curtea de la Versailles. Numai în minţile înfierbântate din Poitou se pot năzări asemenea lucruri.

Dar alţii nu râdeau. Clătinau din cap şi simţeau prin spate un fior rece. Îşi aduceau aminte de vremea când tot o femeie, o

țărăncuță pe nume Jehane[26], ridicase atâția oameni la luptă și făcuse minuni de vitejie. Iar asta de acum, din câte se auzeau, nu mai era o țărancă, era o doamnă din rândurile nobilimii, altfel nu s-ar explica faptul că nobilii i se supuneau ca unui comandant. Fiindcă micii nobili de țară, de care curtenii rafinați de la Versailles râdeau cu mare poftă, fiindcă or fi purtat ei nume ilustre, mă rog, dar erau niște țopârlani care se țărăniseră de tot, habar nu mai aveau de manierele alese și erau niște pârliți care abia dacă aveau după ce bea apă, ba chiar se făcea mare haz spunându-se că un câine nu avea loc să se întindă pe domeniul unuia fără să treacă cu botul sau cu coada pe pământul vecinului, ei bine, acum nobilii aceștia mărunți de țară își adunau de zor oamenii și îi înarmau, Dumnezeu știe cum, și îngroșau rândurile rebelilor.

Tot ce era armă prin dărăpănăturile acelea ale lor care erau numite totuși, pompos, «castele», tot ce servise vreodată în vreo luptă era căutat, dat jos din pod sau din panoplie, curățat, uns, lustruit și încercat. Mergeau de minune, toate. Muschete de pe timpuri, lănci și halebarde, arbalete, bătrâne archebuze cu rotiță sau cu fultuială, pe care acum le încercau cu băgare de seamă, să vadă cum or fi mergând drăcoveniile astea pe care nici bunicul nu mai știa să le mânuiască dar le păstra și el de dragul amintirii cine știe cărui strămoș, apoi săbiile scurte din vremea războaielor religioase din secolul trecut, ba chiar și arcurile cu săgeți ale braconierilor ajunseseră la mare cinste, fiindcă rar armă mai primejdioasă decât un arc zdravăn, bine mânuit, mai ales că nu făcea zgomot și pentru dușman era greu de dat alarma. Soldații regelui aveau acum toate motivele să regrete amarnic vremea cuiraselor de odinioară...

Se mai spunea despre femeia aceea că era tânără și frumoasă și că din cauza asta era atât de ascultată. Umbla călare, ca amazoanele, înfășurată într-o manta închisă la culoare, iar pe cap avea mereu o pălărie sub care nu reușeai să-i vezi bine chipul. Doar părul blond ca aurul.

Angelica a trecut prin toate castelele din ținut și pe la toate conacele. Nu a ocolit nici castelele falnice, înălțate cu secole în urmă pe locuri ridicate și înconjurate și acum cu șanțuri

cu apă peste care se lăsa podul cu lanţuri, nici conacele în ruină, care abia se mai ţineau. Erau nişte geruri cumplite şi nobilii din ţinut erau mai toţi ruinaţi. Unii mai aveau nădejde la câte un fiu plecat la Versailles să-şi găsească norocul, intrând cumva în graţiile regelui sau căzându-i cu tronc vreunei moştenitoare bogate. Dar deocamdată aceste tinere speranţe păpăduiau la curte ultimii bani din moştenirea familiei, care răbda de foame în castelele uriaşe ce se dărăpănau pe zi ce trecea, cu zeci şi sute de încăperi în care nimeni nu mai ştia să se orienteze, fiindcă de multe generaţii nu mai intrase nimeni pe acolo, decât cel mult vreo pisică lihnită de foame, în căutare de şoareci. Mai lesnicios o ducea câte un mic moşier care lăsase la o parte nazurile de nobil subţire şi se apucase cu nădejde de lucratul pământului, creştea vite, îşi strunea gospodăreşte arendaşii, se certa cu negustorii care umblau să-l înşele la preţ, ba mai făcea el însuşi ceva comerţ, când îi venea la îndemână, şi astfel reuşea cât de cât să răsufle. Chiar dacă nu locuia într-un castel, conacul lui era în orice caz mai confortabil şi mai îndestulat decât multe reşedinţe senioriale.

Pentru Angelica nu era nici o greutate să le vorbească acestor oameni pe limba lor. Mai ales micii nobili se arătau foarte sensibili la faptul că strălucitoarea doamnă du Plessis le cunoştea pe deasupra genealogiile, ştia că se trag din cutare sau cutare cavaler care s-a distins sub domnia cutărui rege şi, mai ales, îi încredinţa că erau demni de un altfel de tratament din partea regelui, ca unii ale căror familii slujiseră cu nestrămutată credinţă tronul Franţei timp de atâtea generaţii.

Fiecare din nobilii aceştia poruncea să se adune de îndată ţăranii în curtea castelului sau a conacului sau, dacă nu era loc, alături, pe câmp. Şi, cu tot gerul, oamenii veneau, într-atât de puternic înrădăcinată era obişnuinţa de a asculta fără crâcnire de voinţa seniorului. Şi când doamna asta, de care auziseră toţi deşi nu ştiau prea bine cine era, îşi făcea apariţia călare sau pe treptele de piatră ale castelului, înaltă, cu ţinuta mândră pe care n-o pot avea decât fiinţele alese, şi când începea să le vorbească răspicat, cu o voce stăpânită dar care răzbătea până departe în aerul îngheţat al iernii, oamenii aceştia care nu ştiau multe parcă erau treziţi la viaţă şi ciuleau toţi urechea.

Ce auzeau din gura doamnei ăsteia erau tocmai lucrurile care îi dureau pe ei cel mai rău. Le aducea aminte de cei doi ani groaznici, 1662 şi 1663, când ajunseseră să mănânce fân şi iarbă şi se considerau norocoşi dacă apucau să roadă ceva rădăcini. Când pisau coji de nucă sau de-a dreptul ghinde, adăugând asta la fiertura în care puseseră ultimele scuturături de pe fundul sacului de orz sau de secară. Le aducea aminte de copiii lor care se stinseseră de foame şi când mulţi din ei fuseseră siliţi să ia calea oraşelor, cerşind pe la uşile oamenilor – asta fusese în anul când Nicolas şi alţi ţărani înfometaţi pătrunseseră ca lupii în Paris. Era tocmai anul când se ţinuse marele carnaval de la Paris şi când toată lumea putuse să-l vadă pe rege, alături de fratele său şi de prinţii de sânge, muiaţi toţi în fir de aur şi scânteind de pietre preţioase.

Apoi, în anul următor, tocmai când îşi făceau cruce şi începeau să se ridice, încet-încet, clătinându-se, ca animalele rănite, ministrul Colbert le trântise birul pe sare, pe care nu se mai ştie ce hâtru îl numise «birul pe oală şi pe solniţă», şi altă năpastă, şi mai mare, «legea sărăturilor», adică obligaţia fiecărui ţăran de a cumpăra, plătind în aur la preţul fixat de visterie, sarea pentru casa lui şi pentru vite. Vite nu mai aveau sau, care mai aveau, le ţineau mai mult flămânde, nu aveau nici măcar ce pune în oală, pentru copii, dar Colbert îi punea să cumpere sare!

Lucrurile astea atingeau un punct dureros pentru toţi ţăranii din Franţa, nu numai pentru cei din Poitou. Dar aici sărăcia era mai cumplită decât oriunde şi foametea îi chinuia amarnic pe cei cărora le vorbea. Toţi simţeau că îi pândeşte un potop întreg de nenorociri şi cuvintele doamnei le păreau o îndreptăţire cât se poate de limpede să nu mai plătească, măcar un an sau doi, birurile care îi spetiseră. Că dacă se răsculau, gata cu strângătorii de biruri, să mai poftească dumnealor dacă le dădea mâna! În fântână cu ei sau în vârful furcilor!

— Oameni buni! striga doamna. Seniorii pe care îi vedeţi aici sunt adevăraţii voştri stăpâni, după vechile legi ale ţării noastre. Când vă e foame vouă, fiţi încredinţaţi că le e şi lor foame. Toţi plătesc în rând cu voi zeciuială, capitaţii, dijmă,

deşi visteria ar trebui să-i scutească, fiindcă sunt nobili. Şi ar putea să nu plătească, dar atunci oamenii regelui v-ar pune tot pe voi să împliniţi dările astea şi atunci chiar că aţi ajunge la sapă de lemn!

— Asta cam aşa e, mormăiau oamenii.

— Urmaţi-i, oameni, buni! Ascultaţi-i! Ei au să vă aducă prosperitatea pe care o meritaţi pentru cât trudiţi, mai rău ca animalele de povară. A venit vremea să alungaţi sărăcia din casele voastre!

Mai spunea şi cifre care pe oamenii aceştia îi lăsau năuci şi îi umpleau de furie. Jafurile ca în codru şi hoţiile atâtor lipitori pe seama visteriei, visterie care trebuia umplută la loc – şi cu ce? Cu bani din sudoarea frunţilor lor amărâte. Aranjamentele slujbelor plătite gras, ai căror beneficiari nu făceau decât să primească bani grei – smulşi de unde? Sinecurele pe care regele le împărţea cu dărnicie în dreapta şi-n stânga şi pensiile primite de oameni care nu erau de nici un folos Franţei, lipitori pe spinarea ţăranului... Iar visteria se golea mereu mai repede şi trebuia umplută la loc...

Sate întregi puneau mâna pe arme şi se ridicau. Oraşe ca Parthenay, Monterray sau La Roche le urmară exemplul, fie din convingere, fie silite de victoriile protestanţilor, fie de teamă, fie din interes. Rebelii puneau stăpânire pe tot ţinutul şi nu era bine să fii împotriva lor. Destui erau burghezii, unii din ei oameni cu stare sau de-a dreptul bogaţi, care aveau pricini adânci de nemulţumire împotriva regelui. Angelica ştiu să le vorbească şi acestora pe limba lor. Scuzi, scadenţe, cambii, monopol, scutiri de impozite, investiţii, rente. Magaziile de grâne din oraşe fură deschise pentru ajutorarea satelor unde lumea murea de foame. Dar asta nu era de ajuns. Nici jefuirea convoaielor militare. Era nevoie de ajutor din alte provincii, şi în primul rând din Bocage.

Aici mai toată populaţia era protestantă. Şi tot aici se găseau ocne de sare pentru care seniorii din partea locului erau de sute de ani în litigiu cu coroana. Un contrabandist de sare şi de tot ce se nimerea şi din care se puteau scoate bani, căpetenia contrabandiştilor din Sables ştiut de toată lumea sub numele

de Drob-de-Sare, îi convinse pe toți fârtații lui că de aici se putea scoate un câștig frumușel, așa că pe drumurile ascunse ale contrabandiștilor începură să umble săniile cu de-ale gurii pentru înfometatul Poitou. Totul pe bani sunători. Burghezii bogați din Fontenay înțeleseseră numaidecât că degeaba stai călare pe sacul cu aur dacă mori de foame. Și mai știau, ca oameni chibzuiți ce erau, că un ban investit cu cap azi, bunăoară împrumutat trupelor protestante, se întorcea mâine sau poimâine cu dobândă grasă. Ca să nu mai vorbim că prietenul care la nevoie s-a cunoscut va putea cere mâine orice avantaje, orice scutiri, orice înlesnire. Iar dacă o fi să se aleagă praful... Hm, aici da, lucrurile erau mai riscante, e drept, dar în cazul acesta ei n-ar fi știut nimic. Doar n-are cine ghici că au deschis baierile pungilor pentru... Au pierdut banii și gata povestea. Afacerile mai înseamnă și pagubă. Se mai întâmplă, asta o știe orice negustor. Au mai pierdut ei și, slavă Domnului, s-au înfiripat la loc.

În toată Franța, până în cătunele cele mai depărtate, se auzise că în Poitou ar fi început răzmeriță mare, că lumea nu mai putea răbda și puseseră toți mâna care pe ce nimerise, dar mai mult de atât nu știa nimeni. Ca în fiecare iarnă, gerul și zăpezile pusese niște bariere greu de trecut și oamenii umblau greu dintr-un ținut în altul, iar veștile la fel. În orice caz, nimeni nu dădea prea mulți bani pe pielea răsculaților. Așteptau să vină primăvara și dezghețul, ca să intre în Poitou să numere cadavrele celor morți de foame și frig.

Numai că aici nimeni nu voia să moară.

În lunile acestea geroase de crăpau pietrele, Angelica nu rămânea prea mult timp în același loc. Se adăpostea de obicei în colibele țăranilor. Se așeza lângă vatră, să se mai încălzească, lângă ceaunul în care clocotea fiertura sărăcăcioasă a bieților oameni, cu aceeași ușurință cu care se așeza în fața șemineului cu blazon sculptat în piatră din cutare sau cutare reședință seniorială, sau intra ca la ea acasă în odăile din spatele prăvăliei vreunui negustor bogat. Descoperea o plăcere nouă în a sta de vorbă cu acești oameni atât de diferiți și faptul că tot ce le spunea

ea le mergea la inimă şi îi convingea îi dădea un sentiment nou de putere şi o întărea în convingerile ei. Sămânţa răscoalei nu aştepta decât primăvara ca să dea rod. Ceva nedesluşit plutea în aer şi toată lumea înţelegea că de data asta nu mai era de glumă.

Dar cel mai bine se simţea marchiza du Plessis-Bellière pe drumurile ţinutului, ascultând tropotul monoton al copitelor cailor. Umbla întotdeauna însoţită de o mică escortă de oameni înarmaţi, comandată de baronul de Croissec. După înfiorătoarea noapte de la Plessis, Angelica ceruse ospitalitatea baronului, care se grăbise s-o primească sub acoperişul său, punându-i-se necondiţionat la dispoziţie. Ca orice nobil francez de viţă veche, oricât de sărac, baronul de Croissec avusese grijă ca oamenii pe care îi ţinea pe lângă conacul său să ştie să mânuiască bine armele – şi pusese în asta o sârguinţă ca în timpurile de altădată. Valetul, vizitiul, bucătarul, chelarul, grădinarul, cei câţiva rândaşi de la grajd, toţi fuseseră aleşi după însuşirile lor de soldaţi şi aveau drept grijă de căpetenie mânuirea spadei şi a pumnalului şi trasul la ţintă. Baronul însuşi, scurt şi gros cum era, mânuia spada mai bine decât mulţi maeştri de scrimă din sălile de arme de la Paris şi se mişca mai iute decât un băietan, aşa că îşi instruia personal oamenii, care ajunseseră astfel să inspire respect pe o distanţă de multe leghe împrejur. Nu întâmplător Montadour ocolise mereu, foarte grijuliu, reşedinţa baronului de Croissec, deşi, dacă ar fi fost după el, i-ar fi întins individului ăstuia cu cea mai mare plăcere pielea pe gard. Acum baronul şi cei câţiva oameni ai lui alcătuiau pentru marchiza du Plessis-Bellière o escortă mai puternică şi mai sigură decât un pluton întreg de soldaţi.

Cei mai mulţi din bărbaţii de pe domeniul Plessis fugiseră la ducele de La Morinière iar ceilalţi, sub conducerea lui Martin Genêt, arendaşul, alcătuiau un fel de trupă de intervenţie: fiecare stătea la el acasă şi îşi vedea de treburile lui, dar la semnalul de adunare trebuia să dea fuga, înarmat, gata să pornească încotro va fi fost nevoie.

Rămâneau în permanenţă pe lângă stăpână câţiva din servitorii care supravieţuiseră măcelului de la Plessis. Alain,

rândaşul de la cai, ajutorul de bucătar Camille, bătrânul Antoine cu archebuza lui, Flipot, care se ţinea tot timpul de ei, îngrozit să nu se rătăcească prin pustietăţile astea dacă rămânea de capul lui, şi bătrânul Malbrant Lovitură-de-Sabie, care bombănea mereu dar în sinea lui era încântat că regăsise în sfârşit viaţa de militar, cu rigorile ei. Cât despre abatele des Lesdiguières, acesta nu se despartea nici el deloc de Angelica, de când începuse răzmeriţa, şi dacă n-o vedea un ceas era îngrijorat. Se temea de gândurile care bănuia că fierb neîncetat sub fruntea ei şi îşi spunea că marchiza, mânată de o sete de răzbunare prea năvalnică, ar putea foarte uşor să facă cine ştie ce pas necugetat, fără să se sfătuiască, după obiceiul ei, cu nimeni şi temerea aceasta îl stăpânea pe abate mai tot timpul.

La popasuri mai ales, doamna marchiză cădea de multe ori într-o stare de muţenie din care nu putea fi scoasă. Părea să nu-şi mai dea seama de prezenţa celor din jurul ei. Într-un rând stătea aşezată în faţa şemineului în care ardeau câţiva butuci groşi, în sala de onoare a unui castel, cu pereţii încărcaţi de panoplii cu arme de preţ şi cu tapiserii vechi. Era un decor familiar pentru ea, semăna cu sala de la Monteloup, leagănul drag al copilăriei ei. Afară, vântul urla şi gemea dezlănţuit, zgâlţâind din răsputeri obloanele de la ferestre şi făcând să scârţâie cumplit giruetele de tablă de pe crestele turnurilor.

Şi deodată, trosniturilor puternice ale lemnăriei li se adăugă un alt zgomot, unul sacadat, ca nişte lovituri de baros pe dalele de piatră. Erau cizmele mari şi grele ale ducelui de La Morinière. Acesta venise fără ca ea să fi băgat de seamă şi străbătea acum încăperea în lung şi-n lat iar umbra lui imensă se profila pe pereţi, aplecându-se şi unduind în jocuri ciudate, după pâlpâirile flăcărilor din cămin. Din timp în timp, ducele se oprea ca să arunce pe foc câte un butuc gros, deşi, după părerea lui, în sală era destul de cald. Dar femeii acesteia îi era frig şi trebuia să se încălzească. Apoi ducele îşi relua paşii aceia ritmici şi lenţi, ca de fiară închisă în cuşcă. Privirea lui se oprea din când în când asupra profilului marchizei, care rămânea la locul ei, tăcută şi cu totul absentă, şi asupra trupului subţiratic al abatelui des Lesdiguières, care stătea cuminte pe scăunelul

lui puţin mai la o parte, fără să scoată un cuvânt, cu ochii ţintă la dalele de piatră ale pardoselii. Ducele mormăia în barbă cuvinte greu de desluşit dar nu era greu de văzut că fierbea de furie. Dar nu din cauza prezenţei abatelui, ci din cu totul alte motive.

Opreliştile ridicate între el şi femeia aceasta, pe care o dorea cu o ardoare crescândă, ce începea să ia proporţiile nebuniei, erau de altă natură şi de o tărie de o mie de ori mai mare decât prezenţa unui biet părinţel în sutană, pe care l-ar fi putut da la o parte numai cu dosul palmei. Dar era altceva, împotriva căruia rămâneau neputincioase şi voinţa lui clocotitoare şi pasiunea care îl mistuia.

Când auzise de atacul dragonilor asupra castelului Plessis şi de prăpădul făcut acolo, ducele îşi adunase imediat oamenii şi pornise în marş forţat, dar ajunsese prea târziu. Răscolise toată zona din jur în căutarea castelanei dispărute şi o găsise abia după câteva zile. Iar când înţelesese adevărul, în sufletul lui răsărise pentru prima dată un sentiment care până atunci îi fusese necunoscut: durerea. Gândul că femeia aceasta, care pentru el era o zeiţă cum nu crezuse vreodată că ar putea întâlni pe pământ şi căreia începuse să-i înalţe în inima lui cel mai frumos templu, fusese târâtă pe jos şi posedată ca un animal de Montadour şi de soldaţii lui îl înnebunea. Sângele i se învârtejea în cap, o gheară ascuţită i se înfigea cu sălbăticie în gât, tăindu-i răsuflarea, şi din pieptul lui uriaş stătea să izbucnească un răget de fiară înjunghiară. În timp ce o căuta febril prin toate castelele şi conacele din jur, prin casele şi colibele cele mai umile, scos din minţi de veştile pe care le auzea şi care nu mai lăsau loc nici unei îndoieli şi nici unei speranţe, abia rezistase dorinţei năvalnice de a propti spada cu mânerul în pământ şi de a se lăsa cu gâtul în vârful ei, ca să scape o dată de chinurile care îl doborau. Avea clipe când asta i se părea singurul liman şi înţelegea îngrozit că nu mai putea rosti numele Stăpânului Ceresc pe care îl adorase.

Apoi, într-o seară, la o răspântie din mijlocul pădurii, la popas, cum stătea aşezat pe nişte pietre, omul acesta cu sufletul ca de piatră simţise dintr-o dată un fior cald trecându-i prin

inimă, ca o mângâiere binefăcătoare, iar pe obraji începură să i se scurgă lacrimi fierbinți. Și atunci înțelesese, toropit de durere și de fericire, că, pentru prima oară în viața lui, iubea. O vedea cu ochii minții pe Angelica, parcă plutind în preajmă și luminând tot ce era în jurul lui, aducându-l în starea de exaltare pe care i-o dădea sentimentul acesta ciudat și atât de tulburător, necunoscut lui până atunci: dragostea.

Când a găsit-o, i-a venit să se prăbușească în genunchi în fața ei și să-i sărute ciucurii șalului care îi venea până aproape de pământ. Femeia aceasta care trecuse prin nenorociri înspăimântătoare avea acum o privire liniștită și în ochi îi apăruse o lumină nouă, neștiută, căreia cearcănele adânci îi dădeau o nuanță de taină de nepătruns. Frumusețea atât de depărtată și parcă străină a marchizei, care îl făcea să se gândească fără voia lui la o floare strivită, îl răscolise cu totul pe duce, aruncându-l într-o fierbințeală mistuitoare pe care gândurile nu reușeau decât s-o sporească.

Prima dată când s-a văzut singur cu ea, a dat s-o cuprindă impetuos în brațe, dar ea s-a făcut galbenă ca ceara și s-a tras cu violență înapoi, cu priviri rătăcite de spaimă.

— Nu vă apropiați de mine! a țipat ea. Nu vă apropiați! Și mai ales nu încercați să mă atingeți! Vă implor!

Spaima aceasta a ei îl făcea să simtă fiorii nebuniei. Voia să-i sărute buzele batjocorite de alții, să șteargă urmele rușinii. Să fie a lui și în felul acesta el s-o purifice. Simțea nelămurit că are momente când cade pradă unui delir cum nu mai cunoscuse, în care se amestecau deznădejdea, durerea răscolitoare și nestăpânită, dragostea și dorința fizică, setea de trupul acela care îi părea cel mai minunat lucru din câte întâlnise pe lume... Toate se amestecau într-un șuvoi de o violență căreia, cu toată voința lui, nu i s-a mai putut împotrivi și a strâns-o cu sălbăticie în brațe, s-o fărâme, sărutând-o pătimaș pe față, pe ochi, pe gură... Când a văzut-o cuprinsă de convulsii, albă ca o moartă, cu ochii sclipind sticloși printre pleoapele întredeschise, abia atunci s-a oprit, zguduit de sentimentul că face ceva brutal și nepermis.

— Brută! a strigat abatele des Lesdiguières, care nu se dezlipea de Angelica nici un moment şi, din blândul înger păzitor de până atunci, se prefăcuse într-o clipă într-un cumplit arhanghel al răzbunării. Cum îndrăzneşti s-o atingi?

Şi abatele subţire ca trestia îl îmbrâncise cu o putere nebănuită de lângă stăpâna lui pe acest Goliath, care rămăsese uluit de asemenea îndrăzneală din partea unei gâze neînsemnate.

— Cum îndrăzneşti? striga abatele, spumegând de furie. Nu înţelegi? Nu mai poate suporta aşa ceva, simpla atingere a unui bărbat îi face rău... Brută!

A fost nevoie de aproape o oră pentru a o face pe marchiza du Plessis să-şi revină în simţiri.

Apoi, acel du-te-vino nesfârşit, peregrinările dintr-un colţ în altul al ţinutului, au făcut ca ducele şi Angelica să se mai întâlnească uneori prin casele partizanilor lor. Atunci au început ceasurile acelea nesfârşite de seară, când se găseau între patru ochi, lăsaţi singuri de gazdele care îşi spuneau că cele două căpetenii trebuie lăsate să se sfătuiască netulburate. Tăcere. Sunetul paşilor grei pe pardoselile de piatră, tresăriri ale flăcărilor, tulburate de mişcările bruşte ale ducelui. Astfel ceasuri întregi se scurgeau chinuitor, ascuţind durerile unei drame tulburi şi sfâşietoare.

Pe la sfârşitul lui ianuarie, Angelica se afla din nou în părţile dinspre Niort, dar se feri să se ducă să vadă ruinele castelului de la Plessis. Trase la baronul de Croissec, care părea să fi făcut din devotamentul orbesc faţă de marchiză un scop al existenţei lui de urs însingurat, care trăise retras până atunci pe domeniul lui. În aceste luni din urmă, cât timp alcătuise, cu oamenii lui, escorta doamnei du Plessis, baronul de Croissec colindase drumurile mai mult decât în toată viaţa lui de până atunci. Era încredinţat că este prietenul ei cel mai devotat, pe care ea se putea sprijini orice s-ar fi întâmplat, şi se silea să n-o supere cu nimic.

Cei trei fraţi La Morinière sosiră şi ei la reşedinţa baronului, ca să vadă împreună ce era de făcut mai departe. Era de aşteptat ca la venirea primăverii trupele regelui să pornească

spre Poitou şi să declanşeze o ofensivă necruţătoare. Partea de miazănoapte a ţinutului nu era deloc bine apărată. Se întrebau dacă puteau conta pe bretoni, spunându-şi că, la urma urmei, aceştia nu erau bretoni decât pe jumătate, aflându-se de partea asta a Loirei.

Nici nu se dezgheţase bine şi împrejurimile deveniră teatrul unor încleştări violente. Pe capul femeii aceleia necunoscute, despre care toată lumea ştia că se află în fruntea insurgenţilor, se pusese un premiu ademenitor. Trupele regelui veniseră drept aici, ştiut fiind că aici începuse totul. Câmpia Dragonilor îi întărâta pe soldaţi, cărora li se povestise ce pătiseră aici camarazii lor. Angelica fu cât pe-aci să cadă într-o ambuscadă şi numai printr-o minune a reuşit să ajungă la moara lui Valentin, împreună cu abatele des Lesdiguières, care fusese rănit de un glonţ.

«Se îngroaşă gluma», mormăi morarul, stând şi chibzuind ce era de făcut.

Şi alcătui la iuţeală un sălaş pentru Angelica şi abate în adâncurile mlaştinilor.

«Ei, acuma să vedem cine mama dracului are să-i mai dea de urmă aici», mârâise el, adăugând o înjurătură plină de satisfacţie şi lăsând să i se vadă pe faţă o schimonositură care la el era semn că râde.

2

Angelica rămase câteva săptămâni bune în înjghebarea aceea pe care i-o făcuse Valentin, un fel de bordei, nu prea adânc săpat în pământ, din cauza apei care mustea din toate părţile, şi acoperit cu un nămol negru, bine bătut, care devenise aproape impermeabil şi, privit de departe, părea un fel de blană stufoasă. În interior pereţii erau lipiţi cu un amestec a cărui reţetă o ştiau numai oamenii care hălăduiau prin mlaştini, un lut anume, care bătea în vineţiu, frământat bine cu paie şi cu bălegar de cal. Nu lăsa să intre apa şi ţinea bine de cald. Valentin închipuise şi un fel de sobă, în care ardeau mereu bucăţi de turbă, materie ce se găsea din belşug în mlaştină. Coşul sobei

era foarte meşteşugit lucrat, trăgea de minune fumul şi, afară, îl risipea în aşa fel încât îl împiedica să se ridice într-o coloană prea groasă, care ar fi putut să atragă privirile musafirilor nepoftiţi. Era greu de crezut să se încumete careva prin pustietăţile astea fără să se înece, dar morarul era om chibzuit şi, mai ales când era vorba de lucruri atât de primejdioase, punea de fiecare dată răul înainte.

Chiţimia asta încropită la iuţeală nu era chiar cu totul lipsită de confort. Cuprindea o singură încăpere de locuit, e drept, pe care Valentin o numise «odaie», dar era destul de încăpătoare, având alături o alta, jumătate grajd jumătate cămară, unde răsuna din când în când clopoţelul de la gâtul unei capre aduse de morar cu barca până aici, pentru ca prietena lui din copilărie şi abatele să aibă în fiecare zi lapte proaspăt şi să-şi poată face, dacă le-o fi poftă, şi câte o bucăţică de brânză. Câteva scânduri alcătuiau un fel de ţarc în care stătea capra, fiindcă în restul acestei mici încăperi se mai afla un bazin mic de piatră, adus tot de grijuliul Valentin, în care înotau ţipari vii, pentru cazul când el ar fi fost împiedicat mai mult timp să vină încoace cu peşte proaspăt, iar alături, rânduite gospodăreşte, o traistă cu bob, alta cu ceapă, un urcior cu ulei de rapiţă ba chiar şi un butoiaş cu vin. Mai adusese Valentin şi câteva pâini mari, aşezate pe o policioară de scândură şi învelite fiecare în câte o bucată mare de pânză groasă, la un loc cu câteva mere care trebuia să le ţină proaspete.

Mobilierul din «odaie» era o amestecătură din tot felul de piese, aşa cum le putuse nimeri în grabă morarul, dar destul de confortabilă. E drept că patul fusese confecţionat de el din patru ţăruşi zdraveni bătuţi bine în pământ, peste care aşezase curmeziş două lătunoaie cât braţul iar pe acestea, de-a lungul, câteva scânduri groase de un lat de palmă, care l-ar fi ţinut fără efort şi pe răposatul Montadour, ba chiar încă trei-patru ca el, dacă ar fi încăput – asta fiindcă tot ce ieşea din mâna morarului din Ablettes era lucrat temeinic, după principiul «mai bine să prisosească decât să nu ajungă», era făcut să ţină, nu să te lase când ţi-e lumea mai dragă. Dar pe întocmirea asta grosolană se afla o saltea lucrată cu tot dichisul şi îndesată zdravăn cu ferigi

uscate, aşa că aşternutul, chiar dacă n-o fi fost el chiar pe măsura saltelelor de puf din dormitoarele de la Plessis, era totuşi moale şi odihnitor. De învelit se învelea cu câteva piei de oaie cusute zdravăn între ele, care închipuiau o plapumă mai călduroasă decât toate de câte avusese parte până acum.

Mai adusese Valentin, de la el de acasă – semn de dărnicie la care nu s-ar fi aşteptat nimeni de la unul ca el, vestit de hapsân şi de cârcotaş – şi «căsuţa Maicii Domnului», o alcătuire cum nu găseşti decât la ţăranii din Vendeea, care ţin la ea ca la ochii din cap şi o consideră norocul casei. «Căsuţa Maicii Domnului» din casa morarului din Ablettes era socotită cea mai frumoasă din câte puteai vedea prin casele din partea locului, aşa că gestul lui de a i-o dărui fugarei era cu atât mai grăitor. Era un fel de mic monument ciudat, un glob de sticlă sub care se afla o mulţime de scoici şi perle micuţe, rânduite cu o anumită socoteală, printre care erau împletite meşteşugit sumedenie de panglici colorate, dantele, pietricele colorate din cele care se găsesc foarte rar pe malul apelor sau prin câte o surpătură, ba chiar şi scuzi de aur, toate astea închipuind un soare cu raze strălucitoare ce aveau în mijloc icoana Sfintei Fecioare. Angelica îşi aducea aminte de lucrătura asta pe care o mai văzuse în moara din Ablettes pe când era copil şi vederea ei îi dădu un sentiment puternic de întoarcere în trecut, la o stare de limpezime şi curăţenie cum nu mai credea că se află pe lume. Dar totul nu ţinu decât o clipă şi grijile şi durerile o năpădiră din nou. Trupul ei bolnav, sufletul pustiit şi grijile o făcură din nou să se simtă copleşită.

Totuşi, în locul acesta pustiu începu, încet-încet, să aibă din când în când o stare mai puţin zbuciumată, ceva ce aducea a linişte sufletească. Aici nu mai simţea nevoia să fugă întruna de ea însăşi, ca până acum. Nu mai era silită să ridice întruna stavile între ea şi rege, faţă de care începuse să nutrească un sentiment în care oroarea se amesteca nedesluşit cu spaima şi cu setea de răzbunare. Aici nu mai era nici o primejdie să-dea peste soldaţi sau alţi musafiri nepoftiţi. Scăpând de starea aceea permanentă de teamă înţelese că zbuciumul cumplit care o bântuise până atunci fără încetare începea să lase loc unei alte

stări, care aducea uneori a tihnă şi a linişte. Numai că starea asta dura, din nefericire, foarte puţin, lăsând întotdeauna loc sentimentului tulbure că există o primejdie pe care a uitat-o şi care în clipa următoare va ţâşni năvalnic din cine ştie ce ungher neştiut, făcând din ea victimă sigură. Apoi iarăşi îşi spunea că nu, aşa ceva era cu neputinţă... Aici, în mlaştini, se afla mai în siguranţă decât oriunde.

Trebuia să aibă grijă şi de abate. Pentru acesta, tot Valentin ticluise din scânduri trainice un fel de pod, care ocupa doar jumătate din odaie şi în care se ajungea dinăuntru. Angelica îi oblojise rănile cu leacuri aduse de Valentin de pe la babele din Arlettes şi acestea se închiseseră, dar sărmanul bolnav rămăsese cu o fierbinţeală de care nu mai scăpa. Zăcea ore întregi fără să scoată un cuvânt, mânca foarte puţin şi Angelica nu-l deranja decât ca să-i dea de mâncare sau apă. Natura trebuia lăsată să lucreze.

Îşi spuse că ar fi fost bine să rămână aici mai mult timp. Să iasă din mlaştini când va începe ofensiva. Atunci avea să fie într-adevăr nevoie de ea, să fie acolo, cu ai ei, să-i îmbărbăteze.

Valentin venea la fiecare câteva zile şi îi aducea veşti.

În ţinut era linişte. Toată lumea era gata de război dar deocamdată era linişte. Căpeteniile adunau mai departe oameni, îi înarmau cu ce se putea, îi instruiau cât de cât, adică treaba mergea bine, atâta doar că la toţi le chiorăiau burţile de foame. E drept că mai aveau câte ceva de-ale gurii, pentru ei şi pentru animale, dar se uitau la proviziile astea ca la sfintele moaşte şi abia dacă îndrăzneau să se atingă de ele. Le trebuiau pentru primăvară, când avea să înceapă războiul. Cum-necum, lumea reuşea să trăiască şi să se ţină tare. Când aveau să scape de povara birurilor care nu se mai isprăveau, atunci aveau să poată răsufla şi ei puţin, îşi spuneau oamenii, plini de nădejde. Dar pentru asta trebuia să lupte. Şi să fie pregătiţi.

Când a început să se mai dezgheţe, morarul venea cât putea de des, uneori şi câte trei sau patru zile la rând. Ce făcea în restul timpului, Angelica nu ştia. Probabil mai stătea şi pe acasă, să-şi vadă de treburile lui, sau mergea la vânătoare, fiindcă venea mereu cu vânat proaspăt. De pescuit nu avea

nevoie Valentin să pescuiască, punea seara vârşa şi dimineaţa o scotea plină ochi. Alegea peştii cei mai frumoşi, pentru fugarii din mlaştină, mai oprea şi pentru el iar pe ceilalţi, plevuşcă mai amărâtă, cu care nu merita să-şi mai bată capul, îi arunca înapoi în apă. Pe cei aleşi pentru Angelica îi punea într-un minciog pe care îl lega de partea din spate a bărcii şi aşa nu sosea niciodată la ascunzătoarea lor fără peşte proaspăt.

Valentin rămânea uneori peste noapte în bârlogul acesta dintre mlaştini şi pentru asta adusese un jilţ mare, cu lucrătură butucănoasă dar foarte trainic din lemn de arţar, aşezându-l lângă vatră. Nopţile când Valentin rămânea să doarmă acolo erau pentru Angelica cele mai liniştite. Sentimentul de siguranţă nu-i mai era ştirbit de nimic. Se trezea uneori în toiul nopţii şi îl privea pe morar cum picotea iepureşte în jilţul lui, gata să sară la cel mai mic zgomot, ţinând la îndemână cuţitul scurt, cu lamă lată şi puternică, ascuţit ca un brici, de care nu se despărţea niciodată. Cuţite din astea aveau mulţi ţărani din partea locului şi, dacă era mânuit cum trebuie şi mai ales cu iuţeală, putea fi mai primejdios decât o sabie. Lumina slabă a tăciunilor din vatră cădea pe chipul morarului şi îi dădea trăsături ciudate, cu umbre care pe Angelica de multe ori o derutau. Îi venea a crede că Valentin nu doarme, ci şade tăcut, veghind să nu se întâmple nimic. Uneori chiar ar fi jurat că ţine ochii deschişi. Oricum ar fi fost, prezenţa lui îi dădea o stare de linişte odihnitoare şi adormea la loc, spunându-şi că viaţa era totuşi suportabilă atunci când se simţea la adăpost de orice primejdie.

Valentin nu însemna pentru ea decât o figură familiară din trecutul ei, care acum i se pusese la dispoziţie. Îi aducea bucăţi mari de turbă pentru foc şi avea grijă întotdeauna să-i lase la plecare o provizie serioasă, mulgea capra, dădea cheag la lapte pentru făcut brânză, pregătea fiertura de legume tot de el aduse, curăţa peştele şi făcea toate treburile cu iuţeala şi îndemânarea unei femei harnice. De multe ori Angelica îşi spunea că Valentin se făcuse morar numai fiindcă aşa era regula, fiul trebuia să moştenească afacerea familiei, fiindcă altfel talentele lui ar fi făcut din el, fără îndoială, un bucătar cu faimă. De multe ori venea cu nişte cozonăcei mici cât pumnul sau cu

plăcinţele cu brânză făcute de el din făina cea mai fină, cu turtiţe de Paşti, cu coaja de un castaniu închis, aproape negru, şi cu miezul pufos şi galben ca aurul, şi când o vedea uneori pe Angelica mâncând cu poftă din bunătăţile astea faţa i se lărgea în strâmbătura aceea care la el ţinea loc de zâmbet. Atunci morarul cel posac era fericit şi în ochi i se aprindea o luminiţă jucăuşă. Angelica nu se simţea bine sub privirile acestea ale lui Valentin şi de aceea de multe ori prefera să mănânce în lipsa lui.

Când sosise ea în bârlogul acesta din mlaştină, iarna era încă în putere. Păsări de mare cu obiceiuri mai anapoda începeau să vină de pe acum să-şi facă cuiburile în rogoz sau printre crengile plopilor înalţi cât toate zilele, plantaţi de olandezii pripăşiţi aici, în mlaştini, pe vremea bunului şi înţeleptului rege Henric al IV-lea,[27] ca să mai sugă din noianul de apă şi să mai zbicească puţin pământul. Corbii croncăneau răguşit, plutind pe deasupra peisajului lipsit de viaţă, în căutare de stârvuri, şi apa rămânea tăcută, prinsă sub haina ei subţire de gheaţă, prea subţire ca să te poţi aventura pe luciul ei.

Angelica rămânea cu privirea pierdută în depărtare, contemplând peisajul acesta în alb şi negru, de o monotonie care o fascina. Uneori i se părea că-i zăreşte prin ceaţă pe Florimond, Charles-Henri şi Cantor, trei siluete mărunte, nedesluşite, care se ţineau de mână, şi trupul îi era cuprins dintr-o dată de un tremur fierbinte. Dar după câteva clipe vedenia se pierdea în neguri şi ea se pomenea ţipând înnebunită, cu braţele întinse, pornind orbeşte în căutarea lor, până când abatele des Lesdiguières, trezit din amorţeala lui de ţipetele acelea sfâşietoare, venea împleticindu-se prin nămol să o conducă plin de blândeţe înăuntru, el însuşi atât de nesigur pe picioare încât ar fi avut nevoie de cineva să-l sprijine.

«Ţi-ai sacrificat copiii, nemernico! îşi spunea ea, gemând neauzit, prăbuşită în jilţul lui Valentin. Ticăloaso! Ucigaşa copiilor tăi! N-ar fi trebuit să pleci niciodată de la Versailles, nu aveai ce căuta în Orientul acela blestemat, unde n-ai învăţat nimic bun! Sau cel puţin ar fi trebuit să-ţi faci actul de supunere

în fața regelui. Trebuia să te culci cu el. Ce aveai de pierdut? Mândria ta idioată și criminală, asta a fost și uite unde ai ajuns dacă ai fost mândră! Ce credeai? Că ai să poți fi tu învingătoare? Uite ce-ai făcut! Tu i-ai ucis!»

Izbucnea în hohote încete, înăbușite, strângându-și tâmplele în palme și rămânând așa ceasuri nesfârșite. Chipurile copiilor ei îi apăreau în fața ochilor și ea le cerea mereu iertare, tremurând și frângându-și neputincioasă mâinile...

Primăvara izbucni dintr-o dată, clocotitoare și plină de sevele vieții, acoperind cu verdele ei de smarald toată întinderea din jur, prefăcând peisajul sterp și trist de până atunci într-un tablou mirific smălțat de culori și trezind la viață toate viețățile adormite sub apăsarea iernii grele.

Era abia începutul lui martie și vremea era nespus de blândă. Părea că natura, după iarna cumplit de geroasă și de plină de nămeți, ar fi vrut să aducă oamenilor și întregii firi atât de chinuite o mângâiere care să le mai aline suferințele.

— Cred că a sosit vremea să plec de aici, îi spuse Angelica lui Valentin într-o seară.

Morarul tocmai așeza pe masă o oală de vin fiert, dres cu mirodenii, și căni de lut ars. Terminaseră de mâncat și abatele, care nu obișnuia să bea vin, mai ales acum, când încă nu se vindecase de tot, se urcase în culcușul lui, pregătindu-se pentru noapte. Era ceasul în care seara, de multe ori, Angelica și Valentin rămâneau la foc sorbind încet din cănile cu vin fiert cu ierburi și cu scorțișoară. Valentin luă o cană de pe masă și i-o dădu, luându-și și el una și așezându-se pe un butuc – în jilțul lui stătea, seara, Angelica. Sorbi zgomotos și plescăi din buze, desfătându-se cu gustul plăcut, și Angelica se pomeni minunându-se de trupul lui plin de forță, cu ceafa lată și cu umerii puternici lăsându-se ghiciți sub surtucul de postav cenușiu. Umerii aceștia duceau fără greutate câte doi saci fiecare și spinarea largă nu se îndoia niciodată sub nici o greutate. Mâinile lui late și butucănoase, pline de bătături, erau în stare să sfărâme piatră. Îi privi picioarele încălțate în pantofi grosolani dar trainici, din piele de bivol, cu curele solide și cu catarame

mari de oţel. Pic de eleganţă în toată înfăţişarea lui, numai forţă şi trăinicie. Nici ţăran, nici orăşean. Ar fi adus mai curând a târgoveţ cu stare dar era ceva în înfăţişarea lui care arăta că trăieşte printre ţărani. Meşterul Valentin, morarul din Ablettes, atâta tot. Ar fi zis că e un necunoscut, unul din mulţimea nesfârşită de oameni de aici, din Poitou, şi totuşi era ceva care o făcea să simtă că Valentin fusese totdeauna cu ea, un prieten pe care se putea sprijini la nevoie.

— Da, cred că nu prea mai am ce face aici, repetă Angelica.

Valentin se opri din sorbiturile lui zgomotoase şi o privi atent pe deasupra cănii, aţintind-o cu ochii lui care băteau în cenuşiu.

— Vrei să pleci? întrebă el în dialectul local, pe un ton nepăsător.

— Da. Trebuie să ştiu unde sunt oamenii noştri. Nu mai e mult şi trebuie să înceapă războiul.

Valentin mai trase o înghiţitură din cana de lut, răsuflând greu. Apoi se ridică, întorcându-se cu faţa spre Angelica şi privind-o intens.

— Pune asta pe masă, te rog, zise ea dându-i cana cu vin din care nu băuse decât puţin.

Valentin se supuse, apoi se întoarse din nou spre ea, continuând s-o privească cu aerul acela scrutător. Avea faţa arsă de vântul uscăcios al primăverii şi buzele crăpate.

Până atunci Angelica se simţise bine în singurătatea asta iar serile când Valentin era aici îi dădeau sentimentul liniştitor că e apărată de un bărbat puternic ca un urs. Dar acum, în seara asta răscolită de fiorii primăverii, gândul că e pierdută aici, printre mlaştinile nesfârşite, în tovărăşia abatelui şi a morarului, deveni apăsător. Strânse nervoasă braţele groase ale jilţului şi zise încet:

— Valentin, aş vrea să mă culc.

— Foarte bine, răspunse morarul făcând un pas înainte. Cât ai fost tu să te plimbi prin baltă am umplut salteaua cu ferigi proaspete, adunate ieri, alea vechi se cam tocaseră. Acuma aşternutul e mai moale... ia numa' să vezi ce moale e. N-o fi el ca de puf, dar...

Se plecă spre ea, luându-i degetele în palma lui lată şi puternică şi privind-o cu ochi rugători.

— Auzi, Angelica?... hai cu mine pe salteaua asta. Ai? Ce zici, vrei? Numa' să vezi ce moale e...

Angelica îşi retrase brusc mâna, de parcă atingerea palmei lui ar fi fript-o.

— Ce te-a apucat? Ai înnebunit?

Şi se ridică în picioare cu o mişcare iute, privindu-l îngrijorată. I se trezise dintr-o dată o scârbă violentă faţă de el şi de tot ce era bărbat. În ultima vreme sentimentul acesta păruse să se mai fi domolit, dar acum izbucnise furtunos şi îi dădea o senzaţie insuportabilă de vomă. Simţea cum inima începuse dintr-o dată să-i bată nebuneşte. Dacă Valentin dădea s-o atingă, avea să-şi piardă cu siguranţă cunoştinţa, cum i se întâmplase şi cu ducele de La Morinière. Se îngrozea la amintirea spasmului care o făcuse să se sufoce atunci, amintirea aceasta îi era aproape mai greu de suportat decât cea a înspăimântătoarei nopţi de la Plessis, care începea să se cufunde undeva în adâncurile conştiinţei ei şi să n-o mai chinuie atât.

Iar acum, în ochii morarului sclipea o lumină care îi făcea frică. O lumină tulbure, care o ardea.

— Valentin, reuşi ea să rostească, sfârşită, să nu mă atingi!

O domina cu statura lui înaltă, o intimida chiar şi aerul lui de prostănac care pe vremuri o înveselea pe nepusă masă, făcând-o de multe ori să izbucnească în râs.

— De ce... zise el înecându-se, de ce nu... Că mie mi-eşti dragă de când... Că toată viaţa numa' gândul la tine m-a stăpânit, altceva eu n-am... n-am ştiut... Atâta am aşteptat să am curaj să-ţi zic, mereu ziceam că nu se poate, da' acuma ştiu că ai să fii a mea...

«Ca Nicolas, îşi zise Angelica privindu-l cu ochi rătăciţi. Ca Nicolas, întocmai ca Nicolas!...»

Încercă să zică ceva dar nu reuşea să scoată nici un cuvânt.

— Mă tot uit la tine de când te-am adus aici, urmă el prinzând mai mult curaj. Parcă ai fi o floare crescută de mine. Mi-ai adus lumina în inimă... fiindcă am înţeles că nu erai zână... şi că te pot mângâia fără să-mi tragi un blestem din

alea, ca zânele, adicătelea să mă prefaci în cine ştie ce dihanie, după cum au ele obiceiul când se supără...

Angelica asculta ameţită, fără să înţeleagă nimic din cuvintele lui. Simţea doar că o paşte o primejdie îngrozitoare şi că nu poate scăpa de primejdia asta.

— Ia hai, frumoasă Angelica, hai pe ferigile astea dulci... Să le vezi ce moi...

Se apropiase de ea şi mâna lui lată şi puternică îi mângâia umărul cu mişcări neaşteptat de blânde. Se simţi străbătută din cap-până-n picioare de un fior ascuţit, o stare de rău cum nu mai cunoscuse niciodată. Ridică mâinile şi-l izbi cu amândoi pumnii, din răsputeri, în faţă.

— Ia mâna, nemernicule!

Valentin se dădu înapoi, nu de tăria loviturii ci de surprindere, şi o privi cu ochi întunecaţi. Redevenise într-o clipă morarul din Ablettes, pe care toţi oamenii din satele din jur îl ştiau de frică.

— Taman ca pe vremuri, mormăi el, ca pe vremuri în şura aia... Nu te-ai schimbat, dar nu face nimica. În seara asta nu mai mi-e frică de tine, nu eşti zână. În seara asta ai să plăteşti, ai să fii a mea.

Rostise cuvintele acestea din urmă pe un ton atât de hotărât încât ar fi îngrozit pe oricine.

Se întoarse, se apropie de masă cu pasul lui greu şi îşi turnă o cană de vin.

— Timp e, nu mă grăbesc, zise el dând cana peste cap dintr-o sorbitură şi icnind mulţumit. Timp e, dar adu-ţi aminte că nu e bine să-l supere cineva pe jupân Valentin morarul. Mi-ai ros tu inima de mi-ai făcut-o să sângereze atâta amar de vreme, dar acuma a venit sorocul să plăteşti.

Turnă vin în amândouă cănile şi le dădu peste cap una după alta, icnind şi ştergându-se la gură cu mâneca aspră a surtucului.

— Valentin, zise Angelica pe un ton rugător, spunându-şi că trebuia să încerce să-l potolească pe ursul acesta întărâtat, Valentin, înţelege că nu te dispreţuiesc... Tu eşti prietenul meu. Dar chiar regele dacă ai fi, tot nu s-ar putea... Nu pot să suport

să mă atingă un bărbat. Aşa e, Valentin, să nu crezi că te mint. E o boală. Înțelege-mă, te rog din suflet...

Morarul asculta cu luare aminte, privind-o cu ochi răi. Mai bău o cană şi se şterse din nou la gură, apoi zise:

— Uite ce e, astea-s gogoşi cum am auzit de multe ori. Hachițe şi fandoseli de muiere care face pe nebuna şi nu vrea să cadă la aşternut. Cunoaştem. La unii le dai, la alții nu. Ia să fiu şi eu unul d'ăla de le dai, ce soarele mă-sii! Păi nu? Adică tu bărbat nu rabzi, aşa zici, da la ăla de te-a lăsat grea îmi stătuşi!

— Cum? M-a lăsat... cum? bâigui ea, fără să înțeleagă.

— Uite-aşa bine, te-a lăsat grea, cum se lasă, cu copilu-n burtă, dacă nu ştiai ce-i aia! Că taman când am văzut cum îți creşte burta, abia atunci am fost sigur de-a binelea că nu eşti zână. Că zânele nu plodesc, asta o ştiu de la un vrăjitor bătrân. Zânele adevărate nu fac copii; doar alea care nici nu-s zâne.

— Ce copii? țipă Angelica cu o voce ascuțită, care sfârşi într-o răguşeală înfundată. Ce copii? repetă ea, tremurând.

Simțea deschizându-se în fața ei o prăpastie. N-o vedea dar o simțea acolo, căscându-se la picioarele ei şi aşteptând-o. Şi din prăpastia asta se ridicau spre ea limbile unor flăcări de moarte. Da, îi fusese rău în ultimul timp de mai multe ori, da, dar cine ştie ce era... amețelile... Numai că în clipa aceea simți în adâncul ființei ei o zbatere, era ceva viu, o răsucire care nu-i era necunoscută!

— Ia nu mai te preface că nu ştii, răsună undeva departe, înfundată, vocea morarului. Mie cam aşa-mi pare, că să tot fie vreo cinci-şase luni, aşa, de când ai pus-o de fiertură...

Cinci luni? Şase luni? Ce Dumnezeu mai putea însemna şi asta? Cu neputință, de la Colin Paturel nu mai fusese a nici unui bărbat! A nici unuia...

Cinci luni... şase luni... Asta însemna toamna. Da, toamna, dar... Şi în clipa aceea, ca trezită dintr-un vis care o ținuse sub puterea lui atâta timp, amintirea irupse cu o violență sălbatică, strivind-o sub spectrul înfiorător al realității. Noaptea roşie de la Plessis, flăcări, urlete, fum, țipete de copii şi de femei, răcnete de durere, horcăielile de moarte ale răniților...

cameristele prinse de dragonii care începuseră să se desfacă la nădragi... Luptă şi durere, umilire şi nebunie, ea târâtă, lovită, sfâşiată... iar acum cutremurătorul adevăr!

Şi din piept îi ţâşni un ţipăt prelung, sfâşietor:

— Nu! Nuuuu!...

În timpul lunilor acestora din urmă cutreierase în lung şi-n lat întregul Poitou, ştiind un singur lucru, urmărind un singur ţel: răscoala. Voise să uite de propriul ei corp, ar fi vrut ca nici măcar să nu mai ştie că avea aşa ceva şi aproape că nu luase în seamă anomaliile fiziologice pe care le credea efecte ale şocului, ale chinurilor şi ale oboselilor călătoriilor ei nesfârşite.

Acum îşi amintea totul, cu o limpezime monstruoasă. Rodul nopţii aceleia de coşmar exista şi îl purta în ea. Privi fără voie în jos, spre mijlocul care, într-adevăr, îşi pierduse subţirimea. Văzând-o aşa rătăcită, Valentin rămase descumpănit.

— Ei, şi ce mare lucru? făcu el. Tot frumoasă eşti, ba încă parcă şi mai şi ca înainte. Ia hai să...

Şi veni spre ea cu braţele întinse. Angelica se zbătu şi se refugie în colţul dinspre sobă, cutremurată de groază şi fără să fie în stare să scoată un cuvânt. Odaia începuse să se clatine cu ea şi i se zbuciuma în minte speranţa nebună că asta e un vis urât, dar se simţi cuprinsă de braţele puternice ale morarului şi o cuprinse o scârbă de nedescris. Îşi adună toate puterile şi reuşi să ţipe. Dar era un ţipăt slab, prea slab ca să-l poată trezi pe abatele des Lesdiguières: boala şi fiertura de buruieni pe care o bea seara îl făceau să doarmă adânc.

Dar în clipa aceea uşa se zgudui sub o lovitură puternică, zăvorul de lemn sări de la locul lui şi în prag se ivi statura uriaşă a ducelui de La Morinière, care se aplecă să poată intra. Aruncă iute o privire în jur şi dădu cu ochii de cei doi de lângă sobă.

De când marchiza du Plessis-Bellière dispăruse ca şi cum ar fi înghiţit-o pământul, ducele era ros de temeri de tot felul. Îi auzise pe unii şoptind că ar fi fost răpită de morarul din Ablettes, vrăjitorul acela nebun care o dusese în mlaştini pentru solomonelile lui. Ducele nu credea în prostiile astea, dar de

mult timp era convins că morarul acela papistaş era un om în stare de orice. Pentru ce o înaltă doamnă ca marchiza du Plessis să-l fi urmat pe unul ca el? De ce nu se mai întorcea? Ducele cutreierase mlaştinile în lung şi-n lat, nu le cunoştea prea bine dar avea instincte sigure şi îşi spunea că nu se poate să-i dea de urmă. Acum zărise de departe ceva care ar fi putut fi o luminiţă slabă. Se apropiase pe întuneric, pândit la tot pasul de primejdia de a pune piciorul greşit, şi auzise un ţipăt de femeie înăuntru, era o voce pe care ar fi recunoscut-o dintr-o mie. Iar aici... aici o găsise pe femeia pe care o adora în braţele animalului ăstuia papistaş...

— Am să-ţi retez beregata, ţopârlan nenorocit! mugi ducele, trăgând spada din teacă şi năpustindu-se ca o furtună asupra morarului.

Acesta abia reuşi să se ferească. Trupul lui mare şi greoi avu o mişcare atât de sprintenă încât lovitura ducelui nimeri în lutul bătătorit de pe jos. Valentin se refugie de partea cealaltă a mesei şi în mâna lui apăru cuţitul cu lama lată şi puternică de care nu se despărţea niciodată. Furia şi dezamăgirea puseseră pe faţa lui o pecete la fel de înspăimântătoare ca a seniorului hughenot.

— N-o s-o ai, reuşi să zică morarul, cu o voce gâfâitoare. N-o s-o ai, mi se cuvine.

— Stârv de porc ce eşti, am să-ţi dau măruntaiele afară!

Valentin para cu cuţitul,una după alta, loviturile ducelui. Acesta lovea cu atâta putere încât ar fi despicat un bou, dar morarul era voinic ca un urs iar lama cuţitului lui era puternică şi nu se lăsa frântă de spada ducelui. Mai avusese Valentin de-a face cu unii care mânuiau ditamai sabia în timp ce el avea doar cuţitul lui, şi îi făcuse pe toţi să muşte ţărâna. Nu se intimida nici acum, numai că nu se bizuia să atace. Băuse şi îşi dădea seama că nu avea iuţeala trebuitoare ca să se înfigă o dată, iute ca fulgerul, în duşman, într-o clipă când acesta se lăsa descoperit în urma unei lovituri prea puternice, şi să-l spintece. Masa fusese răsturnată şi Valentin se apăra mereu, având grijă să rămână cu spatele spre sobă. Para ploaia de lovituri ale ducelui cu mâna stângă, în timp ce dreapta dibuia orbeşte în spate, după coada securii pe care o adusese aici pentru spart buturugi.

Lupta era egală. Morarul, deşi nu arăta atât de impunător ca ducele, părea să fie la fel de puternic şi mânuia cuţitul cu îndemânarea şi cu iuţeala cu care spadasinii cei mai încercaţi mânuiau floreta în sălile de scrimă. În câteva rânduri reuşi să devieze cu atâta putere loviturile furioase ale ducelui încât puţin a lipsit să-l dezechilibreze şi să-l facă să vină spre el, unde l-ar fi izbit în faţă cu pumnul lui ca un baros, năucindu-l, sau i-ar fi înfipt dreapta în beregată, frângându-i-o ca pe un gât de vrabie. Bolovan dacă lua morarul în mână şi îl strângea, îl făcea nisip. Dar ducele, deşi orbit de furie şi rupt de oboseală de atâta hălăduit prin mlăştini, era un luptător prea încercat ca să se lase prins pe picior greşit.

Angelica reuşi să ajungă până la scăriţa care ducea spre podişca unde dormea abatele şi urcă bâjbâind.

— Părinte! Părinte! şopti ea ascuţit, scuturându-l din răsputeri. Părinte! Se bat! Se bat din cauza mea!

Abatele des Lesdiguières, ameţit de somnul adânc, abia putea ţine ochii deschişi şi privea, prin întunecimea abia împrăştiată de focul de jos, la chipul acesta răvăşit de spaimă. Apoi o auzi clănţănind din dinţi şi somnul începu să-i fugă.

— Nu vă temeţi, doamnă, zise el întinzând mâna spre ea s-o liniştească. Nu vă temeţi, sunt cu dumneavoastră.

De jos se auzi deodată un răget neomenesc şi un zgomot înfiorător, un pârâit monstruos care pe Angelica o făcu să simtă că îi îngheaţă sângele în vine.

— Părinte, auziţi... gemu ea pierdută.

— Nu vă temeţi, repetă abatele.

Îşi luă spada pe care o ţinea lângă el, se ridică şi se lăsă să alunece pe scară, pe lângă Angelica, până jos.

Patriarhul hughenot zăcea cu faţa în jos, cu capul sfărâmat într-o năclăială nesfârşită de sânge care se amesteca cu pletele lui încâlcite.

Valentin găsise pe jos urciorul de vin rămas teafăr şi tocmai îl ducea la gură, sorbind cu gâlgâituri lacome vinul care mai rămăsese în el. Când termină, îi privi pe cei doi cu un rânjet nebun. Mai ţinea în mână securea însângerată şi hainele de pe el erau şi ele mânjite de sânge.

3

Dând cu ochii de Angelica, Valentin icni îndesat şi dădu cu urciorul de pământ:

— Uite-aşa! Cine vrea să pună mâna pe fata de împărat, acela trebuie să se bată cu balaurul, nu? Balaurul a venit şi l-am omorât. Acuma te-am câştigat prin luptă dreaptă, fată frumoasă. Nu mai ai cum să-mi scapi.

Se îndreptă spre ea cu pas şovăitor, beat de vin, de violenţa luptei şi de dorinţă. Dar des Lesdiguières, pe care Valentin nu-l văzuse, răsări în faţa lui şi îi puse vârful spadei în gât.

— Înapoi, omule, zise el domol.

Apariţia din senin a abatelui, de existenţa căruia şi uitase, îl lăsă pe morar cu gura căscată. Dar îşi reveni numaidecât. Clocotul pasiunii nu îi îngăduia să mai asculte glasul raţiunii.

— Părinte, grohăi el furios, daţi-vă la o parte şi plecaţi de aici. Sfinţia voastră nu sunteţi pentru treburi de-astea.

— Las-o în pace pe femeia aceasta.

— Mi se cuvine! răcni morarul, cu ochii crunţi de sânge.

— De cuvenit i se cuvine numai lui Dumnezeu, prietene. Pleacă de sub acoperişul acesta. Nu-ţi târî sufletul spre pierzanie pentru totdeauna.

— Părinte, lasă-mă cu predica, dă-te la o parte şi nu te băga! Eu atâta-ţi zic!

— În numele Mântuitorului şi al Preasfintei Fecioare, îţi poruncesc să pleci! răsună limpede şi fermă vocea abatelui.

— Apăi dacă-i aşa... soarele şi grijania mă-tii de păduche nenorocit... al dracului să fiu dacă nu te fac chisăliţă!

O rază de lumină aruncată de o pâlpâire a focului aduse o scânteiere roşiatică pe lama spadei întinse.

— Nu te apropia, prietene, murmură blând abatele des Lesdiguières, nu te apropia, te conjur!

Dar Valentin, cu cuţitul în stânga şi cu securea ridicată în mâna dreaptă, scoase un urlet de fiară dezlănţuită şi se năpusti asupra abatelui.

Angelica puse mâinile la ochi şi se lăsă să cadă în colţul de lângă sobă.

Când şi-a revenit cât de cât, se simţea ameţită, pierdută, şi nu i-a putut fi abatelui de nici un ajutor, aşa că acesta a trebuit să se descurce singur, târând cu greu cele două cadavre afară, urcându-le pe rând în luntrea morarului şi dându-le drumul în apa tulbure şi mocirloasă, mai încolo, unde firul apei avea să le ia şi să le ducă până în vreun cotlon unde să se oprească în mâl şi rogoz. Îl spovedise pe Valentin şi şoptise la căpătâiul lui, în genunchi, rugăciunile cerute. Mai mult de atât nu putea face.

Când s-a întors abatele, Angelica tot nu se mişcase de la locul ei. Părea pierdută într-o somnolenţă adâncă, nici somn nici trezie. Abatele închise cu grijă uşa, puse pe foc câteva bucăţi de turbă şi răscoli cu vătraiul până când flăcările ţâşniră puternice, apoi o luă cu blândeţe de braţ pe Angelica.

— Doamnă...

Atingerea lui o străbătu ca fierbinţeala fierului înroşit, trezind-o din toropeala aceea nesfârşită.

— Linişţiţi-vă, doamnă, zise în şoaptă abatele. Nu mai e nici un pericol. Omul care venise cu ducele a fugit, am auzit clipocitul unei bărci care se depărta. Altcineva n-avea cine să fie. Eu cred că n-are să vorbească.

— E îngrozitor, murmură Angelica, scuturată de un fior. E îngrozitor, părinte!

— Da, doamnă aşa e. Doi oameni morţi unul după altul...

— N... nu asta voiam să spun... adică şi asta, şi asta, da, dar... Lucrul cel mai îngrozitor, părinte, e altceva... ce mi-a spus Valentin...

Abatele o privea ţintă, fără să înţeleagă.

— Mi-a spus... mi-a spus că... urmează să am un copil, gemu ea, sfârşită, frământându-şi mâinile.

Cuvintele acestea îl făcură pe abate să lase privirile în pământ, vizibil încurcat. Angelica îl prinse de braţ şi-l scutură cuprinsă de furie.

— Va să zică ştiai! Ştiai şi nu mi-ai spus nimic!

— Dar, doamnă... bâigui el, zăpăcit, eu gândeam...

— Nebună... gemu ea, cu tâmplele în palme. Am fost nebună... Cum am putut să nu-mi dau seama atâta timp? Cum de nu m-am gândit? Aaaah!... Cred că sunt nebună, domnule abate, de-a dreptul nebună...

Era încredințată că nu mai are mult și își pierde de-a binelea mințile. Abatele des Lesdiguières dădu să-i ia mâna în mâna lui dar Angelica se zbătu scurt, respingându-l. Simțea din nou zbuciumându-se în ea acel ceva pe care nu îndrăznea să-l numească. Ceea ce trăia acum era mai înspăimântător decât să fie devorată de vie de fiarele sălbatice.

Nebunia o copleşi. Se zvârcolea, își smulgea părul din cap, voia să se arunce în mlaştină, în timp ce abatele o implora iar ea îl împingea, rătăcită într-un delir înspăimântător, unde nu mai putea ajunge până la ea vocea aceea blândă care îi vorbea despre Dumnezeu, despre viață, despre rugăciuni.

Până la urmă începu să se mai potolească. Trăsăturile ei începură să-și recapete puțin câte puțin liniile obişnuite. Abatele o privea îngrijorat, fiindcă simțea că ea luase o hotărâre irevocabilă şi că voia să-l deruteze arătându-se față de el senină şi surâzătoare.

— Mergi şi te odihneşte, părinte, eşti la capătul puterilor...

Mâna ei mângâie cu milă părul negru care încadra obrazul fin de adolescent cu ochi nespus de frumoşi, în care putea citi o expresie arzătoare de durere şi de adorație.

— Tot ceea ce vă atinge, doamnă, este pentru inima mea un adevărat calvar.

— Știu, părinte, știu...

Îl strânse la piept, parcă simțind cum capătă puteri noi, fiindcă el era pur şi iubea şi asta era tot ce-i mai rămânea pe lume care să-i fie drag.

— Bietul meu înger păzitor... Du-te la culcare.

El îi sărută mâna şi se depărtă cu regret, îngrijorat, dar atât de doborât de oboseală încât ea îl auzi împiedicându-se de scară şi prăvălindu-se ca un buştean în culcuşul lui.

Atunci ea rămase nemişcată ca o statuie, mai multe ore, apoi, când se crăpa de ziuă, se ridică fără nici un zgomot, îşi luă pe umeri mantaua şi ieşi din bârlog. Barca morarului aştepta cuminte, agățată cu un lanț de un inel înfipt în peretele de pământ. O desfăcu şi, luând vâsla de lemn pe care o mânuia mai bine decât mânuia prăjina, porni cu barca spre calea cea

verde a canalului. Lumina era încă tulbure. Barca trecea în cârâiturile păsărilor sălbatice, supărate că fuseseră trezite din somn.

Angelica se gândea la micul abate. Avea să se trezească şi să o caute cu disperare. Dar nu avea cum s-o mai găsească şi nici n-o putea împiedica de la ceea ce avea de gând să facă. Mai avea la îndemână o barcă mică şi, dacă voia, putea ajunge la colibele oamenilor din mlaştini.

Soarele apăru la orizont şi prefăcu în pulbere de aur ceaţa deasă. Începu să se încălzească. Angelica rătăci puţin drumul şi căută mult prin canalele înguste, mărginite de tufe de pelin şi fire de mărgăritar.

Dar pe la prânz reuşi să pună piciorul pe pământ uscat.

4

— Ba da, Mélusine, ai să faci aşa cum vreau eu sau am să te blestem!

Angelica o cuprinsese pe vrăjitoare de umerii ei osoşi şi o strângea cu putere. Privirea ei hotărâtă o înfrunta cu tărie pe cea a Mélusinei. Erau ca două harpii gata să se încleşteze şi cine le-ar fi văzut în întunericul grotei, cu părul despletit şi cu ochii aprinşi, ar fi fugit înspăimântat.

— Blestemul meu are putere mai mare ca ale tale, şuieră bătrâna.

— Nu. Dacă mor am să fiu mai puternică decât tine. O să am grijă să te las fără puteri, fiindcă moartea de la tine are să mi se tragă, fiindcă n-ai vrut să-mi dai leacul. Am să-mi înfig un cuţit în pântece şi o să murim amândoi.

— Bine, bine, făcu bătrâna, lăsându-se dintr-o dată convinsă. Bine, acuma lasă-mă.

Şi îşi îndreptă puţin spinarea gârbovită, scuturată de junghiuri, învelită în zdrenţe din ţesături grosolane. Încă o iarnă mai trecuse peste Mélusine, în peştera ei întunecoasă, încă o iarnă care venise să se adauge celorlalte şi accentuase şi mai mult transformarea aceea care, din fiinţă omenească, o făcea să semene mai curând a făptură a regnului vegetal sau animal,

dând din ce în ce mai mult trupului ei înfăţişarea unui vreasc uscat şi făcându-i părul să semene cu ierburile lemnoase de prin mlaştină, întreţesute de fire de păianjen, în timp ce privirea ei aducea cu căutătura piezişă şi cercetătoare a vulpii.

Bătrâna şontâcăi până la oala mare de tuci care fierbea deasupra focului din vatră şi aruncă în apa clocotită tot felul de ierburi, de frunze şi prafuri anume alese din traistele şi oalele ei de pământ, mestecând întruna cu grijă.

— Uite, e după cum ţi-am spus. Leacul ăsta e bun, dar pentru tine e prea târziu. Eşti într-a şasea lună. Dacă-l bei acum poţi să mori.

— Şi ce dacă! Trebuie să scap cu orice preţ!

— Încăpăţânată mai eşti! Ca o catârcă! Bine, dar dacă mori, pe urmă să nu dai vina pe mine! Să nu vii de pe lumea cealaltă să-mi faci necazuri!

— Bine. Promit.

— Nici mie nu-mi place să ştiu că din cauza mea ai murit. Nu trebuie să silim soarta care a hotărât asupra vieţii şi a morţii. Dar eşti zdravănă, nu glumă. Poate să scapi. Am să fac şi nişte descântece ca să poţi trece mai uşor hopul ăsta şi sorţii să fie cu tine. Bei ce-ţi dau eu şi te duci şi te întinzi pe Piatra Zânelor. Locul ăla îşi are rostul lui, duhurile pădurii au să te ajute.

Fiertura n-a fost gata decât pe înserat. Mélusine umplu un vas de lemn cu lichidul acela negricios şi Angelica îl sorbi cu lăcomie, până la ultima picătură, spunându-şi că n-are gust prea rău, cum s-ar fi aşteptat. Când lăsă vasul jos, scăpă un suspin de uşurare, cu toate că ştia că o aşteptau ceasuri grele. Da, dar după aceea avea să fie liberă. Răul avea să fie smuls din ea. Trebuia să aibă curajul de a înfrunta încercarea asta. Se ridică, gata să pornească spre Piatra Zânelor. Vrăjitoarea mormăia tot felul de descântece şi incantaţii, iar la plecare îi strecură în mână un fel de nuci.

— Dacă o fi să te doară prea rău, spargi una de-asta, sau două. Durerile au să te lase. Şi când lepezi, laşi plodul pe piatră, acolo, şi te duci şi cauţi prin pădure niscaiva vâsc, să pui pe el, să-l înveleşti...

Angelica o luă pe o potecă unde iarba fragedă de primăvară ţâşnea în toate părţile prin frunzişul uscat de pe jos. Firicelele firave dar hotărâte să trăiască îşi înălţau siluetele subţiri şi pline de sevă. Tot ce se vedea în jur era verde, numai verde în toate părţile, un verde nesfârşit.

Ajunse pe colină, unde dolmenul aştepta netulburat, prăbuşit ca un peşte gigantic în umbra cu reflexe de ardezie a serii. Paşii ei făceau să foşnească frunzele uscate de pe jos şi trupul îi era încă liniştit, băutura fermecată a Mélusinei nu începuse să-şi facă efectul.

Aici, în luminişul acesta, venea când era copil să se joace cu copiii de seama ei. Aici cântau refrene ciudate şi formule pe care nu se ştia de unde le auziseră, să aducă printre ei făpturile pădurii, zânele şi pricolicii ale căror voci li se părea că le desluşesc printre foşnetele frunzişului, sau paşii călcând pe ghinde şi strivindu-le, ba uneori câte unii erau gata să jure că-i văzuseră cu ochii lor. «L-am văzut! L-am văzut! Un spiriduş, era acolo, uite colo, se căţăra pe copacul ăla!...» «Aşi, ce spiriduş visezi? Era un şoarece!» le-o întorcea vreunul, gelos pe autoritatea pe care şi-ar fi putut-o câştiga astfel norocoşii cu văzul mai ager. «Eta na! Dacă-ţi spun că era un spiriduş!»

Întunericul nopţii se lăsa, ştergând ultimele contururi limpezi şi înlocuindu-le cu umbre tainice. Luna începea să se ridice deasupra vârfurilor copacilor, mai întâi roşiatică, apoi galbenă, de un galben ce începea să bată încet-încet în auriu, sfârşind prin a-şi căpăta, când ajunse deasupra liminişului, argintiul ei superb dintotdeauna.

Angelica se întinsese pe piatra cenuşie şi încerca să se ţină tare. Durerile începeau să se facă simţite, la început abia ghicindu-se, apoi din ce în ce mai puternice, năpădind-o fără să-i lase nici o clipă de răgaz.

Începuse să gâfâie, cuprinsă de sudori reci, întrebându-se dacă avea să poată face faţă.

— Trebuie... trebuie să se termine într-un fel, gemea ea sfârşită.

Dar nu se termina. Durerile veneau asalturi din ce în ce în ce mai nemiloase, transpiraţia îi curgea şiroaie pe tâmple şi

lumina lunii îi înțepa nemiloasă ochii plini de lacrimi. Astrul nopții traversa încet cerul, nemilos de încet, parcă vrând s-o târască într-un supliciu interminabil.

Nu se mai putu stăpâni. Din piept începură să-i scape gemete adânci de durere, apoi țipete ascuțite. Se zvârcolea și se întindea pe piatra tare, cu trupul sfâșiat de mii de cuțite care îi fulgerau măruntaiele în toate părțile. Mișcările haotice ale ramurilor de deasupra ei însuflețeau chipuri care veneau s-o privească. Trunchiul acela negru, care voia să vină încoace, era Nicolas. Celălalt, care pândea mai la o parte, era Valentin, până acum nu-și dăduse seama de asta, dar ar fi trebuit să știe de la bun început... Valentin, cu toporișca lui, iar dincoace, venind spre ea cu pași uriași care striveau crengile căzute pe jos, era Patriarhul, cu ochii aprinși ca jăraticul și cu țeasta sfărâmată, cumplitul hughenot căzut cu puțin timp în urmă și dus de abate să putrezească în mlaștină. Se întorseseră toți trei, veneau acum s-o chinuie, să n-o lase să scape, voiau să se răzbune... Iar copacii, copacii dragi și buni, prietenii ei dintotdeauna, o priveau acum cu ură, nu mai era a lor, n-o mai recunoșteau... o respingeau, o respingeau pe ea, pe care o ocrotiseră mereu, nicăieri nu se simțise mai la adăpost decât în pădurea ei dragă, iar acum o urau... De ce? Ce le făcuse?

Apoi veniră spiridușii. De data asta îi vedea limpede, nu mai erau fantasme invocate de tovarășii ei de joacă, ci făpturi adevărate, duhuri ale pădurii, care urcau și coborau în goană pe trunchiurile groase, atât de repede încât nici nu-i putea desluși bine. Cu ei veniseră și niște pisici negre, cu gheare ascuțite, care lăsau dâre luminoase în coaja copacilor, iar după asta se iviră tot felul de lighioane, mai ales lilieci și niște făpturi necunoscute, cu chipuri hâde, care se învârteau în zbor deasupra capului ei, chelălăind întruna ceva care aducea a vorbă omenească, dar nu izbutea să înțeleagă nimic. Într-un rând, când durerile care îi sfârtecau trupul ajunseră mai cumplite decât tot ce-și putuse ea închipui, își aduse aminte de nucile date de Mélusine și se minună că uitase de ele.

Le avea în buzunar. Strânse din răsputeri în palme două din ele și una se sparse. Alese cu degete tremurânde miezul,

abia reuşind să-şi înăbuşe ţipetele de durere, şi îl înghiţi pe nemestecate. Peste câteva clipe avu senzaţia că durerile o mai lăsau şi într-adevăr, cuţitele acelea care o sfâşiaseră până atunci cu atâta înverşunare părură să se mai domolească. Sparse şi a doua nucă şi o mâncă, de data asta mestecând îndelung, în speranţa că efectul va fi mai puternic. Se îngrozea la gândul că durerile acelea înspăimântătoare vor reveni şi îşi spunea că nu ar mai putea face faţă. Mai bine să moară. Să moară... să moară... durerile acelea... trupul ei frânt de chinuri... Să găsească liniştea... Da, mai bine să moară... să moară... să moară... să moară...

Când se trezi, pădurea era aceeaşi dintotdeauna, blândă şi prietenoasă, ocrotind-o cu bolţile ei de crengi stufoase şi pline de frunziş fraged. O păsărică mai harnică pornise să ciripească veselă pe o ramură, profilându-se curat pe cerul limpede, cu sclipiri de perlă, care începea să se rumenească spre răsărit. Se apropiau zorile unei alte zile.

«Gata! o fulgeră prin minte un gând care o umplu de fericire. S-a terminat. Sunt salvată! Salvată!»

Se simţea strivită şi nu se putea mişca. Apoi îşi spuse că trebuia totuşi să se urnească de acolo. Cu un suprem efort reuşi să mişte o mână, apoi tot braţul... un picior... Ace ascuţite o fulgerau pe peste tot dar se simţea uşurată. Gândurile i se învălmăşeau în cap dar peste toate venea să se aşeze ca o rază plină de lumină unul mai puternic decât toate: «Eşti liberă! Ai scăpat! A trecut! Eşti vie şi eşti liberă! Liberă! Liberă! Liberă!»

Reuşi să se ridice în capul oaselor şi privi piatra pe care stătea. Nu se vedea nici o urmă a tragediei prin care trecuse. La început rămase descumpănită, apoi îşi spuse, cam cu îndoială, că spiriduşii pădurii luaseră materia aceea care se scursese din trupul ei, cine ştie, poate voiseră să-i facă un bine... sau poate le trebuia, ferească Dumnezeu şi Preasfânta Fecioară...

Încet, încet, începea să-şi vină de-a binelea în fire. Se petrecea ceva ciudat, nu-şi dădea seama ce anume, dar ceva era... simţea asta...

— Ce Dumnezeu s-a întâmplat? se auzi ea întrebând cu voce tare şi îi păru că propria ei voce îi suna necunoscut, străină şi depărtată.

Şi... în clipa aceea primi răspunsul. Ultimul răspuns din lume la care s-ar fi aşteptat şi care o zgudui mai cumplit ca un fulger care să fi picat din senin în faţa ei: undeva, în trupul acela sfâşiat de chinuri, simţi o tresărire, un zbucium...

— Aaaaahhhhh! ţipă ea deznădăjduită, aruncând în jur priviri rătăcite de groază. Nu s-a întâmplat nimic! M-am chinuit degeaba! Blestem pe mine! Blestem! Blestem!

Nenorocirea care o lovise rămăsese mai departe în ea!

În clipa aceea simţi că înnebuneşte. Începu să urle ca un animal înjunghiat, să-şi sfâşie hainele de pe ea, să-şi lovească din răsputeri trupul care o trădase, să se izbească furioasă cu fruntea de piatra de sub ea. Apoi, ridicându-se, porni cu paşi clătinaţi spre peştera Mélusinei. Pe măsură ce mergea, mersul îi era mai ferm şi nu mai simţea durerile care o măcinau. Furia şi disperarea îi înzeceau puterile şi aproape începu să alerge.

— Mélusine! ţipă ea furioasă când se văzu faţă în faţă cu bătrâna vrăjitoare. M-ai înşelat! Leacul tău n-a fost bun!

— Ba da, răspunse cu voce sumbră femeia. Leacul ăsta nu dă greş niciodată.

— Atunci înseamnă că mi-ai dat prea puţin. Mai dă-mi, vreau să mai încerc.

— Fata mea...

— Nu înţelegi că trebuie să scap? ţipă ea în culmea furiei. Să scap sau să mor? Că *aşa* nu pot trăi?

— De ce vrei să scapi de rodul păcatului ştiut de o lume întreagă? mormăi bătrâna. Mai aşteaptă două sau trei luni. Până îţi vine sorocul. Atunci copilul are să iasă din tine, fie că vrei, fie că nu. Şi fără să te pască moartea, ca acum. Atunci să vii din nou încoace, la mine. Vedem noi cum facem. Te ajut să se termine cu bine. Pe urmă faci cum vrei. Îl arunci în mlaştină, îl duci în pădure, să-l mănânce lupii sau vulpile, îl laşi pe pragul unei uşi, cum fac atâtea...

Angelica o ascultase fără o vorbă, nu mai putea spune nimic, îi lipsea puterea de a articula vreun cuvânt, doar îşi clătina capul prins în palme şi răsufla greu.

— Sau pe pragul vreunei biserici...

— Mélusine! gâfâi Angelica, nu ştiu... Nu pot aştepta atâta... E prea mult, mi-e frică! Nu înţelegi?

Dar îşi dădea seama, în adâncul sufletului, că bătrâna vrăjitoare avea dreptate.

Pe cei doi fraţi de La Morinière îi găsi în vechiul castel al conţilor de Ronçay, aproape de Bressuire. Le spuse că patriarhul era mort şi că acum datoria de a-i continua opera le revenea lor. Hugues şi Lancelot de La Morinière ar fi vrut să afle amănunte cu privire la moartea ducelui Samuel dar înţeleseră repede că nu puteau scoate nimic limpede de la femeia care venise la ei. Avea în priviri şi în întreaga ei înfăţişare ceva care îi îngheţa şi îi făcea să le treacă cheful de pus întrebări. Starea ei era acum vizibilă pentru oricine şi ea nu încerca în nici un fel să o ascundă. Deşi îşi spuneau că aici nu e lucru curat, cei doi fraţi de La Morinière o tratau mai departe cu cel mai mare respect şi nu puneau întrebări, făcându-se că nu bagă de seamă. O singură dată au discutat între ei despre subiectul acesta şi au căzut de acord că tatăl copilului trebuie să fi fost fratele lor.

Angelica îl regăsi şi pe abatele des Lesdiguières. N-au schimbat între ei nici un cuvânt privitor la cele întâmplate în ultima noapte din mlaştină. Nu l-a întrebat cum a reuşit să iasă de acolo şi nici el n-a adus vorba despre asta. Angelica îşi spunea uneori că fusese din partea ei o trădare. Îl lăsase să se descurce cum o şti – e drept că îşi spusese că asupra lui se afla puterea cerului, care avea să-l ajute, dar oricum, îl părăsise bolnav şi în primejdia de a se rătăci dacă încearcă să iasă din mlaştini. Dar cumintele şi devotatul abate n-a suflat niciodată vreun cuvânt despre asta şi nici n-a arătat vreodată că s-ar gândi la aşa ceva. Singura lui grijă părea să fie aceea de a-i fi în vreun fel de ajutor doamnei marchize.

Venirea primăverii aducea un freamăt nou în tot ce era în jur şi părea că tumultul acesta îi cuprindea şi pe oamenii care numai ei ştiau cum reuşiseră să iasă din iarnă. Toată lumea se pregătea de luptă. Ici şi colo izbucneau încăierări între trupele regelui, care aşteptau întăriri şi se pregăteau să ocupe poziţii noi, şi cete mai îndrăzneţe de răsculaţi, care nu voiau să mai aştepte semnalul răscoalei generale. O femeie cutreiera neobosită ţinutul Poitou, urmată de un grup puternic de oameni devotaţi. Mulţi şopteau că pe peste tot pe unde trecea femeia

asta, oamenii aveau să iasă biruitori în încleştările pe viață şi pe moarte care îi aşteptau.

Pe la sfârşitul lui iunie, se îndreptă spre Nieul şi acolo, timp de câteva zile, n-o mai văzu nimeni. La început cei care o însoţeau se alarmară, întrebându-se unde pierise aşa, ca intrată în pământ, şi ce se întâmplase cu ea, apoi, fără să fie nevoie să se sfătuiască între ei, se potoliră. Înțeleseseră ce anume o făcuse să se despartă dintr-o dată de ei, care până atunci nu se mai dezlipiseră de ea.

Îi lăsase într-un luminiş din adâncul pădurii şi hotărâră că acolo trebuia s-o aştepte. Alt loc de întâlnire nu aveau cum să mai hotărască acum şi doamna trebuia să le dea uşor de urmă. Din păcate, nu aveau cum s-o ajute. Erau neputincioşi în fața durerilor ei şi în fața agoniei în care se zvârcolea în străfundurile pădurii. Erau bărbați şi ea era femeie. Era frumoasă, mândră şi de stirpe aleasă, dar aşa îi era dat femeii, de la nevasta celui de pe urmă sărăntoc până la reginele cu frunțile încununate de coroanele cele mai strălucite. Aveau de plătit păcatul dintâi al maicii Eva. Nici nu îndrăzneau să se gândească la ea. O ştiau singură şi neajutorată şi unora, pentru prima oară de când se ştiau pe lume, le era ruşine că erau bărbați.

5

Angelica ajunse, în galop nebunesc, până în marginea pădurii de la Nieul. Îşi lăsă calul la o fermă unde stătea o femeie nevoiaşă, care pentru doamna marchiză ar fi sărit şi în foc, apoi porni anevoios spre pădure. De cum pătrunse în umbra copacilor se simți ceva mai bine, dar mai avea drum lung de făcut. Era cuprinsă de spaime tulburi. Îşi spunea că n-aveau s-o țină puterile să coboare râpa care ducea la peştera Mélusinei, iar când, în sfârşit, se văzu în fața bolovanilor şi a zidului de iederă care ascundea intrarea în peşteră, se prăbuşi ca un animal bolnav. Vrăjitoarea o aştepta şi, îndată ce o simți că venise, ieşi afară, ridicând-o şi ajutând-o să ajungă până la un culcuş de ierburi uscate pe care i-l pregătise din timp în ungherul cel mai ferit al peşterii ei.

Și iată că Mélusine, cea care era știută de o lume întreagă ca îndeletnicindu-se numai cu blestemății și că e întovărășită cu acela al cărui nume oamenii cu frica lui Dumnezeu se feresc să-l pomenească, Mélusine se vădi a fi în împrejurarea asta o femeie plină de inimă, mai învățată ca oricare din moașele prin mâinile cărora trecuse Angelica. Degetele ei descărnate îi mângâiau și-i frământau mâinile într-un mod anume, care parcă o ușura de dureri, apoi începură să-i dibuie pântecele umflat, apăsând cu un anume meșteșug ici și colo, pipăind și netezind, mângâind și frământând cu o blândețe la care nimeni nu s-ar fi așteptat din partea uneia ca ea. Într-un târziu îi dădu să bea o fiertură care până atunci clocotise în ceaunul de pe pirostrii și îi puse pe pântece o bucată groasă de pânză, împăturită de mai multe ori și udată cu alte zemuri, numai de ea știute, care mai potoleau durerile.

Copilul veni pe lume fără să se lase prea mult așteptat și fără să-și chinuie mama prea mult. Angelica aproape că n-a țipat. Doar câteva gemete și, în clipa cea mai grea, un strigăt de obidă, de furie, de necaz și de durere. Apoi s-a auzit scâncetul micii făpturi, care a făcut-o să se zvârcolească înnebunită: era fructul celui mai cumplit și mai dezgustător lucru care i se întâmplase în viața ei. Se ridică repede pe coate și privi. De mult timp era din ce în ce mai încredințară că de data asta va aduce pe lume ceva care nu putea arăta a om, un copil conceput în asemenea condiții nu putea fi normal, trebuia să fie desfigurat, hâd, infirm... și tresări, având dintr-o dată confirmarea bănuielilor de până acum:

— Mélusine! Uită-te!... Doamne sfinte, e un monstru... Nu are sex, Mélusine!

Bătrâna o privi speriată, ca și cum nu i-ar fi înțeles cuvintele, apoi printre lațele albe de păr care îi atârnau de o parte și de alta a feței se ghici o strâmbătură cumplită care la ea aducea a zâmbet.

— Păi de unde ai vrea să aibă! Îmi făcuși o fetișcană și vrei să aibă și..., Doamne apără și păzește! Păi taman la de-astea îți șade mintea acuma?

Angelica se lăsă să cadă înapoi pe spate și fu cuprinsă de un hohot de râs cum nu mai cunoscuse de mult.

— Aaaah! Tare proastă mai sunt, uite că la asta nu mă gândisem. Dar nu mă aşteptam, Mélusine, nu eram învăţată cu aşa ceva, înţelegi, nu? Dacă n-am adus pe lume decât băieţi... trei băieţi, Doamne, trei băieţi... şi acum nu mai am nici unul... Şi fata asta... Nu se poate, prea e caraghios, îmi vine să râd! Cum s-a nimerit să fac eu o fată...

Dar râsul i se prefăcu pe nesimţite într-un şir de suspine din ce în ce mai adânci, apoi în hohote...

Mélusine o privi lung.

— Îmi place că dăduşi din râs în plâns, făcu ea. Nu-i nimica, trece şi asta. Măcar bine că o scoaserăm la capăt, că mie de asta îmi era grijă mare...

Angelica simţi că nu-i mai vine să zică nimic, o cuprinsese o moleşeală căreia nu i se putea împotrivi, apoi înţelese că venea somnul, somnul adânc şi binefăcător care o cuprinsese de fiecare dată când, tot aşa... Ba nu, nu fusese *tot aşa*, fusese... fusese... da, dar şi de data asta era tot... tot...

Şi se cufundă într-un somn de plumb, cu faţa încă udă de lacrimi, cu buclele aurii revărsate pe aşternutul de ierburi, încadrându-i ca o ramă de aur chipul senin şi uşurat, în timp ce Mélusine trebăluia tăcută în jurul ei.

Când se trezi simţi o stare ciudată de linişte şi împăcare pogorâtă în sufletul ei. Nu s-ar fi aşteptat la aşa ceva şi se bucură din inimă că scăpase, fie şi pentru o clipă, de zbuciumul acela care n-o mai lăsa să trăiască. Trupul îi era uşor, păstra durerile fireşti pentru o asemenea stare dar îl simţea puternic şi sănătos, plin de viaţă. Se ridică într-un cot şi în clipa aceea văzu o umbră care întuneca gura peşterii. Privi într-acolo şi surâse fericită: o căprioară se uita cu ochi mari şi umezi la ea, parcă mirată s-o vadă acolo. Lângă ea, un pui mic, care abia învăţase să meargă pe picioare, se uita şi el, fără să înţeleagă ce era atât de neobişnuit în peştera asta – sau poate că la el toate erau, deocamdată, neobişnuite. Angelica surâse fericită spre căprioara care părea a fi o obişnuită a casei, fiindcă nu avea acea crispare întâlnită de obicei la animalele care ajung pentru prima dată într-un loc străin. Se gândi dacă n-ar trebui să le vorbească, poate căprioara

era învăţată cu Mélusine şi ar fi venit şi la ea, în speranţa că va căpăta ceva de mâncare, iar puiul ar fi urmat-o de bună seamă, dar îşi zise că ea era totuşi o necunoscută şi poate căprioara ar fi fugit. Rămase aşa, privind spre cele două graţioase făpturi ale pădurii, până când acestea, văzând că nu se întâmplă nimic, îşi văzură de treabă şi plecară din lumina de la gura peşterii. Angelica se lăsă la loc pe spate, cu un zâmbet fericit. Minunată mai era lumea lui Dumnezeu! Minunate şi pline de gingăşie mai erau făpturile pe care le plăsmuise pe lumea asta! Şi ce bine şi linişte era aici, în peştera Mélusinei! Tihna asta binefăcătoare venea ca un balsam peste sufletul ei atât de plin de răni şi peste trupul trecut prin atâtea... Apoi tresări. Îşi dădea seama că tocmai i se întâmplase ceva, ceva care numai tihnă şi linişte nu putea fi... Şi în clipa în care şi-a adus aminte, de undeva a ţâşnit un sunet care îi era cunoscut, ceva ca un ţipăt sugrumat şi ascuţit de vietate sălbatică.

— Uite că îi e foame, mititica, răsună de undeva vocea gâjâită a Mélusinei.

Şi Angelica o văzu venind spre ea din fundul peşterii, ducând în braţe o grămăjoară de cârpe din mijlocul căreia venea sunetul acela ciudat. Angelica privea şi nu-i venea a-şi crede ochilor.

— Cum! Trăieşte?... Doamne sfinte, şi eu care credeam... N-am auzit-o ţipând şi mi-am zis...

— O fi, dar până una-alte uite că face tărăboi. I-e foame.

Şi Mélusine dădu să-i aşeze copilul la piept, dar Angelica se trase îndărăt şi ochii îi aruncară fulgere pline de furie.

— Nu! ţipă ea ascuţit. Aşa ceva niciodată! Are sânge din vinele mele, e adevărat, dar sângele acela e furat, nu i l-am dat de bunăvoie! Lapte n-are să primească de la mine, laptele meu e numai pentru mici seniori, nu pentru o bastardă de cătană scârboasă. Ia-o de aici, Mélusine!... Du-o de-aici, să n-o mai văd în ochi, dă-i apă sau altceva, să-i treacă, sau nu-i da nimic, las-o să moară, arunc-o, fă cu ea ce ştii, dar să n-o văd, să n-o aud! Şi n-o mai aduce încoace! Mâine mă duc în târg şi o las undeva... pe pragul unei case, al unei biserici...

Peste noapte Angelica nu putu mult timp să adoarmă. Avea o sămânţă de vorbă nemaipomenită. Somnul o toropise de tot şi ea tot vorbea, parcă în vis. Îi povestea Mélusinei ce i se întâmplase la Plessis, în noaptea aceea care nu se mai sfârşea, cea mai cutremurătoare noapte din viaţa ei. Când dragonii o răstigniseră cu brutalitate pe dalele de marmură şi îşi îndestulaseră poftele cu trupul ei, tăindu-i beregata lui Charles-Henri. Ce văzuse a doua zi trecând prin castelul care arăta acum ca o împărăţie a umbrelor, cum îşi ţinea la piept copilul mort, strângându-l lângă inima ei, parcă ar fi vrut să-i dea din nou viaţă din viaţa ei. Lucrurile acestea i se întipăriseră atât de adânc în memorie încât le spunea fără să fie nevoie să se gândească, să le orânduiască într-o expunere din care să se poată înţelege ceva. Îi veneau de la sine, deşi îşi dădea seama că e pe jumătate adormită.

— Da, da, mormăia Mélusine, picotind rezemată de zidul de piatră al peşterii, lângă focul care abia mai pâlpâia, adormit şi el. Mi-aduc aminte. M-am întâlnit într-un rând în pădure cu tine, erai cu mai mulţi şi am văzut pe capul băieţelului ăluia bălăior pecetea morţii...

Angelica se trezi ştiind din prima clipă că îi rămânea ceva de făcut. Că dacă voia să fie cu desăvârşire eliberată de povara monstruoasă a coşmarului prin care trecuse trebuia să mai împlinească ultimul lucru. Ţipetele copilului, care nu voia să tacă, o făceau să simtă că înnebuneşte. Îl ura cu sălbăticie, vedea în el cel mai cumplit duşman din câţi avusese vreodată, semnul de neşters al nenorocirii.

Se încălţă, îşi aranjă părul sub o legătură de satin negru şi îşi luă mantia pe umeri.

— Dă-mi-o, zise ea cu voce limpede, întorcându-se spre Mélusine.

Luă pachetul acela de cârpe care se zbătea în mâinile ei şi porni spre ieşirea din peşteră.

— Hei! strigă bătrâna în urma ei, cu voce răguşită. Stai puţin, ascultă o vorbă!

Şi Angelica se simţi dintr-o dată cuprinsă cu putere de

braț. Mélusine se arăta sprintenă, în ciuda vârstei ei, o ajunsese din urmă cât ai clipi.

— Ascultă aici, fetițo, că poate o fi știind și o babă proastă ca mine câte ceva. N-o omorî pe-asta mică. Te bate Dumnezeu.

— Nici o grijă, o repezi Angelica, tremurând de furie și de efort. N-o omor. Și Dumnezeu m-a bătut el destul și așa, acuma ce să mă mai bată?

Articula cu greu cuvintele și asta o scotea și mai tare din sărite.

— Să știi că nu vorbesc în dodii, insistă Mélusine. Fata asta e însemnată! Uite aici.

Și o făcu pe Angelica să-și plece ochii și să privească umărul fetiței. Un semn mic, întunecat la culoare, ca o stea.

— Să știi de la mine, copiii care au din naștere semnul ăsta sunt rari... și sunt ocrotiți de puteri tainice din stele. Blestem pe cine se atinge de ei! Nu care cumva să faci vreo prostie!

Angelica, cu buzele strânse, încercă s-o dea la o parte ca s-o lase să treacă. Mélusine o apucă din nou de braț.

— Pot să-ți spun și numele semnului ăstuia... e cel mai rar din toate și foarte de preț. E semnul lui Neptun.

— Al lui Neptun?...

— Marea! șopti șuierat vrăjitoarea și ochii ei avură o strălucire ciudată.

Angelica ridică din umeri și se trase din strânsoarea ei.

Deși se simțea foarte slăbită, ajunse repede pe culmea colinei. O întărea dorința clocotitoare de a scăpa de blestem. Străbătu luminișul de la Piatra Zânelor și porni spre dreapta, cu gând să iasă din pădurea de la Nieul și să ajungă la răspântia de la Candela Morților. De acolo nu mai avea mult până la drumul ce ducea la Fontenay-le-Comte.

După două ceasuri bune de mers întins, se simțea sfârșită de oboseală și, când ajunse la o colibă de oameni nevoiași, fu silită să ceară voie să se odihnească puțin. Ceru gazdelor puțin lapte și o bucățică de pâine și puse pe buzele micuței, care țipa tot timpul, o fărâmă de pâine muiată în laptele proaspăt muls. Fetița tăcu, sugând cu lăcomie amestecul acela și înghițind anevoie. Reuși și ea să bea câteva înghițituri, deși abia putea să

înghiţi. Când simţi că puterile îi mai reveniseră, se ridică şi porni din nou la drum. Mergea în neştire, îndârjită, spunându-şi că mai bine moare decât să renunţe la planul ei. Căruţa unui ţăran trecu pe lângă ea şi îl rugă omul acela s-o ia şi pe ea, spunându-i că e sfârşită de puteri. Omul opri, înduioşat, şi o ajută să se urce. Nu mergea chiar până la Fontenay, dar avea s-o lase la o leghe de intrarea în oraş.

De la o vreme, fetiţa începu din nou să plângă.

— Dă-i să sugă, femeie, n-auzi ce ţipă? făcu ţăranul, sâcâit.

— N-am lapte, răspunse ea scurt, cu duşmănie.

Omul mormăi ceva, nemulţumit, şi nu mai zise nimic până într-o vâlcea unde opri şi îi arătă cu biciul înainte.

— Uite colo clopotniţele bisericilor din Fontenay. Nu mai ai mult de mers, ca la o leghe, aşa. Eu aici fac la dreapta, mă duc acasă, la mine în sat. Mergi cu Dumnezeu.

O luă pe jos, odihnită. Fetiţa tăcuse.

Oraşul Fontenay-le-Comte era în mâinile răsculaţilor. Dar Angelica nu se temea că ar fi putut cine s-o recunoască. Arăta ca o ţărancă venită la oraş cine ştie cu ce treburi, ducându-şi în braţe copilul mic pe care nu avea cum să-l lase acasă. Dar, pentru că paza bună trece primejdia rea, se hotărî să aştepte până se lasă întunericul.

Fetiţa îi apăsa braţele ca o greutate de plumb. Acum abia mai putea merge; obosise dintr-o dată. Ţipetele copilului, care rar se oprea, o aduceau în pragul nebuniei. Îi veni în minte să încerce s-o sugrume, ca s-o facă să tacă, dar în clipa următoare tresări, speriată.

«Trebuie să mă rog», îşi zise ea ameţită.

Dar nu-i venea pe buze nici un cuvânt de rugă. Nu-l putea simţi pe Dumnezeu şi se întreba, înspăimântată, dacă nu cumva îl urăşte. Iar Atotputernicul pe ea la fel.

Nu-şi dădu seama când trecuse timpul, doar băgă de seamă că oraşul abia se mai vedea, vineţiu, în lumina din ce în ce mai slabă a amurgului. Porni din nou la drum, cu paşi slăbiţi.

Ajungând aproape de ziduri începu să şovăie. Dădu târcoale o vreme, ca un animal de pădure care se teme să

pătrundă într-o aşezare omenească, unde instinctele îi şoptesc că e în primejdie. Dar când văzu că oamenii de pază se pregătesc să închidă porţile, se hotărî şi pătrunse în oraş prin poarta de lângă Turnul Grânelor, luând-o pe ulicioarele înguste unde oamenii încă îşi mai vedeau de treburile lor. Iar cei care terminaseră treaba nu păreau nici ei prea dornici să intre la culcare ci stăteau fiecare în pragul casei lui, tăifăsuind cu vecinii şi bucurându-se de timpul frumos.

Angelica ştia că în oraş există un oficiu pentru copiii orfani, în apropiere de primărie. În ultimul secol, copiii părăsiţi deveniseră atât de numeroşi încât bisericile, lăcaşurile care prin tradiţie se ocupau de aceste biete fiinţe lăsate în voia sorţii, nu mai pridideau cu atâţia micuţi de care trebuia să aibă grijă şi de mult timp începuse să se simtă nevoia unui aşezământ anume, care să aibă în grija lui numai asta. Dar timpurile erau grele, bani nu veneau de nicăieri, sufletele miloase nu aveau aşa ceva iar cei care aveau găseau cu cale să-i cheltuiască altfel decât pe prostii din astea: fiecare cu treburile lui, cine e în stare să prăsească copii, acela să fie în stare să şi-i şi crească. Astfel că abia în vremea monseniorului Vincent[28], cel de binecuvântată aducere aminte, se putuse întemeia acest aşezământ laic. Leagănul public din Fontenay fusese instalat într-un vechi siloz, care într-un timp ajunsese ospiciu. Fusese dichisit cât de cât, înăuntru se întocmiseră odăi iar faţada din bârne aparente era împodobită cu statui lucrate tot din lemn.

Angelica ştia unde vine clădirea asta şi ar fi vrut să se ducă direct acolo, dar se temea să atragă privirile curioşilor, care ar fi ghicit din prima clipă ce era cu ea, mai ales că ţipetele fetiţei o dădeau de gol. Se învârti un timp prin străduţele înguste din jur, cu aerul unei femei care are treabă undeva şi grăbeşte la rosturile ei, gândindu-se să lase fetiţa la poarta leagănului public mai târziu, când va fi noapte de-a binelea şi forfota oamenilor avea să se mai potolească.

Dădu astfel, în spatele clădirii, de ceea ce căuta: «turnul». Diriguitorii aşezământului fuseseră inspiraţi şi îl aşezaseră într-o ulicioară dosnică şi nu prea umblată, ca să menajeze cât de cât ruşinea femeilor care veneau încoace să-şi încredinţeze copiii

milei altora. Ulicioara asta era atât de îngustă încât razele lunii nu pătrundeau până jos. Lumină era doar câtă venea de la o lampă cu ulei aşezată într-o firidă, alături de statuia Pruncului Iisus. Sub firida aceasta, o alcătuire din scânduri, lipită de zid, cu un braț de paie. Angelica lăsă copilul pe paiele acelea, apoi trase de lanțul unui clopoțel care atârna în dreapta şi care răsună de mai multe ori.

Se trase iute înapoi şi se ascunse într-o adâncitură de zid, la adăpostul întunericului. Tremura ca frunza în vânt şi îşi spunea că niciodată nu şi-ar fi închipuit că va veni pentru ea ziua când va trebui să facă *asta*. Dar trebuia. Şi i se părea că țipetele fetiței aveau să scoale în picioare toată lumea din vecinătate.

În sfârşit, se auzi mişcare în spatele înjghebării aceleia de scânduri şi Angelica privi cu atenție. «Turnul» începu să se rotească încet în jurul propriei lui axe şi țipetele deveniră dintr-o dată mai slabe. După câteva clipe, mişcarea continuă şi «turnul» reveni la poziția dinainte. Fetița nu mai era acolo.

În ascunzătoarea ei, Angelica se lăsă să alunece de-a lungul zidului, sfârşită de puteri. Era cuprinsă de o stare de uşurare de nedescris, dar starea asta, care ar fi putut însemna fericire, era umbrită de sentimentul tulbure că nişte lucruri vechi de ani de zile izbucneau din adâncurile uitării şi veneau amenințătoare spre ea. Întâmplarea asta îi amintise atmosfera sordidă din Curtea Miracolelor şi întâmplări pe care îşi jurase să nu le mai trăiască niciodată. Dar oare viața nu e o roată infernală care te învârteşte şi te aruncă în toate părțile, izbindu-te fără contenire, fără să te lase să ieşi din interiorul ei?

Ieşi din ulicioară cu paşi înceți. Se silea să ridice fruntea şi nu putea. Trebuia să uite. Trebuia să scape de sentimentul ucigător al singurătății care le macină pe femeile căzute în păcat. Trebuia să se piardă în ulicioarele oraşului, să scape de vedenia cumplită care nu se mai dezlipea de ea.

Şi undeva, în sufletul ei, sclipea o undă de orgoliu: «Eşti Angelica de Sancé, marchiză du Plessis-Bellière. De tine ascultă tot ținutul acesta, în împotrivirea lui față de regele Franței.»

6

Angelica îi chemă pe principalii şefi ai conjuraţiei în capela Saint-Honoré, ca să cadă de acord asupra directivelor de urmat în campania de vară. Deocamdată nu se ajunsese decât la încăierări izolate, ambele părţi evitau lupta decisivă, fiecare sperând că potrivnicul avea să cedeze. Dar asta nu putea să dureze la nesfârşit.

Reuşise încă o dată să-i facă pe catolici şi pe protestanţi să lase la o parte gâlcevile lor legate de dogmă, în folosul unui bine mai înalt. Nu puteau spera în victorie decât fiind uniţi.

Rămaseră trei zile pe înălţimile de la Gâtine, aprinzând seara focul lângă capela Saint-Honoré şi dormind sub stejari, în foşnetul adormitor al frunzişului. Statuia sfântului Honoré părea să-i binecuvânteze şi să-i ocrotească, lucru care catolicilor li se părea de bun augur în lupta lor.

Sfântul Honoré fusese un vrednic neguţător de vite din veacul al treisprezecelea, ucis de nişte tâlhari. Era născut în Berri şi îşi sfârşise zilele în Poitou, drept care aceste două ţinuturi îşi disputaseră îndelung moaştele lui. Până la urmă se făcuse un fel de pace, trupul sfântului fiind luat de cei din Berri şi capul rămânând în Poitou. Aceştia din urmă erau foarte mândri fiindcă pe locul unde murise sfântul ţâşnise un izvor cu apă ce ajunsese repede vestită pentru puterile ei: o armă muiată în apa aceasta de cineva care credea cu tărie în puterea dumnezeiască şi spunea în timpul acesta, din toată inima, *Tatăl nostru* şi *Confiteor*, căpăta puteri anume şi cine o mânuia putea fi sigur de victorie în orice luptă şi oricât de numeroşi şi de tari i-ar fi fost duşmanii, în afară de cazurile când stăpânul armei sărise vreun cuvânt din sfintele rugăciuni sau nu le rostise cu destulă osârdie, lucru care se întâmpla destul de des.

Angelica venea pe furiş să-şi moaie în apa aceasta legătura de pe cap, ca să-şi mai răcorească fruntea care îi ardea. Fierbinţelile îi strângeau tâmplele ca într-un cleşte de foc şi privirea îi strălucea ciudat. Cu toate leacurile date de Mélusine, starea ei de după naştere nu era prea bună, mai ales dacă ţinem seamă de viaţa pe care o ducea.

Nici nu se întorsese bine de la Fontenay şi ar fi vrut să se ducă la Gâtine. Încerca să uite tot ce se petrecuse, dar natura nu putea fi silită: păcatul Evei se cerea plătit până la capăt și trupul ei nu putea ocoli o lege lăsată de la începuturile lumii.

Chinurile o cuprindeau mai ales noaptea. Somnul o ocolea şi ea cădea cel mult într-o stare de semitrezie, în care agitația războiului şi a răzbunării se stingeau, lăsând loc unei alte tulburări, o stare de tensiune în care auzea tot timpul scâncete de copii nou-născuți.

Într-o noapte i se înfățişă însuşi Sfântul Honoré, ținându-şi în mâini capul tăiat de tâlhari. «Ce ai făcut cu pruncul tău, femeie? Du-te şi-l caută, până nu moare!...»

A sărit din somn, amețită, neştiind ce se întâmplă cu ea, şi cu greu a reuşit să-şi revină. Sfântul Honoré era la locul lui, deasupra portalului capelei, înfăşurat de lumina slabă şi alburie dinspre dimineață. Se lăsase răcoare dar Angelica era lac de transpirație şi tot trupul o durea ca înțepat de mii de ace. Se ridică anevoie şi se duse până la izvor, înăbuşindu-şi gemetele. «Când are să-mi sece laptele, are să-mi treacă şi răul ăsta şi n-am să mă mai gândesc la copil», îşi spunea ea.

Soarele se ridicase binişor pe cer când cei care stăteau de pază dădură alarma: se apropia o trăsură. Până atunci nu se arătase pe aici decât un călăreț, care cine ştie ce treburi avea și trecea cu inima cât un purice prin pustietățile astea, iar când dăduse cu ochii de nişte siluete suspecte printre copaci făcuse numaidecât cale întoarsă, dând pinteni calului.

Insurgenții făcuseră mare haz de aerul îngrozit al bietului om, dar Angelica se gândea că s-ar putea ca omul să vorbească şi cineva cu judecata mai ascuțită putea pune cap la cap nişte lucruri. Iar dacă şi călătorii din trăsură vor spune că în pădure, la capela Sfântului Honoré, se află un grup de oameni... Îl trimise aşadar pe Martin Genêt cu câțiva oameni să-i oprească pe călători înainte de a ajunge aici. Nu putea avea încredere în oameni, spunându-şi că aceştia, umblând dintr-o parte în alta, puteau da informații despre mişcările insurgenților, mai ales dacă erau ademeniți de sclipirea aurului.

Privea acum la scena care se desfăşura la câteva sute de metri şi era intrigată de parlamentările nesfârşite încinse între călători şi oamenii ei, aşa că lăsă prudenţa la o parte şi porni să vadă despre ce era vorba.

Pe măsură ce se apropia, trăsura asta se vădea a fi în realitate o tărăboanţă prăpădită, trasă de o mârţoagă care abia se mai ţinea pe picioare. Vizitiul, un moş ştirb, dârdâia ca varga de spaimă şi fonfăia nişte bâlbâieli din care nimeni nu putea desluşi nimic. Sub poclitul acestei întocmiri, numai găuri şi petice, într-o duhoare de te trăsnea, se aflau trei femei, toate însărcinate, şi o spuză de copii mici, în nişte scutece jegoase şi rupte care abia se mai ţineau. Femeile dârdâiau mai rău ca moşul dar, având dinţi în gură, clănţăneau totuşi cuvinte cât de cât inteligibile.

— Domnilor tâlhari, bâiguia una din cumetre, silindu-se să stea în genunchi în paiele aşternute pe scândurile droştii, vă implorăm din suflet să nu ne omorâţi.

— Unde mergeţi?

— La Poitiers... Ziceam că s-o luăm prin Parthenay, fiindcă la Saint-Maxent cică ar fi soldaţii şi nu voiam să păţim niscaiva necazuri... Că suntem şi noi nişte biete femei amărâte şi ne e frică de händrălăii ăia, că doar vedeţi şi dumneavoastră că suntem în poziţie şi atâta ne-ar mai trebui, să se ia de noi, Doamne apără şi păzeşte...

— Da, prealuminată doamnă, îndrăzni alta, tocma' de-aia ziceam s-o luăm pe un drum mai liniştit, că dacă ne dădea prin cap că pe drumul ăsta vă deranjăm pe dumneavoastră nici nu mai îndrăzneam... Vai de păcatele noastre!

— Şi de unde veniţi?

— Din Fontenay-le-Comte venim, vai de capul nostru...

Cea care părea să nu mai aibă mult până la momentul cel mare, încurajată de aerul mai paşnic al femeii ăsteia care era printre tâlhari, prinse inimă şi zise repede, fără să se bâlbâie:

— Noi, prealuminată doamnă, suntem dădace la leagănul de orfani din Fontenay, doamnă, şi ne-a trimis să ducem toată plodăraia asta de-o vedeţi aici la Poitiers, pe bază că la noi la leagăn, la Fontenay, nu mai e loc. Vă rugăm să consideraţi,

doamnă, că suntem nişte persoane de bună condiţie, nu aşa, nişte farfuze de rând, am depus jurământ... da, doamnă, vă rog ca să credeţi ce vă spun...

— Eu zic să le lăsăm în pace, zise Malbrant, de la doamnele astea n-am putea lua decât ceva lapte şi nu ne trebuie. Măcar că, dacă mă uit la crila asta de copii, aş zice că nici lapte nu prea au de dat, are cine trage de ele.

Malbrant, isteţ ca totdeauna, găsise că era cel mai potrivit să facă pe tâlharii. Dacă femeile trăncăneau pe urmă, nimeni nu s-ar fi sinchisit de nişte hoţi de drumul mare, în vreme ce dacă ar fi avut bănuiala că erau nişte căpetenii de-ale insurgenţilor, asta putea să-i coste scump.

— Curat că bine ziceţi, preanobile domn, râse dădaca mai îndrăzneaţă. Că uitaţi-vă şi dumneavoastră, noi suntem trei şi avem mai bine de douăzeci de guri de hrănit. Nici cât să le ajungă pe o măsea, noroc că pân-acuma nu le-au dat dinţii decât la vreo doi. Pentru ăştia uite ce avem, ca să păstrăm laptele pentru ăi mici de tot.

Şi arătă o oală înaltă de pământ, cu bucăţi de pâine neagră plutind într-un lichid ce părea să fi fost vin amestecat cu apă.

— Ca să nu-i mai punem la socoteală şi pe ăia pe care o să trebuiască să-i lăsăm pe drum, zise alta, prinzând curaj. Că unul de pe acuma abia mai suflă, n-are snagă-n el, vai de biet sufleţelul lui. În primul sat are să trebuiască să ne oprim şi să întrebăm de părintele, să-i dăm lui copilul, să-l îngroape creştineşte.

Şi le arătă un ghem de cârpe în care zăcea inertă o formă ce aducea a copil.

— Ferească Dumnezeu şi Maica Precista, se închină femeia, urmată de celelalte. Aşa că vedeţi, luminaţi domni, cu ce ne îndeletnicim noi, suntem sărace lipite şi nu aveţi cu ce vă alege de pe urma noastră. Mai bine ne-aţi lăsa să trecem, zău aşa!

— Bine, făcu Malbrant, tresărind sub o boare de vânt care aducea spre el duhoarea aceea greţoasă. Bine, repetă el scârbit, treceţi, dar fiţi atente să nu care cumva să scăpaţi vreo vorbă pe unde vă duceţi. Pe noi nu ne-aţi văzut, da? Că altfel

vedeţi, nu se ştie, s-ar putea să ne mai întâlnim şi atunci chiar că e de rău! Să nu vă aud pe urmă că n-aţi ştiut.

— Vai de noi, strigară fericite femeile, dar credeţi că noi suntem de-alea? Ferit-a sfântuleţul, nu trăncănim noi...

— Gata, vizitiu, dă bice bidiviului şi fii atent să nu goneşti prea tare, că drumul e plin de hârtoape şi le scuturi rău pe doamne, adăugă Malbrant, foarte bine dispus.

Bătrânul începu să îndemne mârţoaga înhămată la droşcă, dar Angelica strigă deodată:

— Staţi!

Moşul încremeni fără o vorbă şi femeile se foiră neliniştite. Ce naiba mai voia şi muierea asta nebună de se înhăitase cu hăndrălăii, ba încă taman cu nişte tâlhari de drumul mare? Că se vedea de la o poştă că nu era a bună cu ea!

Angelica era albă la faţă. De când le auzise că vin de la Fontenay, rămăsese ca ameţită. Îşi spunea că vedenia de peste noapte, când Sfântul Honoré îi apăruse în vis, era un semn anume. Voia să spună ceva dar se simţea ca paralizată şi mişcările ei aveau o încetineală chinuită, ca în cele mai îngrozitoare coşmaruri.

Veni totuşi, încet, până la droşca aceea urât mirositoare şi puse mâna pe copilul care trăgea să moară. Degetele ei bâjbâiră prin cârpe şi una din dădace se repezi s-o ajute, luând copilul şi întinzându-i-l. Înţelesese că femeia asta voia să facă un act de milostenie şi se grăbea să-i facă pe plac, deşi ea una, dacă i-ar fi trebuit, ar fi ales alt copil, unul mai zdravăn, nu mortăciunea asta numai bună de îngropat.

— Acum puteţi pleca, zise Angelica cu voce sfârşită, fără să le privească.

— Păi... zise altă dădacă, uite, dacă aşa vrei dumneata, să iei un copil de suflet, eu zic barem să alegi unul mai acătării, că ăsta vezi bine că mult n-o mai duce...

— Plecaţi, zise Angelica, fulgerându-le cu o privire care le îngheţă de spaimă.

Se întoarse şi se urni cu greu de lângă trăsurica aceea jerpelită, fără să se mai uite în urmă. Mergea fără să ştie pe unde calcă, picioarele îi tremurau şi când ajunse aproape de

izvor puterile o părăsiră. Se aşeză pe o piatră, privind în gol şi fără să scoată o vorbă.

Simţi deodată o mână aşezându-i-se cu blândeţe pe umăr şi abia atunci păru să se trezească din amorţeala aceea chinuitoare. Privi în sus şi îl văzu pe abate. Se aplecase spre ea şi faţa lui era luminată de un zâmbet plin de bunătate.

— E copilul dumneavoastră, nu-i aşa?

Angelica făcu un semn afirmativ, abia înclinând puţin fruntea, şi îi aruncă o privire înspăimântată.

— Sunteţi sigură, doamnă?

Îşi adună toate puterile şi reuşi să spună cu voce stinsă:

— Am recunoscut-o după cârpa asta... şi i-am văzut şi semnul de pe umăr.

— Fetiţa e botezată? Vreau să zic... înainte de... de a o părăsi, aţi avut grijă de asta?

— Nu, clătină ea din cap.

— Poate acolo, la leagănul acela? continuă abatele sceptic. Deşi n-aş crede, e atâta neglijenţă şi sunt atâţia oameni care numai la Dumnezeu nu se gândesc... Doamnă, copilul trebuie botezat.

— E deja moartă, părinte.

— Nu. Mai suflă. Cum vreţi să se numească?

Întrebarea abatelui o luase pe nepregătite. Ridică din umeri şi reuşi să răspundă privind în pământ:

— Nu ştiu. Nu m-am gândit.

Abatele privi în jur, parcă în căutare de ajutor.

— Sfântul Honoré v-a luminat să vă luaţi copilul înapoi, doamnă, rosti el. Pruncul acesta se va numi Honorine.

Şi îşi cufundă mâna în apa izvorului, lăsând să cadă câteva picături pe fruntea copilului şi rostind în şoaptă formula rituală a botezului. Angelica asculta împietrită cum cuvintele acestea sacre erau menite vlăstarului născut din nelegiuire şi se simţea lovită de ele ca de nişte pumnale ascuţite.

— Fii lumina cea blândă, Honorine, murmura blând abatele, rar, de parcă ar fi rostit o litanie. Fii lumina cea blândă a acestei lumi întunecate în care ai fost chemată să trăieşti... ochii tăi să aibă de privit numai ce e frumos pe faţa pământului... şi să aducă mângâierea şi alinarea...

— Nuuuu! ţipă ascuţit Angelica, prinzându-şi tâmplele în palme şi zbuciumându-se înnebunită. Nu sunt mama ei! Nu-mi puteţi cere aşa ceva, părinte! Nuuuu!

Se ghemui ca sub ameninţarea unei lovituri. Abatele, în picioare, se plecase spre ea şi o privea stăruitor şi blând, făcând-o pe Angelica să simtă că în ochii lui îşi citea condamnarea la moarte.

— Nu se poate, gâfâi ea, zvârcolindu-se ca sub o ploaie de lovituri de bici. Nu! Nu!...

— Nu dispreţuiţi, doamnă, o viaţă dată de Atotputernicul.

— Nu-mi puteţi cere asta!

— Doar dumneavoastră o mai puteţi salva. Sunteţi mama ei, singura ei apărare.

— Nuuuu! Asta nu, în ruptul capului nu! Nu se poate! Înţelegeţi, părinte...

Privi în ochii abatelui şi parcă văzu în ei propria ei durere.

— Ah, Doamne Dumnezeule, strigă el copleşit, de ce ai mai făcut lumea?

Şi alergă să se arunce în genunchi pe pragul capelei. Angelica îl auzea rugându-se cu voce fierbinte şi îl vedea ca prin ceaţă cum stătea cu fruntea rezemată de tocul uşii.

Simţi o tresărire şi abia atunci îşi dădu seama că fetiţa se afla tot în braţele ei. Nu era moartă. Atunci braţele ei avură o mişcare necontrolată, pornită de dincolo de propria ei fiinţă, şi strânseră copilul la piept.

7

Caii mergeau în trap liniştit pe sub copaci, sforăind din când în când şi scuturându-şi cu putere capetele, supăraţi de muştele care nu-i lăsau în pace.

Se îndreptau spre ieşirea din defileu. Frunzele uscate foşneau sub copitele cailor şi sunetul acesta venea să se adauge tihnei care cuprinsese întreaga fire.

Angelica isprăvi să-şi prindă pe mantie o floare portocalie care îşi găsise să se deschidă tocmai acum, în pragul toamnei,

și contemplă gânditoare această capodoperă a naturii, de o gingășie neînchipuită, cu nervuri fine și pline de eleganță. Era toamnă. O nouă toamnă și pe urmă iarna. Soarele părea să mai aibă încă putere destulă dar căldura lui nu înșela pe nimeni. Diminețile începuseră să fie reci și erau pline de cețuri. Într-o noapte căzuse și o brumă subțire și asta însemna că frigul nu mai era departe. Verdele smălțat de flori al câmpului pălise și se pregătea să lase loc cenușiului trist și umed al lui noiembrie.

Se întoarse spre abatele des Lesdiguières, care se ținea admirabil în șa, și făcu o mișcare din umeri, a nedumerire.

— Oare s-a mai văzut vreodată lucru mai caraghios, părinte? Comandantul oștirii să alăpteze și părintele duhovnic al trupelor să facă pe dădaca?

Tânărul preot râse încet și o privi cu ochi plini de căldură.

— Asta n-are nici o importanță, doamnă. Comandantul oștirii nu-și va conduce oamenii cu mai puțină iscusință din cauza asta. Ba chiar, dacă stau să mă gândesc, aș îndrăzni să zic că micuța ne-a purtat noroc.

Și ochii lui priviră în jos, spre micuța Honorine, care dormea în brațele lui, adăpostită de mantaua neagră, preoțească. Acesta era cel mai adesea leagănul Honorinei. Armătura unei șei de cal și brațe de bărbat care o țineau cu grijă tot drumul, până la primul popas, unde mama ei o lua în brațe și se depărta puțin, să o hrănească. Atunci când o alăptase pentru prima oară, fetița era aproape moartă. Hrana și apropierea mamei ei o readuseseră la viață. Angelica avea conștiința împăcată. Dar sacrificiul nu devenea prin asta mai puțin crud și umilința pe care o încerca de fiecare dată rămânea la fel de amară.

Lăsa așadar în seama bărbaților din suită grija de a duce ei această mică vietate de care soarta n-o ajutase să se descotorosească. De pe calul abatelui pe cel al lui Malbrant, trecând pentru o vreme pe buza șeii lui Flipot sau a a bătrânului Antoine, Honorine se învățase și cu trapul mărunt și cu galopul. Uneori nimerea și în brațele baronului du Croissec, care o ținea mai mult sprijinită pe burta lui impunătoare – și nici atunci nu zicea nimic. Copiilor mici le place să fie legănați și ea avea parte din plin de desfătarea asta. Numai seara, la popasuri, când

legănatul trapului dulce din timpul călătoriei înceta, atunci se schimbau lucrurile: nu se mai putea înţelege nimeni cu ea şi nu tăcea până când Angelica n-o lua în braţe. Atunci mama era silită să o ţină lângă ea.

— E caraghios! repeta ea. Asta mă face să mă întreb cum am să mă mai fac ascultată de oamenii noştri. În asemenea împrejurări...

— Nu vă faceţi griji, doamnă, o încuraja abatele. Aveţi asupra tuturor un ascendent care nu vă va crea dificultăţi. Şi să nu uităm că vă datorăm câteva succese deloc neglijabile.

La auzul unor asemenea cuvinte, Angelica se întunecă la faţă şi rosti pe un ton în care se ghicea nemulţumirea:

— Succese! Victorii! Nu trebuie să ne felicităm prea repede, părinte. Deocamdată nimic nu e definitiv, roata se poate întoarce oricând. Trupele regelui n-au atacat cu toate forţele şi n-au intrat în Poitou decât ici şi colo, retrăgându-se repede, dar noi suntem în bună măsură în situaţia unei cetăţi asediate. Uite că vine iarna. Cele mai multe pământuri au stat necultivate, recoltele nu ajung. Ne paşte iar foametea, ca iarna trecută. Şi foametea aduce după ea descurajarea. Bănuiesc că asta e tactica regelui, să ne descurajeze şi să capitulăm mai uşor.

— Aveţi dreptate, doamnă. Şi cred că important acum e să-i convingeţi pe toţi că dacă apucăm vara viitoare, cauza noastră e câştigată. Regele nu poate ţine în mână Franţa dacă o provincie întreagă e răsculată de aproape doi ani. În tot regatul lucrurile au să înceapă să meargă anapoda, economia are să fie la pământ şi regele va trebui să cedeze. Sau... sau să încerce să înăbuşe răscoala în sânge. Numai că noi suntem apăraţi de pădurile noastre, unde soldaţii nu au curajul să intre.

— Vorbiţi ca un strateg, domnule abate, şi mă impresionaţi. Ce ar zice superiorii dumneavoastră ecleziastici dacă v-ar auzi vorbind aşa?

— De bună seamă şi-ar aminti că în vinele mele curge sângele bătrânului Lesdiguières, marele hughenot din Dauphiné care s-a împotrivit mult timp puterii regale. Mai târziu, familia mea s-a convertit, dar numele meu nu putea să nu stârnească bănuieli în rândurile profesorilor de la seminar. Şi poate nu se înşelau.

Şi abatele izbucni într-un râs stăpânit, dar în clipa aceea calul său, speriat de o rădăcină care ieşea din pământ răsucită ca un braţ omenesc, sforăi scurt, făcu o săritură şi ţâşni în goană înainte. Angelica rămase o clipă nedumerită, apoi dădu pinteni calului şi îl ajunse din urmă pe abate, care reuşise să-l mai domolească pe al lui.

— Părinte, zise ea pe un ton plin de seriozitate gravă, trebuie să ascultaţi ce vă spun. Nu trebuie să mai rămâneţi cu mine. Nu uitaţi că v-am luat în preajma mea pe vremea când ne aflam la Plessis, în alte vremuri... Iar acum lucrurile s-au schimbat mult, foarte mult. Nu am dreptul să vă trag după mine într-o aventură care nu se potriveşte nici cu vocaţia dumneavoastră de om al bisericii şi nici cu rangul pe care-l aveţi. Trebuie neapărat să vă întoarceţi printre ai dumneavoastră. Îmi amintesc că episcopul de Condom era foarte mulţumit de calităţile dumneavoastră şi vă proteja. Fără îndoială că are să vă facă rost de un loc bun la curte. Sau poate intraţi din nou în serviciul mareşalului de La Force. Cred că nimeni nu e la curent cu faptul că aţi fost cu mine atâta timp şi, dacă dumneavoastră înşivă nu vă apucaţi să vorbiţi...

Tânărul preot asculta foarte tulburat, pradă unei emoţii vii.

— Mă alungaţi, doamnă?

— Nu, copile, răspunse ea repede, brusc înduioşată. Oh, nici vorbă, aşa ceva nu se poate...

— Atunci?

Se scurse o bună bucată de drum în tăcere. Abatele nu zicea nimic, aşteptând ca Angelica să continue.

— Nu vă alung, domnule abate, rupse ea tăcerea într-un târziu. Nu vă mai gândiţi la asemenea lucru. Dar existenţa pe care o duceţi aici vă face să păcătuiţi faţă de superiorii dumneavoastră. Locul unei feţe bisericeşti nu este printre nişte nesupuşi.

— Şi de ce n-ar fi, doamnă? murmură abatele. Dacă sunteţi de părere că numai devotamentul faţă de persoana dumneavoastră mă reţine aici, aş vrea să vă liniştesc. E adevărat că mă consider ca ţinând de casa du Plessis-Bellière, dar mai e la mijloc un lucru, unul şi mai important... Anume acela că

sunt încredinţat că dreptatea e de partea dumneavoastră, a insurgenţilor. Am trăit şi eu la curte şi ştiu, am văzut luxul şi depravarea care domnesc acolo. Cum ar putea să nu vă urmeze cei ce sunt însetaţi după dreptate? Inima mea îmi spune că dreptatea e aici.

Angelica strânse din dinţi şi degetele i se crispară pe curelele frâului.

— Nu căutaţi să-mi găsiţi scuze pentru faptele mele, părinte, rosti ea rece. Nu e nimic în viaţa mea care să poată fi iertat, sunt foarte conştientă de asta. Sunt o femeie plină de păcate, urăsc şi dispreţuiesc şi sunt vrednică de ură şi de dispreţ. Şi nu văd alt mijloc de a-mi revărsa ura care îmi clocoteşte în suflet.

Abatele ridică ochii spre ea, îngrozit.

— Cum, doamnă, nu vă temeţi că veţi fi damnată?

— Cuvântul acesta nu mai are pentru mine nici un înţeles. Mai ştiu doar atât, că dacă nu mi-ar clocoti în adâncul sufletului un ocean imens de ură, n-aş mai putea suporta viaţa. Nu mai visez decât la lupte şi la distrugerea puterii regelui, asta e singurul lucru care îmi mai dă curajul de a trăi mai departe. Şi chiar îmi dă momente când mă bucur.

Şi, văzând expresia aiurită de pe faţa abatelui, urmă:

— De ce vă îngrozeşte destinul meu, părinte? N-am putut suporta să trăiesc între pereţii îmbrăcaţi în lambriuri de la Versailles şi nici onorurile de care aveam parte acolo nu mi se potriveau. Aici e vorba de o anumită structură sufletească, sunt din ce în ce mai convinsă de asta. Întotdeauna am fost o fiinţă nesupusă, rustică, când eram copil umbla în picioarele goale prin mărăcini şi asta lasă urme de neşters. Urme care nu se potrivesc cu saloanele de la curte. În copilărie, la Monteloup, fratele meu Gontran, cel spânzurat din porunca regelui, mi-a făcut într-un rând portretul în chip de căpetenie de tâlhari. Gontran avea mereu presentimente din astea... multe s-au adeverit, altele... nu e timpul trecut. Am trăit deja printre tâlhari şi borfaşi la Paris. Nu ştiu dacă a apucat Flipot să vă povestească despre astea, cum era pe vremea când aveam amândoi de-a face cu Marele Coësre, regele calicilor. N-a fost cale să nu păşesc

pe ea, am cunoscut toate lipsurile, toate chinurile, tot felul de temnițe... M-am târât în genunchi, cu pielea zdrelită, îmbrăcată în zdrențe, prin pietrele din Rif... Așa a vrut destinul. Și nu sufăr deloc fiindcă nu am un acoperiș deasupra capului. Nimic nu mă mai poate mântui, acum sunt sigură de asta. Nu fiți trist, părinte. Ascultați-mă...

Și adăugă cu voce scăzută:

— Celor care mă iubesc le aduc nenorocire!

Abatele nu răspunse. Angelica băgă de seamă că genele lui subțiri începuseră să clipească des și buzele admirabil desenate pe profilul lui fin tremurau ușor.

Castelul familiei Gordon de La Grange se ivi măreț în fața lor, străjuit de cele patru turnuri înalte și înconjurat de parcul cu copaci ce căpătaseră culoarea ruginie a frunzișului uscat.

Călătorii noștri nu avuseseră nevoie să dea din timp semnale că sosesc. La alte reședințe senioriale așa era obiceiul, pentru ca oaspeții imprudenți să nu fie luați drept dușmani care încearcă vreun atac prin surprindere și să fie măcelăriți, dar aici, în locurile acestea atât de strâmte, orice ambuscadă ar fi fost cu neputință. Straja din vârful donjonului vedea până departe, ca în palmă, și semnala orice mișcare.

Aici ai fi zis că nici nu se auzise de război, de răscoale, de trupele regelui, de sate incendiate și de încăierările înverșunate care făceau de atâta timp să sângereze ținutul Poitou. Viața părea să-și urmeze cursul ei obișnuit, dar numai aici, în oaza aceasta de liniște.

Fiindcă în jur era prăpăd. Lupte îndârjite, încleștări pe viață și pe moarte, hărțuieli permanente, oameni morți, schilozi, execuții. Satele mai dinspre marginea ținutului ajunseseră pustii. Nici celelalte nu arătau mai bine. De cum se desprimăvărase, țăranii stătuseră cu o mână pe coarnele plugului și cu alta pe câte o armă ținută pe aproape. Pe la sfârșitul lui septembrie un regiment întreg, înarmat până în dinți, pătrunsese până în inima ținutului, trecând prin foc și sabie tot ce nimerea în cale. Locuitorii se mistuiau dinaintea soldaților, parcă ar fi intrat în pământ, așa că trupele acestea nu prea avuseseră pe cine

spânzura dar în schimb arseseră tot, sate, cătune, târguri şi mai ales recoltele rămase neculese. La Versailles se vorbea deja, cu mare bucurie, despre apropiata predare a răsculaţilor, care nu mai aveau încotro. Oameni bine informaţi şopteau că între căpeteniile rebelilor izbucniseră neînţelegeri şi că în curând aveau să depună armele.

Apoi de la trupele ajunse în apropiere de Pouzauges nu mai sosiră nici un fel de veşti. Regimentul părea să fi intrat în pământ. La Versailles nimeni nu apucase să se mire de-a binelea de asta, când sosi o veste care indignă pe toată lumea: regimentul fusese încercuit de mocofani. În întregime. Gloata de ţărănoi nespălaţi strângea ca într-un cleşte uriaş trupele trimise s-o pună la respect. O asemenea obrăznicie chiar că era de neimaginat!

Câte unul mai norocos, care reuşea să scape din încercuire, să se streeoare prin hăţişuri până la apa Loarei şi s-o mai şi treacă, povestea îngrozit coşmarul trăit acolo de soldaţii prinşi în strânsoarea răsculaţilor. Umbre nevăzute care se strecurau noaptea şi declanşau dintr-o dată asalturi la care nimeni nu se aştepta, cu toată paza straşnică pusă în fiecare seară, cu posturi dublate şi cu consemn sever. Ciorchini de trupuri atârnate prin copaci, le găseai unde nu te aşteptai şi când îţi era lumea mai dragă. Cuţite nevăzute care se înfigeau pe nepusă masă în şalele soldaţilor, fără să se ştie cine le mânuieşte, de parcă ar fi venit în zbor. Stăteau liniştiţi în jurul focului şi se pomeneau cu câte unul că se lasă moale, dacă apuca să scoată vreun geamăt sau să horcăie, bine, dacă nu, se prăbuşea tăcut şi abia atunci vedeau cuţitul înfipt în spinare şi le trecea numaidecât pofta de taifasuri. Soldaţii regelui erau înarmaţi până în dinţi, mulţi erau căliţi şi nu prea se ştia printre ei ce e frica, aveau ofiţeri buni şi totuşi cădeau ca muştele, seceraţi de moartea care rodea în ei fără contenire. Părea că ţinutul acela blestemat era ca o apă tare, care îi dizolva pe nesimţite. De la o zi la alta rămâneau mai puţini şi nu vedeau nici o ieşire.

Toată lumea era consternată la auzul unor asemenea veşti. Era limpede că trebuiau întreprinse măsuri urgente, aşa că hotărârea luată mulţumi pe toată lumea: să mai aşteptăm, să mai vedem. Deocamdată vine iarna, aşa că nu are rost să

trimitem alte trupe, care să degere acolo, în Poitou. Toate regimentele rămân în cantonamentele lor, dar la primăvară praf îi facem.

Angelica rămase la castelul de La Grange timp de trei luni, primită aici cu toate onorurile cuvenite unui comandant de oaste. Mai toate căpeteniile răscoalei se prezentară să primească ordine de la ea, recunoscându-i în chip firesc calitățile de strateg cărora le datorau victoriile de până atunci și de la care așteptau altele în viitor. Veniră și pârgarii orașelor, îngrijorați până peste poate: proviziile erau subțiri de tot, nu se putea spune dacă aveau să poată ieși din iarnă. Afacerile începuseră să meargă prost, comerțul lâncezea, meșteșugurile la fel, lumea nu mai avea bani cu care să cumpere din prăvăliile negustorilor și ale meșteșugarilor iar aceștia erau mai toți ruinați sau în pragul ruinei. Sărăcimea începea să mârâie și se auzeau din ce în ce mai tare voci care spuneau că mai bine era pe vremea regelui, când își vedeau de treburile lor, plăteau ce era de plătit, chiar dacă birurile îi speteau, dar măcar nu crăpau de foame. «Capul plecat sabia nu-l taie», zicea câte unul mai firoscos și mulțimea înclina să-i dea dreptate. Măcar dacă ar da Dumnezeu și Sfânta Fecioară să nu avem o iarnă grea, bătrânii care se pricep la semnele vremii spun că gerurile n-au să fie așa cumplite ca în anii trecuți. Doamne ajută!

În martie, de cum începură să se topească zăpezile, Angelica își reluă peregrinările prin tot ținutul. Și trebui s-o ia și pe Honorine. O înțărcase și ar fi vrut s-o lase la castelul La Grange, unde o slujnică inimoasă făcuse toată iarna pe dădaca și se atașase mult de ea. Femeia asta ar fi fost fericită ca doamna să-i lase ei fetița în grijă, dar abatele des Lesdiguières se împotrivise cu toata fermitatea:

— Doamnă, n-o părăsiți. Dacă rămâne aici fără dumneavoastră, se stinge.

— Ei, vin eu după ea mai încolo, când am să găsesc o clipă de răgaz...

— Nu, doamnă, zise răspicat abatele, privind-o drept în ochi și făcând-o să-și plece privirile. Dacă o părăsiți acum, n-o să mai veniți niciodată după ea și fetița va muri.

— Bine, dar e normal pentru un copil atât de mic să fie târât aşa în toate părţile pe unde avem noi de umblat? încercă ea să se opună.

— Poate că nu, dar viaţa asta nu-i dăunează. E cu mama ei. Şi, afară de asta, amintiţi-vă că era şi mai mică, abia împlinise câteva zile când a început să fie târâtă în toate părţile, cum spuneţi dumneavoastră. Până să ajungem să iernăm aici, la La Grange, a trăit mai mult în şaua calului şi nu s-ar zice deloc că i-a mers rău. Lucrul cel mai important pentru ea este să fie cu dumneavoastră, fie că vă place, fie că nu.

Angelica ar fi înclinat să lase fetiţa la castelul La Grange, dar în dimineaţa plecării abatele o înfăşură el însuşi pe Honorine într-o pătură groasă şi călduroasă, o luă cu el pe şaua calului şi Angelica fu pusă astfel în faţa faptului împlinit.

Dar tot cam în zilele acestea fu cuprinsă de îndoieli care începură s-o macine cu putere crescândă. Îşi privea fiica şi se simţea pândită de o ameninţare ascunsă, nedesluşită, o temere pe care n-ar fi putut s-o definească dar care era cu atât mai puternică. O bănuială care pe zi ce trecea devenea certitudine şi pe care n-o putea împărtăşi nimănui.

Se aflau într-o zonă primejdioasă, unde trupele regelui, aşa slăbite cum erau, îndrăzneau din când în când să facă incursiuni rapide, cu retrageri la fel de rapide, înainte de a fi apucat răsculaţii să dea alarma. Ofiţerii învăţaseră câte ceva din tactica rebelilor. Pentru Angelica şi escorta ei exista primejdia de a cădea în vreo ambuscadă, mai ales în timpul nopţii, aşa că înnoptau prin peşterile mici care se găseau cu zecile în malul râpos al râului Sevres. Ţărăncile de prin satele din jur veneau să audă şi ele ce zice doamna asta despre care se spunea că e căpetenia cea mare a răscoalei şi multe îşi luau cu ele caierul şi fusele sau andrelele şi ghemele pentru împletit. Aşa îşi petreceau nopţile, în peşterile astea unde, ziceau ele, era mai cald ca acasă, pământul ţinea mai bine căldura şi noaptea trecea mai uşor. Încropeau câte ceva de mâncare şi pe urmă se puneau la sfat, în timp ce degetele harnice îşi făceau treburile lor. Aşa era obiceiul pe aici de când lumea şi pământul, femeile

să se adune noaptea în peşteri, să aprindă focul din uscăturile pe care le găseau pe aproape şi să scape de urâtul din nopţile lungi de iarnă. Multe din ele cunoşteau locurile cu ochii închişi şi o povăţuiau pe doamna care peşteră e mai călduroasă, mai ferită, sau în care nu prea pătrunde vântul. Primăvara se făcea deja simţită dar ele tot mai veneau aici, nu se îndurau de plăcerea de a sta la taclale până în zori.

Angelica o privea pe micuţa Honorine care se rostogolea pe jos, îndârjindu-se fără încetare să pornească de-a buşilea. Avea zece luni şi părea plină de vână. Oare lumina făcliei să fi fost de vină că părul care începea să-i crească părea să bată în arămiu? Totuşi avea ochii negri, migdalaţi, care se alungeau spre tâmple când râdea. Atunci umerii obrajilor se ridicau şi ochii abia se mai vedeau, ca o linie subţire, uşor oblică, iar feţişoara aceea căpăta trăsături care mamei nu-i erau cu totul necunoscute. Îi aminteau nedesluşit de o altă fizionomie, una ca de caricatură, aproape obscenă, în timp ce chipul fetiţei era nespus de pur...

Sări dintr-o dată în sus, atât de tare încât se izbi cu capul de peretele de piatră şi rămase câteva clipe ameţită.

Montadour! Umflatul acela dezgustător, butoiul acela de slănină, cu râtul lui de porc roşcat, care o umplea de scârbă de fiecare dată când îl vedea sau doar îşi amintea de el!

O transpiraţie rece o cuprinse şi îşi duse mâinile la tâmple. Nu se putea aşa ceva! Dumnezeule sfinte! Cu neputinţă! Şi totuşi... Aaaaaah!

Când o mamă îşi urăşte copilul, asta nu e decât un reflex al urii împotriva celui care a lăsat-o însărcinată. Pentru Angelica, a găsi un nume pentru chipul acesta zămislit în scârbă şi umilinţă era mai rău decât a nu-i găsi nici unul. Pe copilul conceput cu Colin Paturel l-ar fi iubit, da, l-ar fi iubit cu patimă nesfârşită. Dar acum gândul că ea, Angelica de Sancé, făcuse un copil cu un soldăţoi mojic şi de neam obscur îi dădea senzaţia înăbuşitoare a unei decăderi vâscoase şi respingătoare, a unei prăbuşiri în mitocănie la care o putuse condamna numai cine ştie ce blestem care căzuse pe capul ei. Viaţa asta, pe care o iubise întotdeauna cu atâta patimă, se vădea acum a fi doar o

comedie hâdă, monstruoasă, crâncenă, urzită cu o cruzime dementă de o divinitate oarbă şi sadică.

Abatele des Lesdiguières veni în goana.

— Ce s-a întâmplat, doamnă? făcu el alarmat. V-am auzit ţipând. Au şi ieşit şerpii? S-au dezmorţit a primăvară?

— N...nu, bâigui ea, îngrăzită. Nu, adică... tot un şarpe... Un pui de şarpe! Ia-o de aici! Ia-o! Până n-o sugrum cu mâinile mele!

Era trecut de miezul nopţii şi peştera tot mai răsuna de plânsul disperat al Honorinei.

«Sigur, îşi zicea Angelica răsucindu-se pe paiele ei, au uitat să-i dea feriga.»

Honorine nu putea adormi dacă nu ţinea în mână o ferigă, jucăria ei cea mai dragă din puţinele pe care le avea. Bucăţica aceea, cu marginile dantelate în fel şi chip, o făcea să se simtă liniştită şi părea să o umple de încântare.

Până la urmă ţipetele Honorinei deveniră atât de ascuţite încât Angelica trebui să se dea bătută. Se ridică şi se duse în partea mai largă a grotei, unde erau aşezaţi toţi în jurul focului, abatele, scutierul, valeţii, până şi baronul de Croissec, şi se sileau din răsputeri să o încânte, fiecare cu câte ceva, pe micuţa lor tovarăşă de drum care nu se lăsa deloc convinsă de giumbuşlucurile astea.

Angelica le aruncă o privire dispreţuitoare şi luă în braţe fetiţa, care tăcu ca prin farmec, apoi se întoarse cu ea la aşternutul ei. Honorine era udă, bineînţeles, aşa că trebui s-o schimbe la iuţeală. O înveli într-o pătură şi o vârî în paiele aşternutului, apoi ieşi afară şi merse până la pâlcul de copaci de jos, de pe marginea apei, să găsească o ferigă. Când văzu în sfârşit jucărica asta, Honorine o înşfăcă fericită şi începu s-o învârtească şi s-o răsucească în fel şi chip, privind în extaz umbrele ciudate proiectate pe peretele de stâncă şi aducând a monstru preistoric. Liniştindu-se, puse un deget în guriţă şi aruncă spre Angelica, din colţul ochilor ei migdalaţi, o privire jucăuşă şi plină de satisfacţie.

«Tu mă cunoşti, ştii ce-mi trebuie, îmi place cu tine», părea să spună aerul ei ghiduş.

— Da, te cunosc, murmură Angelica. Aşa e... nu putem face nimic, nici tu, nici eu, nu-i aşa?

Rămase rezemată într-un cot, cu tâmpla sprijinită în palmă, privind îndelung şi cu atenţie trăsăturile fetiţei. Fericirea aceea nespusă oglindită de chipul ei o făcea să se simtă puţin mai destinsă iar starea aceea apăsătoare de fiecare moment părea să mai cedeze puţin.

Nici trecut, nici viitor. Ceasul tăcut al adâncurilor pământului. Şi, în fiinţa ei, ţâşneau din străfunduri imagini tulburi, care începeau să se aşeze nedesluşit într-o ordine pe care ea încerca s-o înţeleagă. Umbre vagi, tulburătoare, răspunsuri târzii la întrebări vechi.

— Nu eşti copilul nimănui... Doar fiica pădurii. A pădurii, atât. Părul arămiu ca frunzele de toamnă... Ochii negri sunt murele din tufele pădurii... Pielea albă, ca de nacru... ai moştenit-o de la nisipul din peşteri... Eşti întruparea copacilor, a spiritului pădurii... de la ea ai primit viaţa... Nu de la altcineva, nu un bărbat te-a zămislit, ci pădurea. Eşti copilul ei. Dormi... Dormi în pace...

8

Abatele des Lesdiguières ieşi din hăţişuri, cu mâinile pline de ciuperci.

— Ia uite ce ţi-am adus, Honorine. Hai la mine!

Fetiţa se îndreptă spre el, cu paşi nesiguri. În vară împlinise un an, tocmai în zilele când soldaţii regelui încercuiseră ferma unde se refugiaseră Angelica şi o mână de oameni. Se treziseră prinşi ca într-un cleşte şi nu aveau nici o şansă de scăpare. De rezistenţă nici nu putea fi vorba, ferma avea câteva construcţii şubrede care nu-i puteau adăposti dacă voiau să susţină un atac din afară, aşa că singura soluţie era să se predea.

Şi, în ultima clipă, miracolul: un detaşament puternic de protestanţi, condus de Hugues de La Morinière, căzuse din senin

peste trupele regelui, care trăgeau foc intens asupra fermei şi tocmai începuseră asaltul general, rămânând cu spatele descoperit. Încleştarea fusese crâncenă dar scurtă.

Angelica ieşise la lumină trecând peste cadavrele soldaţilor surprinşi de atacul hughenoţilor chiar când intrau în fermă. Honorine tuşea şi plângea, înecată de fumul gros de praf de puşcă. Mirosul acesta era pentru ea ceva obişnuit şi n-o speria, aşa cum n-o speriau nici împuşcăturile, nici sângele, nici goana în galopul cailor sau nopţile întunecoase în adâncurile pădurilor, dar rămânea totuşi foarte supărător fiindcă n-o lăsa să respire.

Primii paşi îi făcuse la Parthenay, tocmai în timp ce clopotul bisericii era tras într-o dungă, în semn de alarmă, lucru care devenise în zilele acelea ceva obişnuit. Orăşelul era asediat şi trupele regelui tocmai declanşaseră un nou asalt. Asaltul fusese respins dar asediaţii rămăseseră sleiţi cu totul de puteri. Erau chinuiţi de foame şi abia mai puteau mânui armele, cu ultimele energii ale celor care nu mai au ce pierde.

Angelica o lăsase pe Honorine în odăiţa lor, în casa unui curelar unde erau găzduiţi capii rebelilor, dar când se întorsese n-o mai găsise. Fetiţa ieşise în stradă, fără să se lase impresionată nici de bubuiturile tunurilor, nici de răcnetele şi tânguielile răniţilor. Se dăduse jos din scaunul unde o lăsase Angelica, coborâse foarte frumos scara şi, găsind deschisă uşa dinspre stradă, ieşise afară, dornică să pornească la descoperirea lumii şi să dea piept cu ea.

Primul cuvânt îl rostise Honorine în ziua când Lancelot de La Morinière căzuse ucis în timpul unei încleştări crâncene în landele de la Machecoul. Şi cuvântul acesta auzit cel dintâi din gura fetiţei ei o lovise pe Angelica în inimă ca un glonţ de muschetă: «sânge»[29].

Fetiţa tocmai dăduse cu ochii de o floare de mac şi îşi strâmba într-o grimasă comică feţişoara, aşa cum văzuse ea că fac oamenii răniţi. Culoarea macului se asocia în mintea ei fragedă cu roşul aprins al rănilor, pe care avea mereu ocazia să le vadă şi se obişnuise cu ele. Mândră de puterea pe care şi-o descoperise, repeta întruna: «sânge... sânge...» şi arăta cu

degetul floarea de mac. Cuvântul acesta avea să fie laitmotivul serii, fetița îl spunea tot timpul, parcă fericită, și Angelica simțea că-i vine să turbeze.

În încleștările acelea sălbatice în care se avântau tot timpul rebelii, curajul începea uneori s-o părăsească și se simțea cuprinsă de un sentiment tulbure, pe care nu reușea să și-l explice. Parcă ar fi fost dorința de a termina o dată cu toate astea și de a reveni la o viață normală, dar imediat își spunea că asta ar fi din partea ei o trădare lașă și încerca să nu se mai gândească la așa ceva. Regele nu părea deloc că ar avea de gând să renunțe și nici rezistența celor din Poitou nu putea dura la infinit. Deja dădeau semne că puterile le sunt pe sfârșite. Hugues de La Morinière, rămas fără cei doi frați ai săi, părea un trup decapitat. Niciodată nu putuse lua singur o hotărâre, strivit de uriașa personalitate a fratelui său Samuel. Acum devenise comandantul suprem al mișcării numai în virtutea faptului că purta numele de La Morinière, care pentru tot ținutul Poitou însemna libertate, mai ales libertatea credinței.

De la moartea lui Lancelot, care îi dădea întotdeauna un sentiment de încredere și de siguranță, Angelica începuse să fie măcinată de îndoieli. Mândria ei de vasală care se ridicase cu trufie împotriva regelui rămăsese de domeniul trecutului. Înțelegea acum că regelui i-ar fi fost ușor să potolească întreg ținutul, trimițând dintr-o dată câteva din regimentele încartiruite prin alte părți, cărora răsculații nu le-ar mai fi putut face față. Dar regele nu trimitea aici decât trupe puține, vrând parcă mai mult să-i ațâțe pe răsculați să nu se lase decât să-i învingă și să-i aducă la supunere. Asta o deruta.

Era totuși limpede că apropierea toamnei putea însemna pentru ei un răgaz binevenit. Își aducea aminte că în toamnă abatele îi spusese: «dacă apucăm vara viitoare, cauza noastră e câștigată». Apucaseră vara, se apropia toamna și tocmai toamna asta părea a fi salvarea lor. Vor apuca vara viitoare tot pe poziții? Sau iarna îi va demoraliza cu totul pe oameni și regele, la primăvară, avea să pornească o ofensivă care să fie victorioasă? Fiindcă era limpede că acum numai apropierea timpului neprielnic îi mai putea salva. Rezistența atât de îndârjită de la

început a răsculaţilor îi derutase pe ofiţerii regelui, care îşi spuneau că au şi acum în faţă aceeaşi oameni gata să lupte pe viaţă şi pe moarte. Dacă ar fi bănuit câtă şovăială era în inimile oamenilor acestora şi cât de lehamite li se făcuse multora din ei şi de răscoală, şi de libertate şi de tot, nu le-ar fi fost deloc greu să forţeze puţin lucrurile şi să reducă tot ţinutul la tăcere.

Regele era partizanul unei tactici care se voia cât mai puţin distrugătoare. Cinci sau şase regimente ar fi făcut praf şi pulbere în câteva zile rezistenţa oricărui ţinut, oricât de îndârjit, dar un rege nu putea fi în război cu propriii lui supuşi. Cu nişte tâlhari, cu hoţii de drumul mare şi cu alţii pe potrivă, da, împotriva acestora putea trimite trupe care să-i stârpească, dar un ţinut întreg al nobilului regat al Franţei nu putea fi considerat teritoriu inamic. Aşa că regele era pentru tactica descurajării răsculaţilor. Aceştia nu puteau rezista la nesfârşit. Foamea, mizeria şi lipsa de muniţii aveau să lucreze mai bine decât o armată întreagă. Miniştrii săi ar fi vrut ca spre Poitou să pornească o forţă zdrobitoare, având-l în frunte pe rege însuşi, şi să treacă prin foc şi sabie tot ţinutul acela de ticăloşi eretici care nu voiau să se supună. Represiunea trebuia să fie atât de sângeroasă încât să însemne o pildă pentru toţi francezii. Să bage groaza în toţi, ca să le treacă pe veci pofta de răzmeriţe. Maiestatea sa nu trebuia să uite că în Aquitaine nu era deloc linişte, că în Provence şi în Bretania izbucneau ici şi colo încăierări între ţărani şi trupele regelui, aşa cum fusese la început şi în Poitou, că în Picardia mocneau nemulţumiri vechi...

Dar regele rămânea de neclintit.

Angelica nu avea de unde şti de toate aceste lupte subterane de la curte. Bănuia că acolo existau păreri şi păreri, că se formaseră tabere, după cum era obiceiul curtenilor, şi că fiecare din taberele acestea încerca să-l atragă pe rege de partea ei, dar bănuielile acestea ale ei nu erau nici pe departe suficiente ca să-i îmbărbăteze pe rebelii din ce în ce mai descurajaţi.

Şi totuşi ea rămânea ultima care le amintea oamenilor acestora că pentru ei nu existau decât două ieşiri: lupta sau sclavia. Cale de mijloc nu puteau afla. Aşa se face că, după toate încleştările de peste vară, sub soarele arzător care părea

că vrea să pârjolească tot ce prindea sub puterea lui, Angelica se refugiase în Mervent, în locuri greu de pătruns, împreună cu contele de la Grange şi cu oamenii lui. Făcuseră tabăra în străfundurile pădurii bătrâne de sute de ani, care se întindea în nordul celei de la Nieul.

Încă nu era totul pierdut. Moralul oamenilor scăzuse, e drept, dar cei care îşi pierduseră de tot curajul erau deocamdată puţini. Cei mai mulţi simţeau că li se urcă sângele la cap când îşi aminteau de birurile împovărătoare dinainte şi nici nu se gândeau să se supună, iar protestanţii, destul de numeroşi, erau hotărâţi să lupte toţi până la unul. Oastea de strânsură a răsculaţilor era ca un animal încolţit care îşi linge rănile şi se pregăteşte să se apere dacă e atacat din nou...

Abatele des Lesdiguières adunase nişte crenguţe uscate, aprinsese focul scăpărând din amnar şi se apucase să pregătească pentru micuţa Honorine ciupercile culese din pădure. Ţinea puşca lângă el, ca întotdeauna, ca s-o aibă la îndemână, şi trăgea mereu cu coada ochiului la Honorine, căreia îi recomandase în multe rânduri, cu toată străşnicia, să nu pună mâna pe ea, să nu cumva s-o doară. «Face buba!» Dar fetiţa îl privea cu aerul acela al ei ghiduş din care se înţelegea că nu se temea câtuşi de puţin de obiectul acela care pocnea şi scotea fum şi cu care ea era familiarizată de mult timp.

Angelica, aşezată la câţiva paşi de ei, pe o piatră acoperită de muşchi, îi privea cu atenţie.

Abatele purta o haină lucrată grosolan din blană de miel iar tichia ecleziastică o înlocuise cu o pălărie pleoştită şi mare cât toate zilele, cum purtau ţăranii de prin partea locului. Lăsase, bineînţeles, şi gulerul alb imaculat, iar cămaşa de pânză groasă, ţărănească, rămăsese descheiată şi lăsa să se vadă, pe pieptul lui fragil, o cruce de argint, singurul element din ţinuta lui care amintea că e om al bisericii, legată însă nu cu lănţişorul de odinioară ci cu un şnur trainic, făcut tot din lână împletită strâns. Din micuţul preceptor plin de delicateţe, rafinat în toate până în vârful unghiilor, cum fusese până nu demult, ajunsese să capete pe de-a-ntregul înfăţişarea unui ţăran cam uscăţiv dar

ager în mişcări. Angelica nu putea face nici o legătură între tânărul acesta cu straie grosolane şi adolescentul gingaş de la Versailles şi de la Saint-Cloud, care suporta cu o politeţe desăvârşită şi dispreţuitoare sarcasmele usturătoare ale curtenilor şi ocheadele provocatoare ale doamnelor, care îşi îndoia cu atâta distincţie genunchiul pentru a saluta, într-o reverenţă de perfect om de lume, pe înalţii seniori ale căror apucături destrăbălate le dispreţuia din adâncul sufletului. Iar viaţa aceasta pe care o ducea de un an şi mai bine, cu zile petrecute mai mult în şa, cu dormitul cel mai adesea pe pământul gol, cu mâncare pe apucate şi cu încăierări care îl făceau să stea cu mâna mai mult pe mânerul spadei decât pe crucifix, viaţa aceasta părea să-i priască de minune. Umerii parcă i se mai lărgiseră, scoţându-i şi mai mult în evidenţă talia fină, braţele căpătaseră mişcări mai viguroase şi nu mai avea nimic din înfăţişarea aceea de făptură fragilă, pe care orice bădăran de soldăţoi mai bine legat îşi spunea că ar putea-o strivi ca pe o muscă. Pe faţa lui asprită de vânturi şi de soarele dogoritor al verii mai păstrase, din vremurile de odinioară, doar privirea curată şi plină de nevinovăţie. Cam câţi ani putea avea abatele des Lesdiguières? se surprinse Angelica întrebându-se. Douăzeci? Sau poate douăzeci şi doi?

Îl chemă cu voce înceată şi abatele se grăbi spre ea, obişnuit cum era s-o asculte plin de deferenţă, cu acel aer de supunere absolută care marchizei îi aducea mereu aminte de luxul din alte vremuri al casei ei, când era înconjurată de o droaie de servitori.

— Doamnă?...

— Domnule abate, v-am rugat insistent şi în mai multe rânduri să ne părăsiţi. Acum a sosit momentul să faceţi aşa cum v-am cerut de atâtea ori. Suntem hărţuiţi şi se prea poate să fi ajuns la capătul puterilor. Nu ştiu cum au să sfârşească toate astea, s-ar putea ca drumul pe care mergem să ducă de-a dreptul în prăpastie. Ne aşteaptă prăpădul şi nu ştiu dacă îl vom putea ocoli. Întoarceţi-vă la ai dumneavoastră. Vă rog din tot sufletul să mă ascultaţi, domnule abate, faceţi asta de dragul meu. Credeţi-mă, n-aş putea suporta gândul că mă fac vinovată de dezastrul care vă pândeşte.

Ca de fiecare dată când doamna marchiză aborda subiectul acesta, abatele păli şi duse mâna la inimă.

— Asta e peste putinţă, doamnă. Nu pot trăi departe de dumneavoastră, despărţit de dumneavoastră. V-am mai explicat şi eu asta, tot de multe ori. Nu se poate.

— Dar de ce?

Abatele o fixa cu ochi arzători. Privirea lui era mai grăitoare decât toate cuvintele din lume. Angelica înţelese dar nu se simţi rănită, ci doar înduioşată până la lacrimi. Întoarse privirile, copleşită de durere.

— Nu, biet copil... murmură ea cu voce abia auzită, nu, nu trebuie... eu sunt...

Dar abatele îi curmă vorba cu un gest scurt.

— Ştiu, doamnă, ştiu ce sunteţi, ştiu cum sunteţi... Şi ştiu mai ales cine sunteţi... Sunteţi aceea pe care o ador, sunteţi fiinţa pe care o iubesc cu o dragoste care m-a făcut să înţeleg cum omul îl poate uita pe Dumnezeu de dragul... de dragul sărutărilor unei femei.

— Aaaah! Nu mai vorbiţi aşa!

Dar abatele îi prinse mâna, strângându-i-o cu putere. Ea avu un gest de a şi-o retrage dar renunţă, surprinsă de gingăşia şi forţa pe care le cuprindea în acelaşi timp strânsoarea lui.

— Lăsaţi-mă ca măcar o singură dată să vă fac confesiunea asta... zise el cu voce înăbuşită. Mi-aţi umplut viaţa cu un sentiment pământesc şi atât de plin de viaţă încât nu pot să regret ce mi s-a întâmplat. N-aş putea regreta asta. Vederea dumneavoastră mi-a umplut toată fiinţa de fiecare dată când mi-aţi apărut în faţa ochilor şi fiecare cuvânt pe care l-am auzit rostit de dumneavoastră...

— Ştiţi totuşi că viaţa mea e plină de păcate...

— Păcatele acestea v-au făcut şi mai dragă inimii mele, m-au făcut să vă văd mai slabă, mai lipsită de apărare, mai umană... mai apropiată de mine. Ah! aş fi vrut, doamnă, să vă cuprind în braţe şi să vă apăr de toţi duşmanii şi de dumneavoastră înşivă... să vă ocrotesc cu toate puterile mele...

Angelica rămase surprinsă de impresia de forţă pe care o emana abatele din toată făptura lui. Nu s-ar fi aşteptat niciodată la aşa ceva. În umbra amurgului, violenţa imperioasă a tinereţii

lui era magnifică. Şi, pentru prima oară după atâta timp, se simţi înfiorată de vâltoarea aceea plină de viaţă, de fluidul dens şi pătrunzător care o atrăgea spre el cu o putere de neînvins, smulgându-i sufletul din cătuşele grele ale disperării negre care o copleşea.

Ştia că în fiecare seară, după ce toată lumea se culca, abatele se depărta, ducându-se în pădure, unde cădea în genunchi şi se ruga fierbinte ceasuri întregi. Dar cât timp avea să ţină asta? Inima lui atât de neprihănită era împărţită nefiresc între iubirea faţă de Dumnezeu şi adoraţia faţă de o femeie apăsată de blesteme de neşters...

Fără să poată rosti un cuvânt, Angelica îşi retrase cu blândeţe mâna din mâna lui şi îşi strânse mai bine mantia pe lângă ea. Se lăsase răcoare.

— Nu vă temeţi în nici un fel de mine, zise el cu blândeţe nespusă. V-aş fi adorat şi dacă n-aţi fi aruncat spre mine măcar o privire, chiar dacă m-aţi fi dispreţuit. La un singur semn al dumneavoastră... Doamnă, n-aş vrea ca vorbele mele să vă rănească, sunt servitorul dumneavoastră cel mai devotat şi ştiu... ştiu că bariera care există între noi este un obstacol de neînlăturat... îmi dau seama de asta foarte bine.

— Vocaţia dumneavoastră de preot?

— Nu. Dumneavoastră înşivă. Oroarea pe care o simţiţi la apropierea oricărui bărbat, scârba care vă cuprinde atunci când vă simţiţi dorită... Poate că un bărbat anume ar fi în stare să vă scoată din starea asta... dar nu eu, ignorant cum sunt în asemenea lucruri...

— Tăceţi! Nici nu vă daţi seama ce spuneţi.

Durerea întipărită pe faţa lui îi înăsprea trăsăturile.

— Ştiu... aţi avut parte în viaţă de prea multe nenorociri... care v-au distrus, ştiu asta. Şi boala care vă macină sufletul v-a cuprins şi trupul. Dacă aş fi fost eu unul din acei bărbaţi minunaţi... atunci m-aş fi târât la picioarele dumneavoastră... implorându-vă să-mi dăruiţi inima dumneavoastră... Lăsaţi-mă să vorbesc până la capăt, zise el văzând că Angelica dădea să-l întrerupă, vă rog din suflet! De atâta timp bat drumurile alături de dumneavoastră şi simplul fapt că respirăm acelaşi aer... Îmi

spun uneori că dacă nu ați fi devenit atât de invulnerabilă... poate ar fi fost altfel...

Abatele tăcu. Se scurseră astfel câteva clipe de liniște, întreruptă numai de chemările păsărilor din pădure și de foșnetul molcom al frunzelor.

— ... dar nu e *altfel*, reluă el după un timp, cu voce scăzută. Și poate e mai bine așa. Datorită obstacolului de care vorbeam, sunt silit să rămân lângă Dumnezeu și să nu-i calc poruncile. N-am să fiu niciodată iubitul dumneavoastră, știu bine. Visul acesta...

Vocea i se frânse și Angelica avu impresia că fața îi strălucea de o lumină cum nu mai văzuse niciodată.

— Dar cel puțin am să vă salvez, doamnă. Am să fac pentru dumneavoastră mai mult decât au putut face bărbații care au avut fericirea de a vă ține în brațe. Am să vă fac să primiți înapoi tot ce ați pierdut. Sufletul, inima, gingășia feminină, dorul de viață, tot ce v-au răpit nefericirile prin care ați trecut. Acum, în clipa asta, nu pot face nimic, dar îmi voi da viața pentru dumneavoastră și când voi ajunge la picioarele tronului Tatălui Ceresc îl voi ruga să vă salveze... În ziua morții mele veți fi dezlegată... și ziua aceea o simt aproape... Poate că altfel n-aș fi îndrăznit, doamnă, să vă spun tot ce v-am spus.

Și abatele își împreună mâinile, prăbușindu-se în genunchi și gemând ca în delir:

— Părinte, cheamă-mă, Părinte, mai curând... Vreau să vin la scaunul Împărăției Tale...

Nu auziseră țipătul bufniței. Sau poate îl auziseră dar nu-l luaseră în seamă. Ceilalți oameni, bizuindu-se că aici, în cotlonul acesta ascuns, nu avea cine să le dea de urmă, nu se sinchisiseră nici ei prea mult, gândind, de bună seamă, că era vorba de o bufniță adevărată.

Parcă ar fi picat trăsnetul asupra lor, din senin.

De sub bolțile întunecoase de crengi își făcu apariția un călăreț cu guler de dantele și cu un panaș multicolor la pălărie, iar în urma lui un grup de călăreți în tunici roșii și cu coifuri strălucitoare. Lăncierii regelui.

— Ahaha! strigă ofiţerul. Uite-i aici, tâlharii! Pe ei, băieţi!

Nu apucase el să-şi încheie îndemnul, că Angelica se şi repezi să o ia în braţe pe Honorine şi, în vreme ce abatele îşi înşfăca muscheta, ca să-i acopere retragerea, o luă la goană în partea cealaltă, spre liziera subţire dincolo de care se afla faleza. Trecu iute ca o furtună printre copaci şi ajunse la malul râpos, luând-o în sus cu puterea disperării, fără să mai ştie de nimic, decât de primejdia care o păştea. Bolovanii se rostogoleau stârniţi de paşii ei, tufele o zgâriau, picioarele îi alunecau pe frunzele moarte de pe jos dar ea strângea fetiţa la piept, se agăţa de orice nimerea şi se silea să urce, să urce... Înnebunită, o luă pe Honorine în cârcă şi îi şopti, gâfâind, să se ţină bine de gâtul ei. Acum avea amândouă braţele libere şi avea mai mult spor. Pe povârniş se rostogoleau la vale pietrele stârnite de picioarele celorlalţi fugari, luaţi prin surprindere de lăncieri, toţi urcau panta abruptă cu spaima în oase, care cum puteau, în patru labe, târâş, ţinându-se de tufele de mărăcini, de tulpinele subţiratice, de bolovanii mai mari, dornici să ajungă cât mai iute sus şi sperând că pe aici, pe panta asta râpoasă, lăncierii n-au să poată urca.

Dar aceştia, la un ordin scurt al ofiţerului, descălecaseră şi se năpustiseră pe urmele lor. Angelica, cu sufletul la gură, se opri o clipă şi privi în jos.

— Uitaţi-i, urcă după noi, doamnă, gâfâi unul din fugari. Ce ne facem?

— Urcăm mai sus, zise ea dintr-o suflare, pornind din nou printre pietre şi spini, cu fetiţa în spate.

Trăgea tot timpul cu coada ochiului în urmă şi, când lăncierii ajunseră în punctul unde panta devenise mai abruptă, strigă:

— Acum! Luaţi-i la pietre! Şi la bolovani.

În câteva clipe se porni un huruit surd, al bolovanilor care se rostogoleau spre lăncierii de jos, luându-i prin surprindere şi găsindu-i fără nici o apărare. Alţi oameni aruncau cu pietre ceva mai mici, care nu erau nici ele mai puţin primejdioase. Din când în când câţiva inşi, opintindu-se, reuşeau să deştelenească din lăcaşurile lor colţi mari de stâncă, înţepeniţi

acolo de milenii, şi să-i urmească la vale, făcând prăpăd în rândul soldaţilor, care începură retragerea coborând panta mai repede decât o urcaseră.

Ofiţerul rămas la poalele pantei porunci trompetului să sune adunarea şi lăncierii încălecară rapid, luând răniţii cu ei, şi se traseră în ordine înapoi.

Sus, pe creastă, Angelica privea trupa adunată în vale şi simţi o tresărire în inimă. Îl recunoscuse pe ofiţer, era domnul de Brienne, unul din cei care cândva, la Versailles, îi făcuseră discret curte, nu atât cu gând de a ajunge la un rezultat cât din obligaţia de om de lume şi de curtean rafinat. Întâlnirea asta îi arăta marchizei du Plessis ce lung era drumul de la Versailles până aici şi ce prăpastie, mai adâncă decât râpa de la picioarele ei, o despărţea de lumea aceea.

Se plecă în jos şi strigă cu voce puternică, stârnind ecouri răsunătoare în pereţii râpoşi:

— Bună seara, domnule de Brienne! Primiţi, vă rog, salutările mele... şi vă rog să le transmiteţi şi regelui!

Când i se aduseră la cunoştinţă cuvintele acestea, regele se făcu galben ca ceara. Se duse în cabinetul lui de lucru şi rămase încuiat acolo timp de câteva ore, fără ca vreunul din apropiaţii săi să aibă curajul să-l tulbure.

Într-un târziu sună şi porunci să vină ministrul de război. Când acesta se înfăţişă, îi spuse, pe un ton care nu admitea replică, să ia toate măsurile care se impun pentru ca în Poitou să fie instaurată liniştea înainte de primăvara viitoare.

Domnul de Louvois răspunse cu o plecăciune adâncă şi se retrase fără un cuvânt.

Era pregătit pentru asta.

9

În 1673 în Poitou fură trimise trupe proaspete, printre care regimentul 1 din Auvergne, comandat de domnul de Riom, şi cinci companii din Ardeni, admirabil echipate şi perfect instruite.

Trupele acestea însemnau cu totul altceva decât cele trimise până acum. Regelui i se raportase în mai multe rânduri că soldaţii, superstiţioşi ca toţi oamenii deprinşi să-şi ducă viaţa în mijlocul primejdiilor, se tem grozav de adâncurile pădurilor din Poitou. Acum trimisese aici soldaţi din Auvergne şi din Ardeni, născuţi şi crescuţi în păduri dese, deprinşi cu umbra copacilor şi cu hăţişurile de nepătruns, învăţaţi să se ia la luptă cu mistreţii şi cu lupii. Soldaţii aceştia ştiau să ia o urmă şi rar se rătăceau. Erau feciori de tăietori de lemne sau de cărbunari. Nu mai purtau tunici roşii, ca dragonii şi lăncierii, ci negre, cu coifuri poleite cu argint şi cu cizme înguste, înalte până la şold, ca spaniolii de care unii îşi aduceau aminte de când cu prăpădul din vremea lui Mazarin. Şi, lucru nemaivăzut, aduceau cu ei câini de vânătoare, nişte dulăi mari şi răi ca fiarele sălbatice, bine hrăniţi, cu o căutătură fioroasă de te băga în răcori, învăţaţi să se repeadă de-a dreptul la beregata omului şi să sfâşie fără să stea pe gânduri.

De data asta nu mai era de glumă. Erau trupe călite, soldaţi care primiseră botezul focului în Spania şi în Olanda, nu niscaiva recruţi abia instruiţi, gata s-o ia la sănătoasa la primul cotcodăcit de găină. Trei mii de infanterişti, o mie cinci sute de cavalerişti şi două mii de glotaşi, toţi instruiţi asemenea soldaţilor. Se mai adăugau rândaşii de la cai, oamenii intendenţei, scutierii şi valeţii ofiţerilor şi artileriştii. Fiindcă această mică armată aducea cu ea şi tunuri, pentru cazul când locuitorilor vreunui burg întărit avea să li se năzare să opună rezistenţă. Domnul de Louvois se gândea la toate. Ordinul regelui se cerea îndeplinit: înainte de primăvara viitoare.

Oricât avea să fie de crâncenă, iarna nu trebuia să oprească războiul.

În primăvară, singurul loc rămas necucerit de trupele regelui rămăsese leagănul revoltei, adică zona cuprinsă între La Châtaigneraie şi mlaştini. Aici se adunaseră ultimii conjuraţi.

Primăvara se arăta şi ea neprielnică rebelilor. Iarna însemnase un îngheţ nesfârşit şi lăncierii se putuseră mişca în voie pe mlaştinile îngheţate, care nu mai putuseră oferi

răsculaților nici un fel de adăpost. Primăvara ar fi putut însemna venirea căldurii și a dezghețului, dar ne aflam în martie și mlaștinile rămâneau mai departe înghețate tun. Lăncierii își puteau face apariția oricând în galopul cailor potcoviți cu caiele cu flori lungi și ascuțite, cu care goneau pe gheața cea mai netedă ca pe pământ uscat.

Prin fereastra îngustă și murdară a fermei, Angelica privea întruna afară, pândind întoarcerea lui Flipot, și când îl văzu apărând, simți un val de fericire inundându-i sufletul. Rămăseseră atât de puțini încât căderea unuia singur însemna un pas mare, din ce în ce mai mare, spre sfârșitul care nu mai era departe.

Flipot era slab și ogârjit ca un câine de pripas și din aerul acela semeț al lui de odinioară nu mai rămăsese nimic. Era limpede că frigul, foamea și mai ales viața asta de fiară hăituită nu-i priau câtuși de puțin.

— Am reușit să le dau de urmă, zise el fără chef. Toți credeau că ați murit sau că ați căzut prinsă. Le-am povestit cum ați reușit să scăpați atunci, noaptea, din castelul Fougeroux. Când te gândești că nenorociții au venit după dumneavoastră până acolo! E cu ochi și cu sprâncene că am fost trădați, ne-a vândut careva, ca Iuda. Că peste tot dai de oameni care pentru treizeci de arginți sunt în stare să vândă și pe tat-su și pe mă-sa...

Aruncă o privire ascuțită spre stăpâna casei, o femeie slabă și cu ochii duși în fundul capului, și spre tatăl ei, care ședea așezat la vatră, apoi își șterse nasul roșu cu mâneca hainei de postav gros, țărănesc, și urmă cu voce scăzută:

— M-am văzut cu domnul abate, cu bătrânul Malbrant, cu domnul baron, cu Martin Genêt, cu toți ai noștri. Toți zic la fel, că e timpul să ne luăm catrafusele și să ne cărăbănim de aici, că nu mai e chip. Acuma cică a început vânătoarea de oameni sau și mai bine zis de femeie. Adică vânătoarea femeii și femeia aia sunteți taman dumneavoastră, doamna marchiză. S-a pus preț pe capul dumneavoastră cinci sute de livre și cinci sute de livre face mai mult ca treizeci de arginți, așa că nu se poate să nu se găsească vreunul care să aibă nevoie de banii ăștia, înțelegeți ce vreau să spun, nu? N-are cum să nu se

găsească! La toţi le-e frică de lăncieri şi le mai e şi foame pe deasupra. Şi uite ce ziceau alde dumnealor. Că să mergem în seara asta la răspântia de la Candela Morţilor, să ne adunăm toţi, şi de acolo o luăm de-a dreptul peste mlaştini, că locul e tare, nu s-a dezgheţat, până în marginea pădurii şi pe urmă o ţinem tot aşa până pe coastă. Că alde moş Poncele Smârc, care până acuma el ştie cum a făcut şi s-a descurcat de n-au pus lăncierii laba pe el, cică el se face luntre şi punte să ne facă rost de locuri unde să ne ascundem până o fi să ajungem. Şi ne aranjează şi să ne îmbarcăm...

— Să ne îmbarcăm! repetă Angelica, strivită.

Cuvântul acesta însemna consfinţirea deplină a înfrângerii. De-a lungul acestei ierni îngrozitoare începuse să piardă, puţin câte puţin, înţelesul luptei pe care o ducea acum mai mult în virtutea inerţiei. De la superba împotrivire în faţa regelui, totul se redusese acum la a scăpa cu viaţă, la a reuşi să fugă din faţa lăncierilor, la a ajunge teferi seara la cutare sau cutare loc de întâlnire, iar asta o epuiza şi o făcea să se simtă o rotiţă inutilă într-un angrenaj din ce în ce mai redus, al cărei sens nu-l mai înţelegea şi cu a cărui înţelegere nici nu mai voia să-şi bată capul. Întotdeauna aceeaşi soluţie: fuga.

— Doamna marchiză, şopti Flipot lăsându-se spre urechea ei, nu le-am mai dat la ai noştri întâlnire aici, fiindcă vă zic drept că eu în *ăştia* n-am încredere nici cât negru sub unghie.

Şi arătă cu o mişcare din cap spre stăpâna casei şi bătrânul ei tată.

— Vă zic eu, urmă Flipot cu aceeaşi voce scăzută, că au aflat cine sunteţi şi ştiţi ce vorbeşte toată lumea? Că numa' din cauza dumneavoastră au picat toate nenorocirile pe capul lor, şi foametea, şi războiul, şi tot ce pofteşti. Cică numai dumneavoastră sunteţi de vină. Şi *ăştia* – aici Flipot făcu din nou semn din cap spre ai casei – ăştia bag mâna-n foc că la fel zic şi ei. Şi pentru cinci sute de livre... ia gândiţi-vă. Ai? Este că v-ar vinde cât ai clipi?

Ăştia nu puteau desluşi cuvintele lui Flipot şi vorbeau şi ei între ei, cu voce scăzută, aruncând spre oaspeţi priviri întunecate. Angelica nu avea nevoie de lămuririle lui Flipot ca

să ştie cum gândeau oamenii aceştia. Aproape că nici nu mai îndrăznea să se apropie de foc şi nici măcar pe Honorine n-o lăsa, atât de multă duşmănie se ghicea în gesturile şi în privirile bieţilor oameni.

Bărbatul femeii murise în luptă cu trupele regelui. Soldaţii trecuseră pe aici şi e drept că nu puseseră foc dar nici nu mai lăsaseră ceva. Luaseră făina, grăunţele, animalele, păsările şi toate proviziile puse în cămară pentru iarnă, lăsându-i pe cei de la fermă muritori de foame, ba încă la plecare o luaseră cu ei şi pe fiica mai mare a femeii, încă un copil, despre care nu se mai ştia nimic.

În fundul încăperii, în patul larg cât toate zilele, făcut să încapă în el toată familia, după obiceiul din Vendeea, se iveau patru căpşoare zbârlite. Feţe palide, nemâncate. Biata femeie îi ţinea în pat şi peste zi, ca să le fie mai cald în aşternuturile acelea prăpădite şi să le fie mai uşor să îndure foamea care îi chinuia fără încetare.

După ce se foi câte clipe şi mai schimbă câteva cuvinte şoptite cu femeia, bătrânul se ridică de la locul lui, îşi luă şuba numai petice, care abia se mai ţineau, căută o bardă printre lucrurile de lângă sobă şi se îndreptă cu paşi târşiţi spre uşă.

— Păi... zic să mă duc şi eu după vreo două surcele p-aci, prin marginea pădurii, făcu el pe un ton prea plin de nepăsare voită ca să nu dea de bănuit.

Flipot îl privi scrutător, urmărindu-l cum iese cu mersul lui anevoie, apoi se plecă spre Angelica şi şopti:

— Doamna marchiză, dacă boşorogul ăsta nu se duce să toarne, eu îmi tai beregata. Eu zic s-o luaţi p-aia mica şi ce bulendre mai aveţi p-acilea şi să spălăm putina, până nu ne trezim cu lăncierii că vin să ne umfle.

Angelica nu răspunse nimic, dar se ridică şi îşi strânse cele câteva lucruri pe care le avea aici, o luă pe Honorine şi dădu să se îndrepte spre uşă.

— Vaaai, dar unde vă duceţi? se iţi femeia, speriată. Ia mai staţi niţeluş, mai staţi... Să vie şi taică-meu, să facem niţel foc, să vă încălziţi...

Angelica o dădu cu putere la o parte şi se repezi la uşă. Femeia, văzând cum îi scapă printre degete un noroc la care se gândise prea târziu, izbucni în ocări şi blesteme:

— Apoi du-te, duce-te-ai la toţi dracii să te duci, putoare nenorocită! Ptiu! Că numa' din cauza voastră toate belelele şi pacostile au căzut pe capul meu, scârba dracului, că bărbatu-meu din cauza voastră a murit, şi fata mea, ca un crin, că mi-au luat-o ticăloşii... Bată-te Dumnezeu, pe tine şi pe copilul ăla al tău blestemat de-l tragi după tine...

Ajunsă afară, Angelica încălecă la iuţeală pe catârul lui Flipot, o mârţoagă slabă şi leşinată de-i numărai coastele, în vreme ce Flipot, plin de sârg, apucă dârlogii şi porni să îndemne bietul dobitoc cu cele mai dulci şi mai măgulitoare cuvinte care îi veneau în minte, doar-doar l-o face să se grăbească. Dar degeaba. Oricât de multă bunăvoinţă ar fi avut el şi oricât s-ar fi simţit de onorat de cuvintele valetului, catârul era atât de sfârşit de puteri încât abia mai putea pune pasul.

Totuşi aveau un avans destul de mare, căci se vede treaba că bătrânul plecat după surcele avea pasul prea încet şi nu reuşise să ajungă destul de repede la lăncieri ca să-i cheme să-i ia pe fugarii care se adăposteau în casa lui. Angelica şi Flipot ajunseră la primul sat fără să li se întâmple nimic, trecură şi de al doilea fără să-i ajungă nimeni din urmă, străbătură apoi o câmpie şi alte câteva sate şi când, pe înserate, se apropiară de locul cunoscut sub numele de Candela Morţilor, răsuflară în sfârşit uşuraţi. Era greu de crezut că lăncierii aveau să le poată lua urma până aici. Dar uşurarea le era umbrită de ce vedeau pe drum. În toate părţile numai case pârjolite, copacii plini de ciorchini de oameni spânzuraţi, sărăcia, foametea şi îngheţul care păreau să fi pus stăpânire pe tot...

Când ajunseră la Candela Morţilor se înserase de-a binelea şi se lăsase întunericul, aşa că lumina de aici se vedea până departe. Era o gaură mare săpată în piatră şi umplută cu grăsime, care ardea aici ca să-i ajute pe călătorii rătăciţi noaptea să găsească drumul, dar mai ales ca să ţină adunate la un loc sufletele chinuite ale celor morţi nespovediţi, neîmpărtăşiţi şi fără lumânare şi să le împiedice să bântuie prin satele din jur, unde oamenii nu erau deloc dornici de strigoi, mai ales pe vreme

de noapte. Aveau ei şi aşa destule belele pe cap ca să mai fie nevoie şi de asemenea oaspeţi nepoftiţi. Cu toată sărăcia care domnea în toate părţile, de nu găseai un bulz de untură sau de seu ori o bardacă de ulei, se găseau suflete pioase care făceau ce făceau şi aduceau aici, la candela asta ciudată, ceva grăsime şi aprindeau în fiecare seară feştila de cârpă, astfel încât peste noapte candela ardea mereu, sub un clopot meşterit din tablă, ca să nu dea în ea ploaia sau zăpada iernii. Fie grija pentru călătorii apucaţi de întuneric pe drum, fie teama de strigoi, vorba e că oamenii aveau motive temeinice să nu lase flacăra să se stingă..

Angelica se dădu jos de pe catâr şi se aşeză pe o lespede de piatră acoperită cu muşchi.

— Văd că n-a venit nimeni, zise ea. M-am gândit la asta pe drum. Ce facem dacă e să aşteptăm aici până dimineaţă? Noi ca noi, dar fetiţa... Flipot, încalecă pe catâr şi du-te înaintea lor. Spune-le să se grăbească sau să caute vreo şură, ceva, unde să ne putem adăposti până dimineaţă.

Flipot încălecă şi porni. Angelica urmări mult timp tropotul din ce în ce mai slab al copitelor catârului care păşea rar şi fără vlagă pe pământul îngheţat, până nu se mai auzi nimic. Văzduhul rece mai purta numai sunetele copacilor care trosneau de ger. Frigul se lăsa din ce în ce mai aprig, rău, parcă începea să muşte, pătrunzând-o până la oase. O vârî pe micuţa Honorine sub mantie, unde îi era cât de cât mai cald, iar ea se zgribuli, străpunsă de cuţitele cumplite ale gerului. Martie... Iarna stăpânea mai departe în Poitou şi nu voia cu nici un chip să lase loc primăverii. Niciodată oamenii de pe aici nu apucaseră iarnă lungă şi geroasă ca asta, de crăpau ouăle de corb în cuiburi şi degerau veveriţele în scorburile lor.

Angelica desfăcu puţin mantia şi o privi pe Honorine. În lumina slabă a candelei chipul fetiţei apăru atent şi cuminte, ca al unei mici sălbăticiuni la pândă. Braţele mamei ei şi ţesătura mantiei nu erau de ajuns ca s-o încălzească, dar ea nu se plângea. Nu se plângea niciodată de nimic. Mânuţele ei, în care ţinea un colţ de pâine şi un dumicat de brânză, erau roşii de frig, dar ochii priveau ghiduşi.

«Copilul ăla blestemat», zisese femeia de la ferma unde se adăpostiseră în ultimele zile. Femeia ştia cine e şi fără îndoială că nu spusese asta întâmplător.

Angelica simţi că buzele încep să-i tremure de furie.

«De ce se amestecă marţafoii ăştia? Numai eu ştiu dacă eşti blestemată sau nu...»

Şi strecură mâna sub mantie, mai aşezând şalul în jurul gâtului fetiţei.

Tresări. Auzise un zgomot uşor, parcă un trosnet de vreasc. Se întorcea Flipot? Dăduse de ceilalţi?

Apoi se încordă. Flipot plecase pe catâr şi de bună seamă că şi ceilalţi ar fi trebuit să vină tot călări. Nu se auzise nici un zgomot de copite. Şi totuşi, un foşnet ciudat, se mişca ceva în apropiere... ceva sau cineva...

— Cine e? strigă ea cu putere.

Îşi încordă privirile, încercând să vadă ce se petrecea sub crengile copacilor. Deodată răsună un urlet lung, sinistru, şi ea se pomeni ţâşnind în picioare, cu inima bătând să-i spargă pieptul. Lupii!... Cum Dumnezeu nu se gândise?

În timpul din urmă îndrăzneala fiarelor înfometate, pe care iarna grea şi lungă le scosese din pădure, le dăduse mult de furcă, ei şi celorlalţi. Haitele nu se codeau să se ţină pe urmele cetelor numeroase de călăreţi, în speranţa deşartă că vreunul va rămâne în urmă, căzând pradă colţilor lor flămânzi. Dădeau târcoale focurilor de tabără şi câteodată veneau atât de aproape încât oamenii erau nevoiţi să arunce în ei cu câte un ciot aprins, care de la o vreme abia dacă îi mai făcea să se depărteze puţin. Santinelele luau aminte mai mult la lupi decât la lăncierii care ar fi putut să-i atace.

Lupii se temeau de lumină dar aici flacăra slabă a Candelei Morţilor nu avea cum să fie vreun pericol pentru ei, care se apropiau de multe ori până la şapte-opt paşi de focurile zdravene de buturugi din taberele de noapte. Angelica avea la cingătoare un pistol încărcat. Fără îndoială că flacăra şi mai ales pocnetul împuşcăturii aveau să-i sperie puţin şi să-i facă să bată în retragere, dar nu pentru mult timp.

Dintr-o dată îşi aduse aminte că nu departe, ceva mai sus, se afla cocioaba unui surdomut, un tăietor de lemne care mai meşterea şi saboţi. Trebuia să ajungă acolo cu orice preţ, înainte ca lupii să apuce să vină prea aproape şi să-i dea de urmă, fiindcă atunci ar fi fost pierdute, şi ea şi Honorine. Gerul era atât de cumplit încât stelele străluceau cu putere, străbătând cu lumina lor văzduhul îngheţat, şi asta o ajuta să vadă drumul fără să bâjbâie prea mult. Porni cu paşi iuţi, trăgând mereu cu urechea în urmă, unde auzea deja forfota fiarelor întărâtate şi mârâiturile acelea nehotărâte dinaintea atacului. Ştia că lupii nu se aruncă niciodată din prima clipă asupra prăzii, ci îi dau mai întâi târcoale, nehotărâţi, oricât ar fi de numeroşi şi prada de lipsită de apărare.

O simţiseră şi se luaseră după ea. Întorcea din când în când capul şi se mira ea însăşi că nu-i e frică de luminiţele fosforescente ale ochilor care luceau în întuneric la nici douăzeci de paşi în urma ei. Mergea repede şi ridica din mers câte o piatră, fără să se oprească, apoi se întorcea şi o arunca din răsputeri în ei, ca în câini, reluându-şi mersul fără a mai sta să vadă rezultatul. Ştia că lupii nu riscă niciodată şi că sunt foarte contrariaţi de proiectile, a căror mişcare probabil că nu şi-o pot explica. Iar când se întâmpla să audă în urma ei câte un mârâit scurt şi înfundat ştia că îl nimerise pe vreunul sau fusese pe punctul de a-l nimeri, ceea ce le mai tăia din avânt.

Se apleca după pietre din ce în ce mai des, având mereu grijă să nu cadă, fiindcă ştia că acesta ar fi fost semnalul care să-i facă să se năpustească asupra ei, cu iuţeala fulgerului, tăbărând-o înainte de a mai avea timp să se ridice şi să pună mâna pe pistol.

Lumina chioară a ferestrei de la cocioaba tăietorului de lemne, pitită sub crengile groase ale copacilor din marginea pădurii, îi apăru în faţă ca poarta mântuirii. Lupii, nedumeriţi pentru moment de lumina asta, care, chiar slabă, îi intimida, şovăiră şi încetiniră mersul, dar Angelica ştia că asta n-are să dureze mult. Începu să zgâlţâie din răsputeri uşa şubredă, încropită grosolan din scânduri negeluite, ca să atragă atenţia omului dinăuntru. Acesta băgă ceva de seamă că se petrece

ceva, fiindcă veni să privească printr-o crăpătură din ușă, fără să priceapă de la început ce voia de la el femeia asta de afară care îi făcea disperată tot felul de semne și țipa ceva ce el nu putea să audă. Apoi văzu și el lupii care începeau să se apropie și, în sfârșit, înțelese. Deschise repede și o lăsă să intre, închizând cu iuțeală ușa în urma ei.

— Ușa trebuie întărită bine! strigă Angelica la el, încercând să se facă înțeleasă și prin semne. Lupii! Lupii! Sunt afară! Ușa trebuie înțepenită cu ceva!

Și căută din ochi în jur, dar omul înțelesese. Veni repede cu un lemn zdravăn și îl propti în așa fel încât, chiar împinsă cu putere din afară de câțiva bărbați zdraveni, ușa tot n-ar mai fi cedat.

Simțindu-se în sfârșit ajunsă la liman, Angelica răsuflă ușurată și căută un loc unde să se așeze. În odaia slab luminată de un opaiț și de flăcările din vatră mai era cineva, un băiețandru schilod, și își aduse aminte că auzise despre omul acesta că avea un copil infirm. Cine era mama băiatului și unde se afla, ce se întâmplase cu ea – asta n-o mai știa și nici n-o interesase vreodată să afle.

Observă cu surprindere că amândoi o priveau temători. Probabil nu știau cine e, dar erau amândoi atât de lipsiți de apărare încât și o femeie singură venită noaptea în coliba lor putea să fie pentru ei o amenințare, așa că încercă să-i liniștească prin semne și adăugă gesturilor și o monedă de aur, ultima care îi mai rămăsese din cele pe care i le dăduse baronul de Croissec. Se gândi că în vremurile astea de foamete mult mai mult ar fi valorat o șuncă zdravănă sau măcar o halcă de slănină. Totuși omul păru impresionat: luă moneda și o întoarse de nenumărate ori pe toate părțile, strecurând-o printre degete și jucându-se cu ea, și abia într-un târziu se hotărî să-i dea drumul în chimirul de la brâu. De bună seamă că de mult nu mai avusese bietul om parte de așa ceva.

Angelica se așeză în fața vetrei, gândindu-se cât de puțin îi trebuie unei ființe omenești ca să poată gusta din plin o bucurie. Poate chiar să fie fericită. Scăpaseră vii și nevătămate, și ea și Honorine, dintr-o primejdie de moarte și, pe deasupra,

aici erau la căldură. Băiatul cel schilod veni cu mersul lui chinuit şi aruncă peste tăciuni un braţ de vreascuri şi focul izbucni imediat cu vâlvătăi puternice. Angelica o scoase pe Honorine de sub mantie şi o ţinu cu picioruşele la foc, să i le mai încălzească, frecându-i-le cu putere, ca să-i pună sângele în mişcare. Fetiţa îngheţase de tot dar nu zicea nimic. Culorile începură să-i revină în obraji şi, ca şi cum nimic nu i s-ar fi întâmplat, începu să mănânce mai departe pâinea şi brânza pe care le ţinuse tot timpul în mână. Se uita atentă în jur cu privirea ei ca de om mare, fără să se mire de schimbarea de decor, fiindcă era învăţată să vadă cum lucrurile din jurul ei nu rămân mult timp la fel. Cel mai mult păreau să o intereseze ciorchinii de saboţi atârnaţi de un cui mare, grosolan, bătut într-o grindă – pasămite până acum nu mai văzuse asemenea minunăţie.

Angelica trăgea mereu cu urechea afară, sperând să audă împuşcăturile prietenilor ei, care până acum ar fi trebuit să sosească la Candela Morţilor şi să-şi dea seama că fusese silită să fugă de acolo din cauza lupilor. Îşi făcuse planul să iasă şi ea până în prag şi să le răspundă cu un foc de pistol. Dar nu se auzea nimic. O culcă pe Honorine pe aşternutul de talaş pe care i-l oferea tăietorul de lemne şi într-un târziu, obosită să tot aştepte, se hotărî să se culce şi ea. Dacă au să ajungă prietenii ei la locul de întâlnire şi n-au s-o găsească, au să-şi dea seama că trebuia să fie pe aproape. Moş Antoine ştia de cocioaba asta şi fără îndoială că s-ar fi gândit s-o caute aici.

Se mira şi ea cât era de liniştită, fiindcă trecuse peste zi prin întâmplări care ar fi trebuit s-o aducă în culmea agitaţiei. Se simţea bine în aşternutul tare şi ghionturos, care îi părea aproape confortabil, şi chiar reuşi să adoarmă, somn greu, fără vise. Trecuse destul timp de când încetase să se mai lase frământată de întrebări chinuitoare despre trecutul ei, despre ce ar fi putut să fie şi ce nu şi despre peripeţiile dramatice prin care reuşise să treacă până la o vârstă care încă ţinea de tinereţe. Necazurile şi nenorocirile prin care trecuse le căutase singură. Încercase să trăiască împotrivindu-se legilor şi dispreţuind tot ce învăţase ea despre aşezarea lucrurilor. Primul ei soţ, Joffrey de Peyrac, nu plătise scump, scump de tot aceeaşi crimă? Iar ea

nu trăsese din nenorocirea lui nici o învăţătură ci continuase să se ridice, nebuneşte, împotriva unor forţe prestabilite în faţa cărora se trezise prea slabă şi prea lipsită de apărare pentru o asemenea răzvrătire. Acum nu se mai mira că devenise de fiecare dată victimă a întâmplărilor prin care trecea. Lupta pentru supravieţuire îi devenise a doua natură şi, din lumea privilegiată, rafinată şi opulentă, în care trăise atâta timp, trecuse repede în aceea a unor făpturi sălbatice care erau nevoite să ducă o viaţă de animale hăituite şi îşi câştigau existenţa înfruntând necontenit mii de pericole.

Spre miezul nopţii se trezi dintr-o dată şi îl văzu pe tăietorul de lemne în faţa geamului mic cât palma, privind afară. Se duse şi ea să se uite şi se înfioră. Lupii forfoteau întărâtaţi în jurul cocioabei şi lumina slabă a lunii îi făcea să pară şi mai ameninţători. Unul se aşeză pe coadă, ridică botul spre cer şi slobozi un urlet prelung, înecat, reluat de mai multe ori. Poate că mai urlase şi înainte şi urletul lui o trezise din somn, fără ca ea să-şi dea seama. Undeva behăi înspăimântată o capră şi Angelica îşi spuse că trebuie să fie a bieţilor oameni care locuiau aici şi că spera din tot sufletul să fie bine închisă, pentru ca fiarele să nu poată ajunge la ea.

Se duse la uşă şi văzu cu mulţumire că propteaua pusă adineauri nu se urnise de la locul ei. Uşa, aşa şubredă şi lucrată din topor cum era, stătea bine înţepenită. Se duse să se culce lângă Honorine dar acum somnul nu mai venea. Se ridică într-un cot şi începu să se joace cu un deget în buclele dese şi mătăsoase care îi încadrau fruntea, minunându-se de expresia de linişte de pe fetişoara ei adormită. Fetiţei nu-i păsa nici de lupii de afară, nici de întârzierea baronului de Croissec, a abatelui şi a celorlalţi...

Urletul prelung şi lugubru de afară o făcu pe Angelica să se cutremure. Dacă Flipot nu-i găsise pe ceilalţi? Dacă îl mâncaseră şi pe el lupii? Cât vor mai putea sta aici, în maghemiţa asta? «Poate că e începutul sfârşitului...», îi fulgeră prin minte.

Dimineaţă văzu că afară ninsese. Un strat alb şi pufos acoperise pământul, semn că primăvara nu voia să vină. Întreg

ținutul era condamnat la îngheț și devenea din ce în ce mai limpede că răsculații nu mai aveau ce să spere.

Angelica răscoli zadarnic toată coșmelia, în speranța că va da peste o bucată de hârtie și o pană de scris. Până la urmă rupse o bucată dintr-un cearșaf atât de zdrențuit încât abia se mai ținea și drept instrument de scris folosi un tăciune stins, luat din vatră.

Dar cel mai mult avu de furcă să-i explice băiatului unde se afla ferma lui moș Fayet și că trebuia să se ducă acolo cu bucata aceea de cearșaf mâzgălită cu niște semne de neînțeles pentru el. Până la urmă băiatul păru să fi înțeles și Angelica începu să spere că poate nu era chiar totul pierdut. Mersul greu și șontâcăit al băiatului care se depărta încet prin zăpadă rămăsese pentru ea ultima speranță. Dacă scrisoarea ei nu ajungea, abatele și ceilalți nu aveau cum să-i mai dea de urmă.

Mesagerul se întoarse abia a doua zi de dimineață. Reuși s-o facă să priceapă că dăduse de urma prietenilor ei și că aceștia o așteptau. Unde? Și aici băiatul, după nenumărate încercări neizbutite, luă și el o bucată de cărbune, cum o văzuse pe femeia asta făcând ieri, și desenă pe lemnul mesei ceva care nu putea însemna decât dolmenele de la Piatra Zânelor.

Bine, dar de ce nu veniseră cu el încoace? De ce abatele nu-i dăduse câteva rânduri pentru ea? Aici fu cu neputință să se înțeleagă cu el. Nici băiatul nu pricepea și nici ea, dacă el s-ar fi apucat să-i explice, n-ar fi putut înțelege mare lucru sau și mai rău, ar fi înțeles greșit, așa că se lăsă păgubașă, spunându-și că poate era așteptată tocmai atunci la Piatra Zânelor.

O îmbrăcă pe Honorine, își luă și ea mantia pe umeri și ieși afară, pornind cu pas grăbit. Își spunea că mai bine i-ar fi prins să fie îmbrăcată în veșminte bărbătești, i-ar fi venit mult mai ușor să se miște.

Când ajunse aproape de Văgăuna Lupilor șovăi. Aici zăpada era plină de urme de picioare și de copite care se întretăiau în toate părțile și era greu să-și dea seama cine și încotro o luase. Să o ia pe drumul pietros, care era mai sigur, ar

fi însemnat să ocolească din cale afară de mult şi să piardă jumătate de zi. Cel mai bine ar fi fost să taie drumul prin mlaştină, dar ninsese şi gerul se înmuiase, mlaştina nu mai era îngheţată, aşa că i-ar fi venit greu s-o ducă şi pe Honorine cu ea. Hotărî s-o lase aici, urcată într-un copac, cum o mai lăsase de destule ori. O aşeză cât mai comod la încheietura a trei ramuri groase, o legă cu eşarfa ei, să nu cumva să cadă de acolo şi s-o mănânce lupii, şi îi spuse să fie cuminte. Fără îndoială că abatele şi Flipot erau pe aproape; poate chiar o căutau şi aveau să treacă şi pe aici şi, găsind fetiţa, au să înţeleagă că locul acesta era punct de întâlnire. Honorine era deprinsă să fie consemnată astfel şi nu protestă deloc. Trecuse ea prin lucruri şi mai şi, când aşteptase sfârşitul câte unei încăierări sau al unei incursiuni de recunoaştere la care ea nu putuse participa, aşa că preparativele astea nu erau pentru ea o noutate.

Mlaştina era într-adevăr foarte greu de umblat. Un pospai de zăpadă făcea să nu se poată vedea unde e teren ferm şi unde mâl pe jumătate îngheţat, aşa că Angelica se pomeni de mai multe ori căzând, piciorul îi luneca tocmai când era sigură că păşise pe pământ tare, ba într-un timp stratul de zăpadă ajunse mai gros, probabil fusese şi viscol peste noapte, aşa că nu o dată se trezi îngropată în zăpadă până la brâu, reuşind cu mare greutate să iasă afară şi să meargă mai departe. Abia acum îşi dădea că bine făcuse lăsând-o pe Honorine, fiindcă acum în nici un caz nu s-ar fi putut descurca prin locurile astea având-o şi pe ea în braţe.

În sfârşit, ajunse la nişte tufe după care înţelese că nu mai avea mult şi într-adevăr, după nici cincizeci de paşi ajunse pe pământ tare şi putu s-o ia la picior cu toată graba. Iar când ajunse aproape de Piatra Zânelor şi văzu un pâlc de călăreţi învârtindu-se pe sub poala pădurii inima îi tresări de bucurie. În sfârşit! Trase cu putere aer în piept, să strige la ei şi să le facă semne, dar în clipa următoare se opri. Călăreţii erau îmbrăcaţi în negru şi prea semănau între ei... Purtau uniforme! Şi abia acum băgă de seamă Angelica un amănunt care ar fi trebuit să-i sară în ochi de la bun început: pe cap aveau coifuri lucitoare. Lăncierii! Acum vedea limpede lăncile lungi şi subţiri

şi grupul acela îi dădu senzaţia că se află în faţa unei haite de lupi, flămânzi şi haini, de la care nu putea aştepta nimeni îndurare.

Se aruncă în zăpada de pe jos, ridicând puţin capul să poată privi. Lăncierii îşi învârteau caii pe loc, parcă nehotărâţi, parcă ar fi ţinut sfat. După un timp se mişcară toţi spre capătul lizierei şi se înşiruiră în ordine, luând-o la trap liniştit. Plecau.

Aşteptă să-i vadă pierind în desimea pădurii şi începu să se strecoare temătoare spre dolmene. De unde veneau? Ce voiau? Pândeau pe cineva? Sau era numai o patrulă obişnuită? Dar pentru o raită de recunoaştere erau prea numeroşi, trebuie să fi fost peste treizeci... Sau poate se temeau să umble prin pustietăţile astea în grupuri mai mici, răsculaţii fuseseră puşi cu botul pe labe, e drept, dar nemulţumirile şi ura încă mai mocneau şi niciodată nu se ştie...

Când ajunse în marginea luminişului, înţelese ce căutaseră aici lăncierii şi că ea sosise prea târziu. De crengile stejarilor din jur se legănau trupuri omeneşti.

Cel dintâi îl recunoscu pe Flipot. Sărmanul Flipot! Cel mereu atât de plin de viaţă, pus pe glume, debordând de vervă şi de umor, isteţ până peste poate, Flipot, vechiul ei tovarăş de suferinţe, care niciodată nu se lăsa descurajat, orice ar fi fost... Nu degeaba spunea întruna moş Hurlulot: «Mă băieţi, voi v-aţi născut ca să muriţi spânzuraţi, ăla e rostul vostru pe lumea asta.» Şi iată-l pe sărmanul Flipot împlinindu-şi rostul!... Iar dincoace... Dumnezeule sfinte! Angelica simţi că-i stă inima. Abatele des Lesdiguières, Malbrant, Martin Genêt, scutierul Alain, baronul de Croissec...

Stătea ameţită în mijlocul luminişului şi prin minte i se învârtejeau tot felul de gânduri. Îşi spunea că, de bună seamă, visează. Figurile acestea atât de familiare ei păreau să umple locul cu o prezenţă atât de vie încât nu înţelegea ce caută atârnaţi de crengile stejarilor, în poziţiile acelea ciudate şi nemişcaţi decât de bătaia vântului. Îi venea să se ducă la ei şi să le spună: «În sfârşit, prieteni, aţi sosit...»

Se rezemă de trunchiul unui copac şi murmură: «Blestemat să fii, rege al Franţei! Blestemul morţilor acestora să cadă asupra ta!»

Rămase așa mult timp, încercând să înțeleagă ce se întâmplase. Da, lăncierii îi prinseseră și ei fuseseră prea puțini ca să se poată împotrivi. Dar cum se întâmplase de căzuseră în cursă? Primul gând al oricui în împrejurarea asta ar fi fost la trădare, dar cine îi trădase? Lăncierii prea picaseră peste ei tocmai când trebuia... «La toți le e frică de lăncieri și le mai e și foame pe deasupra», zisese Flipot, care avea un miros atât de fin încât adulmeca numaidecât orice și rar se întâmpla să se înșele.

Tresări. Îi venise în suflet speranța nebună că poate nu erau morți, sau poate nu toți, poate reușea să-l aducă pe vreunul la viață...

Se urcă pe o piatră și reuși, cu mult chin, să-l dea jos pe abatele des Lesdiguières, care se prăbuși moale pe zăpadă. Cu tot frigul, nu se răcise de tot. Îngenunche lângă el și își strecură mâna pe sub veșmintele lui, căutând să deslușească o bătaie de inimă, oricât de slabă. Dar moartea-și făcuse datoria. Și în urechi îi răsunară, venind de departe, cuvintele înflăcărate ale abatelui, rostite tot sub crengile unor copaci, înainte de venirea acestei ierni cumplite: «...ziua morții mele... ziua aceea o simt aproape...» Îi strânse capul la piept și buzele i se lipiră într-o sărutare dureroasă de fruntea aceea înaltă și nobil boltită, sub care niciodată nu se zămisliseră decât gândurile cele mai alese.

— Oh, bietul meu înger păzitor!... Copil drag!... Sufletul ți-a părăsit trupul acesta care n-a păcătuit niciodată... Ai murit pentru mine, așa cum ai vrut... Ce are să se întâmple acum, când nu mai ești lângă mine?

Privi îndurerată ochii frumoși și limpezi ai abatelui, care priveau țintă, fără s-o mai vadă. Îi închise cu o mișcare blândă pleoapele și îi mângâie fața asprită de gerurile iernii.

În clipa aceea vântul aduse până la ea un zgomot slab, nedeslușit, parcă ar fi fost un țipăt de copil. Dumnezeule! Honorine! Era prea departe ca s-o poată ea auzi de aici, poate fusese un țipăt de pasăre cine știe pe unde, dar își dădu seama că uitase de fetiță și se ridică brusc. Toată amețeala aceea pierise ca prin farmec și în minte îi rămăsese un singur lucru: trebuia să alerge în ajutorul fetiței, poate e în primejdie!

Nu se întâmplase nimic, Honorine era acolo unde o lăsase, cu năsucul roşu de ger dar liniştită. Când îşi văzu mama, scoase un chiot fericit şi începu să râdă, întinzând braţele spre ea. Seara mâncase o coajă de pâine şi un boţ de brânză, dimineaţă Angelica îi dăduse o bucăţică de ţelină pe care o găsise în buzunarul mantiei, aşadar era flămândă dar nu făcea gălăgie, era fericită că îşi vede mama. Mai ales acum, văzându-se luată în braţe, începu să vorbească în legea ei, sporovăind foarte volubilă, fără pretenţia de a-i răspunde cineva.

În clipa când o luă în braţe pe Honorine, Angelica avu dintr-o dată senzaţia violentă că e privită de cineva. Se întoarse spre partea dinspre pajiştea din marginea pădurii şi simţi că încremeneşte: un soldat se uita ţintă la ea.

Se întoarse pe călcâie şi o luă la goană spre panta care o despărţea de latura cealaltă a poienii, cu copacii groşi şi cu tufe mari de ienupăr. Frunziş nu mai era, ca s-o ascundă, dar instinctul îi spunea că alt loc unde să se ascundă nu avea. Ajunse la cărarea spre Monteloup, pe care nu mai pusese pasul de atâta amar de ani, dar nu stătu să-şi tragă sufletul ci alergă mai departe, din răsputeri, strângând-o la piept pe Honorine şi blestemând în gând fusta cu poalele grele de apă care o împiedicau la alergat.

Auzea în urma ei răcnete şi mai ales lătrat de câini. Soldatul acela singuratic dăduse alarma şi acum se luaseră toţi după ea, asta trebuie să fi fost. Câinii... de ei nu avea cum să scape, ei nu se lăsau păcăliţi ca oamenii, luau negreşit urma cuiva şi nu aveau cum s-o piardă.

Gâfâia, simţind că puterile încep să-i slăbească. Honorine nu era grea, dar era destul cât să-i schimbe centrul de greutate şi s-o solicite la un efort suplimentar destul de mare. Lătrăturile întărâtate ale câinilor se auzeau acum mai limpede şi se desluşeau şi răcnetele soldaţilor, probabil mai ţineau câinii în lanţ, fiindcă dacă le-ar fi dat drumul aceştia ar fi luat-o atât de repede înainte încât soldaţilor le-ar fi venit greu să se ţină după ei. Şi partea cea mai nenorocită era că urmele ei se vedeau ca în palmă pe zăpada moale. Chiar dacă ar fi făcut la dreapta, la stânga, întorcându-se pe urmele propriilor ei paşi, ca un animal din pădure încolţit de lupi, ca să deruteze mirosul câinilor,

tot ar fi trebuit să iasă din încâlceala aceea şi soldaţii ar fi băgat de seamă numaidecât, îndreptându-şi câinii pe urmele acelea. Orice manevră de genul acesta ar fi însemnat pierdere de vreme şi oricum, urmăritorii se apropiau din ce în ce.

Începea să se întunece. Cerul era ca de plumb şi Angelica simţi pe obraji înţepături reci de fulgi de zăpadă. Apoi aceştia se îndesiră şi începură să danseze prin aer în faţa ochilor ei, venind să se aşeze liniştiţi pe jos. Angelica se ruga fierbinte ca zăpada să vină multă, multă şi bogată, să-i acopere urmele, şi într-adevăr nici nu-şi dădu seama când în jurul ei aproape că nu se mai vedea. Fulgi mari şi deşi cădeau cu nemiluita din cer şi dintr-o dată îşi spuse că parcă strigătele urmăritorilor şi lătratul câinilor nu se mai auzeau atât de tare... Fie ce-o fi, trebuia să se oprească puţin, să-şi tragă sufletul. Gâfâia din greu şi inima îi bătea să-i spargă pieptul, simţea că dacă mai face câţiva paşi se prăbuşeşte. Stătu cam cât ar fi numărat până la douăzeci, apoi o porni încet, cu paşi mici, gândindu-se că dacă nu mai aleargă are să-i mai vină inima la loc şi că în felul acesta mai pune o distanţă, oricât de mică, între ea şi lăncieri. Zăpada cădea acum în valuri groase şi cu siguranţă că îi acoperise urmele iar câinii nu mai aveau ce mirosi. Mergea ca ameţită şi nu-şi mai simţea faţa îngheţată, deşi avea senzaţia vagă că pe obraji i se scurg şiroaie de transpiraţie. Honorine, mereu cuminte, stătea liniştită sub mantie, la pieptul ei, şi nu scotea o vorbă.

Se făcu atât de întuneric şi ea era atât de sleită de puteri încât de mai multe ori se pomeni izbindu-se de câte un copac. Apoi îşi dădu seama că de mult mergea fără să ştie încotro se îndreaptă. Singura ei grijă fusese să scape de urmăritori şi acum nu mai ştia unde se află.

Se rătăcise.

N-ar fi putut spune cât timp se scursese când simţi deodată o mişcare la pieptul ei. Micuţa Honorine rămăsese tot timpul neclintită, parcă ar fi ştiut că nu trebuie s-o încurce în nici un fel dar se vede treaba că voia să-şi schimbe puţin poziţia, devenită incomodă.

— Sărăcuţa de tine, murmură Angelica cu glas sfârşit. Gata, nu-ţi fie frică. Ne-am rătăcit, dar de blestemaţii de lăncieri

am scăpat, nu mai au cum ne da de urmă. Cel mult să ne mănânce lupii, dar nici ei nu prea au cum lua urmele cuiva pe zăpada asta. Până la urmă ieşim noi undeva, ştii că mama e în pădure ca la noi acasă... Şi aşa tot ai să fii şi tu... doar eşti fiica pădurii...

Buzele îi îngheţaseră şi abia mai putea articula cuvintele, dar se simţea cuprinsă de un sentiment ciudat de linişte, spunându-şi că primejdia trecuse.

Şi deodată... lătrături de câini! Până atunci vântul îi bătuse din faţă şi nu le auzise, dar acum îşi schimbase direcţia, bătea dinspre dreapta şi aducea până la ea zgomotele pe care le credea pierdute, rămase undeva în urmă... Înseamnă că o luase şi ea spre dreapta, prea mult, din cauza asta lătratul câinilor nu se mai auzea din spate... Voia să ajungă la Monteloup, la Denis, dar unde ajunsese? Trebuie că era aproape de Nieul sau poate ajunsese la poalele dealului dincolo de care era drumul spre Machecoul...

În clipa aceea sunetul plin şi puternic al clopotelor de vecernie răsună incredibil de aproape. Bronzul greu al clopotelor de la abaţia din Nieul! Era drept în faţa ei şi nu putea fi prea departe! Dangătul acela plin de forţă însemna mântuirea, acolo trebuia să se ascundă... Albert, fratele ei, era acum beneficiarul abaţiei, aşa îi povestise Gontran... «S-a aranjat pe lângă curtea lui *Monsieur*... şi *Monsieur* l-a ajutat să-i revină lui beneficiile abaţiei noastre de la Nieul...» Albert trebuia s-o salveze! Chiar dacă el nu era acolo, avea să se folosească de numele lui, călugării aveau s-o primească...

Se năpusti înainte printre copaci, ştiind că trebuie să se apropie de o pantă care după câteva zeci de metri devenea foarte abruptă. Şi într-adevăr, simţea cum drumul o lua la vale din ce în ce şi, când văzu că începea să-i vină greu să-şi mai ţină echilibrul, se strânse covrig, înţepenindu-şi din răsputeri coatele şi genunchii şi alcătuind astfel un lăcaş ocrotitor pentru Honorine, şi îşi dădu drumul la vale, rostogolindu-se până jos. Se ridică anevoie şi porni prin zăpada pufoasă în care picioarele i se înfundau la fiecare pas. Mergea greu dar inima îi era plină de nădejdi şi lătratul câinilor, deşi se auzea acum mai desluşit,

semn că urmăritorii se apropiau în graba mare, n-o mai îngrozea ca adineauri.

Străbătu cu paşi iuţi pâlcul de copaci din dreptul fântânii şi reuşi să ajungă la poarta grea, ca de cetate, a abaţiei, prinzându-se de lanţul clopotului de la intrare şi lăsându-se cu toată greutatea. Sunetul înfundat dinăuntru ajunse până la ea şi de bună seamă că părinţii auziseră, dar nu se grăbeau... şi lătratul furios al câinilor se auzea acum aproape de tot, lăncierii strigau ceva, supăraţi, Angelica desluşi o înjurătură şi apoi cuvinte aprinse, se certau între ei, unul spunea că aici era o mănăstire şi femeia aici trebuia căutată, dar ceilalţi se împotriveau, căpitanul avea să pună să-i bată cu vergi dacă le supărau cumva pe măicuţe... Ba era mănăstire de călugări, nu de măicuţe, era mănăstirea din Nieul, vestită... Atunci femeia aia tot nu putea fi aici, călugării n-ar fi primit-o... Angelica simţea că pământul se desface la picioarele ei, trase din nou, din răsputeri, lanţul clopotului, printre copacii din dreptul fântânii se zăreau acum luminile făcliilor apropiindu-se, lăncierii nu mai aveau mult până să ajungă aici...

În sfârşit, dinăuntru se auziră paşi slabi şi târşiţi, de bătrân. Ferestruica zăbrelită practicată în uşă se deschise şi în cadrul ei se ivi un chip smochinit.

— Părinte... ajutor, părinte...

— Nu primim femei în sfânta mănăstire, mormăi călugărul. Vezi că la cincizeci de paşi mai în jos e un azil pentru de-alde dumneata... du-te acolo, are să te primească.

— Părinte, mă fugăresc lăncierii! Nu mai am cum ajunge acolo!

— Dumneata n-auzi că nu e voie să intre picior de femeie aici? Asta e regula, n-am făcut-o eu. Aici e mănăstire, nu cârciumă. Înţelege omeneşte şi du-te cu Dumnezeu.

Soldaţii terminaseră cearta şi se urniseră încoace, făcliile se mişcau în trapul cailor...

— Părinte, sunt sora beneficiarului sfinţiilor voastre, Albert de Sancé, nu mă puteţi lăsa...

— Dă-te la o parte, frate Pierre, se auzi o voce răsunătoare, e o fiinţă omenească în primejdie, trebuie s-o primim.

Zăvoarele grele scrâşniră în lăcaşurile lor de fier şi poarta se deschise, primind-o pe Angelica care mai mult se prăbuşi înăuntru, pe dalele mari de piatră. Auzi în urma ei zgomotul porţii trântite la loc şi zăvoarele zăngăniră sonor, sunându-i în urechi ca muzica cea mai frumoasă din câte auzise vreodată. Era în siguranţă! Trapul cailor se auzea afară, apropiindu-se prin zăpada afânată, dar acum nu-i mai păsa.

— Vezi, cârti călugărul cel bătrân, că e poruncă de la părintele stareţ...

— Du-te şi-l cheamă pe domnul baron, se auzi din nou vocea puternică şi autoritară de mai înainte.

În clipa aceea clopotul răsună cu putere, tras de o mână zdravănă, şi în poartă răsunară bubuituri puternice.

— Deschideţi! răcni cineva. În numele regelui!

Călugărul cel tânăr se duse şi deschise ferestruica zăbrelită, privind afară, iar Angelica se trase într-un ungher ferit, de unde nu putea fi văzută.

— Deschide poarta, părinte, nu uşiţa aia! strigă cineva de dincolo de poartă. Şi mai repede!

— Fiule, aici e o mănăstire, nu se poate intra oricum...

— Deschide, n-auzi? urlă furios soldatul, punând mâinile pe gratiile groase şi începând să le zgâlţâie cu o putere de urs. Sau vrei să spargem poarta şi să-ţi băgăm ţăndările pe gât? Nu mai face pe prostul, căutăm pe cineva şi urmele duc aici, se văd limpede în zăpadă! Mişcă mai repede, nu s-aude?

Angelica simţea că îngheaţă de spaimă.

— Deschide-le poarta, părinte, auzi deodată lângă ea o voce moale şi catifelată, care o făcu să tresară.

Albert! Venise pe nesimţite şi se afla la un pas de ea, privind-o cu un zâmbet ironic. O recunoscuse. Şi acum poruncise călugărului să deschidă poarta. Mai veniseră câţiva, în sutanele lor negre, şi se adunaseră lângă poartă. Iar Albert, fratele ei, o dădea pe mâna lăncierilor regelui...

Abia clănţăniră zăvoarele şi poarta se deschise cu violenţă, împinsă din afară, şi năvăliră câţiva soldaţi, care descălecaseră, iar primul dintre ei, probabil cel care parlamentase adineauri atât de furios, se repezi la unul din

călugări, la nimereală, şi îi trăsni din răsputeri o palmă grea, făcându-l să vină grămadă lângă peretele de piatră.

— Mama voastră de boaite făţarnice, al dracului să fiu dacă nu vă spânzur pe toţi! urlă el spumegând de furie. Unde aţi ascuns-o, nemernicilor, ai? Apăi grijania voastră astăzi şi mâine, voi credeţi că...

Albert se îndreptă spre el cu paşi plini de graţie.

— Domnule, sunt Albert de Sancé, secretar particular al lui *Monsieur* şi beneficiarul acestui lăcaş. Cu ce vă pot fi de folos?

— Şi eu sunt regele Spaniei! zbieră soldatul, ridicând mâna să-l lovească. Ce soarele mă-tii crezi tu că...

Dar în clipa aceea un altul venit din spate îl îmbrânci cu putere într-o parte şi făcu o plecăciune adâncă în faţa lui Albert, începând să turuie plin de vioiciune:

— Domnule baron! Luminăţia voastră, iertaţi-l pe camaradul meu, nu vă cunoaşte, n-are de unde vă şti, dar eu vă cunosc, am făcut de gardă un an de zile la Saint Cloud şi v-am văzut de multe ori la curtea lui *Monsieur*, domnule baron. Vă rugăm smerit să ne iertaţi, noi urmăream o femeie şi pe întunericul ăsta de afară ni s-a părut că a intrat aici, domnule baron, dar acum ne dăm seama că ne-am înşelat... Mii de iertăciuni, domnule baron...

Soldaţii ceilalţi împietriseră de frică. Erau dintr-un regiment de elită, care făcuse de gardă la Versailles, la Saint Cloud sau la Saint Germain, şi ştiau măcar din auzite că dacă era vorba de *Monsieur*, atunci chiar că era de rău, fiindcă rar fire mai rea şi mai răzbunătoare ca a scârbei ăleia, care cică s-ar fi jucând numai cu bărbaţi, femeile să nu le vadă în ochi... Dar te pui cu el? Fratele regelui... Şi sclifositul ăsta trebuie să fie drăguţul lui... Acuma chiar că e groasă de tot... Cine dracu i-a pus să se ia după muierea aia, mare scofală, pierduseră toată ziua de pomană...

— Ne iertaţi, prealuminate domnule baron, se auziră mai multe voci, am greşit...

— Da, înălţimea voastră, aşa e, ne iertaţi, mai greşeşte omul, se repeziră îngroziţi şi ceilalţi, în timp ce primul care

intrase, cel mai furios din toți, tăcea chitic, ascuns pesemne după camarazii lui.

— Am să mă plâng colonelului vostru și am să-i cer să vă biciuiască, rosti cu blândețe Albert. Tulburați sfânta slujbă de vecernie de la o abație pe care *Monsieur* a luat-o personal sub oblăduirea sa... și ridicați mâna ca niște ticăloși asupra slujitorilor altarului, mai rău ca hughenoții... Sau poate ar fi mai bine să vă spânzure, dacă ne gândim că ați mai și înjurat în sfântul lăcaș... deși, dacă e să ținem socoteală că suntem abia în poartă...

Soldații începură să se retragă de-a-ndăratelea, cu plecăciuni peste plecăciuni și bâlbâind în neștire cuvinte de iertare, îngroziți și dârdâind de-a binelea, fie de frig, fie de frică. Poarta se trânti cu zgomot în urma lor și Angelica, pitită după câțiva călugări care o adăpostiseră cu trupurile lor, simți că i se taie picioarele. În sfârșit...

— Da, se întoarse Albert spre ea, e soră-mea, Angelica de Sancé, marea răsculată din Poitou... Soră-mea, n-aș mai fi avut parte de ea!

Și, înainte de a apuca ea să răspundă ceva, continuă pe același ton mieros și batjocoritor:

— Da, surioară dragă. Că pe unde te duci, numai pui de pupăză aduci...

10

— Doamnă, trebuie să înțelegeți că fratele dumneavoastră este doar beneficiarul abației noastre. Nu este cleric, așadar nu deține vreun rang ecleziastic și în consecință nu are nici un drept să dea porunci aici.

Starețul stătea într-un jilț larg de stejar, lucrat grosolan și fără nici un fel de ornamente, și o privea rece și autoritar.

Angelica simțea că se învârtește pământul cu ea. Soldații de bună seamă că nu plecaseră de-a binelea, se depărtaseră puțin dar dădeau târcoale prin preajmă, nevenindu-le să renunțe la recompensa amețitoare. Cinci sute de livre! Așa că dacă starețul poruncea acum să fie scoasă pe poartă afară, nu avea să facă prea mulți pași până s-o prindă.

Căzu în genunchi cu o mişcare lipsită de puteri, strângând fetiţa la piept, şi privi disperată chipul ca de marmură al stareţului, iar gura ei bolborosi în neştire cuvântul care de atâtea şi de atâtea ori, de-a lungul întunecatului ev mediu, răsunase sub porticurile mănăstirilor şi ale bisericilor:

— Azil, preasfinte părinte!... Azil!

— Ridică-te, surioară.

Nu se putea urni. Simţi cum cineva îi ia fetiţa din braţe şi abia atunci avu gestul de a se ridica, dar era la capătul puterilor şi trebui să se sprijine în mâini, ca să nu se prăbuşească de tot.

Stareţul o ajută să se ridice şi să se aşeze pe un scaun.

— Angelica, zise Albert cu o voce care nu mai avea nimic din batjocura de mai înainte, aici nu poţi rămâne. Şi aşa şi tot s-a încălcat un consemn vechi de sute de ani, fiindcă îmi închipui că mai ţii minte că nici măcar reginele Franţei n-au avut voie să intre vreodată în mănăstirea asta.

— Lăncierii... bâigui ea. S-a pus premiu pe capul meu...

— Ştim, doamnă, zise stareţul, cu aceeaşi voce egală, monotonă, deprinsă mai mult să psalmodieze decât să vorbească. Dar tot nu puteţi rămâne aici. Nu suntem deloc pregătiţi să primim femei, nu vă putem pune la dispoziţie nici măcar comodităţile elementare necesare confortului unei doamne.

Faţa lui severă nu părea să aibă nimic din fizionomia unui om rău, dar Angelica îşi spunea, ca în vis, că de atâtea ori întâlnise oameni care tot aşa... Apoi, fără nici o legătură, îşi spuse că micuţa Honorine trebuie să fi fost sfârşită de oboseală şi mai ales de foame, nu mâncase mai nimic toată ziua.

Fetiţei însă nu părea să-i pese prea mult, deocamdată se simţea bine în braţele lui Albert şi se juca plină de încântare cu crucea de aur bătută cu diamante de la gâtul lui.

— Totuşi, dacă insistaţi să rămâneţi, urmă stareţul, noi afară nu vă putem da, fiindcă ne dăm seama ce primejdii vă pândesc. Va trebui însă să vă mulţumiţi cu... cu foarte puţinul pe care vi-l putem oferi. Fiindcă singurul loc unde să zicem că vă putem adăposti peste noapte fără a încălca în mod grosolan canoanele este grajdul.

Biata pribeagă, care se şi văzuse scoasă afară, în zăpadă, unde pândeau lăncierii, avu o tresărire de fericire la auzul acestor cuvinte neaşteptate şi de bună seamă că asta se citea şi pe faţa ei îngheţată, fiindcă stareţul avu timp de o clipă un surâs slab şi îngăduitor.

— Mai întâi însă cred că ar fi bine să treceţi pe la bucătărie, să mâncaţi ceva. În trapeza mănăstirii, adăugă el încurcat, în trapeză, ştiţi... înţelegeţi... nu aveţi voie să intraţi...

Faţa lui nu se schimbase cu nimic, rămânea cu aceeaşi expresie impersonală, dar femeii îi părea acum chipul unui înger al mântuirii.

— Mergeţi în pace, încheie stareţul. Fratele dumneavoastră are să vă conducă.

Focul era atât de puternic încât Angelica vedea cum din fusta ei udă leoarcă încep să iasă aburi. O descălţă pe Honorine şi îi apropie de foc picioruşele îngheţate, frecându-i-le cu putere, să se dezmorţească, în timp ce fetiţa sorbea cu lăcomie dintr-o strachină cu lapte cald pe care i-o dăduse un călugăr tăcut – regulile de aici erau foarte stricte şi călugării, care făcuseră legământ de castitate, îşi interziceau să schimbe vreo vorbă cu făpturi de parte femeiască. Nu se auzea decât sunetul sec al saboţilor lor pe lespezile de piatră ale bucătăriei largi.

Dogoarea focului o mai dezmorţi pe Angelica şi îi uscă repede veşmintele de pe ea. Un călugăr veni şi îi întinse fără o vorbă o strachină cu o fiertură fierbinte, dar ea o dădu cu mâna la o parte: era atât de obosită încât nici să mănânce nu mai putea, deşi de ieri dimineaţă nu pusese nimic în gură.

Când se văzu pe stratul moale de fân, o strânse pe Honorine lângă ea şi nu mai apucă să se gândească la nimic. Căzu într-un somn greu ca de plumb şi nu simţi cum cineva o ia pe Honorine de lângă ea. Era Albert, care o aşeză grijuliu pe micuţă într-un fel de coş, un leagăn ţărănesc vechi care nu se ştie cum ajunsese acolo, aşternut cu fân moale şi cu câteva rânduri de velinţe de lână ţesute grosolan dar trainice şi călduroase. O înveli bine, apoi se întoarse la Angelica şi potrivi şi pe ea păturile groase, să n-o prindă frigul, apoi se depărtă cu paşi neauziţi.

Afară zăpada venea mereu de sus, cu fulgi deşi, aşternându-se ca o mantie albă peste mănăstire şi peste pădurea din jur.

Giulgiu alb şi neprihănit pentru spânzuraţii din poiana de la Piatra Zânelor...

11

În toiul nopţii, Angelica tresări şi se trezi, cu senzaţia nelămurită că se întâmplă ceva.

Auzea undeva un clopot, dar nu era clopotul mare al mănăstirii şi nu era tras într-o dungă, în semn de primejdie. Şi abia atunci îşi dădu seama că se afla la mănăstire, că lăncierii nu reuşiseră s-o prindă, că era în siguranţă... Undeva aproape auzea rumegatul liniştit al vacilor şi suflarea mai zgomotoasă a câte uneia. Apoi ajunse până la ea, de departe, un cor blând, psalmodierea lentă a unui cântec gregorian. Părinţii ţineau slujba de noapte, clopotul de adineauri îi chema în biserică, la slujbă. Nu era nici un motiv de teamă.

Se răsuci pe o parte, căutând să-şi mai limpezească puţin gândurile, şi mâna ei dădu peste o bucată de lemn şi pe urmă peste ceva fierbinte. Timp de câteva secunde nu înţelese ce era acel ceva care dogorea, apoi pipăi cu mişcări scurte şi îşi dădu seama că era fruntea Honorinei. Deschise ochii şi se ridică în capul oaselor, încercând să desluşească ceva prin întunericul pe care felinarul chior şi afumat atârnat deasupra uşii nu reuşea să-l împrăştie. Fetiţa era lângă ea, aşezată într-un coş care părea a fi un leagăn, probabil Albert sau vreunul din călugări avusese grija asta. Dar chipul micuţei era încins, roşu, iar respiraţia îi era scurtă şi grăbită.

Aşa a început un alt chin. Trei zile şi trei nopţi s-a zbătut micuţa Honorine între viaţă şi moarte şi trei zile şi trei nopţi nu s-a dezlipit Angelica de lângă ea. Trupul fetiţei dogorea şi rareori deschidea ochii, pierdută în fierbinţelile bolii. Părintele infirmier venea de câteva ori pe zi s-o vadă şi aducea fierturi de buruieni combinate după reţete anume, dar când era vorba să i le administreze rămânea neputincios. Fetiţa nu putea să înghită,

încerca s-o trezească dar era cu neputinţă, nu se putea face înţeles. Angelica îi turna câte puţin pe gât dar Honorine începea să tuşească şi era primejdie să se înece.

— Dacă moare, mă dau peste cap să aflu care au fost soldaţii care ne-au urmărit ieri şi nu mă las până nu-i înjunghii cu mâna mea pe toţi!

Părintele infirmier o privea cu ochii lui blânzi, de culoarea violetelor veştejite.

— Fiica mea, decât să te gândeşti la răzbunare mai bine te-ai ruga Preasfintei Fecioare pentru vindecarea fetiţei dumitale. Nu te mai gândi la lucruri urâte şi mai ales fereşte-te să dai frâu liber urii, răul cheamă alt rău, care ş-ar putea să te lovească tocmai pe dumneata... sau pe micuţa asta nevinovată. Roagă-te!

Dar în.cea de-a treia noapte nesomnul o doborî. Când se trezi era dimineaţă şi Honorine, şezând cuminte în leagănul ei, se juca învârtind în fel şi chip câteva fire de fân. Angelica scoase un strigăt fericit care îi făcu să tresară pe câţiva călugări aflaţi în grajd ceva mai încolo, la mulsul vacilor.

Veniră toţi într-un suflet şi fratele Anselme, mai-marele peste grajdurile mănăstirii, un călugăr înalt şi burduhănos, începu să înalţe cuvinte fierbinţi de mulţumire.

— Părinte Anselme... s-a făcut bine, nu-i aşa? bâiguia Angelica fericită.

Honorine slăbise mult şi ochii îi erau încercănaţi, da privirea îi era limpede şi faţa i se luminase. Unul din ucenici fratelui Anselme veni în grabă cu o cană de lut cu lapte atunc muls şi fetiţa o primi liniştită, cu aerul unei regine care accept demnă şi indulgentă omagiile unor paji care nu mai ştiu ce s facă să-i intre în voie.

— Parcă ar fi pruncul Iisus, se minună cu voce groas fratele Anselme, mâncând-o din ochi pe Honorine. Eu zic c aici ar trebui să rămână!

Apoi se întoarse spre Angelica şi zise:

— Mulţumeşte-i Domnului şi adu-i laudă, feme necredincioasă! Că de când eşti aici nu te-am văzut făcâ niciodată semnul sfintei cruci!

Albert apăru şi el ceva mai târziu, venind să-şi vadă sora şi aducând un cufăr mic îmbrăcat în piele roşie, cu ferecături meşteşugit lucrate în argint. Angelica se miră văzând că lui Albert îi stătea mult mai bine în straie monahale decât în mătăsurile şi catifelele încărcate de dantele şi de bijuterii pe care le purta la curte. Popasurile la abaţia din Nieul păreau să-i prindă bine şi ar fi fost mai bine pentru el să stea cât mai mult aici decât la Saint Cloud.

Odinioară fratele ei îi dădea, de câte ori îl vedea, impresia unei viclenii josnice, de om în stare de orice. Chiar şi acum, la sosirea ei la mănăstire, îi vorbise ironic, de parcă ar fi avut multe lucruri rele să-i reproşeze, pentru ca după puţin timp să înceapă să se poarte cu totul altfel cu ea. Poate să fi fost vocea sângelui, sau poate prinsese dintr-o dată drag de micuţa Honorine, fapt este că Albert, deşi rămânea distant, îi arăta totuşi mai multă solicitudine decât înainte.

— Prin podurile mănăstirilor dai de multe ori peste tot felul de ciudăţenii, zise el arătând cufărul. Nici aici n-a fost întotdeauna rânduiala asta aspră de azi. Reginelor li se interzicea să intre, dar asta nu înseamnă că preacucernicii părinţi nu primeau pe furiş vizite gingaşe care se încheiau spre dimineaţă. Şi au rămas şi ceva urme. Părintele stareţ s-a gândit că s-ar putea să ai nevoie de câte ceva şi m-a însărcinat să-ţi aduc asta.

Rămasă singură, Angelica desfăcu cufărul şi dădu înăuntru, uluită, peste ceva la care nu s-ar fi aşteptat în ruptul capului şi cum nu mai văzuse de mult timp: o trusă completă de toaletă, cu piese desăvârşit lucrate din carapace de broască ţestoasă şi cu incrustaţii fine din aur.

Rămase câteva clipe căzută pe gânduri în faţa acestor minunăţii, de care se dezobişnuise cu totul. Apoi alese un pieptene şi o oglindă mică de Veneţia, limpede şi fără ape, într-o ramă care ea însăşi era o capodoperă, şi începu să-şi pieptene cu mişcări încete părul care de mult timp nu mai avusese parte de asemenea răsfăţuri. Apoi luă o perie grea, cu lucrătură la fel de scumpă şi cu perii fini ca atingerea unui puf, şi şi-o plimbă de nenumărate ori pe buclele aurii şi dese, în timp ce Honorine urmărea cu ochi mari operaţiunile astea pe care nu le mai văzuse

niciodată. Bineînțeles că avu numaidecât pretenția să se joace și ea cu lucrurile acelea minunate, așa că Angelica îi dădu și ei o perie mai mică și o limbă de încălțat care era o adevărată bijuterie.

Oare ce doamnă de Richeville, senzuală și mistică, lăsase aici, între zidurile mănăstirii, obiectele acestea atât de puțin legate de posturi și rugăciuni?

Fostul stareț, ai cărui ochi albaștri o învinseseră cândva pe contesa de Richeville, era un epicureu, dedat în egală măsură bucuriilor înalte ale studiului cât și desfătărilor mai terestre. Și Angelica își aduse aminte ca prin ceață de imaginea unui pat cu baldachin, instalat într-o chilie, pregătit de călugări când le fusese anunțată vizita frumoasei penitente care venea aici, la Nieul, să capete de la părintele stareț iertarea păcatelor.[30] Fuseseră vremuri tulburi, de războaie și intrigi, de comploturi și asasinate, otrăvuri și pumnale, vrăji și rugăciuni, peste care domnea atotputernic dulcele păcat al dragostei... Apoi abația de la Nieul avusese alt stareț, care măturase din mănăstire ca pe niște rămășițe netrebnice toate libertățile astea, scoțând la iveală rânduielile vechi și aspre, de mult uitate. Toată lumea spunea despre el că era dur ca o stâncă de cremene și că nimeni nu reușea vreodată să-l înduplece. Pentru oricine era o încercare grea și foarte neplăcută să fie silit să discute cu părintele stareț al abației din Nieul.

Și totuși Angelica ceru să fie primită de el. Voia să-i mulțumească și se miră ea singură de curajul acesta. Auzise vorbindu-se despre asprimea părintelui stareț, avusese ocazia să se convingă ea însăși de asta, dar simțea nevoia să se dezvinovățească într-un fel în fața lui, deși n-ar fi putut spune cu ce îi greșise. Știa că îi apăruse părintelui ca o biată făptură adunată de pe drumuri, o pribeagă fără căpătâi și fără nici un rost, iar acum, când începuse să-și recapete cât de cât o înfățișare omenească, își spunea că poate părintelui stareț i-ar fi făcut plăcere să vadă urmările faptei lui bune.

Își spălase și își călcase hainele și, cu toate că nu arăta elegantă, avea totuși o înfățișare cuviincioasă și plăcută iar părul bogat și unduind în bucle grele îi era o podoabă care făcea să

nu se mai bage de seamă lipsa bijuteriilor şi a toaletelor somptuoase. Se privea în oglindă şi încerca să vadă pe chipul ei urmele întâmplărilor din ultimul timp. Şi tresări la vederea unor fire ca de soare ce-i străluceau în păr. Se uită mai atentă şi văzu fire albe, care îi străbăteau buclele de culoarea aurului vechi. Ba chiar... pe alocuri firele acestea erau atât de dese încât aproape că formau şuviţe întregi. Aşadar albea dintr-o dată, fără să mai încărunţească! Nu avea decât treizeci şi trei de ani, dar înţelegea că nu era departe ziua când chipul ei neted şi plin de prospeţime, păstrându-şi toată graţia tinereţii, avea să apară încadrat de o aureolă bogată de bucle albe. Bătrâneţea căuta s-o atingă cu mâna ei de zăpadă şi totuşi ea nu apucase să trăiască, deşi trecuse prin nenorociri nenumărate!

Fiindcă atâta timp cât inima unei femei nu e învinsă de vârstă şi de dureri, viaţa ei rămâne o aşteptare permanentă şi înfrigurată...

Urcă treptele de piatră, tocite de nenumăratele procesiuni care se perindaseră pe aici de-a lungul secolelor, şi pătrunse într-o galerie deschisă, care aducea aminte de palatele arabe, cetăţi inexpugnabile care se deschideau în interior asupra unui *patio* cochet. Privi jos şi văzu fântâna, vâna de viaţă a mănăstirii şi a oricărei aşezări, împodobită cu pilaştri de piatră sculptată, şi pe părintele Anselme care tocmai scotea apă, în timp ce micuţa Honorine se ţinea de poalele sutanei lui. Deveniseră aproape nedespărţiţi.

Pe culoare nu se vedea nici ţipenie şi paşii ei răsunau a pustiu sub bolţile de piatră, aducându-i-o din nou aminte pe orgolioasa doamnă de Richeville, care tot aşa trecea odinioară pe aici, înfăşurată în mantia ei neagră, uluind-o pe fetiţa care se pitise speriată într-un ungher.

Părintele stareţ o aştepta în bibliotecă, o încăpere largă cu pereţii acoperiţi de adevărate comori. Incunabule rare, unele chiar din vremea primelor tiparniţe, mii de cărţi în legături scumpe ale căror cotoare aurite sclipeau blând în lumina slabă din încăperea astă, abia încălzită dar plină de mireasma de piele cu lucrătură fină. Pergamentele, călimările cu pene de gâscă,

abanosul băncilor înalte ca nişte strane, cărţile de rugăciuni, toate acestea alcătuiau un tablou de studiu şi reculegere pioasă, de o austeritate care impunea.

Stareţul era aşezat sub un vitraliu, într-un jeţ gotic cu ornamente sobre, şi rigiditatea înfăţişării lui de statuie albă făcea şi mai impresionantă privirea intensă a ochilor lui întunecoşi. Gura lui fin desenată avea o linie plină de severitate care o intimidă pe Angelica şi o făcu să se adune dintr-o dată, de parcă ar fi fost în pericol. Se lăsă pentru o clipă în genunchi în faţa lui apoi se ridică şi se aşeză pe scăunelul pe care stareţul i-l arătă cu un gest scurt. Mâinile lui erau ascunse în mânecile largi ale sutanei, semn că o scutea pe musafiră de ceremonia sărutării mâinii. Dar ochii lui o scrutau plini de atenţie, aşa că Angelica se simţi obligată să vorbească ea cea dintâi, ca să rupă tăcerea aceea chinuitoare.

— Părinte, vreau să vă mulţumesc din tot sufletul pentru că m-aţi adăpostit. Dacă mă prindeau lăncierii, aş fi fost pierdută. Mă aştepta moartea, o moarte...

Stareţul înclină scurt din cap şi o întrerupse:

— Ştiu asta. Pe capul dumneavoastră s-a pus un premiu. Sunteţi numită Răzvrătita din Poitou.

Era în tonul lui ceva care pe Angelica o irita şi ostilitatea ascunsă în sufletul ei împotriva lui izbucni pe neaşteptate.

— Îmi osândiţi faptele, părinte? rosti ea cu o revoltă abia stăpânită. De ce? Ce puteţi şti sfinţiile voastre aici, ferecaţi cum sunteţi în mănăstirea asta, despre câte se întâmplă dincolo de zidurile mănăstirii, despre toate nenorocirile care mocnesc şi fierb în lumea de afară? Despre motivele care pot împinge o femeie să pună mâna pe armă ca să-şi apere libertatea?

Îşi dădea seama că îl sfidează şi acesta ar fi fost ultimul lucru pe care să-l fi dorit, dar nu se putea abţine. Fără îndoială că acestui om al altarului nu-i venea deloc bine să audă vorbindu-se de femei care îşi apără libertatea, ba mai pun şi mâna pe armă pentru aşa ceva. Tocmai voia să-i povestească despre felul în care o urmărea regele şi despre pretenţiile pe care le formulase în scris, când stareţul rosti cu asprime:

— Ştiu despre lumea de afară atât cât trebuie ca să văd cum se oglindeşte în ochii dumitale chipul celui al cărui nume nu poate fi rostit.

Angelica izbucni într-un râs muşcător:

— Iată exact soiul de baliverne pe care ar fi trebuit să mă aştept să le aud aici! Acum urmează să-mi spuneţi că sunt posedată de demoni, nu?

— Fiica mea, există în sufletul dumitale un singur colţişor care să nu clocotească de ură împotriva cuiva?

Şi, cum Angelica tăcea, stareţul urmă cu vocea lui blajină şi monotonă:

— ...ura vine de la cel rău. El e singurul care nu înţelege iubirea. O osândeşte. Şi aduce reversul iubirii: ura. Floarea asta înveninată creşte întruna şi sămânţa ei se împrăştie şi rodeşte în toate părţile. Inimile sensibile sunt mai înclinate decât altele să se lase otrăvite de miasmele ei. Nu ştii că cel rău se adapă din sângele de om vărsat de oameni, din dureri şi din chinuri? Astea sunt bucuriile lui, astea îl fac să prindă mereu puteri.

O expresie neaşteptată de suferinţă aproape fizică se întipări pe figura lui, răvăşindu-i trăsăturile, şi vocea lui se auzi strigând cu o durere cutremurătoare:

— Te-ai folosit de puterea pe care frumuseţea dumitale ţi-o dă asupra bărbaţilor şi i-ai făcut să urască, i-ai împins la crime şi la răscoale, la război, la vărsare de sânge!... Deşi numele dumitale e Angelica... fiică a îngerilor!...

În clipa aceea un văl gros se destrămă şi Angelica îl recunoscu dintr-o dată:

— Părinte Jean! Părinte Jean!... Oh! Oare nu sfinţia voastră m-aţi dus într-o noapte în chilia dumneavoastră, adăpostindu-mă acolo?... Sfinţia voastră sunteţi, nu se poate să mă înşel! Vă recunosc după strălucirea din priviri!

Stareţul încuviinţă tăcut. O recunoscuse şi el pe fetiţa cu părul de soare şi cu chipul fraged şi nevinovat ca al copilăriei înseşi, cu ochi mari care îl cercetau plini de curiozitatea vârstei ei.

— Copilă neprihănită, murmură el, ce s-a întâmplat cu dumneata? Ce ai ajuns?

Angelica simți cum i se rupe ceva în inimă.

— Am avut multe de îndurat, părinte Jean! Dacă ați ști câte chinuri am avut de îndurat...

Ochii călugărului se ridicară spre crucifixul imens din perete, cu trupul lui Iisus răstignit.

— El a avut de îndurat mult mai mult...

În noaptea aceea i-a fost cu neputință să închidă ochii. Pacea dintre zidurile mănăstirii se dovedise înșelătoare și puterile întunericului arătau că nu se sinchisesc deloc de ocrotirea pe care i-o dădea sfântul lăcaș. Demonii îi dădeau târcoale, rânjind și scheunând, gata să se năpustească asupra ei, și se simțea cuprinsă de o agitație de neînchipuit. Sunetul clopotului care bătea orele din noapte, rugăciunile de dimineață ale călugărilor și cântecele lor îi aminteau întruna că existau oameni care în fiecare clipă a existenței lor se aflau în luptă cu puterile întunericului. Care nu se lăsau amăgiți de ele și refuzau cu străşnicie să li se supună. Cu făcliile sau cu felinarele în mână, călugării se îndreptau spre capelă, să se roage. «Rugați-vă, preasfinți părinți, rugați-vă! se pomeni ea zicând în gând. Rugați-vă pentru noi, păcătoșii, avem atâta nevoie de rugăciunile voastre... puterile celui rău s-au întins peste lumea asta nepăsătoare și plină de păcate... și sunt gata să o ia în stăpânire...»

Niciodată nu-l simțise mai aproape de ea, mai puternic și mai amenințător. Aproape că-i vedea chipul rânjind și bucurându-se, în schimonoseli hâde, de prăbușirea ei. Când închidea ochii i se părea că îl aude lipăind cu lăcomie sânge, ca o pisică. Atunci întindea mâna și pipăia trupul micuț al Honorinei care dormea liniștită lângă ea. Ciudat lucru, scândurile coșulețului ei îi păreau singurul loc din lume destul de tare ca să nu poată fi cucerit de puterile răului în noaptea asta a învierii demonilor.

Abia în zori, la cântatul cocoșilor, reuși să adoarmă.

Nu putea să se dea bătută și ceru din nou să vorbească cu părintele stareț.

— Ce aş fi putut face dacă n-aş fi urât, părinte? îl întrebă ea aproape fără nici o introducere. Numai ura m-a ajutat să nu mă prăbuşesc. Fără ură aş fi murit de disperare, m-aş fi simţit doborâtă la pământ, pierdută, aş fi înnebunit. Setea de răzbunare care mă stăpâneşte e singurul lucru care mă mai ajută să rămân vie şi cu mintea limpede, credeţi-mă!

— Nici nu mă îndoiesc, răspunse stareţul. Toţi trecem prin ceasuri când nu putem rezista decât datorită unui sprijin spiritual, primit din partea unei puteri mai presus decât firea noastră. Sufletul omenesc e şovăitor şi lipsit de tărie. Când e fericit, omul e ferit de şovăieli, dar în clipele de durere trebuie să se îndrepte ori către Dumnezeu, ori către *celălalt.*

— Nu credeţi că desconsideraţi necesitatea sentimentului despre care v-am spus că mi-a fost de atâtea ori singurul sprijin? Nu credeţi că omul are nevoie şi de ură?

— Nu. Niciodată n-am să desconsider puterile lui Lucifer. Le cunosc prea bine ştiu de ce sunt în stare. Dar omul nu are nevoie de ură, fiica mea. Trebuie să-şi iubească semenii.

— Ah, părinte, vă rătăciţi în viziuni prea generale! Nu înţelegeţi nimic din ce se petrece pe lume!

Era cuprinsă de agitaţie, venea şi se ducea frământându-şi mâinile, cu valurile de păr căzându-i pe umeri, cu bărbia ridicată într-un gest semeţ, cu ochii aprinşi, pradă unui zbucium interior pe care nu reuşea să şi-l ascundă.

Stareţul, nemişcat şi nepăsător ca o statuie, o urmărea din priviri cum se mişca în toate părţile şi în ochii lui părea să se citească o lucire imperceptibilă de ironie.

— Nu are nici un rost să negi că eşti posedată de demoni, fiica mea. Pentru un vechi slujitor al altarului lucrurile sunt prea limpezi. E nevoie de aghiazmă.

— Sunteţi nedrept, părinte, strigă ea, sunt nervoasă, e adevărat, dar asta fiindcă vreau să mă dezvinovăţesc şi am pierdut obişnuinţa de a discuta despre lucrurile astea. Setea asta de răzbunare, pe care o recunosc şi pe care sfinţia voastră mi-o reproşaţi, şi care m-a împins să mă ridic cu arma în mână împotriva unei stăpâniri despotice, ca să fie bine şi să nu mai fie tiranie, ce dovezi aveţi sfinţia voastră că ura asta a mea e departe de spiritul justiţiar adus pe pământ de Iisus?

Călugărul păru să mediteze asupra cuvintelor ei.

— Nu eşti o interlocutoare prea comodă, admise el. Argumentele dumitale sunt foarte strânse. Continuă, te ascult.

Dar ei îi venea greu să vorbească după atâta timp în care rămăsese tăcută. Îşi pierduse obişnuinţa de a găsi cuvintele care să îmbrace nişte idei abstracte, cuvintele i se îngrămădeau pe buze, frazele îi veneau întretăiate şi parcă smulse din inimă, într-o învălmăşeală pe care simţea că nu reuşeşte s-o domine şi care o exaspera. Regele, călăul, pioşii de la curte, Colin Paturel şi domnul de Breteuil, vermina care colcăia în lumea hoţilor din Paris, micul Charles-Henri hăcuit de soldaţi, protestanţii, corupţia, impozitele demente...

Ce putea înţelege stareţul din toată învălmăşeala asta? Nimic! Nu putea face altceva decât slujbe. Din timp în timp, cuprinsă de încordare, îşi dădea înapoi pe spate buclele care îi cădeau de pe frunte şi îi acopereau ochii. Nu se putea opri din mers, altfel nu putea vorbi, nu-şi putea ordona cât de cât gândurile care o potopeau.

— Părinte, sfinţia voastră îmi reproşaţi sângele care a curs din cauza mea, fiindcă eu i-am incitat pe oameni să se ridice împotriva regelui. Dar cel care a curs în atâtea rânduri în numele lui Dumnezeu nu era la fel de roşu? Crimele săvârşite în numele credinţei nu rămân la fel de monstruoase?

Furiei şi setei răzbunare care clocoteau în cuvintele ei stareţul îi opunea acelaşi obraz neclintit, ca de piatră, şi o privire de nepătruns, lipsită de orice strălucire.

— Da, ştiu ce gândiţi, rosti ea înfrigurată. Sângele copiilor protestanţi luaţi în suliţe era *impur*, bineînţeles. În timp ce dimpotrivă, dorinţele unui rege sunt sacre, iar suferinţele poporului sunt normale şi justificate, dacă nu chiar *meritate*. Cine i-a pus să se nască săraci? Supune-te celui puternic, asupreşte-l pe cel slab, asta e legea!

Se simţea epuizată de efortul făcut ca să vorbească atâta, atentă la cuvinte şi la logica expunerii. Pierduse obişnuinţa unei conversaţii.

Stareţul se ridică, anunţând-o pe un ton fără nuanţe că trebuia să meargă la vecernie. Angelica îl privi cum se depărta,

păşind parcă nepăsător, străbătând cu pasul lui moale galeria lungă, cu mâinile împreunate în mânecile largi. Nu înțelesese nimic. Rămăsese la fel de cufundat în tiparele înguste ale gândirii lui de om al canoanelor.

Totuşi, în noaptea aceea Angelica a dormit mai bine decât în ultimele nopți. Somnul i-a fost adânc şi odihnitor, fără vise şi mai ales fără senzația aceea îngrozitoare că în apropierea ei se află ființe nevăzute care se pregătesc s-o înşface.

Când se trezi, îşi simțea inima nespus de uşurată, ca şi cum o greutate imensă ar fi dispărut ca prin farmec.

Rămase foarte surprinsă să audă că o chema părintele stareț. Se pregătea să-i țină o predică? Sau să-i citească vreo slujbă, ceva, împotriva duhurilor rele? Era foarte dispusă la o confruntare cu el, indiferent de intențiile părintelui, aşa că intră cu fruntea în pământ, îndârjită, gata de luptă, şi rămase foarte surprinsă să-l vadă izbucnind în râs.

— Văd, doamnă, că aveți o înfățişare ca şi cum ați fi gata să mă luați în vârful spadei, o întâmpină el cu un aer vizibil de bună dispoziție. Înseamnă că sunt un duşman chiar atât de primejdios încât Răzvrătita din Poitou e nevoită să-şi pregătească împotriva mea toate armele?

— Vă rog să nu-mi mai spuneți aşa, părinte, răspunse ea stânjenită.

Şi întoarse privirile, simțindu-se dintr-o dată prăbuşită. Când intrase aici, era ea cea mai puternică. Iar acum...

— Nu regret nimic, părinte, spuse ea mai departe cu voce înăbuşită. Niciodată n-am regretat nimic din ce am făcut şi nici n-am să regret vreodată.

— Dar vă inspirați frică dumneavoastră înşivă.

Angelica îşi muşcă buza de jos, într-un gest plin de ciudă.

— Nu puteți înțelege nimic, părinte, din ceea ce simt eu.

— Tot ce se poate. Numai că simt tulburarea în care vă zbateți şi mai ales văd aureola întunecată care vă înconjoară...

— Aureola? făcu ea visătoare... Vizionarii musulmani vorbesc şi ei despre aureole... sau aure... Aura mea cum e, părinte? Întunecată? Aşa o vedeți sfinția voastră?

— Vă înspăimântă cumplit, doamnă, simpla idee de a vă cerceta propriul dumneavoastră suflet. Peste ce anume vă temeţi că aţi putea da acolo?

Angelica îşi dădu seama că îl priveşte ţintă. Ochii lui cenuşii, cu ape reci ca de mercur, o pătrundeau până în adâncul fiinţei ei şi simţea că nu se poate uita în altă parte, să scape de privirea asta scormonitoare.

— Daţi-vă silinţa să vă eliberaţi, doamnă, altminteri niciodată n-o să mai puteţi să vă trăiţi viaţa.

— Să-mi trăiesc viaţa? Viaţa aţi zis? Dar pentru ce să-mi trăiesc viaţa? Mi-e scârbă de ea, o urăsc!

Striga, patetică, ducându-şi mâinile la gât, ca şi cum s-ar fi sufocat.

— Ce vreţi să fac cu viaţa? Ce să mai fac cu ea? Mi-a luat tot ce aveam... a făcut din mine o femeie de care... de care... ei bine, aşa cum aţi spus sfinţia voastră, o femeie de care mi-e frică. Aţi avut dreptate.

Zdrobită, se lăsă să cadă pe un scăunel.

— Nu puteţi înţelege, părinte, dar îmi doresc din tot sufletul să mor..

— Aici vă înşelaţi. E cu neputinţă să vă fie dor de moarte.

— Oh, ba da! Sunt sigură de asta!

— Asta, doamnă, nu e decât un simplu reflex al oboselii. Dar dorul de moarte, plăcerea morţii, astea să ştiţi că le cunosc numai cei care şi-au trăit viaţa, lungă sau scurtă, câtă le-a hotărât-o Dumnezeu. Cei care au împlinit tot ce aveau de împlinit pe lumea asta. «Am văzut chipul Celui fără sfârşit şi acum îmi pot încheia viaţa», zice Scriptura. Dar atâta timp cât o fiinţă omenească nu s-a desăvârşit, atâta timp cât a rătăcit departe de scopurile vieţii ei, fără să cunoască decât eşecul... nu poate să-şi dorească moartea cu adevărat. Uitarea, somnul, neantul, acestea da. Spuneaţi că sunteţi obosită de viaţă? E foarte posibil, dar ar fi o greşeală să credem că asta înseamnă sete de moarte. Moartea e un miracol pe care Dumnezeu ni-l dăruieşte o dată cu viaţa, e făgăduinţa sublimă pe care o primim din clipa când venim pe această lume.

Angelica îţi aduse aminte de abatele des Lesdiguières şi de chipul lui transfigurat. «Părinte, cheamă-mă, Părinte, mai curând... Vreau să vin la scaunul Împărăţiei Tale...» Apoi în faţa ochilor îi apăru imaginea plină de forţă a lui Colin Paturel, care de atâtea ori fusese hărăzit morţii şi de fiecare dată reuşise să învingă moartea. Şi retrăi clipele prin care trecuse ea însăşi când fusese legată de stâlp, sub ochii plini de cruzime ai lui Moulay Ismaël. Atunci ar fi putut muri aşa cum spunea părintele stareţ, era într-o stare sufletească în care se simţea aproape de splendorile lumii de dincolo. Dar azi nu.

— Aveţi dreptate, părinte, acum, în clipa asta, n-aş putea muri. Ar fi ceva fără rost.

Stareţul râse blând.

— Îmi plac tresăririle dumneavoastră de vitalitate. Da, doamnă, aveţi nevoie să trăiţi. Dumneavoastră să muriţi învinsă... mărturisesc că aşa ceva mi se pare de neconceput. Ar fi un lucru de-a dreptul ridicol.

Angelica îşi dădea seama că şi acum nu făcea altceva decât să lupte. Să lupte împotriva spaimei pe care o simţea la gândul că, ridicându-şi ochii, va întâlni privirile reci ale stareţului.

— Mă pândiţi, părinte, zise ea cu ochii plecaţi. Mă pândiţi ca pe o pradă.

— Aş vrea să vă văd eliberată, doamnă, ca să fiu sigur că veţi trăi. Că vă veţi împlini destinul.

— Eliberată de ce? strigă ea exasperată.

— Eliberată de puterea aceea tulbure care vă împiedică să vă iubiţi pe dumneavoastră înşivă şi mai ales să iubiţi viaţa.

— Viaţa? Cum s-o iubesc? Niciodată n-aş putea ierta răul pe care mi l-a pricinuit viaţa!

— Nu asta vi s-a cerut.

Angelica era pradă unui zbucium interior care o făcea să răsufle greu. Stareţul vedea chinurile întipărite pe chipul ei şi priveliştea aceasta îl îndurera.

— Ascultaţi-mă, părinte Jean... aţi auzit vorbindu-se de măcelul de la Câmpia Dragonilor?

Stareţul înclină fruntea în semn de încuviinţare.

— Ei bine, eu am poruncit să se facă asta.

— Ştiam.

— Dar asta nu e tot... Ascultaţi-mă... Mi-au adus capul lui Montadour şi nu cred că am trăit vreodată în viaţa mea un lucru care să-mi dea o plăcere mai mare. Simţeam o poftă nebună să-mi spăl mâinile în sângele lui şi... şi nu ştiu ce m-a reţinut. De câte ori îmi aduc aminte de clipele acelea... regret amar că n-am făcut-o.

Stareţul închise ochii.

— De atunci, părinte, a început... De atunci, din noaptea aceea, mi-e frică să mă plec asupra mea, să mă privesc. Până atunci nu ştiam ce înseamnă asta.

— Asta, fiica mea, zise stareţul cu voce domoală, asta s-a întâmplat fiindcă te-ai lăsat cuprinsă de ispita prăpastiei iadului. Ai vrea ca amintirile astea să se şteargă pentru totdeauna din sufletul dumitale?

— Oh! Din tot sufletul! rosti ea cu patimă.

Şi ridică ochii, aruncându-i stareţului o privire strălucind de nădejde.

— Ai pierdut cu totul credinţa pe care o aveai în copilărie?

— Asta o ştie numai Dumnezeu. N-are nici o importanţă ce vă spun eu şi ce nu.

Abatele o privi cu un aer indulgent.

— Da, Dumnezeu ştie tot, numai că nici măcar Dumnezeu nu te poate elibera de păcat. Şi nu trebuie să ne mire. Tocmai în asta constă cea mai înaltă libertate a fiinţei omeneşti, în putinţa de a alege între păcat şi calea Atotputernicului.

Angelica dădu să răspundă ceva dar lăsă fruntea în jos. Argumentele stareţului o învinseseră.

Se simţea cuprinsă de o stare ciudată, un fel de convalescenţă. Îşi privea mâinile, care îi rămăseseră deschise, cu palmele îndreptate în sus, într-un gest întrebător, şi nu înţelegea de ce le mai ţine aşa.

Apoi se întunecă la faţă, răscolită de amintiri pe care le uitase numai preţ de o clipă, şi zise:

— Şi... sângele de care sunt pătate mâinile mele are să se şteargă şi el, părinte Jean?

— Nu e vorba să ne întoarcem la trecut, fiica mea. Nici să scapi de urmările faptelor dumitale nu se poate. E vorba de altceva: să începi să trăieşti o altă viaţă. Atâta amar de ani sufletul dumitale n-a fost decât un vălmăşag de ură, de sete de răzbunare, iar acum trebuie să fie plin de iubire faţă de semeni. Acesta e preţul învierii sufletului dumitale.

Angelica râse scurt, dezamăgită.

— Ce spuneţi sfinţia voastră nu mă face deloc fericită. Lupta mea nu s-a sfârşit.

— Asta, fiica mea, e o atitudine interioară.

Cuvintele lui, departe de a o convinge, o făcură să-şi ridice cu mândrie fruntea.

— La urma urmei, ce atâta tevatură pentru o simplă căpăţână retezată? Moulay Ismaël, sultanul Marocului, poruncea în fiecare zi să se taie câte două-trei capete, de robi creştini, bineînţeles, iar asta numai ca să se facă plăcut lui Dumnezeu. Când călătoreşti şi ajungi să vezi lucruri atât de ciudate, atât de diferite de ceea ce ştiai de acasă, e foarte greu să mai tragi o linie între bine şi rău.

Cugetarea asta păru să-l amuze mult pe stareţ, fiindcă izbucni într-un râs care aici, în atmosfera asta sumbră, părea ca o rază de soare într-o zi mohorâtă. Din masca ridigă şi plină de severitate de pe chipul lui nu mai rămăsese nimic, acum avea o figură binevoitoare şi surprinzător de tânără.

— Rău, fiica mea, e ceea ce simţim că dăunează sănătăţii noastre morale. Iar binele înseamnă tot ce ne satisface ideea personală de dreptate.

— Părinte, zâmbi ea răutăcioasă, e rândul meu să vă întreb dacă raţionamentul acesta al sfinţiei voastre nu miroase cumva a erezie hughenotă.

— Nu răspund la o asemenea întrebare. Raţionamentul acesta îl împărtăşesc numai acelora pe care îi consider în stare să-l înţeleagă. Uneori mă pot înşela...

— Să înţeleg de aici că mă consideraţi demnă de a-mi face o asemenea înaltă confidenţă? zise ea iute, făcându-se a nu fi auzit ultimele lui cuvinte.

Stareţul nu se grăbi să răspundă. O privi îndelung şi abia după un timp zise cu vocea aceea domoală din unele momente, care parcă psalmodia:

— Da. Fiindcă destinul dumneavoastră, doamnă, nu este unul ca toate celelalte. Vă veţi chinui pe alte feluri de drumuri decât cele care sunt hotărâte altor oameni...

Stareţul părea foarte interesat de ţările Islamului şi îi punea mereu tot felul de întrebări. Voia să ştie tot ce reuşise ea să înţeleagă despre obiceiurile musulmane, despre credinţa nestrămutată şi pătimaşă a dreptcredincioşilor mahomedani, iar Angelica nu se sfia să-şi mărturisească deschis admiraţia faţă de ei şi nostalgia care o cuprindea adeseori la amintirea timpului petrecut acolo.

Căutau prin tomurile groase în care, printre desenele naive ale meşterilor tipografi din vechime, găseau texte despre năvălirile arabilor sau tălmăcirea de către Părinţii Bisericii a învăţăturilor lui Mahomed. Pentru Angelica ceasurile acestea erau pline de o desfătare la care nu s-ar fi aşteptat.

Într-o după-amiază când îl aştepta pe părintele stareţ în bibliotecă, descoperi într-o gravură un chip de înger cu ochii verzi care i se păru dintr-o dată cunoscut. Nu era o întâmplare, artistul reproducea acelaşi chip în mai multe miniaturi din carte, un înger cu priviri triste sau ghiduşe, cu pleoapele lăsate şi cu valuri bogate de păr auriu, plin de lumină, cu faţa fie surâzătoare, fie plină de gravitate.

— Părinte, îl luă ea în primire de cum îl văzu intrând, nu cumva aceste gravuri au fost pictate de părintele Jean, pe vremea când era ucenic la abaţia din Nieul?

Stareţul privi cartea şi avu un zâmbet deschis.

— Cum credeţi, doamnă, că aş fi putut-o uita pe fetiţa aceea cu chip de înger care a venit aici într-o noapte, cum credeţi că aş putea uita extraordinara poezie care se desprindea din toată făptura ei? Prospeţime, frumuseţe, sete de viaţă, toate comorile astea le purta din plin în ea şi i se oglindeau în priviri cu o intensitate care nu putea lăsa pe nimeni indiferent. Am avut convingerea că însuşi Dumnezeu a trimis-o atunci pe fetiţa

aceea încoace, tocmai pentru a-mi aminti frumusețea desăvârşită a creației divine.

— Şi acum, râse ea cu amărăciune, acum sunt bătrână şi veştedă.

Stareţul râse fără prefăcătorie.

— Unde reuşiţi, doamnă, să găsiţi toate prostiile astea? Cum se poate ca o gură atât de frumoasă să rostească nişte cuvinte atât de amare? Sunteţi tânără! Oh, ce tânără sunteţi, repetă el privind-o cu ardoare. Aţi păstrat o exuberanţă a vieţii cum rar se poate vedea şi asta e aproape un miracol. Cu siguranţă, aţi trăit mult şi totuşi, vă asigur, aveţi viaţa *înainte.*

— Am deja multe fire albe, părinte!

— O podoabă în plus, râse el cu un aer glumeţ.

Şi, pentru prima oară după mult timp, după atâtea luni de zile, Angelica păru să ia cunoştinţă de ea însăşi privindu-se în ochii aceştia care o fixau cu intensitate. Simţi dintr-o dată vigoarea trupului ei plin de viaţă, rezistenţa pe care i-o dăduseră aerul tare şi proaspăt al pădurii şi nesfârşitele ceasuri petrecute în şa. Talia nu-i mai era atât de fină, umerii i se îngreuiaseră puţin, dar faţa ei căpătase din nou carnaţia pură de femeie din Poitou, trandaririe cu nuanţe aurii, iar cearcănele din jurul ochilor, cearcănele care vorbeau de atâtea suferinţe necurmate, acum dădeau ochilor ei un aer patetic şi le accentuau strălucirea.

Aspectul ei fizic îi devenise în ultimul timp atât de indiferent încât acum se simţi aproape stânjenită să se redescopere aşa, dintr-o dată, şi îşi acoperi repede pieptul cu mantia, într-un gest reflex.

— Degeaba, părinte, încercaţi să mă încurajaţi, zise ea scuturând din cap. Nu mă puteţi înţelege. Poate că sfinţia voastră mă vedeţi vie, plină de viaţă chiar... dar eu mă simt... mă simt atât de atinsă...

— Nimeni nu se vindecă într-o zi când suferă de o boală gravă, rosti abatele.

Merse, cu paşii lui care parcă lunecau pe lespezi, până la jeţul de sub vitraliu, se aşeză şi o privi cu ochi cercetători.

— Totuşi vindecarea e pe drumul cel bun, zise el. Să ne gândim ce mult vă deosebiţi de femeia care a venit într-o seară

geroasă aici, la poarta mănăstirii, cu copilul în brațe, să ceară adăpost. Trebuie să aveți răbdare. Întoarceți-vă cu fața spre lumină, nu spre tenebre, și vă veți vindeca și sufletul și trupul.

— Trupul? se miră Angelica. Dar n-am nimic la trup, sunt sănătoasă tun!

— Vă temeți de bărbați și îi urâți. Asta e boala dumneavoastră. Este anomalia dumneavoastră, aş zice, anomalia de care trebuie să scăpați. Altminteri asta are să vă înăbuşe sufletul, fiindcă sunteți făcută pentru dragoste.

Angelica rămase o clipă uluită, apoi se simți cuprinsă dintr-o dată de un sentiment de revoltă atât de violent încât izbucni furioasă, țipând cu voce ascuțită:

— Ce înseamnă asta? Despre ce vorbiți? Cu ce drept vă amestecați? Ce știți dumneavoastră despre chinurile unei femei pe care o hărțuiesc întruna bărbații cu dorințele lor? Despre scârba pe care ajunge s-o simtă față de ei și față de ea însăși? Ce știți despre dezastrele și pustiirile pe care le aduce dragostea? Și, afară de asta, nu sunteți dumneavoastră înşivă primul care vântură în fața ochilor femeilor spectrul destrăbălării și le pune la penitență pentru păcatele lor?

Dar stareţul nu părea deloc intimidat de ieșirea ei, ci dimpotrivă, pe fața lui se întipări un surâs ușor.

— Și acum de ce zâmbiți? țipă ea, scoasă cu totul din sărite.

— Simplu. Cu cât vă privesc mai mult, cu atât îmi dau seama că sunteți făcută să dormiți în brațele unui bărbat.

Cuvintele stareţului, în loc s-o irite și mai mult, părură, dimpotrivă, să o mire și s-o liniștească în același timp. Și mai ales s-o tulbure.

— Observați, doamnă, continuă senin stareţul, că nu am folosit pluralul. Am zis «în brațele *unui* bărbat». Ale unuia singur. Aveți sângele prea fierbinte ca să lăsați dragostea să treacă pe lângă dumneavoastră. Așa că trebuie să vă vindecați de dragul celui care va veni, al celui care...

— Da, îl întrerupse ea cu sarcasm și amărăciune, soțul pe care fecioara neprihănită îl așteaptă cu opaițul în mână. Se potrivește de minune!

În clipa aceea o fulgeră un gând care îi străpunse inima: «Soţul... soţul *meu*... L-am cunoscut, fecioară neprihănită, şi mi l-au smuls din braţe!»

— Trebuie să înţelegeţi bine, doamnă, că se cuvine ca privirile dumneavoastră să se îndrepte spre viitor. Pe cel care va veni veţi şti să-l recunoaşteţi. Şi pregătiţi-vă să-l primiţi. Chiar sunteţi hotărâtă să vă lăsaţi pe vecie sufletul apăsat sub povara ruşinii păcatelor pe care le-aţi săvârşit? Nu. Renunţaţi la orgoliile legate de trupul dumneavoastră. Trupul n-are nici o valoare. Şi a-l cultiva prea mult înseamnă să cultivaţi amintirea ruşinilor la care a fost supus. După fiecare iarnă vine primăvara. Sângele se primeneşte, carnea revine la viaţă. Mie îmi păreţi însănătoşită aproape pe de-a-ntregul.

Angelica rămase foarte descumpănită. Se simţea în acelaşi timp încurcată de cuvintele stareţului dar şi reconfortată, chiar dacă un bărbat îi vorbea atât de direct despre marele rău care o rodea în taină.

— Nu va fi prea uşor, zise ea tulburată. E limpede că nu sfinţia voastră...

— Încăpăţânată mai sunteţi! Învăţaţi-vă să întoarceţi spatele lucrurilor care vă fac rău. Iată că pentru prima oară după atâta timp apare soarele. Luaţi-vă copilul de mână şi mergeţi să vă plimbaţi prin grădină, meditând la ceea ce puteţi spera de la viaţă. Fiindcă aveţi dreptul să speraţi la mult, doamnă...

Angelica nu era chiar sigură că dorea şi ea acest viitor despre care vorbea stareţul. Exista oare pe lumea asta un bărbat în stare să însemne pentru ea mângâiere? Rana din fiinţa ei era prea adâncă. Totuşi, exista în ea un instinct puternic care îi poruncea să caute la părintele stareţ sprijin şi când se gândea la asta, era silită să recunoască în sinea ei că multe lucruri care îi păreau hotărâte o dată pentru totdeauna, începeau să se clatine. Călugărul, bun cunoscător al meandrelor atât de întortocheate ale sufletului omenesc, o atrăsese cu o iscusinţă şi mai ales cu o răbdare de păsărar, care ceasuri întregi e în stare să rămână neclintit ca o statuie ca să-şi prindă în laţ prada. Şi îşi pusese în joc şi farmecul lui personal, care jucase şi el un rol, chiar dacă farmecul acesta era tocit şi ofilit de posturi şi rugăciuni. Da,

recunoştea Angelica, părintele stareţ avusese dreptate. Ea era, mai înainte de orice, femeie – şi femeie îi era dat să rămână.

— Ce s-a întâmplat cu mine aici, la abaţie? întrebă ea, încă stăpânită de tulburarea de mai înainte. Am câteodată senzaţia că m-am pierdut, că am rămas suspendată undeva în văzduh.

— Aţi fost proiectată în ceea ce matematicienii numesc «limita la infinit» sau «tendinţa spre infinit».

— Ce vreţi să spuneţi, părinte?

— Când studiem matematica, înţelegem că nu toate soluţiile unei probleme sunt neapărat exprimabile în cifre, adică să decurgă unele din altele şi să se traducă printr-un rezultat pozitiv. Uite câteva cazuri simple: nu ştim dacă soluţia unei ecuaţii matematice este «plus» sau «minus», cu alte cuvinte dacă am câştigat sau am pierdut. Simpla extragere a unei rădăcini pătrate pune deja o problemă filozofică de o gravitate incalculabilă: care poate fi rădăcina unui număr negativ? Ne apucă ameţeala şi atunci ne liniştim spunându-ne că asta e ceva «imaginar» sau ceva care se apropie mult de alte teritorii ale matematicii, de exemplu de trigonometrie. E acelaşi lucru cu a admite că nu mai ştim ce se petrece, fiindcă asta înseamnă că am trecut *pe un alt plan* al structurii fizice. Se va spune, pentru comoditatea spiritului, că «am trecut printr-o soluţie de continuitate» sau că «am ajuns la o trecere spre infinit». Mă înţelegeţi?

— Cred că înţeleg. Simt acel soi de dispariţie momentană a problemei.

— Ce abis adânc e infinitul acesta, chiar şi numai în domeniul matematicii! Fiindcă el este la fel de prezent peste tot în viaţa noastră de fiecare zi. Şi când spiritul nostru nu mai vede nici o soluţie «plană», atunci se impune de la sine trecerea prin infinit, iraţionalul, sau supranormalul. Ne cufundăm în ele ca să regăsim calea obişnuită dar nu ne dăm seama că în realitate, soluţia a fost deja găsită...

— Înseamnă că aş putea să-mi revin, părinte? Viaţa mea e sfâşiată de atâtea contradicţii!

— Sunteţi una din acele femei care au nevoie de luptă ca

să se simtă ele însele şi... da, doamnă, ştiu că aşa stau lucrurile... şi ca să rămână tinere şi frumoase. O femeie ca dumneavoastră s-ar putea simţi mulţumită de o viaţă de rând, lucrând la o tapiserie de familie, să zicem? Sau să ducă o existenţă frivolă? Eu unul vă mărturisesc că nu cred aşa ceva.

— Nici eu nu mai ştiu... Uneori mi se părea că sunt făcută pentru o fericire simplă, rustică. Un bărbat pe care să-l iubesc, copiii în jurul unei mese, să fac prăjituri pentru ei, să-i răsfăţ... Cred că orice femeie păstrează câte ceva din imaginea asta într-un colţ din suflet, chiar şi cele mai decăzute... şi cele mai frivole. Şi am avut şi eu, ca orice femeie, visul de a mă bucura de bogăţie, pentru bucuriile pe care ţi le dă bogăţia: podoabe, toalete scumpe, admiraţia bărbaţilor... Dar foarte repede mi-am dat seama că nu eram fericită. Şi asta nu-mi plăcea. Şi poate asta m-a făcut să-mi placă atât de mult rolul de căpetenie în război. Îmi veţi răspunde că o femeie nu e făcută ca să verse sânge, că asta e împotriva firii. Se poate. Dar mie îmi place războiul. Să nu recunosc asta ar însemna să mint. Aventura are un gust pe care sfinţia voastră nu-l puteţi înţelege. Să pândeşti victoria, să aduni nişte forţe risipite şi să le oferi o ţintă... Şi chiar frica, starea aceea apăsătoare pe care ţi-o dă incertitudinea, speranţa de a scoate la mal o situaţie disperată, chiar şi astea îmi plăceau. E drept că în aceşti doi ani din urmă am suferit mult, dar de plictisit, nu m-am plictisit o clipă.

Stareţul rosti gânditor:

— Se spune, într-adevăr, că şi pentru bărbaţi, şi pentru femei, una din condiţiile esenţiale ale fericirii e tocmai asta: să nu te plictiseşti.

— Nu sunteţi scandalizat de mărturisirile mele? se miră Angelica. Cum s-ar putea explica asemenea contradicţii?

— Firea omenească e în stare de atâtea lucruri! Din ele e alcătuită urzeala aventurii vieţii omeneşti, în care se întâlnesc binele şi răul, revolta şi supunerea, blândeţea şi violenţa...

Se opri o clipă, privind cu ochii pierduţi peretele încărcat de cărţi din faţa lui, şi murmură încet:

— ... există un timp pentru toate, un timp pentru toate lucrurile care sunt sub cer, un timp pentru a ne naşte, un timp

pentru a muri... un timp pentru a ucide şi un timp pentru a vindeca, un timp pentru a plânge şi un altul pentru a râde, un timp pentru lacrimi şi suferinţe şi altul pentru dans... un timp pentru a îmbrăţişa şi altul ca să fugim de îmbrăţişări... un timp al tăcerii şi altul al cuvântului, un timp al urii şi altul al iubirii de semeni... mai ales acesta, timpul iubirii de semeni...

— Cine a spus asta?

— Unul din marii înţelepţi ai Bibliei! Ecleziastul.

— Aşadar nu se află decât... decât lucruri sordide şi vrednice de dispreţ în... în nesupunerea mea?

— Cu siguranţă că nu.

Angelica simţi cum faţa i se luminează şi scăpă fără voia ei un oftat adânc de uşurare.

— Indulgenţa sfinţiei voastre, părinte, e pentru mine mult mai reconfortantă decât severitatea pe care mi-o arătaţi. Mai ales la început aţi fost atât de aspru cu mine...

— Aveţi dreptate. Aţi observat, aşadar. Fapt este că voiam să vă înspăimânt, ca să vă smulg din starea aceea în care eraţi pierdută. Şi mai voiam să vă fac să vorbiţi. Mai ales asta am urmărit. Înţeleg că am reuşit şi cred că pot să mă felicit pentru reuşita mea. Nu există inimă, oricât de pecetluită de zăvoare, în care să nu se poată pătrunde.

Păru să cadă pe gânduri, cu bărbia cuprinsă în palmă, ca şi cum ar fi fost cuprins de o îngrijorare adâncă.

— Cred că trebuie să părăsiţi locurile acestea, zise el într-un târziu.

— Să părăsesc... Adică trebuie să mor? întrebă cuprinsă de îndoială Angelica.

— O, Ferească Dumnezeu, nici vorbă, nu asta am vrut să spun! Dumneavoastră, care sunteţi viaţa însăşi!... Voiam să spun că trebuie să plecaţi din ţinutul acesta, locul copilăriei dumneavoastră... şi nu numai ţinutul... Trebuie să părăsiţi regatul Franţei, unde s-a pus un premiu pe capul dumneavoastră. Să părăsiţi lumea asta întoarsă pe dos, care se numeşte creştină dar care a primit creştinismul de prea puţin timp şi nu a reuşit să se elibereze de cel dintâi conflict: Dumnezeu şi Satana. Cei mai mulţi oameni doar atât au reuşit să înţeleagă din învăţătura

lui Christos. Nu sunteţi deloc făcută pentru asemenea dezbateri mistice. Spiritul dumneavoastră de dreptate, echilibrul dumneavoastră, astea nu pot fi satisfăcute de sentimentele extreme care domnesc aici. Sentimente extreme şi, într-o anumită măsură, chiar împotriva naturii cu care am fost hărăziţi de Creator. Dumneavoastră aşezaţi pe un plan total diferit valorile care vă interesează, aşa că întotdeauna veţi fi în dezacord cu oamenii care vă înconjoară. Cred că sunteţi puţin... în sfârşit, semănaţi mult cu cea dintâi femeie creată în univers, femeia vrăjită de toate minunile şi farmecele Paradisului... Trebuie să plecaţi în altă parte.

— Bine, dar... unde anume?

— Nu ştiu. Să construiţi o lume nouă, mai pământeană şi în special mai tolerantă decât cea de aici.

Şi stareţul ridică ochii spre fereastră.

— Vedeţi, doamnă? zise el. Zăpada a pierit, soarele e plin de viaţă. A venit primăvara. Aţi băgat de seamă?

Rămase câteva clipe gânditor şi apoi urmă:

— M-am informat. Trupele regelui au părăsit ţinutul. E linişte, regiunea a fost pacificată, cu alte cuvinte răscoala a fost înăbuşită... sau s-a potolit în bună măsură de la sine, e greu de spus. Puteţi ajunge fără primejdie la Maillezais, în mlaştini, şi pe urmă la ţărmul oceanului. E nevoie să vă întâlniţi cu vechi tovarăşi de luptă?

— Vreţi să spuneţi, părinte, că trebuie să plec... de aici, de la abaţie? zise Angelica cu voce întretăiată.

— Da. A venit timpul.

Angelica văzu dintr-o dată în faţa ochilor, într-o străfulgerare, lumea plină de răutate care o aştepta dincolo de porţile mănăstirii, lumea printre valurile căreia avea să fie silită să trăiască. Ea, marchiza du Plessis, purtând în braţe un copil al cărui tată era necunoscut...

Se lăsă să cadă în genunchi în faţa stareţului.

— Părinte, nu mă alungaţi! Aici mă simt în siguranţă. Aici e adăpostul pe care mi l-a scos în cale Dumnezeu.

— Tot pământul este adăpostul hărăzit de Dumnezeu celor care cred în mila dumnezeiască, răspunse stareţul pe un ton uscat, care nu mai admitea replică.

Angelica închise ochii şi din vârful genelor lungi porniră să-i picure lacrimi care îi lăsau pe obraji dâre strălucitoare. Simţea înfiripându-se în jurul ei ceaţa neagră a nenorocirilor. Încă nu era în afara primejdiilor şi tocmai începuse să spere din nou. Iar acum se vedea dată din nou pradă lumii care însemnase pentru ea un şir nesfârşit de dureri şi amăgiri.

Simţi deodată pe cap mângâierea uşoară a mâinii uscăţive a stareţului.

— Curaj, fiica mea. Bunul Dumnezeu să te binecuvânteze şi să te aibă în sfânta lui pază.

A doua zi fratele portar veni s-o caute şi îi spuse că i-a pregătit un catâr, înşeuat cu tot dichisul. Îi pregătise şi două coşuri cu merinde şi o velinţă groasă şi călduroasă.

Angelica o îmbrăcă bine pe Honorine. Dacă nu putea ascunde culoarea propriilor ei ochi, cel puţin o putea ascunde pe aceea a părului fetiţei. Fiindcă mai mult ca sigur că descrierile lor făcuseră de destul timp înconjurul ţinutului şi mulţi ar fi fost foarte încântaţi să pună mâna pe premiul pus pe capul ei. O femeie cu ochi verzi care duce în braţe o fetiţă cu părul roşcat putea stârni oricui bănuieli. Neşansa voise că micuţa Honorine să aibă un păr de o culoare cum rar se vedea la copiii de prin partea locului.

Când să încalece pe catâr avu un moment de ezitare. Începea Săptămâna Patimilor şi în mănăstire se simţea atmosfera aceea de reculegere adâncă, specifică marilor sărbători religioase. Pe peste tot domnea o tăcere mai adâncă decât de obicei şi întreaga atmosferă era parcă şi mai austeră. În curând aveau să se adune bărbaţii pentru procesiunile dinainte de Paşti, la care femeile nu erau primite.

La gândul că pleacă de aici simţea în inimă ceva nelămurit, o durere pe care nu şi-o putea înăbuşi. Apoi simţi o undă de linişte: oare nu tocmai durerea aceasta şi însuşi faptul că era în stare să se simtă cuprinsă de un asemenea sentiment însemna dovada cea mai sigură că se vindecase sau că măcar se afla pe drumul vindecării?

Încălecă bărbăteşte pe catâr, o luă în braţe pe Honorine şi dădu călcâie, îndemnând catârul spre poartă. Ieşi abia stăpânindu-se să nu arunce o privire înapoi.

Abia o luase pe poteca ce ducea spre pădure că auzi în urmă huruitul greu al porţii care se închidea după ea şi aproape imediat un clopot bătu de trei ori, limpede şi curat.

Câte porţi nu se trântiseseră în urma ei, închizându-i de atâtea ori calea, aşa cum hăitaşii gonesc vânatul şi îl aduc în bătaia puştii! De fiecare dată calea pe care ar fi putut-o urma ca să ocolească destinul se înfundase înaintea ei şi de fiecare dată nu-i mai rămăsese de urmat decât o singură cale: aceea care îi fusese ursită. Şi care era calea aceasta? Nici acum nu reuşise s-o afle. Putea cel mult s-o întrezărească. Începea să înţeleagă că nenorocirile şi piedicile de netrecut care i se ridicaseră mereu în drum o întorseseră de fiecare dată de la capriciile ei ca să o poarte cu încrâncenare spre un singur ţel, un ţel invizibil dar pe care o forţă căreia nu i se putea împotrivi i-l hărăzise ei.

Apoi îşi spuse că iată, încă o dată străbătea pădurea de la Nieul. Draga ei pădure de la Nieul, pe care o bătuse cu piciorul de atâtea ori! Pădurea pe care o cunoştea în toate ungherele ei, în toate ascunzişurile, pădurea care îi fusese prieten şi ocrotitor, mângâiere şi bucurie! Poate că era ultima dată când o mai vedea şi la gândul acesta simţi din nou că i se strânge inima. Nu îndrăznea s-o ia pe drumul mare, se temea să nu fie recunoscută. Prin pădure, apoi prin mlaştină, putea ajunge cu uşurinţă la abaţia din Maillezais, fără primejdia de a se întâlni cu cineva.

Când ajunse la Văgăuna Lupilor, soarele era la amiază. Lumina lui strălucitoare cădea drept asupra văii, dezvăluind o privelişte neaşteptată, şi Angelica se opri, cuprinsă de sentimentul că se petrecuse un miracol.

Abia se scurseseră două săptămâni de când trecuse pe aici, împiedicându-se prin zăpadă, sufocată de vântul îngheţat care o biciuia, pătrunzând-o până la oase şi nelăsând-o să răsufle. Acum valea parcă ar fi fost o mare de catifea verde iar pârâiaşul îngheţat pe care îl trecuse aproape fără să-l vadă se trezise şi tresălta în albia lui vesel ca un ieduţ zburdalnic. Mai încolo violetele sălbatice răsăriseră şi ele în marginea pădurii

şi câte una se grăbise să înflorească, fericită de viaţă şi de soarele generos şi blând, smălţând pajiştea verde cu nuanţele ei delicate. Păsărelele ciripeau şi se chemau întruna, fără să vrea să ştie de durerile şi de amarul acestei lumi. Cucul cânta şi el plin de hărnicie, vestind vreme bună, renaşterea la viaţă...

Simţi cum vederea i se împăienjeneşte deodată în faţa acestui miracol divin. Natura şi viaţa îşi urmau cursul firesc, hotărât dinainte de începuturile lumii. Din adâncul mohorât al unei ierni ce părea fără sfârşit ţâşnise clocotitoare primăvara, într-o revărsare nestăvilită de verdeaţă şi de culori. Şi dintr-o crimă monstruoasă se născuse floarea plină de gingăşie, albă ca un crin, cu bucle mătăsoase care îi încoronau căpşorul. Honorine, minunea dulce pe care o ţinea la piept...

Corbii negri nu mai dădeau târcoale deasupra Pietrei Zânelor. Nimeni n-ar fi zis că în urmă cu două săptămâni moartea domnise aici, trufaşă şi pustiitoare.

Abatele des Lesdiguières... părintele Jean de la Nieul... Fusese nevoie de aceşti doi arhangheli care s-o scoată din prăpastia unde se prăbuşise, zbătându-se fără nici o speranţă!

Şi atunci înţelese că fusese necesar pentru ea să trăiască până în ziua aceasta...

12

A doua zi ajunse la Maillezais, superba mănăstire clădită pe o insulă printre apele mlaştinii şi sălciile plângătoare. Noaptea ai fi crezut că auzi zgomotul valurilor care cu patru sute de ani în urmă ajungeau până aici, scăldând temeliile clădirii străvechi, ridicate atunci pe malul mării. Uscatul înaintase cu înverşunare, râul adusese necontenit aluviuni care se depuseseră de-a lungul secolelor şi împinseseră pământul brăzdat de mlaştini până departe. Valurile oceanului nu mai aveau acum nici o putere aici.

Călugării duceau o viaţă tihnită şi bucolică îndeletnicindu-se mai mult cu prinsul broaştelor şi cu pescuitul ţiparilor decât cu desluşirea tâlcurilor scripturilor, ba dovedind şi aleasă osârdie duhovnicească în îndreptarea păcătoaselor de

prin satele din împrejurimi, întocmai ca pe vremea lui Rabelais, care scrisese aici, între aceste ziduri, povestea nemuritorului său Gargantua. Atmosfera încinsă de la Nieul rămăsese undeva departe şi viaţa se scurgea într-un chip aproape plăcut. Aici călugării îi cam ştiau de frică pe protestanţi şi nu se legau în nici un fel de ei, fiindcă de la Maillezais şi până la ţărmul oceanului populaţia era mai mult protestantă. Lăncierii regelui făcuseră şi pe aici prăpăd, e drept, dar nu ca la Nieul, iar călugării se feriseră să se amestece.

Recomandarea stareţului de la Nieul făcuse minuni. «Un om preasfânt, pătruns de o evlavie cum nu au mulţi», şoptise intimidat stareţul de aici, primind-o pe pribeagă cu toată cinstea. O găzduise cât se putea mai bine şi, după un scurt popas, Angelica îşi continuase drumul spre Sables-d'Olonne.

Călătoria se apropia de sfârşit. Catârul mergea domol pe drumul plin de nisip şi de mâl, mărginit de stejari pitici şi de tufe de alun. Plouase. Aerul proaspăt, spălat de valurile de ploaie, părea să fi căpătat o mireasmă ciudată. Angelica trase de frâu şi opri catârul, ca să se dea jos şi să caute câteva alune pentru Honorine, apoi râse ea însăşi când îşi dădu seama că până la toamnă, la vremea alunelor, mai era. Era limpede că prea îi fugea mintea în toate părţile. O preocupa mai ales mireasma aceea neobişnuită din aer, era ceva care îi stârnea amintiri vechi şi confuze, pe care n-ar fi putut să le definească în vreun fel şi tocmai asta o făcea să nu se poată concentra asupra nici unui gând.

De la un timp îşi dădu seama că în auz îi stăruia un sunet nou, un fel de vuiet continuu care la început venise ca o părere şi nici nu-l luase în seamă dar acum începea să devină din ce în ce mai stăruitor.

Apoi, după un cot, la capătul unui pâlc de stejari pitici, sunetul acela deveni mai limpede şi Angelica trase de frâu, oprind catârul şi adulmecând. Honorine stătea cuminte şi gravă, simţind şi ea că se întâmplă ceva neobişnuit. Porniră din nou şi, după o creastă joasă a dunei, zgomotul acela izbucni cu toată puterea şi spectacolul fascinant care le se înfăţişa în faţa ochilor o înmărmuri.

Întinderea albastră şi nemărginită a mării! Marea, care îi era atât de cunoscută, marea, care o ademenise plină de făgăduinţe, care însemnase cândva atâtea speranţe nebuneşti şi atâtea suferinţe de nedescris!

Apoi, după o clipă, păru să se trezească la realitate. Nu, nu era Mediterana cea albastră şi cu reflexe aurii şi calde, era Atlanticul, oceanul întunecat şi fără sfârşit, prăpastia din vechime a atlanţilor... Întinderea asta nesfârşită se pierdea la orizont, în ceţuri adânci şi tulburi, rămânea cenuşie, verde, albastră, trufaşă şi plină de forţă, nelăsându-se stăpânită de nimeni, asemeni pământului cel fără de sfârşit.

Nu rătăcise drumul şi ieşise exact unde trebuia. Recunoscu locul. O stâncă joasă, tocită, în dreapta, iar în stânga, la nici o sută de paşi, o cocioabă dărăpănată, unde trebuia să-l găsească pe moş Poncele Smârc, contrabandistul de sare hughenot care fusese printre primii gata de răzmeriţă şi care trebuia să fie acum călăuza şi ajutorul ei.

Angelica avea să înţeleagă repede că lucrurile nu stăteau totuşi aşa cum se aşteptase ea. Moş Poncele Smârc fusese spânzurat cu câteva zile în urmă, pentru îndoita lui vinovăţie, de contrabandist şi de nesupus în faţa puterii regelui. Ultimii lui tovarăşi se ascunseseră, hrănindu-se cu rădăcini şi ferindu-se ca de foc să dea ochi cu lăncierii. Angelica încercă să afle dacă ar putea-o ajuta să ajungă în Bretania, unde îşi spunea că ar reuşi să se ascundă mai mult timp. Numai că deocamdată grija cea mai de căpetenie, şi a contrabandiştilor şi a ei, rămânea aceea de a nu pica în mâna patrulelor dese care împânziseră coasta.

Fuseseră şi pe aici tulburări dar nici pe departe de violenţa răscoalei din Poitou. Mulţi rămăseseră credincioşi regelui iar ceilalţi, după câteva răzmeriţe ici şi colo, se potoliseră repede. Şi oamenii nu se codeau să se dea unii pe alţii pe mâna lăncierilor, denunţându-se drept rebeli, fiindcă fiecare îşi făcea socoteala că astfel îşi dovedeşte zelul de supus credincios şi, dacă o fi să-i vină şi lui rândul mâine să fie luat din scurt pentru cutare sau cutare lucru, faptul că-şi denunţase vecinul sau

prietenul avea să atârne mult în cumpănă ca să-i aducă iertarea. Învinşii nu mai au prieteni şi nici aliaţi.

Angelica ştia asta foarte bine şi nu-i venea deloc la îndemână să se afle printre oamenii aceştia, care ştiau bine ce se întâmplase în Poitou, ştiau şi cine era femeia asta cu copilul în braţe şi mare minune să nu-i treacă nici unuia prin cap că avea acum ocazia să-şi răscumpere propriile lui greşeli dând-o pe pribeaga asta pe mâna legii. Şi că de ocazia asta trebuia să profite, ca să nu regrete pe urmă, când avea să se legene în bătaia vântului. Aşa că pentru ea singura soluţie era să plece cât mai repede de aici, din locurile astea primejdioase, şi să ajungă în Bretania. Numai marea i se părea acum loc sigur, unde să se simtă ocrotită, fiindcă pe mare lăncierii nu aveau cum veni după ea. Deocamdată însă trebuia să mai aştepte trei sau patru zile.

În cea de-a treia zi, câţiva oameni gălbejiţi de nemâncare şi îmbrăcaţi în nişte zdrenţe care abia se mai ţineau pe ei sosiră cu vestea că se apropia un convoi de căruţe încărcate cu grâu şi cu butoaie de vin. Căruţele astea erau ale unor negustori care veneau dinspre Marans, încurajaţi pasămite de liniştea care părea să se fi lăsat prin locurile astea, fiindcă altminteri de luni de zile nimeni nu mai îndrăznea să pornească la drum cu asemenea mărfuri care ar fi stârnit numaidecât lăcomia întregii suflări din partea locului şi nu putea să nu-i aţâţe la jaf pe mulţi.

La auzul unei asemenea veşti tot grupul contrabandiştilor intră în fierbere. De prin ascunzători ieşiră la iveală săbii, ba chiar şi spade lungi, cum se foloseau acum două-trei sute de ani, suliţe sau bâte zdravene, unele din ele ghintuite cu fier. Mai aveau ei şi câte o muschetă ruginită dar care încă mai putea face treabă, numai că de mult timp rămăseseră fără gloanţe şi fără praf de puşcă, aşa că nu aveau cum le folosi.

— Nu faceţi asta, oameni buni, vă rog din suflet, se ruga Angelica de ei. Aşa, numai bine au să afle de voi lăncierii şi n-are să fie bine deloc. Forfotesc prin păduri şi pe prin toate părţile!

— Ia mai vezi-ţi de treaba dumitale! o repezi unul care ajunsese şef în urma morţii lui moş Poncele. Nu te gândeşti că trebuie să trăim şi noi? Hai, fraţilor, daţi-i iute, că n-avem vreme de pierdut!

Oamenii plecară în grabă. Într-adevăr, printre copacii rari şi scunzi începu să se audă clinchetul clopoţeilor de la căpestrele cailor şi scârţâit de roţi. Apoi izbucniră răcnete furioase, zăngănit de arme şi nechezat de cai speriaţi.

Angelica nu mai ştia la ce sfinţi să se roage. Poate că ar fi trebuit să insiste mai mult şi să încerce să-i convingă pe oamenii aceştia să renunţe, fiindcă primejdia pe care o atrăgeau asupra capetelor lor era mult mai mare decât câştigul pe care l-ar fi avut jefuind convoiul. Dar îi cunoştea de prea puţin timp şi, din păcate, nu avea nici un fel de influenţă asupra lor. Nici măcar nu vorbea dialectul local şi se înţelegea destul de greu cu ei. Le era străină. Nu aveau încredere în ea. Poate o urau.

O legă pe Honorine cu eşarfa între crengile unui copac, cum făcuse de atâtea ori, şi alergă spre locul bătăliei. Poate că încă nu era totul pierdut, poate reuşea măcar acum să cruţe nişte vieţi omeneşti, să-i facă să înţeleagă, sau să se înţeleagă cu negustorii...

Dar văzu numaidecât că nu mai era de făcut mare lucru. Negustorii care se încumetaseră să pornească pe nişte drumuri încă nesigure, cu o marfă care ştiau de la început că avea să stârnească lăcomia hoţilor de drumul mare, nu erau din cei care să înceapă să tremure la apariţia primului om care le iese în cale. Erau toţi oameni în putere şi înarmaţi până în dinţi, iar armele ştiau să le folosească. Se retrăseseră la adăpostul căruţelor şi de acolo luau fără greş la ochi pe contrabandişti, care atacau la învălmăşeală, fără nici un plan de luptă, şi începuseră să semene praful drumului cu trupurile lor.

Căpetenia contrabandiştilor se afla în dosul unei tufe şi Angelica reuşi să se strecoare până la el, şoptindu-i iute, cu mâinile împreunate la piept şi pe un ton ce aducea a implorare:

— Retrageţi-vă!

— Ete na! Acuma chiar că nu se mai poate, mârâi sumbru omul. Că haleala ca haleala, ducă-se, dar acuma e nevoie să-i

mierlim pe toţi, ca să nu ne dea de gol. Am intrat în horă, trebuie să jucăm.

Îşi pregăti cuţitul şi se năpusti spre una din căruţe, ca un lup care se aruncă asupra prăzii, dar un glonţ tras dinspre altă căruţă îl lovi în plin şi banditul se împletici câţiva paşi, prăbuşindu-se în praful drumului înainte de a apuca să-şi înjunghie omul pe care pusese ochii.

Căderea lui păru să-i demoralizeze pe contrabandişti, care avură un moment de şovăială. Înţelegând că sorţii bătăliei se întorseseră, negustorii lăsară pistoalele şi puseră mâna pe bâte, repezindu-se spre atacatori şi mânuindu-şi armele cu o putere şi o îndemânare puţin obişnuite la nişte oameni care se îndeletniceau cu un lucru atât de paşnic cum e negoţul. Bâte aveau şi contrabandiştii, ba unii aveau chiar şi săbii, dar erau lihniţi de foame şi slăbănogi ca nişte umbre, în vreme ce negustorii erau bine hrăniţi şi bâtele zdravene de stejar păreau în mâinile lor uşoare ca nişte fulgi. Se auzea pârâit de oase zdrobite şi de capete terciuite şi atacatorii, deveniţi acum pradă pentru cei care acum un sfert de oră păreau victime sigure, începură să dea dosul, risipindu-se în toate părţile. Negustorii se năpustiră după ei şi Angelica se trezi în mijlocul câtorva inşi care dădeau unii în alţii din răsputeri. Apoi simţi o lovitură puternică în ceafă şi în clipa următoare înţelese că se prăbuşea.

În cădere mai reuşise să-l vadă pe cel care o lovise, un bărbat voinic, îmbrăcat în negru, şi mai avu timp să-şi spună că era, de bună seamă, un protestant. Apoi se pomeni în faţa sfântului Honoré, neguţătorul ucis şi decapitat odinioară de tâlharii de drumul mare, cel ce devenise ocrotitorul călătorilor. Aşadar sfântul catolic îi ocrotea şi pe protestanţi... Mai simţi o lovitură tare în cap şi se făcu întuneric, dar un întuneric în care pâlpâia undeva o luminiţă. Îşi spuse că trebuia s-o ia într-acolo, dar nu se putea mişca şi o durea cumplit şi capul. Ştia că acolo, unde pâlpâia luminiţa aceea, era un loc de unde ea nu avea voie să lipsească, era aşteptată, dar nici nu se putea urni şi nici nu putea să strige, ca să-şi facă simţită prezenţa. Dar lumina

deveni mai puternică şi începu să se apropie. Într-o parte a conului de lumină îl văzu deodată pe Florimond cum se zbătea în mâinile marelui Coësre, care încerca să-l sugrume, iar alături nişte ţigani îl duceau pe Charles-Henri legat într-un lanţ, ca pe urşi. Reuşi să se smulgă din loc şi să alerge spre ei dar se depărtau de ea, şi ţiganii şi marele Coësre, ea începu să alerge de-a binelea şi lângă ea mai alerga acum cineva, era Poleaca şi acum era lumină de colo până colo, ieşise soarele şi se vedea limpede, dar nici urmă de Florimond şi de Charles-Henri, ţiganii nu mai erau, marele Coësre nu se mai vedea nici el nicăieri iar ele două alergau nebuneşte pe un drum plin de soare, un drum necunoscut, noroios, apoi îşi dădu seama că era drumul dinspre Charenton, tocmai fugiseră de la Châtelet, cumplita închisoare... În urma lor răsuna tropot repede de copite şi cineva răcni tare ceva, probabil le soma să stea, apoi se trânti o uşă... Uşa asta, uşă ca de temniţă, cu răsunet metalic, o îngrozi cel mai mult, începu să ţipe disperată dar din gât nu-i ieşea decât un geamăt slab, abia auzit... o durea capul...

Reuşi să deschidă ochii şi îşi dădu seama că gemea, probabil, de mult timp. Tăcu şi încercă să se ridice. Zăcuse pe o saltea mizeră de paie care miroseau urât şi în jurul ei nu se aflau decât pereţi goi, de piatră.

Se afla într-o temniţă şi când înţelese asta simţi dintr-o dată că îi piere pământul se sub picioare.

Lovitura asta pe care i-o dădea destinul era ceva mai presus de puterile omeneşti de a îndura. Nu mai avea putere nici cât să-i blesteme pe contrabandiştii aceia fără minte, din cauza cărora ajunsese aici. O zi dacă mai întârziau negustorii aceia ea ar fi pornit spre Bretania... Căzu într-o pasivitate mută şi visătoare. Ce ar fi făcut ea acum dacă...

Nu voia să se gândească la ce i se întâmplase. Dacă ajungea la Sables sau la Talmont? Foarte bine. Nu se gândea ce i s-ar fi întâmplat dacă ajungea acolo, nici ce o aştepta. Aici... sau poate era deja la Sables? Sau la Talmont? Asta ce închisoare o fi? Puţin îi păsa, la urma urmei. Era o închisoare ca toate

închisorile. Pe ea o durea îngrozitor capul, îşi aducea aminte că o loviseră în cap, se simţea ruptă de oboseală, bolnavă şi fără nici o poftă de viaţă.

Deodată un gând clipi undeva, departe, începând să se apropie cu iuţeală şi s-o tulbure. Era ceva ce uitase, da, cu siguranţă uitase ceva, uitase, uitase...

Aaaah! Honorine!

Sări ca din arc de pe salteaua ei şi rămase ca ameţită în mijlocul încăperii strâmte, cuprinzându-şi tâmplele în palme. Cum se întâmplase că abia acum îşi aducea aminte de Honorine? Ce se întâmplase cu ea, după măcelul dintre tufele din apropierea ţărmului? O lăsase legată cu eşarfa, cum o lăsase de atâtea ori, micuţa era învăţată şi ştia să aştepte cu o răbdare de om în toată firea... Da, dar acum? Oare contrabandiştii, în retragerea lor învălmăşită, o băgaseră de seamă? S-o fi îndurat careva s-o ia cu el? Sau poate nici n-o văzuseră? În graba retragerii lor, urmăriţi de negustorii pe care voiseră să-i jefuiască... Le mai stătea lor gândul la aşa ceva când fiecare nu se gândea decât cum să-şi scape pielea? Dacă fetiţa era tot acolo, singură în pădurea aceea?... Luminişul era departe de drumul mare. Dacă începea să ţipe o auzea cineva? Sau poate... Dumnezeule sfinte! Păsările mării, pescăruşii... corbii care de departe simt prada... Sau vulpile! O vulpe se urcă uşor într-un copac dacă e vorba să înhaţe ceva... şi Honorine nu era prea sus!

Simţea cum o năpădeşte o transpiraţie rece şi trupul îşi pierde vlaga, picioarele i se tăiau şi începea să respire greu. Se lăsă la loc în culcuşul acela care nici măcar scârbă nu-i mai făcea.

Ferestruica mică, cu gratii groase, care până atunci nu lăsase să pătrundă decât o lumină slabă, începu să se lumineze într-un roşu care arăta că soarele stă să apună. Angelica se ridică din nou şi se duse la uşă, începând să bată şi să strige, dar nu se simţea nici o mişcare. Parcă ar fi fost închisă într-un mormânt.

Se duse la ferestruica îngustă şi privi afară. Se afla într-un beci şi fereastra era la câteva degete de la pământ. Încercă să zgâlţâie drugii groşi dar zadarnic. Nici nu se clinteau. Ascultă câteva clipe şi i se păru că desluşeşte freamătul acela nedefinit

al talazurilor. Țărmul nu putea fi prea departe. Strigă din nou, cât o țineau puterile. Nimic. Întunericul se lăsa din ce în ce mai gros, nepăsător la suferințele oamenilor înmormântați de vii în temnițele lumii. Până dimineață nu era nici o speranță să poată vedea față de om.

Apoi n-ar fi putut spune ce i se întâmplase. Abia după un timp își dădu seama că se învârtește în cerc, cu tâmplele în palme, țipând deznădăjduită. Tăcu dintr-o dată, parcă trezită dintr-un coșmar. Gâfâia. Când i se mai potoliră bătăile inimii, avu impresia că aude un zgomot ușor afară și se repezi din nou la fereastră, agățându-se cu disperare de gratii și încordându-și auzul. Da, era zgomot de pași care se apropiau. Apoi zări niște pantofi care pășeau agale, fără să o fi băgat de seamă.

— Pentru numele lui Dumnezeu! bâigui ea. Opriți-vă puțin!... Ascultați-mă, vă rog din suflet!

Omul se opri.

— Pentru numele lui Dumnezeu! repetă Angelica, pe un ton de implorare deznădăjduită. Domnule! Oricine ați fi, ascultați-mi rugămintea!

Nu se auzea nici un răspuns, dar omul nici nu pleca.

— Vă rog, domnule... Fetița mea a rămas în pădure, domnule, bâigui ea în neștire. Are să se prăpădească dacă n-o ia nimeni de acolo, moare de foame și de frig... Sau o mănâncă vulpile... Oricine ați fi, domnule, ascultați rugămintea unei mame deznădăjduite... aveți milă de ea!...

Apoi își dădu seama că trebuia să-i spună omului și unde anume se găsea fetița. Dar nu cunoștea locurile în ținutul acesta străin.

— ... Nu departe de locul unde au încercat niște contrabandiști să jefuiască niște căruțe cu grâu...

Și când fusese asta, Dumnezeule sfinte? Ieri? Azi? Alaltăieri? Acum o săptămână? Cam cât o fi zăcut ea amețită, până să-și revină?

— ... O luați pe o cărare care se face din drum... în dreptul unei pietre puse acolo pentru călăreți, să încalece mai ușor... Da, cărarea asta duce la un luminiș... Fetița e acolo, legată într-un copac... N-are nici doi ani!

Picioarele se urniră din loc, reluându-şi mersul acela domol. Trecătorul îşi vedea mai departe de drumul lui. O auzise? Luase în seamă cuvintele ei? Sau o fi zis că nu trebuie să-şi pună mintea cu toate nebunele vârâte la beci pentru cine ştie ce nelegiuiri...

Peste noapte dormi agitat, simţindu-se întruna cuprinsă de greţuri şi auzind prin vis ţipete de copil mic. Când se trezi, avea trupul greu ca de plumb şi capul o durea mai rău decât în ziua trecută. Totul părea să se învârtească în jurul ei şi primul gând îi zbură la Honorine şi la omul de aseară, pe care nu-l putuse vedea şi care poate... poate...

Deschise ochii şi abia îşi stăpâni un ţipăt. În faţa ei se aflau trei bărbaţi, din care unul trebuia să fi fost temnicerul iar ceilalţi doi purtau uniforme de jandarmi.

— Făcuşi ochi, mârâi temnicerul. Scoal' de-acolo şi vino cu noi.

Şovăi o clipă, neştiind ce să facă, dar temnicerul se răsti:

— Mişcă, putoare, nu s-aude? Iote-a dracului ce-mi erai tu, să stăm trei inşi acilea de târtiţa ta... Sus de-acolo, până nu te cârpesc! Ete la ea, zici că-i cocoană mare, nu glumă!

Se pomeni ieşind nici ea nu ştia cum pe uşa aceea grea şi ajunse la nişte scări de lemn care scârţâiau îngrozitor. Pătrunse într-o sală largă, boltită, unde mirosea a mucegai şi a aer sărat, de mare. O sobiţă de tuci încerca zadarnic să dea căldură în încăperea asta îngheţată de felul ei, care aducea a trapeză de mănăstire, aspră şi ameninţătoare.

Angelica rămase surprinsă să vadă un bărbat care în frigul acela stătea îmbrăcat doar într-o vestă fără mâneci, cu braţele goale ieşindu-i vânjoase la iveală. Omul stătea aplecat deasupra sobiţei şi meşterea ceva în foc cu un fel de vătrai cu coada lungă, mai lungă decât văzuse ea vreodată.

În fundul sălii, sub un fel de baldachin spălăcit, pe care abia se mai vedeau florile de crin, se afla un altul care trebuie să fi fost judecător, după roba neagră şi lungă şi după peruca numai bucle, şi care stătea de vorbă cu un altul, un ins zdravăn, îmbrăcat în negru, în care Angelica avu impresia că-l recunoaşte pe cel care o lovise în pădure, ameţind-o.

Cei doi vorbeau liniştiţi şi nu se întrerupseră când micul grup intră în sală şi nici măcar când cei doi jandarmi o înşfăcară cu putere pe Angelica şi o trântiră în genunchi în faţa baldachinului.

Omul de la sobă venise şi el în spatele ei şi începu să-i tragă cu putere rochia, încercând să-i dezvelească umerii. Angelica începu să se zbată şi să ţipe dar nici acum cei doi nu-şi întrerupseră discuţia. Mâinile zdravene ale jandarmilor o ţineau strâns şi Angelica auzi un pârâit ascuţit şi simţi cum rochia i se sfâşie sub degetele puternice ale individului. Apoi un lucru la care nu s-ar fi aşteptat, ceva roşu şi strălucitor care îi apăruse pe neaşteptate în faţa ochilor şi se îndrepta spre ea... În clipa aceea înţelese. Se zbătu dintr-o dată cu atâta putere încât fu gata să-i dea jos pe cei doi jandarmi, reuşi chiar să scape din strânsoarea unuia dar în clipa următoare se trezi strânsă de gât de un braţ ca de fier şi un pumn greu i se abătu în frunte.

— Da' mai stai la un loc, că nu-ţi face nimeni nimic, curvă neruşinată!

Se încordă din nou şi urlă ca o apucată, zbătându-se din răsputeri, dar auzi un sfârâit ascuţit şi imediat îi veni în nări un miros violent de carne arsă. Era atât de înnebunită să scape de strânsoarea celor doi încât nu simţi nici un fel de durere. Abia în clipa în care jandarmii o îmbrânciră cu atâta putere în faţa judecătorului încât se prăbuşi pe lespezile reci, abia atunci începu să simtă o usturime ascuţită şi pe urmă nişte junghiuri sfredelitoare, din ce în ce mai puternice. În câteva clipe durerea asta o pătrunse atât de adânc încât simţi că înnebuneşte.

— Gata, îl auzi ea mormăind pe unul din jandarmi, o scoaserăm la cap, măcar că pentru o nebună ca asta ar trebui un regiment întreg s-o ţină. Are vână-n ea, nu glumă!

Arsura îi răspândea acum cu violenţă dureri năprasnice în tot trupul, până în vârful unghiilor, şi parcă îi încinsese şi capul cu un cerc de fier înroşit. Căzuse jos şi nu se putea ridica. Îi venea să urle dar nu era în stare decât să geamă încet, ca în visul acela... Ce bine ar fi fost să fie tot vis...

— Nu pot fi de acord cu dumneata, jupâne, auzi ea neaşteptat de limpede o voce. Rămân la părerea mea.

— Eu, domnule judecător, consider că nu numai...

— Şi uite de ce, îl întrerupse judecătorul. Nu trebuie să fim mai pesimişti decât e nevoie. Situaţia noastră e încă destul de stabilă şi nu pot crede că regele vrea să termine cu religia protestantă în regatul Franţei. Astea sunt zvonuri şi nu trebuie să ne luăm după ele...

— Eu, dacă-mi daţi voie, aş zice că...

— Lasă-mă să termin. Ziceam că regele nu poate vedea cu ochi răi o religie despre care a vorbit întotdeauna frumos. Chiar de curând a spus ceva în genul că se bucură să aibă nişte supuşi atât de harnici şi fideli cum suntem noi, protestanţii. Şi că suntem şi oameni foarte cumpătaţi în obiceiuri, foarte sobri, lucru pe care îl apreciază mult. Vezi dumneata, chiar aici, la Sables, catolicii sunt atât de puţini încât din patru judecători trei suntem hughenoţi şi numai unul e catolic. Şi cum dumnealui e mai mereu la vânătoare de raţe sălbatice, cel mai des ne revine nouă neplăcerea de a-i judeca pe catolici...

— Da, dar în Poitou... Vă asigur că am văzut cu ochii mei o groază de lucruri care nu pot fi trecute cu vederea.

— În Poitou? Ei, acolo e altceva. Dacă oamenii n-au stat la un loc şi s-au legat de soldaţii regelui, eu ce să le fac? Astea sunt provocări şi ce-au căutat au găsit. Uite ce păţesc nişte oameni simpli, altminteri suflete curate şi cinstite, dar care se iau după nişte capete înfierbântate ca ducele de La Morinière şi alţi deştepţi din ăştia, cărora le stă mintea numai la acte de bravură care, să fiu iertat că o spun, nu mai au nici un rost în ziua de azi. Dacă ar fi fost puţin mai înţelepţi...

Zicând acestea, judecătorul se ridică de la locul lui şi coborî cele câteva trepte ale estradei, apropiindu-se de Angelica, rămasă prăbuşită pe lespezi.

— Ei bine, fata mea, rosti el cu blândeţe, sper că ai tras o învăţătură din ce ai păţit astăzi. O femeie la locul ei nu are ce căuta prin păduri, înhăitată cu tâlharii de drumul mare. De azi înainte, oriunde te-ai duce şi orice ai face, aparţii justiţiei regelui. Ai fost însemnată cu floarea de crin. Oricine care are să vadă

semnul acesta are să-şi dea seama că ai trecut prin mâinile călăului şi că nu e nici bine nici sănătos să aibă cineva de-a face cu una ca dumneata. Poate că asta are să-ţi fie învăţătură de minte, să te uiţi mai bine cu cine te încurci, fiindcă oricât ai fi de frumoasă, dacă te dai la toţi proştii... Şi uită-te încoace la mine când vorbesc cu dumneata!

Dar Angelica rămânea nemişcată şi se încăpăţână să nu ridice privirile. N-o recunoscuseră şi nu era bine să le dea ocazia s-o privească prea de aproape. Din tot ce auzise doar câteva cuvinte îi stăruiau în minte: *«Ai fost însemnată cu floarea de crin.»*

Simţea semnul acesta împlântat adânc în carnea ei. Pecetea infamantă care o trecuse pentru totdeauna în rândul nelegiuiţilor. Acum era la un loc cu târfele de pe uliţe, cu hoaţele, cu ucigaşele...

Dar pentru moment grijile astea puteau să mai aştepte. Altceva îi stăruia acum în minte, un lucru mai chinuitor decât orice pecete înroşită în foc şi decât orice tribunal: ce se întâmplase cu Honorine.

Răbdă neclintită lunga predică a judecătorului, care îi făcea morală ca şi cum i-ar fi citit din catehism, dar deveni atentă spre sfârşit, când acesta ajunse la lucruri mai practice:

— ...însă fiindcă eşti de religie reformată şi trebuie să fiu indulgent cu o păcătoasă care e de-ai noştri, nu te-am condamnat nici la spânzurătoare şi nici la temniţă grea, gândindu-mă că şi o târfă ca dumneata, care îi slujea la aşternut pe nemernicii aceia, mai poate fi salvată din ghearele iadului şi eu sper din tot sufletul să ajungi să păşeşti, cu voia lui Dumnezeu, pe calea cea dreaptă. Numai că trebuie să veghez cu multă băgare de seamă la salvarea sufletului dumitale păcătos şi să am grijă să nu mai poţi săvârşi ticăloşiile de care te-ai făcut vinovată. Şi consider că lucrul cel mai bun pe care îl pot face este să te încredinţez unei familii respectabile, a cărei pildă să-ţi fie un imbold pentru a păşi pe calea cea dreaptă, a înţelegerii datoriei pe care o avem toţi faţă de Dumnezeu. Jupân Gabriel Berne, aci de faţă, mi-a spus că tocmai are nevoie de o slujnică

pricepută care să aibă grijă de treburile gospodăriei şi de copii. Dumneata şi ai dumitale aţi vrut să-l omorâţi şi să-l jefuiţi iar el e gata să te primească în casa lui, iertându-te pentru ce i-ai greşit, aşa cum ne învaţă Mântuitorul. Ridică-te de-acolo, pune-ţi veşmintele ca lumea pe dumneata şi mergi cu el. Şi bunul Dumnezeu să te lumineze.

Angelica nu aşteptă să-i spună de două ori.

Păşea ca ameţită prin praful de pe ulicioara îngustă, prin îngrămădeala de lume amestecată, pescari, precupeţe, lăptărese, vânzători de scoici şi săpători de la ocna de sare care se întorceau de la muncă ducându-şi pe umăr uneltele. Nu se gândea decât cum să facă să găsească un moment când jupân Gabriel Berne să fie cu ochii în altă parte şi ea să poată fugi, numai că se pare că şi jupânul se gândea la acelaşi lucru, aşa că o ţinea strâns de braţ şi o ducea spre casa lui, aşa cum hotărâse judecătorul. Angelica îşi aminti că omul acesta era foarte puternic şi mânuia bâta grea ca pe un fulg, deşi, privindu-l, n-ar fi zis nimeni una ca asta. Omul părea cumsecade în felul lui dar cam greu de cap şi mai ales încăpăţânat până peste poate, în orice caz unul cu care nu era bine să te pui.

Gabriel Berne era hangiu iar hanul lui se numea «Sarea dulce». Cum ajunseră, o duse pe Angelica într-o odaie şi o anunţă că deocamdată aici avea să stea.

— Mâine dimineaţă plecăm cu noaptea în cap, avem treabă la La Rochelle. Că eu de fapt acolo stau, în La Rochelle, dar am de trecut pe la mulţi muşterii pe drum, aşa că o să ajungem seara târziu. Aşa că mie trebuie să-mi spui verde în faţă dacă vrei să rămâi în slujba mea, fiindcă m-am obligat în faţa judecătorului că n-am să te las să pleci din casă de la mine ca să te apuci iar de... de lucrurile alea.

Se opri, în aşteptarea unui răspuns. Angelica ar fi trebuit să protesteze împotriva bănuielilor lui şi să-l asigure de buna ei credinţă. Poate că aşa ar fi făcut dacă omul n-ar fi avut o privire atât de deschisă. Şi, deşi îşi dădea seama că numai un duh rău o împingea să se poarte aşa, răspunse într-un suflet:

— Nu! Nici să nu-ţi treacă prin gând! Nimic din lumea asta nu mă poate ţine pe loc!

— Nici măcar asta? întrebă el cu un aer dintr-o dată pişicher, zâmbind din colţul gurii.

Şi arătă cu mâna spre pat, de fapt o ladă mare, cu sertare, care slujea şi drept pat, ca în casele ţărăneşti. Angelica nu înţelese ce voia să spună.

— Ia dă-te mai lângă patul ăla, zise din nou jupân Gabriel.

Să nu fi fost privirea aceea atât de limpede şi faţa lui de om de treabă, Angelica s-ar fi gândit la altceva şi s-ar fi repezit în beregata lui, să-l sfâşie înainte de a apuca el să schiţeze vreun gest, dar aşa, cuvintele lui o intrigară. Se apropie de pat şi privi. Pe pernă era ceva roşu... un pachet lunguieţ şi destul de mare... Apoi tresări şi abia se ţinu să nu scoată un urlet: Honorine! Fetiţa era acolo, învelită până sub bărbie, sugându-şi un degeţel...

Primul ei gând fu acela că înnebunise de-a binelea şi că asta nu era decât o vedenie dintr-un şir care Dumnezeu ştie unde începea şi unde avea să se mai sfârşească. Îl privi pe stăpânul casei cu un ochi neîncrezător, apoi, fără voie, ochii îi coborâră şi văzu pantofii hangiului. Parcă mai văzuse undeva pantofii ăştia...

— Dumneata erai! tresări ea, simţind cum inima îi sare din piept. Va să zică nu visez!

— Da, eu eram. Venisem că aveam o treabă cu judecătorul şi când te-am auzit cum mă rugai să-ţi caut copilul, n-am mai stat, m-am urcat pe cal şi m-am dus drept acolo unde săriseră ai tăi să ne omoare. Fetiţa atâta se zbătuse că nu se dezlegase ea, dar legăturile slăbiseră şi ea era jos, pe pământ, tot legată de trunchiul ăla. Nu mai putea nici să plângă... că dacă stai să te gândeşti, a stat acolo de miercuri de la prânz până vineri seara, când am ajuns eu nu mai avea mult. Nemâncată, nebăută, nimic... Nici să ţipe nu mai putea, ţi-am mai spus. Am înfăşurat-o în manta, am adus-o încoace, am dat-o pe mâna unei slujnice să aibă grijă de ea, i-a dat de mâncare, i-a făcut baie, a culcat-o...

Niciodată nu mai avusese Angelica senzaţia asta uriaşă de descătuşare. Toată viaţa care i se deschidea înainte îi părea acum atât de simplă şi de netedă, acum, când greutatea asta imensă i se luase de pe suflet! Toate miracolele erau aşadar cu putinţă, fiindcă miracolul acesta se petrecuse! Oamenii erau buni, lumea era frumoasă...

— Fii binecuvântat, om bun, reuşi ea să rostească încet, cu voce întretăiată. Niciodată n-am să uit, jupâne Gabriel, ce ai făcut pentru mine şi pentru fetiţa mea. Poţi să te bizui pe mine.

Trase aer în piept şi zise răspicat, privindu-l drept în ochi:

— Am să-ţi fiu cea mai credincioasă slujnică.

Sfârşitul primei părţi a volumului

NOTE

[1] *Rif* – *masiv stâncos din nordul Marocului, întinzându-se pe o distanță de peste 350 de kilometri. Aici se face referire la un episod din ultima parte a romanului Neîmblânzita Angelica. [n. trad.]*

[2] *V. romanul Angelica, marchiza îngerilor. [n. red. fr.]*

[3] *Ortolan – pasăre migratoare de mici dimensiuni (Emberisa, hortulana), foarte apreciată pentru carnea ei gustoasă. [n. trad.]*

[4] *Gargantua – personaj central, alături de Pantagruel, al romanului omonim al scriitorului renascentist francez François Rabelais (1494-1553), personaj dotat, printre altele, și cu însușirea fabuloasă de a înghiți cantități uriașe de alimente; comparabil, sub acest aspect, cu Flămânzilă din Povestea lui Harap-Alb de Ion Creangă. [n. trad.]*

[5] *Referire la fapte petrecute în volumele precedente ale seriei, apărute în traducere românească la editurile Elit și Elit Comentator, în versiuni integrale: Angelica, marchiza îngerilor, Angelica pe drumul spre Versailles, Angelica și Regele Soare, Neîmblânzita Angelica. [n. red. rom.]*

[6] *Monsieur — titlu acordat de obicei în Franța fratelui mezin al regelui, a cărui soție îl purta pe acela de Madame. În cazul de față se face referire la Philippe d'Orléans, fratele lui Ludovic al XIV-lea, care apare ca personaj episodic al romanului Angelica și Regele Soare. [n. trad.]*

ANNE ȘI SERGE GOLON

ANGELICA SE REVOLTĂ

VOLUMUL 1

EDITURA ELIT

ANNE ȘI SERGE GOLON ▪ ANGELICA SE REVOLTĂ